Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 49 (547). Львів, неділя, 3 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Кова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Страшний голод на Україні

Люди падуть на вулицях.

Паризьке „Возрожденіє“ ч. 2580 оповіщує виїмок з листа, писаного в половині червня в однім з міст України. В листі сказано: „Голод кріпшає. Тратимо останні сили. На вулицях люди зачинають падати з голоду. Живемо майже без хліба. Дорожнеча незвичайна. За 10 штук бульби треба дати три рублі, тай то не легко дістати її. — Словом, „рай“ тай годі.

Замкнення трьох філій „Просвіти“

Скалатське староство припинило діяльність 3 філій Т-ва „Просвіти“ в Грималові, в Скалаті та Борщеві. Діяльність філій у Скалаті і Грималові припинило староство тому, будьтоби ті філії свідомо підтримували конспіративно-протидержавну працю чи то поодиноких членів, чи то студентської секції при філії „Просвіти“. Діяльність філії в Борщеві припинено тому, що в своїй бібліотеці мала мати і поширювати книжки з комуністичним і протидержавним змістом. В тій справі інтервеніював у тернопільського воєводи др. Ст. Баран. Воєвода обіцяв ту справу розглянути і позитивно її полагодити.

Проєкт уміжнароднення Поморя

„Дейли Телеґраф“ доносить про сензаційний плян фон Папена в справі упорядкування польсько-німецьких взаємин при помочи Франції. Фон Папен стремить до уміжнароднення Поморя і прилучення Ґданська до Німеччини. За те Польща дісталаби вільнопортові улекшення, подібні до тих, що їх має Чехословаччина в Гамбурзі і Штетині. Крім того фон Папен хоче створити економічну унію наддунайських держав, до котрої належалаб також Німеччина.

Червона самооборона

Спільний фронт усіх марксистів.

В Гамбурзі відбувся протифашистівський конґрес. В нім взяло участь понад 2.000 делеґатів партії соціялдемократичної, соціялістичної партії праці, комуністичної й райхсбаннеру. Предметом нарад була справа утворення спільного марксистського фронту проти гітлерівців і їх союзників. Конґрес ухвалив утворити спільний фронт „червоної самооборони“.

Напад на єпископа

З Берліна доносять: На православного єпископа Тихона уряджено напад в його помешканні, при церкві на Фербеллінерплощі. Російський хуліґан, недавно випущений з тюрми, одним ударом кулака повалив на землю служачого єпископа, відтак побіг по сходах до кватири єпископа, виломав двері до його кімнати, увійшов до середини і кинувся на єпископа. Владика Тихон вспів вирватися з рук напасника і втечи до церкви, котра получена з його помешканням. Хуліґан не біг уже до церкви за єпископом, але розлючений утечею жертви, знищив у помешканні все, що міг. Його увязнено.

Бунтівники в Сіямі мають розум

Ні не вбили, ні навіть з престола не скинули цісаря Сіяму.

Бюро Райтера доносить з Банкоку: Розрухи в Сіямі повстали на тлі загальної кризи. Збунтовані сухопутні і морські сили увязнили всю цісарську родину. Цісаря Сіяму, 36-літного Пражідхінока і його жінку увязнили сіямські моряки в купелевій місцевости Хамін і на воєннім кораблі привезли до столиці під ескортою. Зажадали від нього передовсім усунення непотизму в державі, або конкретно кажучи відібрання високих становищ принцам й оповіщення конституції. Коли цісар заявив, що прийме ті услівя, революціонери не тільки не вбили його але навіть не скинули з престола. — Нема сумніву, що колиб вони поступили були інакше, весь Сіям попавби в крайний хаос і правдоподібно скоро стратибби самостійність, подібно як Україна в 1918 р. по знівеченню гетьманської влади. (Сіям має 518.384 км² простору і 10 міліонів населення. Самостійний від X ст., від 959 року. Вивозить головно риж, дерево, коріння, цину і сіль. Столиця Сіяму має 500.000 населення. Культура в нім се мішанина культур гіндостанської й китайської).

Дешеві доми зі сталі

Одна будівельна фірма в Америці оповіщує, що будує доми зі сталі за 2.800 дол., платних по 25 дол. місячно. Кождий дім складається з пятьох кімнат, кухні й купальні та заосмотрений в усякі технічні вигоди: електричне огріваня, охолоджуючий апарат і т. д. Протягом 4 днів можна такий дім розібрати в ціли перевезення на інше місце. Преса пише, що та „фордизація“ будівництва матиме незабаром велике значіння та згодом усуне мешканеву кризу.

Сніги і гради в Італії

З цілої північної Італії надходять вістки про шкоди спричинені нагальними бурями зі снігом і градом. Недалеко Венеції воздушна труба перекинула мармурову плиту ваги 80 кґ на 200 метрів дальше на дах одного з домів. В Берґамі бурі спричинили великі шкоди в полі. В Больонії температура обнизилася до 10 степенів. Гори Італії покриті снігом.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

4 48-х

АБСУРД

Українське студентство проти українського університету у Львові!

Учасники сьогорічних загальних зборів „Рідної Школи“ мали не абияке видовище. Коли поставлено під голосування резолюцію з домаганням заснування українського університету у Львові, то за тою резолюцією підняли руки майже всі присутні на зборах з виїмком кільканайцятьох, котрі заявилися проти згаданої резолюції. Тими, що с п р о т и в и л и с я домаганню заснування українського університету у Львові, були — п р е д с т а в н и к и у к р а ї н с ь к о г о с т у д е н т с т в а.

Про се так пише перемиський націоналістичний „Укр. Голос“ в ч. 19:

„Врешті студентство заявилося рішуче проти резолюції з домаганням укр. університету у Львові тому, що справа укр. університету як і всі інші вирішаться з вирішенням цілости української проблеми. Представники студентства, а також дехто зі старших не погоджувалися також і з іншими резолюціями ухваленими опісля з'їздом і голосували проти всіх резолюцій (12 голосів).“

Сей цитат з „Українського Голосу“ се очевидно вірний вислів думки представництва українського студентства. По перше тому, що вже місяць минув від часу його оповіщення, а ніде не було спростування. По друге тому, що „Український Голос“ звичайно відбиває думки, погляди і настрої молодого покоління.

Неґативне становище українського студентства до справи українського університету у Львові се абсурд, до якого дійшов уже український націоналізм. Абсурд такий великий, що виринає сумнів, чи слід тим абсурдом займатися поважно в пресі. Та всеж таки треба ним занятися. Бо ніщо не характеризує українського націоналізму й українських націоналістів так, як саме той абсурд.

Виступ українського студентства проти українського університету у Львові се абсурд з двох причин: 1) сам собою і 2) своїми мотивами.

Сам собою виступ українського студентства проти українського університету у Львові се абсурд тому, бож досі якраз д о м а г а н н я українського університету у Львові і б о р о т ь б а з а з д і й с н е н н я того домагання були головними кличами українського студентства. Те домагання і та боротьба мають уже свою традицію. Віча, резолюції, депутації, петиції, демонстрації, бійки, тюрми, процеси, релеґування, сецесія і вкінці як вершок боротьби: стрілянина на львівськім університеті і могила на личаківськім цвинтарі — отсе поодинокі розділи тої кількадесятьлітньої історії боротьби за український університет у Львові. І раптом: українське студентство п р о т и домагання українського університету у Львові!!!... Чи можна уявити собі щось більш абсурдне, щось більше куріозне,

щось для здорового розуму менше зрозуміле, як таке становище сучасного українського студентства супроти питання українського університету у Львові.

А всеж таки є щось іще більше абсурдне, ще більше куріозне, ще менше для здорового розуму зрозуміле. — Се мотиви, які подає українське студентство на оправдання теперішнього свого неґативного становища в справі українського університету у Львові.

Ті мотиви варті, щоб їх увіковічнити на крицевій таблиці майбутнього українського університету у Львові: українське студентство заявилося рішуче проти резолюції з домаганням українського університету у Львові тому, що справа українського університету, як і всі інші, вирішиться з вирішенням цілости української проблеми.

Щож можна сказати про такі мотиви? Ті мотиви такі розброюючі своєю наївністю, що полемізувати з ними значилоб те саме, що полемізувати з дітьми. Тому ми не будемо полемізувати з тими мотивами. Ми тільки поставимо два питання, котрі самі насуваються при читанню тих мотивів.

Перше питання: А що буде, як ціліть української проблеми, з вирішенням котрої українське студентство вяже тісно справу українського університету у Львові, буде вирішена за 50, 100 або 300 літ? Чи через весь той час український народ Галичини, Волині, Холмщини, Підляша і Полісся має з волі українського студентства навіть не упоминатися за свій університет у Львові?

Друге питання: І чомуж відкладати до вирішення цілости української проблеми тільки одну справу українського університету у Львові? Чому не відложити аж до того часу також всі інші справи українського народу в Польщі: політичні, культурні, економічні?

Вистане тільки поставити наведені вище два питання, щоб уявити собі весь абсурд мотивів становища українського студентства в справі українського університету у Львові.

Бо у консеквенції становища, що його заняло українське студентство супроти справи українського університету у Львові, воно повинно заявитися рішучо також проти домагання всяких, якихби то не було, прав для українського народу в Польщі... Тай не тільки в Польщі. Також у СРСР, ЧСР і в Ромунії... Значить: український народ в Польщі, СРСР, ЧСР і в Ромунії має давати згаданим державам податки і рекрутів, але належних йому в тих державах прав він не повинен домагатися, тільки ждати на вирішення цілости української проблеми нпр. за 100 або 300 літ... Бо Русин терпеливий.

Та чи можна дуже дивуватися неґативному становищу українського студентства до домагання українського університету у Львові та в дальшій послідовности і до всіх інших домагань українського народу в Польщі?

Wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen — каже німецька приповідка. І та приповідка може ніде і ніколи не справдилася так точно, як саме тепер у нас.

Бо якжеж можна дуже дивуватися, що українське студентство заявилося проти домагання українського університету, коли воно вже більше як 10 літ бачить, як старше українське громадянство раз-у-раз заявлялося і досі заявляється нпр. проти національно-територіяльної автономії українського народу в Польщі... Таж се ще стократно більший абсурд, аніж той, який зробила молодь. Бо в тім абсурді старших цілковито міститься і той абсурд молодих і сотки інших абсурдів у всіх справах, які тільки приносить збірне життя. І якжеж можна дуже дивуватися, що українське студентство поставилося на заг. зборах Рідної Школи неґативно супроти резолюцій з домаганням українського університету у Львові, коли воно ще так недавно бачило, як супроти такої самої резолюції з домаганням заснування українського університету у Львові, поставленої в польськім соймі польськими соціялістами, поставилася неґативно сама Українська Парляментарна Репрезентація...

Неґативне становище українського студентства супроти постуляту українського університету у Львові се добровільне припинення боротьби за український університет у Львові, припинення боротьби, котру українське студентство попередних поколінь вело кількадесять літ і в котрій понесло вже стільки жертв. Се добровільне покинення поля бою, хоч справа, за котру йшов бій, зовсім не полагоджена. А добровільне покинення поля бою — се дезерція.

Правда. Таке становище особисто дуже вигідне. Бо воно увільняє від усіх тих неприємностий і жертв, котрі в боротьбі за український університет у Львові несло українське студентство досі. Але чому українське студентство малоб лякатися неприємностий і жертв у боротьбі за український університет у Львові, коли воно не лякається тих неприємностий і жертв нпр. у боротьбі політичній?

Ні! Не страх перед неприємностями і жертвами подиктував українському студентству таке становище в справі українського університету, а щось інше. Подиктував його йому зле зрозумілий націоналізм, котрий уже стільки шкоди заподіяв нашій національній справі.

Та які не булиб причини неґативного становища українського студентства до постуляту українського університету у Львові, воно повинно те своє становище як найскорше змінити. Змінити — на позитивне. Бо сеж не абиякий куріоз, коли 3.000 українського студентства вищих шкіл у Польщі не тільки не має свого українського університету, але навіть само не хоче його мати!

Чверть міліона за одно слово

В німецькім місті Вроцлаві (Бресляв) померла старша жінка, котрої чоловік довгі літа лічився в санаторії для нервово хорих. Перед смертю змінила вона свій тестамент, після котрого все її майно мав отримати її чоловік, і записала своє майно полковникови Р., як одинокому спадкоємцеви. Німецький закон вимагає до важности такої зміни тестаменту, щоби законний спадкоємець був повідомлений про позбавлення його спадку ще за життя того, хто зміняє тестамент. В данім випадку се услівя сповнено, бо відпис зміненого тестаменту вислано о 12 год. в день, а згадана жінка померла того самого дня о год. 5 по полудні. Тимчасом міський урядник, котрий виставляв документ про її смерть, пропустив слово „по полудні“. Отже правний заступник хорого доказав тим документом, що жінка померла о 5 год. рано, і весь маєток признано судово хорому чоловікви. Тимчасом маєток покійної котрий був зложений в акціях, наслідком катастрофального упадку цінних паперів на біржах, зовсім утратив свою вартість. Коли виявилося, що в документі смерти зайшла помилка через недогляд урядника, інтересована сторона запізвала дотичну владу о відшкодування 100.000 марок (близько чверть міліона зол.). Суд станув на становищі, що урядник завинив і засудив владу на заплату 100.000 марок і значних процесових коштів.

Перші Збори

Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові.

Дня 23. VI. ц. р. відбулися основательські збори станового Т-ва священиків львівської дієцезії імени св. Андрея в салі Духовної Семинарії при участи 63 священиків, в тому 14 зі Львова, решта з блищих і дальших повітів. Заступлені були всі протопрезвірати: львівський, галицький, золочівський, тернопільський і стрийський. Як представник Митр. Консисторії прибув о. пралат Л. Куницький. З нашої преси були тільки представники „Мети“ і „Н. Зорі“.

О. Дир. Ю. Дзерович відкрив збори християнським привітом: „Слава Ісусу Христу“, на що присутні відповіли „Слава на віки“ та відспівали пісню до св. Духа „Царю небесний“. Відтак привитав представника Митр. Консисторії о. прал. Куницького та представив зборам представників католицької преси: „Мети“ і „Нової Зорі“. Переходячи до причини скликання зборів пригадав, що 1925 р. правительство розвязало станове Т-во священиків ім. Ап. Павла за те, що внесло протест до Союза Народів проти переслідування нашого духовенства в Польщі. Жадні протести ані відклики не помогли. Потім завдяки о. Др. Я. Левицькому та пок. Вол. Бачинському засновано Т-во „Єдність“, але воно не могло заступити розвязаного Т-ва, бо мало за вузький круг ділання, головно місії й реліґ. видавництва. Та сі справи належать до ОО. Василіян і „Доброї Книжки“. Для діяльности Т-ва не було ні грошей ні одушевлення. Тому подумано над заснуванням нового станового Т-ва священиків ім. св. Андрея. До статуту Т-ва Ап. Павла додано параґраф, в котрім зазначено, що Т-во має право заступати своїх членів перед властями адміністраційними і судом. Сей статут затвердив воєвода Дунін-Борковський. Але на жаль сей статут затратився в канцелярії Митроп. Ординаріяту, де його внесено для затвердження. Заки виготовлено новий статут, зібралися наші Отці в Стрию під проводом о. дек. Гошовського і о. проф. Йос. Савицького та внесли до воєвідства статут Т-ва св. Андрея, котрий воєвідство вже затвердило. Отже Т-во ім. св. Андрея вже засновано в Стрию, але осідок його має бути у Львові. До президії зборів предкладає: о. дек. Бачинського на предсідника та о. дек. Щербанюка і о. дек. Фединського; на секретарів: о. Вояковського та о. Харину, що принято. Голова зборів, о. дек. Бачинський відчитав дневний порядок: 1) Ідеольоґічний реферат о. Дир. Ю. Дзеровича, 2) фінансовий рефер. о. дек. Гошовського, 3) пояснення статуту о. проф. Савицького, 4) вибір виділу, 5) внесення і запити.

о. Дир. Ю. Дзерович в ідеольоґічному рефераті представив ідеальні ціли, котрі має на меті Т-во св. Андрея. Всі інші стани вже давно згуртовані в станові Т-ва. Урядники, учителі, ремісники, робітники, служниці і т. д. мають свої станові Т-ва. Тільки нам по словам М. Шашкевича „судилося останніми бути“. Навіть такі проминаючі стани, як адвокатські конципієнти і судові апліканти, хоч вони переходові, мають також свої станові Т-ва. Тільки духовенство досі не було згуртоване. Може не маємо чого гуртуватися? Маємо єрархічний устрій Церкви, Митрополита й Епископів, Крилошан і Деканів. Маємо зїзди деканальні, соборчики і т. д. Може не треба нам орґанізації, котра моглаб параліжуватти працю єрархії? Єрархія може мати в своїх священиках тільки помічників, бо ми ніколи не підемо проти Владик. Зрештою Владики мають тут свого Ординаріятського відпоручника, що має право завісити наші

ухвали. Ми відчуваємо добре, що спасення Церкви в злуці з Апостольським Престолом. Ми орґанізуємося тут за почином Митрополита, котрий на одній сесії Консисторії звернувся до нас, щоб ми самі згуртувалися в обороні своїх прав. Епископ Йоан сказав до нас: „Нехай орґанізація священиків йде з провінції, бо тут у Львові нема таких, щоб могли це зробити“. — Було колись так, що стан священичий був найбільше шанований. Вже сама реверенда давала почесть. Але часи змінилися. Тепер кождий на ту пошану мусить собі с а м заслужити. Громадянство буде шанувати священиків працьовників. Треба кождому зокрема заслужити собі на пошану. Мусимо викресати з себе ідейних робітників. Богато зробить тут братська поміч. Найбільшим завданням Т-ва св. Андрея буде дати тих ідейних робітників. Про це кажуть 1 і 2 точка статуту: „Наше Т-во має устроювати духовні вправи для священиків“. Там священики обновлюються духово, набирають сил до праці. Наше Т-во хоче достарчати добрих священиків. Та громадянство відноситься до нас к р и в д я ч о. Праці добрих священиків не узнають у нас. Колиж побачать злого священика, то зараз ґ е н е р а л і з у ю т ь. Треба, щоб навіть одиниць таких між нами не було! Тут реколекції, обнови духа, не вистарчуть, треба ще обнови у м а. Наш обовязок поширити своє знання через с а м о о с в і т у. Ми повинні сходитися на конференції та сходини, закладати бібліотеки, музеї і т. д. Наша ціль — достарчити дешеву книжку до праці над собою. За Збручем поширюється комунізм, котрий витягає свої щупалця і по наш народ. Комуністична пропаґанда втискається в наш народ і деправує його. В наших чит. читають „Сили“, „Сельроби“ і т. п. і безбожництво втискається всіми способами. Тому ми повинні бути приготовані до полеміки й апольоґетики. Юдин гріш зробив великі спустошення. Та ще можемо найти одиниць, котрі повелибя боротьбу з безбожництвом. Треба нам своєї накладні. Один священик написав полемічну книжку: „Боротьба зі сектами“, але брак гроший на її видання. Коли наше Т-во матиме матеріяльні засоби, зможе її видати тай інші конечні книжки. Злоба дня витягає все нові справи. Кождий з нас читав в ґазетах поклики збирати жертви на голодуючу Гуцульщину, на безробітних, на шпиталь ім. Митрополита Шептицького, на „Р. Ш.“, на „Просвіту“ і т. д. Всі наші Т-ва підписані під тими відозвами, — тільки нас священиків там нема! А деж ті, спитає хто, що голосять любов ближнього? Нема, бо досі не було Т-ва священиків. Коли приходить ювилей якої установи або людини, тоді всі святкують,а нас нема, прим. ювилеї „Р. Ш.“, „Бояна“, В. Лукича, Др. В. Щурата і т. д. Або справа к а л е н д а р я! Йде полеміка: юліянський чи григоріянський? Хтож більше компетентний як не наше духовенство? Бо воно знає добре настрої села. Знаємо, що москвофіли і скрайні націоналісти проти зміни календаря. Буде аґітація проти нового календаря з ріжних сторін, щоби викликати в нас хаос. Поодинокі священики тут не зроблять нічого, але ціле Т-во може богато зробити. Треба уладити анкети, квестіонар, пояснити народови о що ходить. Або пацифікація 1930 р. Митрополит та Еп. Йоан поїхали до тодішного воєводи Наконечнікова (тут бесідник схарактеризував його по своїому), але не було тоді представників нашого зневажуваного духовенства. В 1918 р., коли наші священики сиділи по Бриґідках і Домбях, коли їх інтернували, Т-во ім. Ап. Павла внесло протест до ґен. Розвадовского, підписаний пок. о. Лежогубським і мною. Хоч з його канцелярії звернули нам протест і відповіли, що „пан ґенерал жадних писм непольскіх не пшиймує“, але наше письмо було так на всі боки зімняте, що видно було, як богато людей читало його. — Спадкоємцем Т-ва Ап. Павла є Т-во св. Андрея. Я бажавби, щоби вернулися ті світлі часи, коли головами Т-ва священиків були пок. о. прал. Гузар, о. Лежогубський, о. Монцібович. Та по 40 літах істнування Т-ва Ап. Павла його розвязано! Горячим побажанням, щоби наше молоде Т-во св. Андрея вступило в сліди Т-ва Ап. Павла, кінчу свій реферат. (Оплески). (Д. буде).

КОНЦЕРТ

Сальомеї Крушельницької.

Вже на довго перед концертом С. Крушельницької у Львові афіші повідомляли, що дня 23. VI. ц. р. відбудеться концерт нашої співачки зі світовою славою, що приїхала з Італії. Можна було побоюватися, що невелика саля Муз. Т-ва ім. Лисенка не помістить всіх львівських українців. Тимчасом наша публика не виповнила більше як 3/4 салі. Деж решта?

На програму концерту складалися твори: Бассанія, Моцарта, Штравса, Ґлюка, Дебіссі, Равеля, де Фаллі, Мусорґського та Лисенка. Виконання їх не лишало нічого до бажання. Присутні переконалися з приємністю, що голосові вальори нашої незрівняної співачки не змінилися з літами. При фортепяні наш знаменитий музик Др. Н. Нижанківський заслужив собі на повне признання. Хоч публика горячо оплескувала всі перші точки чужинецьких композиторів, відспівані панею С. К. по італійськи, то вже правдива буря оплесків зривалася по кождій українській точці.

Це природне, бо кожда публика зовсім інакше реаґує на свої пісні або хоч співані в перекладі, як у незрозумілій мові. Тому на концерті талановитої наддніпрянської співачки Марії Сокіл 16. VI. ц. р. приємно було почути твори визначних композиторів, як Пуччінія, Вердія і других в укр. зразковому перекладі. Це повинні взяти собі під увагу всі наші співачки і співаки. Коли чужинці, як от недавно Вермінська або Хенкін, співають укр. пісні з великим успіхом, то наші співачки і співаки залюбки співають чужі пісні і то в чужій мові (як п. Бандрівська і Юстіні-Тисяк на концерті „Рідної Школи“).

Коли п. С. Крушельницька відспівала українські пісні, захоплена публика довго не хотіла пустити зі сцени концертантки, котра вкінці засіла до фортепяну та заспівала як наддаток кілька весільних і старих жартівливих народніх пісень, що викликували невмовкаючі оплески. Тоді витворилося між співачкою і публикою немов фамілійне почуття близькости та єдности. Старші нагадали собі кращі літа, коли самі співали сі пісні, молодші жаліли, що тепер вже не до веселих пісень і мало хто їх знає. З такими настроями публика опускала салю. Переважала старша публика, що затужила за славною співачкою зі своїх молодих літ. Молодь з деякими виїмками не була цікава послухати нашої Сальомеї, бо сучасна молодь... взагалі не має довіря до всіх старших і то з „прінціпіяльних причин“! — М е л ь о м а н.

ДВА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В МОСКВІ.

В Москві почався процес проти 20 урядників торговельної орґанізації, обвинуваченних в міліонових надужиттях. В Драбові ведеться процес проти 43 визначних комуністичних діячів. Вони обвинувачені в тім, що примінюючи насильства і надужиття, довели до руїни богато рільничих колєктивів. На розправу покликано 170 свідків (ПАТ).

Золотий трон Великих Моголів

Як його везли і що з ним сталося.

Великими Моголами називалися татарські монархи в Індії, котрі резидували в м. Дельгі аж до 1857 р. До найбільших дорогоцінностий Індії, що остали по Великих Моголах, належить їх трон, вилитий з чистого золота й обсипаний дорогим камінням. Вартість його обчисляють в міліярди. Той трон по вимертю династії Моголів уміщено в святині Джумна. Спілка великих капіталістів купила той трон і перепродала його найбогатшому музеєви світа, а саме Британському. Одначе управа Британського Музею знала, з яким забобонним страхом і рівночасно з якою пошаною дивиться населення Індії на той престол, з якого правили ним сотки літ. Між богатьома леґендами, повірями й переданнями, які в народі оточують той трон, є також повіря про прокляття, котре постигне кождого, що осмілиться діткнутися того трону. Отже управа Британського Музею купила той трон услівно, а саме так, що гроші виплатить за нього аж тоді, коли його доставлять до Лондону. Згадана спілка капіталістів приняла те услівія і взялася до перевозу трону. Жрецям храму Джумна грубо заплачено золотом за мовчання і ті мовчали. При захованні найбільших обережностий дорогоцінний трон потайки вивезено нічю зі святині та щасливо доставлено до пристані, де вже ждав на нього анґлійський корабель „Гросвенор“. Одначе палячі на тім кораблі були туземні. Вони якимсь чином довідалися, що на корабель доставлено трон Великих Моголів, щоб вивезти його до Анґлії. Отже всі як один відмовилися від праці. Їх як стій спустили на беріг, замінили другими палячами, і „Ґросвенор“ досвіта рушив в подорож через Індійський Океан. По якімсь часі доплив до берегів Африки. Коли був віддалений від берега всего на 800 метрів, наскочив на підводну скелю і як оріх розколовся на дві части та пішов на дно зі своїм дорогоцінним троном. Команда і пасажири погибли з виїмком кількох людий, котрим удалося доплисти до берега. Та беріг був пустинний. З голоду і спраги погибла половина тих, що спаслися. Друга їх часть добилася до пристані Єлисавети, але всі що до одного померли в тамошнім шпиталю з виснаження. Тепер власники „Ґросвенора“ з великою німецькою компанією, котра виспеціялізувалася в добуванні затонувших кораблів, заключили договір в справі добуття з моря дорогоцінного трону Великих Моголів. Німецькі інженіри рішилися на такий плян: Тому що „Ґросвенор“ затонув дуже близько берега, має бути виконаний підземний тунель до місця катастрофи. Тим тунелем пролізуть нурки й означать докладно місце, де лежить дорогоцінний трон. Опісля можна буде підняти його міцними кранами. Та чи до того часу не здійметься велика буря й не понесе трон Великих Моголів у морські безвісти, — не знати.

Похоронна церемонія

льозанської конференції.

Висліди нарад трьох делеґацій на льозанську конференцію оцінюють суперечно. Переважає думка, що конференція увійшла в критичну стадію і треба числитися з її відроченням та рівночасно зазивом до дальшого розгляду справ. У французьких кругах оцінюють останнє засідання конференції як „похоронну церемонію“. Сліпа вулиця льозанської конференції, з котрої одинокий вихід відрочення, виходить з розбіжности поглядів між французькою і німецькою делеґаціями (ПАТ).

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

27. Поспіх у приготуванні реформи. — Телеґрама міністра віроісповідань до галицького намісника.

Мимо пильного перешукування в двірському і державнім австрійському архіві у Відні не можна було віднайти письма папи Льва XIII до цісаря Франца Йосифа в справі реформи нашого Чина, але прислано мені лист Св. Отця Льва XIII до цісаря з грудня 1882 р., де є згадка про перегляд і поправу наших літурґічних книг. На поспіх в справі реформи налягав і Св. Отець Лев XIII через віденського нунція Вануттеллія, як се ми бачили з його письма до міністра внутрішних справ ґрафа Тааффе, а також і сей послідний. Як причину поспіху подає нунцій Вануттеллі з порученння Папи те, що о. Сарницькому кінчився речинець урядования й управи Чином і в липні чи серпні мала відбутися капітула для вибору або нового протоігумена або затвердження о. Сарницького на дальших 4 роки. Було непевним, чи о. Сарницький вийде дальше при виборах протоігуменом. На його місце міг бути вибраний інший, менше відповідний або і не дбаючий за добро Чина. І тим самим Чинови загрожувавби ще більший упадок, а з вилюдненням монастирів монастирські добра перейшлиби або на парохії, або забравби їх був державний скарб (фіскус). Св. Отцеви ходило про це, щоб одинокий Чин в уніятській Церкві чимскорше ратувати і відновити. Се бачив також митрополит Йосиф Сембратович та ще більше протоігумен о. Сарницький, котрий видячи наглядний занепад Чина, а не могучи числити на тодішних конзультарів Чина, на свою руку написав лист до Св. Отця Льва XIII. Поспіх був отже конечний.

Були ще й інші причини поспіху. Ті причини, згадані коротко в письмі кард. Вануттеллія, були отже: добро Чина самого та добро та потреби всеї нашої Церкви. Чини в католицькій Церкві се ґвардія Апостольської Столиці. Чини мають бути найбільше рухомою частиною Христової армії, котрої керманич Церкви може кождої хвилі ужити для загроженої частини Церкви — як прим. проти всякий єресий і блудів у Церкві та викорінення злих наук всяких новаторів, або висилати як місіонарів для голошення св. Євангелія між поганами, як се поручив робити Божественний Спаситель[149]). Монахи всіх Чинів у всіх частях світа, в найглибших закутинах Африки чи Азії з давних давен працювали як місіонарі. Не було лише монахів Східної Церкви при тій Божій праці. Ба, навіть в краю, де були ті монахи, ширилася схизма, а світське духовенство безрадно придивлялося відступству від віри, або й само побільшувало число відступників. Отже треба було спішити з реформою Чина, бо в небезпеці був і нарід український і його Церква та віра. Під натиском Апостольської Столиці діло реформи поступало скорим темпом як у своїм приготованні так і в переводженні мимо розшалілої бурі на вічах і в пресі. Від Берестейської унії ніяка справа нашої Церкви не порушила так умів нашої суспільности всіх станів і партій, як саме Добромильська реформа.

Тому, що на письмо міністра віроісповідань і просвіти ч. 409/CUM з дати: Відень 18 квітня 1882 р. (котрим міністер Айбельсфельд[150]) просив галицького намісника ґр. Альфреда Потоцкого, щоби найпізніше до кінця квітня подав йому свій проєкт і умотивований начерк, як приступити до реформи Чина, зглядно новіціяту в Добромилі) не було до кінця квітня відповіди, а з Риму урґували о відповідь на меморіял нунція Вануттеллія, — міністр віроісповідань вислав до намісника у Львові телеґраму. В ній просив приспішити справу. В архіві президії намісництва знаходиться оригінал тої телеґрами. Депеша написана на звичайнім телеґрафічнім блянкеті, з дати 1 мая, надана о годині 4.30.[151])

Telegramm N. 5.

Cultus Minister an Statthalter in Lemberg

Aufgenommen von Wien, N. 764 auf der Leitung N. L. durch Biliński. Worte: 19. Aufgegeben: I. V. um 4 Uhr 30 Min. N. Mittag.

Text:

Ersuche um schnellste Uebermittlung des Berichtes ad Min. Praes. Z. 409. Betreffs Basilianer Kloster.

На відворотній стороні блянкету занотовано ґотицьким письмом відповідь, писану рукою бар. Германа Лебля.

Pr. 2. Maja 882.

4404

pr.

Unterichtsminister.

Bericht zur Z. 409. betreffend Basilianer Kloster kann bei aller Beschleunigung in Wien erst 7-ten d. M. eintreffen. Lbg 2. V. 882.

Телеґрама з Відня прийшла до Львова в понеділок 1 мая о год. 5 вечером, а в вівторок вислано таку відповідь до Відня.

[149]) Ідіть і навчайте всі народи. — Мат. 28, 19. — Жниво велике та робітників мало. Просіть отже пана жнива, щоби вислав робітників на своє жниво. Ідіть, се я посилаю вас. — Лука 10, 2.

[150]) Зіґісмунд барон Конрад фон Айбесфельд (Ейбесфельд, деколи пишуть також Айбельсфельд), уроджений 11 серпня 1821 р. Лицар Мальтанського Ордену, доктор прав, був міністром віроісповідань і просвіти від 16. II. 1880 до 5. XI. 1885. Помер 9. VII. 1898 р. (Сі дані прислав о. др. Мирон Горникевич з Відня).

[151]) Папір тонкий, жовтавий, блянкет друкований по німецьки і текст німецький з написом на боці 409/9. Архів президії намісництва у Львові. Ч. 764. Ректифікат 69.

Коли муж і жінка мають таємниці або хитрістю підходять себе взаїмно, то нищать мир у своїм домі. (Кардинал Фавльгабер).

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі. — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, вул. РУТОВСЬКОГО ч. 7. (напроти катедри).

ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

39 9—10

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ

Тилявська схизма

4) *Її історія й сьогоднішний стан.*

І чогож по такім і йому подібних „апостолах“ — (бо таких було більше) — мала ожидати наша бідна Лемківщина?... Нічого іншого, як лише свойого розвалу й руїни, який при такій і подібній „праці“, скорше чи пізніше, при першій ліпшій нагоді мусів прийти.

2. Схизматицький террор супроти греко-католиків в Тиляві й на Лемківщині.

Коли осіню, 1926 р., загніздилася в Тиляві й Терстяні варшавська схизма, тоді полишилася ще при греко-католицькій Церкві якась часть тамошніх парохіян. Вона відказалася зложити свої підписи на предкладані схизматицькими аґітаторами декларації про перехід на „православє“ та ходила правильно дальше на місцеві греко-католицькі Богослуження. Цей стан був сіллю в очах як місцевих так і позамісцевих схизматицьких проводирів і аґітаторів, бо становив для них невигідний вилім у їх шаленому наступі на греко-католицьку Церкву. Вилім і значну перепону в повному виконанні їх злочинних, переворотних плянів. Тому рішилися вони відірвати за всяку ціну згаданих висше парохіян від греко-католицької Церкви та перевести їх у схизму. Колиж не помагали настирливі намови, налягання й погрози та безнастанне волочення схизматицьких емісаріїв по хатах за підписами на декларації до староства про перехід на „православє“, тоді аґітатори вчіпилися іншого способу „навернення“ своїх односільчан на „православну, прадідну віру“. А саме: примінили бойкот та різнородні акти насильства й террору.

Терористична акція схизматиків в Тиляві й Терстяні супроти місцевих уніятів змоглася особливо від хвилі, коли на місце схизматицького батюшки, о. П. Р., та його наслідника, о. Г., прийшов до Тиляви знаний на тамошньому ґрунті бунтар і демаґоґ, о. М. І.

Для „навертання“ уніятів на „православє“ послугувалися такими орудниками, як вибивання шиб, вливання ропи до керниць, палення сіна на полі, кидання за уніятами камінням на дорозі, насмішки, наруги, згірдливі прізвища, прибивання до дверей домів уніятів карток з погрозами, плювання їм в лице на прилюдному громадському зібранні, відстриження грив і хвостів їх коням, і т. д.

Наслідком такого своєрідного, схизматицького способу „апостолування“, примінюваного не тільки в Тиляві й Терстяні, но також і по інших збаламучених лемківських селях, був такий, що слабші й податніщі характери заломилися тай перейшли на схизму. Натомість сильні й відпорніщі характери не тільки оперлися насильству, но ще й утвердилися в св. католицькій вірі та в свому привязанні до Унії, до св. католицької Церкви.

Таким чином полишилася в Тиляві й Терстяні при греко-католицькій Церкві лише незначна горстка вірних, що наражені на різнородні прикрости, напасти й шикани зі сторони схизматиків, представляють собою тільки решткі давньої нашої досить численної парохії. Заразом витворився в селі дивний поділ населення на два ворожі собі, нерівномірні числом табори, а це на т. зв. „православних“, себто на відступників від св. католицької Церкви, та на греко-католиків, яких схизматики називають там загально „Українцями“. Цей своєрідний поділ вказує найкраще на те, для яких цілий упляновано й заведено схизму в Тиляві й Терстяні та по інших збаламучених лемківських селах. А іменно задля того, щоби через повалення греко-католицької Церкви та заведення т. зв. „православя“ піддержати й оборонити загрожену буцімто зі сторони українського гр. кат. духовенства „русскість“ на Лемківщині. Забули тільки, чи навпаки, памятали, та не хотіли лише признати схизматицькі аґітатори у свойому засліпленні цього, що ні католицька віра ні католицька Церква не противляться ніякій національности, отже тим самим і російській, чи „русскій“, бо вони мають універсальний, понаднаціональний напрям і характер. (Далі буде).

——o——

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
3 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 13—х
Спілка з обмеженою порукою.
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

ОСИП НАЗАРУК

В столиці жовтого діявола

7) **З моїх подорожних записок.**

Деґенерація! Звироднення! Се найтяжший з проблемів, які знає кожда правляча верства кождого народу. Се та причина, котра викликає гниль і зіпсуття, слабість і струпішіння. Се та поява, за котрою як тінь мусить іти руїна й революція, певна і нестримна у страшних наслідках своїх.

На мою думку головний прояв звироднення — ексцентричність, котра не має нічого спільного з ориґінальністю. Та ексцентричність властиво дуже банальна: деґенерат в майже кождій справі поступить так, як не поступивби здоровий чоловік. І та його ексцентричність має в собі щось немов засадничо неправильного, щось нелюдського, щось такого, що пригадує рухи слона в складі порцеляни з усіми наслідками цих рухів. І власне тому звироднення викликає бунт здолу, викликає революцію, котра являється як льоґічне завершення хаосу, ширеного згори.

Хто блукає по чужині й терпить на ностальґію, той з природи річи уникає місць, де кублиться за велика ексцентричність. І мабуть тому я, хоч був у „столиці жовтого діявола“, не був у його властивій криївці, на вулиці Волстріт.

„Ми, бра', плєбеї — учтою життя
Не наситились ще!...“

І тому навіть коли ми бездомні, не любимо йти туди, де куняють деґенерати, хоч вони найбільші пани світа.

Розуміється, між міліонерами Америки є й дуже здорові та благородні й культурні типи. Признає се кождий, хто бачив пр. чудово уряджені бібліотеки Рокефелєра. В них бувають також окремі відділи для дітий з малими, низькими столиками, з малими кріселками, з масою ілюстрованих видань і зі спеціяльною обслугою. Прелесть — дивитися на ту маленьку дітвору, як вона маневрує коло тих книжок і журналів, дивитися на її здивовані оченята, її рухи, її зацікавлення. Такі бібліотеки Рокефелєр урядив й удержує своїм коштом, у спеціяльно будованих будинках, в богатьох містах і навіть у місточках Америки й Канади. Величаві се річи! Такого фундатора не мала ні Европа, ні Азія.

Я бачив не мало міст в ріжних краях Старого і Нового Світа. Та до жадного з них, не виключаючи навіть наших міст Львова і Київа, не привик я так скоро і так легко, як до Ню-Йорку. Там чоловік чується такий укритий і такий свобідний як у пралісі. Між хмародерами Ню-Йорку, серед його кипучого муравлиська безмежних мас людий одиниця просто пропадає мов іголка в величезній стирті сіна. Чудова підземна лучба залізницями надзвичайної скорости (й дешевости) дає нечувану деінде свободу рухів. За 10—15 мінут можна з центра осягнути кожду потрібну точку. А на поверхні в тім місті така маса вражінь, що там вони майже зовсім розбивають журбу і гризоту. В Ню-Йорку найменше гнітить ностальґія. І мабуть тому Европейці, що туди попали, так нерадо переносяться дальше, на „Вести“ (на захід).

Коли я сам блукав безцільно вулицями Ню-Йорку, звичайно не опускала мене думка про те, як у сім місті виглядалаби революція. Вона булаби в тім муравлиську особливо страшна. Здобування тих хмародерів, крівава боротьба на десятках поверхів одного тільки дому... Зривання вінд... Наступи в підземних зелізницях... Зриви бомб... Уличні бої тут, де від віків спливали всякі злочинні елєменти зі всіх країв світа... О, супроти революції, яка тут може бути, — все, що бачили Париж, Москва, Петроград, Київ, Одесса і т. д. — це тільки пригривка. А властива „музика“ може зачатися щойно тут, де вона має всі дані до правдивої монструальности...

Революція там не вибухне поки переважатиме здоровий дух серед анґлосаського жіноцтва. Бо в Америці жінки с е в л а с т и в і о ф і ц и р и нації (котра не знає сталого обовязкового війська). Коли в деяких містах Канади зачали живо рухатися большевицькі орґанізації й невиключені були комуністичні зриви, як стій потворилися комітети пань, котрі резолютно зачали відвідувати дім за домом, улицю за вулицею і з листами в руках розділювали зброю. А знали, кому ту зброю давати. Так приготовили можливість здавлення бунту. Вони не тільки роздавали зброю, але уважно орґанізували оборонну акцію, визначували місця сходин для заосмотрених у зброю, мали вплив на призначування командантів і т. д. Словом, не спускалися на поліцію й евентуальне військо, але завчасу орґанізували с у с п і л ь н і с т ь до оборони. І тому коли тут і там зачалися тільки спроби розрухів і з рідко розсіяних касарень появилися невеличкі відділи наємного війська з опанцирєними автами, — вони чули за собою зорґанізовану жінками суспільність, котра хотіла вдержання ладу і порядку. І тому того порядку не захитано.

Та чи його не захитають і не розхитають трохи пізніше? Се там залежить головно від жінок і від того, за чим вони заявляються: за порядком чи за знищенням його...

Найсильніше враження мав я в Ню-Йорку тоді, коли по пятьох літах побуту в Америці опускав її мабуть на завше, випливаючи з ню-йорської пристані.

Була літна, погідна, зоряна ніч. На кораблі грала музика. Мене випроважала ґрупка наших робітників-січовиків. Повагом, помалу висувався з пристані новий великий корабель „Дайтшлянд“, на котрім я виїздив до Рідного Краю з трівожною непевністю в душі, що мене жде в моїй зруйнованій і знесиленій Батьківщині. Виїздив з жалем за краєм, у котрім мене вправді мучила ностальґія, але в котрім нема горожан першої, другої і третьої кляси і де чоловіка мають за чоловіка. За 5 літ не мав я ніяких прикростий від анґлосаської влади на тих землях, хоч урядив богато віч. Не мав серіозних прикростий навіть тоді, коли (розуміється по доносу одного з милих земляків) американські власти в Шікаґу довідалися, що я вправді за їх дозволом переїхав туди другий раз з Канади, але неправно перебуваю вже довго в Америці, бо дозвіл був тільки на короткий час. Вистарчила інтервенція нашого поважного пароха в Шікаґу Впр. о. Тарнавського, щоб оставили мене в спокою. І вистарчила моя заява, що я з політичних причин боюся ще вертати до свого Рідного Краю, а Канада має точно таке саме право не держати мене на своїй території як Злучені Держави Північної Америки, отже куди маю йти? І я жив в Америці, доки сам не рішився виїхати. А перед моїм виїздом з Америки дали мені в Вашінґтоні на письмі дозвіл, вернути до Америки. З жалем і любовю дивився я на беріг тої свобідної землі, котра на прикрім шляху ізгойства мого стала мені другою Батьківщиною.

Чим дальше корабель відпливав від американського берега, тим більше величаво підносилися на тлі неба височезні, освітлені хмародери Ню-Йорку. Ню-Йорк представляє від сторони моря вид одинокий на світі. І хоч знається, що се діла рук людських, то мається вражіння, якби се були якісь ґіґантичні твори природи. Коли дивитися на них, мимохіть приходить на думку книга Битія і те місце в ній, де сказано:

І рече Бог: Сотворимо чоловіка на образ і подобу нашу і нехай панує над рибою морською і над птаством небесним і над скотиною і над усяким диким звірем і над усяким гадом, що лазить по землі. І сотворив Бог чоловіка на свій образ, на образ Божий сотворив його, як чоловіка так і жінку сотворив їх.

Во істину, тільки такі сотворіння, що сотворені на образ і подобу всемогучого Бога, могли здвигнути таке могутнє й величаве місто як Ню-Йорк.

І благословив їх Бог і рече до них: Плодіться і розмножуйтеся і наповняйте землю й підбивайте її і пануйте над рибою морською і над птаством небесним і над усяким звірем, що гасає по землі.

І все те роблять теперішні Американці, з виїмком одного: не розмножуються так, щоб могли (відповідно до темпу інших народів) наповняти землю, яку підбили. І тому стоїть перед ними ще й таке марево, що чорна раса на їх землі плодиться значно скорше. Наслідки легко предвидіти.

(Далі буде).

Міліонер у власнім самотраску

Преса приносить опис цікавої та небезпечної пригоди американського міліонера Говарда Юза. Він занявся у Голивуді виробом кінових фільмів й урядив там свою велику робітню в наймодерніший спосіб. На столі Юза стоїть матове скло такого докладного телевізора, що він може бачити кожду особу, котра жде на приняття в його почекальні й може наперед оцінити, чи ту особу варт приняти. Недавно Юз впав жертвою техніки автоматизму, яку завів у своїй робітні. Юз засидівся при роботі й замітив се аж тоді, коли його робітню вже замкнено. Ключі до виходу мав, отже спробував вийти. Одначе наткнувся на цілий ряд самотрасків. Коли зачав іти, на нього лилася студена як лід вода, на коридорах отвиралися несподівано глибокі западні, зі стін освітлювали його яркі „електричні очи“ й рівночасно в цілім будинку зачало дзвонити на тревогу. Переляканий міліонер пригадав собі, що десь уставлені також автоматичні кулемети, але де саме, не памятав. Вертати до телефону боявся, бо не знав, чи рух у ту сторону не викличе стріляння. Отже положився на долівку і так без руху перележав аж до рана. В такім стані знайшла його рано сторожа.

Деякі родичі вправді стараються за маєток і добробут для дітий, але не дбають за їх виховання; вони подібні в тім до чоловіка, котрий закладає прегарний огород довкола дому, що валиться. (Св. Хризостом).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УКРАЇНСЬКА КНИГА

її окладинка, оздоба й ілюстрація в минулому й сучасному.

(З приводу вистави української ґрафіки у Львові).

Українська книга від самих початків відзначалася все мистецьким виглядом. Вже Остромирове Евагеліє з 1056—7 рр. і потім Збірник Святослава з 1073 р. представляються під мистецьким оглядом величаво. Се зразки ми-

Заставка з київських „Акафістів“ з 1732 р. роботи ґравера Мокія.

стецького оформлення книги. Їх ілюстрації, ініціяли, старанне письмо, врешті богата оправа, викликають подив ще й досі. Мистецький вигляд наших книг не стратив майже нічого з винаходом друкарства та поширення його на наших землях. Письменник, видавець і друкар в XVI—XVIII вв. не могли собі уявити книги без мистецької заголовної сторінки, ілюстрацій, ініціялів, заставок, кінцівок і т. д.

В давних часах книги були дорогі й тому рідкі. Переховували їх з великим пієтизмом, нерідко привязуючи

П. Ковжун: Ініціял до книжки Д. Віконської „Райська яблінка“.

ланцюхом до пульпіту, щоби нелегко їх було вкрасти. На давних книгах стрічаємо ріжні сентенції проти злодіїв книг, анатеми і т. п., між ними пр. таку: „Кто сію книгу имѣлъбы украсти — тому сѣмъ лѣтъ свиней пасти!“... Книгу вважали за щось великого, бо вона служила головно для богослужебних цілей. Її писано і потім друковано передовсім для церков, монастирів і знатних людей: князів, гетьманів, епископів і митрополитів. Тому вже сам зверхний вигляд давних книг давав читачеви ми-

П. Ковжун: Окладинка до книжки М. Рудницького: „Очі та уста“.

стецьку насолоду. Оправа була з дорогоцінної шкіри, з золотої та срібної бляхи, часто украшеної жемчугами. На заголовній сторінці бачимо ріжні мотиви релігійного, символічного, алеґоричного, історичного змісту. На другій сторінці пишався звичайно герб особи, котрій присвячено книгу, або коштом котрої її видано. Герб був відповідно вистилізований, згідно з духом часу, оплетений прегарними ґірляндами ріжних цвітів та листків й архітектурних мотивів. Кожду главу книги попереджала роскішна заставка з орнаментом ґеометричним або ростинним а закінчувала т. зв. кінцівка або вузол. Перша буква виконана по мистецьки, окружена ростинами, звірятами або й постатями — це ініціял. Крім цих окрас книги мали ще ілюстрації, дереворити і штихи (ґравюри) на теми біблійні, алеґоричні, символічні, історичні, врешті портрети. Так виглядали укр. книги XVII—XVIII вв., головно київські і львівські видання в добі ренесансу та бароку. Вони дорівнували тодішним німецьким або італійським книгам під мистецьким оглядом. Ілюстраторами наших книг XVII—XVIII вв. був цілий ряд ґраверів: Плакида, чернець Ілля, Нікодим Зубрицький, Іван Мигура, Інокентій Щирський, Леонтій та Олександер Тарасевичі (що студіювали в Авґсбурґу), Ст. Заруцький, Ів. Махновський, І. Полонський, В. Пузиревський і ін. Вони працювали спершу в Київі, потім переважно в Москві. Чернигівські видання ілюстрували отсі мистці: М. Чернявський, І. Піддубний, Я. Таляревський і інші.

Про давні українські книги інформують докладно отсі видання Національного Музею у Львові: „Прикраси рукописів Галицької України XVI в.“ з 1922—3 рр. (4 випуски) і „Початки книгопечатання на землях України“ з 1924 р.

В другій пол. XVIII в., коли Україна стратила рештки своєї автономії, з занепадом київських видавництв наступило обниження мистецького рівня української книжки. Цей занепад тривав аж до відродження української державности в 1917 р. Коли впали царські кайдани з українського друкованого слова, появилася на Великій Україні вона укр. книжка в мистецькій формі. До її високо мистецького оформлення причинилися найбільше отсі мистці: Ю. Нарбут, В. Кричевський, І. Мозалевський, Р. Лісовський, А. Петрицький, О. Судомора, М. Самокиша, В. Крижанівський, П. Ковжун, М. Бутович і інші. В 1920 р. деякі з них перенеслися до Львова і тут продовжали свою діяльність. Вони звернули в Галичині увагу на зверхний естетичний вигляд книжки та її ілюстрації. Тому ґрафіка прибрала в нас утилітарний характер, то значить стала прикладним мистецтвом, котре знайшло свій ужиток у прикрашуванні книги. З Галичан працюють на тім полі: О. Кульчицька, Ів. Іванець, М. Осіньчук, С. Гординський, Е. Козак і В. Касіян (останній в Харкові).

На виставі української ґрафіки у Львові виставлено 625 окладинок та ілюстрацій книжок 82-х наших мистців, переважно Наддніпрянців. Коли оглядаємо прегарні окладинки Нарбута, головно до книжок: „Мистецтво“ з 1918 р. та „Наше Минуле“ з 1919 р., то радіємо, що ми мали такого великого мистця, котрий так ґеніяльно навязав золоту нитку традиції з доби козацького бароку з XVII і жалуємо, що смерть забрала нам його в 1920 р., в 35 році працьовитого життя. Не треба забувати, що українські гроші з 1918—1919 рр. мають ще й досі вартість тільки тому, що мають підпис Нарбута. — Найбільше в нас плідний і популярний П. Ковжун, автор поверх сотки окладинок, перебув велику еволюцію. Він правдивий мистець книжки. Його окладинки можуть сміло рівнатися з західноевропейськими. До найкращих його річей треба зачислити окладинки до отсих книжок: „Золоті ворота“, „Райська яблінка“, „Очі та уста“ й ініціяли до двох останніх книжок. — М. Бутовича знають всі хочби з окладинок „Літопису Червоної Калини“, „Нової Хати“ і календаря „Дніпро“, в котрих осягнув він високий степень мистецтва. — О. Сахновська з Київа звертає увагу прекрасною окладинкою та ілюстраціями до німецького перекладу „Лісової пісні“ Лесі Українки та всіми іншими своїми працями. Сахновська спеціялістка в дереворіті, дивує прецизійністю і тонкістю свого різця. Вона вибивається на чоло сучасної ґрафіки Наддніпрянської У-

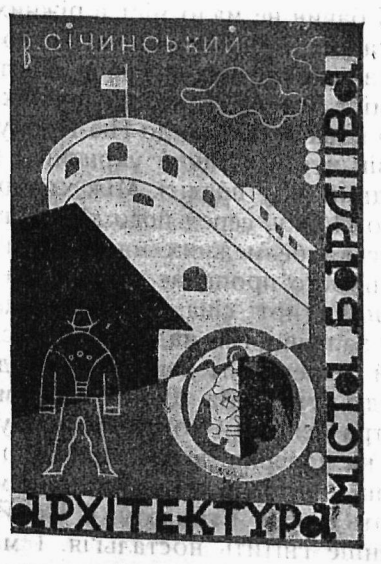

П. Ковжун: Ініціял до книжки Д. Віконської „Райська яблінка“.

П. Ковжун: Ініціял до книжки Д. Віконської „Райська яблінка“.

країни. — Василь Касіян, Галичанин, проф. ґрафіки в Харкові, визначається великою мистецькою культурою та високою технікою. Його своєрідний стиль повний психольоґізму і ліризму, відріжняє його різко від інших. Як натураліст малює він переважно злидні народнього життя та звертає велику увагу на тематику своїх праць. — М. Самокиша, знаний баталіст і маляр коня, заступлений двома окладинками до історичних книжок, виконаними з великою живі-

С. Гординський: Окладинка до книжки В. Січинського „Архітектура міста Бардієва“.

стю. — С. Гординський, виставив окладинки, з котрих найкраща до книжки І. Борщака „Григор Орлик“ та ілюстрації, витримані в конструктивістичній композиції. Всі його праці мають декора-

тивний характер. Вони помислові, в яр-ких та свіжих красках, роблять вражін-ня чогось сильного.

З інших заслугують на увагу: М. Алексіїв, М. Глущенко, М. Котляревська, Р. Лісовський, І. Мозалевський, І. Падалка, А. Петрицький, В. Січинський, В. Стеценко, П. Холодний (син), І. Хотінак, Л. Хижинський та інші. Та годі їх всіх обговорити.

На виставі бачимо також діточі книжки в мистецьких окладинках В. Козловського, М. Єрмоленка, Г. Діна, Б. Крюкова, О. Судомори та ін. Тому, що книжки не виставлені в такому порядку, як подано в катальозі, тяжко було визнатися між ними і навіть часом не можна ствердити назвища автора. Рішучо за мало виставлено книжок з Галичини так, що необізнаний добрє глядач набирає хибного переконання, немовби укр. книжки виходили тільки на Наддніпр. Україні. А пречінь від 1920

П. Ковжун: Окладинка до книжки В. Лімничeнка „Клонюсь“.

р. вийшло в Галичині богато книжок з мистецьким оформленням. Та це може вина тісного льокалю як впорядчиків вистави. Переглядаючи мистецькі окладинки цих 625 книжок (більшість позичено з бібліотеки НТШ у Львові), трудно опертися почуттю благородної гордости на вид такого вимовного свідоцтва живучости нашої культури. Та з другої сторони прикро подумати, що діється з тими гарними книжками, коли вони дістануться до рук нашого читача! Про це моглиби богато сказати всі наші бібліотекарі!...

Та може бодай відвідувачі цеї вистави, котрі подивляють працю наших мистців над мистецьким оформленням нашої книжки, будуть інакше ставитися до книжки як досі. Добре булоби, якби ми перенялися такою глибокою пошаною до книжки, яку мали наші культурні предки, котрі уважали книжку за щось великого, святого, а „книжне почитаніє“ за необхідну до спасення річ. Розуміється, коли книжка добра.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДІОҐЕН.

Комітет, котрий орґанізує протипрогібіційну акцію в Америці купив самохід і назвав його „Діоґен“. Сей „Діоґен“ возитиме членів комітету, котрі вестимуть протипрогібіційну пропаґанду. Представник сего комітету заявив, що „Діоґен“ шукатиме також в цілій Америці б. пияка, який вирікся свого налогу під впливом прогібіційного закона. Коли вкінці комітетови вдасться знайти такого чоловіка, тоді завезуть його до Вашинґтону і представлять Конґресови в таких словах: „Дивіться, ось чоловік, котрого навернення коштувало край 24 міліярди долярів“. (ПАТ).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

НОВІ ВИДАННЯ

Badania z dziejów społecznych i gospodarczych pod redakcją Prof. Fr. Bujaka. Nr. 12.

Konstanty Jan Hładyłowicz: **Zmiany krajobrazu** i rozwój osadnictwa w Wielkopolsce od XIV do XIX wieku (z 3 mapami). Przedmowę napisał Prof. Franciszek Bujak. Lwów 1932. Сторін 256. Се цінна праця нашого молодого вченого, котрий приготовляє подібні праці про Галичину й Волинь.

К. інж. Л. Лясевич: **Практичний Радіо-Аматор.** Порадник для всіх з рисунками. — Як дешево збудувати самому радіо? — Який апарат найкраще собі купити? — Основні відомости з радіотехніки. — Описи будови далекоприймальних детекторів. — Перегляд важніших виробів европейського радіопромислу.

К. інж. Л. Лясевич: **Виладування повітряної елєктрики.** Популярний виклад з 20-ма рисунками та додатками: 1) Небезпека грому. 2) Як збудувати громохорон. 3) Розбивання градових хмар гарматами. 4) Суть повітряної елєктрики в найзагальніших нарисах. 5) Надповітряна антена як успішний громохорон. 6) Новий, спеціяльний охоронник, що запобігає без огляду на пору року елєктроатмосферичним перешкодам у прийомі. — Данціґ—Варшава—Львів, 1932 (в польській мові). Головний склад: „Українрадіо“, Львів, ул. Ягайлонська 15. Сторін 160, 8°. Ціна 2.80 зол.

Загальні Збори

Т-ва Прихильників Освіти.

4) Студент Ґреськo: Ми чули тут заяви поодиноких студ. товариств. Скрайна ґрупа студентів ставить все на одну карту але це небезпечно. (Бесідника закричали і не дали докінчити). — Др. В. Старосольський заявляє, що хвилево бере назад свою резиґнацію. Резиґнацію п. І. Павликовської та Др. Ґижі принято до відома. За головством Др. Ст. Дмоховського велика більшість, здержалося 25. Таксамо за старшими членами виділу. За предложеними К. М. членами студентами голосувало 41, проти 27 студентів. З огляду на пізну пору відпали всі внесення і на тому збори замкнено. До згоди між студенством не прийшло. З одного боку всі старші студенти, голови львів. студ. товариств, з другого самі молодші, краще зорґанізовані, безкомпромісові, відкидають всяке порозуміння між обома сторонами. Таке становище непримиримої ґрупи, що гуртується коло Студ. Репрезентації може легко викликати нові непорозуміння в Т-ві.

Новий голова ТПО, Др. Ст. Дмоховський, зрікся головства. І тепер ТПО не має формально вибраного голови. Аґенди Т-ва провадить покищо містоголова, Др. В. Старосольський.

ЗА 2 ЛЄЇ 2 МІЛІОНИ ЛЄЙ КАРИ.

В Чернівцях закінчився цікавий процес. Його підложжа таке: Одна з буковинських фабрик фарб звернулася до суду в Чернівцях з проханням о переіменування командитової спілки на акційне товариство. Се прохання полагоджено прихильно. Одначе суд ствердив, що в залучених актах замість належної оплати 27 леїв, заплачено лише 25 леїв. За те скарбова палата в Чернівцях виточила фірмі процес. У двох судових інстанціях скарбова палата виграла. Суд присудив, що фірма має заплатити 2 міліони леїв кари за недогляд, який зводиться до кроти 2 леїв (ПАТ).

Приєднуйте нових передплатників!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З католицької акції. Анґлія. Ліґа оборони католицької віри в Анґлії працює цілковито в дусі католицької акції, беручи участь у єрархічнім апостоляті. Праця та ведеться під проводом і контролею Ординаріїв. Вони дають бесідникам право проповідати під голим небом, по парках та публичних площах. Такий бесідник по відмовленню молитви: „Царю небесний, Отче наш і Богородице Діво“ виголошує півгодинну проповідь на спеціяльну тему, опісля відповідає на ставлені йому слухачами питання. Того рода зібрання треває пересічно 2 години; в Гайдпарку в Лондоні кождого вечера 3 години, в суботу від 4 до 5 год., в неділю від 10 до 11 год. Зі слухачів таких проповідий походить велике число конвертитів. В цілій Анґлії працює 600 таких світських проповідників. — В Америці число католиків виносить тепер 21 міл. 887 тис. 600 душ. Мають вони 310 часописів, яких наклад виносить разом 7,308.456 примірників.

Св. Церква проголосила торжественно геройськість чеснот французької монахині Аліси Лє Клєрк. Промову Св. Отця було чути дуже виразно через радіо в цілій північній Америці й Канаді. Чути було її навіть на публичних площах. Богато людий клячучи слухало там слів Св. Отця.

Лікарська комісія в Люрді ствердила чудесне уздоровлення невилічимо хорої Марії Дідльо. Італійський часопис „Скуоля Італіяна Модерна“ (новітна іт. школа) називає Люрд „клініка дель сопранатуралє“ (клінікою, де лічаться в надприродний спосіб).

В місійних краях утворено недавно 2 нові Ап. Вікаріяти і 2 нові Ап. Префектури.

Швайцарську місійну архимандрію св. Маврикія (ОО. Бенедиктини) вилучено зпід юрисдикції Пропаґанди і віддано під власть св. Консисторіяльної Конґреґації.

Американський „Орден лицарів Колюмба“, що має 600 тисяч членів, обходив торжественно 50 річницю свого заложення. Всі члени в ріжних містах Америки приступили одного дня до св. Тайн.

Кардинал Лєпісіє (з Чина Сервітів) обходив 50 річницю зложення торжественних монаших обітів. Св. Отець надіслав йому з того приводу обширний лист, а монахи Сервіти улаштували в його честь величаву академію.

Анґліканські місіонарі на золотім побережжі в Америці мають богато клопоту з чарівниками. Щоби їх скомпромітувати, обіцяють великі суми за ріжні неможливі до виконання річи. Та Мурини і їм те саме обіцяють...

В Індіях одна студентська дружина св. Альойзія видала за 50 літ свого істнування 213 священиків зпоміж своїх членів.

В Китаю є 2 католицькі університети, в Пекіні й Шанґаю, около 8 тисяч катол. катехитичних шкіл, понад 2 тисячі інших катол. нищих, середних і вищих шкіл та 57 конвіктів. Католики виховують там близько 30 тисяч молоді.

Свято Пресв. Евхаристії. В неділю 3 липня ц. р. в свято Пресв. Евхаристії в Преображенській церкві відправиться Архієрейська Сл. Божа, яка зачнеться о год. **7.30 рано** (раньше, як звичайно, з приводу рукоположення неопресвитерів). Около 10 год. рано відбудеться торжественний похід процесій усіх львівських церков до чотирьох престолів в Ринку. Парохіяльний Уряд Преображенської церкви запрошує отсим на це свято всі наші ПТ. Товариства, Установи й Орґанізації, як також усіх вірних міста Львова.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДЕФІЦИТ ПОЛЬЩІ. Головний Статистичний Уряд подає, що скарбові впливи зменшилися з 194,828.000 зол. в квітні на 175,324.000 зол. в травні.

СІМ ПРИСУДІВ СМЕРТИ В СССР. В процесі московської торговельної орґанізації „Ґумкорт“ оповіщено присуд, на підставі котрого 7 обвинувачених, Крючкова, Смірнова, Носікова, Шубіна і Панкратова засуджено на смерть, інших 7-ох на кару по 10 літ тюрми, 8 обвинувачених на 5 літ тюрми, 3 звільнено. Засудженим сконфісковано майно (ПАТ).

БІЙКИ МІЖ ГІТЛЄРІВЦЯМИ І КОМУНІСТАМИ в ріжних містах Німеччини тривають дальше. В Берліні 5 осіб тяжко ранено, в м. Хемніц 1 особа вбита, 7 тяжко ранених, в Битомі 6 осіб тяжко ранених, у Ватеншайді одна вбита, 2 ранені, в Ессені 4 тяжко, 15 легко ранених. Подібні вісти напливають з ріжних місцевостий Німеччини.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ власти кинули новий клич використання сонця. В Петрограді отворено спеціяльну виставу, яка має зобразити можливість примінення лучів сонця до промислових цілий. На основі пляну другої „пятилітки“ використання соняшних лучів повинно заняти поважне місце в упромисловленні СССР. Його здійснення має зачатися в слідуючім році. Першим досвіднім тереном має бути Туркестан. Тут вложено 99 міл. рублів на окремі урядження, які уможливилиб експльоатацію соняшних лучів (АТЕ).

РЕДАКТОРОВИ лондон. „Ню-Кронікл“ заявив др. Сато, що Японія протягом 10 літ доведе Манджурію до порядку і добробуту. Відтак з притиском підчеркнув, що Японія не допустить до жадної інтервенції Союза Народів в справі Манджурії.

В ЖУРНАЛІ „Комуністична Освіта“ за 1931 рік напечатана стаття, присвячена критиці наукових праць на Україні. Ця критика мало цікавиться реальним дорібком тих праць в области поглиблення знання, натомість весь натиск кладе на відношення тих праць до комуністичної ідеольоґії. Автор статті без обиняків денунціює цілий ряд українських учених і наукових заведень за „ухили“ і ріжні єреси супроти комуністичного талмуду. Та може найбільше капітальний закид, зроблений ним харківському Інститутови Математики. Дослівно цей закид виглядає так: „Інститут займається чисто абстрактними проблемами! В нім панує стара теорія про понадклясовість і позапартійність математики! Це особливо відноситься до директора Інституту Бернштайна“... Бідний директор і його товариші! Коли не схочуть опинитися на Соловках, мусітимуть викладати про інтеґрали, ріжнички, льоґаритми і коріні „зі становища історичного матеріялізму“ й обовязково мусітимуть цифрами доказувати неминучість загину „гнилої буржуазії“ і единоспасаємість большевицького „раю“. Інакше кажучи: мусять або їхати на Соловки або стати блазнами.

Маленький фейлєтон

Дрібні лікарські замітки

В нових часах *зачали* лікарі поручати глибоке вдихування й видихування свіжого воздуха 5 до 8 мінут протягом кількох тижнів в ціли зменшення надто великого тиснення крови.

*

Се доказана річ, що через афект зависти сильно збільшається число білих тілок у крови. (З німецького).

НОВИНКИ

В доказ признання заслуг, котрі положив Папа Пій XI як нунцій у Варшаві, міська рада ухвалила перезвати теперішну вулицю Пенкну на вулицю Папи Пія XI.

Редактор „Н. Зорі“ виїхав зі Львова 1. с. м. і верне 31 липня. В тім часі проситься не адресувати листів, призначених для редакції, на його назвиско, бо такі листи будуть залагоджувані тільки зі значним опізненням.

Про виставу української ґрафіки у Львові помістив довшу замітку часопис „Праґер Прессе“.

Заходом Кружка „Рідної Школи“ урухомлено діточі садки в Станиславові на Бельведері, Гірці й на Майзлях. Рівночасно кружки „Р. Ш.“ в селах Ямниця, Єзупіль і Боднарів закладають у себе також діточі садки. В стадії орґанізації находяться діточі садки в Черніеві, Братківцях, Хомякові й Тязеві.

Бучацькі українські „Соколи“ відбували в ліску біля Бучача вправи й ігри. Опісля поліція брала на допити поодиноких членів „Сокола“ і перевела ряд трусів у діяльніших членів „Сокола“.

В с. Петликівцях Ст., (пов. Бучач), хлопці висипали могилу стрільцеви розстріляному підчас української війни і закопали хрест. Поліція могилу розкопала й увязнила 16 хлопців.

Презесом львівського апеляційного суду іменував президент Р. П. б. прокуратора військового суду у Варшаві, полковника д-ра Зеліньского. Дотеперішний презес Вуйціцкий пішов на емеритуру.

З львівських Бригідок втік карний вязень Ст. Каламар, сховавшися в бочку на вапно, котру вивезено фірою з тюрми. Поліція по цілоденнім пошукуванню зловила втікача в каналі Полтви при вул. Жерельній у Львові.

В присутности польської вченої, що відкрила первень рад, посвячено в Варшаві Радовий Інститут її імени.

Славного американського письменника Джона Руссел'а схопили в білий день бандити і кудись вивезли. Всякий слід пропав. Передтим жадали від нього 25.000 дол. Той письменник має славу амер. Кіплінґа. Він подорожував по цілій кулі земній. Дохід з його творів уможливляв йому навіть удержувати власний яхт. Треба признати, що бандити показалися „ласкаві“, коли супроти такого богацтва письменника хотіли в нього лише 25.000 дол. за спокій.

Французькі президенти: Тіер і Мек Магон (17. II. 1871—30. I. 1879), Юлій Ґреві (1879—1885), Карнот (1887, убитий 1894), К. Періє (1894), Ф. Фор (1895), Е. Любе (1899), А. Фалліер (1906), Р. Пуанкаре (1913), П. Дешанель (1920), А. Мільран (1920), Ґ. Думерґ (1924), П. Думер (1931), Лебрен (1932). Пятьох з них вибуло до кінця, двох убито, трьох уступило з політичних причин (Ґреві, Періє, Мільран), один (Дешанель) ізза хороби. Жиють ще б. президенти Пуанкаре, Мільран і Думерґ.

До північної Африки виїзджає польська наукова експедиція. Вона має прослідити ґеольоґічну будову ґір Атлясу і берберійські племена, котрі живуть в Атлясі.

Злодії обікрали на 2.300 зол. Т-во Взаїмну Поміч Українського Вчительства у Львові при вул. Якуба Стшеме.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ГРЕБЕНІВ

ПАНСІОН „ЗЕЛЕМІН“

положений в затишнім місці, з прегарним видом на долину ріки Опору,

поручає

соняшні кімнати з бальконами.

Харч добірний та смачний. - Ціни помірковані.

Зголошення приймає Управа пансіону.

43 10–12

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 6 49-50

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На зимовий і весняний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

2 14–?

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснованння 1909.

32 10–14

КІНА

ПАЛЯС: „Який батько — такий син“.
КАСІНО: „Королева підземелля“.
КОПЕРНИК: „Капітан Вволем“ (Ґарі Купер).
МАРУСЕНЬКА: „Капітан Вволем“ (Ґарі Купер)
МІРАЖ: „Прощай Ліліянко — прощай Маскот“ (Ліліян Ґарвей, Іго Сим).
ОАЗА: „Цвітка Альжиру“.
СТИЛЄВЕ: „Неаполь, співаюче місто“. (Бриґіда Гельм і І. Кепура).
УТІХА: „Серед диких звірів“ та дві комедії.
ЛЕВ: „Князь Дракула“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04. 26–?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 50 (548). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 7 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чвертьрічно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чвертьрічно 1 ам. долар
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Заворушення в ліським повіті

„Свято праці — нова панщина".

ПАТ доносить: Перед кількома днями в декотрих місцевостях ліського повіту розійшлася між тамошними селянами поголоска, що в найблищім часі має бути заведена панщина. Безпосередна причина повстання такої поголоски лежить в тім, що урядові й самоуправні чинники хотіли в громаді Береги Долішні влаштувати т. зв. „свято праці". Воно мало полягати на тім, що громада мала спільно направити місцевий гостинець.

Крім того між селянами розійшлися поголоски, що до хреста, поставленого на памятку знесення панщини, мають приїхати три таємничі осібняки, повалити його, видобути зпід нього скриню з документами про знесення панщини, знищити їх та проголосити привернення панщини. Коло загроженого місця почало збиратися населення, щоби недопустити до зневаги хреста і до знищення документів. Виясненя державної поліції, що мали на меті виказати абсурдальність тих поголосок, скріпили ще підозріння несвідомого населення. Тому, що товпа почала зброїтися в палиці й коли та опісля побила кількох приїзших, підозріваючи їх, що се вони мають повалити хрест і знищити панщизняні документи, стягнено більші відділи поліції.

Пять осіб убитих, десять ранених.

Бурхливі настрої селян, підсилювані комуністичними аґітаторами, росли. Ґрупи селян, збаламучені поширюваними летючками про введення панщини вже від 1. липня б. р., узброєні в палиці, коли, вила і мотики, тяжко побили двох місцевих піднаємців земських посілостий і почали збиратися на громадських дорогах Лобозева, Колесниці і Санної. Поліційні власти, вичерпавши всі способи успокоєння, супроти аґресивности селян, приступили до енергійного розпорошування товпи й увязнювання аґітаторів. Тому, що в селі Олесниця товпа кількасот осіб ставила чинний опір поліції і при тім із товпи впало кілька стрілів, котрі ранили двох поліціянтів, поліція мусіла вжити зброї. При ліквідації заворушення вбито 5 осіб і 8 ранено. Акція успокоювання тривала від полудня до вечера. Опісля по всіх громадах ліського повіту привернено спокій. В міжчасі увязнено комуністичних аґітаторів, котрі відповідять за викликані ними заворушення.

Признання терміну „український"

У видавництві праць мовної комісії польської Академії Наук під ч. 19 вийшла монографія про фонетику української мови нашого вченого проф. д-ра Івана Зілинського. В сій праці дає наш учений огляд мови з усіх українських земель. „Праґер Прессе", згадуючи про се видання, додає таку замітку: „Факт, що польська Академія, приймаючи означення „українська мова", леґалізує сей термін у Польщі раз на завсігди і полагоджує цим спір „український чи руський?", заслугує на те, щоби його підкреслити".

Польсько-радянський договір

Русспресс доносить: З достовірних джерел повідомляють, що в найблищих днях буде підписаний польсько-радянський договір про ненапад. Рівночасно буде підписаний такий самий договір ромунсько-радянський. Декотрі ромунські часописи твердять, що Ромунія такого договору не підпише.

Німецькі предложення в Льозанні

ПАТ доносить: Німецька делеґація вручила Мек Доналдови заяву, в котрій годиться на поновлення репараційних виплат по вигасненні трилітньої мораторії, оскільки на це позволить господарська відбудова Німеччини. Ті виплати сягають 2 міліярдів нім. марок в золоті разом з ратами, відроченими через мораторію Гувера. Німці сплатилиби ту суму в 10 річних ратах.

Без шибинець не обійдеться

Чим грозять Німеччині націоналісти з табору Гітлєра.

Провідник національних соціялістів (гітлєрівців) др. Ґебельс виголосив у Кілю промову. В ній заявив, що партія не буде підпирати жадного кабінету, котрий не буде обсаджений гітлєрівцями. Теперішний кабінет фон Папена се лиш переходовий кабінет. Він не зможе опанувати ходу подій, що надходять в Німеччині, бо за ним не стоїть суцільна маса німецької суспільности. Обговорюючи розвиток подій в Німеччині, Ґебельс сказав, що без шибениць не обійдеться. Та покищо не знати, хто кого буде вішати.

Кольонізація Манджурії

З Токія доносять: Скількість японських жовнірів резерви, що хочуть поселитися в Манджурії, постійно росте. Головний заряд союза резервістів рішив всіма силами допомогти резервістам у масовім переселенню туди.

Жовтий дощ

З Фльоренції доносять: Тут падав сильний дощ, який мав у собі богато ще недосліджених складників. Дощ полишав на землі грубий червонаво-жовтий осад. Директор обсерваторії пускає, що цей осад повстав з піску, нанесеного вітрами з глибини Африки. „Жовтий дощ" викликав у населення сильне враження. Подібний червоножовтий дощ падав у нас 1928 р.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Якщо так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

4 49-х

ПЕРЕД НОВИМ НАСТУПОМ

большевиків на західно-українські землі.

Загально відомо, яку велику вагу привязують большевики до аґітації та пропаґанди. Аґітація і пропаґанда аж переливається в цілім СРСР, зокрема в УСРР. Ними пересякле там наскрізь усе: преса, література, наука, мистецтво, школа, військо, всякі орґанізації, зїзди, збори, засідання і т. д.

Та не тільки в себе дома ведуть большевики шалену аґітацію і пропаґанду. З неменшою енергією ведуть вони їх також поза границями СРСР. Ведуть на цілім світі, у всіх краях без виїмку: в Европі, Азії, Африці, Америці, в Австралії тай на ріжних островах. На ту аґітацію і пропаґанду заграницею видають большевики величезні суми гроший. Для тої аґітації та пропаґанди удержують вони заграницею цілу армію аґітаторів й аґентів. Для тої аґітації та пропаґанди видають також дуже численну пресу в усіх мовах світа.

Большевицька аґітація й пропаґанда заграницею має завдання защіпити большевизм усюди, де тільки можна. В тій ціли большевицькі аґітатори й аґенти: 1) дуже різко критикують відносини в тих краях, де вони „працюють", 2) дуже розхвалюють відносини в СРСР, 3) стараються здобути симпатії покривджених народів і кляс, виступаючи як їх оборонці.

Особливу увагу присвячують большевики краям і народам, що близькі до СРСР. Отже: Німеччині, Польщі, Балтійським державам, Ромунії, Фінляндії — в Европі, Туреччині й Китаєви — в Азії. Серед тих країв і народів виїмковою „опікою" большевиків „тішаться" західно-українські землі та західноукраїнське населення. А передовсім: наша Галичина.

Аж до заснування Конзуляту СРСР у Львові в Галичині не було особливої большевицької аґітації та пропаґанди. Се не значить, що тоді не було в нас радянофільства. Його тоді було навіть більше, ніж тепер. Бож відомо, що навіть голова УНДО тоді писав в „Ділі" про „Українську державу за Збручем... Та се радянофільство було тоді тільки поверховне, несвідоме.

Замітна зміна наступила з хвилею, коли у Львові повстав Конзулят СРСР. Зокрема: коли львівським большевицьким конзулем став большевицький діяч Г. Лапчинський. З тою хвилею повстає у Львові передовсім численна большевицька преса: для широких мас, для інтеліґенції, для молоді. Одночасно йде розбудова большевицьких кадрів: Комуністична Партія Західної України (КПЗУ), Комуністичний Союз Молоді (Комсомол) й ін. Вкінці: кокетування українського національного табору та запрошування до Конзуляту на ікру.

Отся аґітація і пропаґанда большевиків на терені Галичини не зустрічала зразу належного відпору зі сторони галицького українського громадянства. Навпаки. Та аґітація мала навіть певні

успіхи. Бо серед українського громадянства в Галичині знайшлося чимало одиниць, що далися взяти большевикам: одні на пусту аґітку, другі на матеріяльні користи, треті на почести, четверті — на саму тільки ікру. Вершком большевицького успіху в Галичині був публичний виступ перед українською інтеліґенцією у Львові в 1929 р. харківського комісара М. Скрипника, того самого, котрого на його ювилею, що відбувся в січні 1932 р. в Харкові, ДПУ витала як „старого чекіста і співробітника тов. Дзєржинського“ (див. Радянський Книгар. Харків, 1932, ч. 4—5).

Та той вершок успіху був заразом і зворотною точкою. Бо від того часу почався серед українського громадянства в Галичині відрух проти большевизму. Зразу той відрух був несмілий. Та коли большевики витягнули вже руки по деякі українські національні інституції, тоді відрух проти них серед українського національного табору в Галичині наступив отверто і різко. Той відрух чимраз скріплявся, не зважаючи на енерґічні заходи большевиків закріпити за собою здобуті позиції тай навіть розширити їх (тоді повстає у Львові великий журнал для інтеліґенції „Нові Шляхи“). Вкінці одначе українська національна рація серед українського громадянства взяла верх, конзуля Лапчинського відкликано і на галицько-большевицькім фронті наступив зглядний спокій.

Та большевики не уступають так легко з поля бою. Особливо на фронті аґітації і пропаґанди. Тому можна було відразу сподіватися, що скорше чи пізніше вони знов пічнуть наступ на українську Галичину. І дійсно той наступ уже вирішений. Про се в слідуючій статті.

Загальні Збори „Центросоюзу“

Дня 28. VI. ц. р. відбулися у Львові загальні збори Союзу Кооперативних Союзів „Центросоюз“ при участи 112 осіб, делеґатів від 32-х окружних союзів кооператив з 972 голосами, представників центральних кооперативних установ, „Сільського Господаря“ та гостей. Президент „Центросоюзу“, пос. О. Луцький, сказав, що мимо кризи збут сільських продуктів через „Ц-з“ подвоївся в порівнанню з 1931 р. Коли в першій половині 1931 р. „Ц-з“ продав 66 ваґонів яєць, то в першій половині 1932 р. продано 120 ваґонів. Крім того продав „Ц-з“ 2.318 беконових і 2.100 товщевих безрог. 623 телят і 6.000 кґ. живої птиці. В 1927 р. вироблено у власній фабриці 27.000 кґ мила, а в 1931 р. 397.000 кґ. Також працює власна фабрика ниток. „Центросоюз“ працює в тісному звязку з „Центробанком“, „Сільським Господарем“ та дбає про розвиток Кооперативно-Торговельної Школи у Львові. — Зі звіту праці „Ц-у“ за 1931 рік виходить, що торги в цьому році зменшилися в порівнанні з 1930 р. на 18% та виносять 10,136.644 зол. Білянс за 1931 р. замкнено надвишкою 5.346 зол., при уділах 322.399 зол., запасних фондах 22.990 зол. і загальній сумі 1,771.774 зол. Після дискусії принято одноголосно внесення Контрольного Комітету про уділення абсолюторії для Надз. Ради і Дирекції та признання для її праці. Принято ряд внесків та вибрано двох членів Надз. Ради: пос. С. Кузика і д-ра В. Безпалька і заступників: д-ра В. Гамаля, дир. П. Новосельського, дир. Е. Гомотюка та інж. І. Семянчука. До Контрольного Комітету ввійшли: дир. М. Заячківський, дир. В. Шмата, д-р Ф. Свістель, як заступники: дир. І. Бакалець та інж. А. Тертека.

Одна з найтяжших ран нашого часу це брехня, котра тисячами плугів управляє культуру лжи. (Кардинал Фавльгабер).

Платити чи не платити

Критичні дні льозанської конференції.

Льозанська конференція, як свідчать про се останні вісти, війшла в рішаючу стадію. Обидві сторони Німеччина і Франція ясно сконкретизували свої становища в справі воєнних відшкодувань: Франція дальше піддержує своє право до відшкодувань, одначе годиться на кількалітну мораторію, з огляду на господарський застій Німеччини, Німеччина натомість заявляє, що більше платити не буде. Це два скрайні становища, між якими, здавалосяб, компромісу не може бути. Одначе, здаючи собі справу з наслідків невдачі конференції, спробувано таки знайти якийсь компромісовий вихід. Спробував його знайти наперед сам фон Папен, заявляючи приватно, що хоч Німеччина не признає права до відшкодувань, то всеж таки готова дати Франції якесь „відчіпне“. За те малиб признати Німеччині свободу зброєнь і зняти з неї обвинувачення за викликання світової війни. Одначе й ця дрібна уступка фон Папена не знайшла одобрення в Берліні. Сю вістку канцелярія фон Папена урядово заперечила.

Та найбільше над компромісовим полаґодженням справи відшкодувань заходиться Мек Доналд. Він рахує на свої добрі взаємини з Еріотом і на добре враження в Німеччині його погляду, що німецькі відшкодування треба прямо скреслити. Здається, що й ця спроба компромісу не доведе до порозуміння між Францією і Німеччиною. Фон Папен відкинув компромісові предложення Мек Доналда тому, що мовляв він підтримує „брехню“ версайського договору, немов Німеччина викликала війну. Та всеж таки надії на компроміс не тратять. Явні і закулісові заходи в тім напрямі йдуть горячково дальше. Бо всі добре знають, що невдача льозанської конференції створилаб положення дуже подібне до положення в червні 1914 р. Німеччина дісталаб тоді вільну руку в зброєнні і всею силою пари приготовляласяб до війни. Мирові договори пересталиб фактично обовязувати в Европі запанувавби стан „екс лекс“.

Та не зважаючи на се, який вислід матиме льозанська конференція, вже тепер можна ствердити поважне захитання версайського договору. Навіть Франція здає собі справу з того, що про стисле зберігання постанов верс. договору нема мови. Коли Німеччині тяжко згодитися навіть на якесь одноразове відшкодування, а Франція не може його зречися, то видно, що тут іде спір за саму засадничу справу: платити чи не платити, за саму основу версайського договору. Здається, що навіть найбільші уступки Франції що до висоти суми відшкодувань не спонукають Німеччину до плачення. Колиб навіть фон Папен згодився на якусь рекомпензату і Франція згодиласяб на неї, то се дуже скоро змелоб фон Папена з політичної поверхні, ще скорше ніж він на ній появився...

Німеччина думає тепер про що інше. Для неї справа відшкодувань в дійсности вже зліквідована самим життям. Вона тепер думає і говорить про ревізію версайського договору взагалі. Наперед про зміну його військових клявзуль (свобода зброєнь), опісля мабуть поставить домагання територіяльних змін.

Рішучість домагань Німеччини в тім напрямі має ще й другу причину: повне розбиття давної Антанти. Перша усунулася Америка, Японія занята експанзією на Далекому Сході, Анґлія махнула рукою на все, що не вяжеться тісніше з її імперією, Італія отверто стала по стороні Німеччини. Тягар оборони версайського договору впав виключно на Францію. Німеччина вміє з того розбиття користати і щораз сміливішими домаганнями заскакує політичний світ.

Найновіші телеґрами з Льозанни доносять, що вірительські держави порозумілися що до висоти суми, котру малаб заплатити Німеччина як одноразову відправу за воєнні репарації. Але фон Папен досі не заняв ще ясного становища що до тих предложень. Він стремить до того, щоб остаточне рішення в справі відшкодувань відложити аж по виборах до німецького парляменту, т. зн. до серпня б. р. Сю свою тактику узасаднює тим, що колиб він узяв на себе якісь зобовязання, се зашкодилоб йому при виборах.

На допомогу Гуцульщині

(Допис).

Дня 10 червня ц. р. відбулася з почину стан. віцевоєводи Мр. Сокола нарада в справі наладнання правильного збуту виробів народнього мистецтва за границю. В нараді взяло участь 12 учасників, представників виробницьких кооператив, шкіл, власників варстатів та осіб, що цікавляться народнім мистецтвом. Вислідом цеї наради винесено постанову утворити в Станиславові чисто торговельну орґанізацію, якаб з одної сторони зорґанізувала всіх сільських вирібників-артистів та помагала в збуті їх виробів, а з другої сторони ввійшла в звязок з анальоґічною орґанізацією за границею, котраб занялася поширенням тих виробів між чужинцями. На цій нараді вибрано орґанізаційний комітет, який має повести підготовчу працю до основання такої торговельної орґанізації. Праця сего комітету повинна піти в тому напрямі, щоби перевести статистику народнього виробництва і його родів, далі, придбання членів з фондами для урухомлення цеї орґанізації та вироблення законних форм для неї, щоби вона могла в найблищому часі приступити до праці. На нараді намічено осьтакі діли народнього виробництва, яких вироби належалоб експортувати за границю: килимарство, деревний промисл (різьбарство), скіряний промисл, кераміка, текстильний (ткацтво) і промисл алябастровий. Як бачимо з цього зіставлення, всі вичислені роди народнього виробництва — за виїмком алябастру в Журавенщині — находяться переважно на Гуцульщині. І коли ініціяторам удасться перевести свою думку в життя й оснувати таку торговельну спілку, то вона буде великим добродійством для Гуцульщини, бо отворить її прегарним виробам вихід на світові ринки і вирве богато людей з кіхтів лихварів-підприємців. Для зілюстрования страшного стану нашого виробництва на Гуцульщині вистане сказати, що під цю пору є тепер у Косові і в його околиці поверх 90 жидівських фабричок килимів, які нашому населенню дають аж... по 1—2 зол. заробку т и ж н е в о. Гіршого стану визиску Гуцульщини вже хіба годі собі представити. Згадуючи про започаткування цього дуже хосенного діла приходиться нам лиш побажати, щоб цею акцією зацікавилося громадянство, а в першу чергу українські виробничі кооперативи на Покутті, головно на Косівщині.

Чи сумерк впливів безбожників

До польської преси доносять з Москви: В найблищім часі до Москви мають скликати зїзд безбожників. Центральні радянські власти ствердили великий занепад орґанізації безбожників. Як виявилося, московські робітники, ядро сеї орґанізації, орґанізують реліґійні товариства, приймають потайки св. Причастіе і слухають проповідий тих католицьких та православних священиків, котрі дісталися до робітничих рядів і працюють з ними в промислових заведеннях.

„Пятилітка“ безбожництва

„Всесоюзна надзвичайна Комісія для боротьби з релігією“ оголосила в своїому орґані „Молодий Авангард“ докладний плян безбожницької пятилітки в СССР. Ся нова пятилітка має остаточно зліквідувати релігію, всі церковні товариства та релігійні секти. З днем 1 травня ц. р. сей декрет, з підписом Сталіна, увійшов в життя. В першому році безбожницької пятилітки декрет передбачує закриття всіх релігійних шкіл, передовсім духовних академій, католицьких семінарів і теольоґічних курсів. Всіх „слуг релігійного культу“ запишуть до катеґорії „безкарткових“ або т. зв. „лішенців“. Незавидна їх доля, бо жде їх голодова смерть. „Лішенці“ не можуть дістати ні праці, ні купити щонебудь в державних кооперативах. Всіх „слуг релігійного культу“, котрі до 1 травня 1935 р. не зрезиґнують зі своїх релігійних становищ, видалиться примусово з СССР. В столицях та більших містах поодиноких совітських „республик“ замкнеться святині всіх віроісповідань і сект вже до 1-го травня 1934 р. Всі інші святині будуть замкнені остаточно в речинці до 1 травня 1937 р. так, що того дня в цілій „Есесерії“ не залишиться вже ніодин дім молитви. Навіть само поняття Бога „буде прогнане з границь Совітського Союзу як середновічний пережиток і знаряддя гноблення робітничих мас!“

В другому році сеї пятилітки (1933) плянується остаточна ліквідація „релігійних огнищ“ в родині та в урядово зареєстрованих „віруючих комунах“ (монастирях). Друкування релігійних часописей, книжок, брошур та виріб предметів необхідних до богослужень буде рішучо заборонене. Для скріплення сеї акції декрет предбачує виготовлення щонайменше 150 безбожницьких фільмів, котрі мають впоїти в совітські маси основи „розумної невіри“. — В третьому році наступить „активізація безбожницьких ячейок“. В четвертому всі святині передадуть державним установам, котрі уладять в них кіна, клюби та инші „льокалі розумної розривки“. В пятому році намічується „поглиблення вислідів на фронті боротьби з релігійністю“. Один з проводирів безбожників, Калібанов, сказав так на XV-ім зїзді комуністичної партії: „Гнізда культу та ідолопоклонства перемінимо на осередки комуністичної самоосвіти. Місце попа, ксьондза й рабіна займе учитель! Час бездумних шаманів скінчився, попівської балаканини вже ніхто не слухає!“

Знов Молотов, голова „народних комісарів“ СССР, заявив недавно, що до 1 травня 1937 р. „релігійні культи на території СССР відійдуть у сферу мітів, котрим не схоче вірити ленінська молодь!“ — Хоч боротьбу з релігією ведуть большевики вже від самих початків своєї господарки на землях б . Росії. то тепер вирішили вони остаточно зліквідувати у себе всі релігії.

Краєвий Кооперативний Зїзд

Дня 29. VI. ц. р. відбувся у Львові семий Краєвий Кооперативний Зїзд при участи 117 умандатованих делеґатів української кооперації Галичини та північно-західних укр. земель. Президент РСУК, сен. Ю. Павликовський, відкрив цей зїзд промовою, в котрій подав історію нашої кооперації по війні та вказав на великі завдання, що стоять перед нами. Відтак велися праці в чотирох комісіях: загального закупу і збуту, кредитових, молочарських та міських споживчих кооператив. По ухваленню резолюцій секцій на пленумі, през. Ю. Павликовський підчеркнув вагу зїзду та вказав на конечність переведення в життя резолюцій зїзду. На оба зїзди кооперації не запрошено всеї укр. преси.

—o—

Пресова конференція

у львівськім ґродськім старості.

Староство ґродське у Львові запросило представників львівської преси на пресову конференцію. Взяло в ній участь двайцять кілька журналістів усіх трьох національностий.

З української преси були заступлені „Нова Зоря“, „Мета“, „Діло“, „Новий Час“ і „Свобода“. Деяких чомусь не запрошено. Конференцію отворив начальник воєвідського виділу безпеки п. Соханьский заявляючи, що ціль конференції вислухати домагань і жалів преси в справі цензури та пресових інформацій з урядових жерел. Одначе рівночасно заявив, що конференція має довірочний характер. Відтак промовляли декотрі представники польської, української і жидівської преси, характеризуючи цензурні відносини у Львові. Свої промови ілюстрували бесідники цілим рядом яскравих фактів з ділянки цензорських практик львівської цензури та висунули ряд річевих вимог. Закінчив конференцію начальник виділу безпеки п. Соханьский. П. Соханьский і староста ґродський д-р Клімуф запевняли, що висунені факти і домагання львівської преси будуть розглянені і недомагання цензури будуть по змозі усунені.

Велика повінь
на Буковині й Бесарабії

Північну і полудневу частину Буковини навістила велика повінь. В окрузі Кімполюнґ виступили з берегів усі ріки й потоки та залили прибережні міста і села. Залізнична сполука у многих місцях перервана. В сторожинецькому повіті вилила Сучава. Сотки гектарів засіяного поля під водою. Рівень води на Дністрі піднісся до ненотованої досі висоти 6—7 метрів. Влада евакуовала богато прибережних сіл. В ясській окрузі повінь дійшла до катастрофальних розмірів. Місто Ясси відрізане від світа. Сотки домів залила вода. Ясський двірець також затоплений. На вулиці св. Андрія в Яссах, де вода вдерлася до помешкань, богато жертв у людях. Вода забрала у ясській окрузі 500 мостів. Богато жертв було також і в Тирґусі і Фрумос. Річка Бичок залила нижче положену частину Кишинева. Над лопушанським, акерманським й оргієвським округами перейшла страшна градова туча і заподіяла великі шкоди на полях і городах. Дністер вилив і затопив десятки прибережних сіл. В Йорданівці впав град ваги по кількадесять ґрамів. Богато жертв у людях. В с. Лозово забрала вода жінку з 5 дітьми. Вони погибли у хвилях води.

Смертельний ґріх і молитва не можуть істнувати біля себе (Св. Тер.).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

50-ліття віднови Чина св. Василія В. (Допис). Велике та рідке свято обходила Свято-Троїцька обитель оо. Василіян в Дрогобичі в дни 20 червня в празник св. Тройці — пядесятьліття віднови Чина св. Василія Вел. Се перший ювілейний обхід отців Василіян в перемиській епархії, в якій находиться аж вісім василіянських монастирів. На се свято прибув до Дрогобича Преосв. Йосафат як епископ та визначний член Чина. Прибули на се свято також і члени управи галицької Провінції оо. Василіян з Впр. о. протоігуменом Стефаном Решетилом на чолі, сусідні отці ігумени, та інші отці тогож Чина. Були також представники і духовенства мірського — як також представники культурно-освітних установ в Дрогобичі та інтеліґенції. В богослуженнях взяли участь великі маси вірних так парохіян як і з околиці.

Перед самим святом відправлено тридневне богослуження в честь св. Василія, з проповідями та суплікаціями. В неділю пополудні прибув Ексц. кир Йосафат в товаристві Впр. о. канцлєра Грицеляка. По молебні та проповіді, яку виголосив о. ігумен перемиського монастиря о. Йосиф Чепіль — Ексц. Йосафат відправив торжественну суплікацію та благодарственний гимн „Тебе Бога хвалим“ — на подяку Господеви за всі ласки, які за се пядесятьліття сплили на Чин св. Василія — та через Чин для нашої Церкви та народу.

В сам день св. Тройці вже від вчасного ранку відправлялися читані Служби Божі, та вислухано до 1000 св. Сповідей. На Торжественній Літурґії по Євангелії о. протоігумен Стефан Решетило виголосив гарну та палку проповідь — де вказав на ласки та дари, які сплили зі сошествієм св. Духа на Церкву і на відновлений Василіянський Чин в сім пядесятьліттю. По Літурґії промовили ще сердечно Їх Преосвященство та уділили Апостольського благословення. В часі Літурґії співав по мистецьки хор дрогобицького „Бояна“. З приводу ювілейного обходу вислано телеґрафічні побажання від Ексц. Йосафата, вірних та зібраних гостей для Начального Заряду Чина на руки Впреп. отця Архимандрита в Римі та папського Нунція у Варшаві, на що наспіли сердечні подяки та привіти на руки господаря дрогобицького монастиря о. Ігумена Бараника. — Щасть Боже Василіянському Чинові в Його трудолюбивім Апостольстві.

В і р н и й.

О. Іван Чанґ, родом Китаєць, став апостольським вікарієм в Чошіен, в провінції Гопег.

В Швайцарії помер дуже визначний тамошний католицький політик і суспільний діяч Ганс фон Матт в 63 р. життя.

Маленький фейлетон

Небезпека від спорту

Як се звичайно буває з кождою розмірно новою появою в суспільности, до такої появи люде в початках занадто пристращаються. Так мається річ і зі спортом. Німецька преса не перестає звертати уваги на небезпеки, які грозять від надмірного уживання спорту, особливо для молодих людей, котрих орґанізм щойно росте. Ті небезпеки такі: 1) Через надмірне уживання спорту наступає нерівномірний розвиток поодиноких частей тіла, залежно від того, котрих орґанів більше вживається, згл. надуживається, в часі їх росту. 2) Нерви перепружуються (говориться все про надмірне уживання спорту!), а це в свою чергу викликає за скоре зуживання тканок. 3) Легко може прийти до загального затроєння орґанізму через постійне нагромаджування в нім їзза втоми забагато продуктів розкладу, яких орґанізм не в силі сам усунути. 4) Навіть коли ті небезпеки в дуже сильних орґанізмах не виступлять або не виступлять в застрашаючій мірі, то на всякий випадок надмірне уживання спорту має дуже злий вплив на духовий розвиток людини: вона під тим впливом все більше наближається до стану автомату, а її духові здібности остануть нерозвинені. Що значить „надмірне“ уживання спорту, дасться означити тільки індивідуально, бо для одного може бути надмірне те, що для другого якраз в міру. Річ ясна, що делікатні або хоровиті одиниці не можуть видержувати такого спорту, як з природи сильні і тугі. Мірило видержливости — більша або менша втома. В кождім разі треба особливо дітям і молоді звертати увагу, щоб не кпила собі з тих слабших одиниць, котрі скорше перетомлюються при спорті, бо такі кпини можуть спонукати амбітних одиниць до зусилля понад їх силу і тим самим викликати дуже погані і трівкі наслідки.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛІСЬКИЙ СТАРОСТА Верштайн видав відозву до населення свого повіту з *осторогою проти* дальших виступів та запевненням, що панщини не буде. Відозву напечатано також по українськи.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА доносить, що до Варшави виїхав голова УНДА, посол д-р Дмитро Левицький і там веде переговори в справі польсько-української „угоди“. „Курєр Львовскі“ пише, що санаційні круги обіцяють сповнення деяких домагань Українців в области шкільництва, одначе домагаються за те декларації взаїмности (?). Др. Дм. Левицький заперечив в „Ділі“ сю вістку.

В НІМЕЧЧИНІ криваві заворушення трівають дальше. Невідомі справники стрілили через вікно до льокалю гітлерівців у Берліні та ранили кільканайцять осіб. У Фатінґен підчас стрілянини між комуністами й гітлерівцями вбито одного комуніста і 5 тяжко ранено. Два з них борються зі смертю. В Кайзерлявтен комуністи вбили одного гітлерівця. В Штутґарті у боротьбі комуністів з гітлерівцями ранено тяжко 5 осіб.

ГІТЛЄРІВСЬКІ СТУДЕНТИ спричинили в берлінськім університеті протижидівські авантури. Підчас бійок ранено 5 студентів. Ректор припинив виклади на один тиждень.

БІЙКИ В НІМЕЧЧИНІ тревають дальше. Минулої неділі забито 4-ох, тяжко ранено 34, лекше 50, увязнено 200 осіб.

НАСПІЛИ З МОСКВИ ВІСТИ, що Сталін тяжко занедужав. Він мав виїхати на випочинкову відпустку на Крим, одначе лікарі порадили йому остати в санаторії в Ґорках під Москвою.

НА ЛЬОЗАНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ Мек Дональд предложив компромісовий проєкт розвязки справи воєнних відшкодувань. На підставі цего проєкту Німці малиб заплатити 3 міліярди марок, т. зн. лише $^1/_{20}$ частину сплат передбачених пляном Юнґа. Одначе німецька делеґація жадає цілковитого счеркнення всіх воєнних довгів і відшкодувань.

ОКРЕМИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОМІТЕТ, що повстав на льозанській конференції, займається підготовкою матеріялу для нової світової господарської конференції. Вона відбудеться в осени в Лондоні. В тій конференції взялаб участь також Америка.

АМЕРИКА замкнула біжучий буджетовий рік понад 3 міліярдовим дефіцитом. Минулорічний дефіцит доходив лише до 900 міліонів долярів.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ ГУВЕР підписав розпорядок, котрий має принести державі 150 міліонів долярів ощадностий. Одна з важніших ощадностевих позицій того зарядження се зменшення платні урядникам на 10%.

КОМІТЕТ ДЕМОКРАТИЧНОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ, створений для виготовлення програми партії, висказався проти счеркнення воєнних довгів і проти прогібіції.

З БОМБАЮ доносять: Ґандія та кілька тис. Індусів, увязнених за протиангльйську аґітацію, мають перевезти з тюрми на острови Андамана. Причина того заслання переповнення у всіх тюрмах Індії, в котрих знаходиться тепер понад 30.000 політичних вязнів.

КИТАЙ І СССР ведуть переговори в справі договору про неаґресію.

СІЯМСЬКИЙ КОРОЛЬ підписав проєкт конституції, опрацьований революційним урядом. На підставі сего проєкту владу виконуватиме: 1) король, 2) сенат, котрого членів вибиратиме нарід, 3) комітет національної партії, 4) трибунал справедливости. Жінки дістануть виборчі права.

НОВИНКИ

До наших П. Т. Передплатників. З ч. 53 вишлемо почтові складанки. Просимо прислати передплату за II піврік. Усіх, що мають залеглости, просимо вирівнати. Квота залеглости буде зазначена червонилом на адресі. — Адміністрація.

„Рідна Школа“ загрожена. Під таким наголовком оповістила Головна Управа „Рідної Школи“ горячий заклик до українського громадянства, щоб воно одноразовими датками поспішило з видатнішою допомогою загроженим фінансам „Рідної Школи“. Коли українська суспільність не збільшить своєї жертвенности, „Рідна Школа“ стане перед перспективою, що вірителі зліцитують рідношкільне майно, учителі на ферії не дістануть платні. В біжучому році змаліла сильно жертвенність американської еміґрації і краю. Ще в 1928 до 1929 р. з Америки вплинуло 147.628 зол. 20 сот., а в біж. році прийшло до Гол. Управи тільки 61.635 зол. 14 сот.

На підмогу „Рідній Школі“ в її скрутнім положенні Загальні Збори Т-ва Взаїмна Поміч Українського Вчительства ухвалили одноголосно дати 1.000 зол. як одноразову допомогу.

Вистава української ґрафіки у Львові (вул. Чарнецького 24) продовжена до 12 липня ц. р.

На допомогу безробітним управа фонду для безробітних Польщі призначила у м. липні б. р. $4^1/_2$ міл. золотих.

Львівський магістрат призначив 1,244.000 зол. на будову нових вулиць, доріг і каналів. Роботи зачнуться в найблищих днях і дадуть працю великій скількости безробітних.

Цеглярські робітники у Львові згуртовані одні в католицькій, другі в соціялістичній орґанізації. Минулого тижня застрайкували соціялістичні робітники на знак протесту проти звільнення з праці голови їх орґанізації І. Шеремети. Коли члени християнської орґанізації в Сихові не прилучилися до страйку, на них напали соціялістичні товариші. В бійках у Сихові, а також в цегольні на Сиґнівці поранено кількох робітників.

Впала з вікна другого поверха півторарічна донечка купця Шіфмана у Львові та тяжко потовклася. В безнадійнім стані відвезено її до шпиталя. Це пересторога для всіх родичів, що не вважають на свої діти.

Між Ковлем а Володимиром Волинським сталася залізнична катастрофа. Через хибне наставлення зворотниці перекинулися два особові вози. Решта возів і паровіз ушкоджені. Ранені чотири залізничники.

Невідомі справники тяжко ранили крісовим стрілом коменданта постерунку в Лаврові, пов. Турка („Вєк Нови“ ч. 9312).

Баптистам не щастить... Поль. Аґ. Телеґр. принесла під датою 3 ц. м. вістку, що до громади Чолгани, пов. Долина, прийшли три баптисти та зачали свою аґітацію. Місцевий гр. кат. парох казав ударити в дзвін на тревогу. Селяни збіглися та на зазив свого пароха прогнали баптистів, котрі втікали в напрямі двора. В їх обороні став місцевий дідич Закшевський, котрий вистрілив кілька разів на пострах. Тоді селяни розійшлися, лишаючи на місци побитих баптистів.

В Перемишлі вибухла пошесть черевного тифу. Досі захоріло 40 осіб.

Пожежа знищила в Туринці, пов. Жовква 6 домів і 14 господарських будинків. В Рокитні під Волицею згоріла хата, стайня і стодола.

В Римі вилетіла у воздух ціла фабрика стрільного пороху.

Два большевицькі офіцири перейшли через границю до Ромунії. Віддаючи себе в руки ромунської граничної сторожі заявили, що тому втікають з радянського війська, бо відносини в нім невиносимі.

Безробіття в Польщі змаліло в останнім тижні о дальших 10.066 осіб.

В Америці збільшили почтові оплати і наложили ріжні нові податки.

В Палестині також наложили нові податки, хоч населенню ізза посухи м. р. грозить голод.

Венецькі сади знищив град величини голубячого яйця, котрий важив навіть по 150 ґрамів. Потерпіли значно винниці, огороди та сади.

В Китаю вибухла пошесть холєри. В Тієнсіні вмерло 200 людий. В Сучу понад 100. Скількість занедужань пересічно 30 денно.

Вивіз з Польщі постійно зменшується. В перших 5 місяцях ц. р. вартість привозу зменшилася до 461,6 міл. зол. супроти 788,7 міл. в тім часі мин. року. Вивіз вугля впав з 130 на 86 міл., дерева з 69 на 44 міл., беконів з 47 на 29 міл., цукру з 38 на 23 міл., яєць з 41 на 20 міл. зол. Найбільше зменшення виказує вивіз масла о 80%, заліза й стали о 84%, худоби о 73%.

Подешевів хліб у Львові на 2 сотики від 1 кґ. Тепер коштуватиме 1 кґ. житного хліба 44 сот. в пекарні, 46 сот. в склепі, темний разовий 31 сот. Біле печиво і хліб пшенично-житний без зміни.

БІРЖА

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиска: селянська пшениця 22.50—23; сел. жито 21—21.50; ячмінь на мливо 15.50—16; овес 17—17.50; кукурудза 23—24; гречка на мливо 14.50—15; гречана каша 28—29. — Львів: сел. пшениця 24.50—25; сел. жито 22.50—23; ячмінь на мливо 17.75—18.25; овес 20.50—21; ячмінна каша 30—32; пшоно 35—38. Тенденція знижкова.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив у Львові 4. VII. ц. р. за масло експортове та десерове пріма 2.20 зол., за літру молока 17—18 сот., за літру сметани 90 с., за копу яєць 3.60—3.70 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 50-50

ГРЕБЕНІВ

ПАНСІОН „ЗЕЛЕМІН“

положений в затишнім місці, з прегарним видом на долину ріки Опору,

поручає

сонячні кімнати з бальконами.

Харч добірний та смачний. - Ціни помірковані.

Зголошення приймає Управа пансіону.

43 11—12

КІНА

КАСІНО: „Королева підземелля“.
КОПЕРНИК: „Капітан Гвелен“ (Ґарі Купер).
ЛЕВ: „Князь Дракуля“.
МАРУСЕНЬКА: „Капітан Гвелен“ (Ґарі Купер).
МІРАЖ: „Хатина дядька Томи“.
ОАЗА: „Цвітка Альжиру“.
ПАЛЯС: „На дворі короля Артура“.
СТИЛЕВЕ: „Трьох зі стації бензини“.
УТІХА: „Панамські пірати“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 51 (549). Львів, неділя, 10 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Чого жадає польська інтеліґенція

Резолюції на Евхаристійнім Конґресі в Радомі.

Католицька інтеліґенція домагається: 1) Опертя конституції на науці Христа й узгідненя всіх параґрафів конституції з духом сеї науки. 2) Гармонійної співпраці в Польщі держави з Церквою. 3) Належного становища католицької релігії в навчанню і вихованню католицької молоді. 4) Протестує проти неморальних проєктів прав щодо дітей, шлюбів і розводів. 5) Просить о привернення свят Благовіщення 25 березня і Рождества Пр. Діви Марії 8 вересня та перенесення парохіяльних свят на неділю. 6) Домагається пошанування свят і неділь, тому жадає здержатися в сі дні від полювань, торговлі та занять, котрі або перешкаджалиб, або унеможливлялиби сповнення обовязку вислухання Служби Божої. 7) Взиває сільську інтеліґенцію, щоби вела перед в реліґійнім життю польського села, брала діяльну участь в Богослуженнях, процесіях, реколекціях і своїм приміром заохочувала до католицького життя. 8) Конґрес одноголосно стверджує необхідність ґуртованя польських католиків коло ясної суспільної програми, опертої на науці кат. Церкви.

Криваві бійки на вулицях німецьких міст

ПАТ доносить: Хвиля кровавих політичних бійок зростає в Саксонії. Узброєні штурмові боївки гітлерівців напали на вертаючих зі зборів членів республиканського Райхсбаннеру. Серед острої стрілянини ранено богато осіб. Гітлерівці напали в Липську в ночі на соціялдемократів. Стрілянина тревала понад 2 години та перемінилася в правдиву війну. Забито 2 особи, богато ранено. Коло Дрезна гітлерівці напали на машеруючі відділи „Залізного Фронту". Криваві бійки були також у Франкфурті н. М. і в Кесліні. В часі походу гітлерівців в Людвіґсгафені повстала бійка. Поліція розігнала борців ґумовими палками. Увязнено 9 осіб. Також в Діссельдорфі, Ессені і Дуісбурґу були бійки. В останних днях згинуло в Німеччині в політичних бійках 6 осіб, богато ранено і арештовано. В Ляйпцу комуністи викликали бійку підчас похорону місцевого провідника національних соціялістів. Ранено 5 гітлерівців.

Укріплення над польською границею

До праці вживають студентів і членів військ. орґанізацій.

У Східній Прусії йде горячкова праця над укріпленням т. зв. Гайльсберського Трикутника. Всі уряди посередництва праці призначують до тих робіт лише довірених людий, переважно студентську молодь. Недавно надійшли там транспорти по 350 людий. Ті, що працюють при укріпленнях, зобовязані до задержання строгої тайни. Крім студентів працюють там також члени військових орґанізацій (ПАТ). Ця вістка призначена мабуть для Женеви.

Нервовий настрій в Льозанні

„Все темне і замотане" — сказав Еріо.

В Льозанні відбулася конференція голов урядів: німецького, французького, анґлійського, бельґійського й італійського. Переговори стрічали великі труднощі. Мек Доналд вказував на се, що невдача конференції се світова катастрофа. Еріо супроти німецьких домагань твердий і неуступчивий. По 4-годинній конференції Еріо сказав журналістам: Все замотане і неясне. Заявив дальше, що не погодиться на зрівнання Німеччини щодо зброєнь і часчеркнення у версайськім договорі статті про відповідальність Німеччини за світову війну. Конференція тривала через цілу ніч. В політичних кругах Льозанни нервовий настрій. Конференцію перервано, одначе до згоди не дійшло. На запит журналістів, чи конференція буде поновлена, Еріо відповів: „Може". На дальші запити не хотів відповісти. Політичні круги підчеркують, що напруження на конференції було дуже сильне, а розбіжности прямо не до поборення. До хвилі замкнення числа нема ще вістей, чи прийшло вже до якого порозуміння, хоч Мек Доналд урочисто взивав Німців і Французів подати собі руки до згоди. Еріо заявив, що для Франції не так важна справа яких кількадесять міліонів німецьких бонів (впрочім сумнівної вартости), як справи політичні, висувані Німцями. Щодо них Французи будуть неуступчиві.

Апатія радянського села

І який лік на неї придумали „товариші".

Появився розпорядок ради „народних" комісарів і центрального комітету, котрий наказує як найскоріше і дбайливе закінчення жнив. Найбільш сензаційна точка декрету се винагороджування сих колективів, котрі справно і скоро покінчать жнива. Нагорода полягає на тім, що сим колективам полишається більшу скількість збіжжа на власні потреби. Сей розпорядок свідчить про безнадійну апатію радянського села і про поважне занепокоєння правлячих кругів з того приводу. Бо дійсно з усіх сторін надходять вісти, котрі не ворожать корисного висліду жнив. Пр. одеська округа сама признавалася, що в дійсности обсіяно о 35.000 гектарів менше ніж було подано в звіті.

Перелет через Атлянтик в 11 і пів год.

Американські летуни Меттерн і Ґріффен вилетіли з Гарбер на Новій Фунляндії до окружного світового лету. Атлянтик перелетіли в 11 і пів годинах та побили рекорд летунки Ергард на 2 години. Летуни осіли на летунській станції Темпельгоф під Берліном, де привитали їх тисячні маси. Це перший трансатлянтійський перелет зі Злучених Держав до Берліна без перерви. По короткім відпочинку в Берліні відлетіли оба летуни до Москви.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20. 4 50—х

ПЕРЕД НОВИМ НАСТУПОМ

большевиків на західно-українські землі.

(Резолюції VI-го засідання ЦК КПЗУ).*)

Перед нами підпольне видання Центрального Комітету Комуністичної Партії Західної України п. з. Резолюції VI-го поширеного засідання ЦК КПЗУ з квітня 1932 р. (Львів, 1932). Се досить обємиста брошура (125 сторінок), котра складається з 4-х розділів: 1) Політична ситуація на Західній Україні і завдання КПЗУ, 2) Резолюція про завдання партії в орґанізації економічних боїв, 3) Резолюція про орґанізаційні завдання партії і 4) Резолюція на справоздання ЦК КСМЗУ про роботу КСМЗУ від першого зїзду КСМЗУ.

Найцікавіший з тих розділів перший. Але і три дальші дуже цікаві, бо всі вони свідчать наглядно про те: 1) яку знамениту орґанізацію мають большевики на західно-українських землях, зокрема в Галичині, 2) як та орґанізація працює і 3) яке завдання її в нас на найблищий час.

Брошура починається типовим і стереотипним большевицьким вступом:

„Шалена економічна криза, що охопила капіталістичні країни всього світу, невпинно поглиблюється і руйнуючи капіталістичну господарку, все яскравіше виявляє банкротство анархістичної капіталістичної системи та невпинний процес загальної кризи капіталізму.

„Тим яскравіше виступає перевага планової соціялістичної господарки в Радянському Союзі, де немає кризи (?!!! „Н. З."), ні безробіття (?! „Н. З."), а де працюючі маси з величезним ентузіязмом (?! „Н. З.") будують велетні фабрики, копальні, електричні станції, перебудовують сільське господарство на соціялістичній основі машинізації і колективізації, розвивають культуру, з кожним днем покращують (?!!! „Н. З.") своєю працею своє життя і добробут (!), приступили до другої пятирічки розбудови соціялістичного суспільства — в той час, як у капіталістичних країнах кожний день приносить працюючим масам нечувану нужду, пошесті, безробіття і голод..."

Знамените, величаве, прекрасне, чудове і в своїм роді одиноке! По чотирнайцяти літах з дійсного большевицького пекла втікли навіть найтвердші німецькі кольоністи, загально знані з того, що в пустинях всіх частий світа роблять оселі з полями управними, як огород а в большевії витримати не могли. А большевики далі пишуть, що в них рай тай годі. І то пишуть нам тут, сусідам, межа в межу, через котру трохи чи не кождої ночи втікають з наряженням життя наші сини і брати, винищені, голодні, знужденілі тай оповідають зі слезами в очах про страшні терпіння свої і всего населення під большевиками.

Большевики аґітують, що в буржуазних країнах зле. Признаємо се. Та хоч правда се, що в капіталістичних країнах панує нині кріза, то не менше правда й те, що навіть у найбільш дітканій крізою капіталістичній країні Европи чи Азії загалови населення живеться сто разів краще, ніж живеться загалови населення в СРСР, як про се свідчать сотки і тисячі живих очевидців.

Після наведеного висше вступу

*) Гл. попередну статтю на сю тему в „Новій Зорі" ч. 50.

йде в брошурі характеристика режиму і положення на західно-українських землях а далі характеристика західно-українського громадянства. З обох тих характеристик видно наглядно, як докладно большевики знають все, що діється на наших землях, аж до найменших подробиць. Се можливе, розуміється, тільки тому, що вони уважно й орґанізовано слідять за всім, що робиться на наших землях і серед нас самих, та що все те пильно реєструють та підсумовують. Отсе точне студіювання противника се одна з найхарактеристичніших рис большевицької боротьби з противником. Вона дуже поучаюча і варта наслідування. Бо перша умова успіху в боротьбі з противником се пізнання противника.

Та для нас найцікавіше, які завдання ставлять собі большевики нині і на найближчу будуччину на західно-українських землях. Про се довідуємося з ріжних місць брошури, зокрема з резолюцій. Не все те можна навести дослівно з цензурних причин. Та дещо можна передати для науки нам всім.

Отже передовсім на робітничім терені большевики ставлять собі центральним завданням на сьогодня орґанізацію широкої страйкової боротьби (ст. 35). На тім відтинку большевики мають сконцентрувати основні свої зусилля на орґанізацію боротьби: а) нафтовиків, б) залізничників, в) рільних робітників, г) безробітних. „Справа наших впливів серед залізничників і нафтовиків, читаємо на ст. 36, набирає кольосального значіння в звязку зі загрозою війни та ролею залізниці і нафти, що зразу стає підчас війни специфічним воєнним промислом“.

Далі йдуть інструкції, як підбурювати безробітні маси до нападів на склади харчів, на маґазини палива, одягів і т. п. Взагалі на робітничім терені большевики почувають під собою найтвердший ґрунт.

Не так певними почуваються большевики в наших селах. В брошурі є нарікання на те, що „недостатня ініціятива і кволе реагування на повсякденні злидні села приводили до того, що наші організації в поокремих (!) справах залишались у хвості по (!) відношенню до націоналістичних партій“ (ст. 39). Тому большевики накликують своїх аґітаторів до скріплення своєї аґітації на селі, щоби не тільки видержати конкуренцію з націоналістами, але їх навіть побити. Можна отже уявити собі, які орґії демаґоґії наступлять незабаром по наших селах, коли стануть до боротьби за впливи на селі большевики і націоналісти, — обидві струї на платформі націоналістичної демаґоґії.

Та найбільше цікаве те, що написане в брошурі далі. Отже брошура стверджує, що „відставання партії особливо загрозливо виступає на одному з основних відтинків фронту боротьби на терені національно-визвольної боротьби“ (ст. 39). „Виявилась в партії значна інерція недооцінки нац.-визвольної боротьби... як одного з важливих відтинків загального фронту боротьби пролетарської революції в цілій Польщі“ (ст. 39),

„Партія за відчитній час, читаємо на ст. 40, має досягнення у боротьбі з українськими буржуазними партіями за впливи на маси, зокрема за впливи в масових організаціях („Просвіти“, кооперативи, спорт. організації і т. п.) та у відвоюванню мас зпід впливу радикалів, УНДО і т. д. Також цілий ряд акцій, організованих партією, свідчить про поширення і невпинний зріст наших впливів у масах. Але все це ми мусимо визнати зовсім недостатнім у порівнанню з тими кольосальними революційними можливостями, які ми маємо на нац.-визвольному терені при правильному застосуванню лінії при організації національно-визвольної боротьби... Основна причина зовсім незадовільного стану розгортання національно-визвольної боротьби є в тому, що ми разом з посиленням боротьби з українською буржуазією... зовсім недостатньо спрямували енергію партії на організацію боротьби широких народніх мас проти...“

Тут передовсім треба підчеркнути один момент: Самі большевики признають, що вони досі головне вістре у боротьбі в Галичині звертали проти українського громадянства а не кудиінде. Отже іншими словами: Стояли проти нас в одній лінії з польськими шовіністами, помагаючи тим самим польським шовіністам у боротьбі з галицьким українським громадянством. Се становище большевиків супроти галицьких Українців не нове. Пригадаємо заатакування большевиками Галичини над Збручем в 1918/19 рр. підчас найгорячіших польсько-українських боїв в нашім краю.

Тепер розпічнуть большевики українську націоналістичну аґітацію в Галичині. Нема сумніву, що богато наших людий з нерозуміння большевиків та ізза плиткого розуміння української національної справи, зачне думкою і серцем наближатися до большевизму власне під впливом того, що большевики розпічнуть у Галичині і на Волині рівнобіжно з нашою національною боротьбою свою націоналістичну аґітацію. Інакшими словами: большевики, бачучи, як нашому народови тут тяжко розвиватися м. ін. під національним оглядом, будуть сей факт використовувати для своїх цілий. А що вони мають великий і знаменитий орґанізаційний апарат, значні фонди й основно передуману тактику (се останнє виразно видно з обговорюваної брошури), — отже річ ясна, що вони в силі підняти велику і плянову боротьбу, сим разом також в масках українських націоналістів. І тепер серед нашого громадянства на західно-українських землях зачнуть себе переліцитовувати два націоналізми: один націоналізм українських дотеперішних націоналістів, запальчивий, необдуманий і пустий, — і другий, большевицький націоналізм, очевидно нещирий а за те тактично основно обдуманий та опертий на велику орґанізацію і великі засоби. Яка величезна небезпека криється в тій комплікації, про се не треба богато розводитися. Особливо коли возьметься під увагу, що в ту гру напевно вмішається ще третій чинник сусідсько-шовіністичний зі всею його хитрістю та політичним виробленням. І тоді повстане страшна Вальпургіснахт, серед якої зоріентуватися буде дуже тяжко або й неможливо навіть людям в публичнім житю вироблениим. А щож доперва говорити про недосвідчену молодь нашого народу та про його широкі маси?

Заки опинимося серед нової вже очевидно пляново зорґанізованої орґії, перестерігаємо всю нашу суспільність, і в першій мірі молодь, щоб ніяким чином не наближалася до большевизму ні думками ні серцем, навіть коли побачить його націоналістичну роботу, про око рівнобіжну зі своєю. Нехай нашу суспільність і її молодь перестереже один яскравий факт, а саме, той факт, що большевики, котрі тут, на Галицько-Волинській Землі ладяться до систематичної націоналістичної аґітації в цілі позискання собі серця нашого народу, — там, де вони мають власть, тяжко карають навіть за найменший прояв національного настрою. Сей один факт говорить томи.

Найбільша облуда сего часу

В Женеві продовжує свої наради конференція для розброєнь, хоч на Далекім Сході кипить страшна війна, яку Японці спинять, коли самі схочуть. Здається, що більшої безрадности як тепер ще не проявив культурний світ. Більша від тої безрадности хіба облуда, яка проявляється в конференції „для розброєнь“, на котру зїхало богато генералів, хоч вони там не мають що робити, бо се чисто політична справа. Колиб вирішити засаду розброєння, тоді технічне переведення його не представлялоб жадних трудностий.

Перші Збори

Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові.

2) По рефераті о. Дир. Ю. Дзеровича, котрий присутні вислухали з увагою, предсідник зборів відкрив дискусію. О. дек. Г. Микитюк ставить внесення, щоби перевести дискусію над обома рефератами. Принято. З черги виголосив фінансовий реферат о. дек. Гошовський: „Нині великий день для нас, бо зїхалися священики, щоби покласти основи під своє Т-во. Нашими заходами засновано всі наші Т-ва в краю. Для всіх все був час, а для себе не було! Докотилися ми так аж до тої великої скрути, серед котрої занидів і наш дух. Але вдарив дзвін на тривогу! Повстало Т-во св. Андрея, затверджене Митр. Ординаріятом а влада приняла його до відома. Мусимо засвідчити свою життездатність перед нашим громадянством. Буде це відправа для тих, котрі твердять, що духовенство нездатне до орґанізації й карности. Або будемо масою, або створимо свою орґанізацію. Тоді всі будуть з нами числитися. Що можемо осягнути під матеріяльним оглядом? Маємо 880 священиків і 1.300 церков у львівській дієцезії. На кождий з пятьох протопрезвітератів припадає пересічно по 176 священиків і 266 церков. Колиби всі священики і церкви внесли уділи по 100 зол., ратами по 5 зол. місячно, то булаби поважна сума вже за рік. Тоді в кождім протопрезвітераті зможе повстати священича домівка. На випадок смерти священика родина дісталаби зворот уділу. Льокати церков будуть забезпечені в маєтку, бо тепер непевні часи. У Львові, Тернополі, Золочеві, Бережанах і Стрию повинні повстати інтернати для священичих дітий під проводом вдів по священиках. Діти священиків часто марнуються по чужих станціях. Часи тепер такі тяжкі, що навіть ощадність не помагає. Духовенство задовжене. Деякі священики мусять відбирати своїх дітий зі шкіл, бо нема бурс, інтернатів. Священики моглиби доставляти продукти й опал до таких бурс і булиби спокійні за моральне виховання своїх дітий. В католицьких інтернатах малиби заняття і місце вдови і сироти по священиках та старі священики, емерити, доживалиби там свого віку. Булаби там також домівка на сходини, конференції і т. д. В кождім нашім повіті є повітовий „Народний Дім“, а хто був душею при їх будові? Хто складав на них датки, жертви? Тепер наше духовенство має в них малий голос а декуди то й зовсім не має до них вступу! Господарка тепер не оплачується. Епітрахильні доходи майже жадні. Це в нас „камень преткновенія“. Сини священиків не йдуть на богословію, дочки не хочуть виходити заміж за богословів. Давніше вдови і сироти мали поміч. Наше духовенство підсилюється тепер головно з селянської верстви, зі здорового пня, а жениться в інтеліґентних кругах. Матеріяльна нужда переслідує його в перших роках. А коли прийде смерть, тоді незавидна доля рідні. Збірки на вдови це ніби „відчіпне“. Про це писав у „Ниві“ о. Лициняк. Мірська інтеліґенція все каже: „Нема то як попови і котови“! Адвокати й учителі дають нам за примір свої станові орґанізації. Був проект виплачувати вдовам по 10 зол. потім по 3 зол. від священика, та ніхто не міг цего стягнути. Вдовичо-сиротинський фонд упав. Але нове Т-во св. Андрея це переведе. Фабрика свічок Котецького дає нам за посередництво 4%, що принесе поважні тисячі. Місії й видавничий фонд потребують гроший, котрих нема. Потрібний допомоговий фонд на будову церков. Т-во св. Ап. Петра не має фондів. Деякі села хочуть будувати церкви, але не мають гроший. Т-во св. Ап. Петра дає запомогу у висоті 100 зол. Тому декуди правиться під деревами. Останними рока-

ми мало що зробилося на тім полі. А як не стане церков, то й нас не стане! Адміністрація церковних брацтв, скарбон і т. д. лиха. Є в нас бідніші та богатші церкви. Часто викидають гроші на реліґійні цілі без користи. Іконопись роблять часом чужі люди, що не знають нашого церковного стилю. До бідних церков справляється за дорогу утвар. Брацтво видає позички зі скарбони, на векслі. Та церква не хоче в разі потреби тягатися по судах зі своїми парохіянами. Готівки зі скарбони не хочуть віддавати до каси, тільки позичають між собою. І так брацтво стає часом лихварським підприємством. Тому пора вже впровадити розважну господарку в брацтвах, не накопичувати гроший або знов не затягати позичок без потреби. Треба перевести основну р е ф о р м у. Кожда церква з кінцем року виготовлює білянс та пересилає його до деканальної Ради для затвердження. В тім білянсі повинні бути такі позиції: 1) місійний фонд (відповідна сума), 2) членська вкладка до Т-ва св. Андрея, 3) світло до церкви, 4) видавничий фонд, 2) „Рідна Школа“, 6) „Просвіта“, 7) „Нар. Лічниця ім. Митр. Шептицького“ і т. д. Коли церква і духовенство положили великі заслуги на полі економічнім, культурнім, політичнім, то нехай сю працю веде дальше Т-во св. Андрея. Треба нам крім станової орґанізації ще й проводу в народній праці. Тепер такі обставини, що духовенство висувається на чоло народу. Духовенство це сила, але ми її самі недоцінюємо. Правда, деякі з нас хочуть тільки докінчити в спокою життя. До чого може довести витревала праця одного священика, може послужити як примір „Мейсце Пястове“ у Поляків. Ми, зорґанізоване духовенство, відповідаємо за будучність народу. Фонди будуть, але треба їх сцентралізувати. Треба утворити емеритальний фонд для старих священиків. Парохіяни шанують і люблять своїх парохів, коли вони можуть працювати, але коли вже постаріються, хочуть молодих. В центрах протопрезвітератів повинні повстати допомогово-позичкові каси. Духовенство потребує помочі й Ординаріят дає зачети на платню. Зорґанізоване духовенство представлятиме велику силу, тоді не тільки пани але й всякі підпанки будуть числитися з нами. В одному деканаті накладають кари, в другому ні, а винна тут наша незорґанізованість. Істнує коло Гребенова санаторія для священиків „Зелемін“. Та сільські священики потребують не так воздуху як мінеральних живців, пр. таких як у Черчі. Наперед побудуймо священичі домівки в кождім протопрезвітераті. До війни богаті священики складали жертви і стипендії на ріжні цілі. І тепер ще в кождім протопрезвітераті може знайдуться богаті священики. Кожде, навіть бідне, село будує свою власну домівку своїми силами. Тут у Львові кладім основу під центральну установу. Клич зі Львова буде виконаний на провінції. Знайдеться й охота, головно серед молодших. Старші вже свою пісню відспівали, тепер молоді стануть до праці. Щоби передержати лихоліття, треба зорґанізуватися. Клич до орґанізації кинуло Т-во св. Андрея. Нехай це імя нашого дорогого Архієрея буде товчком до орґанізації. Ми священики, згуртовані в нашому становому Т-ві, задивлені в свій стяг, віддамо всі свої сили праці для добра церкви і народу!“ (Оплески).

(Далі буде).

Як можеш жадати, щоби Бог звернув на тебе увагу, коли ти на нього не звертаєш уваги. (Св. Кипріян).

ВИГЛЯДИ НА ПОСАДИ В ПОЛЬЩІ

По останніх обчисленнях Головного Статистичного Уряду на кождих 100 вільних посад в Польщі було загалом 1.898 кандидатів. Найбільше безробітних є серед умових працьовників, бо на кождих 100 вільних місць кандидувало аж 11.203 осіб! У ткацькім промислі кандидувало 7.100 осіб, в металевім 3.262, в гірничім 2.405, в будівельнім 2.133, в гутничім 921, в ґрупі некваліфікованих 1.650, малолітних 832, рільних робітн. 282 на кождих 100 вільних посад. З того мущин 2.085, жінок 1.331 на 100 вільних посад.

Колиб опозиція побідила...

Сіоністичний „Наш Пшеґльонд“ писав з приводу зголошення опозицією заяви недовіря для уряду. „Чим тут має захоплюватися пересічний горожанин? Бож з цеї боротьби (санації з опозицією) можуть вийти два наслідки. Або ціла та „опозиційна“ боротьба се ніщо інше як кивання пальцем в чоботі, — або повалиться санацію лиш на те, щоб повернув стан зперед мая. Мимоходом кажучи і се неможливе, бо коли знов получиться Пяст з ендецією, то ця спілка скористає з досвіду санації й напевно не верне до парляментаризму, але закріпить с в о ю силу „фашистівськими“ засобами. Вкінці ще одна можливість. По евентуальнім поваленню санації вибухне нова завзята боротьба між її спадкоємцями, Центроправицею і ППС. Чи однак не скотимося тоді в безодню хаосу? Лиш підчас війни можна вмовити в громадянство, що не вільно говорити про „остаточні цілі“. В політичній боротьбі ціль мусить бути відома. І доки опозиція не вияснить громадянам ясно і переконуючо, до чого вона зміряє, пасивність й апатія не щезнуть.“

Шляхи будуть з топленого каміння

Угорський хемік Комкйош після 18 літ усяких спроб збудував таку піч, котра топить каміння, шутер і пісок в одну масу, подібну до ляви. Та маса має бути надзвичайно трівка і майже неможливо її знищити. Перетоплювання каміння й піску в одну масу відбувається протягом 4 годин таки на дорозі, по котрій та піч їде й рівночасно поливає тою масою шлях. Маса та дається легко вигладити й скоро застигає. З тих всіх причин новий винахід може викликати переворот в будові й віднові доріг тим більше, що переводження його в практиці не вимагає великих коштів.

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі. — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, вул. РУТОВСЬКОГО ч. 7. (напроти катедри). **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

39 10—10

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 5)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Коли вони мимо цього задля культивування „русскости“ завели схизму в Тиляві та поширили її опісля й по інших селах Лемківщини, то нехай усвідомлять собі й запамятають тепер це, що через підривання авторітету св. католицької Церкви у народу та відбирання йому католицької віри й моралі нічого доброго ні трівкого збудувати не зможуть, як лише витворять духовий пустар і руїну. Не здвигнуть вони тим шляхом також Росії та „русскости“ на Лемківщині, а як щось збудують, то хіба тільки большевицьку інтернаціональну Москву, яка і для „русскости“ несе погром, смерть і загладу. Про те, яку вони прислугу зробили для інтернаціональної большевицької Москви через свою роботу в Тиляві й на Лемківщині, буде бесіда дальше.

3. Яркі картини терору схизматиків в цілі заняття гр. кат. церков, приходських будинків та ерекціональних ґрунтів.

Схизматицькі аґітатори в Тиляві й Терстяні, намовляючи тамошніх селян до переходу на т. зв. „православє“ обіцяли та заповідали їм з великою парадою, що з хвилею, коли вони стануть „православними“ або в якийсь час опісля, перейдуть до них гр. кат. церкви приходські будинки й ерекціональні ґрунти в Тиляві й Терстяні. Колиж опісля переконалися, що правний стан в державі, якої ми, горожанами, такий, що їм мимо довершеної формально апостазії на заняття гр. кат. церков і приходських темпоралій не дозволяє, а їх заходи у державних властей та поїздки до Варшави (звідки їх відсилано до Риму) — не увінчалися ніяким успіхом, — рішилися вони до своєї цілі прямувати насильством, щоб через самовільне заняття гр. кат. храмів і приходства та ерекціональних ґрунтів поставити цивільні власти перед довершеним фактом.

а) І так спрямували наперід свій атак на гр. кат. святині в Тиляві й Терстяні. Довершення цеї акції піднявся вже перший схизматицький батюшка в Тиляві, о. П. Р., який на чолі своїх неофітів вдерся був щось два рази до гр. кат. церкви в Терстяні. Греко-католицький парох в Тиляві боронився перед схизматицькими напастями як міг. Однак з початку тяжко було йому допроситися у компетентних чинників рішучої та відразу успішної оборони забезпеченого конкордатом правного стану. Серед таких обставин приходило навіть до того, що гр. кат. парох і місцевий схизматицький батюшка на перегони їхали одного разу з Тиляви до Терстяної, бо кождий з них старався приїхати скорше, щоб, заки приїде другий, вступити до церкви та зачати в ній Богослуження.

Другим знова разом — і то вже за іншого батюшки, мабуть за о. М. І., придумали тилявські схизматики в інший спосіб заняти гр. кат. церкви в Тиляві й Терстяні. В тій цілі вибрали вони зпоміж себе спеціяльних в л о м н и к і в, які крадьком через доступні зовні отвори дісталися до церков, порозбивали знутра замки на церковних дверах та приготовилися до того, щоб їх кождої хвилі отворити. Тимчасом схизматицькі аґітатори з батюшкою на чолі, несучи зі собою процесіонально почаївську ікону Божої Матери, попровадили підбурену юрбу своїх однодумців під відімкнені вже заздалегідь вломниками церковні двері, які після відчитання там через батюшку якихсь молитов та перехрещення їх ручним хрестом нагло — завдяки перебуваючим в середині вломникам — отворились... юрба могла вже без перепон увійти до церкви.

Поміж несвідому дійсного стану річи та несовісно збаламучену товпу пустили схизматицькі проводирі брехню, що буцімто... почаївська Мати Божа сама „чудесним способом“ отворила їм церковні двері...

Таким чином думали схизматицькі проводирі в Тиляві осягнути подвійну користь, а саме: а) загарбати фактично на свою власність уніятські церкви в Тиляві й Терстяні і б) надати тилявсько-лемківській схизмі в очах неосвідомленої та несовістно ошукуваної, темної товпи — якогось „надприродного

Загальні Збори

Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

Дня 3. VII. б. р. відбулися у Львові Загальні Збори станового Т-ва нашого вчительства вселюдних шкіл „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“. Присутних на салі було 250 осіб, делеґатів Окружних відділів і членів Т-ва. Між ними було богато учителів-заточенців, що працюють в корінній Польщі. Зараз на вступі піднеслися голоси критики (Пеленський з Жовкви, Котович й ін.), що Загальні Збори скликано в подвійне свято (неділя і свято Божого Тіла) і то в часі, коли недалеко на львівськім ринку відбувається торжество Божого Тіла. Підношено також заміт, що перед Загальними Зборами не відправлено Богослуженння і панахиди за померших членів. Більшість Зборів поділяла ті заміти, одначе внесок, щоби на час відправи богослужень (Збори зачалися о 9 год. рано) перервано Збори, перепав. Предсідник Зборів, п. М. Таранько, виправдував се зарядження „технічними“ перешкодами та заявив, що на будуче це не повториться. В часі Зборів дійшло до горячої перепалки між уступившим головою Т-ва дир. І. Стронським і деякими членами Надзірної Ради Т-ва. Дир. Стронський, вияснюючи причини уступлення, заявив, що не міг погодитися з господаркою майном Т-ва. В дискусії на сю тему більшість присутних станула по стороні дир. Стронського, основника, та свого 27-літного члена управи і голови Т-ва. Збори не приняли до відома уступлення дир. С. і знов вибрали його величезною більшістю до управи Т-ва. Звіти з діяльности Т-ва подали дир. Ющишин і дир. Зелений. Буджетовий прелімінар предложив до затвердження п. Коваль. Зі звітів виходить, що Т-во має дві камениці у Львові, вартости 230.000 зол., оселю в Ворохті вартости 12.000 зол., парцелі в Лопушні і Криниці вартости 25.000 зол. На загальне число державних українських учителів 4.964, членами Т-ва є лише 3.100.

В дискусії над звітом бесідники критикували управу учит. оселі у Ворохті, спосіб виготовлення звіту, спосіб редаґування „Учит. Слова“, нерівномірність компресії видатків, деякі позиції буджетового прелімінаря і т. д. Домагалися створення варстатів праці для безробітного вчительства як: діточі садки, килимкарство, садівництво і т. д., подвоєння допомогового фонду, відкриття бурси для учительських дітий, закриття склепу в Коломиї. Деякі нарікали на надмірну централізацію в справі допомог. Бесідники торкалися головно матеріяльної сторінки діяльности Т-ва, зате мало цікавилися ідейною. Один бесідник вказував на упадок духа в Т-ві, хоч винні тут більше невідрадні обставини, серед котрих доводиться працювати нашому вчительству, ніж управа Т-ва. На поодинокі закиди відповідали: дир. І. Ющишин, дир. А. Зелений, п. Зубрей і п. М. Таранько.

До Надзірної Ради Т-ва вибрані: дир. І. Стронський, п. О. Венґльовська, А. Зелений, Д. Стельмах, І. Лилик, І. Базник та І. Білоус. Рішено звинути склеп „Учит. Спілки“ в Коломиї, бо він не приносить доходу.

Цьогорічні Збори нашого народного вчительства проходили під знаком матеріяльної та духової кризи.

Конґрес національних меншин

В днях від 28. VI. до 1. VII. ц. р. відбуся VIII-ий Конґрес національних меншин у Відні. Реферати виголосила: загальний — льозанський проф. Бове і д-р Аменде про реформу меншинної процедури в Союзі Народів. На Конґресі промовляли від Українців в Польщі пос. З. Пеленський і пос. М. Рудницька, від ромунських Німців д-р Рот, від Словінців в Італії д-р Беседняк, від Москалів в Естонії проф. Курчинський, від латвійських Жидів п. Вітемберґ, від Мадярів в ЧСР п. Естергазі. Останній обидив тяжко президента Конґресу п. Вільфана, котрий відібрав йому голос. През. Вільфан дістав нервовий удар так, що його відвезено з салі нарад до санаторії. На порядку нарад Конґресу була також справа „Признання національних прав у діяльности церкви“. Від гр.-кат. Церкви промовляв о. д-р Горникевич, парох церкви св. Варвари у Відні, від рим.-кат. о. д-р Дрекслер, від евангеликів пастор Келер, від православних п. Карташов. На Конґрес прибули Жиди з ріжних держав.

Покриття золотого в Польськім Банку

ПАТ доносить: В минулій декаді Польський Банк в ціли доповнення запасу девіз виміняв за 20,094.000 золота на девізи, внаслідок чого запас золота зменшився о ту суму та має тепер 484,324.000 зол. Запас девіз, зачислених до покриття, збільшився на 1,818.000 зол. до суми 46,154.000 зол. Заграничні гроші і належитости, незачислені до покриття, виказують зріст на 1,227.000 зол. до суми 112,333.000 зол. Векслева тека збільшилася на 41,696.000 зол. до суми 670,986.000 зол. Стан заставних позичок зріс на 9,883.000 зол. до суми 124,120.000 зол. Інші активи 142,094.000 зол., ц. є о 23.000 зол. більше, ніж в попередній декаді.

В пасивах позиція негайноплатних зобовязань зменшилася на 26,997.000 зол. до суми 130,209.000 зол. Обіг банкових білєтів збільшився на 58,482.000 зол. до суми 1.105,383.000 зол.

Відсоткове відношення покриття обігу білєтів і негайноплатних зобовязань Банку виключно золотом виносить 39,20% (9,20% понад статутове покриття), валютово-металеве покриття 42,93% (2,93% понад статутове покриття). Покриття золотом тільки самого обігу білєтів Банку виносить 43,82%. Дисконтова стопа Банку 7,5%, льомбардова 8,5%.

Преса в Америці

Наклад 40 міліонів примірників.

Скількість пресових концернів в Америці збільшилася в останніх 10 літах з 31 на 51. Число дневників збільшилося від 1929 р. з 153 на 298. Наклад американських щоденників доходить до 39½ міліона примірників! На чолі пресових концернів стоїть ґрупа відомого В. Р. Гірста (Hearst) з 25 щоденниками. Їх наклад виносить 5½ міліона примірників. Характеристичне для Америки те, що скількість щоденників, як на американські відносини, невелика. Навіть великі міста мають лише по кілька щоденників. Зате їх наклад величезний. Так само в Англії. На европейськім континенті справа мається навпаки: щоденників богато, одначе їх наклад відносно невеликий. А в нас ні скількість часописів ні наклад їх не відповідає скількости населення.

блеску“: мовляв, буцімто сама Мати Божа опікується „відродженим“ на Лемківщині „св. православєм“! І дійсно, знайшлися такі наївні баби в Тиляві, що в цей обман повірили та з пересердям опісля казали, що „сама Матка Боска отворила їм церков“!...

Иншим знов разом, на сам Великдень 1927 р., не могучи вже заняти самої гр. кат. Церкви, урядили тилявські схизматики під проводом свойого тодішнього духовника о. М. І. свою відправу з проповіддю перед церковними дверми, та мимо (нерішучого впрочім) спротиву присутної на цій відправі поліції, продовжали відправу нарочно поза означений речинець, не хотячи таким чином впустити до церкви чекаючих на своє Богослуженння греко-католиків.

Окрему сторінку в історії тилявсько-терстянської схизми виповнюють довершувані тамошніми схизматиками к р а д е ж і церковних річей з місцевих гр. кат. храмів. І так у Тиляві, користаючи з представленого вище заняття тамошньої церкви, вкрали вони деякі Богослужебні книжки та инші церковні річи. З терстянської греко-католицької Церкви забрали вони новий чорний фелон, якого мимо старанних пошукувань не віднайдено. З инших річей плащаницю, котру потому перенесли до схизматицької „часовні“ у Вильшні, а яку щойно після двократної інтервенції державної прокураторії в Яслі, та після довгих впертих спротивів, пізною осінню, 1931 р. звернули.

Хотіли також схизматики забрати церковні дзвони в Тиляві, узасаднюючи свої претенсії тим, що, мовляв, вони їх купували, отже дзвони до них належать. Коли тих дзвонів не удалося їм захопити насильно, тоді спричинили інтервенцію своїх односельчан-еміґрантів у схизматицького митрополита Діонізія, який знова піднявся її з черги в міністерстві внутрішніх справ у Варшаві. Однак та інтервенція не принесла їм ніякого успіху, бо з представленого повітовому староству в Коросні гр. кат. парохом в Тиляві дійсного стану річи показалося, що згадані дзвони були вже давно перед тим поблагословлені та віддані на власність гр. кат. Церкви в Тиляві. Понадто о. парох загрозив напастуючим його в повищій справі схизматикам, що коли не дадуть йому спокою з дзвонами, тоді він заскаржить їх о зворот тих 760 долярів, які вони з загальної на закупно дзвонів в Тиляві зібраної через еміґрантів в Америці суми 1130 долярів ужили безправно на річ місцевого кооперативного дому. Впрочім, як на це вказує памяткова таблиця та як це о. парох зазначив у своїм письмі до повітового староства в Коросні, на закупно тих дзвонів складалися не лише самі еміґранти з Тиляви, но також і з инших місцевостей.

Від того часу справа з дзвонами притихла. Старалися лише декотрі схизматики, щоб їм позволено дзвонити на похоронах їх небіщиків. Одначе ні тодішний о. парох, ні його наслідник в уряді на це не зізволяли.

б) Безправні посягання схизматиків не обмежувалися лише до самих тільки уніятських церков та церковних річей. Вони доторкали також і новопоставлених приходських будинків в Тиляві, відтак метрикальних книг та ерекціональних ґрунтів в Тиляві й Терстяні. Схизматицькі аґітатори думали, а бодай так переконували збаламучену товпу, що коли вона перейде ґреміяльно як оден муж на „православіе“, тоді зорґанізована в окрему „православну“ парохію, прийде вона також в посідання гр. кат. приходства та гр. кат. ерекціональних ґрунтів. Колиж після довершеної апостазії показалося, що ні гр. кат. парох з приходства не уступає, ні звязане конкордатом з Апостольською Столицею правительство не спішиться з відданням схизматикам гр. кат. темпоралій, тоді відступники стараються иншою дорогою дійти до своєї ціли. Ішло їм на разі головно о це, щоби приневолити гр. кат. душпастиря до цілковитого опущення парохії. До сеї ціли прямували вони п я т и р а к и м с п о с о б о м, а саме через: а) напади; б) пакости; в) докучання; г) бойкот і е) процеси.

(Далі буде).

Найлучше молиться той, хто молиться з Церквою. (Св. Авґустин).

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

28. Звіт галицького намісника до міністерства віроісповідань у Відні.

Письмо австрійського міністра віроісповідань і просвіти до галицького намісника ґр. Потоцького, котре я вже вище навів, вислано з Відня 18 квітня 1882 р.; значить, меморіял нунція Вануттеллія пролежав тільки оден тиждень в міністерстві. Дня 20 квітня було се письмо вже в намісництві у Львові. Тут треба було довше почекати на його полагодження. Тому що міністер фон Айбельсфельд зажадав від намісника, щоби в порозумінні з архиепископами римо-катол. і греко-католицьким[152]) подав свої умотивовані внесення що до способу переведення реформи, треба було порозумітися з обома архиепископами: Йосифом Сембратовичем і Францішком Ксаверієм Вержхлейским[153]). А що архієпископ Вержхлейский був хорий, намісник запросив епископа суфраґана Моравского[154]) і на свою руку також гр. катол. епископа перемиського, Преосв. Йоана Ступницького, та протоігумена о. Сарницького. Конференція в президії намісництва відбулася 29 квітня 1882 р. Крім трох епископів (Йосифа Сембратовича, Йоана Ступницького і Северина Моравського) й о. протоігумена Сарницького, зі сторони світської влади був на конференції, розуміється крім намісника Альфреда Потоцького, шеф президії намісництва барон Герман Лебль, що був пізніше намісником Моравії. Барон Лебль списав відтак протокол тої конференції, який намісник і вислав до міністерства віроісповідань. На той звіт намісника чекали в Римі в Конґреґації Пропаґанди — і ще 7 мая 1882 р. секретар Пропаґанди Кретоні писав до о. Яцковского в Кракові, що Апостольський нунцій інтерпелював правительство про той звіт та на його інтерпеляцію міністр віроісповідань і просвіти вислав до намісника телеґраму з домаганням приспішити справи. Ту телеґраму і лист Пропаґанди подам низше.

Тут подаю звіт галицького намісника з конференції, яка відбулася 29-го квітня 1882 р. Звіт дуже обширний — тому укладання його тривало цілий тиждень — від 29 квітня до 5 травня. Звіт редаґував особисто шеф президії намісництва бар. Лебль. Черновик з поправками і вставками переховується в державнім архіві у Львові в ректифікаті ч. 69/пр. Звіт написаний ґотицьким письмом, місцями дуже нечитким. Передаю його в цілості не тільки задля інтересного змісту, але також як доказ солідної урядничої праці, до якої австрійсько-німецька вироблена бюрократія приучувала також тутешнє урядництво[155]).

Зміст: Оправдання намісника. — Повідомлення, кого і чому запросив на конференцію. — В чім годилися всі присутні. — В чім не годився перемиський епископ Ступницький. — Сильно уснована репліка протоігумена Сарницького. — Митрополит Сембратович і суфраган Моравский признають безумовно слушність о. Сарницькому. — Вкінці уступає також епископ Ступницький. Одначе перестерігає, що буде опозиція й проти цісарського правительства. — Митрополит, суфраґан і провінціял признають, що буде крик, але того супроти ваги справи не можна брати під увагу. — Митрополит домагається, щоб Єзуіти, котрі переводитимуть реформу, приняли наш обряд і вступили до Василіян. — Инші учасники наради не уважали сего конечним. — Реформа фінансово забезпечена Чином. — Коротка але страшна критика Чина зі сторони намісника. — Повна згода намісника з внесками протоігумена. — Найцікавіше місце документу. як намісник Галичини рахується з опінією нашого селянства більше ніж усеї дух. і світської інтеліґенції. — Намісник підчеркує потребу великої уважливости для гр. кат. обряду. — Річний дохід монастиря в Добромилі, 9.246 ґульденів, вповні вистарчає на утримання навіть великого новіціяту. — Учасників конференції зобовязано до збереження строгої тайни.

100 er 1882 / g

Unterrichtsminister
(eigenhändig)

Von einer Inspektionsreise am 20-ten April zurückgekehrt, habe ich den h. Erlass vom 18-ten d. M. Zl. 409 (C. U. M.) im Amte angetroffen, mittelst welchem ich aufgefordert werde meine Ansicht über die beabsichtigte Reform des Basilianerordens in Galizien auszusprechen.

Da mit Rücksicht auf die zur Erstattung dieser Aeusserung festgestellte kurze Frist ein Schriftwechsel mit dem lat. und gr.-kat. Ordinariate in Lemberg, welche nach Inhalt des obengenannten hohen Erlasses ins Einvernehmen zu ziehen waren, nicht angedeutet erschien, so habe ich den Metropoliten Sembratowicz, dann den Weihbischof Moraw

100 882 / g

ski, letzteren in Vertretung des schwer kranken Erzbischofes Wierzchlejski, und den Basilianerordens-Provincial Dr. Klemens Sarnicki im kurzen Wege eingeladen, bei mir zu erscheinen, um die vorbesagte Angelegenheit der Besprechung und Berathung zu unterziehen.

Da die Ortschaft Dobromil, in welcher das Basilianer-Noviziat dermals besteht und woselbst dasselbe laut bezogenen h. Erlasses auch für den Fall der Reform zu belassen wäre, in dem Sprengel der Przemyśler gr.-kath. Diözese gelegen ist, so habe ich auch den Przemyśler gr.-kath. Bischof im telegraphischen Wege ersucht an dem zur obenerwähnten Berathung vorbestimmten Tage bei mir zu erscheinen.

Alle Obengenannten erschienen über die an sie ergangene Aufforderung und ich habe nun die Ehre das Resultat der diesfals gepflogenen Erörterungen und Verhandlungen im Nachstehenden vorzulegen:

Alle Anwesenden stimmten in der Ansicht überein, dass der Basilianerorden in Galizien seit Jahren im Untergange begriffen, nun mehr dem gänzlichen Verfalle, ja selbst der Auflösung rasch entgegengehe und dass eine schnelle und wirksame Abhilfe dringendst geboten erscheine, und dies umsomehr, als die gr.-kath. Kirche nur diesen einzigen Orden besitze, welcher einstens der Union die besten und bewährtesten Kräfte zugeführt, die in die Geschicke und die Entwickelung der griechisch unierten Kirche so kräftig und wohltätig eingegriffen haben und die Union dermalen den Abgang des Mitwirkens dieses Ordens auf kirchlichem und religiösem Gebiete schmerzlich vermisse.

Als es im weiteren Verlaufe der Besprächungen zur Erörterung der Mittel und Wege kam, auf welchen dem tief gesunkenen Orden abzuhelfen wäre, erklärte der Przemyśler gr.-kath. Bischof, es wäre das Rathsamste, dass der Orden durch seine eigenen Kräfte sich aus dem Verfalle rette.[156])

Ordensprowinzial Dr. Sarnicki wendete dagegen mit aller Bestimmtheit und Entschiedenheit ein, dass solches unmöglich und unerreichbar sei. Seinen Ausführungen zufolge ist die Klosterdisziplin seit Jahrzehnten im Orden gelockert, die Klosterregeln werden nicht mit dem gehörigen Ernste eingehalten und ein dem Klostergeiste fremder nur allzuweltlicher Sinn hat sich in den Klosterhäusern eingelebt und eingebürgert. Die Aelteren noch in der strengeren Zucht aufgewachsenen Conventualen sind alt und hinfällig geworden, die jüngeren sind der strengen Regel des Klosterlebens entfremdet und es schwindet allmählig selbst die Tradition des einstens so verdienstlichen Wirkens und Wandels. Und der Grund Alles dessen erblickt der Ordensprovinzial in dem leidigen von sämmtlichen Anwesenden einmüthlich bestätigten Umstande, dass das im Klosterhause zu Dobromil bestehende Noviziat schon seit langer Zeit seiner Aufgabe völlig nicht entspricht.[157]) Der aszetische Unterricht und die religiösen Uebungen in Betrachtungen und im Gebete sind ganz vernachlässigt. Das auf jugendliche Gemüthen so mächtig wirkende Beispiel der strikten Beobachtung der Statuten und das Fernehalten von allen weltlichen Zerstreuungen geht den Novizen fast gänzlich ab. Zur Herstellung der ehemaligen Observanz, ja selbst zur entsprechenden Leitung des Noviziats fehlen dem Orden, nach den Ausführungen des Provinzials im eigenen Schosse die erforderlichen Kräfte. Ohne auswärtige Hilfe muss der Orden immer tiefer verkommen und rasch erlöschen. Wenn nun eine auswärtige Hilfe unausweichlich nothwendig ist, so glaubt der Provinzial, dass sie dort zu suchen wäre, wo sie als die wirksamste zu finden sei, und als solche müsse er den Orden der Gesellschaft Jesu bezeichnen. Der Ordensprovinzial erklärte der unerschütterlichen und festen Ueberzeugung zu sein, dass sobald das Basilianer Noviziat in Dobromil der fürsorglichen und bewährten Leitung der Jesuiten für einen Zeitraum von 15 bis 20 Jahren übertragen werden wird, in den Basilianerorden allmählich ein neuer belebender Geist treten und der Orden in nich allzulanger Zeit aus seinem gegenwärtigen Verfalle sich zu einem segens- und erfolgreichen Wirken emporrichten werde. Die von ihm empfohlene Massnahme stehe übrigens in der Geschichte des Basilianerordens nicht vereinzelt da. Noch im siebzehnten Jahrhunderte, als der Basilianerorden erlahmte, haben die Jesuiten die Noviziate dieses Ordens (mit Genehmigung des heiligen Stuhles) unter ihre Obhut genommen und unter ihrer Fürsorge und Mitwirkung erstarkte und erblühete der Basilianerorden zum Ruhme und zum Heile der Union.[158])

(Далі буде).

---

[152]) Хоч ходило тут про справу греко-катол. Церкви і Чина, то австрійське міністерство хотіло мати в тій справі також згоду лат. архиепископа. Була се річ на мою думку лишна, та се вже було роблено по австрійськи. Для виключної справи нашої Церкви треба було згоди також лат. епископату. Та здається, що ся неначе курателя була спричинена слабою волею і браком енергічного ділання нашого Епископату проти схизматицьких струй в нашім духовенстві.

[153]) Францішок Ксаверій Вержхлейский, львівський архиепископ лат. обряду (1859—1884).

[154]) Северин Моравский, львівський лат. архиепископ, * 1819 р., вчився у львівськім університеті, по скінченні студій правничих був 1841—1849 р. урядником прокураторії скарбу. В 30 р. життя вступив до дух. семинарії, по двох літах висвячений, був сотрудником, відтак працював у консисторії. В 1862 р. став каноніком львівської лат. капітули, в 1872 р. мітратом, а 1881 р. епископом ін партібус інфіделіюм і суфраґаном архиепископа Вержхлейского, а по його смерти адміністратором дієцезії, вкінці архиепископом у Львові. † 1900 р. Замітна річ, що коли папа Лев XIII оголосив декрет, що вільно приступати до св. Причастя в лат. обряді греко-католикам, де нема церкви і на оборот латинникам до св. Причастя в церкві, бо св. Причастя не змінює обряду, то архиепископ Моравский не оголосив того декрету. За те дістав упімнення з Риму і сам з проповідниці оголосив опісля той декрет, признавшися публично, що перше не послухав Св. Отця. Працював також письменно. Написав: Акта львівського Синоду провінціонального з р. 1567. Львів 1860 р.; Ряд львівських суфраґанів і ін. в польській мові.

[155]) Черновик писаний на грубім, гладкім папері, білої краски, що впадає в рожеваву, на 7 аркушах (один з них на половинці). Дуже трудні до перечитання місця відчитав мені Вповн. Директор архіву п. Евген Барвінський, за що складаю йому отсим щиру подяку. Звіт, писаний фіолетовим чорнилом, вже дещо полинявз, але в цілости ще зберігається. Сей документ друкується вперве. Печатаємо сей звіт не ґотикою тільки латинкою тому, бо друкарня більше собі рахує за ґотику.

[156]) Йоан Лицар Сатурнус Ступницький, греко-католицький перемиський епископ. Вступив на владичий престол по епископі Полянськім. Був ревним пастирем і відзначався правдивим синівським послухом для Апостольської Столиці. Полишив по собі пастирські листи, з котрих важніші: О утиску Апостольської Столиці (Про заняття Риму) й о 25-літній річниці на папськім Престолі з 3 березня 1877 р.; Проти тримемних (схизматицьких) хрестів з 30 липня 1877 р., про вибір папи Льва XIII і про адресу до Папи в доказ вірности Апост. Столиці та найважніший до нашої справи пастирський лист 1 жовтня 1882 р., про реформу нашого Чина, в котрім вияснивши причини реформи, заборонює робити протести проти заряджения Папи.

[157]) Одно вдаряє в тій конференції: що епископи, особливо митрополит Сембратович, не піднесли основного і першого браку в Чині: браку ясних, католицьких засад, католицької віри. Митрополит неначе забув про брак католицького духа в тодішнім духовенстві, про перехід на православія сотки священників, про ліквідацію унії на Холмщині таки при помочи священників з його дієцезії, про схизматицьку агітацію Наумовича і др. по часописах, про отверті симпатії для схизми не лише москвофільського „Слова“ але й „Дѣла“, яке в ч. 33 з 28. IV. (10 мая) 1882 р. в статті „Початки православной акціи“, підносить заслуги московського тирана Черкавского, а осуджує епископа Калинського. А ніхто не став в обороні того мученика-епископа, навіть наша церковна часопись „Галицкій Сіонъ“, що в тім році виходила. Нічо дивного, що так було в 1882 р., коли ще тепер деякі наші духовні круги так запоморочені православними, що коли ходить о якусь зміну церковних обрядів на користь католицької віри, то вони відзиваються: „А що на те скажуть православні?“ так якби наша Церква і віра були під курателею православія. Схизма їм близша як католицька віра і Рим. Доказів на те досить!

[158]) Протоігумен Сарницький підносить дуже слушно, що по реформі піднесеться дух в Чині. А той дух Чина, дух католицького життя, в послідних десятках літ так був принуав, що деякі Василіяни перейшли були недавно на схизму (о чім згадував я вже вище) а бракувало його великій части тодішних Василіян. В 1816 р. писав протоігумен Чина о. Теофан Голдавич до одного з монахів: „я сам поправіць... не потрафв. Але нех св. Миклайон до того і другзи, в ктурих дух законносьці єшче цалкем не вигасл“. В 1846 р. приїхав до Крехова новий протоігумен о. Еміліян Коссак (бувший ректор Бучацького монастиря), котрий у Крехові застунав ігумена до 1881 р. Той о. Коссак належав до Галицько-русскої Матиці. Які реліґійні перекопання мав Коссак, вистане перечитати його: „Слово объ Уніи“ в історії Крехівського монастиря. На торжество канонізації св. Йосафата 1867 р. не хотів їхати, і вимовився браком здоровля. Образ св. Йосафата казав замалювати і тим наробив собі немало клопоту. В його келії був портрет царя Александра II, ворога унії. Гл. „Коротка історична розвідка о Крехівськім монастирі“, рукописи в архіві монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові, ст. 106—107.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВОЛОДАРСЬКА СТАРІСТЬ

Тут подаємо дуже цікаву і дуже поучаючу та притім актуальну статтю російського діяча С. Ольденбурґа про володарську старість („Властная старость“). Наведені в сій статті факти і висказані в ній погляди тричі актуальні в нас, де так дуже оглядаються на демонстрації й вигуки ріжних пайдократів, де в ґазетах можна зустріти слово „молодь“ писане через велике „М“ і де рівночасно людий поважних віком, повних розуму й життєвого досвіду, або усувається поза скобки політичного життя, або коли їх усунути не можна, лається останними словами, замість їх пошанувати й роздумати кожде їх слово. — Ред. „Нової Зорі“.

У звідомленнях про останню японську крізу звернув на себе увагу один рис: для вирішення питання, який має бути склад нового японського уряду, візвали до мікада старенького князя Сайонджі, котрий, як донесли ґазети, має 93 роки. (Ся вістка показалася неточна: князь Сайонджі має „лише“ 83 роки). Та цифру 93 запамятали всі. Вона мимохіть вражала уяву. Який властиво має бути крайний вік для державних мужів? Законодавство декотрих країв передбачує, що військові, урядники, професори повинні йти на емеритури, на відпочинок, коли дійдуть до означеного числа літ. Та для самих вершин власти такі правила непримінимі. Де справу рішається по суті, де суть лежить в дійснім авторитеті, там не можна поставити формальної границі.

Колись у давнину, в часах майже леґендарних, уважалося, що правити повинні люди старші віком. Опісля на протязі довгих віків, коли володітель одночасно мусів бути войовником, границя віку людий при власти значно обнизилася. Одначе в останнім столітю знов бачимо, що сідоглаві старці, котрі перейшли вже 80-тку, ґрають визначну ролю в політичній долі держав.

Тут мається на увазі не прості випадки довговічности знаменитих людий — в роді цісаревої Евґенії, котра прожила 94 роки, на 50 літ переживши друге цісарство, або стареньких б. президентів в роді Фальєра і Любе, що доживали своїх 90-ти літ у своїх маєтностях. Ні. В наших часах не рідкі випадки, коли сама доля країни залежить від волі і від життя глибоких старців.

Чоловік, що переступить границю 80-ого року життя, до котрої не богатьом дано дійти, коли він при тім задержав ясність ума, здобуває окремий питомий авторитет. Ті, що їх життя, особисте життя, вже в минулому, розпоряджають особлившою неустрашимістю і безкорисністю, відокремленням від всяких дрібничкових міркувань, нерідко навіть від жажди почестий. Вони се наче дійсні судді в спорах і боротьбі інтересів. Політичні пристрасти замовкають перед чоловіком, що так близько підійшов до рішаючої границі літ, котру переступить скорше чи пізніше кождий чоловік.

Знаємо випадки, коли цілі політичні системи держалися й трівали тому, що їх носителі доживали до рідко довгого віку. Здається, що найбільше клясичний примір в тім випадку се цісар Вільґельм I. Він став цісарем, маючи 74 роки. Вільґельм I належав до тих володарів, котрі мали рідку прикмету: довіряти до кінця великим державним мужам, котрі в їх імени управляють державою. Вільґельм I, наперекір всім інтриґам і найріжнороднішим впливам, до кінця вірив Бісмаркови. Його не бентежили нашіптування, що „зелізний канцлер“ стає свого рода „палатним мером“, що власть короля при нім стає лиш тінню. Він не все поділяв погляди Бісмарка; він в декотрих випадках проявляв на нього вплив; одначе на загал признавав, що цей дорадник даний йому долею се велика і добротворна сила для Німеччини і що йому не треба перешкаджати.

Всій опозиції, ліберально-анґльофільській і шляхотсько-консервативній, всім противникам „зелізного канцлера“ оставало тільки очікування: вмре „старий Вільґельм“, вступить на престіл кронпрінц, тоді все зміниться. Одначе роки йшли. Цісар мав уже 80 літ, 85 літ, Бісмарк дальше правив державою, хоч положення змінялося, повставали нові ускладнення... І коли в 92 році життя вмер Вільґельм, його син був смертельно хорий і пережив його лише на 3 місяці. А з його наслідником, Вільґельмом II, Бісмарк не довго співпрацював.

Другий, ще свіжіший, примір: австрійський цісар Франц Йосиф. Здається, в цілій історії нема такого довгого і такого повного подій царствування! Франц Йосив вступив на престіл в тяжкі дні революції 1848 р. і вмер у розгарі світової війни, на три місяці перед російською мартовою революцією 1917 р. Вступивши на престіл мав 18 літ, та не знав реґентства і правив сам через 68 літ, при чому для відріжнення від Вільґельма I він ніколи не мав „свого Бісмарка“.

Франц Йосиф дивна і своєрідна постать. Трудно придумати більше траґічну особисту долю: брата його Максиміліяна розстріляли в Мексику, по невдатній спробі оснувати там цісарство. Його сестра згоріла на балю від сірника, киненого на легкий одяг. Його одинокий син Рудольф погиб в загадочних обставинах, що до кінця остали невияснені („траґедія в Маєрлінґу“). Його жінку, цісареву Єлисавету, вбив італійський анархіст ударом штилета в груди. Його братанка і наслідника вбито в Сараєві на початку світової війни. Франц Йосиф пережив програні війни в рр. 1859 і 1866. Він, переконаний абсолютист, що через перших 18 літ свого правління був остоєю консервативних сил в Европі, мусів не лише ввести конституцію, але також вкінці взяти участь у запроваджуванні загального виборчого права в Австрії. І він відійшов від життя в розгарі війни, в котрої успішне закінчення мало вірив. Говорив: „Австрія буде щаслива, коли вийде з тої війни лише з підбитим оком“.

І при всім тім Франц Йосиф у своїм обличчі немав нічого траґічного. Якийсь дивний сухий спокій все був його прикметною рисою. Чи була це незвичайна здержливість, чи вроджена рівновага духа, але Франц Йосиф все своє довге життя остався тим спокійним, точним, ввічливим чоловіком, для котрого зовнішна форма, здавалося, найбільше существенна.

Ще за життя Франц Йосифа можна було з усіх сторін почути розмови про те, що держава не пережиє старого цісаря. Австрійські Німці отверто застановлялися над тим, до кого перейдуть поодинокі части держави. Одначе Франц Йосиф сам довів свою державу до світової війни і підчас тої війни твердо держався союза з Німеччиною, відкидаючи всякі окремі спроби мира. За нього бувби не до подумання відомий епізод з Сикстовими листами, спробою навязати з Франціею переговори в справі мира поза Німеччиною, спробою, котру можливо стрінулаб інша доля, колиб в тім самім часі в Росії не розгорілася була революція, що ослабила зацікавлення до всяких „династичних комбінацій“. Франц Йосиф умер в 87 р. життя. Його смерть була безсумнівним ударом для цілої справи німецької коаліції.

Та не лише монархи грали видну ролю поза 80-им роком життя. Анґлійський премієр Ґледстон останній раз стояв на чолі правительства, маючи 84 роки! Він відійшов від власти тому, що йому не вдалося перевести через парлямент закону про ірляндський „гомруль“ (самоуправу). Коли Бісмарк, що помер у 84 р. життя і Клемансо, що вмер у 89-ім р., останні роки свого життя провели в протестуючім відокремленні від справ, це пояснювалося не тим, що їх уважали неспосібними руководити справами держави. Навпаки, їх противники занадто їх боялися, щоби дозволити їм взятися за керму правління.

Очевидно бували й такі випадки, при котрих старіючіся правителі були змушені уступити перед натиском ворожих сил. І так мексиканський президент Порфіріо Діяс, що на 35 літ завів у своїй країні зелізну диктатуру і за той час підняв Мексик на високий рівень добробуту, на 82 р. життя не міг добитися свого „перевибору“ проти волі революційного руху. І мусів останні роки свого життя перевести на вигнанні в Европі. Скільки літ дано ще другому „Діязови“, венецуельському президентови, ґенералови Гомесови, держати в руках диктаторську владу? Він править вже 25 літ. Він осягнув висліди близькі тим, до яких дійшов Діяс у Мексику. Ще недавно з приводу століття смерти Болівара, героя боротьби за визволення, правительство ґен. Гомеса зробило великодушний жест: погасило всі зовнішні довги Венецуелі. Одначе старість вже підкрадається до венецуельського диктатора...

З ґен. Гомесом ми вже вернули до сучасности. Велике значіння особистости президента Ґінденбурґа для всего ходу німецької і світової політики стало в сім році загально відоме. Дивна ґра долі: голосна слава й історична роля дісталися ґенералови Ґінденбурґови вже по тім, як він, по осягненні приписаного віку, відійшов на емеритуру і поїхав на відпочинок до свого маєтку. Здається, в історії нема випадку, щоби „герой“ так пізно появився на сцені — в 67-м році життя! До 1914 р. життя Ґінденбурґа було життям середнього німецького офіцира, котрий по довгій і почесній, одначе небогатій в події карієрі, відходить на емеритуру по вислузі літ. Світова війна і докладне знання місцевих відносин спонукали Ґінденбурґа предложити урядови свої услуги. У висліді в тім самім часі, коли на західнім фронті німецький наступ заломився на Марні, побіда під Сольдав зробила Ґінденбурґа національним героєм. Потому Ґінденбурґ став командуючим фронтом, головнокомандуючим, фактичним паном положення в часах провалу держави і вкінці президентом з диктаторськими повновластями... Коли Ґінденбурґа вибрали перший раз 1925 р., декотрі його противники висловлювали сумнів, чи може чоловік в такім старім віці кермувати політикою держави. Тих міркувань по 7 літах, підчас виборів у 1932 р., вже не повторено. Ґінденбурґ показався таким живим і таким владним чинником німецького життя, що сумнівів у його здібности кермувати краєм ніхто вже не важився висказувати. Від Ґінденбурґа, що відходив у тишину своєї східнопруської маєтности Найдек, в богато більшім степені залежав дальший хід німецької політики, ніж від 162 ґітлерівських послів, вибраних недавно до пруського сойму. В літах свого правління Ґінденбурґ показав, що він не є оруддям в руках своїх канцлерів. Він має свої думки, не піддається підхліб-

ству і не дозволяє вивести себе з рівноваги обидливими напастями. Він знає, чого хоче. І його воля в даних обставинах рішаюча для німецької політики.

В не менше трудних обставинах, в історичні для Японії часи, молодий імператор рішення питання, яке має бути правительство, віддав найстаршому з японських державних діячів, князеви Сайонджі, котрий 19-літним юнаком командував військами мікада в боротьбі за привернення цісарської власти. Князь Сайонджі — останній представник історичної епохи 60-их років. Він брав участь у введенню парляментарного устрою в Японії, сам перекладав на японську мову книги европейських мислителів, бував премієром і лідером політичних партій. Тепер він живе в своїх добрах, здалека від центра політичної боротьби. Йому вже йде девята десятка літ. Одначе кілько разів має бути приняте відповідальне рішення, призивають князя Сайонджі з тиші його маєтностий. І політичні круги мусять ждати і кріза мусить „стояти на місці“, поки старенький державний муж не приїде до столиці. Імя князя Сайонджі стоїть на першім місці „чорної листи“, виготовленої японськими террористичними орґанізаціями. Одначе загроза смерти не ділає на нього, як не ділала і на покійного премієра Інукаї. Князь Сайонджі дав цісареви свою раду і цісар її виконав.

Російські державні діячі згоряли скоріше. Не було ні одного російського царя, котрий доживби хоч до 70-ти літ. Зі значніших політичних діячів ні один не грав якоїсь важнішої ролі в тім віці, в котрім пр. Клємансо дав про себе знати світови. В російськім життю, видно, була якась напруженість, котра не дозволяла державним діячам спокійно старітися і зберігати при тім на протязі довгих десятиліть свій вплив на хід державних справ.

НОВІ ВИДАННЯ

Czy nasza wiara tylko na Piśmie św. stoi. Napisał X. Alojzy Warol T. J. Lwów 1932. Стор. 32. 16⁰. Nakładem i drukiem Tow. „Bibljoteka religijna“

Дуже на часі та маленька книжечка. Подано в ній на вступі, що то є наша віра. Є вона Христова, католицька, загальна, її початок божий. Приніс її Ісус Христос з неба.

Протестанти і дослідники Письма св. кажуть, що лише Письмо св. є одиноким жерелом віри — але кождому вільно — після них — вибирати з біблії те, що собі вибере і в своїй голові розбере. Се є фалшиве. Автор дає наукові докази. 14 століть був світ без Письма святого — бо на 20 тисячів — не мав ані оден Письма св., хіба якийсь богач — (бо не було друку) але чи через те були люде позбавлені ласки потрібної до спасення? Переклади протестантські є фалшиві; приватне досліджування і виклад Письма св. не може бути божою наукою і непомильною і т. д. а на всі ті річи дає автор докази ясні і зрозумілі.

В другій части пояснює автор, на чім стоїть наша віра; котра церква є правдива і знову на всьо дає ясні, кождому приступні докази. Книжочка дуже потрібна і корисна, поручається кождому, особливо для тих околиць, де „працюють“ „дослідники“ Письма святого.

М. К.

Анонс як знак часу

В однім великопольськім дневнику читаємо таке оголошення: „Бидґоські терпеливі учительки, що терпеливо зносять знущання, привикли до гарівки і скромних вимог, хочуть підчас ферій одружитися, щоби не вертати до пекла. За виїмком учителів усі мило бачені. Вік і вигляд рівнодушні. „Визволення“ — посте рестанте. — Сей анонс свідчить про відносини в школі.

З вистави української ґрафіки у Львові:

Екслібріс С. Гординського для М. Драґана.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Торжество Пресв. Евхаристії у Львові відбулося сего року величаво. Процесій було о одну більше ніж торік, бо прийшла процесія і зі Знесіння. Чулося, що се йдуть вірні піддані свого Пана Йому з поклоном. З признанням треба піднести виключно релиґійний настрій вірних. Гарні були всі процесії, в котрих взяли участь усі брацтва. Поважно виступило Марійське товариство Пань, тов. Сила з прапором і тов. Зоря, котрої орхестра дуже гарно грала пісні в честь Ісуса Христа. Гарно прибраний був перший престіл при Нар. Торговлі, другий з північної сторони магістрату, третий при домі „Просвіти“. Дуже гарне враження справляли килими на балконах „Просвіти“. Четвертий престіл був від західної сторони. Порядок був захований всюди. Також дібрано була убрана ціла асиста біля Найсв. Тайн, які ніс Преосв. Йоан. Усі були як належить в білих торжественних фелонах. Трохи не відповідним був старий на вигляд бальдахім, зеленої барви. Ліпше було дібрати для одностайности білий золочений бальдахім. Сеж найкраша і найторжественніша краска. Разило також, що в процесіях поодиноких церков на переді йшли священики в чорних колпаках. Се невластиво, бо хоч би як далеко йшли процесії від Найсв. Тайн, то всі становлять моральну єдність. Жар сонця не оправдує уживання колпаків. Почесть для Ісуса Христа в Найсв. Тайні в публичній процесії вимагає найбільшої пожертви. Впрочім в колпаках йшли навіть в тіни каменищ полудневої сторони ринку. Ще одна замітка. У нас рішучо за довгі евангелія і половина зовсім не про зміст торжества Пресв. Евхаристії, а про приготовання до пасхальної вечері і про зраду Юди. Чи не належало би перевести тут реформи щодо вибору тексту евангелій? Вракує у нас також точности. Процесія з Преображенської церкви зі святими Тайнами вийшла богато пізніше, як було оголошено. А тимчасом люди на сонці пеклися непотрібно, бо вже само торжество богослуженя на сонці тревало довго. Місяць липень вже за горячий на такі торжества — з чого знову виходить конечність поправи календаря. Та чи не наступить вона за пізно, коли вже у Львові та по інших містах стратимо богато нашого елементу?

Священик.

VI унійний конґрес у Велеграді відбудеться с. р. в часі від 13 до 17 липня. Саме тепер минає 25 літ, коли Преосв. Стоян, тоді посол до парляменту і будучий архієпископ Оломуньця, перший раз скликав спеціялістів до Велеграду, щоби розважити можливости злуки неєдинених Церков з католицькою римською Церквою. Отже сегорічний конґрес буде ювілейним конґресом. Він займеться спеціяльно справами авторитету Вселенських Соборів та розуміння Церкви у східних та західних Отців. На сю тему предложать доповіди спеціялісти з ріжних національностей, а саме: Еп. Д'Ербіні, ректор папського східного Інституту в Римі; оо. Герман, Спачіль, Ґордільо і Тишкевич, професори тогож Інституту; Монс. Ґрівец, проф. унів. в Любляні; о. д-р Й. Сліпий, ректор укр. Духовної Академії у Львові; пп. Павловський і Квятковський, професори варшавського університету; п. Ф. Дворнік, проф. унів. в Празі; п. Васіца, проф. теоль. в Оломунці; ОО. Бенедиктини Де Меестер (Рим) і Бавер (Мюнхен); проф. Камбер зі Сараєва і д-р Вілінський, Росіянин-правосл. Доносять, що богато епископів обіцяло приїхати на цей конґрес і що побіч чехословацького епископату будуть там представники вищого духовенства українського, польського та югословянського. Душею конґресу є наслідник ВПреосв. Стояна, ВПреосв. Пречан, оломунецький архієпископ. („Ля Кроа“).

Віднайдення ґробу св. Методія? Празькі „Лідове Листі“ доносять, що в околиці Велеграду, колишній столиці великоморавського князівства ведуться розкопки під проводом проф. Зельнітіюса. При копанню в місцевости Бухльовіце трафили на стару могилу, в котрій знайшли камінь з виритими епископськими відзнаками, мітрою та жезлом із написом „Санктус Методіус“. Зараз здержано роботи та завізвано представників державної археольоґічної комісії з Праги і Берна.

Евхаристійний Конґрес в Радомі. У днях 27, 28 і 29 червня ц. р. відбувся величавий Евхаристійний Конґрес Сандомірської дієцезії в Радомі. В конґресі взяло участь понад 200.000 вірних усіх станів. Ціле місто прибрало святочний вигляд вже від 25. VI., коли почали зїздитися церковні достойники та учасники. Крім торжественних Богослужень виголошено цілий ряд рефератів у секціях: молоді вселюдних та середних шкіл, позашкільної молоді, інтеліґенції, ремісників і робітників, жінок, мущин і місійній. У всіх тих секціях ухвалено ряд резолюцій. Головний зміст Евхаристійних проповідей, рефератів і молитов це заклик до живої віри в приявність Христа в Найсв. Тайні Евхаристії, вказання шляхів практичного життя з віри, особиста досконаліть, поворот до згоди й любови серед ближніх згідно з наукою І. Христа, зірвання зі злом і згіршенням у приватному та публичному житті.

Евхар. Конґрес в Сараєві відбувся дуже величаво. Взяв в ньому участь Нунцій Пеллеґрінетті і 14 югословянських епископів. Преосв. Няраді мав в катедрі торжественну архієрейську Службу Божу.

Св. Отець приняв недавно на торжественній авдієнції велике французьке паломництво „Франція праці“. Від 1885 р. „Франція праці“ улаштувала дотепер 36 паломництв до Риму.

Хто відбув дволітний курс у „Папській Ватиканській Школі Палеоґрафії й Дипльоматики“, може там осягнути докторат з тих наук. Звертаємо увагу на цю школу особливо майбутним історикам нашої Церкви.

В Китаю убили комуністи німецького місіонаря о. Конрада Раппа.

За згодою Ап. Престола мелхітський патріярх Кирило IX Мугабгад висвятив недавно в Каїрі архимандрита Павла Сальмана на архієпископа нової мелхітської епархії Петри, Філядельфії й Трансйорданії.

Політичне виховання кат. молоді. Віденський епархіяльний вістник поручає священикам освідомлювати молодь в політичних питаннях, щоб опісля могти належно боронити прав кат. віри й моралі. Та не є вказане для молоді брати активну участь в політичному житті, хоч з другої сторони кат. епископи не забороняють молоді належати особисто до католицьких політичних партій, яким особливо в часі виборів можуть віддати значні прислуги.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПО ТРАГІЧНИХ ПОДІЯХ В ЛІСЬКІМ ПОВІТІ, як пише „Вєк Нови“ ч. 9317, настав повний спокій. Поліційні і прокураторські власти продовжують доходження, котре посувається в прикордонні околиці. У звязку з тими подіями комуністи хотіли перед воєвідством у Львові уладити демонстрацію. Одначе поліція до сего не допустила.

ЛЬВІВСЬКІ ЖИДИ влаштували масове протестаційне віче проти антисемітської політики гітлерівців і проти законопроекту пруського сойму в справі конфіскати майна Жидів, що походять зі Східної Европи.

ЕМІГРАЦІЙНИЙ УРЯД ЗНЕСЕНО. Президент Р. П. скасував Еміґраційний Уряд та переказав його аґенди поза краєм міністерству закордонних справ і мін. праці й суспільної опіки в краю. Дотеперішний директор Еміґраційного Уряду п. Наконечніков вестиме справи еміґрації при мін. праці. Рівночасно знесено Еміґраційну Державну Раду та Комісію для розподілу й вжиття кредитів на опіку над еміґрацією. Це чергове ощадностеве зарядження Президента Р. П.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ у Варшаві фон Мольтке уступив. Кажуть, що його наслідник буде більш активно заступати лінію закордонної політики правительства фон Папена відносно Польщі.

НА ЛЬОЗАНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ виринають щораз нові суперечности. Мек Донелд з усіх сил старається їх усунути. В тій ціли скликав ще одну анґлійсько-французько-німецьку конференцію. Еріо сказав, що дальші уступки булиби лише підкопуванням його кабінету.

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛДЕМОКРАТИ Й КОМУНІСТИ маніфестували в Берліні на спільних вічах і спільнім поході через місто одноцільний фронт в боротьбі з гітлерівцями.

ГІТЛЄРІВСЬКІ ВІДДІЛИ в силі 30.000 людий заняли столицю Баварії Монахію. Потому прибув Гітлер і виголосив перед 30.000 товпою промову. В ній заявив, що виступає не проти уряду, але проти декотрих партій.

ВІД СТО ТИСЯЧ УЧАСНИКІВ зїзду союзів б. військових в Дортмунді в Німеччині вислано до Вільгельма II телеґраму з чолобитнею. Такі самі телеґрами вислано до Гінденбурґа і б. кронпринца.

КАТОЛ. ЦЕНТРУМ ПРОТИ ГІТЛЄРІВЦІВ. ПАТ доносить з Берліна: Велику увагу всього політичного світа викликала виборча кампанія католицького Центрум. На чоло листи своїх кандидатів Центрум поставило б. канцлєра Брінінґа. Це свідчилоби, що Центрум вирішило протиставитися безоглядно плянам Гітлерівців. Ті здогади потверджує виборча промова Брінінґа в Кельні. В ній застерігся він проти метод боротьби Гітлерівців і заявив, що Центрум не дасться залякати нікому та незалежно від свого становища до правительства, вестиме все боротьбу в обороні горожанських свобід.

ТУРЕЧЧИНА ПРИНЯТА ДО СОЮЗУ НАРОДІВ. ПАТ доносить, що на надзвичайному зібранні Союзу Народів принято Туреччину в члени Союзу Народів. Над внесенням 27 держав, котрі запросили Туреччину до Союзу Народів, розвинулася дискусія. Представники ріжних держав забирали голос, висловлювалися за приняттям внесення, підчеркуючи свої симпатії до Туреччини. Внесення про приняття Туреччини до Союзу Народів принято одноголосно. Цікаво, що ще недавно запевняли Турки в Москві, немов Туреччина не має наміру вступати до Союзу Народів.

НОВИНКИ

Конфіската „Нової Зорі“ і „Правди“. Попереднє (50) число „Н. Зорі“ сконфіскувало Староство Ґродське за одно речення з комунікату ПАТ-ої про заворушення в ліськім повіті. Сконфісковано також ч. 27 „Правди“ за два уступи в статті „Самообман. З приводу кривавих подій у ліськім повіті“.

Львівська „Хвіля“ доносить, що до Перемишля перевезли з Сянока 70 вязнів, бо сяніцьку вязницю тимчасово опорожнили для поміщення аґітаторів селянських заворушень в ліськім повіті.

У Львові 7. VII. ц. р. грім забив робітника І. Глоґовського і тяжко поразив двох хлопців З. Лучанського і С. Ґонсьоровського, котрі сховалися перед дощем під деревом.

В Жовкві вибухнула 7. VII. ц. р. пожежа в складі дерева Гохнера в середмістю, котрий згорів разом з його домом. Огонь зльокалізовано щойно по півночі. Страти перевищають 50.000 зол. Причина пожежі невисліджена.

Новий лікар Українець Д-р Олександер Лев відкрив свою канцелярію в Тартакові, пов. Сокаль, відбувши довголітну практику в львівськім шпиталі.

У Варшаві занотовано в червні ц. р. 138 самовбийчих спроб, з чого 31 закінчилися смертю.

Анґлійський фунт штерл. впав у відношенні до доляра на 3,54%. На лондонській біржі значно підскочили закордонні державні позички.

В залізничій катастрофі в ЧСР між Бенешово а Карловиці згинуло 9 осіб, 15 бореться зі смертю, 940 ранених.

З затонувшого перед 10 роками анґлійського корабля „Єгипет“ видобули нурці скриню золота вартости кілька міліонів франків. Праця над видобуттям з дна моря решти золота відбувається дальше.

Помер б. король Португалії, Імануіл II. Він вступив на трон в 18-ім році життя по трагічній смерти батька і брата 1908 р. По двох літах мусів абдикувати. Покійний жив під Лондоном та займався головно спортом.

Нанкінські студенти побили палицями новоіменованого ректора університету. Побитий ректор се віцеміністр освіти Туан-Са-Бінґ. Перед ним три вибрані ректори зреклися уряду тому, що не могли завести дисципліни серед студентів. Значить в Китаю процвітає пайдократія.

Суд над бузьчихою, що висиділа гусятко. Один з мешканців села Радошевичі коло Ченстохови вложив до гнізда бузька гусяче яйце, котре стало причиною дивної драми серед тої пари бузьків. Коли самиця висиділа яйця, показалося, що одно писклятко неподібне до інших. Бузьок побачивше це, почав бити самицю дзьобом в голову, видно обвинувачуючи її в зраді. Коли вістка про це рознеслася поміж околичними бузьками, зібрався над гніздом великий „сойм“ бузьків. По довгих нарадах бузьки викинули гусятко з гнізда, а самицю, що його висиділа, розірвали на кусні.

Монастир СС. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на посади учителів (льок): рисунків, робіт ручних, співу, музики й руханки. Зголошення проситься присилати до 1 серпня б. р.

56—1-2 Ігуменат.

КОМУНІКАТ

Гр.-кат. Акад. Душпастирства у Львові. Любенські Студенти — Позір!

На випадок труднощів у видачі пільгового паспорту на підставі „карти приняття“ підписаної о. Журденом, треба негайно віднестися по українськи на адресу: „Nasus, Rue de Malines 161 Louvain, Belgique“ за ствердженням через власти університетські, що ті карти приняття є важні й для університету. Треба подати імя, назвисько, дату й місце уродження студента і його адресу та долучити на поручену відповідь два міжнародні почтові значки на відповідь. — У Львові, дня 5 липня 1932.

о. Др. М. Конрад.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 1-50

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснования 1909.

32 11—14

ГРЕБЕНІВ

ПАНСІОН „ЗЕЛЕМІН“

положений в затишнім місці, з прегарним видом на долину ріки Опору, поручає соняшні кімнати з бальконами.

Харч добірний та смачний. - Ціни помірковані

Зголошення приймає Управа пансіону.

48 12—12

КІНА

КАСІНО: „Льорель і Гарді“ і „Радіостація ВПН“.
КОПЕРНИК: „Тайни Стамбулу“, „Людина, що вбила“ і „Гарольд Льойд“.
ЛЕВ: „Голос молодости“.
МАРУСЕНЬКА: „Тайни Стамбулу“, „Людина, що вбила“ і „Гарольд Льойд“.
МІРАЖ: „Хатина дядька Томи“.
ОАЗА: „Коли вибє північ“.
ПАЛЯС: „На дворі короля Артура“.
СТИЛЕВЕ: „Трьох зі стації бензини“.
УТІХА: „Панамські пірати“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04. 27—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 52 (550). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 14 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

В Льозанні нарешті погодилися

Німеччина має заплатити лише 3 міліярди марок. — Рішення в справі політичних домагань Німців відложено.

По однотижневих торгах в Льозанні осягнено нарешті порозуміння. Німеччина згодилася заплатити 3 міліярди марок. Ся сплата виглядає так: Німеччина складає бони на 3 міліярди марок. Сі бони матимуть емісійний курс 90%, опроцентування виноситиме 5%, амортизація 1% річно. Бони можна буде викупити щойно по 3 літах після ратифікації льозанського договору. Амортизація сих бонів наступить по 37 літах. Політичних домагань, висуваних Німеччиною в попередних днях, як доносить ПАТ, Німцям не вдалося переперти. Вони мусіли їх зречися. Французька й анґлійська делеґації не згодилися навіть на се, щоби до вступної політичної деклярації льозанського договору ввести уступи, котрі прикривалиби зречення Німців з політичних домагань. Натомість крак. „Час" у вступній статті пише: „Договір заключено з поминенням політичних питань. Вони мають бути розглянені пізніше. Це означає уступку для Німеччини, фіртка для дальших переговорів отворена, теоретично се можливість ревізії декотрих постанов версайського договору". На вістку про порозуміння в Льозанні голова опозиції в анґлійській Палаті Громад заявив: Ся конференція може стати початком нової доби в історії.

Відгомін Льозанни в Берліні.

Вістка про закінчення льозанської конференції викликала в Берліні суперечні вражіння. Права преса остро виступила проти умовин порозуміння. Ґуґенберґівський „Льокальанцайґер", котрий горячо підпомагав кабінет ф. Папена, пише: Національна Німеччина не може погодитися з таким вислідом, бо він рівнозначний зі зреченням з усіх стремлінь. „Дайче Цтґ" заявляє, що льозанський договір неможливий до прийняття з політичних і парляментарних причин. Натомість республиканська преса приймає висліди льозанської конференції з вдоволенням. Витворилося положення того рода, що республиканці, котрі стоять в опозиції до уряду фон Папена з внутрішно політичних причин, погоджуються з його заграничною політикою, натомість правиця і гітлерівці підпирають його на внутрішнім терені, але поборюють на заграничнім.

Підписання льозанського договору.

В суботу 9 липня б. р. торжественно підписано льозанський договір. Його підписали: Бельґія, Франція, Японія, Польща, Анґлія, Німеччина і чотири анґлійські домінії. Документ заосмотрено печаткою міста Льозанни. Це та сама печатка, котру вжито 1525 р. до підпису союзу між Берном, Фрибурґом і Льозанною. По підписанню договору Мек Доналд заявив, що льозанська конференція покликала дві комісії. Одна займеться східними репараціями, друга справами середної і східної Европи.

Америка годиться на ревізію довгів

З кругів державного департаменту заявляють, що Америка з вдоволенням повитає всі нові предложення европейських довжників щодо сплати военних довгів. Державний департамент вдоволений також з компромісу осягненого в Льозанні в справі відшкодувань. Американський уряд готов тепер сповнити свою обітницю переведення поновної ревізії справи довгів. Департамент є за тим, щоби европейські краї предкладали свої предложення кождий зокрема, бо політика Америки все схилялася до окремого розглядання предложень своїх 15 европейських довжників (ПАТ).

Великий заговір на Рад. Україні

З Москви доносять: Ґ. П. У. викрило в Київі великий заговір т. зв. національних комуністів Українців, котрі стоять на платформі національно-соціялістичній, стремлять до визволення України зпід Москви та хочуть утворити самостійну українську державу. Увязнено богато осіб в Київі, Харкові та Одесі. Центральна совітська влада старається енерґічно здусити сепаратизм на Україні. Прикра се вістка для наших радянців „тоже націоналістів".

Німецька супер-Берта стріляє на 1000 км.

„Еко де Парі" в статті „Сензаційний гарматній вистріл" пише про новий далекосяглий винахід в Німеччині: „В ночи 30 березня ц. р. вистрілено з гармати в околицях мазурських озер у Східних Прусах стрільно, котре перелетіло 1000 км. і впало в королівськім парку в Осльо. Норвеські часописи зацікавилися спершу таємничим ґранатом. Помістили навіть фотоґрафію норвеського короля, як оглядав се стрільно. Одначе скоро потім все затихло. Тепер виявилося, що на внесення німецького посла в Осльо ґранат віддано до німецького посольства та поручено норвеській пресі про це більше не згадувати". — „Еко де Парі" питає вчених і військових фахівців, що вони думають про цей випадок та чи Німці не винайшли нової „супер-Берти".

*З **53 числом** „Н. З." висилаємо складанки (чеки) і просимо вислати **передплату за III квартал, евентуально за II піврік б. р.** Всі П. П. **післяплатники** знайдуть на адресі (заграничні на опасці) виписаний червонилом **довг обчислений дня 30. VI. б. р.**, який **просимо вирівнати,** бо висилку часопису здержимо **і довг стягнемо, але вже з коштами.***

Адміністрація.

Лише економічно сильні нації є сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоб скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЛІСЬКІ ПОДІЇ

в світлі фактів поданих очевидцями.

Зараз по сумних подіях в ліському повіті виїхали туди українські сойм. посли: Гр. Тершаковець, Б. Білинський, М. Матчак і д-р Ст. Баран, щоби провірити справу на місці та інтервеніювати у компетентних чинників. Пос. М. Матчак пише в 149 ч. „Діла" (в несконфіскованій частині), що в цілому ліському повіті вже панує спокій. Відомі події мали характер стихійного відруху селянства. Ніякої зовнішньої аґітації не було. Місцева інтеліґенція, духовенство та вчительство, не сповнили свого обовязку. Не було кому успокоїти селян, затрівожених вістками про поворот панщини. Урядове оголошення ліського старости з виясненням, що ніяких примусових робіт не буде заводитися, появилося запізно, бо 4. VII., вже по кровавих випадках, які вудбулися в Лобозові 30. VI., в Телешниці Сянній 1. VII. і в Ветлині 3. VII. ц. р. Всякі вістки про палення селянами дворів є фальшиві. Потурбовано посесора Якубовського в Бібрці, котрий мав провокаційно поводитися з селянами та ще одного. Вістка про побиття поль. священика Цепера неправдива. Досі стверджено, що вбито одного селянина (римо-католика) в Лобозові, трьох коло Телешниці і двох коло Ветлини. Числа ранених годі ствердити.

Д-р Баран в 150 ч. „Діла", в несконфіскованій частині передовиці п. н. „Поважне мементо" пятнує становище краківського брукового „Курієрка", котрий своїм звичаєм усю вину звалює на „збольшевизованих українських селян". Тимчасом ліські події зовсім не мали національного характеру, але виключно економічний. Ліський повіт, що лежить на пограничі між Бойківщиною й Лемківщиною, незвичайно бідний, перелюднений, має найменше шкіл та зате найбільше неграмотних. Перед війною населення його жило з заробітків в Америці, в лісах або при нафті. Сьогодня те все відпало, нема ніяких заробітків. Селяни не мають за що купити соли і нафти. Серед духовенства значний відсоток москвофілів, котрі не дбають зовсім про народ. Через темноту і нужду годі повести якслід освітну та економічну орґанізацію. Підложе податне для демаґоґічної більшовицької аґітації, що йде під фірмою сельробівської партії.

„Нехай — пише Д-р Б. — сумні події в ліському повіті будуть для тих вгорі поважним мементо, що крайний час лікувати недугу".

Пос. Др. Ст. Біляк орґанізує в Сяноці правну оборону арештованих селян, котрі сидять там у слідчій вязниці в числі до 200 осіб. Він звернувся до українського громадянства в Сяноці, щоби зорґанізувало допомогову акцію для найбідніших селян арештантів і ранених в місцевому шпиталі. Поголоски про наглий суд неправдиві. В найближчих днях значна частина буде звільнена. До Сянока прибули ще посли: Д-р

В. Загайкевич і д-р Ст. Баран, щоби занятися увязненими та приспішити судову розправу.

Стільки покищо говорять звідомлення з українського боку про фактичний стан ліських подій. До сеї справи ще повернемо.

Льозанський договір

Його складові частини.

Льозанський договір складається з кінцевого акту і слідуючих прилогів: 1) договору з Німеччиною, 2) переходових приписів відносно Німеччини, 3) резолюції в справі не-німецьких відшкодувань, або т. зв. східних відшкодувань, 4) резолюції в справі майбутньої світової економічної конференції.

Політичний вступ льозанського договору.

Зміст політичного вступу льозанського договору такий: Великодержави, сиґнатарі сего договору, зібралися в Льозанні, щоб обговорити одну з проблєм, як наслідок війни. Їх найщиріше бажання витворити новий порядок, який дозволивби на устійнення і зріст довіря між народами в дусі взаїмного погодження і справедливости. Одначе вони не вважають, щоб діло довершене в Льозанні, котре повинно положити край відшкодуванням, вистарчило до осягнення сего мира, котрого прагнуть усі народи. Вони сподіються, що сей вислід, сам у собі далекосяглий, який вимагав від усіх тяжких зусиль, найде зрозуміння і підпертя у всіх мирних елементів в Европі й у світі та що по нім прийдуть діла. Сі діла будуть тим лекші до здійснення, бо народи піддержують се нове усвячення правдивого мира. Воно, коли має бути певне, мусить бути примінене одночасно до економічного і до політичного ладу та мусить відкинути всякі спроби збройної думки і всякого насильства (ПАТ).

Кредити для СССР се злочин

Під таким загаловком помістив професор одного з анґлійських університетів Вільденгарт статтю, в котрій доказує, що реклямована індустріялізація і взагалі господарська відбудова СССР се брехня. З достовірних жерел повідомляють, що СССР стоїть перед повним банкроцтвом. Вже в найближчім часі СССР здержить заграничні виплати. Тому дальші кредити для СССР се злочинна легкодушність. Зрештою СССР ніколи не мав наміру сплачувати своїх довгів. Супроти того кожда держава, що ґарантує за радянські векслі, допускається злочину супроти свого народу.

Вселюдні і середні школи в Польщі

На підставі даних Головного Статистичного Уряду вселюдне і середне шкільництво в 1931—32 шк. році представляється так: Всіх вселюдних шкіл має Польща 26.939. В тім державних 25.446, приватних 1.493. В тих школах учиться 4,245.626 учеників, з чого 2,182.653 хлопців. Скількість учителів вселюдних шкіл виносить 75.639. На одного учителя припадає в державних школах 58,7 учеників, в приватних 24. По містах є 2.962 шкіл, по селах 23.977. До міських шкіл ходить 1,125.464 учеників, до сільських 3,120.162. Середних загальнообразуючих шкіл має Польща 742 з 6.883 відділами. В сих школах вчить 13.652 учителів (8.864 мущин і 4.761 жінок). В середних школах вчиться 201.548 учеників, в тім 122.109 хлопців і 79.439 дівчат. На 1 відділ припадає пересічно 29,3 учеників, на учителя 14,8. З 742 середних шкіл 276 се державні школи, 61 самоуправні й 405 приватні. Статистики шкіл після мови навчання Г. С. У. не подає.

НАРАДА
в справі кооперат. пекарні

Ініціятивний комітет, зложений з кількох україн. пекарів і членів Т-ва „Зоря“, скликав на 25. VI. б. р. нараду в справі заложення кооперативної української пекарні у Львові. Запрошення вислав комітет до наших економічних і кооперативних інституцій, до визначніших громадян і до преси. На нараду явилося коло 30 запрошених. З преси прислали своїх представників лише католицька преса. Цікаво, що з кооперативної преси не явився буквально ніхто.

Наради зачалися з майже годинним опізненням, бо ініціятори чекали на представника „Центросоюза“. Не дочекавшися його, отворили нараду. Щойно згодом прийшов представник „Центросоюза“ п. дир. Мартюк. Нараду отворив п. Карпяк, ствердивши малу скількість присутних. На внесок п. Косаревича до президії наради вибрано п. дир. Лазорка, представника „Народної Торговлі“, секретарем п. Прокоповича. Дир. Лазорко, перебравши провід зборів, заявив: Витаю почин заснування кооперативної пекарні у Львові. Це дійсно важна справа. Кооперативна пекарня має вигляди на розвиток не лиш у Львові, але й моглаб засновувати філії також на провінції. Пекарня далаби хліб у руки нашим пекарам, населенню добре печиво і збільшилаби збут селянського збіжжа. — Відтак промовляв п. Косаревич, один з членів ініціятивного комітету. Він виголосив реферат такого змісту: Потребу заснування нашої кооп. пекарні вже давно відчувається. Така пекарня давалаб українському населенню Львова добре печиво і роботу для наших пекарів. Кошти оснування або купна пекарні досить великі. На це требаб 10—12 тисяч долярів. Тому ми наразі обмежилисяб до винаймлення якоїсь пекарні. На се треба річно 3—7.000 зол. Ремонт пекарні коло 15.000 зол. Гроший на оборот требаби коло 20.000 зол. Разом коло 50.000 зол. Така пекарня моглаби мати денно обороту в найгіршім разі 2.000 зол. З того чистий зиск числю на 5% (він виносить в дійсности 10% і більше), отже денно 100 зол. чистого зиску при випіканні лише самого хліба. При випіку булок зиск бувби більший. Денно можна мати чистого доходу 180 зол., місячно 5.000, річно 60.000 зол. Одначе наші пекарі не мають потрібного капіталу на заснування пекарні. Тому хочемо притягнути до сего діла громадянство. Проєктована пекарня булаб також вишколом для наших молодих пекарів. Ми запросили представників вже істнуючої української пекарні „Золотий Колос“. Думаю, що у Львові, де є коло 60.000 українського населення, може бути дві і навіть більше українських пекарень. Може також „Золотий Колос“ злучиться з нами. — П. Добрянський (пекар): Для нас пекарів справа української пекарні не нова. Вже у 1921 р. творили ми укр. коопер. пекарню, зорґанізували 85 членів, зібрали 50.000 марок польських уділів, внесли статут до затвердження. Одначе справа не вдалася, бо гроші здевальвувалися. Щоби пекарня могла розвиватися, треба мати також фахових ревізорів. Тоді не буде надужить. Ремісники прирекли, що дадуть працю і гроші на нашу пекарню, одначе того ще за мало. Треба щоб цей почин підперли фінансово і морально також ширші круги громадянства у Львові. — З черги заявляє п. Косаревич, що йому телєфонували з „Центросоюза“, що делеґат „Центросоюза“ прийде на збори з рефератом у справі пекарні. — Дир. Мартюк, заявляє, що він про виголошення реферату нічого не знав і реферату не приготовив. — Над рефератом п. Косаревича отворено дискусію.

(Докінчення буде).

Лист робітника

Філядельфія, Па в травні, 1932.

Світла Редакціе!

Якраз скінчив я читати в „Новій Зорі“ „Лист з Америки“. Здавалобся, що до цього листа не треба нічо додавати, бо Впр. автор написав все правду за наші тут відносини на церковнім полі. Та Впр. о. автор листа цілий час жалується на вірних, але не сказав, як богато причинилися до цього лиха таки самі священики. Колиби священики вчили нас як треба, то й мудрість у нас булаби своя.

З листа видко, що писав його щирий і практикуючий католицький священик. Та якже мало у нас подібних!

При кінці листа всю вину звалено на п. Мишуґу. Я не бороню Мишуґи, але запитаю: Чиж наші отці такі незнайки (даруйте за слово), що так скоро виповіли послух свому Епископови та побігли за п. Мишуґою? Отже не так п. Мишуґа винен, як самі священики.

Коли ми звичайні смертельники пізнали де правда і станули при Владиці а були священики, що пішли за кличем Мишуґи, то що то за священики були. Правда, не всі. І ми маємо тут добрих катол. священиків. І з тих, що покаялися і повернули назад під власть Епископа, є тепер добрі, а декотрі ще й тепер служать двом Богам нараз. Треба згадати таких священиків як о. К. Курилло, Середа, Пелехович (вже покійний) або о. Жук; то старші люди тай з вищою „ранґою“, як о. Жук мітратом був, а виповіли послух і самі себе оголошують епископами, а оден з них назвався ось таки титулом: „Патріярх всеї України, митрополит на північну і полудневу Америку й епископ сего міста“ (де перебував). Правда, яке смішне і дитиняче? Але правдиве, бо посланія того „патріярха“ ми ще маємо. На цю тему булоби що писати і цілі томи, але мені не до писання. Я все тримаюся засади, що риба від голови смердить і скажу, що львина часть цього хаосу спадає на самих священиків.

На сім кінчу, бо так богато на перо лізе, що можнаб і яку дурницю написати. Написав я сего листа, щоб Вам дати до відома, як думає тут та часть вірних, що станула твердо при своїм Епископі і стояти буде так довго, як довго Епископ буде межи нами. Ще Вас хочу повідомити, що в самі Великодні Свята помер старий священик о. Лев Левицький з Клівленду в стейті Огайо і якраз нині мали бути похорони.

Здоровлю щиро

Степан Олесь.

Примітка: Сей лист блукав, тому трохи припізнений.

Клопіт большевиків зі жнивами

В південних районах СССР, головно в Середущій Азії, вже зачалися жнива. І знов повторилися минулорічні гріхи, котрі зменшили збір збіжжа на 20%. З Ташкенту телєґрафує кореспондент „Ізвестій“: „Плян віддання збіжжа в совхозах виповнено за червень тільки на 75%. Недостачі пояснюють поганою підготовкою до жнив. Всі господарські машини в безнадійному стані. З 135 комбайнів в совхозах — 66 непридатних. Брак складових частин. Якість направи настільки погана, що машини зараз знов псуються. Майстерні задержують трактори задовго в направі. Винен тут повний брак контролі над якістю направи. До переведення жнив брак машин і робочих сил“. — Як бачимо, трудно так відразу „дігнати і перегнати Америку“. Що з того, що спроваджено трактори, але потіхи з них мало, бо товариші на них... немузикальні!

Прінціпова політика в теорії і практиці

(Допис).

Пригадуємо собі всі, як то минулого року дехто з укр. громадянства м. Станиславова накинувся був на Виділ читальні „Просвіти“ в Книгиніні, який на посвячення нової домівки запросив був посадника міста, старосту Пайончковского, як предсідника Тимч. Пов. Виділу і представника міської Каси Ощадности. Виділови роблено тоді тяжкі заміти, головно за запрошення п. Пайончковского, тому саме, що він староста, отже представник адм. влади. Хотячи тоді вивести цю справу на чисту воду, тимбільше, що нею навіть мав занятися самозванчий „Врус“ (Верховна Рада Українців Станиславова), „Укр. Ж.“ розписало тоді анкету, власне щоби громадянство висказалося в тій справі, а іменно чи Виділ згаданої читальні допустився „національного прогріху“ і чи взагалі допускаємим є стояти на культ. економічному ґрунті у звязках з Поляками, згл. з владою. Редакція „Укр. Життя“ дістала досить поважне число відповідей, в яких всесторонно обговорювано порушені справи. Голос в анкеті забирали поважні діячі (їх відповіді в свому часі оповістимо).

Тимчасом у звязку з Сокільським Ювілеєм у Станиславові саме укр. громадянство дало позитивну відповідь на ту анкету. Іменно Ювілейний Комітет, в склад його увійшли найчільніші українські громадяни, представники укр. культурних установ Станиславова, запросив офіціяльно на Сокільське Ювілейне Свято представника адміністрації, старосту Пайончковского і комісаря староства п. Білоґана.

Не входимо тепер в саму істоту тої справи (до неї повернемо в найблищому часі) та дозволяємо собі поставити до ініціяторів нагінки на Виділ згаданої читальні скромне питання: Невже політичні обставини від торік так змінилися, що те, що торік було зле і „непатріотичне“, цего року є добре? Чи може того рода поступування наших „народніх“ провідників є собі звичайним блахманенням загалу й удаванням принціпіяльности на експорт, щоби не утратити міру в народу тай ласки у „власть імущих“? Нема то як наші прінціпіяльні політики...

Правдомовність це перша прикмета провідника. (Кардинал Фавльгабер).

Побідники Атлянтику

впали жертвою катастрофи.

Американські летуни Меттерн і Ґріффен, що перелетіли Атлянтик в 11 і пів годинах, не долетіли до Москви. З причини зіпсуття керми примушені були осісти під Борисовом, 50 км. від Мінська. Літак розбився, Меттерн тяжко ранений, Ґріффен тільки легко потовкся. На місце випадку виїхала комісія з Москви, щоби направити літак до дальшого лету довкруги світа. Оба летуни по першій лікарській помочі відїхали поїздом до Москви.

Біда з кавою

Чим для Канади пшениця, для Аргентини мясо, для Мадярщини вино, тим для Бразилії кава. Бразилія продукує $^3/_4$ світового збору кави. Щорічно вивозить Бразилія 16 міліонів мішків кави. Коли споживання кави обнизилося через крізу, повстала велика надпродукція. Щоби не обнижувати цін кави, вирішено часть запасів знищити. Та це спричинює ріжні клопоти та великі кошти. Досі затоплено в океані або спалено 12 міліонів мішків кави. Щоденно випливають з Ріо де Жанейро кораблі, навантажені кавою на повне море, де робітники викидають її у воду. Тисячі робітників кидають мішки кави в печі ґазівні на плянтаціях в Сантос. Тому море коло Ріо де Жанейро затроєне кофеїною а в Сантос дим паленої кави нагадує вулькан. Цілі гори кави поливається креозотом, щоби була нездатна до вжитку.

В часі, коли в нас кава така дорога, що мало хто може її пити, в Бразилії нищать міліони мішків кави. Невже не можна інакше цьому зарадити?

Ліцитаційні галі по містах

Мін-во справедливости застановляється над справою утворення і ведення ліцитаційних галь в більших містах. Теперішний спосіб переводження ліцитацій в помешканні довжника не допускає до участи більшої скількости ліцитантів. Тому ліцитації або взагалі не відбуваються з браку купуючих, або предмети і товарі продається за безцін. Цему має запобігти зосередження всіх ліцитацій рухомостий в однім місці, доступнім для ширшої публики, себто утворення ліцитаційних галь. Справа буде актуальна в осени.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В Краснопущі біля Поморян у монастирі ОО. Василіян дня 26. VI. с. р. відсвятковано торжественно ювилей 50-ліття обнови Чина. Саме торжество попередила триднівка в церкві з відповідними проповідями, які голосив о. Маркіян Марисюк ЧСВВ. В сам день празника, хоч погода була непевна, зійшлося досить богато людей. З дооколичних сіл прибуло шість процесій. Хоч до слухання св. Сповідей засіло 26 священиків то не було їх за богато. Співану Службу Божу з діяконами відправив Впр. о. Протоігумен С. Решетило ЧСВВ. Зворушливу проповідь про значіння Чина св. В. В. для укр. народу виголосив о. Марисюк. Співав добре вишколений місцевий хор. Многолітствієм у честь Св. Вітця і Настоятелів Чина та уділенням апостольського благословенства покінчилося торжество в церкві. До св. Тайн приступило в тих днях понад 2.000 душ. Зараз після Служби Божої почалася святочна академія. На гарно прибраній сцені під голим небом станув місцевий хор та під проводом самого краснопущанського ігумена о. П. Бориса ЧСВВ відспівав вступний псалом. Відтак святочну промову про долю і недолю обновленого Чина від початків реформи аж по сьогоднішний день виголосив о. Ір. Назарко ЧСВВ. Опісля над сподівання гарно деклямували сільські хлопці і дівчата. На особлившу увагу заслугує деклямація студ. Лещука, в якій обновлений Чин прирівнано до столітнього дуба, що його зморозив тріскучий мороз, одначе весна привернула йому його силу і зелень. Крім того ще кілька псальмів відспівав бездоганно мужеський хор з сусідного села Вербова. Поодинокі точки програми були знаменито дібрані й виконані, а цілість представлялася вельми поважно. Після академії забрав голос Впр. о. Протоігумен дякуючи співакам, декляматорам і всім присутним за участь у святі та заявляючи бажання, щоби цього рода хвилі були заразом обновою душ усіх учасників. Взагалі ціле свято випало дуже величаво. Велика заслуга в тому дооколичних священиків, котрі й самі взяли в тому святі чисельну участь і дуже щиро заохочували до цього своїх парохіян. Давби Господь, щоби такі моменти були справжнім підйомом народньої душі та бодай частинною сплатою вдяки заслуженому Чинови. — У ч а с н и к.

Кат. Акція в Зл. Державах видала м. р. на убогих і безробітних 6,744.811.53 долярів.

Майже дике племя Манус на островах Нової Ґвінеї рішило приняти кат. віру. Протестантів навіть не хоче слухати, кажучи: „Ми нічого не хочемо знати за реліґію, яку вчинили собі самі люди“.

Переслідування навернених. М. р. навернулося в Індіях чимало яковітів. Незєдинені сильно їх переслідують. Одного наверненого священика (сліпого) відреклися навіть найблищі кревні, лишаючи його самого без сотика в кишені.

В Еспанії реліґійне переслідування треває дальше. Еп. Мартінеза з Альмарії покарано високою гривною за те, що в часі проповіди виступав проти переслідування. Визначного кат. публіциста, адвоката Хозе де Урквіхо (редактора орґану „Ґасета дель Норте“ в Більбао) без ніякої вини тримали 66 днів у тяжкій вязниці і поставили перед суд присяглих. Його самооборона, а радше оборона прав Церкви пригадує християнські апольоґії за старих римських часів. Звільнений поїхав на похорон свого сина, що помер як новик в монастирі ОО. Капуцинів. Монаше життя вибрало пятеро дітий цего адвоката.

Маленький фейлєтон

Ґіґієна в часі спеки

Щоб устерегтися злих наслідків спеки, соняшного удару й попарення, не треба за довго перебувати на сонці. Без капелюха не ходити, особливо лисим. Накриття голови повинно бути легке та продувне, з ясного й тонкого матеріялу. Одяг повинен бути як найлекший та продувний, без підшивки. В часі спек харч має велике значіння. Якнайменше товщів, мало мяса, зате богато ярин та овочів. Вода і морожене охолоджують тільки хвилево, зате викликують скріплену діяльність цілого орґанізму, щоби видалити надмір води. Наступають поти, котрі ослаблюють серце й цілий орґанізм. Найліпше пити воду переварену, не занадто холодну, з овочевим соком, несолодким. Дуже холодна вода викликує ще більшу спрагу. Холодна вода ділає дуже корисно на орґанізм але зовнішно, як купелі річні, у ванні або як туш. Треба холодити ціле тіло водою кілька разів денно. В часі спеки найбільше шкодить алькоголь, бо слідуюча потім реакція на ослаблений від горячі орґанізм може викликати погубні наслідки.

Найбільше терплять від спеки люде товсті. Тяжко мучаться і пріють та намагаються всіми способами увільнитися від потів. Найлекше можна ограничити пітніння всего тіла ношенням згаданих вище легких і продувних одягів, що не спиняють випаровування поту. Одначе це не все помагає, особливо коли людина тяжко працює. Тоді треба хвилево охолодити скіру купілю або тушом. Ріжниця температури води й тіла не повинна бути дуже велика, бо тоді легко можна застудитися. Деякі околиці тіла, як ноги, під пахами і т. д., пітніють більше від инших. Пітніння можемо зменшити змиванням тіла водою з оцтом, розпущеним алькоголем або звогчуючи скіру 1—3% розчином формаліни, котрий знаменито протиділає потам. Коли ноги немило воняють, тоді треба їх часто мити та звогчувати (смарувати) через кілька днів заразом розрідженою йодиною, щоби знищити гнильні бактерії, котрі розкладають піт і викликують відражаючу вонь.

Також добре ділають проти потів ґіґієнічні пудри, котрі поглощують вогкість. Крім звичайних складників: муки, тальку, каоліни, повинні пудри мати в собі трохи таміни, що ограничує процес пітніння і саліцилевого порошку, що не дає розвиватися гнильним бактеріям.

Хто буде ґіґієнічно одягатися, відживлятися та взагалі придержуватися повищих вказівок, цей не стратить доброго настрою і підчас літних спек.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРО ТРАҐІЧНІ ПОДІЇ В ЛІСЬКІМ ПОВІТІ заговорила також заграничнa преса. М. ін. „Таймс“ приніс в тій справі обширну кореспонденцію зі Львова. Як причину сих подій „Таймс“ подає комуністичну аґітацію і „брак культури в українських селян“. („Газета Поранна“ ч. 9993).

ПРАВИТЕЛЬСТВО В ОБОРОНІ РІЛЬНИЦТВА. Польський уряд, числячися з дальшим погіршенням положення на світовім і тим самим на польськім збіжевім ринку, рішив боронити рівня цін краєвого збіжжа, зближеного до цін теперішних. В тій ціли Державні Заведення Збіжевого Промислу дальше примінюватимуть інтервенцію на ринку. Се потягне за собою доплату державного скарбу в сумі коло 10 міліонів золотих. Зворот збіжевих мит також буде вдержаний.

У ЗВЯЗКУ З ЛЬОЗАНСЬКИМ ДОГОВОРОМ буджетові видатки Польщі зменшаться на 80 міліонів золотих, котрі Польща мала заплатити в сім році як рату воєнних довгів.

ФРАНЦУСЬКИЙ СЕНАТ відкинув законопроєкт про позне політичне урівноправнення жінок, ухвалений вже палатою послів. Проти того законопроєкту голосували передовсім ліві партії, головно радикали. Їх арґумент дуже цікавий: Французькі жінки се елемент, що легко улягає впливам к л е р и к а л і з м у. Тому вони як виборці небезпечні для республиканського устрою Франції. Сивоголовий сенатор, радикал Тісіє так і заявив: „коли жінки дістануть до рук виборчі права, на другий день щезнуть з тих лавок (сенату) представники республиканського парляментаризму“.

СКРАЙНО ЛІВІ ЧАСОПИСИ Німеччини припускають, що всесильний міністр Райхсвери Шляйхер проголосить диктатуру. Введення виїмкового стану в останнім тижні перед виборами до парляменту вважають як щось певне.

ФРАНЦУСЬКИЙ СКАРБ У КЛОПОТІ. ПАТ доносить з Парижа: Стан французького скарбу викликав поважне занепокоєння. До 9. VI. ц. р. держава винна була Французькому Банкови коло 30 міл. фр. Щоб одержати дальший кредит, правительство мусіло здисконтувати 600 міл. фр., забезпечених доходами з позички „Утіляж Насіональ“. Дня 2. VII. ц. р. по внесенні до Французького Банку всіх фондів з центральної каси, сума на біжучому рахунку не перевищала 40 міл. фр.

В ЕСПАНІЇ оповіщено закон, на підставі котрого правну силу матимуть лише цивільні шлюби.

СВІТОВА БІРЖА на вістку про порозуміння в Льозанні зареаґувала сильною звижкою вартостевих паперів.

В СССР появився розпорядок народного комісаріяту, котрим більше ніж на половину зменшується континґент молока і молочних виробів, котрі селяне доставляли досі державі.

ДПУ В МОСКВІ увязнило 19 управителів пекарень і складниць хліба, обвинуваченых в тім, що через 7 місяців продавали хліб по спекуляційних цінах більше ніж по одній тоні денно.

РОМУНІЯ ПРОСИТЬ Союз Народів о фінансову поміч. В сій справі прибудуть до Букарешту представники ґенерального секретаріяту Союзу Народів Авеноль і Стопані.

ФРАНКЛІН РУЗВЕЛЬТ, ґубернатор Ню-Йорку, кандидує на президента Злучених Держав від демократичної партії. Як противник прогібіції може він легко побити Гувера, котрому й так приписують вину за те все, що діється тепер у Злучених Державах.

В БОМБАЮ ЛЛЄТЬСЯ КРОВ. В бійках між Ґіндусами і Музулманами вбито 4 особи, ранено 75.

НОВИНКИ

Проф. д-р Макс Васмер виступив з Кураторії Українського Наукового Інституту в Берліні у звязку з уступленням проф. Д. Дорошенка та доц. В. Залозецького („Діло“ ч. 150, з 10. VII. 1932).

У Ворохті згорів тартак, власність державного скарбу. Шкоди сягають до 2 міл. зол. Причина пожежі невисліджена. Невиключений підпал. Підчас гашення вогню потерпів робітник Іван Баня.

Жид охрестився перед смертю. Власник земської посілости у Воломіні під Варшавою, 61-літний Йосиф Монтляк, Жид з походження, прочуваючи смерть, прикликав католицького священника й охрестився. Майно розділив Монтляк між дітий, котрі вже давніше охрестилися. Частину записав також на католицьку парохію.

На роверах до шлюбу приїхали у Варшаві обоє молоді та весільні гості. Молоді пізналися в клюбі роверистів, відбували разом на роверах довгі прогульки і тому вважали відповідним також і до шлюбу приїхати на роверах.

Число безробітних в Польщі зменшилося в останньому тижні на 8.007 осіб і виносить тепер 244.857 осіб.

Чеський король обуви Батя, ліквідує свої підприємства в Латвії.

Французька підводна лодка „Прометей“ затонула недалеко Шербурґу в глибині 50 м. Вратувалися два старшини та 5 моряків, котрі були на помості лодки. Ті, що були внутрі: 10 старшин, 32 моряків та 20 цивільних, пішли на дно. Тих, що скочили в море, вирятували рибалки. Коли залога замкнула на час всі отвори, то є можливість її врятування. На місци випадку йде енерґічна ратункова акція. Оден з нурців перебував під водою три години. Він усталив докладно положення лодки та давав сиґнали, стукаючи сильно в кадовб лодки. Та йому ніхто не відповідав. На вратування нема вже надії.

Варшавська преса, обговорюючи порядки пануючі в самоуправних установах Конґресівки, наводить факт, що в громадськім уряді Радзіхова працює дослівно ціла родина: мати, батько, син з жінкою і сестра жінки.

Підчас льозанських нарад над дахом готелю,в котрім вели наради делеґації німецька та анґлійська, появився німецький Цепелін.

Німеччина виповіла торговельну умову зі Швецією.

Ґітлєр дістає субвенції від б. цісаря Вільгельма II, від б. князів, великих землевласників і союзу промисловців.

Проект утворення збіжевого монополю внесено у французькому парляменті.

Протестантську церкву в Ню-Йорку продано на ліцитації за... одного доляра.

Летун Гавзнер хоче ще сего року повторити свій лет з Америки до Европи.

В Америці є тепер 10,600.000 безробітних.

Льойд Джордж вибирається літом ц. р. на прогульку до СССР. Крім Москви і Ленінґраду огляне також Україну й Кавказ.

В Римі відбувся конґрес знавців новороманських мов з Европи й Америки. Зі Словян взяли участь професори університетів: Крепінски (Прага), Моравський (Познань), Ведкевич (?, Краків), Скок (Загреб). Всіх учасників було понад 100. Предметом конґресу були ріжні питання з ділянки італійських діялектів.

Манджурські повстанці напали на поїзд японського ґен. Мазакі між Чін-Чав а Мукденом, але по завзятій стрілянині втекли, полишивши 10 убитих.

ПОДЯКА

Громада Тучапи залягала довгом 100 дол. від 1930 р. для Високопреосв. Еп. Ординаріяту в Станиславові. Їх Ексцеленція Кир Григорій, Епископ Станиславівський, зважившн нинішню кризу і тяжке положення, зволили сю квоту громаді подарувати. За сей княжий дар підписані складають прилюдно щиру подяку. — Тучапи, дня 20. VI. 1932 р. — Григорий Карпюк с. провізор, Михайло Карпюк, провізор, Василь Карпюк, начальник громади, о. Ґранківський, парох.

В Помпеях відкопано недалеко славного дому Менандра велику скількість людських костий. На двох знайдено золоті бранзолєти і золотий перстень у виді вужа.

Найбільше лісів має Америка, бо аж 35% своєї поверхні, потім Азія 27%, а Европа тільки 20%. Тому заліснюймо наші неужитки та гори, бо в цей спосіб забезпечимося перед повінню та перед сухим кліматом.

В наслідок повени в Яссах улягло знищенню 1.900 домів. 20.000 людий стратило дах над головою. Найбільше страт мала жидівська дільниця, де вода заляла 3 синаґоґи.

Міґрена це хороба одідичена від предків. Так твердить на основі дослідів один спеціяліст нервових хоріб в Цінціннаті в Америці.

Український Повітовий Комітет Допомоги Убогим і Безробітним у Зборові за час свого істнування від 1. I. до 30. VI. ц. р. зібрав отсі жертви в грошах і в натурі: готівкою прислано 552.58 зл., 183.50 зл. узискано з продажі збіжжа, 100 зл. позички від Епарх. У. К. Д. — разом 836.08 зл. Бараболь зібрано 38.400 кґ. та вислано їх до Ясеня і Сколього.

ЖЕРТВИ

Ю. Г. з Тучап зол. 5 на кат. пресу з нагоди 28-літної річниці вступлення на Владичий престіл Їх Ексцеленції Кир Григорія Епископа в Станиславові. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 2-50

Монастир СС. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на посади учителів (льок): рисунків, робіт ручних, співу, музики й руханки. Зголошення проситься присилати до 1 серпня б. р. 56—1-2 Ігуменат.

Інтеліґентна женщина, середніх літ, солідна, процьовита, розуміється на веденні сільського господарства і куховарстві, шукає місця найрадше у самітного священика, без огляду на місцевість. Ласкаві зголошення: Антоніна Онищук, Сянік, ул. Колійова ч. 21. 57—1-1

КІНА

КАСІНО: „Льорель і Гарді“ і „Радіостація ВПН“.
КОПЕРНИК: „Тайни Стамбулу“, „Людина, що вбила“ і „Гарольд Льойд“.
ЛЕВ: „Голос молодости“.
МАРУСЕНЬКА: „Тайни Стамбулу“. „Людина, що вбила“ і „Гарольд Льойд“.
МІРАЖ: „Хатина дядька Томи“.
ОАЗА: „Коли вибє північ“.
ПАЛЯС: „Паризькі ночі“ (Анрі Ґара).
СТИЛЕВЕ: „Трьох зі стації бензини“.
УТІХА: „Син прерії“ та „Пострах Тексасу“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 53 (551). Львів, неділя, 17 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Україна на Всесвітній Виставі в Шікаґу

Америка трактує Українців на рівні з державними народами.

В червні 1933 р. відбудеться в Шікаґу Міжнародна Всесвітна Вистава. Комітет запросив до участи в ній американських Українців. Та представники деяких народів (котрі нас найбільше „люблять!“) запротестували проти допущення Українців до цеї вистави як недержавної нації. Більшість представників инших народів була за допущенням Українців. Комітет вистави звернувся в тій справі до Вашинґтону, котрий вирішив у користь Українців. Так отже на всесвітній виставі в Шікаґу будуть українські павільони, котрі повинні гідно запрезентувати перед цілим світом Україну. Розуміється, що на це треба великих сум. Тому американські Українці закликають всіх Українців в краю і поза краєм, щоби підперли їх зусилля та стали членами-уділовцями спілки „Українська Всесвітня Вистава в Шікаґу“. Членські вкладки по 1, 2, 3, 5 і 10 долярів. Дохід з вистави призначено на „Р. Ш.“ в старому краю. Адреса: Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit, 2006 West Chicago. Avenue Chicago, Ill.

Селянські заворушення під Варшавою

З урядових жерел повідомляють: В місточку Ядів під Варшавою прийшло на торзі до кривавих заворушень. Магістрат наложив на селянські вози торгову оплату по 2.50 зол. Більшість селян не могла заплатити так високого торгового, тому перед рогачкою зібралося богато селянських возів. До селян промовляв староста, вияснюючи їм торгові приписи. Селяне позірно успокоїлися і їх впустили до міста. Одначе на ринку під впливом підбурювань аґітаторів селяне виступили проти поліції. Поліція два рази остерігала, відтак дала сальву у воздух. Коли це не помогло, стрілила в товпу. У висліді один селянин убитий, два тяжко ранені, котрі опісля вмерли в шпиталі. Крім того ранено 3 поліціянтів. „Ґазета Вечорна“ подає число ранених цивільних осіб 20 і 16 поліціянтів. Деякі часописи доносять, що до заворушень підбурювали члени ендецького Обозу Велькей Польщі, інші, що це робота комуністів.

Замість 3 міліярди — 3 марки

В Берхтесґабені відбувся зїзд військових відділів ґітлєрівців. У зїзді взяв участь також Ґітлер. По перегляді сих відділів відбулися збори 20 тисяч ґітлєрівців. До зібраних промовляв Ґітлер. Він заявив, що ґітлєрівці не мають нічого спільного з урядом фон Папена і як найрішучіше йому протиставляться. Обговорюючи льозанський договір, Ґітлер заявив, що сей акт оцінений сьогодня на 3 міліярди нім. марок, за 6 місяців буде вартий 3 марки!“

Китай на дорозі згоди з Японією

До Токія приїхав китайський посол Чан-Цзо-Пін. Японська преса з того приводу пише: Новий китайський посол повідомив японський уряд, що нанкінське правительство готове признати всі договірні права Японії в Манджурії і припинити протияпонський рух в Китаю. Часопис „Ніхетт“ доносить: Нанкінське правительство зробило крутий зворот в політиці в справі Манджурії і доручило Чан-Цзо-Пінови предложити японському урядови проект полагоди манджурського питання по думці основних домагань Японії. Коли сі вістки правдиві, вони означалиб нове ослаблення большевицьких впливів на Сході, а може і спільний японсько-китайський протибольшевицький фронт.

Критика большевизму

Наше українське населення Галичини й Волині граничить безпосередно з большевизмом. Тому воно найбільше наражене на його впливи й ми свідомі того, що нема села ні місцевости, де комунізм не найшовби своїх приклонників. Хто здає собі справу з небезпеки, яка через те нам загрожує, не може сидіти з заложеними руками. Се великий обовязок всіх провідників, передовсім католиків і душпастирів, освідомлювати наш нарід про сю небезпеку; по можности опамятати тих, що попали в большевицькі впливи й відповідними викладами виказати всі блуди й небезпеки большевицького світогляду. Се одначе не дасться зробити без знання теорії большевизму та його поглядів. Самою лайкою і ложним пониманням справи не лиш не відтягнеться мас зпід впливу большевиків, но навпаки, се буде в їх руках бажана зброя до ще сильнішої аґітації. Тому йдемо на зустріч потребі й у серії статтий, з котрих кожда для себе буде становити цілість, подамо критику большевизму. Така критика, коли має мати значіння, мусить не лиш відкинути основи большевицького світогляду, але також уміти їх історично вияснити. Лиш тоді вона дасть пізнати, звідки то береться, що шестина земської кулі, майже 170 міліонів населення, входить в т. з. совітську унію; та звідки та совітська держава бере такий вплив, що зискує приклонників своєї теорії не лише в Европі але й по цілім світі, не виключаючи таких примітивних племен, як мурини серед горячих пісків та пралісів Африки. Серія статтий Впр. о. Т. Галущинського про большевизм, які зачинаємо містити в „Н. Зорі“, основується на вичерпуючій студії Вальдемара Ґуріана: „Дер Большевізмус“, (338 ст., вел. 8-ки), виданій Б. Ґердером 1931 р.

—o—

З сьогоднішним числом розсилаємо складанки (чеки) і просимо вислати передплату за II піврік. Усі П. Т. післяплатники мають на адресі виписаний довг з днем 30.VI. б. р., який просимо ***добровільно*** *вирівнати і не допускати до* ***примусового*** *стягнення.*

Адміністрація.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности 4 52-х

в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПОНЯТТЯ ЛЮДИНИ

і змислу людського життя в большевицькім світогляді.

Понимання людини в большевизмі залежить цілковито від комуністичного світогляду, особенно від його політичних і соціяльних поглядів. Большевики ставлять „доґму“, що соціялістична суспільність для себе вистарчає і вона ціль історії людства. На сій „доґмі“ основується понимання людини в комуністичному світі. Суспільно-господарська діяльність, се по думці большевиків головне завдання чоловіка й воно має рішаючий вплив на його життя. Така діяльність зовсім вдоволяє людий, бо в ній замикається змисл людського життя. Добра орґанізація суспільно-господарського життя приносить зі собою розвязку в с і х життєвих питань людини; вона кладе кінець людській недолі; вона здійснює етичні вимоги свободи, рівности і братерства; вона дає кождому зосібна всяку можність розвою; перед нею уступає всякий трагізм життя і невдоволення...

Ся утопія каже большевикам вірити, що суспільна діяльність і орґанізація цілковито виповнюють і здійснюють змисл людського життя.

Для большевиків позагробовий світ і вічне життя по смерти зовсім не істнує. Вони не признають жадних почувань; висше над усякі почування стоїть у них „суспільна приналежність“. Чоловік большевизму, се чоловік виключно сього світа; — він не індівідуаліст, який вдоволяється особистим уживанням, — але „суспільна істота“. Він худобина суспільности, для котрого ціль істнування становить порядок відповідаючий всім членам і діланням суспільности, яка сама тепер бореться за новий суспільний лад у світі. Тому ся боротьба за новий порядок, яка є буцімто висловом природного розвою історії, се основа большевицької е т и к и. Все добре, що лише служить до революційної клясової боротьби пролетаріяту. Нові життеві форми будучої соціялістичної суспільности представляє наразі комуністична партія. Вона саме тепер носійка тої революційної боротьби. Вона своїх членів змушує до солідарности, до сильної хоч добровільної дисципліни, до праці, до зречення з усяких особистих бажань, до усунення своєї особи поза вимоги партії. З того виходило би, що чоловік може позбутися всяких особистих справ, бажань, стремлінь, природних вимог та свому діланню надати неособовий змисл.

Та кождий бачить, що се не повний чоловік, се каліка, карикатура й недородок, прикроєний до схеми марксівської доктрини. Після тої доктрини лише пролетар се представник добра й соціялістичного устрою суспільности; рішаюча господарська сила се промисл; а можливо висока продукція се основа суспільної форми. Звідси то походить та пустка людського життя. Вправді все тут ясне й прозоре, та зате зникла повнота життя чоловіка. Воно

правда, що й у большевицького чоловіка можуть виступати особисті людські обяви але тільки у границях прикроєної форми людського життя. Справедливість, добро, мужність, свобода, пристрасть є на се, щоби служити марксівсько-ленініcтичним формулкам. Вони лиш тоді мають вартість, коли служать клясовій боротьбі, коли віддані на услуги розбудові промислу й комуністичній партії. І в тім виключно розумінні большевики говорять про т. з. партійну етику, яка має заступити дотеперішну основу моралі.

Та як пояснити, що се понимання людини має в нинішному світі таку потягаючу силу? Тут ділають головно історичні й суспільні властивости нинішньої доби. Большевицького типу чоловік признає розвій модерної суспільности й заразом намагається так її уформувати, щоб вона принесла добро всім людям, або, як кажуть: „створила рай на землі“. Большевицький тип людини признає вартість праці, а успіх продукції промислу як рішаючу життєву силу. І в тім він у згоді з ліберальним капіталізмом. Відкидає одначе істнуючий в буржуазній суспільности розділ між приватним життям та публичним; між індивідуальним і коллєктивним. Буржуазний тип чоловіка признає крім загальних суспільних цінностей ще приватні, особисті; большевицький все те опрокидує, для нього є лиш вартости суспільні. Тому розділ між приватним і публичним; між особистим і спільним комунізм уважає лихом, яке муситься усунути; він уважає се неетичним і каже, що се треба конечно знищити. Особисте вдоволення лежить на його думку виключно в суспільній праці і господарських успіхах.

Таке понимання змислу життя людини, яке ставить большевизм, виключає всяку релігію. Атеїзм належить до його світогляду. Ідеалізм, духовість, релігія, віра — се в розумінні большевизму зовсім приватні справи, які не мають ніякої вартости в колективній людській суспільности. Се тим більше, що релігія й релігійні традиції стоять у противенстві до соціяльного розвою в розумінні комунізму.

Якже тепер виглядає дійсність з огляду на таке понимання чоловіка й змислу його життя?

Треба признати, що ліберально-матеріялістичний світогляд великої маси нинішної суспільности дає вище представленому большевицькому поглядові критично сильні основи. Комуністичний чоловік се чоловік дійсности, який інтереси мас звертає на властиві дороги. Він підчеркує їх політично-господарське післанництво. І так большевизм ділає в світі, який на перше місце ставить господарські й суспільні успіхи. Большевизм являється їм як сила, яка нинішньому життю надає повний змисл. Большевизм виглядає їм світоглядом, який виходить з суспільних фактів теперішности та хоче, щоб вони осягнули всесвітне значіння, а не були користю лиш малого гуртка людей.

Звідси береться сей просто застрашаючий вплив большевизму в нинішнім світі. Большевизм се утопія, яку маси приймають за дійсність і вона побуджує їх до ділання. Для великого числа людей, які стратили всяку віру й зірвали зі всіми традиціями, большевизм заступає віру; дає їм всесвітне й вселюдське післанництво і притім вказує, що всякі думки й надії на інше вічне життя нереальні та неправдиві.

Притім треба взяти під увагу й се, що дуже великий вплив на маси дає большевизмові його теперішня варварська примітивність і простота його формулок. Російське населення, яке не мало дотепер живої злуки з цивілізацією, бачить в большевизмі визволення з темряви до світла, з неволі до свободи. Йому подобається та безоглядність, з якою поступають большевики й каже їм вірити в його остаточну побіду. Притім большевики використовують в дійсно майстерський спосіб найновіші методи пропаґанди для своїх ідей. Вони так розбудували пресу, що чисельністю накладів перевисшили Америку[1]). Те саме треба сказати про їх книжки й видавництва. Крім писаного слова служать їм ще театр, кіно, радіо, клюби, безнастанні мітінґи і промови. Все те просто отуманює півазіятів, які передтим не мали жадної участи в публичнім суспільнім життю, а тепер неначе втягнені до співпраці над „ущасливленням“ усего світа...

Та не лиш у російських півазіятів має большевизм велику пориваючу силу; ми бачимо також незвичайні успіхи, які він осягнув в західних краях: Еспанії, Франції, Німеччині, Польщі і також в Азії й Америці і пр.[2]). Причини треба шукати в повнім занепаді релігії й віри в тій немалій части західної суспільности, яку виховав плиткий лібералізм і матеріялізм. Ті люде зірвали з релігією і тим самим з традицією давних віків. Всякі духові, моральні цінности для них не істнують; що на них ділає і їх одушевляє, се успіхи техніки і промислу. Тому для них большевизм се неначе одинока розвязка суспільних питань, того невиносимого стану, який повстав по світовій війні. Се два головні типи большевиків: нецивілізований москаль-азіят і ліберальним капіталізмом викривлений та звихнений европеєць. До тих властивих типів большевизму треба додати ще велике число морально упавших людей, які в большевизмі витають розвал істнуючого порядку, причім можна виплисти на гору, не вяжучися нічим. Та булоб недоцінюванням небезпеки большевизму думати, що морально скраховані люде, які надіються на большевизмі зробити інтерес, се його перворядні люде; ні! Саме небезпека большевизму лежить в тім, що він виступає як світогляд мас, в теперішній добі капіталізму д і й с н о п о к р и в д ж е н и х, котрим дає обітницю й післанництво, створити новий, для всіх справедливий лад.

Тому протиділати большевизмові та його впливові на маси не можна самою лайкою чи ігнорованням його світогляду. Треба конечно підчеркати, що стан витворений ліберальним капіталізмом дійсно несправедливий і невиносимий; що се осуджує рівно й католицька релігія; що треба стреміти до поправи суспільних умовин: вкінці треба виказати, що большевизм не тілько не направить сих умовин, але доведе до повної руїни, до дикунства і знищення всякого суспільного добра й добробуту. Для священиків і католиків напрямні в творенню того нового суспільного ладу подають дві безсмертні суспільні Енцикліки: Папи Льва XIII „Рерум новарум“ і Св. Отця Пія XI „Квадрагезімо анно“.

о. Т. Г а л у щ и н с ь к и й ЧСВВ.

[1]) Др. О. Фирбер у „Католіше Корреспонденц“ з 4. VI. 1932 р. подає осьтакі статистичні дані розвою совітської преси: З початком 1932 р. видавали большевики 5.600 часописів, т. є 6½ разів більше як мала Росія перед війною. Тут важне се, що велике значіння має провінціяльна й фабрична преса. За царських часів 20% часописів виходило в Москві й Петрограді, нині лиш 2%, решта по фабриках і на провінції. Наклад фабричної преси виносить 3 міліони 300 тисяч, т. з. більше як передвоєнний наклад всіх часописів. Денний наклад часописів тепер доходить до 35 міліонів примірників! Се число в проєкті пятилітки в 1933 р. має досягнути 40 міліонів. В порівнанню з Америкою большевицька преса є на 16,5% сильніша від американської.

[2]) Як доносить „Дас Нає Райх“ з 25. VI. 1932 р., на большевицькім курсі в Москві на т. зв. безбожницькім університеті є 200 африканських негрів.

Хто пошкодив ближньому своєму в життю товариськім, господарськім або душевнім, той при сповіді не може одержати розгрішення, коли він не готов, шкоду по можности направити. (Кардинал Фавльгабер).

„Добра кльопа“...

З приводу намаганого оповіщення культу Івана Франка.

Обидва наші національні щоденники, „Діло“ й „Новий Час“, не перестають пробувати узасаднити всенародне почитання поета, котрий ціле своє життя голосив атеізм. Та відповідно до інтеліґенції своїх редакцій „Діло“ робить це спритніше, а „Новий Час“ осягає рекорд в „обороні“ пок. Франка. Способами „Діла“ займемося пізніше, а тут покищо представимо передовицю „Н. Часу“ в ч. 137, пера Впр. о. Теодора Савойки*).

Після появи брошури о. Савойки п. з. „Наша Молодь“ (Перемишль, 1932, ст. 38) можна було очікувати, що її автор займе якесь, розуміється, оригінальне становище в справі культу Франка. Бо в тій брошурі шан. автор гірко жалується, що „у нас вихованням усего громадянства на протязі довгих літ майже ніхто не журився і нині, поза одиницями, ніхто не журиться, а часто й тим одиницям ще путається руки“ (ст. 9). Як автор, гр. катол. священик, розуміє виховання всего громадянства, складає виразні докази таки зараз, на тій самій сторінці своєї брошури, де берестейську унію називає звихненою. І навіть одним словечком не арґументує того, чому відважився кинути таким тяжким каменем на ту традиційну основу нашого релігійного й церковного звязку з Апостольською Столицею, з всемірною Христовою Церквою, до котрої сам належить. Що більше! Він берестейську унію зачисляє до ударів, які кладе поруч таких страшних катастроф у нашій історії, як погром всіх наших державних сил татарською навалою над Калкою... Далі (на ст. 11) так виховує наше громадянство: „А прецінь коли вже хто хоче, то можнаби посперечатися хіба ще лиш над тим, к о т р а релігія для України найбільш підходяча“. І на тій же самій сторінці твердить, що Ц е р к в и в с і х релігій світа не терплять критики, хоч — як загально відомо — Апостольська Столиця допустила до своїх найтаємніших архівів к о н в е р т и т а Пастора, котрий на підставі тих архівів написав оцінку папства з дуже острою критикою там, де була причина і підстава до такої критики. І хоч загально відомо, що катол. Церква просто величається великим твором Пастора разом з його критикою... Далі о. Савойка дозволив собі, розуміється, і на прилюдний і також голословний напад на всіх трьох Владик нашої гр. кат. Церкви в Галичині, не занедбавши притім з особливим запалом напасти на ті епархії, „де накидається целібат“, а котрі після його думки „таки на очах розкладаються“, — хоч в одній з тих епархій живе і мабуть працює сам Впр. о. Савойка — і не може того розкладу нічим спинити для добра неньки України. Далі (на ст. 12) о. Савойка сміло твердить, „що ц е н е т а й н а, що за плечима скромних станиславівських діячів стоять справдішні, з 17—18 віків Україні добре знані, політичні грачі з Чина оо. Єзуітів“... Тут мимохіть приходить на думку дотепна порада одного з німецьких мислителів, котрий каже: „Коли хочеш якийсь нонсенс вмовити в широкий загал, котрий все був, є і буде з природи безкритичний, то зачинай своє твердження словечком „bekanntlich“ (як відомо, або „це не є тайна“), бо тоді можеш бути певний, що ні один туман не признається перед ніким, що він не знає того, про що ти кажеш, що воно всім відоме“.

Отже по таких поглядах о. Савой-

*) Стаття ся писана ще передтим, заки редакцію „Діла“ обняв п. Кедрин, автор відомої православної брошури почаївського напіву і головний співробітник „Мети“, з котрим ні про Франка, ні про літературу, ні про инші справи мабуть ніхто поважно дискутувати не буде.

ки, яких зразки ми висше навели, можна було сподіватися, що він спробує також виступити в актуальній тепер справі всенародного почитання пок. Франка, котру націоналістична преса поставила перед суспільність в формі зазиву, збудувати йому памятник-нагробник всенародним коштом, очевидно на знак всенароднього признання його ідеалів, як про се зрештою й виразно писано в пресі. Та ніяким чином не можна було — навіть після прочитання згаданої брошури, припустити — що о. Савойка зробить се так, як зробив у 137 ч. „Н. Часу“.

Стаття о. Савойки має наголовок: „Чи Франко був атеістом?“ Всім змістом тої статті автор заперечує те питання. А „докази“ на те, що Франко не був атеістом, наводить такі:

Я бачив Івана Франка перший раз у 1882 році. Не забуду тої хвилі. Тоді я, як ученик II кл. академічної ґімназії був на ґімназіяльному концерті, що його давали дві найвищі кляси в честь Тараса Шевченка у великій шкільній кімнаті I кляси. Зійшлися вже всі — ученики й професори. Прийшов — певно по знакомости зі старшими ґімназистами — і студ. університету Іван Франко. За хвилю увійшов і директор о. Василь Ільницький, і, як лиш побачив Франка, вивтікав зі салі. Професори заметушилися. Порадили Франкови вийти, спровадили назад директора, і концерт відбувся. Від тоді я бачив нераз цю, голосну вже, постать у вишиваній сорочці, але якось не лучилася нагоди пізнати лично.

Річ ясна, що перший „доказ“ о. Савойки зовсім не доказує, що пок. Франко не був атеістом, хіба навпаки: бо коли директор втік з салі а професори заметушилися й порадили Франкови вийти, — то се значить, що боялися навіть його присутности між дітьми. А причини того страху могли бути в тих часах тільки три: 1) соціялістичні погляди Франка, 2) атеістичні погляди Франка, 3) одно і друге, що дійсно було у Франка.

А другий „доказ“ о. Савойки виглядає так:

Аж у 1916 р. я побачив Поета на Нар. Зїзді у салі Яд-Харузім у Львові, скористав з хвилини і представився. І ледви лиш Франко почув назвище й подав привітно руку, каже: „Ґратулюю вам, отче, ваших проповідий“. Я остовпів: чи Франко цікавиться проповідями? І питаю несміло: „Чи Пан Доктор ті проповіди читали?“ „Ні — каже Франко — я не читав, але мені їх докладно зреферували. Ґратулюю, що ви нашу церковщину повели на нові тори“. Наблизилися другі, почався Зїзд, і наша розмова на цю тему скінчилася. — Але оті два слова „наша церковщина“ не виходять мені з памяти ніколи. Чи атеіст, тай ще „пропаґатор атеізму“, назве довголітній церковний доробок, церковну бувальщину, що нею перенизане ціле народне життя, церковне письменство, так тісно звязане з обрядом і богослуженням, чи назве те все „нашою цёрковщиною“, отже спільною, власною, у серці виношеною цінностю? Чи виявить так щиро радість навіть з такої самозрозумілої події, якою було започаткування у проповідях популярної народньої мови та печатання підручників фонетичною правописю? Не знаю.

Щож сказати на таку „аргументацію“ о. Савойки? Полемізувати з нею неможливо, бо нема з чим. Хіба відповімо на те оповіданням, яке перед кількадесяти літами було знане в краю, може навіть і печатане. Було се в часах масової еміґрації нашого народу до Бразилії, котрий приїздив туди часто серед найтяжших обставин, бідний, опущений, без найменшої опіки і твердо вірив, що знайде там опіку — архикнязя Рудольфа (що вже тоді не жив). На тім тлі наспів був до краю лист одного з наших селян, котрий звучав менше більше так:

Дорогі Братя і Сестри! Перевів нас Господь Бог через великий став в здоровлю і ласці своїй, лиш по дорозі вмерли (тут вичислені імена). А біда тут свище така, що навіть в старім краю не виділи ми такої. З горя і безробіття сидимо в якійсь коршмині й допиваємо останні ґрийцарі. Аж тут став у дверах ще молодий чоловік, подивився на нас, покивав головою тай каже: „Бідна кльопа!“ Оті два слова відразу нам сказали, що то найясніший цісаревич Рудольф, наш монарха по Найяснішім Панови Францішку. Тай кажемо до него: „Найясніший Пане! А можеб Ви-не погордили нами і присілися до нас?“ І не погордив нами Найясніший Рудольф. Поставили ми йому одну квартирку, поставили другу. Не гордив, а все говорив „бідна кльопа“, що по нашому значить: бідні хлопи. Деж чужий чоловік так промовлявби до наших хлопів? А потому як розіпняв блюзу, а там два ряди блискучих ґузиків. Тай ми всі вже напевно знали, що то був наш найдорожший і найясніший арх. Рудольф, дай му, Боже, якнайдовше пануване“...

Мимохіть пригадується сей лист наших бідних людий, котрі на підставі двох слів „пізнали“ архикнязя Рудольфа. Та їх критичний змисл потребував ще потвердження в формі двох рядів блискучих ґузиків, а критичний змисл о. Савойки вдоволявся двома словами Франка: „наша церковщина“, хоч слово „церковщина“ має в устах кождого „лівого“ очевидно легко-глумливе значіння і хоч навіть якби воно такого значіння не мало, то з тих слів рішучо не можна робити висновку, що Франко не був атеістом, ні пропаґатором атеізму — тим більше не можна, що є цілий ряд виразно атеістичних писань Франка, яких він ніколи не відкликав.

А. Ч.

Львозанна — початок нової ери

Фон Папен про договір в Львозанні.

Того самого дня, коли підписано львозанський договір, німецький канцлер фон Папен промовляв з Львозанни через радіо до німецького народу. Він сказав: Ціль конференції, себто повне счеркнення репарацій, осягнена. Від 1 липня б. р. Німеччина під жадним видом не буде обтяжена воєнними відшкодуваннями. Плян Юнґа впав, Німеччина звільнена від плачення 33 міліярдів, платних в річних ратах по 2 міліярди марок. Зобовязання Німеччини, випливаючі з мораторії Гувера до дня 1-го липня, Німеччина признала і вони будуть вирівнані. До сего приходить сума, що виносить найвисше 3 міліярди марок. Німеччина ніколи не признавала лучности справи репарацій з довгами між союзними державами. З політичного становища львозанська конференція се початок нової міжнародної ери. В імени Німеччини вже сьогодня ще раз зголошую перед цілим світом домагання, щоби німецький нарід користав з рівних прав і рівних обовязків в семї народів світа. Коли нині не всі народи готові признати се право Німеччини, а особливо в справі вини за викликання світової війни і в справі свободи зброєнь, то все таки важне й це, що сі справи поставлено перед форумом світа. Відзискання Німеччиною свободи в ділянці господарського життя позволить німецькому урядови вибороти також політичну свободу. Започаткована сьогодня Німеччиною дорога ліквідації економічних наслідків війни мусить довести до скріплення мира. Щодо того, становище німецького народу й уряду однозгідне (ПАТ).

Бенкет страйкарів

при світлі горіючої віллі.

Соціялістична партія в Бельгії проголосила ґенеральний страйк. В околиці обняті страйком вислано кілька полків війська. Страйкуючі ґірники в окрузі Шарльроа під проводом комуністичних аґітаторів вдерлися до віллі директора металюрґічних заведень і знищили її зовсім. Жінки забрали всі цінні предмети. Мущини викотили з пивниць вино, віллю підпалили. При світлі горіючої віллі почався бенкет. Коли товпа випила 13 бочок вина, пробувала заатакувати інші віллі. Одначе тимчасом прийшла поліції нова підмога. Товпа, побачивши її, розбрилася.

Перші Збори

Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові.

III.

Відтак о. Лиско поставив внесення, щоби вислати до Митрополита та до Преосв. Йоана делеґацію з чолобитнею. (Преосв. Микита виїхав зі Львова). Рівнож треба вислати телеґраму до Св. Отця. (Оплески). — о. Дир. Ю. Дзерович предкладає на членів делеґації до Митрополита і Преосв. Йоана о. шамбеляна Цегельського, о. дек. Шанковського, о. дек. Гошовського й о. дек. Гірняка. Телеґраму до Св. Отця вишле о. Др. Лаба. Внесення принято через аклямацію. — О. пралат Куницький, делеґат Митр. Ординаріяту: Витаю з радістю збори тим більше, що в часі матеріяльної кризи діткнула нас ще більше духова криза. І то страшне, бо вона деморалізує нарід, вона дає дуже прикрі наслідки. Заломлюється основна лінія реліґійного й національного життя. У такий час відбуваються збори Т-ва священиків. Це радісний обяв, що українське духовенство, віковий провідник народу, не далося заразити тою страшною хоробою, духовою кризою. Духовенство стверджує, що хоче ту кризу побороти! З тої ідеальної причини цю історичну хвилю укр. духовенства витаю зі щирої душі. О. дек. Гошовський порушив тут життєві справи нашого духовенства. Я уповноважнений до зложення заяви, що Митр. Ординаріят допоможе матеріяльно до будови священичих домів. (Оплески). Передаю щире благословенство від Митрополита й бажаю найкращих успіхів в праці! (Оплески). — О. дек. Бобовник в імени львівського протопрезвітерату доповнює реферат о. дек. Гошовського в справі Епархіяльної священичої Каси: Не потребую переконувати ні заохочувати, бо справа потрібна і конечна. Послідне посланіє Митрополита ілюструє нашу майбутню долю. Там кажеться, що прийдеться в голоді і в холоді вести душпастирську працю. Ся хвиля може незабаром прийти, але вона не може застати нас непідготованими так, як в часі світової війни. Тому актом нашої самопомочі й оборони буде наша Священича Допомогова Каса. Розпоряджуємо певним капіталом. Хотяй ми спізнені, але справа ще не пропаща. Статут і регулямін це формальність. Нині на зборах треба ухвалити таку епархіяльну касу та стягати уділи до тої каси. Не є на місци покликуватися на кризу. Коли стати на всі інші жертви, коли нам обкроюють платні, то мусить ще знайтися й на місячну вкладку, котра повинна бути 5 зл. і 1 зл. вписове. Повний уділ 100 зл. Це буде біжучий рахунок, котрий можна буде виповісти і до 8 днів витягнути. Осідок цеї каси мавби бути у Львові. Щоби каса була життєздатна, прошу Митр. Ординаріят визначити на її ціли беззворотну допомогу або безпроцентову позичку. Т-во маючи фонди може зробити дуже богато. Якби т-во св. Андрея нічого більше не зробило, тільки заложило ту касу, то це вже буде великий успіх. —

(Далі буде).

Анґлійські банки

замкнули большевикам кредит

„Дейли Телеґраф“ доносить, що анґлійські банки вирішили замкнути кредит для Совітів. Рівночасно буде здержане дисконтування т. зв. совітських векслів краєвих і закордонних фірм. До цього кроку примусила їх загроза війни на Далекому Сході. Лондонська Сіті оцінює добре катастрофальну кризу совітського господарства. Вартість дисконтованих в анґлійських банках совітських векслів, котра ще в 1931 р. сягала до 19 міл. фунтів, тепер виносить заледви 2 міл. фунтів штер.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

(Докінченнія звіту галицького намісника до міністерства віроісповіданъ у Відні).

Diesen Ausführungen des Ordensprovinzials schlossen sich Metropolit Sembratowicz und Weihbischof Morawski unbedingt an und Beide unterstützten und befürworteten aufs Eifrigste die Anträge desselben. Auch Bischof Stupnicki verkannte nicht das Zweckmässige und das Wirksame der vom Dr. Sarnicki anempfohlenen Massregel, er gab vielmehr der Ueberzeugung Ausdruck, dass der Basilianerorden unter dem wohlthätigen Einflusse der Väter der Gesellschaft Jesu seine frühere Bedeutung sicherlich wieder erlangen werde, und dass wenn an eine Selbsthilfe im Schosse des Basilianerordens nicht zu denken sei, unter allen ihm bekannten Orden die Jesuiten die beste Gewähr einer sicheren Wandlung zum Guten bieten, er hielt sich aber in seinem Gewissen verpflichtet, den Eindruck in Betracht zu ziehen, welchen eine derartige Massnahme in gewissen Kreisen der hierländigen Ruthenen voraussichtlich hervorrufen würde.

Bischof Stupnicki konstatirte vor Allem, dass unter einer Fraktion der Ruthenen ein gewisser Antagonismus, eine Abneigung gegen die röm.-kath. (Kirche), (олівцем поправлено іншою рукою на Geistlichkeit) bestehe, möge dieser Antagonismus nur auch künstlich gepflegt und gehegt sein, der Bestand der Gegensätze lasse sich nicht ableugnen.

Wenn nun die röm.-kath. Geistlichkeit bei dieser Fraktion der Ruthenen sich keiner Beliebtheit erfreue, so müssen diese Gefühle mit einem viel kräftigerem Ausdruck bezeichnet werden, wenn es um die Priester der Gesellschaft Jesu zu thun ist. Wird das Basilianernoviziat in Dobromil der Leitung der Jesuiten übertragen werden, so wird die vorgedachte Fraktion nicht anstehen aus dieser Thatsache Kapital zu schlagn und sowol gegen den heiligen Stuhl als auch gegen die kaiserliche Regierung sich in heftigen Klagen und Rekriminationen ergehen.

Metropolit Sembratowicz, Bischof Morawski und Provinzial Sarnicki wollten diese Bedenken nicht theilen, sie gaben wol zu, dass aus diesem Anlasse die ruthenischen Zeitschriften Lärm schlagen werden, eine tiefer gehende Erregung sei nicht zu befürchten, sie werde sich bald legen und angesichts der schönen und so dringend ersehnten Erwartungen, zu welchen die beantragten Massnahmen berechtigen, kann eine weitergehende Misstimmung nicht entscheidend ins Gewicht fallen. Alle Anwesenden konstantirten übrigens, dass den Ruthenen zu einer Misstimmung durchaus kein Grund werde gegeben sein, sobald bei Durchführung der obigen Massregel den rechtskömlichen Gebräuchen und Rechten der gr.-kath. Kirche volle Rechnung getragen werden wird.

Zu dem Ende wären nach der Ansicht der Versammelten die mit der Leitung des Noviziates in Dobromil zu betrauenden Väter der Gesellschaft Jesu zu verpflichten, dass sie die heilige Messe und überhaupt alle Andachtsübungen in der Dobromiler Klosterkirche nach den Gebräuchen der gr.-kath. Kirche verrichten und dass die Novizen in diesen Gebräuchen so wie in dem einen wichtigem Bestandtheil des gr.-kath. Ritus bildenden Kirchengesange gründliche Unterweisung erhalten.

Nur bezüglich der Form, in welcher diese Verpflichtung der Jesuiten zu fassen wäre, waren die Anwesenden verschiedener Ansichten.

Metropolit Sembratowicz war dafür, dass die mit der Leitung des Noviziats zu betrauenden Jesuiten unter Dispens Seiner Heiligkeit des Papstes den gr.- kath. Ritus annehmen und in den Basilianerorden treten.

Provinzial Sarnicki, Bischof Morawski und Bischof Stupnicki sprachen ihre Ueberzeugung dahin aus, dass auf eine solche Bedingung weder der heilige Stuhl noch die Jesuiten eingehen würden.

Ihrer Ansicht nach, dürfte es genügen, wenn die betreffenden Väter der Gesellschaft Jesu mit Genehmigung Rom's den gr.-kath. Ritus annehmen, eine Aenderung des Ordensgelübdes sei nicht anzustreben.

Zum Schlusse gab Provinzial Sarnicki an, dass die Uebertragung des Noviziats in Dobromil an die Jesuiten in formeller Beziehung an keine wie immer geartete Schwierigkeiten stossen könnte.

Er müsste lediglich die Dobromiler Conventualen für andere, hierlandigen Ordenshäuser, von denen fast alle namhafte Personallücken aufweisen, bestimmen, die Väter der Gesellschaft Jesu in Dobromil einführen und ihnen die Leitung des Noviziats, die Verwaltung der Kirche und des Klostervermögens übertragen.

Das Dobromiler Klostervermögen reiche im vollen Masse aus, um das Novizenhaus selbst wenn solches zahlreiche Mitglieder zählen sollte, in gehöriger Weise zu erhalten.

Hiemit fand die Konferenz ihr Ende und es liegt nur noch die Pflicht ob, meine Anschauung bezüglich der in Rede stehenden Angelegenheit darzulegen.

Vor allem muss ich hervorheben, dass die hierländigen Basilianerordenshäuser sich tatsächlich in einem beklagenswerthen Verfalle befinden. In intellectueller Beziehung genüge die Bemerkung, dass bei aller eindringlicher Einwirkung der Behörden der Orden und zwar seit einer Reihe von Jahren sich selbst nicht so weit aufraffen kann, um auch nur eine geprüfte Lehrkraft für das unter der Leitung der Basilianer stehende Untergymnasium in Buczacz aufzubringen.

In religiöser und sittlicher Beziehung könnten die Akten des hiesigen Statthaltereipräsidiums so manchen dem diesmaligen Werte des Ordens abträglichen Beleg liefern.

Sich selbst überlassen muss der Orden hierzulande in naher Zukunft völlig verkümmern.

Ich theile vollkommen die Ansicht des Provinzials, der seine Conventualen ja am besten kennt, dass der Orden mittelst seiner eigener Kraft sich aus seinem Verfalle nicht mehr aufraffen könne. Auch seiner weiteren Ansicht, wonach die wirksamste, ich möchte sagen die einzige Hilfe für den Orden bei den Vätern der Gesellschaft Jesu zu suchen sei, muss ich vollkommen beitreten.

Bei dem Allen kann ich die Bedenken nicht unerwähnt lassen, welche sich dem Bischofe Stupnicki anlässlich der Durchführung dieser Massregel aufwarfen.

Es hat seine thatsächliche Richtigkeit, dass die vorwiegende Mehrheit des gr.-kath. Klerus und auch ein Theil der ruthenischen Intelligenz eine lebhafte Animosität gegen die lat. Geistlichkeit und insbesondere gegen die Jesuiten fühlt. Die Uebertragung der Leitung des Basilianernovizenhauses an die Jesuiten wird den Chauvinisten (unter den Ruthenen) die willkommene Gelegenheit bieten, über Latinisierung, Polonisierung, über Beeinträchtigung ihrer Nationalität zu klagen und sich wie Bischof Stupnicki richtig bemerkt, in Rekriminazionen gegen Rom und gegen die Regierung zu ergehen.

Als die hiesige Regierung der Congregation von der Auferstehung unseres Heilandes die Bewilligung zur Ansiedlund in Galizien ertheilte, sind ähnliche Klagen und Beschwerden erhoben worden, sie werden auch gegenwärtig noch immer geführt und haben im Landtage und Reichsrathe ihren Wiederhall gefunden.

Eine gleiche Wirkung wird auf die beantragte Berufung der Jesuiten zur Restaurierung der Observanz im Basilanerorden nach sich ziehen. Wenn aber einerseits erwogen wird, dass der gedachte Orden ohne eine derartige, ich will es gestehen, tiefeinschneidende Massregel, dem sicheren Verderben preisgegeben wird, wenn andererseits in Betracht genommen wird, dass der Orden zu seiner früheren Geltung und Bedeutung gebracht, der Union reichliche und so dringend benöthigte Hilfe bringen könnte, so müssen diese und wenn auch nicht ungerechtfertigten Bedenken in den Hintergrund treten, zumal die erwähnte Verstimmung sich lediglich auf bestimmte Kreise beschränken muss, und unter Landvolk sicherlich nicht dringend wird.

Eines müsste aber hiebei nicht ausser acht gelassen werden, nämlich die schuldige Rücksicht für die rituellen Gebräuche der gr. Kirche in dem unter der Leitung der Jesuiten stehenden Basilianerordensnovizenhause.

Ich muss gestehen, dass in dieser Beziehung mich weder die Anträge des Metropoliten, noch die der Bischöfe Stupnicki, Morawski und des Provinzials Dr. Sarnicki zufriedenstellen.

Denn sei es, dass die mit der Leitung des Novizenhauses betrauten Jesuiten in den Basilianerorden eintreten, sei es, dass sie vom heiligen Stuhle die Dispens erhalten, die Messe und die sonstigen kirchlichen Zeremonien und Funktionen nach dem gr.-kath. Ritus zu verrichten, für jeden dieser Fälle wird ihre Thätigkeit mit der Erwägung und Prüfung beginnen, welche rituelle Gebräuche und Zeremonien in der gr.-kath. Kirche berechtigt sind und welche als eine der katholischen Tendenz zuwiederlaufende Neuerung zu betrachten sind. Es würde infolgedessen sich so mancher Grund zu Verdächtigungen ergeben, es würde ein unnötiger und unberechtigter, denn von der höchsten kirchlichen Gewalt nicht autorisierter, ritueller Streit entbrennen, welcher sich allenfalls auch den im Ordenshause befindlichen Novizen mittheilen und auf die angestrebte und erwünschte Reform des Basilianerordens nachtheilig einwirken könnte.

Meiner Ansicht nach, wäre es das angedeutendste, wenn diejenigen Väter der Gesellschft Jesu, welchen die Leitung des Noviziats übergeben werden wird und ihre Zahl 3 bis 4 nicht übersteigen, in ihrem Orden und in ihrem Ritus bleiben und zur Verrichtung der kirchlichen Zeremonien und Andachtsübungen einen oder auch mehrere Weltgeistliche des gr.-kath. Ritus berufen.

Auch die Dauer, wie lange die Verwaltung der Jesuiten in Dobromil zu währen hätte, wäre festzustellen. Ich glaube, dass wenn es darum zu thun ist, eine gründliche Reform duchzuführen, eine grosse Generation von Ordenspriestern herangebildet und dafür gesorgt werden müsse, dass die Reform im Orden erstarke.

Demzufolge bin ich der Ansicht, dass die Leitung des Noviziats in Dobromil den Jesuiten zum Mindesten auf die Zeit von 20 ja selbst bis 25 Jahren zu übertragen wäre mit dem selbstverständlichen Vorbehalte, dass die besagte Leitung und Verwaltung sofort aufzuhören habe, sobald solches die hohe Regierung oder der h. Stuhl als nothwendig und wünschenswert erachten.

Die Einkünfte des Basilianerklosters in Dobromil beziffern sich nach den h(ier) ü. (bermittelten — Red.) Ausweisen mit 9246 fl. 1/2 der öst. W. und dieser Betrag wird vollkommen hinreichen, um auch ein ziemlich zahlreich besetztes Novizenhaus unterhalten zu können.

Indem ich meinen vorstehenden Bericht schliesse, erlaube ich mir noch die Bemerkung, dass ich alle Theilnehmer an der obenerwähnten bei mir abgehaltenen Conferenz dringend ersucht habe, die Angelegenheit, welche sich noch im Stadium der Vorbereitung befindet, im strengsten Geheimnisse zu bewahren.

Lemberg 5/5 1882.

Директор Державного Архіву у Львові, ВП. пан Е. Барвінський, інформував мене, що автором сего основного звіту був очевидно не намісник Потоцький, котрий підписав той еляборат, тільки шеф президіяльної канцелярії Намісництва, Німець, Герман Лебль.[159])

[159]) Герман Лєбль, гофрат, шеф президіяльного бюра Галицького намісництва, знаменитий урядник. Він укладав звіт конференції з 29 квітня 1882 р., який вислав намісник Потоцкий 5 мая 1882 р. до міністерства віроісповідань і просвіти у Відні. Лєбль був опісля намісником Моравії. Доказом його знаменитого конціпованнія урядових актів є отсей звіт до міністерства. Зі звіту і порушення в нім справ виходить, що і він був присутний на конференції. Видно також, що Лєбль був релігійний чоловік, добре орієнтувався у церковних відносинах і розумів потребу віднови Василіянського Чина.

Маленький фейлєтон

З політичного гумору

Польська опозиційна преса помістила недавно отсей фейлетон, котрий яскраво характеризує сучасні відносини в Польщі:

„Педаґоґ вселюдної школи ч. 369, проф. Модест Церпєнтніцкі, забрався по обіді до поправи шкільних задач. Хлопці мали вибрати собі довільне дієслово та написати його відміну у всіх часах і способах.

Педаґоґ відчинив перший сшиток.

— Я арештую; ти арештуєш; він, вона воно арештує; ми арештуємо, ви арештуєте; вони арештують.

Педаґоґ покрутив головою та глянув на окладинку сшитка. Це був сшиток Фелька, сина „пшодовніка поліції паньствовей“...

Педаґоґ розложив другий сшиток.

— Я протестую; ти протестуєш; він, вона, воно протестує і т. д.

Сшиток належав до Вацка, сина купця...

Відчинив третий сшиток.

— Я голодую; ти голодуєш; він, вона, воно голодує і т. д.

Це був сшиток Юрка, сина державного урядника...

Зате Юзьо Направяцкі, синок потравневого „диґнітаржа“, вибрав собі дієслово „бавитися“ і відміняв:

— Я бавлюся; ти бавишся; ми бавимося і т. д.

До кімнати ввійшла дружина педаґоґа.

— Глянь, Кльоцю, які то дієслова вибрав собі перший відділ до конюґації!

— Гм... так... слушно...: справді незвичайний добір слів. „Якє часи, такє часовнікі!“

Педаґоґ взяв найблизший сшиток. Це була „праця“ Казя, сина визначного санаційного діяча.

— Ja rzondzę; ty rzondzisz; on, ona, ono rzondzi; my rzondzimy...

Педаґоґ сягнув до каламаря з червонилом, поправив похибки та дописав — **„Źle“**.

Трансфузія золота

Що про неї каже представник країни золота.

„Лє Капіталь“ приніс знамениту статтю французького міністра Кайота, в котрій рішучо виступає проти якоїнебудь фінансової помочі малим державам. В тій справі Кайо пише: Наперед нехай краї, котрі штурмують о позичку, самі оздоровлять себе, нехай наперед щезнуть митні мури, економічні війни і внутрішна фінансова анархія, а тоді щойно сі краї матимуть право домагатися фінансової допомоги, навіть далекойдучої. Тоді богаті держави охотно поспішать з сею допомогою. Одначе в нинішних умовинах ні дві, ні десять трансфузій золота нікого не вратують. Господарський упадок малих держав такий великий, що лише внутрішне самовідродження може привернути їм сили, бо економічні закони ділають таксамо невблагано як і фізичні.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

ОСИП НАЗАРУК

В столиці жовтого діявола

8) **З моїх подорожних записок.**

Десять літ минає відколи я бачив востанне наймогутнішу картину людських рук: Ню-Йорк від сторони моря. І від тої хвилі по сей день не перестає мене живо обходити доля того міста і краю, в котрім воно є, а рука мимохіть витягається по кожду напечатану вістку про „золотий край свободи“.

Недавно перечитав я отсей опис очевидця, опис дуже несподіваний для того, хто бачив Ню-Йорк в часах його добробуту... Ось той опис:

Ню-Йорк у травні 1932 р.

По кількох літах неприсутности в Америці жадібно оглядається всі річи, які бачилося давніше — і висмотрюється зміни. Так, як шукається на обличчі чоловіка, котрого травить тяжка внутрішня хороба — чи се пізнати по нім. На вулицях Ню-Йорку видно всі симптоми кризи: майже у всіх крамницях випродують все низше коштів продукції, половина льокалів в цілім місті до винайму, жебраки на кождім кроці, безробітні ходять купами. Так як в Европі, тільки тут всьо на більшу міру.

Пята вулиця. На око виглядає все так, як давніше: рух шалений, шнури самоходів сунуть в обидві сторони, на перехрестях улиць задержуються і їдуть знов відповідно до світляних знаків, без помочи поліцаїв, без свисту. Богато елеґантних, розсміяних жінок, таких подібних до себе якби всі мали одно обличча — гарненької ляльочки без виразу. Всі тоненькі, зґрабненькі, дбають за свою лінію, відживляються ґрейп-фрутами[1]) й айс-крімами[2]). Треба привикнути, щоб їх розріжнити. Так як обличча Японок. Вони кермують автами, їдуть самі до барів, становлять клієнтелю крамниць, котрі ще не збанкротували. То давня Америка, країна люксусу.

„Емпайр Стейт Билдінґ“ — будинок, котрим слушно величається Ню-Йорк. Чудо американського будівництва: 102 (сто два) поверхи[3]). Вечером світять вони ажуром тисячів вікон, з вежею, що стріляє десь аж в облаки. Американцям залежало на тім, щоби перевисшити вежу Айфля. І доконала свого — адже Америка мусить мати верх над Европою. Можна собі уявити вид зі 102-го поверха! Не дивота, що той вид подивляє річно міліон осіб. І міліон долярів впливає до каси того будинку, бо вступ на верх по долярі.

— Се одно ратує нас ще перед банкроцтвом, каже мені один з управителів будівлі, зітхаючи. Бо позатим...

Так. Позатим пустка у 102-поверховім велитні. 78% льокалів до винайму. Нечуване й неімовірне для того, хто кілька літ передтим бачив людське муравлище, що товпилося по всіх поверхах. 64 вінд не вистарчало на воженя людий вгору і вділ. Люксусові маґазини, інституції, ті-руми (чайні кімнати) переповнені в кождій порі. А тепер? Вінди світять пустками. Вистарчає кілька до обслуги...

З висоти 310 метрів видно море світла, перетяте двома темнішими лентами води, над котрими зависло 5 мостів. Дуже далеко освітлена рефлектором біліє подоба Свободи, як збляклований привид.

Кілька кроків від 5-ої вулиці хвіст, зложений з кілька сот людий. Вид майже забутий у нас від часу війни. На що вони ждуть? То безробітні, ждуть на рухому кухню, котра роздає зупу або горнятко горячої кави і щось перекусити.

— Коби тільки не було так, як минулого року, безпокоїться хтось, коли я стояв у хвості три години і якраз передімною забракло кави!...

Перед бюрами посередництва праці товпи! Сидять на хідниках, на скверах, ждуть. Ночують під голим небом в погоду. А в часі дощу ховаються де можуть, в паках, в опущених рудерах, в забудування пристані. Поліція дивиться на те через пальці. Богато безробітної інтеліґенції. Стараються щось заробити. Відчиняють дверцята авт, предкладають віднесення пакунків. Вигляд їх одягу ще досить порядний: видно, доношують те, що мають. За кілька місяців вигляд їх напевно зміниться.

Жебраки що крок. Не влізливі. Звертаються в спосіб річевий, кажучи, на що потребують: на каву, на нічліг. Давніше можна було дивуватися: Такий здоров і не працює? Та тепер можна тільки співчувати, що такий здоров і не має праці...

Підписано: Ген... (Д. буде).

[1]) Ґрейпфрут = оригінальний овоч, комбінація цитрини з помаранчею.
[2]) Айс-крім = морожене.
[3]) Такий поступ зробила Америка, бо в часі, коли я там був, найвисша будівля мала ще „тільки“ 56 поверхів. — О. Н.

Міліярд долярів на косметики

Американський скарб наложив новий рід податку: від косметики. До ціни всіх косметичних виробів прибуває тепер оплата 10% їх вартости. Новий податок дасть скарбови Америки коло 100 міліонів долярів річно. З того виходить, що людність Америки видає на самі прикраси міліярд долярів річно! Отже більше ніж Европа на зброєння.

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 6)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

а) Першим та найрадикальнішим середником до видалення гр. кат. душпастиря з села були два, літом 1927 р. уряджені зухвалі напади на гр. кат. приходство в Тиляві. До тих нападів схизматицькі проводирі в Тиляві заанґажували — з огляду на сподівану меншу каральність наміреного вчинку — тилявських жінок (звідси й назва „бабський напад“), які на даний знак дня 3 липня збіглися гурмою і з криком на приходство, та виваливши двоє входових дверей, намагалися серед відгрожування парохові повиносити його річи з помешкання, щоб їх відтак зложити на приготовані вже заздалегідь нище дороги уставлені фіри, та вивезти їх насильно за село. Колиж виношення річей пароха з помешкання видалося їм за тяжке, бо вже зараз таки викидане ними з покою ліжко не могло поміститися в дверах, вони закинули цю роботу. Натомість загрозили парохові, що коли він до 14-ти днів не забереться з села, тоді вони викинуть його силою. Намагалися також при тім відібрати парохові метрикальні книги. Коли їм і це не повелося, забрали йому церковні ключі, яких ще дотепер не звернули. Посідання тих ключів, хоч акція негайного викинення гр. кат. пароха з села їм не удалася, викликало у схизматиків велику радість. Сейчас відімкнули вони церкву тими ключами, заняли дзвіницю та стали сильно дзвонити на знак, що вже „тим самим“ і церкву взяли у своє посідання. В тім самім часі уряджено також напад на дім одного з місцевих греко-католиків за те, що греко-католики з того дому услугували в церкві.

В тім самім часі, коли тилявські баби уряджували свій напад на приходство, друга гурма напастників під проводом одного з місцевих інтеліґентів-руссофілів спішила їм з поміччю з Терстяної. Поміч ця однак показалася злишною, бо в Тиляві було вже по всьому. В часі самого нападу на приходство в Тиляві приглядалися цілій акції здалека схизматицькі аґітатори, що ґрупами ходили тоді по дорозі ведучій коло місцевого кооперативного дому.

Коли після довершення першого нападу минуло заповіджених напастниками 14 днів, в котрих парох мав виїхати з села, тоді напад повторився знов, одначе сим разом без ніякого успіху, бо поліція присутна в селі вже після першого нападу в більшій скількости до дальших вибриків не допустила.

б) Супроти цього, не могучи через прямі напади (задля яких винуватців опісля потягано до судової відвічальности) зділати нічого, намагалися схизматицькі проводирі осягнути ту саму ціль иншим способом: а саме через пакости роблені місцевому гр. кат. душпастиреві. До тих пакостей належали такі акти, як: вливання ропи до керниці, розкидання сіна на полі, толочення трави на луці, роблення ріжних полевих шкід, доріг і т. п.

в) До того всього долучувалося також безустанне докучання парохові та його родині. І так, коли парох вибирався десь в дорогу, то ще не опустив був приходського подвіря, а вже коло положеного по другій стороні дороги „кулка“ де схизматики збиралися громадно, зачиналася в його „честь“ ріжномельодійна котяча музика, яка не щадила йому своїх богатих приємностей доти, доки він не виїхав поза село. А скільки там було некультурних прізвищ, окликів і т. п., цього ніхто ніколи не спамятавби ані не почисливби. Малося враження, що це якась дика, з неприродних котів, псів, безрогів, бичків і коней зложена несамовита менажерія, якої стало слухати удостоївся гр. кат. парох за свою кріпку оборону прав св. католицької Церкви на области своєї парохії.

г) В парі з докучуванням ішов також і бойкот гр. кат. пароха в Тиляві. Вслід затим не смів йому майже ніхто нічого помочи, ні зробити. Парох мусів опертися на своїх власних силах або кликати на поміч людей з сусідної парохії, бо власна громада вірних була за мала й до того ще постійно терроризована. Мимо цього парох не тільки в тих тяжких обставинах заряджував успішно власним господарством, но ще й провадив будівлю приходських будинків, які, опускаючи парохію в 1929 р. осінню, полишив майже на укінченні.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ГЕРАСИМ ДОМНИЦЬКИЙ.

Коли і як повстала партія Центра?

Партія Центра се один з клясичних доказів того, як довго і тяжко твориться правдива політична партія.

Пляни існування партії Центра вже були виринули в часі сесії конституючого райхстаґу північно-німецького союзу, який повстав в 1867 році під проводом Прусії. Та сесія тягнулася від 24 лютого до 15 квітня 1867 р. На ній райхстаґ обміркував і ухвалив устрій союзу. Сей його проєкт предложив іменем пруського уряду канцлер Бісмарк. З боку католиків були тоді послами визначніші діячі фракції Центра, як — П. Райхенспергер, Г. Маллінкродт (1821—1874), В. Роден, неприналежний до неї К. Савіні (1814—1875 — син відомого ученого правника), Л. Віндтгорст (1812—1891) та инші. Їх спільне перебування тоді в Берліні, як пише К. Бахем, мало велике значіння для заснування пізніших фракцій Центрума — в соймі й парляменті та для заснування самої партії Центра. Особливо ревно обмірковувано ці питання між провідниками старої фракції Центра на початку 1870 р. Їх вираз становить заклик Т. Райхенспергера до католиків в Німеччині в справі слідуючих виборів до ляндтаґу й райхстаґу, напечатаний в часописі „Кельнішє Фольксцайтунґ“ з дня 11 червня тогож року (т. III, с. 106). Коротко й стисло охоплює він відомі політичні думки старої фракції Центра, звернені на збереження свободи церкви, яку забезпечив державний устрій, свободи віроісповідного навчання для охорони найсвятіших прав християнської родини, та на збереження федеративного характеру північно-німецького союзу. В пятому пункті заклику говориться про зниження податків через зменшення видатків на військові справи. К. Бахем вбачає в тім заклику перший програмовий почин до заснування нинішньої партії Центра.

Подібні програмові думки подає також вестфальський хліборобський союз (Бауернферайн) в свому заклику до згаданих виборів з дня 18 червня 1870 р. (т. III, ст. 107—108), під заголовком: „Землевласники, озброюйтеся до виборів!“ Правда, побіч тих думок є в заклику й вимоги чисто господарського характеру, а семий його пункт звертає увагу на зрівнання інтересів землеволодіння, капіталу й праці, що потрібують рівноваги. Поза цим усім вестфальський хліборобський союз заявляє, що він притримується погляду християнського та є „християнський, вільний, зі всіх боків незалежних хліборобський стан (Бауернштанд)“. І це виписує на свому прапорі.

Постанова ґенерального зібрання католицьких союзів Райнляндy й Вестфалії в Есені дня 30 червня виказує також подібні програмові думки в справі виборів до ляндтаґу й райхстаґу (т. III, ст. 110—111), як і постанова тогож зібрання з 30 жовтня (т. III, ст. 114), з закликом: „Католики, будьте однодушні! За правду, свободу й віру“.

Остання постанова ґенерального зібрання католицьких союзів згідна з постановою „дорадчого зібрання мужів з Вестфалії“, яку воно ухвалило в формі заклику до згаданих виборів дня 28 жовтня, з гаслом: „За правду, право й свободу“ (т. III, ст. 113—114). Цей заклик спирається на програмі, яку приняло зібрання в Мюнстері, в червні 1870 р. (т. III, ст. 100—103), що складалося з тісного круга прихильників Маллінкродта. Згадана програма мала бути основою для нової партії, над заснованням якої те зібрання міркувало як в Мюнстері, так і перед тим в Алені. „Мюнстерська програма — каже К. Бахем — се перша і первісна програма, з якої виросла партія Центра“. Та програма мала вплив на пізніші програми.

Зі всіх згаданих програмових закликів мав тоді найбільше значіння дестерівський заклик. Побіч ідей з часів старої католицької фракції він виказує вже завязки пізнішої політики Центра: оборону основ устрою і прав церкви на основі устрою, згідне переведення рівноправности католиків з протестантами, підкреслення союзно-державного (федеративного) характеру тогочасного північно-німецького союзу, дбайливість за ощадність у видатках, про середній стан і новонаростаючий стан промислових робітників, введення охоронних законів для робітників і т. д.

Очевидна річ, програмові заклики зробили своє. Серед католиків у Прусії вони викликали оживлений рух. Одушевлення надавала тому рухови також успішна війна Прусії з Францією.

Як відомо, ту війну Франція виповіла Прусії 19 липня 1870 р. Вона хотіла війною придушити повставший до життя північно-німецький союз і таким чином перешкодити обєднанню Німеччини. Заміри ті не вдалися. Прусія побідила й 18 січня 1871 р. проголосила в Версалі пруського короля німецьким кайзером в новій німецькій державі.

Вибори до пруського ляндтаґу відбулися 16 листопада 1870 р. Німецькі католики здобули поверх 50 мандатів. З провідників старої фракції Центра були між ними: А. Райхенспергер, П. Райхенспергер, Г. Маллінкродт, К. Савіні й Л. Віндтгорст. Вперше зустрілися вони в Берліні в часі надзвичайної сесії райхстаґу північно-німецького союзу, яка тревала від 24 листопада до 10 грудня 1870 р. й ухвалила ті „версальські договори“, в котрих мова про обєднання Прусії з південно-німецькими державами або про створення нової німецької держави. В часі згаданої сесії католицькі провідники обговорювали справу заснування нової політичної фракції Центра й заразом нової партії, яка повстала 13 грудня 1870 року (в ресторані „Анґлійського Дому“ на Моренштрассе 49), коли прибула до Берліна решта католицьких послів до пруського ляндтаґу. Сесія мала розпочатися 14 грудня. Дня 13 грудня побачила світ програма фракції Центра, яка мала назву: „Центрум (Ферфассунґспартай“). Майже півстоліття була програма фракції Центра офіційною програмою партії.

Першим предсідником фракції Центра в пруському соймі був Савіні аж до 1875 р., а фракція складалася тоді, після заснування з 48 послів. В програмі фракції Центра сказано:

„Фракція стає перед особливим завданням обставати за дотриманням й орґанічним розвитком конституційного права взагалі, а за свободою й самостійністю Церкви та її інституцій зокрема“. „Члени її стараються відповідати цьому завданню шляхом вільного порозуміння, а свобода поодинокого відносно його голосування не повинна зазнавати жадної шкоди“ (т. III, ст. 128).

В часі сесії пруського сойму, котру закрито 17 лютого 1871 р., діяльність фракції Центра особливо зазначилася в підготовленню для себе виборів до нового парляменту, які відбулися 3 березня 1871 р. Заклик фракції Центра в справі тих виборів знайшов належний відгук не лише в Прусії, але й у південно-німецьких державах. До німецького райхстаґу, який відкрив цісар Вільгельм І. 23 березня 1871 р., прибуло зі всіх частин нової держави 57 католицьких послів. Вони створили фракцію Центра, з представником Савіні. Побіч него з відомих католицьких діячів були послами до райхстаґу: обидва Райхенспергери, Г. Маллінкродт, Л. Віндгорст, епископ В. Кеттелер і ин. В програмі фракції Центра в парляменті сказано: „Фракція Центра німецького райхстаґу поставила для своєї діяльности слідуючі засади:

1. Основний характер держави як союзної держави повинен бути збережений і відповідно до того повинен він протиділати старанням, які хочуть зміни федеративного характеру державного устрою; для самоозначення й самодіяльности поодиноких держав і всіх внутрішних справ не повиннося його більше жертвувати, як цього незломно вимагають інтереси цілости.

2. Моральному й матеріяльному добру всіх кляс народу сприяти по силам; для горожанської й релиґійної свободи всіх мешканців держави старатися осягати конституційне установлення гарантій, а особливо охороняти право релиґійних стоваришень супроти посягань законодавства.

3. На основі цих засад фракція обмірковує й рішає всі справи предложені в райхстазі до обговорення, без того проте, щоби поодиноким членам фракції було заборонено подавати свій голос в райхстазі незгідно з постановою фракції“ (т. III, ст. 137—138).

Програми обох фракцій партії Центра (в соймі і в парляменті) мали на ціли: а) оборону Церкви супроти ліберальної церковної політики, ворожої свободі католицької Церкви; б) заступства федеративних основ держави супроти ліберальної державної політики, котра змагала до уніфікації чи централізації держави; та в) сприяння „моральному й матеріяльному добру всіх кляс народу“ проти тогочасного соціяльно-економічного зла.

І так з заснованням згаданих фракцій в соймі й парляменті повстала тоді нинішня німецька партія Центра по довгих і тяжких переходах. Про діяльність тої партії буде мова далі. Наразі оповімо її історію в часі так зв. „культуркампфу“.

НОВІ ВИДАННЯ

Добрий Пастир, ч. 2. Рік II. 1932. Станиславів—Перемишль. Стор. 164, вел. 8⁰. — Зміст: Найновіша Енцикліка Св. Отця Папи Пія XI „Caritate Christi“. о. О. Орський: Капіталізм і марксизм у світлі Енцикліки Пія XI. „Quadragesimo anno“. о. І. Луб ЧСВВ: Значіння Замойського Собору в історії Унії. о. Кушнір: Крітерії та горизонти християнської соціольоґії наших часів. На вибрані теми: Сповідь дітей. Основи большевизму та методи його боротьби з релиґією. Як належить уладжувати сповідальниці. Церковний огляд. З нашого церковного і релиґійного життя. Вісти з католицького світу. Нові книжки й видання.

Греко-католицька Богословська Академія у Львові в першім трьохліттю свойого істнування (1928—1931). Львів 1932. Накладом Академії, сторін 109, вел. 8⁰. Зміст: І. Святочне відкриття Академії: 1) Приготування й перебіг свята. 2) Промова Основника на святочнім відкриттю гр.-кат. Богословської Академії. 3) Телеґрами й привіти. 4) Звіти часописів. II. Звіт з діяльности Академії.

НАРАДА
в справі кооперат. пекарні

(Докінчення).

— П. Стадник, управитель пекарні „Золотий Колос“: Українська кооперативна пекарня „Золотий Колос“ вже існує. Вона має понад 20 членів. Я прикро здивований спробою закладання нової пекарні. Я молодий і тому щирий чоловік. Скажу отверто: Це виглядає на кириню! На що закладати нову пекарню, коли вже така існує? Спорити з проєктом п. Косаревича я не приготований. Скажу лиш, що ми закладаючи пекарню, не витягали рук до суспільности по гроші. Починали працю з тим, що мали. Купили ми мішок муки, випекли, знов купили, випекли і т. д. Ми не фахівці. Тому нам йшло тяжко. Пекли ми по чужих пекарнях. Признаюся, що по 3 тижнях мали ми 900 зол. дефіциту. Ми зачинали з нічого так, як „Маслосоюз“. Самі розносили печиво по склепах. Наша суспільність нас не піддержала. Ми печемо хліб лиш з української муки, зі струсівського кооперативного млина. Конкуренцію перетріваємо. Та коли ви ліпше поведете працю, приступимо до вас. — П. Карпяк: Реферат і відповідь п. Стадника дає до думання. — На питання п. Карпяка п. Стадник заявляє, що в їх пекарні працює лиш один фаховий пекар з двома помічниками. До нас, продовжує п. Карпяк, зголосилося 37 пекарів і домагаються варстату праці. Пекарня „Золотий Колос“ видно ведена нефахово, коли придбала вже 900 зол. дефіциту. Добре ведена пекарня мусить оплачуватися. Пр. на селі у Вислобоках коло Львова існує віднедавна українська кооперат. пекарня. В ній працює також один фаховий пекар зі Львова. Вона випекла вже 14 метрів муки і має 300 зол. чистого доходу. — П. Косаревич: Існують на провінції українські кооперативні пекарні. Одначе вони не розвиваються добре, бо нема в них фахових сил. — П. інж. Хроновят: Дискусія зійшла на невластиві тори. Треба дати правильний напрям дискусії й відповісти на отсі питання: 1) Чи є у Львові українська кооперативна пекарня, чи ні? 2) Коли є, то чи треба засновувати другу, чи ні? 3) Коли ні, то в який спосіб дати працю українським пекарям? — П. Трусевич: Я тут безсторонний. З початку я бачив запал до праці, одначе по виступі п. Стадника наступила дезорієнтація. Дивує мене, чому пекарня „Золотий Колос“ не дала знати про себе ширшому загалови і не пробувала згуртувати всіх наших пекарів та кооператорів? Треба получити обі кооперативи і згуртувати всіх біля них. — Дир. Лазорко: Ідея кооперації не лежить в тім, щоб орґанізувати лише фахових людей для продукції, але також консументів. Кооператив може бути у Львові дві і навіть більше. — Дир. Гевак: Думку заснування пекарні, висунену нашими пекарями, треба повитати і підперти, бо коли за справу взялися люди фахові, то є певність, що справа піде. Приміром може служити „Маслосоюз“. Тут найважніша річ: гроші. Самі уділи не вистарчать, треба також знайти інші фонди. Тут вже на початку є два табори. Це треба рішучо усунути. — Дир. Березовський: Самі фаховці пекарі справи не поведуть. Треба узглядянити також фінансову і торговельну сторону. Треба застановитися, звідки взяти фондів і як їх зібрати? — П. Дейнека з рамени „Союзу укр. купців“: Похваляю почин оснування української кооп. пекарні. Хоч існує „Золотий Колос“, може існувати й друга укр. пекарня і навіть більше. Конкуренції не треба боятися, бо вона спонукає обі пекарні до справнішої й економічнішої праці. Можна зачинати й малими фондами. З малого доходиться до великого. — Дир. Мартюк: Говорю в імени „Центросоюзу“. Другої кооперативи не треба засновувати, бо для двох нема в нас місця і вони обі не вдержаться. Ініціятори і прочі пекарі нехай впишуться в члени існуючої вже пекарні. Коли управа кооперативної пекарні лиха, можна вибрати іншу. „Маслосоюз“ є лиш один, але має богато філій. Таксамо можна і треба створити лиш одну пекарню і богато філій. „Центросоюз“ радо витає ініціятиву, але лиш оперту на реальних підставах й обчисленнях. Найважніша річ: гроші. Великих сум не дістанете тепер ніде. Одначе гроші найдуться. Заінтересовані пекарі нехай всі впишуться до кооперативи і займуться збиранням уділів серед нашого громадянства. Фонди лише в той спосіб можна придбати і щойно тоді повстане правдива кооперативна пекарня. Пекарі нехай не роблять собі надій, що всі відразу знайдуть працю в такій кооперативі. Це може статися щойно згодом, за два або й більше років. На більші фонди з „Центросоюзу“ чи з інших наших установ нема що числити. „Центросоюз“ може доставити лише муку. — П. Добрянський: Панове не зрозуміли, про що нам ходить. Ми українські пекарі працю маємо і будемо мати по чужих пекарнях. Одначе ми бажалиби створити українську пекарню на кооперативних основах. В тій цілі створили ми Ініціятивний Комітет. Ми ухвалили вписове до нової кооперативи у висоті 20 зол., уділ 100 зол. — Інж. Хроновят і дир. Березовський запитують Ініціятивний Комітет і п. Стадника, чому вони не хочуть злучитися в одну кооперативу. На це не дістають ні з одної ні з другої сторони ясної відповіди. — Дир. Лазорко перед замкненням дискусії стверджує, що нарада в справі кооперативної пекарні не довела до ніяких вислідів, бо Ініціятивний Комітет не прийшов з обдуманим пляном і не зясував свого відношення до „Золотого Колосу“. Тому нехай Комітет ще раз ту справу розгляне, порозуміється з „Золотим Колосом“ і ще раз скличе нараду. — П. Косаревич: Дискусія пішла не по моїй думці і я розчарувався. Бачу, що та справа не піде. — П. Павлюк, пекарський челядник: Вибачте, що я може недоладно говорю, я звичайний робітник, прийшов недавно з села. Почувши про сей намір, пішов я послухати, що будуть говорити. Та тут переконуюся, що справи не підготовлено, люде горячаться, предкладають ріжні гарні пляни, забуваючи, що такі справи треба добре обміркувати і розумно, без злишного поспіху, братися до них. Сею невдачею не треба зражуватися і треба ще раз скликати в тій справі нараду. — На тім нараду закінчено без ніяких рішень. Анкета тривала від год. 7 до 9½. (Вона має пропаґандистичне значіння, тому й подаємо сей звіт. — Ред.).

Сила большевицької армії

Для змилення публичної опінії Совіти подають звичайно мирний стан своєї армії на 1,478.000, а збройний стан на час війни 3,600.000. Тимчасом „Ізвестія“ з 3 квітня б. р. кажуть, що само Озо-Авія-Хім (Орґанізація воздушно-хемічної Оборони) має 12 міліонів членів і що те число до кінця пятилітки має збільшитися на 17 міліонів! Крім того понад 5,500.000 жінок дістало військовий вишкіл під ріжними формами. Під покривкою державної льотерії большевики хочуть зібрати для Озо-Авія-Хім'у 30 міліонів долярів. В наукових заводах 98% робітників мають військовий вишкіл. Вони заосмотрені у всяку зброю, не виключаючи танків. Кождого дня відбувають вправи. Те саме є і по інших заводах. Тим способом сила большевицької армії в десятеро більша, ніж показують офіціяльні числа.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Преосв. Епископ Микола Чарнецький брав участь в Евхаристійному Конґресі в Дебліні.

На місце пок. еп. Лозінського іменовано епископом в Пінську декана і пароха Берестя о. Букрабу Казимира, людину прихильну для унії.

Католицьку бібліотеку в Дебліні, що існує там від 10 літ, знищив у значній мірі пожар.

Завіщання б. президента Перу Леґія: „Як вірний християнин, що визнає католицьку, апостольську римську реліґію, в якій я жив і в якій вмираю... 1) поручаю мою душу Всемогучому Богу; 2) моє тіло мається вбрати як найпростіше і положити на нього образець Серця Ісусового; при моїм тілі мається засвітити 4 свічки; 3) бажаю, щоби відправлено в сам день моєї смерти кілька Служб Божих о скільки стане на них моїх убогих тепер дітий; 4) мій похорон має бути скромний і без ніяких парад... Умираю з бажанням, щоби мої діти були добрими християнами і жили завсіди в Божім благословенню“.

Наслідки розводу. Одна професорка університету в Кольорадо обчислила, що на 100 дівчат з дому поправи Моррісона, 73 це діти розведених родичів, 12 яких родичі мали розвестися, а 10 таких, яких родичі зміняли постійно місце осідку.

Чотири тайні договори

„Дейли Геральд“, орґан анґл. Партії Праці твердить, що в Льозанні крім офіційного договору заключено також 4 тайні. Перший це договір між Анґлією, Франціею та Італією. Сі держави зобовязалися не ратифікувати льозанського договору, доки вони не полагодять справи своїх договорів супроти Америки. Коли ні, то сі держави застановляться над можливістю привернення пляну Юнґа. Другий договір, підписаний Анґлією, Франціею та Італією, постановляє, що ні одна з тих держав не заключить з Америкою договору, що в якийнебудь спосіб звертавсяби проти інтересів двох інших держав. Третий договір, заключений між Анґлією і Франціею, припинює французькі платности, випливаючі з умови Кайо-Черчіль. Четвертий договір має такі самі постанови в справі довгів Італії супроти Анґлії. Вістка про перший договір між Анґлією, Франціею та Італією викликала в американських політичних колах велике обурення.

Все залежить від Америки

Паріська преса, по обширнім висвітленню висліду льозанської конференції, звертає тепер увагу в сторону Америки. Від неї залежатиме, чи льозанський договір буде ратифікований, чи ні. Переговори держав вірителів і заразом довжників Америки будуть на думку „Журналю“ богато трудніші, одначе важніші ніж льозанські. В Льозанні зрезиґновано лише зі сплат, котрі згори уважано пропащими. Натомість предметом переговорів з Америкою буде справа счеркнення сплат, котрі Америка хоче вдержати. Також „Популєр“ стверджує, що головне завдання вірителів держав щойно зачинається. Все залежить від становища Америки. Її відповідальність стверджено торжественно в льозанськім договорі. Коли надії не сповняться, Европа під правним оглядом мусітиме вернути до пляну Юнґа, а на ділі вона потоне в хаосі.

Коли з любовю нестимеш хрест, хрест буде підпирати тебе і до бажаної мети допровадить, себто туди, де буде кінець всім стражданням. (Тома Кемпійський, II, 12).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДВА ЦІКАВІ ПОЛІТИЧНІ СПОМИНИ. О. мітрат Тит Войнаровський помістив у „Ділі“ цікавий спогад про спробу польсько-українського замирення в 1921 р. та про шкоди заподіяні „принціпіяльною“ політикою уряду ЗУНР. — Др. Кость Левицький оповістив, також у „Ділі“, спогад про прихильне відношення през. Масарика до Українців вже в 1908 р. на терені австрійського парляменту.

В ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ ПОЛЬЩІ почалися літні ферії. Справи неполагоджені на останнім засіданню ради міністрів, будуть предметом нарад щойно в осени по повороті премієра Пристора.

ПОГОЛОСКИ ПРО УСТУПЛЕННЯ ЛЬВІВ. ВОЄВОДИ д-ра Рожнецкого, появилися у варшавських політичних кругах. Його наслідником мавби бути теперішний директор політичного департаменту в міністерстві внутрішних справ п. Гауке-Новак. ПАТ заперечує сю поголоску.

ПОЛЬСЬКЕ „СТРОННІЦТВО ЛЮДОВЕ“, на чолі котрого стоїть В. Вітос, здобуває щораз більші впливи на польськім селі. Відбуваються віча, котрі мають очевидно протисанаційний характер. „Глос Народу“ пише з того приводу, що санація стратила всякий вплив на село.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР заграничн. справ Залеський заявив представникам преси, що з хвилею полагодження справи відшкодувань і воєнних довгів поправиться фінансове положення світа. Се в свою чергу причиниться до загального урухомлення кредитів. Льозанський договір матиме реальне значіння щойно тоді, коли дійде до порозуміння з Америкою в справі воєнних довгів.

УСІХ ТРЬОХ ПРЕМІЄРІВ: Еріота, Мек Доналда і фон Папена привитали з одушевленням великі маси народу по їх приїзді з Льозанни до своїх столиць.

ПРОТИ МЕК ДОНАЛДА за його льозанську тактику виступили остро провідники двох протилежних політичних таборів: Льойд Джордж, провідник лібералів і Черчіль, консерватистів. Це очевидно сильно ослаблює позицію Мек Доналда.

БОГАТО ЖИДІВ в Німеччині дістали листи з погрозами. В сих листах були залучені металеві значки, на котрих представлено повішеного Жида. Автори листів се гітлерівці (ПАТ).

В МАДЯРСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ була велика буча. Коли легітиміст Паллявіціні назвав варятами й авантурниками тих, що хочуть вибору короля через референдум, опозиційні посли кричали: „Ніколи вже Габсбурґів!“. Лівиця кричала: „Хай живе республика!“. Більшість Мадярів є проти Габсбурґів, бо Франц Йосиф підписав вирок смерти на 13 провідників мадярської революції 1849 р.

В АМЕРИКАНСЬКІМ КОНҐРЕСІ чим раз більше росте опозиція проти якоїнебудь зміни договору Америки з европейськими державами в справі воєнних довгів. Сенатор Сміт сказав: Европа переступила границю приличности. Двері до всяких ревізій замкнені. Америці зроблено міжнародний афронт.

БІРЖА

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89 зол., канад. доляр 7.78 зол. Тенденція знижкова.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: двірська пшениця 22—22.50 зол.; сел. пшениця 21—21.50; дв. жито 21.50—2175; сел. жито 20.50—21; ячмінь на мливо 15.25—15.75; овес 18—18.50; кукурудза 23—24; біла фасоля 18—19; краса фасоля 26—27; гречка 14.50—15; гречана каша 28—29. Ціни жита й пшениці впали.

НОВИНКИ

Львівський воєвода д-р Рожнецкий велів вислати для голодуючих в Турчанщині більшу скількість муки, також доручив вислати якусь скількість соли й нафти для населення ліського повіту.

Комуністи вживають вже голубів до аґітації. У львівськім кіні „Пан“ підчас висвітлювання пацифістичного фільму „На заході без змін“ на основі повісти Ремарка, комуністи пустили на салю голуба з комуністичним транспарентом. Поліція „увязнила“ крилатого „аґітатора“ та пошукує за автором цього оригінального помислу.

Проти 32 українських студентів (-ток) вис. шкіл у Познані, розпічнеться в Познані політичний процес у вересні або жовтні б. р.

Здогадного вбийника ком. Чеховського, робітника Петра Яворського увязнено в Тустановичах. В часі конфронтації мали його пізнати свідки, котрі бачили його в хвилі вбивства. Яворський не міг вияснити, чому кільканацять годин по атентаті появився в Бориславі заболочений та в подертих штанах.

В трамваях можна буде курити в призначених на це дочіплених ваґонах від 1 серпня б. р.

В Бориславі наступила експльозія ґазів у фабриці „Ґазоліна“. Робітник Чухрій закурив собі папіроску та спричинив вибух. Його сильно попарило. Шкоди невеликі.

Загальні збори „Просвіти“ в Рогатині 3. VII. ц. р. скінчилися нічим з причини неуступчивости радикалів, котрі захопили в свої руки філію „Просвіти“ в Рогатині та не хочуть допустити до неї ундівців. Радикали мали 230 голосів, ундівці 170. Так то через партійну гризню занепадає освітня праця в Рогатинщині, одному з найсвідоміших наших повітів.

Не буде маневрів сего літа. Міністерство військових справ рішило через ощадність не переводити великих маневрів.

Повітовий Виділ у Сяноці ухвалив дати місцевому кружкови „Р. Ш.“ 100 зол. як допомогу на акцію доживлювання дітий у діточих садках. Може за тим приміром підуть і всі инші Повітові Виділи.

Градова буря з градом величини курячого яйця перейшла над Ясеновом, пов. Броди. На просторі 2000 гектарів знищене все збіже.

Над Равою Руською перейшла велика буря з градом величини волоського оріха. Потерпіла сильно городовина і збіже.

В пожежі в с. Деревня Жовківського пов. згоріли 3 господарства. Огонь розширився з такою скорістю, що згоріло 7 штук худоби.

Власник великих фабрик взуття Чех Тома Батя погиб наслідком летунської катастрофи. Вістка про смерть „короля“ взуття викликала сильне вражіння не лиш у Чехословаччині.

Залога франц. підводної лодки „Прометей“ погибла. Це ствердив нурець, котрий дістався до нутра затопленої лодки. При світлі рефлектора побачив, що двері лодки відчинені, а залога загинула від тиснення води.

Не буде маневрів у Франції ц. р. на внесення соціялістичного посла Блюма.

Повінь в Баварії спричинила величезні шкоди.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 3-50

Монастир СС. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на посади учителів (льок): рисунків, робіт ручних, співу, музики й руханки. Зголошення проситься присилати до 1 серпня б. р.
56—2-2 Ігуменат.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

32 12—14

Інтеліґентна женщина, середніх літ, солідна, працьовита, розуміється на веденні сільського господарства і куховарстві, шукає місця найрадше у самітного священика, без огляду на місцевість. Ласкаві зголошення: Антоніна Онищук, Сянік, ул. Колійова ч. 21.
57—2-2

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! **Вибір великий!**

2 15—?

КІНА

КАСІНО: „Герой із заходу“
КОПЕРНИК: „Тайни Стамбулу“, „Людина, що вбила“ і „Гарольд Льойд“.
ЛЕВ: „Зрадливі стріли“ (Ґут Джібсон) і „Голос молодости“.
МАРУСЕНЬКА: „Тайни Стамбулу“, „Людина, що вбила“ і „Гарольд Льойд“.
МІРАЖ: „Білі ночі“
ОАЗА: „Архикнязь Іван Габсбурґ“.
ПАЛЯС: „Бунт молодости“ (Кляйф Брук).
СТИЛЕВЕ: „Асфальт“.
УТІХА: „Син прерії“ та „Пострах Тексасу“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 28—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 54 (552). Львів, четвер, 21 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Крівава неділя в Німеччині

20 убитих, коло 220 ранених.

Минула неділя належить до найбільше кривавих, які занотовано в Німеччині в останніх часах. Всі партії вислали своїх чільних кандидатів на масові передвиборчі зібрання. Між поодинокими партіями доходило до кривавих сутичок. Найбільше криваві були в Альтоні. Тут комуністи відкрили зза домів і з вікон револьверовий огонь, спрямований проти походу гітлерівців. Від першої сальви впало 12 убитих і 60 тяжко ранених. Увязнено 48 комуністів. Мін-во внутр. справ в Берліні обчислило, що жертвою партійної боротьби впало минулої неділі 20 убитих і коло 220 ранених! Комуністам в Альтоні прийшли на поміч комуністи з Гамбурґа. Вуличні бої тривали до пізної ночі. Комуністи в робітничій дільниці боронилися з вікон і дахів. Докладно неможна обчислити, скільки ранених і вбитих, бо комуністи вивезли своїх ранених до Гамбурґа. Також в Берліні були криваві бої між гітлерівцями і комуністами на ножі і револьвери. Загалом увязнено понад 1000 парт. боївкарів.

По вулицях покотяться голови

Один з провідників гітлерівців Ґотфрід Федер, промовляючи на однім з передвиборчих зібрань, сказав: „Сим разом може навіть не прийде до виборів до райхстаґу. Бракує ще лиш одної кроплі крови, а наша терпеливість скінчиться. В 14 днях потрафимо відповідно упоратися з червоною бестією. Коли террор не припиниться, голови провідників лівиці покотяться по вулицях міст і сіл. Майже одночасно появилася в однім зі саських гітлерівських часописів знаменна стаття пастора Муцшамана, капеляна гітлерівських боївок, в якій він м. ін. пише: „Боже, дай нам в 1932 р. достаточну скількість конопляних стричків, котрими доконаємо самосуду над усіма марксістами. День національного соціялізму вже близький. В нім наглі державні суди будуть твердою і невмолимою рукою справедливости власної суспільности".

Большевики примилюються до капіталістів

Через Відень надійшли з СССР до Варшави вістки, що на Радянщині приготовляється зворот в користь Америки. Замість дотеперішних нападів проти Америки робиться там пропаґанду за зближенням обох країв. Репортер американського радія поїхав до Москви, щоби виєднати у Сталіна промову в радіо. В кімнаті Сталіна уставлено мікрофон, московська стація надасть промову Сталіна прямо до Ню-Йорку. Сталін виголосить відчит в анґлійській мові. В тій цілі Сталін перервав свій побут у лічниці.

Злучені Держави П. А. не признають Совітів

Невдача особистих заходів полк. Попа.

Нюйоркський промисловець, полковник Фридрих Поп, вів приватні переговори з Совітами в справі признання їх правительством Зл. Держав. „Нью-Йорк Таймс" подає, що Поп перед своїм виїздом до Росії предложив свої пляни в міністерстві закордонних справ, але не дістав жадної відповіди. В тій справі Поп мав конференцію зі сенатором Борагом, відомим прихильником признання Совітів. Отже правительство Злуч. Держав не має наміру висилати неофіційного делеґата до СССР, ані також не бере під увагу справи признання Совітів. Також президент Гувер не має взагалі наміру обмірковувати справи признання Совітів, як довго Совіти не перестануть революційної пропаґанди в Злучених Державах. Річ ясна, що большевики того не зроблять.

Також пацифісти

„Українське Бюро" в Женеві доносить: Швайцарський уряд не дозволив на відбуття в Женеві т. зв. противоєнного конґресу, скликаного пацифістичними письменниками з Ромен Роляном на чолі. Ся заборона умотивована тим, що конґресови надано комуністичний характер. Анрі Барбюс, французький комуністичний письменник, оповістив у звязку з тим отвертий лист, в котрім заперечує, начеб ініціятори конґресу кермувалися симпатіями до Совітів. Заборонений конґрес в Женеві має відбутися в Берліні.

Сирівці дорожіють

Поширився погляд, що господарська криза скінчиться тоді, коли ціни сирівців підуть вгору. Тому очі всіх економічних кругів звернені на край, що витворюють сирівці. Недавно знов подорожіли два важні сирівці: сира бавовна і вовна. Підвишка цін тих сирівців зробила тимбільше враження, що в тій порі вони не дорожіють. Сира бавовна підскочила в ціні в Ню-Йорку з 5.15 на 5.87, в Ліверпулю з 4.07 на 4.57, в Бремі з 6 на 6.75, в Александрії з 11.06 на 13.30. Таксамо вовна, особливо середня якість, подорожіла від 5 до 10%.

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 13 lipca 1932 r. Sąd okręgowy Wydział VI I karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 50 czasopisma pt. „Nowa Zorja" z daty Lwów dnia 7 lipca 1932 r. VI I Pr. 434/32 na posiedzeniu niejawnem w dniu 13 lipca 1932 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 11 lipca 1932 r. przez Prokuratora Sądu okręg. we Lwowie, konfiskatę czasopisma „Nowa Zorja" Nr. 50 z daty Lwów, dnia 7/7 1932 r. zawierającego: w artykule pt. „Zaworuszennia w liskim powiti" a) w ustępie od słów „bezposeredna prysczyna" do słów „H stynec" znamiona występku z § 308 uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu, i wydać w my-l § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. pp. Nr 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu nieprawdziwem przedstawieniem zaść w Lisku zaniepokoić bezpieczeństwo publiczne Według §§ 487. 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione Przewodniczący: R. Tertil w r. Protokulant: M. Karpiński w. r. Za zgodność: (підпис нечитний) starszy sekretarz.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ — а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЗАҐРАНИЧНА ПОЛІТИКА фашистівської Італії

(Від власного кореспондента).

Останню сесію італійського парляменту можна назвати історичною. Міністер закордонних справ, Ґранді, виступив в часі тої сесії з довгою промовою, в якій подав не лиш напрямні італійської закордонної політики, але також порушив і висвітлив з точки погляду фашистів найважніші й найбільш пекучі питання загально світових проблемів, як: питання розброєнь і репарацій, наддунайський блок держав, японсько-китайський конфлікт і всесвітну кризу. Яку велику вагу мусів мати сей виступ Ґрандія, пізнати по тім, що на тім засіданні парляменту був приявний сам Муссоліні, сім міністрів та всі підсекретарі міністерства. В дипльоматичній льожі можна було запримітити амбасадорів Франції, Німеччини, Японії, Польщі, Швайцарії, Австрії, Угорщини, Болгарії, Колюмбії, З. Д. Америки, Ромунії, Перу й ін. Характеристичне, що часописи, котрі зрештою дуже точно подають приявних дипльоматів, не згадують нічо про анґлійського амбасадора: видно, що його не було на тім засіданні... Міністер Ґранді зазначив, що його промова дотичить кількох стисло определених справ, а саме: розброєння, фінансових міжнародних зобовязань, спричинених війною, й економічної кризи, особенно тих держав, котрі найтяжше нею діткнені, через що терпить цілий світ. „Конференція в справі розброєнь — говорив Ґранді — тепер в фазі особливо делікатній і тяжкій. Народи привитали вправді з великою тугою і ще більшою надією скликання сеї міжнародної конференції в надії, що вона може й повинна би дати їм оконечно нову систему міжнародного пожиття та в державних відношеннях подати ту моральну певність і те солідне забезпечення мира, якого не дали повоєнні договори — ні побідникам, ні побідженим. Та на жаль тепер вони зачинають нетерпеливитися. І се почування більше як оправдане з огляду на повільність, з якою поступають праці конференції. (Живі оплески). Кілька бесід, кілька резолюцій, котрі один дотепний делеґат влучно назвав „іррезолюціями", — се всі скромні успіхи, які дотепер осягнено. Відносини до крайности замотані й слушно, коли хто намагається погодити інтереси й думки часто противорічні між ріжними шістьдесятьма народами! А ми будемо, розуміється, останні, щоби знеохотитися труднощами; ми все вірили й віримо ще й нині, що їх дасться переломити. В дійсности вистарчилаб навіть найменша частина тої щирої та доброї волі, того духа солідарности й того зрозуміння спільного добра, котрі так о б и л ь н о находяться в заявах та промовах ріжних представників держав; коби лиш удалося перепровадити їх позитивно, а успіх конференції бувби запевнений. (Живі оплески). Та нема сумніву, що світова совість загалом н е м о ж е д о в ш е ч е к а т и й хоче упевнитися у кождій справі, не лиш відносно розброєнь — тай жадає скорого рішення, без якого, ми всі се відчуваємо, світ не може

осягнути своєї дійсної сталости й не може вийти зі свого теперішного непевного положення. (Притакування). Коли я сказав про світову совість, нехай вільно мені буде пригадати, що та совість однодушна признати цінну данину фашистівської Італії, яку вона дала опираючися на конкретних фактах, а не на пустих словах для ідеї міжнародної солідарности і співпраці та для того „міжнародного горожанства“ — так хочу його назвати, — для котрого наш край так одушевлений. Про китайсько-японський спір Ґранді говорив так: „Фашистівський уряд від самого початку крізи заняв безпартійне становище й бажав у згоді з державами, заінтересованими на Спокійнім Океані, співпрацювати над усуненням того конфлікту мирним його полагодженням; заразом намагався успішно забезпечити італійські політичні інтереси на далекім Сході й наші партикулярні інтереси в Китаю.“ Відтак зазначив, що Італія дальше співділає і буде співділати з другими державами, заінтересованими на далекім Сході, через свій закордонний уряд, через своїх експертів та своїх урядників. Партикулярні інтереси Італії в Китаю вичислив Ґранді ось такі: 300 католицьких італійських місіонарів, котрі працюють у 29 Апостольських Вікаріятах; Італійський банк для Китаю; італійські екстеріторіяльні права; Торговельна італійська палата в Шанґаю; право для італійських суден плисти рікою Янґсе під італійською бандерією; пароплавна лінія на Океані, котра лучить Італію з Шанґаєм. Згадав дальше також про світову крізу й ті краї, котрі найтяжше нею діткнені. Між тими краями на першу увагу заслугують Австрія й Угорщина. Тому Італія в меморялі представленім Франції, Англії та Німеччині поставила своє предложення в справі наддунайського блюку. Італія по думці Ґрандія мусить на ту наддунайську проблему звернути особлившу увагу, бо її ґеоґрафічне положення вимагає торговельних взаємин з Віднем, Будапештом і Балканом; се по правді новий „Драйбунд“. З наведених тут висказів міністра заграничних справ фашистівської Італії видно ясно вістря звернене проти Франції. Переведений на звичайну мову виступ Ґрандія ставить як напрямні закордонної політики фашистівської Італії: ревізію мирових договорів; у справі розброєння рівні права для побіджених та побідників у світовій війні; союз наддунайських країв у злуці з Італією та Німеччиною, а не допустити, щоб над Дунаєм створено французький економічно-політичний блюк, звернений безпосередно проти Німеччини і посередно проти Італії. Треба також признати, що Ґранді вибрав для своєї промови дуже відповідну хвилю, бо французькі вибори. Вислід тих виборів такий, що Тардіє мусів уступити і побідником вийшов Еріо, т. з. партія Бріяна. Як показала конференція для розброєнь, Франція стоїть майже осамітнена, державний скарб в сумі близько 20 міліярдів майже вичерпаний. Ніби велике поводження Франції се нічо іншого як самоомана. Накопичення золота для Франції становило цілу надію сили й блеску; та показалося, що в більшій части воно належить до заграничних банків і вони чекають лиш нагоди, щоб його стягнути. Те все надало виступови Ґрандія великого й загально світового політичного значіння.

Домовина як виборчий аґітаційний засіб

В Чернівцях відбулася цікава політична демонстрація у звязку з передвиборчою аґітацією. Господарська партія міністра Поповича виставила в однім з черновецьких публичних городів домовину. В ній положено постать символізуючу правду і справедливість. При катафальку виголошено ряд промов.

Перші Збори

Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові.

IV.

В дискусії перший забрав голос о. дек. Патрило (Перегінсько): Коли ми нині зорганізуємося під матеріяльним оглядом, тоді піде і вся ідеольоґічна праця. Колиб т-во св. Андрея стягнуло дійсно всіх священиків та уділи від них, то це булаби поважна сума. І матеріяльна поміч Ординаріяту богато нам поможе. Всі наші економічні т-ва організували священики а нині священик не може дістати позички. Нам конче треба бюра правної оборони духовенства, бо і влада і свої беруться до нас. Така справа як комунальні податки! Хоч всі власти признали нам рацію, але прийшло потім письмо, що треба було внести рекурс, а речинець його вже давно минув. В справі переписки з властями Ординаріят взивав витревати, але ми заломилися. Тоді Ординаріят позволив входити в переписку з владою і на державній мові. (Голос: Якби не було між нами кацапів, то ми видержалиб!) Деякі пишуть тепер по польськи, деякі по латинськи. В урядах за ніщо нас не мають. Зорганізоване і здисципліноване духовенство не піде на жадні ухили! — о. дек. Микитюк ставить внесення, щоби перервати дискусію та перечитати статут т-ва. Принято. — о. проф. Йос. Савицький зі Стрия: Статут не є досконалий, але вже затверджений владою. Нема згадки про деканальні відділи, тільки про окружні, протопрезвітерати. Життя і психіка кождого стану ріжниться від других станів, тому кождий стан має свої організації. Конечна для нас станова організація, що охопилаби 100 проц. всего духовенства.

Тоді наше матеріяльне і духове життя поправиться. Велике число священиків рівнодушне, не вірить в можливість нашої орґанізації. Тимчасом секти, невірство, шикани, кріза й анархія на кождім кроці. Ми відповідаємо за долю нашого народу. В першій мірі потрібна економічна розбудова нашої орґанізації. Пропаґанда в пресі, контакт з масами, особиста аґітація зробить богато. Не паперових членів нам треба, але живих, активних і солідарних. Найвища рішаюча влада загальні збори т-ва. Найвища управа т-ва Надзірна Рада, котра складається з делеґатів всіх протопрезвітератів, вибираних на 3 роки. Надзірна Рада покликує секції для поодиноких справ, прим.: місійна, видавнича, торговельна, правна порада, церковний фонд, для всяких матеріяльних справ і т. д. Виконуючий орґан т-ва — Дирекція зложена з 3 членів, 2 покликаних з Надз. Ради, 1 іменованого зпоза Н. Р. як начальника канцелярії. Дальше Суд і Контрольна Комісія т-ва. В окружнім відділі має бути найменше 20 членів. Можуть бути і 2 окр. відділи в однім протопрезвітераті. Цей статут треба приняти, бо він вже затверджений владою. — До Комісії Матки предкладає голова зборів: о. дек. Семкова, о. дек. Навроцького, о. дек. Патрила, о. проф. Савицького, о. Федусевича, о. Дуткевича й о. Малиновського. Принято одноголосно. — Дальше в дискусії забрав слово о. дек. Гр. Микитюк (Броди) в імени золочівського протопрезвітерату: „Золочівське духовенство за приняттям сего статута, хоч він має великі недомагання. Передовсім за богато в нім цілий, котрі не всі до переведення. Немає маркантних цілий, що гуртувалиби всіх сьящеників. Що до членів, то є їх аж 5 родів. Т-во закроєне на велику скалю. Обовязки великі, а права членів дуже слабо підчеркнені. В статуті нема згадки про уділи, тільки про вкладки. Вплачені вкладки стають власністю т-ва а тут говориться про зворотні уділи. Члени мають право користати з добродійств свого т-ва. Що до загальних зборів, то беруть участь відпоручники окружних відділів. Як буде більша кількість членів, тоді треба вибирати делеґатів. Коли до важности звичайних загальних зборів потрібно тільки 40 членів, то до важности надзвичайних зборів треба аж 100 членів! Надзірна Рада іменує двох директорів зі своїх членів та одного директора канцелярії зпоза себе. Рівночасно не можна бути директором і членом Надз. Ради. Окружні відділи це нещасливий помисл, бо т-во не розвинеться, годі буде зїхатися. На них опирається вся діяльність т-ва. Протопрезвітерати займають великий простір, в Золочівщині 11 деканатів. Окружний відділ має складатися з 25 делеґатів, але тяжко буде їм всім зїхатися. Це тяжке тіло, треба його оминути. Кладемо вагу на деканальні відділи, але їх скреслили в статуті. Статут централізує всю діяльність т-ва. Треба мати сильну машину вгорі. Центр буде вязати ініціятиву членів вдолі. Так зцентралізоване т-во не буде мати можности виконувати свою працю. Бажаю успіхів, бо уважаю т-во св. Андрея за вихідну точку нашої діяльности. Та щоби т-во могло перевести свої справи, треба ухвалити деякі поправки: передовсім перейти до дневного порядку над окружними відділами. В повітових осередках створити т-ва на кооперативних основах. Коли будемо стояти під охороною кооперативного закону, політична влада не буде нам шкодити. До матеріяльних становищ справ надається краще кооперативна форма як інша. Це вже в Брідщині переведено. Ординаріят дав 2.500 долярів на домівку священиків. Длятого ми обстоюємо, що треба зараз орґанізувати повітові центри (де є школи, суди і т. д.) на кооперативних основах відповідно до потреб. Повітові центри мусять мати піддержку деканатів. Деканальні відділи це дуже важні чинники для нашого т-ва. Завдання т-ва: 1) Справа морального ратування, піддвигнення Церкви в сих страшних часах. Мусимо одностайно поступати у всіх справах. Треба уладжувати місії в тих парохіях, де є секти, сельроби й комуністи. Цим має занятися окрема місійна секція. 2) Бурси, інтернати по містах для священичих дітий! 3) Позичкові каси! 4) Фонд вдів, сиріт й емеритів. Вдовичо-сиротинський фонд треба прилучити до т-ва „Карпатія“. Премії мусимо примусово платити, часть самі, часть Ординаріят. 5) Вести торговлю церковними річами або хоч посередничати між церквами і фірмами. 6) Конечна правна оборона — головно в справі податків і переписки з властями. Сі ціли треба висунути наперед, бо вони більше пекучі“. (Док. буде).

Довкруги „Entente cordiale“

„Нає Фрає Прессе“ доносить: Французько-анґлійський договір, заключений в Льозанні в справі взаїмної співпраці, котрий очеркнено як віднову давного „сердешного порозуміння“, не спрямований проти Німеччини. Навпаки: зміст сего договору обговорювано з німецькою делеґацією і навіть почин до того договору мала дати німецька делеґація. Перша стаття сего договору взиває Німеччину, щоби приступила до нього. Лондонський Форейн Офіс (Мін-во загр. справ) повідомляє, що до сего договору має приступити Італія і Бельґія. Анґлійський міністр загр. справ Саймон заявив на зібранні Союза Народів, що до анґлійсько-французького договору можуть приступити також й инші европейські держави.

Революція в Бразилії

В бразилійськім стейті Сао Павльо вибухла військова революція. До революції прилучилося кілька інших стейтів. Рух спрямований проти президента республики Варґаса. Коли Варґас ставитиме опір, плянується марш на столицю Буенос Айрес. Урядово доносять, що бунт в Сао Павльо зльокалізовано.

Сумерк парляментаризму

На таку тему пише Люї Лялюа в „Ер Нувель“: „З монархом або без монарха парляментарна система забезпечила добробут Европи й Америки в XIX і на початку XX ст. Та по війні та система все більше й більше кульгає. Деякі народи заступили її диктатурою. Одначе диктатура вже по свойому характері це щось часове. Коли режім, котрий панує від 60 літ у Франції, засуджений на загибіль, то можна сказати, що він умре зі страху! Бо чи є міністр, хочби не знати з яким авторітетом, котрий не боявсяби парляменту? Чи є посол якоїнебудь партії, котрий не боявсяби своїх виборців? У висліді — загальний параліж. До того всього прийшла сучасна господарська анархія. Вона істнувала і перед війною, одначе не мала таких тяжких наслідків у часах загального добробуту. Тепер вже ніхто не вірить у будучність. Кождий старається захопити в свою користь це, що має під рукою. Тому світ подібний до ярмарку, котрий розграблює товпа, перевертаючи та руйнуючи все довкруги. Щож торкається правительств, то всі й у всіх випадках жадають від них помочі, а вони не знають, кого слухати. „Кождому вміру його сили й зручности“ — такий клич сучасности. Та цей клич треба змінити на инший: „Кождому вміру його дійсної потреби“. Від цього вся будучність належить до режіму, в котрого вистане сили і відваги перевести цей клич у життя“.

Історія світової війни

В Лондоні працює окрема військова комісія, на котру мін-во війни наложило обовязок написати історію світової війни. Роботи комісії ведуться вже 14 літ. Одначе комісія дійшла в своїй праці щойно до битви над Соммою т. зн. до 1915 р. Це дає нагоду до злобних уваг, що при такім темпі праці, лондонська комісія закінчить свою працю не скорше ніж у 1950 р. Вартість випущених досі 9 томів рівняється приблизно 10 міліонам золотих, що в часах кризи також викликує нарікання. Песимісти впевняють, що заки комісія закінчить писати історію минулої війни, світ вступить в нову світову війну.

Про замирення світа

На зібранню приятелів Союза Народів в Брістолі (Анґлія) льорд Роберт Сесіль виголосив промову, в котрій заявив: Льозанський договір це перший крок до замирення світа. Треба ще дальших кроків, з них найважніший се розброєння. Ніщо не вплинулоб так на успокоєння світа, як заключення договору про розброєння. Опісля Сесіль представив анґлійський проект в Женеві і заявив, що коли Анґлія не займе рішучого становища, то на додатний вислід розброєневої конференції не можна числити.

Міліонові міста

В 1931 р. було на цілій земській кулі 27 міліонових міст, в котрих жило 52,800.000 людий. В 1900 р. було таких міст лише 11, в 1920 р. 19. По світовій війні населення почало скупчуватися у великих міських осередках. До 1920 р. Африка, Австралія і Південна Америка не мали міліонових міст. Тепер Африка має Каїр з 1 міл., Південна Америка Ріо де Жанейро і Буенос Айрес з 2 міл. осіб. В Азії були в 1900 р. лише два міліонові міста: Пекін і Токіо; тепер є їх 8. Лондон, Париж і Відень не мають такого темпу приросту, як Москва, Осака, Сідней і Буенос Айрес, котрі зросли подвійно, Шангай потрійно, Детройт почвірно, а Льос Анджельос навіть 12-кратно.

З міжнародної масонерії

Недавно відбулося у Відні приготовче засідання екзекутивного Комітету міжнародної масонерії, бо сего року має відбутися великий зїзд масонів у Царгороді. Загалом видно, що Відень се осередок масонської пропаґанди на Балкані. — В Німеччині масонерія розбита через створення нової т. з. „Символічної льожі Німеччини“. Давніша масонська орґанізація т. з. „Ґросльоженбунд“ в силі 100 тисяч членів не хоче признати тої нової льожі й на тій точці повстало розбиття. Помимо того „Символічна льожа“ приготовляє великий зїзд в Берліні, з яким має бути злучений торжественний обхід в честь Ґетого, Фридриха Великого і Штреземана. — В Еспанії було 1922 р. 33 льожі, 1927 р. 85, а в 1931 р. вже 106. Оден з професорів університету оснував в останніх літах пять нових льож. Не диво, що два масонські часописи в Еспанії пишуть бундючно: „Еспанське правительство належить до нас, воно цілковито в наших руках“. „Ель Маті“ в Барцельоні пише, що Марція, президент Катальонії, се визначний масон.

Криленко про контрреволюцію

Ославлений радянський ґенеральний прокуратор і комісар справедливости Криленко виголосив з приводу 10-ліття радянської прокуратури промову, в котрій оцінював недавно виданий декрет про „революційний правопорядок“. Криленко твердив у тій промові, що в СССР живе ще значна верства боґатих селян „кулаків“, котра обіймає 35% індивідуальних господарств. Крім того по містах живе ще значна частина середної і дрібної буржуазії. Істнують також контрреволюційні заграничні діячі. В широких верствах працюючих ще не завмерли останки капіталістичних понять. На думку Криленка небезпека від внутрішної контрреволюції росте, тому треба знищити останки клясових ворогів. Начальне завдання радянських судів се боротьба з ворогами диктатури пролетаріяту, контрреволюцією, саботажами і спекуляцією.

Понад усім і від усього все відпочинеш ти, душе моя, в Господі. (Тома Кемпійський, III, 21).

Маленький фейлєтон

Заки прийде лікар

Як поводитися з дітьми, котрі дістануть висипку.

Коли дитина дістане висипку, то це може бути знак тяжкої хороби (шкарлятини, віспи, кору і ин). Отже треба доконче закликати лікаря. Та заки прийде лікар, треба передовсім відокремити дитину, щоб не заразилися инші діти. Хору дитину треба положити до ліжка й обмежити на плинну дієту: воду, чай, лімонаду. Треба опорожнити дитині жолудок леватівою. Треба заглянути дитині в горло і коли воно червоніле, треба дитині давати лімонади на полокання. Далі треба дитині давати що години обклади на шийку, мірити й записувати температуру, а коли горячка висока, давати також обклади на тілі і що години їх зміняти. Обклади не шкодять навіть при шкарлятині, таксамо не шкодить і тепла купіль, коли обережно її перевести, щоб дитина не перестудилася. Коли дитина фантазує з горячки, треба давати студені обклади на головку або купіль (35% Цельзія = 28 Реоміра). Записування горячки важне тому, бо лікареви лекше орієнтуватися в тяжкім нераз розпізнаванню хороби, коли йому предложиться табельку горячки в ріжних порах дня. (З німецького).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Стислі реколекції для студенток університету відбулися недавно заходом Мар. Друж. Студенток в Інституті СС. Василіянок у Львові. В реколекціях взяли участь також абсольвентки середніх шкіл. Провід у реколекціях обняв о. Др. Йосафат Маркевич ЧСВВ. Реколекції почалися дня 29. VI. о год. 8.30 веч. і тревали три дні. В неділю, 3. VII. всі учасниці приступили до спільного св. Причастія. — Було 12 інструкцій і 14 конференцій, в яких Отець Провідник обговорив неодну велику і важну життєву правду та поклав їх як основи дальшого розвою духового життя. В часі реколекції учасниці заховали мовчанку аж до вечера дня 2. VII. Реколекції закінчено анкетою. Відповіди учасниць на питання: „Чи вдоволена я з реколекцій і чому?“ — дали найкраще свідоцтво плодів Отця Провідника. — В неділю 3. VII. взяли реколектантки участь в спільному евхаристійному поході, по чім передали Їх Ексцеленції Митрополитови Андрееви письмо з чолобиттям та проханням про архиерейське благословенство. — Число учасниць було на жаль, невелике — 21 осіб. На сему місці складаємо Високопр. О. Провідникови найщиріші заяви вдяки за ті золоті, чисті зерна правди, що їх так спокійно, з умілістю великого духовного огородника засівав в наших серцях. Зокрема складаємо також найщирішу подяку Високопр. О. Протоігуменови за ласкаву поміч в орґанізуванні сих реколекцій, як також Впр. Сестрам Василіянкам за приют і дуже щиру опіку в днях обнови. Жаль нам усіх, що могли, а не хотіли а також тих, що хотіли а не могли взяти участи в тих реколєкціях. Ми бажалиб, щоб вони нині раділи нашою радістю і жили нашим життям. — Учасниця.

Енцикліку „Карітате Хрісті“ повитано в Сполучених Державах з надзвичайним одушевленням. Всі більші католицькі й некатолицькі часописи (м. ін. некатолицький найбільший щоденник „Ди Ню-Йорк Таймс“) подали енцикліку по анґлійськи в цілости. Недавно радив американський сенат над кризою. Сенатор Льонґ одержав там дозвіл прочитати дещо з енцикліки. Він прочитав саме місце про причину кризи (жадоба наживи). Відтак поставив внесення, щоб енцикліку видруковано в цілости в урядових актах американського Конґресу. Щоби таке внесення принято, треба згоди всіх сенаторів. І дійсно всі сенатори сейчас згодилися. Підносимо ту подію як прямо небувалий доси успіх кат. ідеї серед американського (в переважній частині некатолицького) громадянства і його правлячих кругів.

Найвища Конґреґація св. Офіції осудила недавно твір Сальватора Паліньокія: „Поняття політичної економії і права“, (Падуа 1932) і твір модерніста (відступника від кат. Церкви) Альфреда Льоазія: „Меморіяли, що послужать для історії релиґії наших часів“, (Париж 1930—1931). Всі твори Льоазія поставлено на індекс.

Св. Конґр. Обрядів розглядала недавно справу 9 беатифікацій і канонізацій, м. ін. Альфонса Родріґуеза Т. І., бл. о. Джузеппе Коттоленґа (каноніка з Торіна) і преп. Контарда Ферріні (проф. римського права на унів. в Падуї).

Реорґанізація Катол. Акції в Еспанії. Поділено її на 4 секції: секція мущин, жінок, хлопців і дівчат. Відділено Катол. Акцію від акцій: суспільної, економічної й професійної (відтепер їх лише прилучиться до Катол. Акції). На чолі Катол. Акції стоять кардинали й митрополити (стала комісія). В Мадриді має бути централя. Праця має бути ведена відповідно до вимог теперішньої хвилі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА др. Рожнецкий відбув люстрацію ліського повіту.

ЛЬВІВСЬКИЙ ШКІЛЬНИЙ КУРАТОР др. Ст. Свідерский перенесений до централі Мін-ва Віроісповідань й Освіти. На його місце іменовано шкільним куратором Юрія Гадомского, дотеперішнього лодзького куратора.

НОВИЙ КАРНИЙ КОДЕКС обовязуватиме в Польщі від 1-го вересня б. р.

ОПОЗИЦІЙНА І НЕВТРАЛЬНА ПОЛЬСЬКА ПРЕСА доносить, що точка тяжести внутрішно-політичного життя Польщі пересунулася тепер на замок, т. зн. до президента Р. П. Марш. Пілсудський, на основі тих відомостий, має усунутися від чинної політики.

ВЕЛИКУ СЕНЗАЦІЮ в політичнім світі викликала заява франц. премієра Еріота й анґлійського міністра загр. справ Саймона про заключення в Льозанні договору між Анґлією і Францією. Сей договір оцінено як відновлення „сердешного порозуміння“ (антант кордіяль) між цими двома державами. Обі держави зобовязалися порозуміватися у всіх справах звязаних з льозанською конференцією, зі справою розброєнь, світової економічної конференції та взагалі уникати всіх актів, котрі булиби шкідливі для інтересів Анґлії і Франції.

В НІМЕЧЧИНІ повстала нова партія під назвою „Дойтше Культурпартай“ з осідком в Липську. Завдання її згуртувати незаанґажовані політично німецькі інтелєктуальні круги. На чолі нової партії станув один з визначніших професорів липського університету. —

ДО ВИБОРІВ ДО РАЙХСТАҐУ, котрі відбудуться 31. ц. м., поставлено в самому тільки Берліні 27 ліст кандидатів. Це свідчить про велике політичне розбиття німецького громадянства.

ПО КРІВАВИХ НЕДІЛЬНИХ ЗАВОРУШЕННЯХ в Німеччині уряд заборонив уряджувати демонстрації під голим небом. Крім того уряд загрозив, що примінить найостріші кари супроти підбурювачів аж до видання приписів про негайне розстрілювання осіб зловлених зі зброєю в руках.

ВИБОРИ В РОМУНІЇ. На загальне число 383 мандатів, вибрано до ромунського парляменту 300 послів з національно-селянської партії, 14 з селянської партії Люпу, з відламу ліберальної партії Ю. Братіяну 10, з ліберальної партії б. міністра Дуки 2; соціялдемократи, мадярські партії та антисемітська ліга мають по кілька мандатів. Це перші обчислення з виборів, котрі можуть дещо змінитися.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ в письмі до сен. Борага заявив, що не признає останнього европейського договору про спільну акцію довжників Америки. В справі договорів у Льозанні не зверталися до Америки, пише Гувер, тому вона сими договорами не вяжеться.

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР вніс вето проти ухвали конґресу, щоби видати 2 міліярди і 122 міл. долярів на безробітних.

В ОТТАВІ (Канада) почалася 21 ц. м. великобритійська імперська конференція в справі торговельно-господарських взаємин між домініями й Анґлією.

ЯПОНЦІ ЗАНЯЛИ ЗЕЛІЗН. СТАЦІЮ В ХАРБІНІ. Представники ґенерального штабу манджурської річної фльоти зажадали від китайських урядників у Харбіні видачі ключів від зелізничих маґазинів. Коли вони спротивилися, відділи поліції під проводом Японців заняли стацію і маґазини та прогнали зелізничу сторожу.

НОВИНКИ

Новий костел будують на окраїні „Вел. Львова“ в Сиґнівці. Угольний камінь під цей костел посвятив львівський римо-катол. ахриепископ Твардовский. Львівська міська рада зобовязалася виплачувати щороку по 25.000 зол. аж до закінчення будови. Українське населення Сиґнівки в числі до 1000 душ не має ні церковці, ні навіть невеличкої каплички.

Велика буря над Львовом шаліла в ночи зі суботи на неділю. Зливний дощ падав серед лискавиць і громів. На щастя обійшлося без людських жертв і матеріяльних шкід.

Засудженого на смерть за участь в нападі на почтовий амбулянс під Бібркою Юрія Дачишина президент Р. П. уласкавив. Кару смерти замінено йому на 20 літ тяжкої тюрми.

Ґімназія „Рідної Школи“ в Дрогобичі дістала на рік 1932/33 право прилюдности.

Для кількох польських родин в Пядиках к. Коломиї будують костел. Гроші на це дають головно Поляки з Коломиї.

Мін-во освіти звинуло три шкільні округи: волинську, лодзьку і поморську. Лодзьку прилучено до варшавської, поморську до познанської.

Ґрім убив Василя Алібєрду в с. Воловець пов. Самбір, котрий підчас бурі сховався на полі під деревом. Михайло Возняк, що стояв коло нього, тяжко поражений.

Великі бурі з громами в Брідщині. В Лешневі грім ударив в почтовий уряд та знищив його урядження. В Піскаx грім убив Гриця Небожинського, котрий мав у руці сокиру.

Партійний самосуд над комуністом Фальковським відбувся у Варшаві. Вбийники застрілили його на вулиці та втекли. Комуністи засудили його за зраду на смерть. Поліція увязнила кільканацять осіб.

Напад циганів та бійка з селянами на Виленщині. На село Соломянку напали рано цигани, коли селяни були в полі, вкрали малого хлопця, 6 коней, богато річий та втекли. Селяни узброїлися хто чим міг, дігнали та відібрали всі крадені річи. Одного цигана вбито, кількох циганів і селян ранено. Справників нападу увязнено.

Хмари сарани появилися на Буковині в місцевостях: Бойн, Слобода, Раранча і Рарано та нищать головно лани цукрових буряків. В білецькій окрузі засіви буряків зовсім знищені. Також з новосілецької округи доносять про великі знищення. Сарана посувається дальше в глибину Буковини.

Сарана здержує поїзди. В Сардинії появилися величезні хмари сарани. Власти почали енерґійну боротьбу з сею язвою, яка загрожує передовсім рільництву. Маси сарани такі великі, що на лінії Теранова-Орістомо поїзди лише з великим трудом посуваються, бо колеса совгаються по шинах, вкритих верствою сарани.

Черновецький „Час“, дотепер щоденник, виходить від 11. с. м. 4 рази на тиждень.

Канонаду на границі ромунсько-совітській було чути останними днями. Кажуть, що на Україні вибухнуло нове повстання селянства.

Під Берліном вибухнув паровий котел на прогульковім пароплаві „Шпербер“. 4 особи вбиті, 45 ранених.

В Бельґії страйкує 40.000 ґірників. В богатьох місцях дійшло до кровавих сутичок, в котрих убито кільканацять осіб, ранено кількадесять, з чого 8 поліціянтів. Страйкарі жадають 40-годинного тижня праці та усталення мінімум заробітку. До страйку прилучилися робітники з ріжних фабрик. Поліція розігнала многотисячний похід страйкарів з жінками і дітьми. Серед увязнених є більше чужинців ніж місцевих робітників. Соціялісти проголосили ґенеральний страйк. Міністр військових справ Крокер загрозив заведенням виїмкового стану.

Португальське республиканське правительство дозволило перевезти тлінні останки б. короля Мануїла з Лондону до Лізбони і там похоронити.

Американські інваліди, котрі приїхали масово до Вашінґтону, щоби домагатися виплати залеглих рент, погодилися з правительством. Щоб інваліди могли вернутися домів, президент Гувер велів виплатити їм 110.000 дол. на залізничі білєти.

Канал між Атлянтиком і Середземним Морем рішив побудувати конґрес в Тулюзі. Таким чином віддаль між м. Бордо і Марсилією значно зменшиться. Транспортовий рух обчислюють на 100 міліонів тон.

Пільні коники в канадійській провінції Манітобі знищили великі простори пиль. Фармери розливають трутину по полях, але це мало помагає. Посуха та спеки збільшують небезпеку. Сеї язви не було в Канаді вже 20 літ.

Шангай мав великі втрати підчас зимових боїв. Населення втратило 535 міл. дол., торговельні фірми 147 міл. дол., державні і міські будинки 200 міл. дол., фабрики 70 міл. долярів. Разом втратила китайська частина Шангаю 987 міл. дол. Чужоземні дільниці Шангаю втратили коло 200 міл. долярів.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Марія Томашівська-Клєбе** упокоїлася в Бозі, дня 16 липня 1932 року, в Берліні, в 28 році життя. — В. І. П.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89 і пів. зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: двірська пшениця 20.25—20.75; селянська пшениця 19—19.50; двір. жито 18.25—18.75; сел. жито 17.75—18.25; ячмінь на мливо 15—15.50; пашний ячмінь 14.25—14.75; овес 16.50—17; ромунська кукурудза 20.50—21; гречана каша 27—28; пшоно 34—37 зол. — Львів: двір. пшениця 22.25—22.75; сел. пшениця 21—21.50; двір. жито 20.25—20.75; сел. жито 19.75—20.25; ячмінь на мливо 17.25—17.75; овес 19.50—10 зол. Тенденція знижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 4-50

Бібліотека на продаж.
О. Антін Бучко, Ольховець, п. Бережани. 58—1-3

КІНА

КАСІНО: „Жар любови“.
КОПЕРНИК: „Під чаром Неаполя“ і „Новітний Дон Кіхот“.
ЛЕВ: „Зрадливі стріли“ (Гут Джібсон) і „Голос молодости“
МАРУСЕНЬКА: „Під чаром Неаполя“ і „Новітний Дон Кіхот“.
МІРАЖ: „Білі ночі“
ОАЗА: „Архикнязь Іван Габсбурґ“.
ПАЛЯС: „Бунт молодости“ (Кляйф Брук).
СТИЛЕВЕ: „Життя і будучність жінки“.
УТІХА: „Знак жаби“ і „Зелізна маска“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 55 (553). Львів, неділя, 24 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Кракін 405.867.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку „ДНІСТЕР“ 4 54-х
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Нова Управа Гал. Провінції ЧСВВ

Архимандрит ЧСВВ в Римі затвердив сими днями нову Управу ОО Василіян Галицької Провінції. Зпоміж кандидатів, вибраних на Капітулі в Добромилі в днях 14—17 м. м., протоігуменом Провінції на слідуюче пятиліття затверджений Впр. о. Стефан Решетило, а його дорадниками Впр. ОО.: Віталій Градюк, ігумен жовківського монастиря. Інокентій Баґан, ігум. бучацький, Йосиф Лабай, ігум. добромильський. Секретарем назначено о. Ір. Готру.

Наглий суд у ліській справі

В середу 21. ц. м. станули перед наглим судом у Сяноці 4 селяни замішані в ліських подіях: 1) Василь Дуник, літ 28, гр. кат., рільник з Лобізви, 2) Міхал Малецкі, літ 24, рим. кат., рільник з Телешниці Ошварової, 3) Петро Мадея, літ 34, гр. кат., рільник з Бібрки та 4) Антін Паславський, літ 34, гр. кат., рільник з Бібрки. Обвинувачує прокуратор Цішкович. Боронять: д-р В. Загайкевич, д-р В. Блавацький, д-р Ст. Біляк, д-р С. Ванчицький, д-р Мадея, д-р Ст. Баран і д-р Айхель. Розправу розписано на 3 дні. Візвано 35 свідків. Акт обвинувачення закидує обвинуваченим, що 30. VI. ц. р. в Лобізві брали участь у зборах, не повинувалися упімненням влади, напали на поліційну патрулю і розброїли її, знищили рим. кат. парохію і двір, увязнили поліціянтів і рим. кат. свящ. Цеберу, острілювали наспілі відділи поліції і т. д. На вступі розправи д-р В. Загайкевич поставив внесення, щоби трибунал признав себе некомпетентним та щоби справу передати звичайному судові. Трибунал відкинув це внесення. Відтак зізнавали обвинувачені. Ніхто з них до вини не почувається. Поляк Малецкі обтяжує Дуника і Мадею, називаючи їх провідниками юрби та борониться тим, що його „змусили українські селяни, відгрожуючися перед ним, що вже негайно зявиться українське військо з панцирками“. Потім зізнавали прокураторські свідки: підкомісар Т. Солтис, рим. кат. свящ. Цебера і розброєні в Лобізві поліціянти. Першого дня розправи переслухано 13 свідків, на волю випущено 40 селян. Ще перед розправою випущено 30 селян, тепер залишилося ще у вязниці 80 осіб.

Чи домашня війна в Німеччині?

Виїмковий стан в Прусії.

Політичний хаос і кріваві заворушення спонукали президента Гінденбурґа проголосити надзвичайний розпорядок про виїмковий стан в Берліні і Бранденбурґії. На правительственного комісаря Прусії покликав Гінденбурґ канцлера фон Папена. Він переняв функції пруського премієра й усунув членів його уряду. Одначе дотеперішні члени пруського уряду не хотіли уступити. Пруський міністр внутр. справ Северінґ заявив, що уступить лише перед силою, бо конституція не передбачує такого способу усування уряду.

Увязнення президента берлінської поліції.

Військо обсадило парлямент і будинок пруського уряду. Президент берлінської поліції Ґжесінський і його 2 співробітники подалися до димісії, одначе опісля її відкликали. Тому військовий офіцир всіх трьох увязнив і передав до тюрми. Командант райхсвери ґен. Шляйхер передав виконну владу і команду поліції ґен. Рундштетові. Пруський уряд звернувся телеґр. до Державного Трибуналу з запитом, чи розпорядок президента Гінденбурґа законний. На вістку про сі події баварський уряд рішив, що центральний нім. уряд ломить автономічні права союзних республик.

Соціялісти й комуністи мобілізуються.

По проголошенні виїмкового стану комуністи і соціялдемократи оповістили мобілізацію своїх боївок. Комуністи одержали з Москви вказівки, щоб залишили всі партійні спори з соціялдемократами та злучилися в один фронт проти гітлерівців. Коли фон Папен не опанує положення, буде домашня війна.

Остаточний вислід виборів у Ромунії

По обчисленням центрального виборчого бюра остаточний вислід ромунських виборів такий: На загальне число 387 мандатів національно-селянська партія дістала 277 мандатів, ліберальна партія Дуки 28, мадярська партія 14, ліберальна партія Братіяну 13, селянська партія Люпу 12, антисемітська ліґа, на чолі котрої стоїть Куза, 11 мандатів, аґрарна партія Ґоґи 7, соціял.-демократична 6, т. зв. зелізна сторожа 5, жидівська партія 5, Національний Союз під проводом Йорґи й Аргетояну 5 і хлопська партія Авереску 4 мандати.

Не будуть виплачувати пенсій здолу

Львівське „Сл. Польське“ доносить: В ендецькій пресі появилася поголоска про мнимі приготування Міністерства Скарбу до переходу на систему виплати урядничих пенсій здолу. Серпневу пенсію малиби виплачувати 10 серпня, вересневу — 20 вересня, а жовтневу аж 30 жовтня. Одначе Міністерство Скарбу і Президія Ради Міністрів стверджують катеґорично, що ті поголоски зовсім неправдиві. Пенсії будуть виплачувати зовсім нормально 1 серпня. Жадного проекту виплачування пенсій здолу Міністерство Скарбу не розглядало.

Оборона перед градовими хмарами

Німецькі хлібороби в повітах Розенгайм, Айблінґ і Мессбах зорґанізували новий систем оборони перед градовими хмарами. В кождому селі тих повітів уставлено апарати, котрі бомбардують градові хмари спеціяльними ракетами. Ся нова метода мала принести надсподівано добрі висліди. Одначе наукові круги висловлюються з недовірям про цей новий винахід.

Наука з Льозанни

В швайцарськім місті Льозанні 22 дні говорили представники головних европейських держав: соціяліст Мек Доналд іменем Анґлії, радикал Еріо іменем Франції, консерватист фон Папен іменем Німеччини. А 23-го дня договорилися й заключили розумну умову.

На чім полягає вага тої умови?

Річ мається так. На підставі версайського договору мала Німеччина заплатити титулом военних репарацій 250 міліярдів. Ту неможливо велику суму знижили їй в 1921 р. на 132 міліярдів, а в 1929 р. на підставі пляну Йонґа на 32 міліярдів. Нарешті в липні 1932 р. зменшили ту суму на 3 (три) міліярди, а властиво на 2 міліярди і 700 міліонів. І то платність їх має зачатися аж по трьох роках і має бути переведена наразі 5-процентовими бонами. Розпродування тих бонів має наступити по трьох роках мораторії протягом найблищих 12 літ. Коли в тих 12 літах часть бонів не знайде набувців, то непродані бони мають бути — просто знищені. Решта має бути сплачена до 37 літ. Згадані бони (обліґації) мають бути амортизовані в висоті 1% від дня їх емісії. А що ті бони 5%-ві, отже річна рата, яку Німеччина малаби платити, виносить 180 міліонів марок.

Кромі того має Німеччина сплачувати ще позички Девіса і Йонґа. Перша виносить 85 міліонів марок, друга 55. Дальше має Німеччина заплатити ще Бельґії 26 міліонів марок, Америці 12 міліонів марок титулом коштів удержання американських окупаційних військ на німецькій території та 40 міліонів 800.000 марок американським інституціям. Разом має Німеччина сплачувати річно коло 400 міліонів марок з тим, що той довг буде постепенно меншати.

Від часу льозанської згоди Німеччина осягнула фінансову суверенність. То значить, що устає всяка контроля чужих держав над нім. державним банком і над нім. зелізницями та що в разі колиб Німеччина не платила довгів, не вільно до неї примінювати жадних карних санкцій, то значить не вільно на ново окупувати її території й т. п.

Весь той льозанський договір заключений під услівям, що Америка згодиться на перегляд военних довгів. То значить, що коли Америка не згодиться на опущення европейським державам своїх вірительностий, ціла справа про фінансову ліквідацію наслідків війни верне знов до тої стадії, в якій та справа знаходилася перед заключенням договору в Льозанні. А переговори з Америкою в справі ліквідації военних довгів можуть зачатися аж по виборах нового президента і по обняттю ним свого уряду, то є: не скорше як весною 1933 р.

Річ ясна, що сегодня вже ніхто не вірить, аби ціла та справа могла вернути до свого стану перед Льозанною.

Одначе до остаточного полагодження тої справи не можна напевно числити на основне переломання великої фінансової й господарської кризи в цілім світі. Та все таки льозанська умова після всякої правдоподібности буде початком великого звороту в міжнародній світовій політиці. Одначе головна наука з Льозанни не полягає на тім, що було, а чого овочем стала згадана гатьох инших обставин), тільки на тім, що було а чого овочем стала згадана умова в Льозанні. Хто порівнає першу репараційну суму (250 міліярдів!), яку Німці зобовязалися заплатити побідникам, з останною сумою (2.7 міліярди),— тому відразу стане ясно, що німецькі державні мужі підписували в Верзалі договір, якого навіть при найлучшій волі виконати не могли. На щож вони зобовязували себе і свій нарід до виконання неможливих річий?... Вони числилися з психікою побідників і зі страшними наслідками, які булиб наступили, якби представники Німеччини в свій час не сповнили домагань побідників.

Те, що німецькі державні мужі підписали в Верзалю, було просто страшне. Та вони зрозуміли, що в разі відкинення того страшного наступить ще страшніше. Отже вибрали страшне. Дійсність показала, що вони зробили розумно і що нерозумні були ті „гурра-патріоти“, котрі їм закидали зраду, запроданість, глупоту і т. д. Минуло розмірно не богато літ — і зі страшних зобовязань Німеччини, підписаних у Верзалі, не остало майже ніщо — покищо під оглядом фінансовим і господарським. Нема сумніву, що не дуже довго потреває, — і зміняться також політичні наслідки верзайського договору, зміняться в дуже значній мірі. А колиб верх між Німцями взяли були непримиримі „принціпіялісти“, то Німеччина ще й сегодня булаб під окупацією.

Причина катастрофи

побідників Атлянтику.

Минулого тижня доносили ми, що два американські летуни, Ґріффен і Меттерн, котрі перелетіли Атлянтик в 11 і пів годинах, впали жертвою катастрофи під Борисовом коло Мінська. Тепер вияснюється, що катастрофа мала справді сензаційну причину. Коли оба летуни приїхали до Москви, заступник голови „Оссоавіохім“-у Казанов і представник цивільного летунства перевели над ними слідство, чому вони змінили напрям лету і летіли поза дозволеною стрефою „Дерульоту“. Американці оправдувалися, що вони мабуть взяли хибний напрям уже в Берліні й тому це дало ріжницю 160 км. Всі перелети здовж воздушної лінії Варшава-Москва строго заборонила совітська військова влада. Тут горячково укріплюється польське погранича на захід від Березини. Большевики будують там форти, склади амуніції, бетонові площі для тяжких гармат, зелізничі стації спеціяльно для виладовування і заладовування великих транспортів війська. Всі ті праці ведуться в найбільшій тайні.

Правдоподібно американські летуни тому мусіли нагло осідати на землю, бо дісталися в обсяг ділання воздушних маґнетичних піль. Совітські прикордонні пункти протилетунської оборони мають сильні електричні стації та маґнетичними хвилями загороджують і унеможливлюють перелет над укріпленими місцями.

Отже, коли це правда, на випадок війни, цілі ескадри літаків будуть падати на землю, коли лише дістануться у сферу ділань маґнетичних хвиль.

Лихі ніколи не мають справжньої радости ні не відчувають внутрішнього спокою, „бо нема спокою для безбожних, каже Господь“. — Іс. ЛХVII. (Тома Кемпійський, II, 6).

Страшні дні

в ліському повіті

Від одного з наших ВП. Передплатників з Ліського повіту одержали ми отсей цінний допис:

В „Ділі з 9. VII. 1932 р. і в „Новім Часі“ з дня 11. VII. 1932 р. під наг. „Про події в ліському повіті“ появилися деякі баламутні вісти. Годі згодитися на речення п. посла Матчака, що ніякої зовнішньої аґітації не було. Якже в такім разі пояснити собі виступи проти духовенства, а брак якогонебудь виступу проти Жидів? В розрухах брали участь селяни: Українці і Поляки згідно а комуністи в тракті тих подій використали ще події в Берегах долішних і розворушення селян з причини їх. Тут треба шукати кореня виступів проти духовенства. І так лат. священика Цебєру в Лобізві зневажено і навіть дещо потурбовано та ведено серед насміхів і наруг до війта. Закидувано йому, що знайдено у нього ручні ґранати, яких нібито хотів ужити проти селян та які фактично зложили у него в часі його хвилевої неприсутности в хаті переходячі постерункові. В Телешниці Ошваровій під вікнами пароха о. Андрія Дороша викрикувано: „Смерть тобі, смерть тобі!“ В Райскім місцевий сотрудник о. Олександер Шурґот прийшов сам до панцизняного „крижа“ і там успокоював товпу та здержував від дзвонення. У відповідь одержав ріжні епітети та погрози вилами і мусів в обороні свого життя усунутися. В Рівнім (дочерна парохії Устиянова) місцевий парох успокоював рівнож людий. Зібрані накинулися на него і мало його не побили. Мусів також усунутися. Супроти повисших фактів дивним і несправедливим видається речення п. посла Матчака, що „місцева інтеліґенція не сповнила свого обовязку“, оперте на такій аргументації, як ось: „в тому часі більшість священиків виїхала зі своїх парохій, як кажуть, на реколекції до Перемишля“... Бо ці, що не виїхали, не могли опанувати в своїх парохіях ситуації, викликаної подіями в Берегах долішних і большевицькою аґітацією між розбурханими селянами, котрі так сліпо вірили у впровадження панщини, що жадні противні арґументи не помагали, а стягали підозріння, що „тримають з панами“. Староство ліське могло успокоїти селян, якби було сейчас до цего взялося. Знова ті священики, що виїхали, — виїхали дійсно на реколекції, які в тім часі кождого року звичайно відбуваються в Перемишлі для священиків.

В дни 27. VI. як першім дни реколекцій був всюди спокій і ніхто не предчував надходячих подій. Вправді ходили чутки про „впровадження панщини“ в злуці з подіями в Берегах долішних в дні 22. VI. т. р., але ніхто з духовенства не предчував, що вони викличуть. Та й самі селяни про те не знали, ані нічого передтим не плянували. Опісля по подіях показувано пп. послам дотичний розпорядок Еп. Ординаріяту щодо реколекцій і сам п. посол Гр. Тершаковець признав, що знає про те, що в тім часі відбуваються для священиків реколекції, отже дивно, що в дописи в „Ділі“ і в „Новім Часі“ подано в сумнів дійсну причину виїзду словом „як кажуть“, немовби бажалося піддержувати неправдиву верзію розсівану ворогами церкви і народу, що священики навмисне повтікали, щоби не бути з народом при обороні його соціяльних інтересів. Дотичне речення, прочитане в „Ділі“ і в „Новім Часі“, викликало обурення у місцевих священиків, які раді були вичитати в тих газетах щось таке, що вплинулоб на піднесення довіря селян до своїх душпастирів та ослаблювалоб антирелігійну аґітацію, а не навпаки, — такі вислови, які впливають хіба на розбиття єдности селянської маси з інтеліґенцією та виглядають цілковито на підхід проти тої інтеліґенції. При цій нагоді висказується здивування, чому ніхто з пп. послів не заглядав у ці околиці раньше, мимо цего, що голосовано тут майже виключно на листу ч. 11. — тай тепер по подіях підчас своєї присутности не увійшли в контакт з населенням тутейших сіл. Про одно не згадано в дописи, а іменно, що в тих селах, де відбулися ці події була також п. сенат. Олена Кисілевська.

З инших баламутних відомостей треба згадати вістку про учителя Стшелецкого. Навіть того назвиска учителя в Телешниці сянній нема. Дальше треба ствердити, що лат. пароха Цебєру (а не Цеперу) не перенесла лат. курія за те, що „повівся („Новий Час“ — повісився) у сам день сумних випадків так незручно“ і т. д., але о. Цебєра ще перед подіями одержав иншу парохію і там інституювався.

Такі „правдиві інформації“ п. посла Матчака і то (як сказано на початку дописи) на підставі „автопсії“! Отже щож говорити про ріжні дописи инших людий, менш відповідальних і авторитетних. Що до самих подій, то як сказано висше, підставою їх були вісти, розширювані по селах з Берегів долішних. Лихий був помисл „свята праці“ — страшна нужда селян підчас теперішньої кризи, де за добру корову дістане 40 зл., а головний дохід з гір люди мали з годівлі худоби і свиний, брак скорого успокоєння зі сторони офіціяльних чинників — підхоплення справи через больш. аґітаторів — це все причини, чому так стихійно селяни увірили в заведення панщини. Вкопання хреста на памятку відбутого „свята праці“ зрозуміли селяни яко вкопання хреста на впровадження наново панщини, при чому додано, що мають викопати панщизняний хрест і викопати закопані під ним документи. Автора свята праці ґр. Потоцкого помішано з понятям цего, що має впровадити панщину.

В дни 29. 6. ц. р. почали селяни, узброєні в вили, мотики і т. д. збиратися довкола хрестів в ціли їх оборони. Більші скупчення селян з дооколичних сіл були в селах Лобозів, Телешниця сянна, Райске. Селяни загалом заховувалися спокійно, окрім легкого побиття лат. священика в Лобізві і розброєння поліції. В дни 1. 7. ц. р. в пятницю рано ввійшло до села Телешниця сянна 45 поліціянтів і розігнали селян зпід хреста. Селяни боронилися і було 8 поліціянтів ранених. Здавалося, що настане спокій.

По перевязанню ранених, ранені на фірах відїхали з села. Зараз з початку села з Лобізви надійшовша фалянґа людий почала битву з поліцією, кидаючи з згори каміня, палиці, а навіть стріляючи. На поміч поліції в тім місци надійшла решта поліції, котра знаходилася в дворі, а з другого боку військо. Почався огонь з карабінів і ручних ґранатів — вислід 4-ох убитих і кількох ранених. По тім всім настало успокоєння — селяни помалу почали вертати до своїх занять. По скінченні битви богато селян виарештовано — скількости не мож означити. Зразу великий страх був в селі, причинявся до цего перехід через село війська й поліції. Тепер вже значне успокоєння.

Священик.

Примітка Редакції „Н. Зорі“: Сей допис належить до дуже поучаючих. Важні в тій дописі не тільки інформації Впр. Автора про сам перебіг відомих подій але також подані факти, котрі свідчать про сильне підмінування наших сел і про те, як легко наших селян підбурити проти невинного духовенства. Річ ясна. що ті жахливі факти булиб неможливі, якби наше Всч. Духовенство і поважніша частина світської інтеліґенції взялися зорґанізованим способом до угрунтування виразної політичної орґанізації, опертої на католицьких і консервативних засадах. Тільки така політична орґанізація моглаби успішно протидіяти в масах усяким підбурюванням зі сторони сель-робів тай заощадиласб нашому народови безцільного проливу крови і безцільних терпінь та довелаб той народ до наладнання лучших відносин.

Перші Збори

Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові.

V.

З черги забрав слово о. Д. Лопатинський: Ставлю внесення не дискутувати над сим статутом, бо він затверджений. За рік можна буде його змінити. Зачинати діяльність т-ва від зміни статуту смішно. Деканальні відділи нам счеркнено. Тепер маємо ухвалити справи вкладок і членства. Всі священики й церкви обовязково повинні бути членами т-ва св. Андрея. — о. дек. Г. Микитюк: „Не годжуся з тим, що маю тільки голосувати. Я член-основник т-ва! Ставлю внесення, щоби вкладка виносила 2 зол. до кінця сего року, вписове 50 сот.“. — о. д-р Й. Застирець: Не дивуюся, що влада так скоро затвердила сей статут, бо він дуже непрактичний. Тому кілька літ оснував я „Священичу Касу“, але мені перешкодили. — о. В. Пришляк: Противлюся думці о. Лопатинського. Становище референта і львівських священиків є того рода, що статут т-ва вже готовий і затверджений. Та кожда кооператива має право змінити свій статут. В статуті нема згадки про те, щоби т-во мало право боронити своїх членів в суді та старостві. Ні один проект не вийшов зі Львова тільки всі з провінції. Треба приняти поправки статута. Таж у нім раз говориться про вкладки, раз про уділи. Нам предкладають статут культурно-освітного т-ва. Ставлю внесення, щоби доповнити статут відповідно до потреб духовенства. — Голова зборів: Прошу не забувати про ціль наших зборів. Повідомляю, що Митрополит приняв нашу делеґацію та уділив зборам Свого благословенства. — о. дек. Фединський: Треба наперед заснувати наше т-во. Референти дали нам нарис діяльности. Тепер маємо ухвалити статут, вибрати Надз. Раду, усталити членські вкладки і т. д. Голова зборів піддає під голосування статут, котрий принято одноголосно. — о. проф. Савицький: Ми післали письмо до всіх деканатів ще 30. X. 1930 р., щоби вислали делеґатів для обговорення статуту. Відповів тільки один деканат, Бурштинський, на всіх 52 деканатів! Статут т-ва св. Андрея уложили ми на підставі статуту т-ва „Взаїмної Помочі Укр. Учительства“. Кооперативи, котрі вже є або будуть істнувати, мають бути еманацією нашого т-ва. Хочу підчеркнути один факт: санаторія для священиків в Гребенові за дорога. Денне удержання в ній 6—7 зол. а в Черчи 4 зол. — о. інсп. Навроцький в імени Комісії Матки відчитав лісту кандидатів до Надз. Ради, Суду і Контрольної Комісії т-ва, котру принято одноголосно. Склад першого виділу т-ва подали ми в 47 ч. „Н. З.“ з 26. VI. ц. р.

о. Навроцький (Золочівщина); В тім перехіднім році істнування треба ухвалити малу вкладку. Золочівський протопрезвітерат ухвалив надати т-ву св. Андрея кооперативний статут. Ми не занедбуємо духових цінностий. Але кооператива не підлягає староству, тільки судови. Кооперація має будову здолу до гори, а тут маємо згори вділ. По містах будуть бурси й домівки священиків. У Львові Пенсійний Інститут, Емеритальний Фонд. Наше побажання є, щоби ціле т-во мало кооперативний напрям. Ми ухвалили вписове 50 сот. і 2 зол. на 1932 р. — о. Д. Лопатинський: Не годжуся з моїм передбесідником. Крім кооператив треба мати й станове т-во. Ми не можемо виречися того, щоби мати своє станове т-во. Тут предкладається за низьку вкладку. Говорилося богато про великі річи, а тут така мала вкладка! Коли Отці хочуть, щоби т-во в першім році розвинулося, то як це може статися при такій малій вкладці? — о. Фединський: Коли 800 священиків зложить по 1 зол. місячно та по 5 зол. вписового, то це буде вже якась підстава до дальшої організації. — о. Савицький: Учителі платять по 5 зол. місячно. Вкладка мусить бути найменше 2 зол. місячно. — о. Навроцький: Наше духовенство це пролетаріят! Ми знаємо з досвіду на селі, що весь сільський актив пішов до кооперації, а читальні заниділи. Тому треба також нам організуватися в кооперації! — о. Д. Лопатинський (вже поіритований): Алеж станове т-во священиків не може бути кооперативою! Якби то виглядало, що наше головне т-во — кооператива!? — Голова зборів: Уважаю, що найкраще буде вписове 5 зол., місячна вкладка 1 зол. — о. дек. Микитюк: Треба взяти під увагу велику біду між духовенством. Деякі відтягаються від всяких жертв, бо не мають звідки. Три священики зложили в нас присягу, що нічого не мають. о. дек. Гошовський: В дек. Тухля складають священики збірки від двох літ. Думаю, що буде добре 2 зол. місячно і 5 зол. вписове. — о. Пришляк: За богато категорій членів, бо аж 5: священики, їх родини і т. д. Вкладка не може бути висока, бо тоді священики не зможуть платити вкладок за себе та за родину. — о. Бобовник: Не розумію дискусії. Нащо т-во потребує вкладок? Треба розріжнити вкладку до т-ва св. Андрея і до каси. Нехай буде вкладка 1 зол., вписове 5 зол. — В голосуванні принято більшістю голосів висоту міс. вкладки 1 зл. до других зборів. За вписовим 5 зол. було 16 за, більшість проти. Висоту вписового усталено більшістю голосів на 2 зол. — о. Лопатинський: Ставлю внесення, щоби всі побажання і поправки до статуту передати під розвагу Надз. Раді як дезідерати. — о. Сухий: Ставлю внесення змінити се місце статуту, щоби голову вибирали загальні збори, а не Надз. Рада. — о. Дир. Ю. Дзерович: Як голова Надз. Ради взиваю всіх до вирівнування членських вкладок. — Голова зборів, о. дек. Е. Бачинський: Дякую передовсім о. прал. Куницькому за участь в нарадах та всім Отцям. Пригадую собі, що тому 4 роки, в часі першого зїзду наших Епископів, звернувся до мене Еп. Няраді в справі реформи вдовичо-сиротинського фонду. Я познакомив Його з тими справами. В часі розмови Еп. Няраді висловився, що Рим тому бажає собі целібату, бо богато синів наших священиків стало радикалами. Наша організація буде мати завдання будувати інтернати для відповідного виховання священичих дітий. Апелюю до всіх оо. деканів, щоби вжили своїх впливів до переведення в життя намічених цілий т-ва. Замикаючи збори кличу: „Щасть Боже для нашої праці!“ — На тім закінчено збори о год. 2.30 (а розпочато їх о год. 10.45).

Залізниці в часі кризи

„Вечур Варшавскі“, обговорюючи зелізничу господарку в Польщі, пише, що зелізниці переходять тяжку кризу. Минулого року дохід зелізниць був о 300 міл. менший від прелімінованого. Підвишка тарифи 1929 р. дала протилежні наслідки від сподіваних. Людність уникає зелізниць. „Зельони Штандар“ доносить, що до Варшави прийшли пішки в урядових справах Юзеф Кокоша і делеґат безробітних зі Шлеська. Оба зробили по 300 кільом. з гаком. Один осадник приїхав ровером на судову розправу з Ґрудзьондза до Замостя, проїхавши туди і назад 1000 км. Автобуси обнизили ціну білетів і тим способом підвисшили свою фреквенцію. Коли зелізниці хочуть конкурувати з автобусами і мати доходи, мусять знизити оплати.

Просіть і дастъся вам. (Слова Спасителя, Мат. 21, 22).

Голос на часі

В справі бурс і їх доброго проводу.

Дуже болюче вдаряє обставина, що нині не маємо в богатьох ще містах відповідних інституцій, де наша ґімназійна молодь найшлаб домову опіку. Ся недостача дається нині дуже відчувати вже неодним родичам, що самі бачать лихі наслідки шкідливого проводу молоді поза рідним домом. Вправді на початку шкільного року бачимо по шкільних коритарах ріжні оголошення осіб, що пропонують мешкання для дітвори, але як мало між ними таких, що попри матеріяльний інтерес хотілиб заступити дітворі родичів. Родичі віддали діти під чужий провід і вернули домів, а в місті тим часом діти псуються, занедбуються в науці, забувають те, чого навчилися в дома, або й сходять на дорогу морального упадку. Тому рік віддав я був своїх дітий на мешкання до одних знайомих інтеліґентів, що тішаться доброю славою в більшому місті. Хоч відносно харчу, накликування дітий до науки, порядку в дома я не можу нарікати, та з другої сторони діти наглядно побачили перший раз в життю, що можна довгий час жити без молитви та релігійних практик.

Що значить добра домашня опіка, бачив я колись і переживав в передвоєнній Бурсі У. П. Т. у Львові. Настоятелем Бурси був тоді проф. В. Адріянович, чоловік небуденної енергії, щиро відданий молоді. В часі світової війни бачив я ріжні виховні заведення західних культурних народів, та нігде не видів я того ладу, карности та солідної батьківської опіки, що її давав учням проф. Адріянович. На недбалу молитву учнів звертав увагу, лінивство переслідував, стало впоював в учнів почуття до обовязку, любив порядок всюди, а через те держав „бурсацький“ ригор, якому сам підчинявся.

Так було колись, а як нині там, не знаю, бо живу далеко від Львова. Знаю тільки з оповідань, що деякі міста в нашій країні мають уже виховні інституції, де управителями є будьто священики, будьто світські, одні і другі визначні педаґоги.

Зате в деяких більших містах справа та стоїть сумно. Попри инші клопоти на початку шкільн. року приходить ще й жура, де віддати на мешкання дітвору. Йде мені тут головно про релігійний напрям виховання дітвори. Ясна річ, що до такої високої задачі найвідповідніші наші оо. Катехити. Під умілим проводом священика вийдуть добрі кандидати до духовного стану, вийде й віруюча світська інтеліґенція. Тому булоби пожаданим, щоб до організації таких бурс взялися наші оо. Катехити негайно. Початки може й тяжкі будуть, але се приходить у кождому ділі. Та за се овочі такої праці будуть благородні. Лиш не гаяти часу і взятися до праці, а тоді при добрій волі і Божій помочі все буде.

о. Марко Ґіль.

„Контрреволюційні“ письменники

В СССР вийшла недавно книжка п. з. „Півстоліття польської літератури“. Ту книжку сконфісковано зараз по виході. Тепер большевицький орґан в польській мові „Трибуна Радзецка“ пояснює причини тої конфіскати. Вона пише, що в тій книжці представлені „контрреволюційні“ письменники. Нпр. Жеромський, котрий проповідував польський фашизм, воскресив духа мілітаризму й мав значний вплив на ідеольоґію сучасної Польщі, — а знов Еліза Оржешкова „пропаґувала розвиток земельного капіталізму й ідеалізувала кулаків“. Автор сконфіскованої книжки Каміньский. Чи він опинився на Соловках, невідомо.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

29. Тайна нарада у Галицького намісника.

Міністр Конрад фон Айбельсфельд на підставі меморіялу нунція Ванутеллія написав 18 квітня 1882 р. до намісника Галичини ґр. Потоцкого[160]), щоби спитав о гадку обох архиепископів у Львові, то є: римокатолицького і нашого греко-католицького, якби намірену реформу Василіянського Чина чимскорше перевести в діло. Письмо міністерства віроісповідань і просвіти прийшло до Львова 20 квітня 1882 р., а до кінця місяця, отже до 10 днів мала бути уряджена конференція й мав бути висланий звіт з неї до Відня.

Одначе намісник не спішився, бо доперва по тижневі скликав конференцію, на 29 квітня. Коли минув квітень, 1 мая 1882 р. міністр вислав понаглюючу телеґраму. На неї відповів намісник таксамо телеґрамою, що доперва 7 мая може бути пересланий звіт з наради, хоч міністр Айбельсфельд у своїм письмі з 18. IV. зазначив, що справа реформи Чина не лише з церковного огляду але також з політичного дуже важна, тому належало зі справою поспішити і залагодити „найдальше до кінця квітня“. Потребу бажаного поспіху міністр аґрументував у своїм письмі.

Потоцкий у своїй відповіді міністрови пише, що назначений міністром речинець показався за короткий. Може не прочував, що на нім однім задержувалося ціле діло. І тим самим опізнювалася дата висилки папської конституції, котра могла бути вислана навіть на початку мая 1882 р. Нараду епископів можна було скликати 22, 23 або й 24 квітня, а звіт можна було написати протягом 3—4 днів так, що можна було при кінці квітня, як писав міністр Айбесфельд, вислати звіт нарад до Відня. Та як не як, а треба признати, що звіт і то обширний та всесторонний, виготовлено й вислано доволі скоро.

На конференції, кажеться у звіті, признали всі присутні, що Василіянський Чин від ряду літ знаходиться в занепаді, а тепер (то є в 1882 р.) є вже в цілковитім упадку. Намісник підчеркує, що той Чин дав був колись грекокатолицькій Церкві найліпших випробованих людей, котрі сильно і видатно відзначилися в історії розвою грецької єдиненої Церкви. Унія болюче відчуває тепер страту і брак співділання того Чина в церковній і релиґійній ділянці. Та хоч всі присутні признали загальний і крайний упадок Чина, то в дальшій дискусії на конференції над способом, як зарадити сему упадкови, перемиський епископ Йоан Ступницький зазначив, що найліпше буде, щоби Чин ратувався своїми власними силами. На се відповів рішучо протоігумен Чина о. Др. Сарницький, що се неможливе, бо монаша дисципліна від десятків літ ослабла[161]), до монастирів вкрався був занадто світський дух, противний монашому життю[162]). І помало заникала традиція колись такої богатої в заслуги діяльности Чина. Добромильський новіціят вже від довшого часу не відповідає свому завданню. Для відновлення колишньої обсерванції й навіть до відповідного проводу новіціяту, Чин не має вже своїх потрібних сил. Без зовнішної помочи мусить Чин ще глибше упасти і скоро загинути. Колиж необхідно треба помочи зпоза Чина, то на думку о. Сарницького треба її шукати там, де її справді можна знайти, то значить у ОО. Єзуітів. Дальше заявив о. Протоігумен, що як лиш василіянський новіціят буде відданий старанному і досвідченому проводови Єзуітів на протяг 15—20 літ, то в Василіянськім Чині запанує новий оживлений дух і Чин в недовгім часі двигнеться зі свого застою до спасенного і діяльного стану. Протоігумен покликувався на подібний факт у XVII ст., коли під опікою ОО. Єзуітів і при їх співділанні Чин скріпився і дійшов був до блискучого стану на добро і славу Унії.

(Далі буде).

*

Друкарська помилка. В докінченні звіту галицького намісника до міністерства віроісповідань у Відні в 53 ч. „Н. Зорі“, на ст. 4, в 17 стрічці 2-ої шпальти здолу є друкарська помилка, яка зміняє зміст. Напечатано „dringend“ а має бути „dringen“.

[160]) Ґраф Альфред Потоцкий, австрійський політичний діяч, походив з галицької лінії Потоцких-Пилява. Ур. 1817 р., був коротко в дипльоматичній службі. Від 1861 р. член австр. палати панів; 1867—1870 р. міністр рільництва; від квітня 1870 р. до лютого 1871 р. президент міністрів; 1875—1883 р. намісник Галичини. Помер 1889 р. в Парижі.

[161]) Упадок Чина датується в Галичині від самого початку XIX ст. В 1816 р. протоігумен о. Теофан Голдаєвич пише до одного з монахів: „Ja sam poprawić nie potrafię. Ale niech się przykładają do tego i drudzy, w których duch zakonności ieszcze całkiem nie wygasł (гл. архів Крехівського монастиря, збірка листів). Бачили наші Василіяни упадок Чина і підносилися голоси, щоби ще останки ратувати, одначе вже тоді бракувало сил для ратунку Чина. (Гл. Рукопис: Коротка історична розвідка о Крехівськім монастирі, друга сторона, додана до ст. 100, в архіві монастиря св. Онуфрія у Львові). Автором цеї рукописи є о. Константин Мрозовський ЧСВВ.

[162]) Тодішне „Дѣло“ мильно і злобно підчеркувало, що діяльність о. Сарницького була знана „тѣлько съ надто частого перебуванія въ Рясной, а не съ якихъ небудь подвиговъ и заходовъ коло реорганизаціи подъупавшого Чина и ажь митрополитъ Іосифъ, якъ завсѣгды старанный о добро Церкви и священьства, такъ и тутъ звернувъ свою увагу на жалюгодный станъ подъ провинціяльствомъ о. Сарницкого“. — Гл. „Дѣло“ ч. 33 з 1 (13) мая 1882 р. — О. Сарницький признав публично на конференції у намісника упадок дисципліни в Чині. А що він був членом того Чина, то й себе зачислив до тих, у котрих упала монастирська дисципліна. Старші, привикли до строгої карности, стали вже немічні, молодші відчужилися від строгих правил монастирського життя, наука аскетична і релиґійні вправи в розважаннях і молитві були цілком занедбані. Сам о. Сарницький був тоді одним з молодших. І він підпадав тим людським немочам, але й упадаючи в немочі, бажав піднести свій Чин до давної висоти. Він, хоч підлягав немочи людській, признавав той стан Чина невластивим і як протоігумен хотів його піднести і д і л а в в тій ціли. І в тім саме його велика заслуга. Гірше булоби, якби він не був бачив сього упадку і не старався о його поправу.

Стережися перед полученням в супружжі з людиною, котра тобі чужа в вірі твоїй. (Св. Амврозій).

Зле сумління все несміле і неспокійне. (Тома Кемпійський, II, 6).

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 7)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

е) На меті докучити парохові мали також судові процеси, які виточили йому тилявські схизматики. Перший з них був процес за шкільні дошки, які буцімто парох мав забрати на цілі приходської будови. Другий був процес, виточений йому одним з провідних тилявських схизматиків за мниме право свобідного переїзду через приходське подвіря. Оба процеси скінчилися для їх справників програною, а то в першому случаю перед судовою властю першої інстанції (в хвилі коли се пишу, розправа перед вищою інстанцією ще не скінчена), а в другім випадку перед судовими властями обох перших інстанцій.

Окрему ділянку, в области якої схизматики старалися дошкулити гр. кат. парохові в Тиляві, була нескінчена ще досі справа замкнення старого й отворення нового кладовища в Тиляві та ведена ним продаж ерекціонального тилявського поля.

І так у першім випадку не хотіли схизматики допустити до набуття гр. катол. Церквою в Тиляві від гр. катол. приходства в Тиляві ерекціональної парцелі на кладовище. Опиралися на тім, будьтоби ту парцелю на основі зділаних ними перед переходом на „православе“ якихсь конкуренційних свідчень вони вже набули на власність громади. Справу програли, бо Окружний Земельний Уряд у Львові проект продажі згаданої парцелі гр. катол. Церкві в Тиляві затвердив, а міністерство рільних реформ у Варшаві рекурс тилявських схизматиків відкинуло.

Не пощастило тилявським схизматикам також і в другім випадку, а іменно в намаганім перешкодженні продажі инших ерекціональних парцель тим купцям (розуміється греко-католикам), котрим бажав їх продати гр. кат. тилявський парох. Схизматики думали, що в посідання тих парцель прийде їх арендатор, оден схизматик з Тиляви, а не бажаючі їх набути греко-католики з сусіднього села. Одначе всякі їх заходи, в тім і рекурс до міністерства рільних реформ у Варшаві, не увінчалися ніяким успіхом.

4. Відносини в школах у Тиляві й Терстяні від хвилі довершення тилявсько-терстянської схизматицької апостазії.

Коли йде о повне зображення відносин, які настали на области грекокатолицької парохії в Тиляві й Терстяні після формального довершення там схизматицької апостазії, то не можна в сих споминах поминути мовчанкою і тамошних вселюдних народних шкіл, які відіграли рівнож свою розкладову руїнницьку ролю. — Нещастя хотіло, що якраз в часі, коли схизматицьке „православе“ розпочало й повело свій наступ на св. Унію в Тиляві й Терстяні, управителями тамошніх народних шкіл були учителі-руссофіли. Вони, особливо управитель в Тиляві, відразу поставилися прихильно до нового схизматицького руху. Показалося це особливо тоді, коли діти схизматицьких родичів, які ізза свого віку (між 7-им і 14-им роком життя) не могли на основі обовязуючих державних законів перейти по закону на „православе“, за намовою схизматицьких проводирів і своїх родичів розпочали бойкотувати науку греко-католицької релиґії. Тоді згадані учителі замість, як наказував їм обовязок, уживати відповідних середників для забезпечення правильного ходу науки греко-католицької релиґії в школі, дивилися на той діточий бойкот через пальці і навіть тихцем його підпирали.

В Терстяні не лише самі діти зачали втікати з годин греко-католицької релиґії, но й самі селяне перестали присилати підводи по гр. кат. душпастиря до Тиляви так, що наука релиґії правильно не могла відбуватися довший час за о. пароха і за його наслідника в народній школі в Терстяні. Тимчасом тамошній управитель школи, руссофіл (М. Х.), ні його наслідник, Поляк, не ужили свойого впливу, щоб цьому зарадити, хоч з уряду були до цього зобовязані. Тому о. парох не бачив иншого виходу, як постаратися о місію до навчання релиґії для світської особи. Його наслідник постарався о ту саму місію для душпастиря з сусідньої гр. кат. парохії.

(Далі буде).

ОСИП НАЗАРУК

В столиці жовтого діявола

9)

З моїх подорожних записок.

Коли я перечитав сю кореспонденцію, вона зробила на мене величезне враження. І я читав її вдруге і втрете. І за кождим разом те враження слабшало. І разом з тим образ Ню-Йорку розпливався в очах моїх, розпливався як мрака, як міраж, як нічний привид по сні. І пригадалися мені слова Письма Святого, з пятої книги Мойсея, де сказано: „Віддай йому дві пайки з усього, що маєш... Він бо первенець сили (твоєї), йому належить право первородства“...

Так! Він первенець сили твоєї, Европо! І коли над ним так скоро, так неймовірно скоро закпив собі жовтий діявол, то що буде з тобою, старою і знемощілою... Що буде з усею культурою твоєю... Ти по великій війні віддала йому, здається, навіть більше ніж дві пайки з усего, що мала. А він так скороскоро догосподарився до того, що в довжезних хвостах стоять голодні діти його, без праці, без заняття...

Я ще так недавно бачив незмірне богацтво міста того, його люксусові вистави, його орґії світла, його кіна й театри, його бібліотеки й музеї, його мозаіки й мармори, його церкви і хмародери — і ні одного жебрака! А сегодня жебрацтво мов струп страшний вкриває все — і блискучий Бродвей і елеґантну Фифт Евеню і Волстріт, улицю міліонерів і міліярдерів...

Неімовірне — а правдиве.

І може недалекий вже час, коли липка кров покриє гладкий асфальт Ню-Йорку і потече Бродвеєм на 30 кільометрів довгим і зачне капати по сходах і по віндах стоповерхових хмародерів. І задуднить та затовчеться в Ню-Йорку найстрашніша орґія фурії, найстрашніша зі всіх, які бачила історія. „Він бо первенець сили твоєї...“

І на той привид, котрий може бути не менше реальний ніж сам Ню-Йорк, рука мимохіть витягається по ту книгу, котру я бачив приковану ланцюшками до ліжка в готелях міста того і котру я там полюбив, там — у столиці жовтого діявола...

Отвираю книгу Мойсея, — якже слушно названо книгою Битія! — й читаю:

Рече Господь: Велико квилять до мене про Содому й Гомору гріхи їх вельми тяжкі. Зійдуж та погляну, чи так воно діється, як до мене голосять, чи ні, щоби знати...

І приступив Авраам блище і рече: Так оце Ти хочеш погубити й невинних з виннними? Може там найдеться пятьдесять невинних у городі. Чи схочеш Ти й їх погубити і не помилуеш усього міста задля пятьдесятьох, коли будуть там? Ні бо, не чини по глаголу сему, щоб убити праведника з нечистивим і щоб у Тебе було праведнику так як нечестивому. Ні бо, ні! Судячи суд у сій землі, як Т о б і не вчинити правди?

Рече Господь: Коли буде в Содомі пятьдесять праведників у городі, помилую ввесь город і все місто задля них.

І рече відповідаючи Авраам: Оце завзявся я промовляти до Господа мого, (хоч) я земля і порох. Колиж поменшає праведників до сорока й пяти, чи вже погубиш через (брак) пятьох увесь город?

І рече Бог: Не погублю, коли знайду там сорок і пять.

І завзявся (Авраам) іще промовляти до Бога тай каже: Колиж знайдеться тамечки сорок?

І рече Бог: Не погублю й ради сорока.

Щож Господи, коли промовлю: А як знайдеться тамечки тільки тридцять?

І рече Бог: Не погублю й тридесятьох ради.

Оцеж я наважився говорити до Господа: Колиж знайдеться тамечки двацятеро?

І рече Бог: Не погублю, коли знайдеться там двацять.

І каже (Авраам): Щож, Господи, коли промовлю ще раз: Колиж знайдеться там десятеро?

І рече Бог: Не погублю і десятьох ради.

І відійшов Господь, переставши глаголати до Авраама. І вернувся Авраам на місце своє.

Якже зачервонів ранок, принукали ангели Лота, глаголючи: Вставай, бери жену твою і двох дочок твоїх, що при тобі тай одходь, щоб і тобі не погибнути з беззаконними городянами.

І стуманів Лот і взяли ангели за руку його і за руку жінку його і за руки двох дочок його, бо пощадив їх Господь. Тай вивели і поставили за городом. І як повиводили їх геть, рече: Спасай душу твою. Не озирайся і не зупиняйся ніде в околиці сій. У гори втікай, щоб і тобі не згинути.

Речеж до них Лот: Благаю тебе, Пане! Знайшов раб твій ласку в очах твоїх і велика милость твоя, яку ти показав мені, що виратував душу мою. Та я не здолію ратуватися в горах, щоб не дігнала мене лиха година та не вмерти мені. А глянь, городок сей близько, побіжу я туди. В і н м а л е н ь к и й, так і душа моя сохраниться.

І рече йому: Оце я зглянувся і в сьому, що не погублю городка, про котрий мовив еси. Хапайсяж ратувати там. Не можу бо чинити нічого, доки увійдеш туди.

Тим і приложено містечку тому призвище Сигор.

Сонце зійшло вже над землею, як Лот увійшов у Сигор. І бурхнув Господь на Содому й Гомору сіркою та спалив міста.

(Далі буде).

Нічим не тішся крім одного: що ти добре чинив. (Тома Кемпійський, II, 6).

Українські учителі Закарпаття

піонірами національної свідомости.

На днях відбувся в Густі на Закарпатті конґрес українського вчительства. В нім взяло участь 678 учителів, т. зн. більше ніж половина всіх учителів Закарпаття. На конґресі переведено зміну статута їх товариства. Найважніша зміна це зміна назви т-ва. Дотеперішну назву Т-ва „Народовецьке Учительське Товариство“ замінено на „Товариство Українського Вчительства Підкарпаття“. Крім того конґрес ухвалив богато важних резолюцій у шкільних справах. З них найважніша се домагання введення до українських шкіл Закарпаття живої української мови і фонетичного правопису. Цей далекосяглий крок закарпатських учителів приспішить остаточну розвязку „язикового питання“ на Закарпатті в користь природнього українського напрямку.

Німецькі комуністи перейшли до атаки...

Супроти зростаючого террору Ґітлерівців, німецькі комуністи покинули дотеперішню тактику оборони та перейшли самі до атаки. З другої знов сторони Ґітлерівці грозять вимордуванням усіх комуністів на протязі одного тижня. В дотеперішній передвиборчій кампанії вбито в партійних бійках коло 100 осіб, а 1125 ранено. Німеччина находиться в стані домашної війни. Щоденно є кількох убитих та десятки ранених. В Липську демонструвало 60.000 комуністів під кличем боротьби з фашизмом. Один провідник комуністів сказав: „Німецький пролетаріят виповідає безоглядну війну Ґітлерівцям та обвинувачує теперішний уряд за все, що діється в Німеччині. День 31 липня (виборів) буде днем червоного тріюмфу, або заглади пролетаріяту. Мусимо побідити!“.

Навіть велика ограниченість в молодости таксамо як велика здібність не управнює до висновку про успіхи в праці зрілого віку. Атже навіть черепаха побідить перегонового коня в посуванні до цілі, коли вона посувається в добрім напрямі, а кінь біжить у напрямі фальшивім. (Смайлс, „Про способи і шляхи самопомочи“).

Маленький фейлетон

Опалювання шкіри

Загально панує переконання, що опалювання тіла соняшними промінями впливає корисно на наше здоровля. Сонце має, як відомо, ріжнородні проміні, не лише щодо інтензивности але також і щодо якости. Для нашого орґанізму найважніші два роди промінів: червоні та позафіолетні. Очима не можемо розріжнити їх, натомість основна ріжниця виступає при їх діланню на шкіру. Червоні проміні відчуваємо безпосередно; це вони викликують у нас почуття тепла, огрівають наше тіло. Натомість ультрафіолетні проміні, знані також під назвою „гірського сонця“, не викликують підчас свого ділання жадної реакції нашого орґанізму. Зате реакція виступає пізніше як зачервонілість шкіри. Очевидно ця реакція виступає тільки в місцях непокритих одягом, бо ці проміні не проникають сталих тіл так, як проміні Рентґена. При частішому їх діланні завважуємо скупчення барвників в нашій шкірі і то в такій кількости, що шкіра набирає згодом значно темнішого вигляду і при дальшому опалюванні стає темнобронзова.

Ця зміна краски нашої шкіри це дуже важний чинник для нашого орґанізму. Позафіолетні проміні, котрих високу лічничу вартість аж останніми часами пізнано в цілій повноті, не задержуються на поверхні шкіри, але проникають вглуб. Орґанізм поглощує їх і так, як кождий инший лік, у відповідній кількости, впливають вони додатно на стан нашого здоровля. Одначе в надмірній кількости, коли їх забогато дістане орґанізм, вислід їх ділання може бути навіть шкідливий.

Тому орґанізм обороняється проти надміру їх при помочи тих барвникових змін шкіри. Темні барвники шкіри мають цю прикмету, що не пропускають позафіолетних промінів у такій кількости, як їх пропускає звичайна шкіра. Отже повстає своєрідний „фільтр“, котрий не пропускає до орґанізму цього, що моглоб йому пошкодити.

Барвникові зміни в шкірі повстають при частішому постепенному опалюванні. Одначе деякі хочуть скоро опалитися і перебувають відразу задовго на сонці. Тому, що цей фільтр не може ще так скоро витворитися, шкіра і цілий орґанізм є переладовані соняшними промінями. Шкідливий вплив тако поступування дається добре в знаки всім необережним: гостре запалення шкіри, нераз дуже болюче, часто получене з горячкою, котра сягає і до 40° Ц.

Так отже опалення шкіри є необхідне, коли хочемо уживати соняшних купілів та взагалі „пляжуватися“ підчас літних спек. Одначе безоглядно шкідливе є занадто нагле та надмірне опалювання.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Сучасні українські ґрафіки

на виставі українськ ї ґрафіки у Львові (5. VI.—12. VII. 1932 р.).

Обговоривши по черзі три відділи на виставі української ґрафіки у Львові: 1) українські державні папери в 44 ч. „Н. Зорі“; 2) екслібріси в 45 ч. „Н. Зорі“ і 3) книгу (окладинки та ілюстрації) в 49 ч. „Н. Зорі“, приступаємо тепер

М Осіньчук: Св. Юрій.

до обговорення четвертого відділу, оригінальної ґрафіки, розміщеного в найбільшій салі Музею НТШ.

Цей відділ представлявся справді імпозантно. Бачили ми в нім праці 19-ох наших мистців зі Львова, Києва, Харкова, Парижа, Берліна та инших міст. Тут були заступлені майже всі малярські напрями, почавши від імпресіонізму[1]) (Іванець), експресіонізму[2]) (Глущенко), кубізму[3]) (Андрієнко), футуризму[4]) (Крижанівський і Петрицький), конструктивізму[5]) (Гординський) аж до сірреалізму[6]) (Гладкий).

Вже на перший погляд вдаряють праці Михайла Андрієнка-Нечитайла (Париж). Він працює від 1914 р. як театральний декоратор в Петербурзі, Одесі, Букарешті, Празі, Парижі з великим успіхом. Його декорації здобули велике признання на мистецьких виставах в Парижі, Лондоні, Відні та Ню-Йорку. Разом з Петрицьким і Меллєром, котрі працюють тепер в Харкові, Андрієнко належить до наших найкращих декораторів, не лише театральних, але й взагалі мистців прикладного мистецтва. Театральні декорації Андрієнка, клясичні в своїй кубістично-конструктивістичній композиції, визначаються гармонійною простотою, динамікою та контрастовістю форм. Виконання його проектів незвичайно цікаве: мистець наклеює ріжні роди паперу а навіть матерії.

Найбільш український з усіх наших сучасних ґрафіків се мабуть Микола Бутович (Берлін), родом з Полтавщини. Як на попередних мистецьких виставах, так і на цій виставі трудно здержатися від сміху, оглядаючи його ґротескові праці, навіяні своєрідним українським гумором. Відчувається немов відгомін голосного реготу Запорожців. Хто не засміється напр. на вид його ілюстрацій до „Приповідок про жінок“? Бутович вроджений ілюстратор Гоголя, що він і робить, виставлюючи свої справді „гоголівські“ ілюстрації до його „Старосвітських поміщиків“. Фантастичні ілюстрації до „Соняшних оповідань“ К. Копанського дивують своєю помисловістю. Повні гумору й руху його ілюстрації до казок: „Івасик

М. Осіньчук: Мати Божа.

Телесик“, „Вовк та лисичка“ й особливо в незрівнанім дитячім співанику „Коза“. Картина „Танок“ вражає своєю динамікою і розмахом, вмілим композиційним розміщенням танцюючих та безжурною веселістю. Леґендарні постатті як: Лада, Журило, Кожемяка, виведені наскрізь оригінально. Улюблена тематика його праць се фольклор: демонольоґія, народні приказки та пісні. Бутовича характеризує яскрава стилізація, ляконічність вислову, гумористичний підхід до сюжету, видержана кольористика. Все те висуває його на чоло наших сучасних ґрафіків.

Сергій Гладкий (Париж) заставляє нас задуматися над його цікавими сірреалістичними (понадреалістичними) композиціями з альбому „Точка бачення“. — Микола Глущенко (Париж) звертає увагу своїми експресіоністичними ілюстраціями до „Мертвих душ“ Гоголя. З великою життєвою правдою віддає він психольоґію характерів того часу. — Олекса Грищенко (Париж), б. проф. Академії в Москві, виставив ілюстрації до своєї книжки „Два роки в Константинополі“, що вийшла в Парижі 1931 р. з 40 картинами. Це перша моноґрафія Українця про Царгород. На жаль не вийшла вона в українській, тільки у французській мові. Акварелі Грищенка, повні орієнтального чару, відзначаються сильною динамікою та експресією й культурою кольорів.

Галичани: Лев Ґец і Петро Обаль продовжують традиції краківської Академії в ґрафіці. Л. Ґец (Сянок), один з найкращих галицьких мистців, виставив ряд субтельних праць, з котрих найкращі: Мадонна й Автопортрет. — Дереворити П. Обаля відзначаються силою виразу та великими розмірами. Задумані широко, виконані технічно може за одноманітно. — Михайло Зубар (Харків), учень І. Падалки, один з наймолодших наших мистців на Рад. Україні, своїми працями збуджує великі надії. Його літоґрафія „Епізод з громадянської війни“ дуже цікава розміщенням світла й тіни. „Чорне й біле“, два головні елєменти ґрафіки, виступають тут дуже читко та відграють свою ролю. — Монотипії Софії Зарицької (Париж) монументальні по своїм замислам, виконані монотонно. — Іван Іванець (Львів), знаний у нас зі стрілецьких видань баталіст і маляр коня, виставив кілька праць імпресіоністичного характеру. Це ілюстрації до сензаційних повістей, котрі звертають увагу напруженістю акції. — Мистецьку творчість талановитих мистців: П. Ковжуна (Львів) та С. Гординського (Львів) обговорено в статтях про екслібріс в 45 ч. і про книгу в 49 ч. „Н. Зорі“. — Олена Кульчицька (Перемишль), заслужена піонірка прикладного мистецтва в Галичині, одна з перших ілюстраторок галицьких видань, звертає увагу цікавими акварелями, ілюстраціями до „Слова про похід Ігоря“: Боян, Плач Ярославни, Битва, Погром. Видержані в блідих тонах, характерні своєю стилізацією, нагадують старинні картини. Неменше стилеві ілюстрації до „Лиса Микити“. Осінню сього року матимемо змогу оглянути виставу всіх праць Кульчицької, весь її довголітний мистецький дорібок, що представляє цінний вклад в українське мистецтво.

Спроби композицій на футуристичних заложеннях бачимо у двох працях покійного Василя Крижанівського та в заголовних сторінках (фронтіспісах) до футуристичних книжок (до літер. місячника „Літературний Ярмарок“) і на деяких театральних костюмах Анатоля Петрицького (Харків) до ріжних опер і драм, ставлених в театрах на Рад. Україні. — Ярослава Музика (Львів), малярка-візантиністка, виставила свої експресіоністичні праці, в котрих зривае з традицією. Се свідчить про зміну мистецького зало-

М. Бутович: Боротьба Кожемяки зі змієм.

женння її попередних праць. Її звірята характеристичні своєю оригінальністю. — Петро Омельченко (Париж) любується в ґрафічних техніках. Дав кіль-

---

[1]) Імпресіонізм се напрям в мистецтві, котрий повстав при кінці XIX ст. як реакція проти академізму (реалізму). В літературі відповідає йому натуралізм. Імпресіоністи кладуть в основу своєї творчости не подрібний опис, але хвилеве враження, особистий настрій, які одержують від окруження. Любуються в ясних і живих красках і то в ріжних тонах і відтінках, відповідно до освітлення. Уникають виразних ліній.

[2]) Експресіонізм — реакція проти імпресіонізму. Його можна порівнати з символізмом в літературі. Експресіоністи підчеркують духові переживання, стремлять до простоти форми, обмежуються до головних рисів. Характеристичні для них психольоґізм, динаміка і деформація форми.

[3]) Кубізм — модерний малярський напрям, котрий представляє все в формі шестистінників (кубів) і вальців. Кубісти намагаються представити трохвимірність простору на двовимірній площі. Предмет малюють з кількох точок бачення.

[4]) Футуризм народився в Італії. Творець його Марінетті видав 1909 р. маніфест, в котрім характеризує нове мистецтво будучности. Звідси його назва — футуризм. Футуристи підчеркують головно рух і хаос творення та розкладають форму на абстрактні елєменти.

[5]) Конструктивізм — новоєнний напрям в мистецтві, котрий запанував в сучасній архітектурі. Визначається перевагою конструктивних елєментів над декоративними, простотою і читкістю ліній. Пізнати його легко по прямих, ґеометричних формах.

[6]) Сірреалізм — найновіший, абстрактний напрям у мистецтві, увільняється від наглядної річевости, показує лише саму суть (есенцію) предмету. Ограничується тільки до одного моменту, одної черти, котра нагадує даний предмет. Сірреалізм (понадреалізм) творить сам „нову річевість“.

ка цікавих спроб добірних літографій, чорної й кольорової, в оригінальному унятті. — Михайло Осіньчук (Львів) виставив свої поважні композиції у візантійському стилі. Це спроба на мистецьких іконописних заложеннях увести новий вислів в нашу графіку. Тематика його дереворитів має переважно релігійний характер. — Іван Падалка, проф. графіки в Харкові, відзначається високою технікою та українською тематикою. Його дереворит „Козаки“ промовляє немов із залізною силою. — Графіки Олени Рубісової (Париж)

М. Зубар: Епізод з громадянської війни.

характеристичні своїм мягким і ніжним виконанням. — З 19-ох мистців є на виставі 7 Галичан: О. Кульчицька, Я. Музикова, С. Зарицька, М. Осіньчук, І. Іванець, Л. Гец і П. Обаль. Решта Наддніпрянці. Загальне враження — наскрізь додатне. Це признали всі критики в українській та чужинецькій пресі.

При оглядданні цеї вистави насувається питання: чому твори наших мистців подивляють свої й чужі, а твори наших сучасних письменників такі слабі в порівнанні з чужинецькими? Се свідчить хіба про те, що наші мистці працюють над собою інтензивно та стараються дорівнати чужинцям і навіть їх перегнати. Сего на жаль не можна сказати про загал наших сучасних письменників, котрі звичайно пишуть тільки „для домашних потреб“. Тому так мало перекладів з української літератури на чужі мови. Деякі наші сучасні мистці, як Архипенко, Андрієнко, Бутович, Глущенко, Ковжун, Касіян та інші дістають признання і похвали на міжнародних мистецьких виставах. Зате досі поза Б. Лепким, ніхто з наших сучасних письменників не звернув на себе уваги в світі. Видець.

Примітка Ред.: Думаємо, що Шановний Автор помиляється у своїх останніх твердженнях. Перекладів з української літератури на чужі мови нема не тому, немовби українські письменники не працювали над собою інтензивно (цікаво булоби знати, на якій підставі оперте таке твердження), — тільки нема з тих самих причин, чому нема перекладів на чужі мови цілого ряду недержавних народів і навіть деяких державних. Нпр. чи Шан. Автор зустрічав богато перекладів з новогрецької літератури? А прецінь нова грецька держава істнує вже поверх 100 (сто) літ, має богаті видавництва, має велику пресу, має університет, має Академію Наук. Причини браку перекладів з деяких літератур рівно складні як поява перекладів, а може і складніші. Збирати ті численні причини в одну і то позбавлену всяких доказів рішучо не можна.

ЛІКУВАННЯ СУНИЦЯМИ

Хорі на артеріосклерозу (звапнення жил), повинні літом їсти богато суниць. Одначе не кождому помагають суниці, деякі дістають навіть висипку від них. Суниці треба їсти рано на порожний шлунок. Вони очищують кров з мочового квасу, котрий викликує богато хоріб і недомагань. Суниці побільшують також апетит. Крім того суниці очищують зуби через свій спеціяльний хемічний склад.

Перша в Галичині

велика будівля парохіяльної читальні.

Загальні Збори парохіяльної читальні в Делятині відбулися 3 липня с. р. Збори відкрив о. З. Золотий. Присутних було тілько, що з меншої салі мусіли перенестися до великої салі новозбудованого дому. Відчитано і принято протокол з попередних загальних зборів. Звіт з діяльности Т-ва за останній рік зложив голова: Розписано позичку на будову великої парохіяльної читальні. Позичку 2.250 зол. підписало 20 осіб, від 20 до 500 зол., сплачено досі 850 зол. позичок в цілости, всіх разом 1.483 зол. Виділ відбув 9 засідань, присвячено їх переважно справі будови домівки. Членів є в Т-ві 226. Місячна вкладка 25 сот., а виділові самі добровільно платять по 50 сот. Виділ урядив курс для неграмотних під проводом ВП. Орисі Микитяківної з великим успіхом. Що неділі і свята відбувається читання часописів для старших і для дітий. Устроєно св. Вечір найбіднішим і обід для 40 осіб. Льокаль відступила читальня для безробітних. Устроєно просфору по Різдві і свячене по Великодних Святах. Виділ працював богато, найбільше займався справою великої будівлі читальняного дому, в котрім буде саля найбільша в Делятині. Звіт зі стану бібліотеки і з діяльности аматорського кружка буде виголошений окремо. — Відтак скарбник п. Семен Чорний подав звіт касовий: 327.34 зол. прибуло з вкладок, добровільних жертв було 56 зол., з забав 21 зол. і т. д., з вистав 78 зол., разом 499.23 зол. Розходи: 491.56 зол. Але є залеглости: на часописи 87 зол. 50 сот., 17 зол. і 5 зол. на потреби аматорського кружка і т. п. Разом є 157 зол. 50 сот. довгу. — Бібліотекар п. Юрко Гоголь: Книжок є 533, нових прибуло 28. Визичено 649. Журналів є 8. Читальня передплачує „Нову Зорю“ і „Правду“. „Новий Час“, „Мету“ і инші газети перестала читальня абонувати, бо перенеслася до нової домівки і має тепер великі видатки на докінчення будови. Деякі члени дають нам тимчасом свої часописи. — Слідував звіт з будови дому. Приходу було 9.624.45 зол., видано 9.512.49 зол. На приходи зложилися добровільні датки. Референт відчитує вислід збіркових лист і бльочків. Прислали поміч також сусідні 4 священики по 100 зол., а Преосв. Григорій Хомишин жертвував найбільше, бо коло 4.000 зол. Довгів на будову є коло 2.000 зол. Виділ вложив дуже богато праці. Все те дало нам можливість в короткім часі знайтися під власним дахом. — Звіт Контрольної Комісії зложив п. Кадобянський. Принято його на внесок М. Небелюка й одноголосно уділено абсолюторію старому Виділови. — Звіт з діяльности аматор. гуртка здала п. Орися Микитяківна: Членів було зразу 36, тепер є 28. Вистав було 14 і концерт в честь Непорочного Зачаття Пресв. Діви Марії та концерт Шевченка і день матери. Прихід виносив 727 зол., розходи 354 зол. Засідань виділу гуртка було 4, заг. зборів 2. Не всі члени були точні, але йде до лучшого і є підстава, сподіватися якнайкрасшого розвитку аматорського кружка при сій читальні. — Відтак вибрано комісію матку, котра мала уложити лісту кандидатів до нового Виділу (з виїмком голови читальні, котрим по статуту є кождочасний парох або завідатель парохії). (Докінчення буде).

Заграничка торговля Польщі

виказала в місяці червні б. р. додатне сальдо 5,533.000 зол. Також в цілім першім півроці бр. вартість вивозу Польщі була більша від вартости привозу на 104,894.000 зол.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Празник Христового Серця відбувся 10. VII. в Богородчанах дуже величаво. З шістьох околичних громад прибули численні процесії зі священиками і хоругвами. Богослуженя під голим небом целебрував і відповідну прегарну проповідь виголосив Преосв. Григорій, Епископ Станиславівський. У величавім торжестві, якого Богородчани ще не бачили, взяли участь також місцеві латинники, що можна було пізнати по розмовах.

Національний Катехитичний Конґрес відбувся недавно в місті Браґа в Португалії в приявности Кардин. з Ліссабони, Ап. Нунція Кардінале і цілого португальського Епископату. На привіт зі сторони цивільних властий відповів кардинал тими словами: „...Почитати Папу се річ яка підносить кожного, хто се чинить чи яко католик чи як Европеєць чи як звичайна людина тому, що тут віддається честь Тому, що стоїть дуже високо. Яко католик бо завдяки Папі ніякий син Церкви не може вважати себе сиротою тому, що Папа є Батьком усіх. Як Европеєць, син культури, тому, що Папа це найвищий Оборонець основних засад західної культури. Як звичайна людина тому, що Папа представляє найвищий тріюмф духа над матерією і є одинокою могучістю світа, що опирається на дусі“. По торжественній Службі Божій і спільнім св. Причастю розпочався катехитичний Конґрес. На засіданню для священиків забирає голос кардинал і доказує, що католики в теперішних часах повинні закладати й удержувати свої власні школи, щоби захоронити молодь від безвірства. Такі школи (народні) муситься заложити в кожній парохії. Удержувати їх так як удержують католики свої школи в інших краях. О. Льорент пропонує, щоби клириків приготовлювано на добрих катехитів. Інший бесідник висказав гадку, що дітий належить вчити не лише катехизму, але також історії Ст. і Н. З. та літурґіки. На засіданню пань під проводом двох епископів звернено увагу, що кожна родина має обовязок учити своїх дітий катехизму дома. Другого дня понад 3 тисячі дітий приняли св. Причастя в наміренню спасення дітий в Росії. Засідання того дня були посвячені катехитиці в місійних краях. Вечером д-р Аморім, проф. унів. з Коімбри виголосив глибоко обдуману промову: „Ісус Христос ідеальний вихователь цілого людства“. Третого дня звернено увагу на конечність навчання катехизму дорослих. Вечером один еспанський монах говорив про права родини Церкви й держави у вихованню дітий. (За „Осс. Р.“ подав І. Л.).

Дуже визначне навернення. На університеті в Лондоні незвичайно трудно осягнути докторат з анґліканської богословії. Осягнув його Уіллієм Едуін Орчард і з часом став найславнішим пастором в Лондоні. Редаґував також часопис. Його проповідий слухали тисячі людий. Він сам шукав тимчасом правди і зі своєю гадкою не скривався. Анґліканські епископи почали вважати його бодай тайним „еретиком“. Познайомившися основно з католицькою богословією, д-р Орчард рішив вернути на лоно кат. Церкви. Виїхав до Риму і замешкав у одного свого приятеля, що також навернувся. З Лондону приходили листи за листами з нападами на кат. Церкву. Та вони ще більше скріпляли його в пізнаній правді. Він явно визнав кат. віру. Навернення найславнішого проповідника зробило серед анґліканських і кат. кругів в Анґлії незвичайно велике враження. Кардинал Бурн надіслав новонаверненому сердечну ґратуляційну телеґраму.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД заявив готовість приступити до анґлійсько-французького договору. Німеччина досі такого приступлення не зголосила.

ПОЛЬСЬКО-РАДЯНСЬКИЙ ДОГОВІР про ненапад, як подає польська преса, буде підписаний в найблищих днях. Ратифікація його має наступити щойно тоді, коли Ромунія заключить подібний договір.

В ЛОДЗЬКІЙ ПРОМИСЛОВІЙ ОКРУЗІ вибух т. зв. італійський страйк 3.500 текстильних робітників. Він полягає на тім, що робітники постійно перебувають у фабриці. Поживу приносять їм жінки. Терени обняті страйком окружені густим кордоном поліції. Професійні союзи й інспектор праці стараються довести до згоди між працедавцями і робітниками.

ДЕРЖАВНІ ЗАВЕДЕННЯ ЗБІЖЕВОГО ПРОМИСЛУ приготовляються до інтервенційної акції на збіжевім ринку. Як зачувати сі заведення дістали 40 міліонів золотих на скуповування зерна, головно жита і пшениці. Збіжева політика уряду піде в тім напрямі, щоби ціни жита вдержати на поземі понад 20 зол. за 100 кґ.

ЛЬОЗАНСЬКИЙ ДОГОВІР викликав у Москві велике невдоволення. Совітська преса старається визискати його недотягнення на свою користь, протиставляючи інтереси Америки інтересам Европи, та довести до зближення між СССР й Америкою.

ДО НІМЕЦЬКИХ ВИБОРІВ СТАЄ 21 ЛІСТ. Головна виборча комісія затвердила в цілій Німеччині 21 ліст до Райхстаґу. Важніші листи це: ч. 1-соціялдемократи, ч. 2 — національні соціялісти (Ґітлерівці), ч. 3 — комуністи, ч. 4 — католицьке центрум, ч. 5 — німецько-національні (Дойтш-Націонале), ч. 9 — баварська народня партія, ч. 14 — Ляндбунд, ч. 21 — національні меншости.

БОЛЬШЕВИКИ УКРІПЛЮЮТЬСЯ горячково над ромунською границею здовж Дністра. Днем і нічю будують великі форти.

МОРАТОРІЯ ДЛЯ АВСТРІЙСЬКИХ ДОВҐІВ В АНҐЛІЇ продовжена на 6 місяців.

ТОРҐОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР МІЖ БЕЛЬҐІЄЮ, ГОЛЯНДІЄЮ І ЛЮКСЕМБУРҐОМ підписали міністри сих трох держав. Він обнижує значно цлові оплати між тими державами.

УСТУПИЛИ ІТАЛІЙСЬКІ МІНІСТРИ: Ґранді (закорд. справи), Москоні (фінанси), Ґуліям (освіта), Боттаі (корпорації) і Рокко (справедливість). На їх місце іменував король Муссолінія (закорд. справи і корпорації), Франчесчі (справедливість), Юнґа (фінанси), Ерколя (освіта).

НОРВЕҐІЯ заняла полудньово-східну частину Ґренляндії. Проти того запротестувала Данія, вважаючи цей крок безправною окупацією. Норвежський уряд звернувся до Постійного Трибуналу Міжнародної Справедливости в Газі, щоб він вирішив цей спір.

АМЕРИКАНСЬКА ПАЛАТА ПОСЛІВ відкинула 216 голосами проти 126 „біль“, котрий предбачував збільшення обігу банкнотів на міліярд долярів.

ПАСИВНИЙ ТОРҐОВЕЛЬНИЙ БІЛЯНС ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ у червні ц. р. виказує перший раз надвишку привозу над вивозом. В червні ц. р. вивезено зі З. Д. за 115 міл. дол., а привезено за 121 міл. дол. Вивіз золота виносив в червні 226,12 міл. дол., привіз заледви 18,3 міл. долярів.

МАНДЖУРСЬКІ ПОВСТАНЦІ пірвали цілий ряд японських резидентів. Японські власти зарядили негайно погоню.

НОВИНКИ

Черевний тиф шириться у Львові та в його околицях. Тому не треба їсти сирих овочів.

Промислово-торговельна Палата у Львові вислала меморіял до центральної влади у Варшаві, в котрім виступила катеґорично проти наміреного замкнення фабрики тютюну у Винниках. Як відомо, недавно прийшли поголоски з Варшави про близьке замкнення винницької фабрики тютюневих виробів, котрі викликали велике занепокоєння серед робітників цеї фабрики (понад 700 осіб працює в ній) та всіх курців, бо винницькі вироби належали до найліпших в Польщі.

Срібні 10-золотівки появляться в Польщі від 1 серпня ц. р. Польський Банк від довшого часу стягає з обігу 10-золотові банкноти. Срібні 10-золотівки, виконані в державній монетарні у Варшаві, дещо більші від 5-золотівок.

За комуністичну аґітацію увязнено в деяких місцевостях варшавського воєвідства кількох народних учителів („Кур. Львов.“).

2.000 почтовців звільнено в Польщі тільки в сьому році.

Платню директорам міських підприємств у Варшаві обнизили на 30—50 процент.

Польська почта вводить нові приписи, які влекшують почтовий оборот споживчими пачками. Сі приписи мають влекшити порозуміння між продуцентом і споживачем, зменшити посередництво та вирівнати ціни споживчих продуктів на терені цілої держави. Оплата за пересилку таких пачок буде зменшена, продуцент буде міг оповіщувати в почтових урядах ціни своїх продуктів і надавати такі пачки поза урядовими годинами.

Вивіз польського вугля закордон сильно зменшився. В травні ц. р. вивезено вугля до Швеції 35% менше як в травні 1931 р., до Данії 18% менше, до Австрії 21%, до Франції 36%, до Норвеґії 43%. Зовсім устав вивіз вугля з Польщі до Югославії, СССР, Мадярщини та Лотви.

Каррачіоля, побідник на сегорічних львівських самоходових перегонах, здобув перше місце і „Ґран Прі“ Німеччини на перегонах в Нірнбурґу.

Шпигунство в Ромунії має вже свою славу. Недавно поліція увязнила цілий ряд членів знаменито зорґанізованої шпигунської шайки, котра працювала на користь совітів. Увязнені стануть перед військовим судом.

200 осіб згинуло в Злучених Державах в дні свята Самостійности, 4. VII. ц. р. 80 осіб згинуло в самоходових випадках, 50 утонуло, богато впало жертвою торнада, котрий шалів в стейтах Уошінґтон і Канзас та знищив 150 домів.

В Каліфорнії помер Кінґ Жілєт, проживши 77 літ. Він винайшов машинку до голення, на котрій доробився міліонового майна.

Міжнародний Конґрес Есперантистів відбудеться ц. р. в Парижі в днях від 30 липня до 6 серпня.

В університетській бібліотеці в Атлянта (Зл. Держави) допустили недавно перший раз студентів Муринів до читальні.

Бальон без обслуги в стратосфері. Проф. Реґнер з фізичного Інституту на політехніці в Штутґарті позавидував слави проф. Піккардови, котрий осягнув 16.000 м. Він збудував бальон, котрий без обслуги, тільки з мірничими приладами може летіти в стратосферу. Сей бальон вилетів зі Штутґарту та осягнувши висоту 20.000 метрів, впав по трьох годинах на землю в околиці Ґерштеттену. Хоч деякі прилади ушкоджені підчас осідання, та мимо сего проф. Реґнер зібрав цікаві інформації про відносини у стратосфері.

Французький летун Машено устaлив новий рекорд, скочивши з легкопадом з висоти 7.500 м. По 25 мін. щасливо осів.

Американські демократи виготовили плян частинного знесення прогібіції. Проєктують дозволити на продажу вина й пива. Цілковите знесення прогібіції вимагалоби зміни конституції.

В Китаю вилетів у воздух склад амуніції в Дарвонґмаю. Вбитих та ранених велике число. Страти дуже великі.

Европа наближилася до Америки на 4,5 м. внаслідок планетарних впливів по обчисленням французького ґеоґрафа Жана Ескльодона.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 5-50

Бібліотека на продаж.
О. Антін Бучко, Ольховець, п. Бережани. 58—2-3

ЗГУБЛЕНО „Dowód osobisty“ ч. 4 з дня 4. VIII. 1929. Микола Тарас, Струтин Вижний, п. Долина. 59—1-1

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.
32 13—14

КІНА

КАСІНО: „Жар любови“.
КОПЕРНИК: „Під чаром Неаполя“ і „Новітний Дон Кіхот“.
ЛЕВ: „Зрадливі стріли“ (Гут Джібсон) і „Голос молодости“.
МАРУСЕНЬКА: „Під чаром Неаполя“ і „Новітний Дон Кіхот“.
МІРАЖ: „Непотрібні жінки“.
ОАЗА: „Архикнязь Іван Габсбурґ“.
ПАЛЯС: „Скандал батька“ і „Романс у Бярріц“.
СТИЛЕВЕ: „Життя і будучність жінки“.
УТІХА: „Знак жаби“ і „Зелізна маска“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
Телєфон ч. 60-04.
1 29—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 56 (554). Львів, четвер, 28 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. S. I. n. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Присуд у ліській справі

Другий і третий день розправи. — Три вироки смерти. — Помилування.

В другому дні розправи, 21 ц. м., оборонець д-р Ст. Баран домагався покликати на свідків: львів. воєводу д-ра Рожнецького, містовоєводу Дигдалевича, б. ліського старосту Верштайна, д-ра Р. Вішинського, послів Г. Тершаківця і М. Матчака, одначе трибунал відкинув це внесення. Потім переслухано 35 свідків, з яких одні обтяжували, инші відтяжували обвинувачених. Третього дня прокуратор Цішкович виголосив промову, в котрій домагався кари смерти для обвинувачених за злочин заворушення зі зброєю в руках. Відтак промовляли оборонці: посли д-р В. Загайкевич, д-р Ст. Баран, д-р Ст. Біляк і д-р В. Блавацький, д-р Ванчицький та д-р А. Мадея. По нараді трибуналу предсідник його п. Крушельницький відчитав присуд. Обвинувачених Василя Дуника, Міхала Малецького і Петра Мадея засуджено на кару смерти через повішення за злочин збройного заворушення по думці 73 § карного закону і 32 статті розпорядку Президента Польщі з 1928 р. Обвинуваченого Антона Паславського засуджено на досмертну тюрму за злочин заворушення по думці 73 § к. з. Присуд мав бути виконаний наперед на М. Малецькім, потім П. Мадею і вкінці на В. Дунику. Оборонці засуджених на смерть зателеґрафували зараз до Президента з проханням о помилування. Президент скористав з права ласки та помилував засуджених, перемінюючи їм кару смерти на досмертну тюрму. Засуджені приняли цю вістку з великою радістю.

Що діється тепер у Німеччині

По проголошенні виїмкового стану в Прусії й усуненні дотеперішного пруського правительства запанував зглядний спокій. Правительственний комісаріят „ліквідує дотеперішну систему". Фракція Центра в пруському соймі ухвалила остру резолюцію проти заведення комісарщини в Прусії. В Берліні припинено комуністичну „Роте Фане", в Липську „Арбайтсштіме". Ходять чутки, що комуністична партія має бути розвязана. На вулицях міста розліплено оповіщення, які забороняють накликувати до проголошення загального страйку. Преса заповідає, що мають бути усунені всі висші урядники, про котрих відомо, що вони лівих переконань. Канцлер фон Папен виїхав до Штутґарту на конференцію представників союзних держав Німеччини.

Державний Трибунал Німеччини

затвердив виїмкові зарядження німецького правительства.

Державний Трибунал в Липську відкинув внесок пруського уряду в справі тимчасового здержання виконання декрету президента Німеччини про іменування комісаря в Прусії. В узасадненні сего оречення президент Трибуналу Бумке підчеркнув, що предложений представником Прусії фактичний стан не давав Трибуналови достаточних причин видати таке тимчасове зарядження тимбільше, що пруські міністри в критичній хвилі були вже позбавлені державних становищ. Крім того Держ. Трибунал не міг прихилися до внеску представника Прусії ще й тому, що це булоб суперечне з розпорядком президента Німеччини про введення виїмкового стану і спричинилоб поважні політичні наслідки. Се рішення Державного Трибуналу викликало велике вражіння. Супроти подібних внесків партії Центра і соціял-демократів Трибунал не заняв жадного становища. Остаточне рішення в тій справі западе пізніше.

Відкриття великобритійської конференції

„Нова епоха в історії Великої Британії".

Відкриваючи великобритійську імперіяльну конференцію в Оттаві (Канада), ґенеральний ґубернатор льорд Бесберов відчитав відручне королівське письмо. В нім король Юрій твердить, що конференція зачинає нову епоху в історії великобритійської імперії. Імперіяльна конференція буде записана як рішуче зусилля розвязати труднощі, що лягли тяжким бременем на весь світ. Предсідником конференції вибрано на предложення Болдвіна канадійського премієра Бенета. В промові Болдвін заявив: правительство Великої Британії предкладає конференції плян поширення імперіяльної торговлі. Ся ціль має бути осягнена в міру можности усуванням перешкод у торговлі між членами імперії. Це средство, яке в найвищій степені може запевнити добробут народів імперії. Вкінці Болдвін висловив надію, що можлива буде підвишка преференційних мит між державами імперії. По тих вступних загальникових промовах дальший хід конференції приняв инший оборот. Преміер Канади і Нової Зеляндії зажадали, щоби Вел. Британія ввела високі охоронні мита на всі споживчі продукти, спроваджувані з заграници і вільної торговлі для доміній. В заміну за те Бенет предложив Анґлії вільний від мита ввіз анґлійських промислових продуктів, одначе з далекойдучими застереженнями в користь канадійського промислу. Та Болдвін заявив на се, що Анґлія на вільну торговлю з домініями не піде. Вона радше стремітиме до повалення митних баріер з чужими краями, бо торговля Анґлії з тими краями виносить 70 проц., а з домініями лише 30 проц. Відтак підчас промови представника Ірляндії О. Келлі представники доміній ентузіястично маніфестували на честь Ірляндії. Взагалі на конференції виявився одноцілий фронт доміній проти Анґлії.

Польсько-радянський договір про ненапад

Дня 25. ц. м. о 3 год. пополудні підписано в Москві договір про ненапад між Польщею і Совітами. Польський посол в Москві, міністр Патек зложив візиту в комісаріяті закордонних справ, де приняв його Крестінский, котрий підписав цей договір в імени СССР. Договір списано по рос. та по польськи.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

4 55-х

АМЕРИКА І ДОЛЯР

Велика світова преса переповнена тепер статтями про Америку. А коли про якусь державу за богато пишуть і говорять, то се для неї такий сам знак як для жінки: се знак недобрий. Отже що властиво діється в Америці?

Кріза! Вона в острій формі треває від осени 1929 р. І все поглиблюється. Перший дуже сильний удар американській „проспериті" (поводженню) завдав великий відплив европейських грошей з американських банків. Рівночасно від осени 1929 р. до зими 1930 р. курс цінних паперів на біржі в Ню-Йорку впав з 89 на 49 міліярдів долярів. В р. 1931 цінні папери знов утратили третину або й половину своєї вартости, деякі навіть дві третини! А денний оборот цінними паперами впав на 90%! Вслід за тим почалися величезні банкрoцтва банків в такій мірі, що Америка не бачила ще такого.. І так коли в р. 1929 збанкротувало 642 банків, то в р. 1930 було 1326 банкових банкроцтв а в р. 1931 аж 2342! На одній тільки вулиці Волстріт в Ню-Йорку, де знаходяться найбогатші банки світа, стратило службу 10.000 банкових урядників.

Рік 1932 не приніс зміни на лучше. І так з кінцем червня 1932 сталевий промисл в Америці працював лиш на 15% своєї працездібности, автомобільний промисл (Форд) на 30%. Рух на зелізницях знов упав на 25% (в порівнанні з попередним роком). Урядова статистика повідомила, що число безробітних зросло в Америці до 10 міліонів і 800.000, що разом з родинами безробітних дає дійсно застрашаюче число.

Не диво, що серед таких обставин отверто заговорили про те, що зачинає розсипатися золотий фундамент долара. Якже виглядає та для всего світа дуже важна справа? Білянс з 25 червня 1931 р. виказував, що золотий запас федеральних резервових банків Америки виносив 3 міліярди і 383 міліонів долярів. А дня 23 червня 1932 р. вже тільки 2 міліярди і 563 міліонів долярів. Рівночасно оборот паперових долярів зріс в тім часі з 1.674.000.000 дол. на 2.616.000.000 дол. Рівночасно процент обезпечення банкнотів резервами обнизився з 81.1% на 57.8%. Куди сплила велика часть золота з Америки? Се можна побачити з рахунків великих европейських банків. І так Банк Франції за один рік (від 19. VI. 1931 до 24. VI 1932) підніс свої золоті резерви з 56.5 міліярдів франків на 82.9 міліярдів (перевисшив оборот банкнотів на 80,6 міліярдів!), Націон. Бельґійський Банк з 1.433 міл. бельґів на 2.551 міл., Нідерляндиський Банк з 497 міліонів фльоренів на 977.5, Національний Швайцарський Банк з 680 міл. фр. на 2.606 міліонів і т. д.

Та не треба забувати, що Америка має ще великі запаси золота в федеральнім скарбі. Тим запасам золота відповідають в обороті т. зв. „золоті цертифікати". В червні 1932 р. було в банках і в скарбі Злучених Держав Пів-

нічної Америки 3.979 міліонів дол., себто найбільший запас на кулі земній. З того величезного запасу може ще відплисти поверх 400,000.000 долярів без викликання потрясень грошево-кредитової системи Америки. Отже доляр може видержати навіть дуже сильні атаки зовні і не стратить свого „золотого достоїнства“. А побоюватися тих атаків зовні нема вже причин. Се значить, що потрясення доляра може наступити тільки з внутрішних фінансово-політичних причин. Інакше кажучи: доляр зачавби поважно падати на вартости тільки тоді, колиб Американці зачали масово позбуватися паперових долярів і домагалися заміни їх на золото. Та сего в Америці на більшу міру зауважити не можна. Навіть коли Американці виймають зі своїх банків доляри і тезаврують їх вдома, то роблять се з паперовими долярами та з цертифікатами. І власне тому треба там було протягом року пустити в обіг на міліярд нових паперових долярів, тай ті не покрили убутку, який повстав через сприятання паперових долярів у приватних домах. Так отже хоч в Америці протягом року пустили в обіг на міліярд нових паперових долярів, то сего не можна уважати інфляцією доляра.

Ні одна з американських політичних партій не домагається інфляції. А правительство Америки змагає до рівноваги в державнім буджеті, котра становить першу передумовину твердости валюти.

Все те доводить найповажнішу фінансовість до висновку, що досі нема поважної причини побоювання за твердість доляра, хоч відносини в Америці небувало тяжкі. Які там тяжкі відносини, про се свідчить факт, що Америка — перший раз відколи її відкрито — стала краєм еміґрації. Минулого року виеміґрувало з Америки 50.000 людий більше ніж прибуло.

Ворошилов
про релиґійність в армії

„Звязь релиґії з життям росте. — „Релиґійні комуністи“ в червоній армії. — Релиґійність зросла в розмірах, які нікому не снилися перед війною“.

Аґенція „Крестросс“ оповіщує промову комісаря війни Ворошилова на засіданню політбюра ВЦІК-а в Москві. Про плян скріплення протирелиґійної пропаґанди Ворошилов м. ін. сказав: В нашій армії маємо 70% комуністів й усвідомлених комсомольців. Армію знаю не з паперових звітів секретарів, лише з особистих спостережень і звітів підвладних. Се моє знання армії дозволяє мені заявити, що звязь з релиґією, як звязь із життям, з родиною, — не в нашім, але — коли хочете в міщанськім розумінню — в останніх літах дуже зросла. Тепер в армії частіше ніж поза нею можете знайти релиґійного комуніста, котрий не скриває своїх симпатій до релиґії і котрий не має намірv вирікатися її, бо вона пригадує йому його родину, його село, його варстат праці. За примір нехай послужить мій родинний Луґанськ, де говорив я з фабричними робітниками. Тоді коли звіти секретарів говорять про 100% безбожництво, в дійсности релиґійність зросла до розмірів, про які не снилося перед війною. Такий самий образ бачу в армії. Тому в імени червоної армії рішучо протестую проти уладжування нападів і перешкод у богослуженнях і жадаю, щоб там, де кватирує червона армія, жадні Ярославські (голова безбожників) не уладжувати своїх „петрушок“ (*процесій висміваючих релиґію*). Такий виступ Ворошилова в обороні релиґії видається нам мало імовірний. Подаємо його одначе на відповідальність жерела.

НОВИЙ ЖМУТ СВІТЛА
на спробу польсько-українського замирення в 1921 р.

О. Мітрат Тит Войнаровський оповістив у 15 ч. „Діла“ дуже цікаву статтю про спробу польсько-українського замирення в 1921 р. Подані в тій статті факти та їх освітлення се важний історичний документ, котрий яскраво освітлює „принціпіяльну“ політику тодішного правительства ЗУНР та польського уряду в справі Схід. Галичини. Наведені в тім документі факти насувають самозрозумілі рефлексії. Подібну оцінку політики правительства УНР і подібні думки висловлював пок. проф. Ст. Томашівський навіть не знаючи тих фактів, які тепер наводить Впр. о. Мітрат. Одначе „Діло“ обкидало болотом пок. проф. Томашівського — за такі самі погляди. Та всеж таки „Діло“ й тепер „хитро“ застерігається, що „не входить в оцінку політичних моментів та не торкається політичних висновків ш. Автора“. Насувається питання: Чи на те виходить політичний часопис, щоб „не входити в оцінку політичних моментів і не торкатися політичних висновків“? А ось та стаття Впр. о. Мітрата Войнаровського:

В серпні 1921 р. звернувся до мене польський уряд з проханням, щоб я піднявся посередництва між польським урядом та українським урядом президента д-ра Е. Петрушевича у Відні. Польський уряд хотів у тому часі шляхом договору з урядом З. О. У. Н. Р. поладнати справу Східної Галичини. Він пропонував Східній Галичині широку автономію з тим, що лише закордонні справи і військо мали бути спільні. Всі кермуючі становища у всіх галицьких урядах мали бути обсаджені Українцями, а лише їх заступниками мали бути Поляки. Польський уряд хотів, щоб евентуальний польсько-український договір заключено під міжнародньою контролею і щоб його зареєстровано в Союзі Народів. Дня 30 або 31 серпня 1921 р. був я у Варшаві на авдієнції у польського міністра закордонних справ Скірмунта і мабуть дня 2-го або 3 вересня 1921 р. виїхав я до Відня для порозуміння з українським урядом д-ра Евгена Петрушевича. Знаю з цілою певністю, що польський уряд дав польському послові у Відні Шароті письменну інструкцію, щоби він на випадок навязання польсько-українських переговорів заявив, що одинокою справою, яку польський уряд виключає від дискусії в справа суверенности Східної Галичини, а про всі інші справи можна дискутувати. На випадок, колиб д-р Евген Петрушевич згодився переговорювати, мав польський уряд вислати до Відня своїх повновласників, а вкінці польський уряд був готов дати ґарантію тайности переговорів.

Приїхавши до Відня я представив справу моєї місії і всі вгорі наведені дані Петрушевичові особисто та потім цілому українському урядові. Український уряд з обуренням відкинув пропозицію польського уряду про переговори. Він стояв на тому становищі, що на основі артикулу 91 договору в Сен Жермен суверен Східної Галичини є Найвища Рада і що тому не слід входити в переговори з польським урядом.

Я бачив, що мені мали за зле, що я піднявся згаданої місії і мало-що не вважали мене зрадником. Не зражуючися невдачою у Відні, представив я справу на засіданні Краєвої Національної Ради у Львові, прохаючи, щоби вона вплинула на зміну становища українського уряду, але і тут потерпів я повну невдачу, мене просто названо зрадником. Зі засідання вийшов я огірчений зі словами: „до двох літ переконаєтеся, яку дурницю робите, але буде вже запізно“. Так покінчилися спроби польсько-українських переговорів в 1921 р.

На закінчення подам кілька моїх завваг.

Чому я піднявся місії посередника у польсько-українських переговорах? Всупереч загальній українській опінії я оцінював песимістично політичне положення східно-галицького питання. По утраті державности і в Галичині і на Великій Україні, український нарід перестав бути реальним чинником світової політики, тимбільше, що я був переконаний, що по закінченні світової війни, наступить — бодай на якийсь час — стабілізація европейських відносин і що на конфлікти в скорому часі не заноситься. Віру в корисне для нас вирішення східно-галицької справи міжнародніми чинниками я уважав абсурдом з огляду на те, що довершені факти (заняття Східної Галичини Польщею) могли міжнародні чинники змінити лише при помочі збройної сили. Крім цього я вважав, що час ділає на нашу шкоду, а навіть на неправдоподібний випадок признання Східній Галичині суверенности, я не вірив в можливість істнування малої держави між большевиками та Польщею. З цих усіх причин я вважав корисним заключення під міжнародньою контролею вгорі представленого польсько-українського договору. Український уряд, а під його впливом краєві політики й український загал, зовсім інакше і невірно оцінювали міжнародне положення східно-галицької справи і тому уряд відкинув польську пропозицію.

Грядучі події, а зокрема рішення Ради Амбасадорів виказали, що я зовсім правильно оцінював наше політичне положення і що моя поведінка була правильна. В 1921 р. Польща робила нам уступки з огляду на тодішнє своє трудне внутрішнє і міжнародне положення. На випадок заключення в 1921 р. польсько-українського договору і бодай частинного зреалізування його, ми малиби сьогодня зовсім інакші можливости нашого розвитку і зовсім інакші можливости боротьби проти евентуальних пізніших польських стремлінь обмежувати наші політичні і національні господарські права, набуті на основі польсько-українського договору, зареєстрованого в Лізі Націй. Згадані події з 1921 р. є для мене черговим доказом, що доля народів залежить у великій мірі від їх політичних провідників, від уміння передбачувати і від належної та вірної оцінки ними політичної ситуації.

Львів, дня 3 липня 1932 р.

о. Тит Войнаровський.

Де правда?
З приводу поширюваного „Ділом“ культу Франка.

Якось недавно попало мені під руку одно число „Діла“, де коротка не то стаття, не то допись глумливо представляла довшу розправу Д-ра Назарука з „Нової Зорі“ про культ Франка для молоді. Як відомо, Др. Назарук ядерно представив свій еляборат, цитував атеістичні і неморальні уривки з поезії Франка і вже з того навіть точно можна було добачити, який катастрофальний і деструктивний вплив можуть мати такі річи на душу молодого покоління. Одначе автор статті в „Ділі“ оправдував несмачно Франка так, що сю оборону можна звести до абсурду.

Я справді не дивувавбися, якби так як „Діло“ говорили сельроби, комуністи або й радикали, але що се говорить націоналістичне „Діло“, що справам віри і моралі дає бодай друге місце, отже ся обставина каже дещо застановитися.

Представляю собі, що серце чоловіка, відки бють лучі св. віри, се наче огородець, де на гарній почві управленій ростуть благородні пахучі квіти. Лише з віруючого серця падуть лучі найгарніших чеснот, що для будови культури людства мають епохальне значіння. Навпаки, хто робить замах на сей найцінніший скарб чоловіка, замах на віруюче серце, на ту есенціональну прикмету життя людини, чи заслугує такий чоловік на поширення його культу серед квіту людства? Чи забуло „Діло“ от хочби недавний 1918 рік? Чи наша невдача не мусіла наступити через брак ідейної любови до Батьківщини і пожертвування, які то річи голосить св. віра? Тисячі наших братів гідно сповнили тоді свій обовязок, але було богато й таких, що чіплялися інтриґ, халчивости, демаґоґії, продажности і т. д., а це все чи не противне основно св. вірі? Як учасник того сумного походу, можу оповісти дуже много, бо мій записник точний, опертий на фактах і старанно переховую його для будучности після засади: пізнаванням своїх блудів учимося.

Вже з того видко, що поширювати культ Франка серед молоді значить всаджувати великі кошти в зверхну орнаментику, а долом ослаблювати фундамент дому. Така робота чейже не лежить в інтересі націоналістичної партії, що підняла клич будови націоналізму — і будує його на низьких і деструктивних сентенціях чоловіка, що умів творити деколи й артистичні вірші, але світогляд його без життєвих ідеалів і без глибокого дійсно будівничого змісту.

З такого виступу „Діла“ видко дуже яскраво його власну політичну орієнтацію, з якою „Нова Зоря“ та її приклонники не можуть рішучо і ніколи не погодяться. Як суто католицький орґан стоїть „Нова Зоря“ на тому становищі, що будова всякого прояву життя нації може бути лиш тоді певна й успішна, коли вона поставлена на високих принципах св. віри. Лиш ті члени даної нації можуть бути правдивими її будівничими, що мають у серцях огонь св. віри. Лиш така будівля сильна і жа-

дна ворожа сила її не знищить, а Спаситель світа приобіцяв її усяку поміч до кінця віків. Колиж „Діло“ стоїть за вщіпленням духа атеїзму, то кождий пересічний патріот мусить застановитися, якою дорогою йти йому. Іти за кличем „Діла“ — значить причинятися до валення й розкладу національного життя, а цего ніколи не вчинить наше патріотичне духовенство, якого працю на поли відбудови нації й пожертвування ствердила історія. Гадаю, що по тих кривавих історичних невдачах нашого народа духовенство українське не схоче солідаризуватися з гадкою „Діла“, яке свою політичну ідеольоґію відносно будови української державности право відмежувало від політичної ідеольоґії „Нової Зорі“, під якої стягом стоїть нині католицьке українське духовенство з великим числом вірних.

Справа ся тим більше важна, що ми Українці тепер поневолений народ і наша історія сумними рядами написана серед історій інших народів головно тому, що ми, схлібляючи одні другим, все йшли без застереження за деструктивними думками й писаннями одиниць, які в нас голос мали. Ми добрим опонувати, а боротися не мали відваги, або й не хотіли, і через те на осліп віддали провід в культуризації села особам, визутим з найголовніших елементів св. віри. Ми були дуже поверховні, ми не вглядали в душу національних вождів і на сліпо йшли за ними і народ з собою вели, а через те закроїлася в нас прірва під будовою української державности на довгі відай десятки літ. Найвищий вже час опамятатися, не датися нам вести в пропасть, бо події дня навчають аж за богато, куда ми дійшли. В зневіру падати не можна, лише треба добути з себе енерґічної праці й доброї волі, а справа при помочи Божій піде вперед, бо справа культуризації села ще на щастя в наших руках. Працюймож по кличам „Нової Зорі“ і най вона, ставши щоденником, буде нашою одинокою часописною лектурою.

о. Марко Ґіль.

‚Скажена активність‘ Комінтерну

звернена головно проти Японії.

В урядовім орґані Комінтерну „Коммунистический Интернационал“ оповіщений цілий ряд наказів комуністичним партіям Европи. М. ін. наказано всім аґентам і комуністичним партіям Европи „скажену й річеву, а не лише словну активність, обчислену на дезорґанізацію запілля“ европейських країв. Головне поле цеї „активности“ має бути перенесене до великих військових, хемічних і металюрґічних фабрик, морських доків, робітень літаків, зелізничих варстатів, фабрик вибухових матеріялів і т. д. В тій руїнницькій і шпіонській роботі спеціяльний натиск кладе Комінтерн на ті промислові заведення, котрі виконують воєнні замовлення Японії. Урядовий наказ Комінтерну в тій справі каже: „В тих фабриках, котрі продукують і доставляють воєнний матеріял, японському імперіялізмови необхідна мобілізація всіх сил для протиділання воєнним транспортам. Як одно з найважніших завдань хвилі висувається орґанізація впертої боротьби проти продукції і перевозу зброї для японського імперіялізму“. Ті накази Комінтерну не потрібують жадних пояснень.

Похорон 20 фараонів

З Каїро доносять, що вулицями того міста перейшов небувалий похорон. До нового мавзолею, вибудованого урядом, перенесено мумії 20 фараонів і 8 їх жінок. В мавзолею зложено всі королівські мумії, які досі переховують в музеях Єгипту.

Голод на Україні

„Ізвестія“ з 16. ц. м. в передовиці признають вперше голод на Україні, називаючи його делікатно „тяжким харчевим положенням у ряді колхозів УССР“. Дальше пишуть, що на Україні „посівний плян невиповнено, а українська парторґанізація не зуміла зосередити відповідної уваги на справу розбудови сільського господарства“.

„Ізвестія“ взивають комуністичну партію на Україні до боротьби з „правим ухилом, як головною небезпекою, та з капітулянтами всіх мастей, чи то правих опортуністів, чи „ліваків“ троцьківського типу“.

Трагічний білянс

6 трупів і 26 ранених у ліських заворушеннях.

Офіційний комунікат подає, що підчас ліських подій убито 4-ох селян: Михайла Новицького і Степана Лущака з Панишева, Віктора Мисливого з Телешниці і Миколу Борка зі Сколього. Від ран померли: Михайло Токарчик та Іван Липощак зі Смереки. — Ранені: Петро Граб, Юрко Тимків, Михайло Курка і Михайло Заяць з Телешниці Сянної; Антін Баран, Михайло Лукович, Осип Корник з Телешниці Ошварової; Грабик з Бібрки; Прокиданчик і Барчик з Рівної; Карчик з Устіянової; Коженьовський зі Стрвяжова; Фінцук і Лосось з Терки; Рухин, Зантик і Лазаришин зі Смереки та Лущак з Букової. — Крім того ранено 8 поліціянтів.

Чи Америці грозить революція?

Тижневик „Америка“ пише, що мимо всіх даних на революцію в Америці, можливість сеї революції наразі неправдоподібна. Маси безробітних в Америці, хоч не мають даху над головою і голодують, заховуються спокійно, не бунтуються й не роблять демонстрацій. Це вже третий рік загальної скрути, скількість нуждарів росте, отже не треба ошукувати себе, що пасивність мас тріватиме ще дуже довго.

Раса проти раси

замість кляса проти кляси.

Підчас „Дня Гітлера“ в Пилі, на котрім було присутних 10.000 слухачів, промовляли Гітлер і 2 гітлерівські посли. Один з промовців пос. Вреґенд закінчив свою промову так: Наші противники голосять клич „кляса проти кляси“. Ми волимо кликати „Раса проти раси, німецьке проти словянського“. Не хочемо, щоби Познанщина і Поморя були на все стрчені. Жадаємо для нашого народу теренів потрібних йому до життя.

Збіжжа дешевіє

Сумні вигляди для рільників.

Сегорічні жнива заповідаються назагал ліпше ніж минулого року. Це відноситься не лише до Польщі, але й до заграниці. У звязку з тим ціна збіжжа паде. В липні збіжжа подешевіло в Польщі на кілька золотих.

На варшавській біржі за нове збіжжа з доставою на кінець липня бр. платять 17 зол., за жито, тоді коли тепер платиться ще в Варшаві 20—20,50 зол. за 100 кґ. Передбачують, що тенденція по жнивах буде знижкова, передовсім тому що прийдуть масові ліцитації зборів. Чехословаччина борониться перед знижкою тим, що вводить збіжевий монополь для кількох орґанізацій. Чеський уряд хоче вдержати ціну збіжжа на теперішній висоті, т. зн. 37 зол. за 100 кґ. пшениці і 33 зол. для жита.

Май чисте сумління і все матимеш радість. (Тома Кемпійський, II, 6).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Німецька преса про нашу Церкву і ювилей Василіянського Чина. Німецький віденський дневник „Райхспост“ помістив у ч. 191 з 10 липня с. р. довшу статтю з приводу ювилею 50-літної обнови Василіянського Чина. На вступі подано, як Чин від перших днів по приняттю Унії видав таких борців за Унію і світило церкви, як київські митрополити Потій і Рутський, як св. Йосафат, архіепископ Полоцький, Методій Терлецький, епископ Холмський, що бував у Відні у цісаря Фердинанда II та поширював Унію на Балкані, Йоаким Мороховський, епископ Володимира Волинського, що і письмом працював для діла Унії, Лев Кишка і богато інших. Подано також коротку історію знесення Унії за Катарини II і Николая I та знесення Холмської епархії в 1875 р. Вкінці подано вістку про ювилейні торжества Чина в Варшаві, Львові і др. Ту саму статтю подала в скороченню з деякими доповненнями Зальцбурська „Католіше Кірхенцайтунґ“ в ч. 29 з 17 липня.

Дня 10. VII. ц. р. проголошено в Римі в приявности Св. Отця геройськість чеснот бл. п. С. Марії ді Роза, основательки Згромадження Служебниць Любови. Преп. Марія походила з м. Бреша в Італії. Її родичі були ґраф Климентій ді Роза і Камілля ґр. Альбані. Відзначалася незвичайною любовю до убогих і хорих по шпиталях. Померла дня 15. XII. 1855 в 42 р. життя.

Св. Конґр. для Сх. Церкви видала статистику Католицького Сходу. Книжка має 576 сторін в формі 16⁰. Коштує 18 лір (оправлена в скірку 24 ліри) крім почтової оплати. Набути можна в Римі (Лібрерія Ватікана). Подано там чимало історичних відомостий про кат. Схід. Зміст: Вступ, св. Конґр. для Сх. Ц., Єрархія обряду александрійського (Копти, Абіссинці), антіохійського (Малянкарці, Мароніти, Сирійці), вірменського, візантійського (грецького), халдейського. При кожній ґрупі даного обряду подано коротку історію, особлившу бібліоґрафію і теперішну статистику. Всіх східних катол. є 8,177.522, з того майже три четверті Українців (5,162.385). Українців поділено на 6 ґруп. Мужеських Чинів є тепер на Сході 28, женських 41. Східний обряд приняли західні Ассумпціоністи, Єзуіти, Францішкани й Редемптористи. Подана історія й характер монашого життя на Сході. Долучено також дві статистичні таблиці і показчик імен та матерій. До співробітників цеї книжки належать м. ін. о. Королевський, о. Аґаґіяніям (Вірменин) і о. Гофман Т. І.

Св. Конґр. Пропаґанди утворила в Китаю нову Ап. Префектуру, а 2 Префектури перемінила на Ап. Вікаріяти.

Дня 14. VII. зібралося в Римі 23 францішканських місіонарів, що в найблищому часі виїзджають до Китаю (20) і до Японії (3).

Новий епископ для грецьких католиків. Св. Отець іменував о. Діонизія Варругаса тит. епископом Граціянополя (той титул мав бл. п. Еп. Пападопульос) і Ординарієм для кат. Греків европ. Туреччини. Еп. Юрій Калявассі лишився Ординарієм у Греції.

Місійне Тов. св. Петра Клявера (Рим, вія делль Ольмата 16) видало знаменитий підручник про місії в Африці „Рипертуар Африкен“ (400 сторін, 16⁰).

Католики в Голяндії почали видавати енцикльопедію, що обчислена на 24 томи.

Кат. університет в Ліль улаштує в днях 2. IX.—15. X. ц. р. семий з ряду медичний курс для священиків, що вибираються на місії в далекі краї.

В стейті Ню-Йорк приняло кат. віру 175 муринів. Спонукало їх до цего співчуття, яке оказували їм католики в часі теперішної кризи.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС проти 6 Українців обвинувачених в державній зраді зачнеться перед судом присяглих у Львові 6 вересня б. р. Обвинувачені: Зенон Пеленський, журналіст, засуджений вже в бобрецькому процесі на 3 роки, Олесь Бабій, журналіст, Осип Буйдуник, журналіст, Юліян Вассіян, журналіст, Степан Ленкавський, студ. торг. академії й Евген Зибликевич, журналіст.

У ЗВЯЗКУ З ТРАГІЧНИМИ ПОДІЯМИ в Ліську завішено з урядуванню повітового команданта поліції в Ліську комісара Солтиса. Проти нього ведеться доходження („Газета Поранна“ ч. 10007).

ПЕРШИЙ ПОСОЛ УКРАЇНЕЦЬ З БЕСАРАБІЇ В РУМУНСЬКІМ СОЙМІ (камері) це п. Ілько Гаврилюк з Акерману, котрого вибрано в недавних виборах. Черновецький „Час“ висловлює з цього приводу свою радість та вважає це початком організації бесарабських Українців.

ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ „ЧАС“ доносить, що до ромунського сенату вибрані Українці д-р Волод. Залозецький і д-р Денис Маєр-Михальський. До камери правдоподібно Юрій Сербинюк. Остаточного висліду виборів ще нема.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ НІМЕЦЬКИХ СОЮЗНИХ ДЕРЖАВ у Штутґарті канцлер фон Папен заявив, що центральний уряд Німеччини стоїть на становищі федералізму і не думає в ніякий спосіб нарушувати прав союзних країв. Дальше підчеркнув, що іменування комісаря для Прусії се лиш переходове зарядження. Про примінення того зарядження також в інших краях нема мови, бо там лад і спокій запевнені. Центральний уряд сподіється, що в найблищих днях виїмковий стан мусить бути знесений.

НА РОЗБРОЄНЕВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ в Женеві німецький представник Надольні рішучо зажадав рівности прав у зброєнню. Коли Німеччина не буде зрівняна з іншими державами, німецька делеґація залишить розброєневу конференцію.

СОЮЗ ҐЕНЕРАЛІВ Б. ЦІСАРСЬКОЇ АРМІЇ вислав до німецького уряду телеґраму з признанням, що так зручно і скоро розправився з соціялдемократами, котрі підчас революції 1918 р. пхнули штилет в плечі німецької армії.

НА ПЕРЕДВИБОРЧІМ ВІЧУ в Гамбурзі Гітлер заявив, що гітлерівська Німеччина не додержить приречення даного німецькою делеґацією в Льозанні та не заплатить 3 міліярдів марок. Про це постараються гітлерівці по виборах до райхстаґу.

ЗА ВОЄННІ РЕПАРАЦІЇ заплатили Німці в 1926 р. — 1.309 міл. марок нім., в 1927 р. — 1.779 міл. мар., в 1928 р. — 2.178 міл. мар., в 1929 р. — 1.965 міл. мар., в 1930 р. — 1.907 міл. мар., в 1931 р. — 1.004 міл. мар. і в 1932 р. — 312 міл. марок. Загалом заплатили Німці за 8 літ 8 міліярдів 436 міліонів нім. марок.

РАДЯНСЬКА ПРЕСА обговорюючи останні події в Німеччині твердить, що Німеччина наближується до катастрофи. Найблизші дні рішать, чи буржуазії вдасться терором припинити на якийсь час революційний рух. На довшу мету, по думці тої преси, того руху не можна спинити.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА“ оповіщує голоси японської преси, котрі взивають до війни проти СССР і перестерігають Китай перед відновленням політичних взаємин з Совітами.

БОЛЬШЕВИКИ горячково укріпляють границю здовж Дністра. Свої форти вивіновують вони далекострільними арматами (ПАТ).

БУДЖЕТОВИЙ ДЕФІЦИТ Польщі виносить в червні б. р. 40 міл. золотих.

НОВИНКИ

Ювилейне Свято „Рідної Школи“ відбулося в Копичинцях. Службу Божу відправив о. мітрат Базюк та виголосив відповідну промову.

Просвітна анкета відбулася в Снятині. В анкеті взяло участь коло 200 делеґатів. Ізза виступу сельробів, котрі відчитували комуністичну летючку, представник староства розвязав анкету.

Діточі садки заложено в Піддубцях і Василеві, пов. Сокаль.

Виставу Українського Народнього Мистецтва в Заліщиках уладила місцеза філія „Союзу Українок“. В ній беруть участь: артистки О. О. Кульчицькі з Перемишля, „Українське Нар. Мистецтво“ зі Львова і кооп. „Гуцульщина“ з Косова. На увагу заслугують: мистецькі килими п. п. О. О. Кульчицьких, гуцульські килими „Гуцульщини“, прегарні зразки ріжних прикрас домашньої обстановки, жіночої та діточої ноші „Укр. Нар. Мистецтва“, кераміка та зразки народньої ноші з околиць Заліщиччини. Хто може, не повинен занедбати нагоди оглянути цю виставку, котра треватиме до 15 серпня ц. р.

Діточий садок в Запитові під Львовом веде учителька Яр. Мигайлівна. 30 дітий має запевнену опіку в часі жнив. Добре булоб, якби по всіх наших селах повстали діточі садки.

Державна ткацька школа в Стрию повстала на днях. Вона вчитиме теоретично та практично молодь ткацького промислу. Блищі інформації подає дирекція держ. ткацької школи в Стрию, вул. Дрогобицька 62.

Перемиські комуністи демонстрували перед окружним судом та вибили камінням 5 шиб в будинку суду. Увязнено Йосифа Гольдштайна, котрий мав при собі 100 летючок.

Всіх чотирьох засуджених в сяніцькім процесі за участь в ліських заворушеннях перевезено до свентокшиської тюрми.

Хмаролім з градом у Зборівщині, в селах: Хутори, Ярчівці, Кольонія, Озірна й Оліїв знищив збіжжа, а найбільше гречку, овес і ячмінь. Ріка Лопушанка прибула на 4 м. понад нормальний стан та забрала мости в Олієві та в Лопушанах. Комунікація до Залізців перервана.

В Українському Науковому Інституті в Берліні виголосив інж. д-р С. Володимирів доповідь на тему: „Боротьба за збіжжа“ (До сучасного положення земельної господарки в СССР).

Дівчата ліпше вчаться ніж хлопці. Це стверджено на підставі анкети, переведеної в середних школах Чехословаччини.

Гітлерівці воюють з Христом. Гітлерівська боївка напала в Бохумі на аполітичне товариство католицької молоді, коли вона збиралася на публичній площі на прогульку. Гітлерівці відібрали хорунжому прапор з образом Христа, подерли його на дрібні кусники, а деревце поломили.

Д-р Екенер, керманич Цепеліна тяжко ранений з жінкою і дочкою в самоходовій катастрофі коло Кемптену в Баварії, перебуває в лічниці.

Американський професор університету в Брукліні повідомив один з найпопулярніщих і найцікавіших тижневиків у Німеччині, що не може дальше передплачувати сего журналу, бо університет не виплачує йому платні.

„Як університетська молодь може причинитися до здійснення Злучених Держав світа?“. Таку тему праці для всіх американських і европейських студентів оголосили університетська міжнародня федерація і „Нюйорське історичне т-во для оборони Союзу Народів“. На цей міжнародний конкурс треба надсилати розвідки не довші як на 1200 слів, оригінальні та ніде не друковані. Нагороду одержуть автори трох праць: першої — 300 долярів, другої — 200 дол. і третьої — 100 дол. Точні інформації дає п. Жан Дюпюі, Париж, ч. 3. вул. Ле Гофер.

Австрійські кондуктори мусять володіти хоч одною з чужих мов: французькою, анґлійською, італійською, есперанто або з одною з мов сукцесійних держав. А коли в нас всі кондуктори навчаться розуміти та говорити по українськи? Про це моглиби богато сказати наші пасажири!

В Америці збанкротувало в однім лише тижні 587 торговельних підприємств

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89.5—8.90 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: двірська пшениця 21—21.50; селянська пшениця 20—20.50; сел. жито 17—17.25; ромунська кукурудза 19.75—20.25; пшоно 32—35 зол. — Львів: двір. пшениця 23—23.50; сел. пшениця 22—22.50; двір. жито 19.50—20; сел. жито 19—19.25 зол. Інші курси незмінені. Пшениця йде вгору, натомість жито, кукурудза, пшоно впали в ціні.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив кооперативам 25. ц. м. за масло експортове та десерове пріма 3.20 зол., за літру молока 17—18 сот., за літру сметани 90 сот., за копу яєць 3.50 зол.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Володимир Карачевський,** совітник Епископської Консисторії в Станиславові і парох в Чернятині, помер дня 19 липня 1932, проживши 79 літ. Похорони відбулися 21-го ц. м. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Пересторога

Звертаємо увагу П. Т. курців, що для баламуцтва наших прихильників появилися на Волині в торговлі книжечки паперців в обгортці дуже подібній до нашої з написом „Малина“ на чоловій, та „наше Будовництво“ на відворотній стороні. Водний знак представляє два голуби і має напис „Pigeon“.

Тому просимо при закупні глядіти на нашу марку, памятаючи, що тільки паперці з водним знаком „Калина“ і напис „Калина“ на чоловій, а „Будучність“ на відворотній є українським кооперативним виробом.

Управа фабрики
Кооперативи „Будучність“ в Тернополі.
61—1-3

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 6-50

Бібліотека на продаж.
О. Антін Бучко, Ольховець, п. Бережани. 58—3-3

КІНА

КАСІНО: „Фаворита Магараджі“.
КОПЕРНИК: „Люде моря“ і „Заборонена пригода“.
ЛЕВ: „Корабель пропавших дівчат“.
МАРУСЕНЬКА: „Люде моря“ і „Заборонена пригода“.
МІРАЖ: „Непотрібна жінка“.
ОАЗА: „Любов кадета“ і „Ночі в пустинях“.
ПАЛЯС: „Люди на стійці“.
СТИЛЕВЕ: „Життя і будучність жінки“.
УТІХА: „В сітях зрадників“ і „Брехня Ніни Петрівної“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 57 (555). Львів, неділя, 31 липня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря. Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 дол. долар
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Рада Публичної Освіти

Проект утворення дорадного тіла при мін-ві освіти.

Мін-во віроісповідань та освіти опрацювало законопроект у справі утворення Державної Ради Публичного Виховання. Се має бути дорадний й опінюючий орган при мін-ві освіти. На підставі того проекту, міністр освіти був би обовязаний представляти Раді всі законопроекти і розпорядки в области шкільництва. Крім того міністр освіти предкладавби до заопініювання буджетові прелімінарі мін-ва перед їх внесенням на Раду Міністрів. Рада малаби також право законодатної ініціятиви. В склад Ради входилиб державні підсекретарі, директори департаментів мін-ва освіти, представники міністрів: внутр. справ, рільництва, промислу й торговлі, праці і суспільної опіки, військових справ, справедливости, представники Державної Ради Фізичного Виховання, університетів, країв. Академії Наук, Наукового Т-ва, шкільних та окружних рад, госп. самоврядування, представники віроісповідань й учительства.

„Плянова господарка" на Україні

На „медом і молоком текучій" колись Україні панує нечуваний голод. Хліб печуть переважно з деревної кори, трачиння і з лободи і то тяжко його дістати. На селі повна недостача бараболь. Ніхто не відважиться прилюдно щонебудь їсти, бо зараз відберуть йому. Населення покидає хати та громадами мандрує. Всі зелізничі стації переповнені новітними „кочовиками". Всі поїзди повні голодних, котрі мандрують з місця на місце в надії найти кусник хліба. Кажуть, що 6 міліонів населення живе постійно „на колесах". Загально говорять всі про війну, як про одинокий вихід з безнадійного положення.

У звязку з голодом на Україні занепокоїлася червона Москва. Совнарком вислав з надзвичайними повновластями свого члена Енукідзе до Харкова, щоби на місци розслідив положення та видав відповідні зарядження. „Президент" УССР, Петровський, та генеральний секретар КПУ, Косіор, мали попасти в неласку. Сподіються їх усунення.

Нема то, як „плянова господарка" і то у „всемірном маштабе!".

До неділі фон Папен — від неділі Гітлєр

„Абенд" доносить: На передвиборчім вічу гітлєрівців у Берліні один з бесідників заявив: *До неділі Папен може* ще лишитися при кермі державою, одначе в понеділок вже мусить віддати владу Гітлєрови. Коли не схоче віддати владу, візьмемо її самі. Без огляду на те, що станеться в найблищих днях, ми *рішені звести боротьбу підчас виборів,* або поза ними. З кінцем серпня прапор з гітлєрівською свастикою повіватиме на палаті президента Німеччини (ПАТ).

Ще одна капітуляція большевиків

„Юнайтед Прес" доносить: Велику сензацію в Москві викликав останній декрет правительства, котрий дозволяє приватним організаціям і ремісникам продавати свої товари на „капіталістичних підставах". На підставі того декрету большевики можуть купувати матеріяли зовсім довільно і продавати свої вироби по довільних цінах. Декрет заповідає також, що уряд не буде вміщуватися в те, як будуть зужиті здобуті в той спосіб капітали.

Гітлєрівці готуються до маршу на Берлін

В Німеччині панує загальне переконання, що на випадок некорисного висліду виборів для гітлєрівців, відбудеться похід гітлєрівських боївок на Берлін може ще 31. ц. м. Сам Гітлер не мавби брати участи в тому ризиковному кроці, тільки інші провідники національних соціялістів. На останніх гітлєрівських вічах їх посли висказували це явно. Так прим. посол Руст заявив, що німецький народ мусить собі здати справу з цього, що по 31. ц. м. лише Гітлєр може бути при владі, без огляду на вислід виборів. Знову посол Цільк-нер сказав: „Прийшов час, щоби національні соціялісти обняли владу. По виборах 31. ц. м. наступить похід на Берлін".

Домагання анґлійських доміній

З Отави доносять: Між Австралією, Новою Зеляндією і Канадою заключено порозуміння щодо ввозу мяса, пшениці, масла й сира до Анґлії. Сі домінії жадатимуть від Анґлії наложення на згадані товари спеціяльного мита, котре влегчувалоб домініям конкуренцію на анґлійськім ринку. Також полуднево-африканська унія домагається митного упривілеєння для мороженого мяса, щоб могти конкурувати з Арґентиною. Ірляндія веде переговори з кождою домінією окремо. Керівничу інституцію конференції творить комісія для оживлення внутрішної торговлі Вел. Британії. До сеї комісії входить 7 анґл. міністрів.

Нова війна се руїна світа

Б. держ. секретар, тепер суддя Міжнародного Трибуналу в Газі Американець Франц Кельоґ заявив америк. журналістам м. і. ось що: Проблеми Европи мають передовсім економічний характер. Воєнного настрою в Европі я не примітив. Люди здають там собі справу, що нова війна се руїна світа. Европейські держави знають, що найдальше йдуча ощадність се безумовна конечність. Думаю, що й ми Американці повинні зробити те саме. Економічне положення Злуч. Держав здорове. Наші болячки випливають з того, що останніми літами викидали ми гроші через вікно. Европа розуміє потребу ощадности. Тамошні держави хочуть її осягнути через частинне розброєння. В можливість війни не вірю, бо з її наслідків в Европі здають собі справу.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Якщо так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

4 56 х

БАТЬКИ І ДІТИ

Конфлікт між старшим укр. громадянством й укр. молодю. Яка причина та який вихід?

В останніх часах ми свідками дуже *голосного і дуже характеристичного* факту: конфлікту між старшим українським громадянством й українською молодю.

Коли говоримо про конфлікт між старшим українським громадянством й укр. молодю, то не маємо на думці відношення до укр. громадянства укр. комуністичної молоді. Бо конфлікт між укр. громадянством й укр. комсомолцями не є нічим незвичайним і дивним. Навпаки. Надзвичайним і дивним булоби, колиб між ними конфлікту не було. Бо що спільного мають укр. громадянство й укр. комсомол? Вони не тільки не мають нічого (з виїмком хіба мови) спільного, але все (з виїмком знов тільки мови) в них противне. В першого — національне, в другого — інтер· чи краще антинаціональне.

Говорячи про конфлікт між укр. громадянством й укр. молодю, маємо на думці український національний табор: Українське національне громадянство й українську національну молодь. Національний табор без ріжниці партій.

Той конфлікт під теперішню пору дуже кидається в очи. Він виявляється там і завсіди тоді, де і коли стрічається укр. старше громадянство з укр. молодю чи, навпаки. Однаково: в ділянках політичній, культурній, економічній і навіть філянтропійній. Однаково: на зборах, зїздах, нарадах й інших оказіях. Тай навіть — без оказій.

Що торкається ділянки політики, то українська молодь у своїй масі стоїть оподалік від усіх істнуючих у нас українських політичних партій. Та абсенція тільки в деякій мірі наслідок незацікавлення частини укр. молоді політикою взагалі й політичними кличами та програмами наших партій зокрема. Головна причина тої абсенції укр. молоді в істнуючих укр. політичних партіях се непогоджування молоді з кличами та програмами згаданих партій. Кличі і програми істнуючих укр. політичних партій, отже кличі і програми укр. старшого громадянства, й ідеольогія укр. молоді не тільки не покриваються, але навіть не координують з собою. У висліді: українська молодь пішла своїм політичним шляхом, іншим, ніж політичний шлях, яким іде старше укр. громадянство. Який се політичний шлях, що на нього вступила та йде укр. молодь, про се буде мова далі.

Та не тільки в політичній ділянці розійшлася укр. молодь з укр. старшим громадянством. Вони розійшлися також у ділянці к у л ь т у р н і й. Свідчать про се виступи і заяви укр. молоді на зборах і зїздах ріжних укр. культурних установ: „Просвіти", „Рідної Школи" і т. д.

В останнім часі до обох згаданих вище ділянок, на яких зарисувався конфлікт між укр. старшим громадянством й укр. молодю, прибула ще одна ділян-

ка: економічна. Також економічна діяльність укр. старшого громадянства не тішиться довірям української молоді. І то до тої міри, що укр. молодь маніфестує те своє недовіря вже не лише заявами, але... камінями, якими обкидала недавно одну з укр. економічних установ на провінції, про що писали ми в ч. 46 „Нової Зорі“.

Та найяркіший конфлікт між укр. старшим громадянством й укр. молодю наступив на терені, на якім його найменше можна було сподіватися. Маємо на думці філянтропійне Товариство Прихильників Освіти та події на його останніх загальних зборах, про котрі „Нова Зоря“ подала вичерпуючий звіт.

Коли зберемо всі наведені вище факти разом і поглянемо на них в цілости, то побачимо, що властиво нема в українськім публичнім житті ні одної ділянки, в якій між укр. старшим громадянством й укр. молодю панувалаб гармонія. Навпаки. На цілім фронті того життя між обома сторонами кипить війна.

Аж до останньої хвилі не звертали в нас більшої уваги на сей конфлікт. Щойно події на останніх зборах Т-ва Прихильників Освіти викликали деякі рефлекції в пресі. Зжахнувся навіть „Новий Час“! Він навіть уладив спеціяльну анкету на тему: старі і молоді. В той спосіб шукає причин конфлікту та виходу з нього.

Якаж причина того конфлікту?

Безпосередних причин богато. Їх подають поодинокі учасники згаданої анкети. Основна причина одна: Молодь бачить і відчуває теперішнє положення нашого народу і горячо бажає його зміни. Та одночасно молодь не має віри, щоб ту зміну принесло сучасне старше укр. громадянство. Тому молодь ставиться до старшого громадянства неґативно і сама шукає виходу.

Не можна винувати укр. молодь за брак віри в укр. старше громадянство. Бо той брак зовсім зрозумілий.

Хтож, як не старше укр. громад., в першу чергу відповідальне за сучасне положення укр. народу? Воно вело укр. справу в історичних 1914—1924 рр. Воно веде її й нині. На нього й паде відповідальність перед грядучими поколіннями за стан укр. справи, в якім воно передає її тим поколінням. Як ті грядучі покоління оцінять колись ведення укр. справи в згаданих переломових укр. часах тогочасним (себто нинішним) укр. громадянством, — передвістником того й є неґативне становище нинішнього укр. молодого покоління до нинішнього укр. старшого громадянства. І треба признати, що така оцінка, яка заповідається, буде вповні заслужена.

Та признаючи оправданим неґативне становище укр. молоді до укр. старшого громадянства, ми одночасно мусимо ствердити, що укр. молодь не витягнула досі відповідної науки з помилок старшого укр. громадянства. Бо шлях, яким укр. молодь хоче вивести укр. справу зі сліпої вулиці, в яку завело її старше укр. громадянство, не тільки не виведе нашої справи з тої сліпої вулиці, але, навпаки, — заведе її в іще більші безвісти.

Який се шлях і чому він не доведе до бажаної мети?

Шлях, що на нього вступила укр. молодь, то націоналізм. Вже сам по собі сучасний надмірний націоналізм має богато недостач і не завсіди виходить на здоровля навіть народам, що мають свої держави. Та український націоналізм у такій формі, як його пропаґують у нас певні ґуртки, і яким захоплюється укр. молодь, не тільки не принесе українській справі користи, але зовсім певно зашкодить їй. Бо націоналізм в розумінні українських націоналістів се чинник не будуючий і скріпляючий національний орґанізм, але — руйнуючий й ослаблюючий. Чому? Тому, що укр. націоналізм всю свою суть бачить у неґації і тільки в неґації. А самою неґацією ще ніхто ніколи не поставив ніякої нації на ноги.

Тому коли укр. молодь дійсно хоче повести укр. справу краще, ніж її вело старше укр. громадянство, вона мусить передовсім пізнати основно помилки, котрі зробило старше громадянство й котрі довели укр. справу до теперішнього її стану. Мусить пізнати ті помилки на те, щоби самій не повторяти їх. А далі укр. молодь мусить головну свою увагу й енерґію звернути не на неґацію, але на працю позитивну. Бо якраз надмір неґативних і недостача позитивних чинників серед нас спричинили останню нашу національну катастрофу.

Неґативність націоналізму є трояка. Вона проявляється передовсім в цілковитій пустоті (порожнечі) кличів, далі в виразній неґації всего, що позитивне, і вкінці в шкідливім переборщенні деяких позитивних кличів. Оба перші роди неґативности націоналізму зібрані немов у сочці в писаннях Д. Донцова. Третого рода неґативність націоналізму проявляється в таких кличах, як „Україна понад все!“. Річ ясна, що сей клич має намір звернути увагу на потребу любови рідного краю і жертвенности для нього. Одначе переборщення сього клича („понад все!“) відбирає тому кличеви всяку позитивність і робить його одним з найшкідливіших кличів. А то з тої причини, що сей клич виносить націю та її інтереси в такій формі, в якій поняття нації та її інтересів розуміють не тільки ріжні ґрупи націоналістів, але навіть поодинокі націоналісти зокрема, — виносить понад етику, понад Церкву, понад заповіди Божі і понад самого Бога, словом понад все, так як у тім кличі кажеться. Нема сумніву, що так зрозумілий націоналізм розточує і підкопує самі основи всякої сили кождої суспільности і в наслідках мусить доводити до масових злочинств, які в першій мірі ослаблюють і руйнують не противника даної нації, тільки ту націю, котра такими кличами перейматься.

На ті неґативні шляхи націоналізму молодь кождого народу, розбурханого націоналістичними кличами, йде скорше, ніж на шляхи позитивні, а то для того, бо йти шляхами позитивними далеко тяжче і менше ефектовно. Се річ нелегка і неефектовна присвятити свій час, свої здібности і свою пильність опануванню якого фаху (звання), яким опісля можна дійсно прислужитися свому народови. Далеко лекша і далеко ефектовніша річ займатися опозицією, все критикувати або навіть одноразовим зусиллям наразити своє здоровля чи своє життя і потому мати претенсії на заслуженого провідника народу. Ті блуди має в собі молодь кождого народу. Одначе вони в народів сильніших, де є лекша можність позитивної праці, виступають в меншій мірі і через те далеко менше їм шкодять. І власне тому в такого народу, як ми, треба безнастанно звертати увагу молоді на потребу позитивної праці над собою.

Наслідки больш. виховання

В Ленінграді і Москві занотовано небувалий зріст бандитизму. В самім Ленінграді в часі від 1 травня до 15-го червня б. р. увязнено коло 6.500 бандитів, котрі допустилися найріжнородніших насильств, грабунків та убийств. Большевицькі суди завалені справами бандитизму. Доходження виявили, що більшість бандитів се молодь у віці від 15—20 літ, т. зн. вихованих під большевицьким режімом.

Дочасні добра не можуть тебе наситити, бо ти не на те сотворений. (Тома Кемпійський, II, 6).

Небувала війна

В літі 1932 року, на очах всеї Европи, в однім з її найкультурніших країв, у Бельґії, відбувається — війна, якої ще не було. Ту війну провадить з Бельґією СССР, хоч обі ті держави не мають з собою ніяких границь. А цікава то війна! Большевицький орґан „Юманіте“, котрий виходить в Парижі, так описує ту війну:

„Боротьба бистро поширяється на всі вуглеві райони Бельґії. Приказ комуністичної партії та революційних робітничих союзів стрічають життєвий відклик у визискуваній масі. Їх слухають страйкарі — й завтра за тими приказами піде вся бельґійська робітнича кляса. Робітники цілком закидують копальні землею і допускають затоплення їх водою. Тим доказують вони свою рішучість — побідити або вмерти... Для осягнення побіди в Бельґії треба, щоб той рух поширився й на Францію“. — Кореспондент „Парі Міді“ доносить з Брукселі: Червоні кітті Москви все виразніше й виразніше чути в подіях у Шарлєруа. Зрештою комуністи навіть не криються з тим. Тої ночи, коли спалено маєтність директора фабрик „Провіданс“, бунтівники чванилися в сусідних шиночках під впливом алькоголю, що сподіваються скорої допомоги з Льожу й Антверпії. Розрухи відбуваються дійсно пляново. Провідники їх мають точні відомости про рухи військ і жандармерії й удержують звязок при помочи революційних курієрів, котрі перевозять прикази з одного района в другий. Є богато доказів на те, що розрухи й акти насильства в Бельґії се вислід приказів із заграниці. На поміч комуністам в Бельґії спішать комуністи з Голяндії та Франції. — Кореспондент великого щоденника „Шікаґо Трібюн“ доносить з Брукселі: Комуністичні страйкарі в углевих районах Монса і Шарльруа спробують завтра або післязавтра прорвати кордон поліції та війська і піти походом на столицю Бельґії Брукселю... В розрухах є вже убиті й ранені. Кілька міст без світла і без ґазу. Ворохобня захоплює й зелізничників. Поїзди обкидають камінням...

Вся европейська преса приносить з Бельґії описи численних битв з поліцією, нищення копалень та зелізничих і трамваєвих шляхів, підпалів фабрик і приватних домів, масових грабунків, барикад і бійок навіть з реґулярним військом і броневиками. Все те „прикрашене“ червоними прапорами і співом „Інтернаціоналу“. Ночами переходять бельґійську границю масово комуністи голяндські, французькі й німецькі. А всім тим рухом руководять інструкції з червоної Москви, котрі взивають робітництво, нищити головно промисли: вуглевий, зелізний і сталевий як також транспорт. Такі інструкції явно напечатані в 6 ч. „Комуністичного Інтернаціоналу“, де сказано, що комуністи всіх країв повинні розвинути „шалену ділову активність для дезорґанізації задів“ ворога. А тим ворогом виразно називають всі европейські держави. Большевицька „Юманіте“ печатає формальні бюлєтени про ту війну.

Притім можна обсервувати одну дуже цікаву річ: Коли до недавна орґани II-го Інтернаціоналу вели завзяту боротьбу проти комуністів, то з приводу ориґінальної бельґійської війни преса II-го Інтернаціоналу, нпр. орґан „Попюлєр“, описуючи ті події, ні одним словечком не згадує про большевиків. А друга річ ще цікавіша: Ріжні буржуазні, міжнародні орґанізації, як Союз Народів, Ліґа прав чоловіка й горожанина та всякі міжнародні пацифістичні орґанізації, котрі недавно в один гуж протестували, коли Японія в Манджурії перейшла до активної оборони перед подібними затіями большевиків, як ті, від котрих тепер димиться Бельґія, мовчать. До тої міри дійшло заслiплення буржуазних орґанізацій. Здається, що не буде причини дивуватися, як колись комуністи дадуться в знаки всім тим, що так поступають.

Останні вісти доносять, що в Бельґії наступило успокоєння. На як довго, не знати. На всякий випадок се грізна пересторога для всіх цивілізованих народів, пересторога перед пожаром, який у кождім краю може кождої хвилі розпалити червона Москва.

Учительські справи

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

Звіти з публичних нарад се документи часу, яких жадними оглядами ні статтями заступити не можна. Звіт з нарад сих зборів нашого учительства особливо інтересний, головно як доказ мужеської відваги, з якою наше учительство публично вияснило свої навіть болючі справи. Тому сему звітови присвятимо більше місця. — Ред. „Н. Зорі“.

Дня 3 липня б. р. в неділю в салі „Реміснічої Палати“ на Стрілецькій Площі у Львові відбулися звичайні загальні збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“. На зборах було коло 250 учасників (ниць), переважно старших віком. Між ними жінок небогато, може кільканацять. Учасники се або делєгати Окружних Відділів Т-ва або звичайні члени.

Збори відкрив о год. 9 рано урядуючий голова Мих. Таранько вступною промовою. Він сказав: Нині маємо записати 27-у сторінку Книги Битія в нашім житті. Нинішний день має бути днем звіту перед зборами. Зробім перегляд. 25-літний період істнування нашого Т-ва закінчений ювилейним святом, що замикає чвертьсотлітну історію нашого орґанізованого життя. Воно представлене в отсій ювилейній книзі, котру Товариші незабаром одержать. Загальна кріза не минула також учительства у виді редукцій і обниження платні. Та мимо того наше вчительство може завдяки отсій зорґанізованости й карности похвалитися навіть матеріяльними здобутками свого т-ва. Часто лучається, що орґанізація більше дбає про матеріяльні ніж про духові потреби своїх членів. Може воно й слушно, бо де нема матеріяльних підстав, там слабі також моральні цінности. В тім році наше т-во приходить до посідання другої каменици у Львові при вул. Якуба Стшемє. Надзірна Рада, виконуючи рішення заг. зборів, улькувала в той спосіб готівку т-ва, ратуючи її перед девалюацією, яка грозила. Тут мушу заявити, що поширилися татарські вісти, начеб каменица переплачена і що деякі члени управи були матеріяльно заінтересовані в тім купні. Колиб тут на зборах впали такі обвинувачення, ми булиб змушені того, хто їх кинувби, покликати перед суд. Друге наше досягнення се виконання рішення ювилейного зїзду і утворення позичкової каси для учителів, членів нашого т-ва. Третя реалізація покищо в проєкті: має бути утворена бурса для дітий учителів. Про се блище у звітах. Це булиб матеріяльні досягнення. Одначе Управа не забувала також і про інтелєктуальні і моральні потреби членів т-ва й учительства взагалі. Перемінено маленький педаґоґічний журнальчик на поважний квартальник, що виходить побіч „Учительського Слова“. Друга справа: ми робили заходи, щоб обєднати учителів, що знаходяться за рямцями нашої орґанізації. В тій ціли ми внесли до воєвідства новий статут до затвердження. Третя справа: орґанізуємо робітників пера зпоміж учителів. В передовиці „Учительського Слова“ п. з.: „Пізнаймо себе“ мають ВП. Товариші погляд Управи орґанізації на теперішний стан учителів. Гляньмо на себе самих, а переконаємося, хто ми такі. Даються чути голоси, що народний учитель зачинає відчужуватися від праці на народній ниві. Колиб так справді було, то це булоб заперечинням світлої традиції. Ми мусимо себе переробити і це усунути. Тяжкі економічні умовини приневолили нас обнизити місячну вкладку. Сила нашої орґанізації лежить в карности членів і довірю до проводу. Відтак промовець згадав 10 померших членів т-ва, котрих присутні вшанували повстанням з місць. Закінчив промову так: Отвираючи нинішні загальні збори, мило мені привитати представника Головної Управи Рідної Школи, проф. Павлюха, передаю йому голос. — Проф. Павлюх: В імени Голов. Управи „Рідної Школи“ мило мені привитати Товаришів (шок), Управу, Президію, державних, рідношкільних учителів й особливо заточенців. „Рідна Школа“ дуже прихильно ставилася і ставиться все до народнього вчительства, вповні доцінюючи його значіння. Стверджую, що члени вашого т-ва се також карні члени „Рідної Школи“, котрі точно виконують свої обовязки. Особливо в рядах рідношкільного вчительства має вона Франкових ідейників[1]), що з посвятою і в недостатках виконують свій обовязок. „Рідна Школа“ має між своїми членів-Добродіїв таких, як Горуцький і Волошиновський й інші. Тому витаю ваш зїзд від Гол. Управи „Рідної Школи“, бажаю успіху в нарадах і кінчу окликом: Учителям, рідношкільним прихильникам, сівачам здорового зерна „Слава!“ (Гучні оплески).

Відтак знов забрав голос дир. Таранько, повідомляючи, що „Ювилейну Книгу“, видану з приводу 25-ліття істнування орґанізації укр. вчительства, можна набути при вході до салі.

На внесення П. Кривоносюка (Варшава) вибрано одноголосно президію заг. зборів: предсідник Мих. Таранько, заступники Генрих Коваль й Іван Лилик, секретарі Мих. Зубрей, п. Лисакова Софія і Чучкевич Роман.

Відтак забрав голос п. Пеленський з Жовкви: Не розумію, чому Управа скликала зїзд у подвійне свято (неділя і свято Божого Тіла). На будуче Управа повинна з тим числитися, що ми чейже християни. Пропоную на час процесії і відправ по церквах перервати наради. (Повстає крик, гамір, більшість одобрює внесок п. Пеленського, дехто знова за тим, щоби зборів не переривати. Один з присутних, котрого імени серед того гамору не можна було усталити, перекричавши інших, заявив: Ми тут переважно унднети, отже християни, (веселість!), тому Управа повинна була з тим числитися. Її поступування треба напятнувати, одначе думаю, що тим разом зборів не можна переривати). — П. Калинович: Мене дивує, чому якраз на нинішний святочний день скликано збори і чому перед зборами Управа не зарядила відправлення Служби Божої за померших членів т-ва. Ми тут чейже в 90% віруючі християни. Я що правда не є такий побожний (веселість!), одначе ми не повинні забувати, що живемо серед християнського народу і що ми учителі. — Таранько: Управа назначила зїзд безпосередно по 1-ім тому, що тоді богато членів переїзджає через Львів до дому, особливо заточенці, богато опісля виїздить на літниця і тому ми вважали, що це найвідповідніша пора на збори. Ми члени Управи також ревні католики. Заявляю, що на будуче се не повториться, просимо сей помилковий крок нам вибачити. (На салі крик, шум, один другого старається перекричати, предсідник довго дзвонить. По кількох мінутах предсідник знов приходить до голосу і відчитує правильник зборів). По відчитанню правильника забрав голос т. Дучко: Я на сей правильник не годжуся, бо він відбирає свободу слова. Ставлю внесок, щоби перейти над ним до порядку. — П. Карпова: Правильник треба ухвалити, щоби був порядок, бо ми мусимо відїхати. Хто хоче виговоритися, може це зробити вдома. — Дучко: Нас тим правильником тут заскочено. Він повинен був бути оповіщений в „Учит. Слові“, щоб ми могли зорієнтувати, чи є чого приїзджати на збори. — На внесок п. Кривоносюка предсідник піддає правильник під голосування. Проти приняття правильника голосувало лише 5 учасників. На внесення п. Борща принято протокол попередних зборів без відчитування. Опісля предсідник візвав комісію матку, щоби намітила кандидатів на місце уступаючих 4-рьох членів Надзірної Ради. — Котович зі Стрия: Я чую, що є комісія-матка, хто і коли її вибрав? — Таранько: Комісія-матка урядує постійно від 1926 р., бо так ухвалили заг. збори і ми не можемо їх ухвали зміняти. — Котович: Може президія, чи Управа нам вияснить, чому уступив голова т-ва тов. Стронський. — Таранько: В тій справі уділяю голосу самому п. Стронському. — Стронський: Світлі збори! Ви маєте право спитати, чому я уступив, а я по змозі виясню. Одначе всего не можу сказати з огляду на деякі особи і на добро т-ва. Передовсім рішучо заперечую, начеб я уступив тому, що Надзірна Рада не хотіла винаймити мені помешкання в каменици т-ва. Я уступив з двох причин: 1) Я не міг погодитися з Надзірною Радою щодо господарки майном т-ва. Це можуть потвердити ті, що також уступили. Я не міг погодитися з тим, щоби майно т-ва льокувати в Краєвій Учительській Спілці видячи, яка там господарка. Я застерігався навіть протоколярно, грозив уступленням, але Надз. Рада була глуха. Чому? Бо більшість Нада. Ради була в Управі тої Спілки. Справа мешкання мається так: Опорожнилося в каменици т-ва 3-покоєве мешкання і кухня, я зголосився, що хочу винаймити його і заплачу чинш як другі. Тоді Надз. Рада рішила, що винаймить помешкання аж за 3 місяці. Мешкання досі стоїть не винаймлене. Через те т-во стратило вже 840 зол.

2) Друга причина мойого уступлення: Мене не хотіли слухати, поводилися зі мною і супроти інтересів т-ва неетично. На засіданню Надз. Ради 27. II. 1931 р. деякі члени Ради мене обидили і я заявив, що в такім краснім товаристві перебувати не буду. І я уступив.

(Далі буде).

---

[1]) Се місце в промові п. проф. Павлюха було одиноким нетактовним інцидентом в часі зїзду, бо тут спробувано надати якусь спеціяльну висшість „Франковим ідейникам“, що набирає особлившого значіння, коли возьметься під увагу, що тепер атеісти й ліберали всякого покрою пробують накинути суспільности т. зв. культ Франка. Нетакт п. проф. Павлюха полягає на тім, що Гол. Управа „Рідвої Школи“, від якої він промовляв, очевидно не могла йому поручити, щоби в її імени підносив „Франкових ідейників“. По друге час уже не ширити леґенди про те, немовби пок. Франко був взірцем праці „в недостатках“, бо так не було. Що пок. Франко не жив у недостатках, свідчать факти: Се був одинокий з галицьких письменників, котрий мав змогу збудувати собі у Львові гарну віллю після власного уподобання та зібрати бібліотеку, яка коштувала маєток. Се й уможливило Франкови його велику плідність. Письменник повинен мати таку змогу. Колиж се підносимо, то просто тому, бо є люди, котрі вмовляють у суспільність, що Франко працював у якихсь особливших „злиднях“. Тимчасом се неправда. — Ред.

Перша в Галичині

велика будівля парохіяльної читальні.

(Докінчення*).

В часі нарад комісії матки д-р Осип Назарук виголосив реферат слідуючого змісту: Я приїхав до Вас на запросини голови Вашої читальні, звернені до Головної Управи Української Катол. Орґанізації (УКО) у Львові. Оглянувши Вашу, першу в цілій Галичині, велику будівлю парохіяльної читальні, мушу передовсім висказати свій подив для того діла. А діло те дуже важне не тільки задля своєї матеряльної величини, але ще більше тому, що Ваша читальня і будівля її законно звязані з Вашою католицькою парохією й Церквою тай тому те Ваше діло стане трівким завязком і підставою здорового руху між нашим народом. Так поставленого і законно забезпеченого діла не зможе опанувати жаден з нездорових напрямів, які особливо в сій околиці віддавна буйно процвитали. Кождий здоровий нарід має в собі два роди зорґанізованих рухів і тому має двояку силу. Одна з тих сил оперта на засаді консервативній, друга на засаді поступовій. Де перша сила цілком задушить другу, там наступає застій і струпішіння. Де друга сила цілком задушить першу (або взагалі не допустить до її розвитку), там наступає розвал і руїна; бо тоді народ стає подібний до орґанізму, якому відрізано половину і вона щезла. Тоді друга його половина мусить стечи кровю і також пропаде. Тоді народний орґанізм подібний також до наповненого людьми човна, якому відрізано його половину від одного кінця до другого. Кождому ясно, що хочби гребці на такій половині човна не знати як сильно гребли, вони не допливуть на такім відломку до пристані й мусять піти під воду. Отже Ви своїм ділом взялися добудовувати ту другу половину, якої бракувало нашому народному орґанізмови. І тим Ваше діло таке велике і хосенне. Не треба думати, що всякий поступ веде до розвалу або що консерватизм не узнає жадного поступу, бо так не є. Є також здоровий поступ і такий поступ узнають консерватисти і радуються ним і самі його роблять. Котрий ще поступ нездоровий і по чім його пізнати? Нездоровий той поступ, котрий в корени підриває, ослаблює і нищить підвалини розвитку кождого народу. А ті підвалини се віра в Бога, нерозривність подружжа і справедлива засада приватної власности, — словом, се те, що найправдивіше й найясніше обороняє наша католицька Церква. Отже нездоровий „поступ“, котрий поступає до руїни, пізнати по тім, коли його представники й аґітатори явно або потайки підривають віру в Бога і пошану до Церкви в народі, голосять потребу розводів і т. зв. вільну любов та грабунок чужої, справедливо посіданої власности. Кождий рух, котрий підриває хочби тільки одну з тих основ істнування й розвитку упорядкованих суспільностий, — се рух нездоровий, навіть тоді, коли той рух покликається на св. Письмо, як се роблять всякі сектярі. Такі рухи не можуть довести до добра, вони мусять довести до руїни. Інакшими словами: Церква навчає: Не убий, не кради, не чужолож, не свідчи фальшиво проти ближнього свого! Се дуже старі заповіди Божі, знані вже в старім законі, котрий потвердив Христос. Отже котра орґанізація вчить: убивай, забирай чуже добро без відплати, розходися з правною жінкою або май по дві жінки, свідчи фальшиво проти ближнього свого, коли думаєш, що се потрібне для твоєї партії або для тебе — та орґанізація перейшла в табор анти-

---

*) Гл. початок в 55 ч. під таким самим наголовком.

христа і веде народ до знищення. А звідки ми знаємо, що виховання, яке народови дає католицька віра і Церква, доводить до добра і до сили, а „виховання“, яке дає нездоровий ніби „поступ“, доводить до нещастя? Знаємо се з практики і давної і теперішної. Між нами є люди, що перебули і велику війну й українсько-польську війну в Галичині й похід нашої Галицької Армії на Україні. Ті люди певно памятають, як там на Україні Гал. Армія зломана тифом знайшлася під большевиками. І певно памятають, як большевицькі аґітатори взивали наших жовнірів, щоб убивали своїх старшин-офіцирів, „бо то буржуї“. Та ні один галицький жовнір не сплямив своїх рук убийством. Хтож так виховав наш нарід? Виховала його так наша катол. Церква. А якіж страшні й масові убийства діялися там між тими нашими братами, котрих не виховувала катол. Церква!... Добре, подумає може дехто. То чомуж ми не вдержали своєї держави, коли мали так вихований народ? Атже вдержали свої держави навіть народи далеко менші і слабші ніж галицька частина українського народу. Річ в тім, що народ се тільки одна з підстав своєї держави. Та підстава важна, але не найважніша. Ще важніша від народа і землі — влада. А до влади не вистарчить, коли є один, чи два, чи хочби десять відповідних людий. На те треба цілої в е р с т в и духово сильних і технічно підготованих та вправних людий. Отже в нас власне та горішна верства головно не дописала, а не все було в порядку і між простим народом, передовсім тому, що та наша горішна верства вже довго перед війною була морально нездорова. Вона майже вся була „ліва“ — і тому весь наш національно-державний орґанізм не міг мати рівноваги тай тому завалився. Розуміється, були ще ріжні причини того, але головна була в нашій нездоровій горішній верстві, бо якби та висша верства була здорова, то інші причини невдачі булаб переломила або обійшла. Та не могла довершити того тяжкого діла верства у своїм нутрі хора від довгого часу, котра хиталася на всі боки під кождим подувом аґітаційної демаґоґії, яку сама робила і яку від сходу ще більше розпалювали большевики тай ріжні українські соціялістичні партії. До якої міри нездорова і незрівноважена була та наша висша верства, видно нпр. по тім, що в часі, коли хитався наш фронт, наша влада не мала нічого лучшого до роботи, як займатися ослаблюванням Церкви, бо думала, що се „поступ“. Та хто сам ослаблює головне жерело сили свого народу, той очевидно держави вдержати не зможе. Не вдержать держави і большевики, котрі обняли по царях великі і богаті землі, та довели їх до крайної нужди. Не вдержать тому, бо ще не було держави, котра повсталаби без віри в Бога. Не було тай не буде. І не було ще народу, котрий мігби істнувати й розвиватися без віри в Бога, без релиґії й без Церкви. З ослабленням тих чинників вяне і паде мораль, а з тим все розкладаються навіть наймогутніші народи і стають погноєм для інших. І тому, що Ви стали на шлях, який веде до вірности Церкві, Ваше діло здорове і велике, може стати початком такого руху серед нашого народу, який оздоровить його і доведе до великої сили передовсім моральної, а відтак усякої иншої. Желаю Вам витревалости на тім благословеннім, добрім шляху. — Реферат, котрий тревав 45 мінут, надгородили зібрані оплесками. Відтак однодушно вибрано новий Виділ і відспівано многоліттє Преосв. Григоріеви за Його велику жертву на будову величавого дому Парохіяльної Читальні в Делятині.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

Значіння чужих мов

З приводу діла двох енергічних жінок.

Дві молоді Німкині, Гедвиґа Цінер і Сідді Фішер, скінчили медичний факультет віденського університету з титулами докторів в році закінчення світової війни. Між ученими центральної Европи й ученими з країв антанти була ще велика неприязнь, але вже давала себе відчувати потреба познакомитися взаїмно з ходом науки за роки розриву. Отже молоді докторки поставили собі за ціль задоволити ту потребу. Вони зачали скромно. Наймили помешкання, поставили в нім столи й полиці, купили машину до писання й зачали обходити віденські клініки, предкладаючи професорам, що будуть їм доставляти вістки про діяльність учених в краях антанти. Їх предложення радо принято і вони зачали писати до Франції, до Анґлії, до Америки, куди ще ніхто з учених не відважився писати. Відповіді наспіли скорше ніж можна було сподіватися. І не тільки відповіді — докладні, вичерпуючі й дуже чемні, а й запити. Американці, Росіяне, Італійці, Еспанці — всі просили, присилати їм потрібні інформації. Роботи було все більше. Треба було ходити по бібліотеках і музеях, виписувати спеціяльну літературу, їздити за границю, притягати до тої праці нових співробітників. Так ріс новий інститут оснований молодими Німкинями. По якімсь часі Інститут Рокефелера в Америці, Інститут Пастера в Парижі, російська Академія Наук й інші наукові установи зробили їм предложення, стати їх постійними кореспондентами і представниками. Незабаром на передмістю Відня, в Ляйнці, виріс цілий дім нового Інститута, котрий тепер називається „Інститут політичних наукових праць“. В нім працює 70 людей. Той Інститут відповідає на всякі запити в усіх мовах з повним знанням річей, виписує потрібну літературу, поручає потрібні архіви, музеї й учених, що займаються даним питанням. Недавно той віденський Інститут відкрив уже й свою філію в Берліні й „Бібліоґрафічну Бібліотеку“ та має в пляні відкрити свої філії також в інших краях, головно в університетських містах. Ось що значать ініціятива, знання чужих мов і справ та витревалість.

Особливо знання чужих мов в сих часах річ що раз то більше важна, бо новочасна комунікація дуже зблизила до себе ріжні народи. Отже хто не знає чужих мов, той тепер виглядає так, якби не вмів порозумітися з найближчими сусідами, з котрими разураз мусить мати до діла, все одно в боротьбі чи в мирнім суперництві. Обовязок опанування чужих мов тяжить з природи річи на інтеліґенції. Це особливо тепер одно з найважніших завдань інтеліґенції, бо це річ просто необхідна для культурних, господарських і політичних взаємин зі світом. Інтеліґенція, котра не вчиться й не опановує чужих мов, стає мертвим тягарем для народної маси, яка видає таку інтеліґенцію. Знання чужих мов необхідне як для інтеліґенції світської так іще більше для духовної, бо життя кидає тепер щораз більші маси кождого народу в широкий світ. Коли за тими в світ ідучими масами не йде їх власна інтеліґенція, особливож духовна, в характері місіонарів, то річ ясна, що ті маси відірвані від свого ґрунту й без можности скоро зростися з чужим культурним ґрунтом, мусять підпадати деморалізації й розтічи. А щоб у чужім краю стати допомогою своєму народови, на те доконче треба знати мову того чужого краю.

Українці знаходяться тепер у значніших, числом нікому невідомих масах, в країнах, де панують отсі світові мови: 1) анґлійська, 2) російська, 3) еспанська, 4) португальська, 4) німецька і 5) французька. Отже на вивчення тих пять світових мов повинна звернути особлившу увагу наша молода інтеліґенція, коли не хоче стати неужитком в порівнанні з підростаючою інтеліґенцією інших народів.

Опріч висше вичислених мов нашій інтеліґенції необхідно опанувати мови всіх наших сусідів, то є: Поляків, Чехів, Мадярів, Ромунів, Білорусинів і Литовців. Пожадане також знання інших словянських мов. Його при мінімальній витревалости навіть дуже легко здобути, бож коріння понять всіх словянських мов з малими виїмками ідентичне. А пізнання тих мов дасть великі користи, бо дасть можливість постійного звязку. Хибна булаб думка, що ми нічого не можемо навчитися від „таких“ Словаків чи Словінців. Якраз навпаки! Пізнання тих невеличких словянських племен, котрі вспіли встоятися серед найтяжших обставин, може нас в неодній области навчити більше ніж пізнання відносин великих народів, котрі в боротьбі за свій розріст мали до розпорядимости засоби зовсім інакшого рода, ніж маємо ми. А при пізнаванню малих народів зустрінемо богато трудностей подібних до наших і побачимо, як вони давали собі раду з тими перешкодами.

Коли тепер кинути оком на нашу перекладну літературу, то бачимо в ній тяжкий занепад навіть в порівнанню з тим, що було у нас самих тому кількадесять літ. Хто у нас тепер бачить такі переклади з чеської чи болгарської мови, які у нас появлялися тому кілька десятків літ? Хто в нашій пресі бачить такі огляди инших словянських літератур або хоч згадки про них, як було колись? Нема! І то нема мимо того, що тепер так богато нашої інтеліґенції живе на еміґрації в ріжних краях! Що ті люде роблять там? Говоримо особливо про тих, котрі побирають допомоги так, що не оден з них живе більше безжурно, ніж давніше жили наші інтеліґенти на чужині. Правда, нпр. наші інтеліґенти в Чехословаччині видали спору скількість ріжних праць. Одначе нема між ними таких праць, які в першу чергу треба було видати, а саме праць, котрі познакомлювалиб нас з історією чеської боротьби, з чеським письменством і його сучасним станом, чеською господаркою і т. д. Зате маємо там видані такі книги, як про соціяльну революцію, котрих автори застановляються над тим, якто „найліпше“ можна завести „щастя на всім світі“... Инших клопотів уже не мають. Се робить таке враження, якби людина, що втекла з бійки з розваленою головою, зовсім не цікавилася тим, як научитися с о б і завязати голову, щоб дальше не стікала кров, тільки займалася — питанням кінських перегонів між великими панами, бо се, мовляв, „висші проблеми“.

Одним зі способів і засобів заосмотрення своєї власної голови і свого мозку в найпотрібніші річи на будуче — це особливо тепер наука чужих мов. Річ ясна, що кождий і кожда всіх вичисленних тут і потрібних мов не може вчитися. Та бодай одної мови світової й одної словянської (опріч сусідської, яку знається звичайно з практики) може навчитися кождий інтеліґентний молодець і кожда інтеліґентна жінка не тільки в молодім віці (коли вчитися лекше). Бож інакше якаж це властиво буде „інтеліґенція“, коли між нею і зі свічкою не знайдеш перекладчика ні перекладчиці на жадну чужу мову? Цеж буде сором між народами а не інтеліґенція. В кождім нашім більшім місті моглиб повстати кружки молоді, в котрих по дві, по три особи моглиб між себе розібрати науку ріжних мов, щоб не всі того самого вчилися.

А які тепер істнують улекшення для науки чужих мов. Пр. такі видання як Лянґеншайта для науки всіх світових мов дають дійсну можливість опанувати самому кожду чужу мову настільки, що можна нею доволі свобідно

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою.
3 15—х
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

користуватися. Ті видання можна спровадити через кожду більшу книгарню, без непокоєння перепискою редакцій, котрі прецінь не займаються такими справами. Зате дуже вказано булоб, повідомити редакцію, де й коли повстане такий кружок молоді для науки чужих мов, з кілько членів і яких мов постановлено вчитися та яких способів і підручників уживається до того. Вказано длятого, щоб оповістити се і тим заохотити инших до подібної хосенної праці. Поруч згаданих висше видань Лянґеншайта є також инші зовсім не злі видання і то дешеві, нпр. видання системи Д-ра Б. Шідльоф-а*). Університетська молодь найлучше зробить, коли в тих справах засягне інформацій від своїх професорів-лінґвістів.

Словом — справа вивчення чужих мов це справа, якої українська інтеліґентна молодь рішучо не повинна занедбати, і то як молодь мужеська, так і жіноча. Се одна з найконечніших праць, які мусить виконати інтеліґенція, коли хоче бути дійсною інтеліґенцією в теперішних часах, спосібною конкурувати з інтеліґенцією инших народів й охороняти себе та свій нарід перед асиміляцією, котрою нам отверто грозять**). Через пізнання чужих мов. культур і народів лучше пізнається свою мову, культуру й народ, бо бачиться тоді ріжниці й подібности та пізнається, х т о м и, що маємо і до чого можемо бути спосібні та в яких умовах і як ті умовини творити.

*) Verlag Peter J. Oestergaard, Berlin, Schöneberg.

**) Гл. про це ряд статтей у попередних числах „Нової Зорі“.

Переносини міліярда долярів

Філія американського скарбу в Нью-Йорку збудувала нову палату при вулиці Савт і тепер почала перевозити золото і срібло зі старої палати при Вол Стріт. Перевіз золота триватиме 2 тижні, бо треба буде перевезти міліярд долярів золотом і сто міліонів долярів сріблом. Скарб перевозитиме 400 опанцирених возів, котрі відходитимуть з ул. Вол Стріт що 6 мінут.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

(Продовження).

З виводами о. Сарницького вповні згодилися митр. Сембратович і епископ Моравский. Також епископ Ступницький признав доцільність способів, на які вказав о. Др. Сарницький[163]) і признав, що Чин Василіянський під впливом ОО. Єзуітів дійде до свого давного значіння, але як се неможливо буде осягнути з нутра Василіянського Чина. Епископ Ступницький видно все таки обстоював гадку, що Василіянський чин повинен своїми силами двигнутися помимо того, що о. Сарницький як найвисший настоятель Чина, що докладно знав його стан, рішучо сему заперечив.

[163]) Незгідно з правдою і дуже злобно написав в червні 1882 р. О. Обачний у своїй брошурі, що: „Всѣ Архіереѣ навѣть латиньскій освѣдчаються противъ ôдданя новиціяту въ руки Єзуитôвъ. Помимо того подають польскій газеты, дуже ласй на такй новины, такй алярмуючй вѣсти: що провôдъ новиціяту пôсля якогось новозмайстрованого правила св. Іосафата (о котрôмъ самъ св. Іосафатъ, дарма, що бувъ горячій католикъ, нйчого не знавъ) має дôстатися Єзуитамъ (св. Василій, хочь и Великій, иде въ „отставку“ звѣстно, вже за старый, за „старый католикъ“) и цѣле верховодство надъ Чиномъ св. Василія переходить до Конгрегации de propaganda fide. Такй то факты“. Гл. брошуру: Правдивй причины для якихъ упадає у насъ Чин монашій св. Василія освѣтленй О. Обачнымъ. Накладомъ редакціи Батькôвщины. Львôвъ 1882. Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, 8⁰, 20 ст. Ціна: 20 кр. В тій брошурі автор накидається на Рим з піною на устах і каже, що нас „дѣлить зъ Римскою Церквою роздѣлъ религійныхъ думокъ, религійныхъ максимъ! Въ религійно-догматичнôмъ взглядѣ мы католики лѣпшй (!) якъ тй, що є въ Римѣ. Мы католики не тому, що такъ въ Римѣ хочуть, но тому, що мы инакшими бути не можемо... Треба то зрозумѣти, що мы лише н а с в ô й л а д ъ а не на Римскій можемо сповнити наше религійно-церковне призначенє... Ни Римска нетолеранція, ни Римска насильность, ни религійний блихтры, ни поверховна святôсть, ни облуда моральна, фалшъ и хитрôсть не пристали намъ“. А „Дѣло“ в ч. 39 з 22 мая 1882 р. дуже захвалює сю брошуру, пашквіль на Рим і брехні на Чин. Воно помістило рецензію сеї брошури в рубриці: Наука, штука і література.

Автором тої брошури був о. Данило Танячкевич, отже католицький священик! Ся брошура і „Дѣло“ інформували нашу суспільність. Між всіма знаними мені Чинами, казав епископ Ступницький, дають Єзуіти найліпшу запоруку певної зміни до добра, одначе я обовязаний в совісти мати на увазі, яке некорисне враження викличуть ті міри в деяких кругах „тутейших Русинів“. Значить, епископ Ступницький підчеркував, що в одній части Русинів є недовіря до римо-катол. духовенства, може й штучно піддержуване, але є. Тимбільше, коли йде о священиків Товариства Ісусового, тоді сі почування виступають зі що раз більшою силою. Коли новіціят в Добромилі буде відданий під провід Єзуітів, тоді та фракція в краю не занедбає збити капітал та виступить так проти святого Престола як і проти цісарського правительства з сильними скаргами й обжалуваннями. Епископ Ступницький мав на думці певно тодішних москвофілів, та не догадувався, що проти Апост. Столиці виступлять не лише москвофіли як Др. Михайло Король, Др. Лев Павенцький, О. Марков, Богдан Дідицький, Др. Еміліян Савицький, Венедикт Площанський, Орест А. Авдиковський, редактор „Нового Пролома“, — але й народовці Кость Горбаль, Др. Теофіль Окуневський і Др. Ярослав Окуневський, посол Ксенофонт Охримович, Юліян Романчук, Анатоль Вахнянин радний міста Львова, Іван Куровець медик, Стефан Юрик, Антін Боцюрків правник, Др. Юліян Целевич, Іван Біберович, о. Николай Січинський, посол на сойм з Копичинець та богато инших священиків і світських та тисячі селян, розуміється підмовлених священиками[164]). Між священиками були і визначніші особистости, як Др. Омелян Огоновський і др.

На вічах підбурювали опісля народ найгірше Др. Михайло Король і Наталь Вахнянин, а народовецьке „Дѣло“ писало таксамо або й ще гірше як москвофільські орґани „Слово“ і „Проломъ“[165]). (Продовження буде).

[164]) Гл. „Петиція участниковъ общого вѣча галицкихъ Русиновъ, въ справѣ незаконно 1882 года въ власть Іезуитовъ переданого гр-кат. монастиря ОО. Василіянъ въ Добромили“. — Архів теперішнього австрійського Bundesministerium für Unterricht. Ч. 3809. Копія в архіві львівського монастиря св. Онуфрія (ще не понумеровано).

[165]) Про „Дѣло“ так писав перемиський епископ Йоан Ступницький у своїм довгім рефераті до гал. Намісництва з 20 мая 1884 р.: „Adolf Dobrzański bewirkte die Vereinigung beider Parteien (москвофільської і народовецької,) und die Zeitschrift „Dilo“, Organ der nationalen Partei, welches früher die grossrussischen Aspirationen tapfer bekämpfte, stand schon während des Olga Hrabarschen Processes an der Seite seiner alten Gegner, arbeitet in diesem Sinne, obwohl mit Rückhalt, weiter fort, angeblich im Zwecke der Wahrung des kleinrussischen Elementes vor der Übermacht der Polen und des ruthen. Ritus vor dem Eingreifen des Latinismus, hat, was früher nicht war, seine Spalten unbefugt den rein kirchlichen Interessen geöffnet und dies mit dem Erfolge, dass das lesende aber wenig denkende Publikum, mitunter auch ein Bruchtheil der Geistlichkeit hiedurch in dieser Beziehung irre geführt wurde“. Przemysler gr-k. bischöfl. Ordinariat äussert sich über die Petition der Theilnehmer des ruthen. Parteitages in Angelegenheit der den PP. Jesuiten anvertrauten Verwaltung des Basilianer Klosters in Dobromil. Zur Statth. Präs. Z. 173/g ex 1884. Гл. Архів Bundesministerium für Unterricht у Відні ч. 141/Ord. ad 3809. Звіт епископа Ступницького вислало Гал. Намісництво до Міністерства віроісповідань і просвіти (тепер Bundesministerium). Також мова „Дѣла“ з 1882 р. не є чисто українська, бо змішана вже з кацанською. Чистішою і красшою є мова О. Обачного (о. Д. Танячкевича) в брошурі з 1882 р. п. з. „Правдивй причины реформы“.

Маленький фейлетон

„Сальони мод“ в СССР

Одяг „на міру“ — це недосяжна мрія в Москві.

„Коли хочете справити собі новий одяг, пише московська „Правда“—приходите до сальону мод. На ляді є пробки ріжних матерій. Услужний кравець покаже вам десятки найріжнородніших прібок, поручить вам такий одяг, який вам найбільше відповідає та з блискавичною скорістю візьме міру. Ще тільки поспитає, чи часом бува не виїзджаєте куди в найблищих днях та чи одяг має бути негайно вшитий. Коли скажете, що одягу потребуете в найкоротшому часі, кравець „під секретом“ скаже вам, що фабрики занадто перетяжені працею і тому не так легко доставити одяг в короткому часі. Рівночасно не занедбає втаємничити вас, що має на складі готові одяги в найліпшому виконанні.

— А можеб так попробувати? — спитає вкінці.

Клієнт звичайно годиться і купує готовий одяг. Але горе тому, хто мавби відвагу не купити готового одягу і хотівби конечно одяг робити на міру, або, як кажуть, „в індивідуальному порядку“. Про це мігби богато сказати громадянин Міляєв.

Міляєв був глухий на пропаґанду і рекляму. Через цілі дві години переконували його про добрі прикмети готового одягу. Одначе Міляєв домагався вперто одягу на міру. Отже взяли міру: змірили плечі, груди, рамена, уда, грубість, довготу, ширину, видали йому картку з потвердженням приняття замовлення та сказали, коли має прийти до проби. Міляєв прийшов, але одяг не був приготований. Виявилося, що нема вже матерії, з котрої мали шити замовлений одяг. Міляєв пішов на уступки. Згодився, що одяг мають ушити з иншої матерії.

— Але може таки візьмете готовий одяг?

— Ні, не хочу! Хочу мати одяг на міру.

Знов проба. Сим разом цілий одяг десь затратився... Міляєв не може довше ждати, бо мусить їхати на Сибір. Жадає, щоби на картку видали йому хоч матерію.

— Дамо вам готовий одяг, але матерії не видамо — звучить відповідь. Шеф сальону мод в Москві заявив, що немає кравців, котрі вмілиби вшити одяг на міру. Тільки дуже рідко можна стрінути таких... „великих мистців“.

Присилайте передплату!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Г. ДОМНИЦЬКИЙ

Партія Центра в часі культуркампфу й великої війни

Коли обидві фракції партії Центра (в соймі й парляменті) вже уконституювалися і стали на міцній основі, провідники їх робили старання, щоби обсяг її впливу поширити й на провінціях, які вже були обєднані в фракції Центра через своїх послів. Думки центру ширилися на ті провінції не лише з Берліну, але й з Кольонії. І так в поодиноких німецьких державах почали повставати до життя нові фракції й відділи партії Центра.

Новоповстала катол. партія Центра була в очах протестантів - клєрикалів неприємним явищем. Для лібералів була вона протиліберальна, а для канцлєра Бісмарка ознакою опозиції. З трох згаданих сторін називано і прозивано тоді ту партію ріжно, як — „Katholikenpartei“, „Ultramontan“, „Klerikal“, або „Schutztruppe Roms“ та „reichsverderberisch“. Були це викрики противників загострені та аґітаційні, які зверталися проти нової партії, щоби її поборювати, з одного боку за її католицький склад, а з другого — за її основну засаду в програмі, в якій мова про те, що та партія визнає основний характер держави як с о ю з н о ї держави, з федеративним характером її державного устрою.

Особливо великої ворожнечі й нападів зазнала партія Центра від лібералів, які власне були тими, що підготовили вогонь до боротьби правительства з нею та зі всім католицизмом в Німеччині, розуміється, побіч канцлєра Бісмарка, котрий до того вогню не мало причинився. Нову партію уважав він за „мобілізацію проти держави“ (в його розумінню), мовляв, ту партію засновано для знищення держави та, мовляв, для тої ціли вона й „злучилася з соціялдемократами“... К. Бахем вважає це за ідею fixe Бісмарка. Дня 18 лютого 1871 р. фракція Центра в соймі вислала була до цісаря Вільгельма I адресу в справі тяжкого положення римського папи Пія IX, котрому італійське правительство відняло було його столицю Рим (20. IX. 1870) та обмежило його владу тільки на Ватикан. В часі першої сесії райхстаґу дебатовано над тою адресою й ухвалено згідно з переконанням канцлєра Бісмарка, що Німеччина не може робити ніякої інтервенції в справі папи. Трохи пізніще, коли обговорювано устрій німецької держави, фракція Центра в парляменті поставила внесок, щоби райхстаґ приняв до устрою відповідні пункти з устрою Пруссії про свободу церкви. Той внесок був для уряду неприємний й ліберали його провалили. Все це змусило партію Центра стати осторонь, і відтак перейти до опозиції супроти уряду й лібералів. На вороже ставлення канцлєра Бісмарка до партії Центра впливали також чинники зовнішньої політики. Між иншим він робив старання впливати на Центр через Рим, що нідочого не привело. Немовби у відповідь на це появився „кабінетсордер“ (8. VI. 1871) про скасування католицького відділу при міністерстві віроісповідань, що заразом було й відповідю на „непогрішність доґми“ та зміняло відносини Церкви до держави в самому корені. Все це означало з боку канцлєра Бісмарка ніщо инше, як оповіщення урядової війни партії Центра, початої ще передтим лібералами. Та війна була оповіщена партії Центра з початку не з причин віроісповідних, тільки політичних. Канцлєр Бісмарк хотів просто знищити політичну орґанізованість католиків в Німеччині, в якій він вбачав загрозу для своїх централістичних плянів в будові держави. Одначе стремління канцлєра Бісмарка, скеровані на знищення партії Центра, втягнули його до запеклої боротьби з католицькою Церквою й католиками в Німеччині, а особливо в Прусії, бо за католицькою партією постояли католики.

В історичній науці та затяжна боротьба відома під назвою „культуркампфу“. Вона на погляд одних (Моммзена, Є. Гартмана й М. Ленца) означала боротьбу протестантизму з католицизмом, на погляд других (Є. Гартманна) провадилася за „модерну культуру“ — протестантизму, на погляд третих (К. Борнака) — „за внутрішню міць держави“, а на погляд четвертих (К. Бахема) була неґативним явищем, бо обтяжувала внутрішню розбудову держави майже на протязі двох десятиліть (1871—1887), про що пізніще казав і сам канцлєр Бісмарк.

Застановимося на головніщих проявах „культуркампфу“. І так: а) за скасованням католицького відділу при міністерстві віроісповідань введено до карних законів так зв. „Kanzelparagraph“ (10. XII. 1871) проти „зловживання“ церковної катедри супроти уряду в часі проповідей; б) відтак слідував особливий закон про нагляд держави над шкільним вихованням і навчанням (11. III. 1872); в) про скасовання ордену Єзуїтів в Німеччині (4. VII. 1872); ґ) про освіту і призначення духовних (11. V. 1873); ґ) про церковну карну владу й заведення королівського трибуналу для церковних справ (12. V.); д) про межі права для вживання церковних засобів до карання (13. V.). Останні три закони звуться загально „травневими законами“, які ще доповнюють: е) про метрику й форму шлюба (9. III. 1874); є) про виселення з Німеччини тих католицьких духовних осіб, котрі травневим законам не підчиняються (4. V.) і т. д...

Особливі пристрасти викликав „культуркампф“ по замаху боднарського челядника Кульманна на канцлєра Бісмарка (13. VII). Партія Центра мусіла тоді терпіти ріжні наруги, а її преса і взагалі католицькі орґанізації суворий нагляд і переслідування уряду. „Культуркампф“ ставав тоді дійсно боротьбою протестантизму з католицизмом або боротьбою „фільософії“ з „християнською вірою“. Його заострений стан збільшили з одного боку лист папи до цісаря Вільгельма I з дня 7 серпня 1873 року, в якому папа не оправдував мір німецького уряду, скерованих проти католиків, з другого боку — енцикліка до пруського епископату з 5 лютого 1875 р., в якій папа оголосив відомі вже церковно-політичні закони за „irritas“, й за незобовязуючі, бо вони заперечують божественному походженню Церкви. На папську енцикліку відповів німецький уряд дальшими острими мірами проти католиків в Німеччині. Одні з них доповнювали попередні, другі били в матеріяльний бік католицької Церкви й самих католиків в Німеччині.

Зі смертю папи Пія IX та зі вступом на папський престіл Льва XIII (20. II. 1878) „культуркампф“ почав зпровола падати зі своєї кульмінаційної точки, бо канцлєр Бісмарк зачав переговори з новим папою. Вкінці папа і цісар Вільгельм заключили договір. А дня 29. IV. 1887 оповіщено закон про відновлення, що мав налагодити і впорядкувати в мирний спосіб відносини між державою й католицькою Церквою. Инші закони, видані в наступних роках, усунули полишені рештки законодавства отого „культуркампфу““.

Для партії Центра творить „культуркампф“ перший період її історії. Тоді її завдання полягало в тому, щоби в першу чергу боронити від нападів і утисків самостійність і права катол. Церкви. З погляду цего завдання вона й змушена була стати на парляментарній дорозі в опозицію супроти уряду та инших чинників, які той „культуркампф“ переводили в життя. В инших ділянках державної політики партія Центра бере живу участь як у соймі так і в парляменті. По розколові лібералів партія Центра співпрацювала з правими, але в ролі партії середини, до якої вона надавалася сама з себе. В часі „культуркампфу“ партія Центра звертала особливу увагу на внутрішню державну політику, на соціяльне питання в дусі своєї програми. До тої справи підходила вона не зі становища манчестерівської школи чи соціялізму Маркса, але з чисто практичної точки погляду, щоби поліпшити матеріяльний і моральний стан робітників. З приводу цего партія Центра поставила внесок в справі охорони робітників дня 19 березня 1877 р., що чинила з обовязку християнської любови супроти ближніх.

„Доба культуркампфу, каже К. Бахем, була для партії Центра на цілій лінії добою обстоювання й оборони свого права, що вдалося їй скрізь. Припинення культуркампфу на цілій лінії додало їй духа і світла до иншої діяльности, до ревної та безоглядної співпраці у всіх державних ділах“. Ті діла повставали під впливом запроєктованих реформ, які Німеччина почала переводити в життя не лише в економічно-соціяльній політиці, й у військових справах, але й у справах політики зовнішньої, кольоніяльної і т. д. Побіч державно-політичних завдань партія Центра дбала очевидно й про справи свої, католицькі, які полишилися ще не цілком розвязані по „культуркампфі“ в инших союзних державах з переважаючою протестант. більшістю. Для їх розвязки, цеб-то для усунення в тих державах перешкод, які там катол. Церкву ще так-сяк гнобили, —партія Центра поставила в парляменті так зв. „Toleranzantrag“. відтак домагалася скасування закона про Єзуїтів і т. д.

За весь другий період свого істнування (1887—1914) партія Центра відгравала в парляменті рішаючу ролю, за винятком хіба одної сесії (1887—1890). Якийсь час мала вона навіть президію парляменту в своїх руках.

Вибух світової війни в 1914 р. поставив перед партію Центра та її членів инші завдання: оборону Рідного Краю та його вратування з величезної небезпеки. Також партію — каже К. Бахем — обовязує речення: P r i u s v i v e r e, d e i n d e p h i l o s o p h a r i. Наперед мусить зберегти життя Батьківщина, тоді щойно може в ній ділати партія. Як тільки Батьківщина опинилася в потребі, Центр мусів обєднатися зі всіма иншими партіями, щоби її саму обороняти. Партія перестала висувати на перший плян свої інтереси, бо інтереси Рідного Краю були загрожені.

З вистави української ґрафіки у Львові:

Екслібріс п. Я. Музикової для землевласника В. Луцького.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

На Велеградському Унійному Зїзді, як доносить преса, були з греко-кат. клиру: перемиський епископ Преосв. Коциловський, криживецький епископ Преосв. Наряді, Преосв. еп. Стойка з Ужгороду, ректор львів. Богосл. Академії о. д-р Й. Сліпий, ігумен Чина Ізбавителя з Підкарпаття о. Трічка, віденський гр. кат. парох о. д-р М. Горникевич, о. д-р Вергун, берлінський гр. кат. парох, о. Гопко з Праги, о. проф. Седляк, о. парох Кашпор, о. проф. Хира з Ужгороду, о. парох Янкевич, о. Тимчук ЧСВВ з Росвігова. На Зїзді не було зовсім представників польського р.-кат. клиру.

Цікаве зарядження. Кардинал-вікарій Маркетті, візитуючий в заступстві Св. Отця римську дієцезію, видав заборону уміщування перед образами святих штучних цвітів, фотоґрафування підчас св. функцій у церкві та жертвування воскових свічок т. зв. „офірок“.

В теперішнім французькім парляменті засідає один лиш катол. священик, а саме о. кан. Деґранж з округи Морбіган.

У Франкфурті н. Одрою відбувся недавно зїзд католиків з берлінської епархії. Учасників було 20 тисяч. Прибув Нунцій Орсеніґо з Берліна. М. ін. о. Мукерман мав промову на тему: „Активізм, а не радикалізм“. Католицизм, сказав він, ніколи не може бути радикальним. Його ділання повинно бути завсіди творче, взірцеве, виховуюче. Він має стреміти до того, щоб у людському співжитті запанував Божий закон. Радикалізм обмежується до роздмухування почувань. Він подібний до соломяного вогню, любить більше говорити як працювати і сам себе ошукує ріжного рода утопійними, фантастичними привидами...

Т-во Ґерреса почало видавати велику всесвітну історію (праця збірна) в кількох томах.

„Централя любови“ ім. св. Єлисавети в Будапешті зібрала від 1. X. до 30. квітня 489.756 пенґів для убогих на Мадярщині.

В Лізіє обходжено недавно цілий тиждень дуже величаво торжества в честь св. Тереси. Взяли в них участь м. ін. паризький Нунцій Маліоне, кард. Гльонд, кард. Дуґерті (Філядельфія), кард. Лявітрано (Палермо), Монс. Качча Домініоні (Рим) і понад 30 архіеп. і епископів.

Туреччина й Перзія принимає християнство. Америк. преса подає дуже цікаву вістку, що уряди Туреччини й Перзії для ратування моральности своїх народів і піднесення їх на висший щабель цивілізації, рішили закинути магометанізм та ввести християнську релїґію. В держ. школах рішено ввести науку катол. релїґії. Замість корану мають ввести в школах як підручник евангеліє св. Івана. До Перзії привезено без митних оплат 2,000.000 томів Нового Завіта. Та се покищо вістка подана заморською пресою. Близшого її потвердження досі нема.

Смерть героя христ. любови. На Мадаґаскарі помер на проказу голяндський єзуіт о. Гольдерс, який 20 літ працював серед прокажених.

Ще одна жертва червоного режіму. Большевики замордували в Київі катол. священика о. Сцеклінського. Засікли його буками й добили кулею з наґана.

Рішуча постава католиків у Чілє. По вісткам віденської „Райхспост“ квестія розділу Церкви від держави спричинила поважний конфлікт у нутрі чілїйського уряду. Двох міністрів зголосило свою димісію на случай видалення монаших чинів з краю. Внаслідок того премієр Давіляля здержав переведення зарядження, яке малоб розвязати монаші чини в Чілє.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДВА УКРАЇНЦІ ПОСЛИ В КАНАДІ. До сойму провінції Манітоба вибрані два українські посли: Н. Григорчук і Н. Бачинський.

ПОЛІТИЧНІ ФЕРІЇ в Польщі вже кінчаться. Премієр Пристор вертає на днях з відпустки до Варшави. З прогульки до Норвеґії вертає полк. Славек, голова клюбу ББ, міністри Єнджеєвич, Бернер і віцемін. Стажинський. З Криниці вертає мін. внутр. справ Перацкий. В першій полов. серпня вертає також марш. Пілсудский. По повороті премієра оживиться політичне життя.

ПРЕЗИДЕНТ ЛЬВІВСЬКОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО СУДУ, д-р Зелінський відбув довшу конференцію з мін. справедливости у звязку з наміром реорґанізації судівництва в Схід. Галичині. Міністр судівництва заявив, що чутки про знесення судів присяглих неправдиві. Признав також арґументи през. д-ра Зелінского проти знесення деяких ґродських й окружних судів на терені львів. Апеляції, головно з оглядів культурних й економічних. Одначе висунув домагання, щоби міста, в котрих находяться дані суди, покривали частину коштів їх удержання.

ПРЕЗИДЕНТ НІМЕЧЧИНИ видав розпорядок, котрим з днем 26. VII. б. р. припиняє попередний розпорядок про введення виїмкового стану в Берліні. Статті конституції, котрих діючу силу припинював сей розпорядок, відзискують свою силу.

БАВАРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Гельд, по конференції представників поодиноких німецьких країв у Штутґарті, скликаній канц. фон Папеном, заявив: Стверджую, що побоювання останніх днів по заяві канлєра фон Папена в Штутґарті і мін. внутр. справ Ґая, були безпідставні.

ҐОРҐУЛОВА засудив паризький суд на смерть за вбийство французького президента Думера з премедитацією.

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ РОЗБРОЄННЯ на разі закінчилася. Продовження її відбудеться на початку 1933 р. Принято резолюції, котрі обстоюють тезу анґльо-американсько-французьку. Німці та большевики голосували проти резолюцій; Болгари, Австрійці, Італійці, Мадяри і Турки здержалися від голосування. За резолюціями голосувало 41 держав. Ті резолюції досі ще не оголошені в пресі.

ДО АНҐЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКОГО ДОГОВОРУ ДОВІРЯ приступило досі 11 держав з західної, східної і полудневої Европи. Досі ніодна північноевропейська держава не приступила до того договору.

ІРЛЯНДСЬКИЙ ПРЕМІЄР ДЕ ВАЛЄРА у відповідь на анґлійські господарські репресії супроти Ірляндії розпочав примінювати такі самі господарські обмеження супроти Анґлії.

НА АНҐЛІЙСЬКО - ІРЛЯНДСЬКІЙ митній війні здається заробить Польща. Ірляндія приготовляє кораблі для привозу польського вугля.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА Й УРЯДОВІ КРУГИ приняли останні зарядження фон Папена спокійно і навіть з вдоволенням. Вони видять в тих політичних перемінах сильну руку, потрібну тепер Німеччині для поборювання комунізму.

ДО ФІНЛЯНДІЇ напливає нова филя втікачів селян зі Схід. Карелії, котрі втікають перед масовими засланнями на Сибір за опір проти насильної колективізації. Хто не хоче вступати в колективи, на того накладають величезні податки в натурі.

КИТАЙСЬКІ ВЛАСТИ числяться з можливістю нового конфлікту з Японією. В околицях Пекіну і Тієн-Тсіну військо заосмотрюється в зброю й амуніцію. Заострено також приписи проти дезерції та збільшено скількість війська. Одночасно пильно обсервують рухи японських військ.

ПОВСТАННЯ В БРАЗИЛІЇ триває дальше. Правительственні війська окружили повстанців, котрі, мимо зазиву, не зложили зброї.

МІЖ ПАРАҐВАЄМ І БОЛІВІЄЮ повстав спір про салітрові терени в провінції Ґран Чако. Уряди обох держав сконцентрували на границі війська.

В БОЛІВІЇ проголошено виїмковий стан.

НОВА ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ повстала в Японії через злиття двох соціялістичних партій. Нова партія називається „Шакай-Тайшуто“.

АНҐЛІЙСЬКІ Й АМЕРИКАНСЬКІ КОРЕСПОНДЕНТИ доносять: Значіння і влада нанкінського уряду на терені Китаю з кождим днем маліють. Комунізм робить шалені поступи. Области, на котрих зорґанізовано вже большевицьку владу, мають коло 50 міліонів населення. Донедавна були вони ще розділені територією, що признавала владу Нанкіна. Одначе тепер на сторону большевиків перейшли нові дві округи, так що наступила злука всіх чотирьох скомунізованих округ. Китайські комуністи мають свої збройні сили, що доходять до 150.000 жовнірів, мають свою адміністрацію і свою совітську валюту.

Де найбільше пють?

Українці в СССР запиваються з горя...

Мимо кризи Европа пє тепер більше, як перед війною. Може це з горя? Московські лікарі д-р Гурвич і Залєвський обчислили, що споживання алькоголю від 1923—26 р. виносило на голову: 20.51 літра у Франції, 15.89 літр. в Італії, 15.49 літра в Еспанії, 8.97 літра в Швайцарії, 8.25 літра в Бельґії, 5.83 літра в Австрії, 4.45 літра в Чехословаччині, 3.66 літра в Німеччині й Болгарії, 2.56 літра в Данії, Швеції, Норвеґії та Голяндії. В Росії (без України) споживання алькоголю зросло з 6.4 міл. літрів в 1924 р. до 329.6 міл. літрів в 1927 р.

Найбільший зріст споживання алькоголю має совітська Україна. Коли в 1923 році споживання алькоголю виносило 652.000 літрів, то в 1928 р. вже аж 98.4 міліонів літрів, а споживання пива зросло з 9.6 міліонів до 77.9 міл. літрів. Споживання алькоголю на сов. Україні виносить річно 6.55 літра на голову. — Так отже Українцям у „своїй державі“ УССР, не лишається нічого иншого, тільки шукати розради в... чарці.

Соняшні та річні купелі

Соняшні купелі треба зачинати від воздушних і то в тіни та помалу переходити на місця повні сонця. Спершу повинні вони тривати по кілька мінут (10—15), потім треба вертати в тінь.

Річні купелі не повинні тривати задовго. Коли почуємо хочби найменший холод, треба негайно перервати купіль. По купелі треба осушитися та хоч кілька мінут зажити воздушної купелі. Не треба по кілька разів купатися у воді а потім сушитися на сонці, бо це виснажує наш орґанізм. По кождій соняшній купелі треба ціле тіло змити холодною водою.

Гадюки на вулицях міста

З причини спек по лісах появилася маса гадюк. Ся язва навістила особливо околиці Пйоткова. Тут гадюки, пошукуючи жиру, підповзують до людських осель, а навіть появилися на вулицях Пйоткова. Один з мешканців Пьотркова побачив несподівано довгу на метер гадюку, котра повзла в напрямі пивниці. Він притиснув її до землі розщіпленим патиком, опісля впхав до фляшки, до котрої налив денатурованого спірту. Зловлена гадюка належала до ґатунку дуже їдовитих т. зв. „мідянок“. Також на іншій вулиці бачили прохожі кілька гадюк.

НОВИНКИ

В частині накладу 55 ч. „Н. Зорі“ на 2 сторінці в 1-ій шпальті викинено при коректі 10-ий рядок згори, через що попсовано одно речення. Воно має звучати так: Одначе головна наука з Льозанни не полягає на тім, що буде (бо воно залежить іще від богатьох инших обставин), тільки на тім, що було, а чого овочем стала згадана умова в Льозанні.

Торжество вшанування Маркіяна Шашкевича відбудеться 7. VIII. на Білій Горі. Сподівана участь громадянства з близьких і дальших околиць, як що року. Уладженням цих обходів займається Т-во ім. М. Шашкевича в Золочеві.

Діточу оселю в Остодорі коло Підлютого посвячено 24. ц. м. Вона призначена для міських дітий. Таких діточих вакаційних осель треба нам якнайбільше, бо в них гартується здоровля, дух і характер нашого молодого покоління.

21 діточих садків в Дрогобиччині. Культурно-освітні т-ва в Дрогобиччині відкрили 21 діточих садків на час вакацій. „Рідна Школа“ веде 13 садків: в Губичах, в Попелях, в Мразниці, в Добрівлянах, в Модричі, в Стебнику, в Колпці, в Раневичах, в Кропивнику новім, в Трускавці, в Тустановичах, в Бориславі і Бані Котівській. Читальні „Просвіти“ ведуть 5 садків: в Дрогобичі — Горішня Брама, в Дрогобичі — Стрийська, в Дрогобичі — Франка, в Монастирі дережицькім і в Болехівцях. „Союз Українок“ веде 2 садки: в Дрогобичі (укр. ґімназія) і в Східниці. Т-во Опіки над молодю веде садок в Дрогобичі — Болонна. До повстання цих садків причинилося найбільше місцеве учительство, котре уладило 16 анкет в тій справі в цілім повіті. Всі инші наші повіти нехай беруть собі примір з Дрогобиччини.

На Лемківщині заложено читальні „Просвіти в Маневі, пов. Лісько та в Сторожах вел., пов. Сянік. Наші літники, котрі перебувають в цих сторонах, повинні в неділі й свята заходити до читалень та по змозі освідомлювати Лемків, бо недавні ліські події виказали наглядно потребу культ.-освітної праці в тих околицях.

В Тиряві волоській, пов. Сянік, поліція розвязала загальні збори читальні „Просвіти“ мимо того, що філія повідомила староство про ті збори, а учасники зборів мали поіменні запрошення на підставі § 2 закону про збори.

В Сокалі члени т-ва „Відродження“ уладили протиалькогольну та протинікотинну виставу в салі „Народної Торговлі“.

Кооперативне свято в Рогізні пов. Самбір відбулося величаво 17. ц. м. Рівночасно посвячено два кооперативні доми.

Грималівщина тішиться ревною опікою сусідів. Костели істнують в таких місцевостях: Грималів, Товсте, Остапе, Зелена, Красне і Раштівці. Будують нові костели в Глібові, у Вікні, в Новосілці Грималівській, в Буциках каплицю. — „Доми Людові“ мають: Грималів, Товсте, Остапе, Буцики, Вікно, Зелена, Красне і Раштівці, будують в Глібові. — Кулка Рольніче мають: Вікно, Глібів, Остапе, Лука Мала, Зелена, Кокошинці, Красне і Раштівці. Молочарня є в Остапю. Так то послідовно зміцнюється польську барієру над Збручем.

Мурованні і ґрунтові дороги в Польщі мають разом 78,198 км. довготи, з чого мурованні 46.842 км., ґрунтові 31,306 км. Державні мурованки мають довготу 13.021 км., воєвідські 10,153 км. і повітові 22.098 км. Державні ґрунтові дороги — 3.735 км., воєвідські 4,314 км. і повітові 17,021. Пересічно на одного мешканця Польщі припадає загалом 24,5 км. доріг.

Появився новий розпорядок, котрим міністр освіти звиває дві шкільні кураторії: торунську і шлеську.

Урядова статистика каже, що безробіття в Польщі дальше маліє. В дні 22 липня б. р. було 225.153 безробітних, зн. 8.042 менше безробітних, ніж в мин. році.

Курятко з трома ногами вилізло з яйця в Ленчиці.

В Бесарабії над долішним Прутом і Дністром шаліє епідемія малярії. Досі занедужало 45 тисяч осіб. Занедужали також 3 лікарі, котрі брали участь у ратунковій акції. Два з них уже вмерли.

Затонув німецький корабель „Ніобе“. Разом з ним покрили морські хвилі 69 осіб. Сорок осіб виратував німецький кружляк „Кеніґсберґ“. Це найбільша катастрофа німецької маринарки від часу війни. На державних будинках повівають жалібні хоругви.

„Лютеранська Академія“ повстане в серпні ц. р. в Сондергавзен в Данії на підставі рішення світового зїзду протестантів у Копенгазі.

Зріст безробіття у Франції. 9. VII. ц. р. було зареєстрованих 261.922 безробітних, коли в попередному тижні зареєстровано їх 259.839 осіб.

Безбожницький конґрес відбудеться небавом в Лондоні. Участь у ньому возьмуть також „специ“ від безбожництва зі совітів.

Триста зелізничих підприємств в Америці злучилися в одно підприємство з капіталом 10 міліярдів долярів. Переговори в тій справі велися 11 літ. До приспішення сего злиття причинилася очевидно теперішня кріза і конкуренція инших комунікаційних середників.

X. Олімпіяда в Льос Анджельос в Америці зачинається 31. ц. м. В ній змагаються представники майже всіх народів світа.

Чи знижка цін збіжжа буде постійна? На це питання економічні круги дають суперечні відповіди. Одні твердять, що сегорічні жнива в цілім світі назагал ліпші від минулорічних, минулорічні запаси збіжжа великі. Тому по жнивах збіжжа буде постійно таніти. Инші твердять навпаки: припаси збіжжа невеликі, в многих краях збори збіжжа на 20—30 проц. менші від попередних, тому знижка цін збіжжа неузасаднена і лише хвилева.

Перший по 20 літах зїзд матуристів — перших абсольвентів (обох відділів VIII а, б кляси) філії укр. акад. ґімн. у Львові з р. 1912 відбудеться у Львові в клясах тоїж ґімназії т. є в Народнім Домі — дня 14 серпня 1932 р. о 15 год. по пол. — Всіх П. Т. Товаришів та бувших п. професорів просимо явитися. Письменні зголошення просимо пересилати на адресу: Карачевський Клим, суддя, Щирець, к. Львова. — За уповноважених: Др. Дуткевич Остап, лікар ветер. в Бродах; Карачевський Клим, суддя в Щирци; Інж. Меркун Микола, Дубняни, Чехосл.; Шередько Дмитро, суддя в Мор. Остраві. 62—1-2

КІНА

КАСІНО: „Фаворита Магараджі“.
КОПЕРНИК: „Люде моря“ і „Заборонена пригода“.
ЛЕВ: „Корабель пропавших дівчат“.
МАРУСЕНЬКА: „Люде моря“ і „Заборонена пригода“.
МІРАЖ: „Непотрібна жінка“.
ОАЗА: „Любов кадета“ і „Ночі в пустинях“.
ПАЛЯС: „Люди на стійці“.
СТИЛЕВЕ: „Жінка, що не забуде тебе ніколи“.
УТІХА: „Графиня Парижа“ і комедія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В реколєкційнім домі ОО. Єзуітів у Львові вул. Дунін Борковських ч. 11, відбудуться реколєкції для гр. кат. священиків в укр. мові. I. серія початок 8 серпня, год. 19, закінчення 12 серпня рано. II. серія поч. 5 вересня год. 19, закінчення 9 вересня рано. III. серія початок 10 жовтня, год. 19, закінчення 14 жовтня рано. — Зголошення завчасу належить слати на руки О. Настоятеля реколєкційного дому. 60—1-2

Пересторога

Звертаємо увагу П. Т. курців, що для баламуцтва наших прихильників появилися на Волині в торговлі книжечки паперців в обгортці дуже подібній до нашої з написом „Малина“ на чоловій, та „наше Будовництво“ на відворотній стороні. Водний знак представляє два голуби і має напис „Pigeon“.

Тому просимо при закупні глядіти на нашу марку, памятаючи, що тільки паперці з водним знаком „Калина“ і напис „Калина“ на чоловій, а „Будучність“ на відворотній є українським кооперативним виробом.

Управа фабрики
Кооперативи „Будучність“ в Тернополі.
61—2-3

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 7-50

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

32 14—14

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! **Вибір великий!**

2 16—?

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 30—?

Видає й редаґує Комітет У. К. Ґ. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченк

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 58 (556). Львів, четвер, 4 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чвертьрічно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чвертьрічно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Знов крівава масакра на Дністрі

Большевики убили дві монахині.

З Черновець доносять: Ромунська погранична сторожа була свідком крівавої розправи з утікачами з СССР. Від большевицького берега відчалила лодка, в котрій були три монахині і двоє малих дітий. Коли большевицькі пограничники спостерегли втікачів, почали лодку острілювати. Вбили дві монахині, котрі випали з лодки. Потому лодка завернула до большевицького берега. По хвилині чути було з тамтого боку розпучливі крики і стріли. Найправдоподібніше большевики розстріляли на місци нещасних втікачів.

Підвишка університетських оплат

Мін-во освіти підвисшило університетські оплати до тої міри, що це бідншим студентам прямо унеможливить студії. Вписове виноситиме 30 зол. Оплати на першім році з дотеперішних 50 зол. підвисшено на 270 зол., на II році на 250, на III-ім — 220 зол. і на IV-ім році — 200 зол. На політехніках, Гірничій Академії в Кракові й Академії Ветеренарійної Медицини у Львові оплати такі: I рік — 320 зол., II 300, III — 280, IV — 260. Сі оплати можна буде складати в двох рівних ратах. Якась скількість молоді могтиме користати з відроченя оплат на час до 10 літ, згл. може бути звільнена від 5-тої части оплат. Першенство матимуть діти воєнних інвалідів, державних урядників і фахових військових. Новий розпорядок будуть вводити постепенно. В році шк. 1932/3 підвисшені оплати будуть побирати лиш від студентів I-го року, в слідуючім від студентів I і II р. і т. д. З того ясно, яка тяжка доля жде нашу молодь.

Священик утік з „раю"...

З СССР утік на польську територію правосл. священик о. Павло Крестинський з жінкою і діяконом Василем Черняковим. Утікачі такі виснажені, що ледви на ногах держаться. Свящ. Крестинський пересидів три і пів року в тюрмі ГПУ, його 21-літного сина розстріляли большевики, а над його жінкою так знущалися, що трохи з розуму не зійшла. Втікачі мають свояків у Вильні, до котрих поїхали. Солодка в большевії доля всего духовенства.

Предвиджую цілий ряд воєн

Так каже Муссолині.

Шеф-редактор „Дейли Експресу" мав розмову з Муссолінім, котрий сказав: Тепер є тільки дві греблі проти збольшевізування Европи: Анґлія й Італія. Америка не входить в рахубу, бо вона зовсім занята прогібіцією й дитиною Ліндберґа. Ні демократія, ні т. зв. „нарід" не мають жадного значіння. Вони нічого не в силі зробити. В усіх краях люди мають уже досить слів. Треба мужів і діл. А я їх не бачу. Тому предвиджую цілий ряд воєн з причин політичних, господарських і військових. Можна мене ганити за те, що кидаю сю бомбу в часі нарад у Льозанні, Женеві й Вашинґтоні, та народи Европи повинні мати відвагу, глянути правді в очи. А та правда страшна. Одначе тільки страхом можна Европу привести до розуму.

Криваві замахи гітлєрівців

Десять огненних бомб кинули в редакції. — Убивають на вулицях міст Кеніґсберґа, Кольонії, Кілю, Липська і Гамбурґа.

З Німеччини доносять: Гітлєрівська боївка в Кеніґсберґу кинула три огненні бомби в льокаль редакції демократичного щоденника „Гартунґше Цайтунґ" і сім огненних бомб у льокаль соц. ґазети „Кеніґсберґер Фольксцайтунґ". Крім того узброені гітлєрівці влетіли до приватного помешкання соц. редактора і зранили його та його жінку. Убили також офіцира поліції та двох комуністів. Поранений ними провідник комуністів Завф помер. З Кольонії, з Кілю, з Липська, з Гамбурґа й інших міст доносять, що гітлєрівці убивають політичних провідників на вулицях, кидаючи в них ручними ґранатами й стріляючи з авт в часі їзди. Відносини страшні.

Поправа відносин в Америці

На нюйоркській біржі від довшого часу триває звижкова й оптимістична тенденція. Курси акцій зросли у двох днях пересічно на 15 проц. На думку зацікавлених кругів причин поправи треба шукати в припиненню масового вивозу золота, замкненню сесії конґресу і створенню поважної опінії в напрямі счеркнення міждержавних довгім (ПАТ). Чи се поправа постійна, невідомо.

Новий танець — з розмовою

З Ню-Йорку доносять, що там тепер дуже в моді новий танець званий „конверзаційним" (танець з розмовою). Це спроба відняти новомодним танцям їх брутальний характер і впровадити до забави чинник делікатного флірту. В тій ціли спеціяльні майстри танців учать молодіж не тільки танцювати, але й навязувати та вести розмову підчас танцю.

Похід жаб на місто

По літній бурі великі маси жаб вирушили рано з парків і околиць містечка Rhyl в Анґлії та просто залили одну вулицю. Всякий рух на тій улиці завмер. По певному часі ціла „армія" жаб перемаширувала через місто і „змобілізувалася" в каналі, котрий пливе до моря. Культурні Анґлійці були настільки вирозумілі для жаб, що не робили їм жадних перешкод. Таке пошанування життя таких малих сотворінь, як жаби, булоби мабуть зовсім незрозуміле в инших краях, де навіть людська „жизнь — копейка!"

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20. 4 57—х

ЯК ТО БУЛО
ЗІ СПОВІДЮ І. ФРАНКА

Лист Впр. о. Теодозія Галущинського ЧСВВ до Редакції „Нової Зорі".

Високоповажаний Пане Редакторе!

Запитуєте мене, як було зі сповідю Д-ра Івана Франка. Радо відповідаю на се тим більше, що в пресі представлено ту болючу справу досить неточно і з покликуванням на моє імя. Тому подаю цілий перебіг так, як нині памятаю.

Головно в „Ділі" з 25 червня 1932, ч. 139 в дописі п. Олени Грозикової згадується між іншими про мою ролю в тій справі. Длятого вважаю за відповідне подати до загального відома, яка була моя участь і як відбулися мої відвідини у тяжко хорого Франка.

До 1916 р. д-ра Франка бачив я лише два рази й оба рази принагідно й дуже коротко. Перший раз було се в Тернополі, коли я був учеником VI кл. ґімн. Не пригадую собі, що се була за нагода, але одного дня рознеслася між нами, ґімназистами, вістка, щоб зійтися в означенім місци поза містом, бо буде Франко й буде з нами говорити. Розуміяка сенсація ученників була се неякимсь недосяжним ідеалом науки, письменства і пр. І дійсно, д-р Франко прийшов до нашого гуртка. Говорив про літературу, про читання книжок, може ще про інші справи, та нині вже не можу собі точно пригадати.

Другий раз в два роки пізніше бачив я д-ра Франка підчас прогульки в гори, в Буркуті. І ся стріча була принагідна й коротка. Поза тим знав я Франка лише з його творів.

Коли в часі світової війни 1915 р. повернув я з Риму до Галичини й осів у Львові, довідався я від других, що Франко тяжко хорий. І тоді мені навіть на думку не приходило відвідувати хорого й при тій нагоді пробувати спонукати його до св. сповіди. Се в першій мірі належало до пароха; надто я вважав себе занадто недосвідченим і молодим, щоб міг самовільно брати на себе таку важну й тяжку справу. Тим паче, що тоді у Львові були поважніші священики, знані з громадянського життя. І я був певний, що декотрий з них буває у Франка і старається поєднати його з Богом.

Та Одного дня весною 1916 р. завізвав мене о. Ігумен і сказав, що приходила якась пані просити, чи котрий з монахів не відвідавби тяжко хорого Франка і при тій нагоді може вдалосяб спонукати його до сповіді; о. Ігумен поручив мені се зробити. Я предкладав о. Ігуменови всі мої трудности і просив вислати старшого й досвіднішого, та мої представлення не помогли; треба було піднятися тої тяжкої справи.

Зараз таки того дня я відвідав хорого Франка. Застав я його дуже ослабленого і страшно терплячого. Його біль був нераз такий сильний, що хорий майже відходив від змислів. Виглядав зовсім опущений і то всіми крім одної старшої, побожної служниці, яка обслугувала хорого й молилася за його навернення. Мої відвідини досить здивували Франка. Та я пригадав йому на-

шу давнішу стрічу, хоч він не міг пригадати собі мене. Притім сказав я йому, що довідавшися про його тяжку недугу, прийшов я його посітити. Наша розмова з початку не клеїлася. Франко був досить здержливий. Відай догадувався про ціль моїх відвідин. Та по якімсь часі ми розговорилися на добре. Франко оповідав про свою недугу, про свої твори та про війну й можливий її вислід. В тій розмові я час до часу звертав бесіду на реліґійні теми, бажаючи в той спосіб перейти на справу його душі. Та Франко за кождий раз нарочно оминав реліґійні теми, або збував загальниками. Я спостеріг, що справа з його навернением буде дуже тяжка, але надії не тратив. Вкінці вдалося порушити правду існування Бога й Божого провидіння. Франко висував знані закиди матеріялістів проти існування духової розумної Істоти і притім час до часу повторяв: коли існує Бог, то чому він (Франко) так страшно терпить. Я пояснював причини і значіння терпіння в людському життю, та се не вдоволяло Франка. Та наша перша розмова тревала майже дві години. Я завважив, що він мучиться і на разі нема надії на серіозне навернення, тому попращався з Франком і спитав чи позволить, щоб я його частіше відвідував. Він досить радо на се пристав, що було для мене досить добрим знаком.

По кількох днях я знова відвідав Франка. Його стан здоровля дуже погіршився. По привитанню та кількох питаннях я вже просто звернув бесіду на справу душі і формально предложив йому сповідь, кажучи: „Пане Докторе, вже час, щоб Ви поєдналися з Богом“. На сей мій висказ Франко з початку зачав іронізувати більше меньше такими словами: Коли ходить про поєднання, то мусівби тут прийти сам Бог і поставити условини поєднання. На се я відповів: Господь Бог може ніслати свого заступника й условини вже давно подані. Тоді Франко, що хтось прислав йому православного священика, який також предкладав йому сповідь, та він його не приняв. Відтак звернувся до мене і спитав: „Або вже зі мною так зле?“ Тоді я ясно представив йому безвихідний стан його недуги. Франко задумався; знова зачав підносити закиди проти віри і вкінці таки не хотів висповідатися. Було се в 12 год. в полудне. Я попращався і висказав йому свій жаль, що він відкинув сповідь. Коли я був вже у другій комнаті, Франко прикликав мене до себе і сказав: „Прийдіть ще раз до мене, бо я люблю з вами говорити“. Знова вступила в мене надія й я сказав: „Добре, прийду, може й завтра“.

Слідуючого дня був похорон покійної Левинської. Я був на похороні й по полудни хотів піти до Франка. Тимчасом на похороні довідуюся, що Франко в ночи помер. Так було зі сповідю Д-ра Франка.

Коли потому ВПреосв. Ординаріят офіціяльно зажадав від мене справоздання, бо наші інтеліґенти дуже напирали урядити помершому християнський похорон, тоді я представив справу, як вона дійсно була.

Коли ходить тепер про т. зв. „культ“ Франка, моя особиста думка така: Навіть як Франко бувби висповідався і відкликав всі свої блуди та по можности направив велике згіршення, яке він викликав серед мас своїми писаннями, то й тоді неможливо булоб ширити його „культ“ як „національного пророка“ чи „героя“. Сам талант, хоч і який великий та всесторонний, се не заслуга чоловіка, се виключно Божий дар. Лиш той, хто сю Божу іскру вжиє на добро загалу, особливо на помноження духових цінностей людства, — заслугує на пошану суспільности; хто однак надужиє Божого дару на шкоду загалу, з тим можна співжаліти, навіть найти одну-другу влекшуючу обставину, але т. зв. „національний культ“ йому не належиться. Ніхто не перечить, що Франко се дійсно талановитий письменник та що його твори в історії нашої літератури будуть мати визначне місце. Одначе отруя подана хочби в найгарнішій і найдорожшій посудині все остає отруєю. Отсе моя думка про Франка.

Кастель Ґандольфо, в липні 1932 р.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

ПОЛЬЩА й СССР.

Їх договір про ненапад в освітленні преси

Про новий польсько-радянський пакт краківський „Час“ пише так: Польська суспільність приймає вістку про підписання польсько-совітського договору про ненапад без ентузіязму, одначе з почуттям полекші. Він повинен дати нам забезпечення наших східних границь. Головне значіння договору, оскільки можна числити на його льояльне додержання, полягає на тім, що він розвіває надії німецьких націоналістів на поміч СССР в разі нападу Німеччини на Польщу. Ціла німецька політика супроти Польщі від часу договору в Рапальо спиралася на ту передпосилку. Тому вже перша відомість про польсько-совітський договір, викликала в Берліні занепокоєння і навіть обурення. Тепер німецький уряд мусить числитися з доконаним фактом, а се може вплинути на злагіднення польсько-німецьких взаємин. — „Курєр Познаньскі“, орґан ендеків, пише: Уважаємо кождий крок, що зміцнює наші мирні взаємини з Росією, за пожаданий... Заключення цего договору відповідає відомим заложенням заграничної політики нашого табору. — Ромунська преса занепокоєна тим, що Польща підписала договір про ненапад, не чекаючи на Ромунію. Ліберальний „Адвереуль“ пише: Навіть з комунікату мін-ва загр. справ видно цілком узасаднене занепокоєння, яке огорнуло ромунську опінію супроти поступования Польщі. Не можна заперечити, що підписанням сего договору наражено поважно традиційну приязнь і довіря між двома народами. — Парижський „Журналь де Деба“ пише: Заключування сего рода договорів з московським урядом видається нам непотрібне. Непотрібне тому, що коли пакт Кельоґа котрий Совіти підписали має для кождого значіння, то також новий договір не матиме ніякої вартости... Боїмося, чи Варшава не обманює себе щодо вартости зобовязань, принятих радянським урядом. — „Тан“ у вступній статті пише: „Підписання договору про ненапад заскочило міжнародну опінію, бо вона сподівалася, що підписання сего договору буде узалежнене від заключення подібного договору між СССР і Ромунією“. — Італійська преса також присвячує богато уваги договорови про ненапад. Часопис „Стампа“ пише: Підписання сего договору Польщею вказує на те, що в Польщі істнує змагання висвободитися зпід французької опіки. З дня на день щораз горячіше дискутується й узгляднюється напрям зближення до інших політичних констеляцій і спроби інших метод власної міжнародної акції.

Не платять робітникам

Певно десь в „зігнилій“ буржуазно-капіталістичній державі? Ні! Це діється в т. зв. „робітниче-селянській державі“! „Экономическая Жизнь“ в Москві з 18. ц. м. пише, що на московсько-казанській зелізн. дорозі систематично не виплачують робітникам платні. На 1. ц. м. управа винна була робітникам 1,400.000 рублів. „Екон. Жизнь“ питається, як довго робітники на цій зелізничій дорозі не одержують платні... Нехайби так совітські робітники спробували застрайкувати, як страйкують робітники в Бельґії!

УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

2) П. Кривоносюк: Світлі Збори! Прати бруди це обовязок кождої чесної людини, одначе треба зачинати вперед від своїх. Коли голова бачив, що Н. Р. так скандально господарить, то він повинен був сказати: Прошу панів, там таке а таке діється, треба з тим зробити якийсь лад. Одначе він того не зробив і дальше сидів у тім товаристві, аж прийшла справа помешкання. І виходить таке, що п. Стронський уступив тому, що йому не винаймлено помешкання. Вношу, щоби заг. збори перейшли над цею справою до денного порядку, вибрали комісію з 5 людий, котра ту справу розслідилаб і витягнула як найдальше йдучі консеквенції. (Тут знов повстає на салі крик, деякі учасники намагаються говорити не діставши голосу). До голосу приходить Коваль: Ані одні збори не мали такого перебігу як учительські. Панове! Таж де чейже збори учителів, т. зн. людий, котрі других мають вчити порядку і дисципліни. Справа, котру порушив п. Стронський дуже важна. Він сказав, що не може всього сказати. Тим він богато сказав. Тому ту справу треба конче висвітлити. — Котович: Ставлю внесок, щоби вибрати для провірення цієї справи комісію з 5 членів зпоза членів Надзірної Ради, нехай вона м. ін. провірить протоколи за 6 літ і видасть рішення. — П. Жизневський: Коли приглядаюся кампанії веденій проти п. Стронського, то насувається мені на думку латинська приповідка: Немо профета ін патріа суа. Одначе я певний, що ніякі інтриґи довголітного голови нашого т-ва не досягнуть, бо це людина ідейна, безінтересовна і чиста як хрусталь (довготривающі оплески). Дир. Ющишин, член Надзірної Ради (звіт з діяльности Управи): Через нашу довголітну доцільну господарку призбирався готівковий капітал. Ми застановлялися, де його примістити. Аж минулого року в липні зайшла небезпека, що фонди можуть здевальвуватися, тому рішено придбати домівку. Куплено отже каменицю при вул. Якуба Стіпеме за несповна 15.000 долярів. Нині ми ще винні 3.000 долярів, але цей довг незабаром буде сплачений. На домагання ювилейних заг. зборів створено також учительську касу. Рішено також скріпити культурну працю. Одначе наші сили за слабі, терен нашої праці вузький. Мусимо зрозуміти, що більше не можна було зробити. Ми працюємо в таких умовинах, що ніхто не може бути певний своєї долі чекає. Має тут на думці часті переносини до етнографічної Польщі. Правна оборона наших членів була дуже трудна. Ми робили що могли, одначе успіхи непропорціональні до вложених трудів. Одно ми осягнули: від двох літ переношення на захід майже припинився. Це може одинокий успіх. Про поворот в Рідний Край кождий товариш-заточенець може старатися індивідуально. Маємо платонічні запевнення шкільної влади, що деякі товариші будуть перенесені назад на рідну землю, з тих 4—5 напевно. Одно прошу зрозуміти: наш вплив буде прямо пропорціональний до значіння нашого народу в Польщі. — Дир. Зелений пояснює деякі позиції рахункового звіту. Допомоги з нашої каси обмежено лиш до дуже тяжких випадків. Перед тижнем появилася в пресі стаття про господарку майном т-ва. Кажуть: Льоката капіталу в каменицях не рентовна, бо вони тепер не оплачуються. Одначе тримати гроші в банках небезпечно в теперішних непевних валютових і кредитових відносинах. В справі нашої оселі в Ворохті були голоси, щоби зробити її самовистарчальною, інші знов говорили, щоби обнизити ставки. Ми обнизили, одначе кажуть, що оплата ще за висока. Нечленів приймати не можна. Оселя не рентується, вона й не призначена на це. Минулого тижня вломився злодій до нашої каси і забрав 1.925 зол. готівки. Реальність в Мушині треба буде продати. Її оцінено на 10.000 зол., одначе тепер вартість її менша. Парцелю в Криниці оцінено на 12.000 зол. Вона в дійсности варта 20.000 зол. При ліквідації Спілки Укр. Учителів втратило наше т-во коло 40.000 зол. Щодо нашої крамниці в Коломиї то вона дефіцитова і ми хотіли її позбутися, одначе товариші з Коломийщини впевняли нас, що вона потрібна. Та мимо того на власний рахунок ніхто з них не хотів її взяти. — Пан Коваль представив заг. зборам буджетовий прелімінар до затвердження. Він передбачує в доходах 132.718 зол., у видатках 131.007 зол. Обговоривши поодинокі точки прелімінаря, референт закінчив: Після прелімінаря ми повинні сплатити всі довги, одначе ми живемо в непевних часах, можуть обтяти платні, можуть прийти якісь інші зміни, тому я предкладаю резолюцію: Загальні збори уповажнюють Надз. Раду що три місяці перевести ревізію буджету і вразі потреби перевести його компресію. — Голова Контрольної комісії Литвин: Мушу висказати жаль під адресою предсідника зборів, що точку звіту Контроль. Комісії чомусь переставлено. Буджетовий прелімінар треба було надрукувати і розіслати членам до перегляду або бодай роздати на салі перед зборами. На підставі того, що тут скоро відчитав т. Коваль, збори не могли зорієнтуватися в поодиноких позиціях. — Таранько: Прелімінар зроблено в останній хвилі, не було часу його видрукувати тому, що редаґовано ювилейну книгу. (Д. б.).

Вислід виборів в Німеччині

Весь політичний світ з напруженням очікував на вислід виборів до німецького парляменту, бо вони можуть мати вплив на розвиток політичних подій не лиш в Німеччині, але й поза нею. Назагал вибори випали згідно з передбачуванням. Бюро Вольфа подає такий вислід виборів: Голосувало 36,845.275 виборців. Всіх послів вибрано 607.

Гітлерівці	230 (107)+123	манд.
Соціялдемократи	133 (143)— 10	манд.
Комуністи	89 (77)+ 12	манд.
Центр	76 (68)+ 8	манд.
Німецько народ.	37 (41)— 4	манд.
Нім. народ. партія	7 (30)— 23	манд.
Господарська партія	2 (23)— 4	манд.
Нім. державна партія	4 (14)— 10	манд.
Баварська народ партія	20 (19)+ 8	манд.
Ляндефольк	1 (19)— 18	манд.
Християнсько-суспільні	4 (14)— 10	манд.
Ляндбунд	2 (9)— 8	манд.
Нім. суспільна партія	1 (—) —	манд.

На першім місці подана скількість мандатів здобутих у теперішних виборах, в скобках скількість мандатів у попередному райхстагу, цифри зі знаком (+) або (—) означають скількість здобутих або втрачених мандатів у сих виборах.

Вигляди на найблищу будучність.

Правиця не осягла більшости. Комуністи будуть язичком у вазі. На загал справджується передбачування „Таймса“, котрий день перед виборами писав: „Се найцікавіші вибори в сучасній історії, одначе їх значіння дуже згляднe, бо доля правительства від них не залежить“. Канцлер фон Папен мабуть буде пробувати створити більшість, в якої склад входилиб гітлерівці, німецько-народові, Центр і баварська народня партія, котра має таксамо католицьку програму як Центр. [illegible] ся, покаже будучність.

Сенс теперішних виборів до райхстагу найліпше здається віддає один з республиканських публіцистів, котрий сказав: На жаль з виборчих карток стріляти не можна. Проти волі диктатора ґен. Шляйхера (начальника райхсвери), проти арґументів пороху й олова паперові картки не мають суттєвого значіння.

Білянс виборчої кампанії.

Один з берлінських часописів подає білянс жертв останної виборчої кампанії. В часі від 18 червня б. р. до 31 липня б. р. погибло 130 осіб, ранено коло 2.000 осіб.

Олімпіяда в Льос Енджелес

Святочне відкриття X. Олімпіяди в Льос Енджелес відбулося при участи 350.000 видців. По торжественній Службі Божій, котру відправив найвисший достойник Церкви в Америці, віцепрезидент Злуч. Держав Куртіс заявив: „Проголошую відкриття олімпійських ігрищ в Льос Енджелес для вшанування X. Олімпіяди новітної ери“. Затрубіли фанфари, олімпійський прапор (5 злучених кол, що символізують 5 частий світа) втягнено на головний машт, а хор, зложений з 1000 осіб, відспівав олімпійський марш. Рівночасно випущено величезне число почтових голубів на всі сторони світа. По олімпійській присязі відбулася імпозантна дефіляда представників 50 народів, що беруть участь в Олімпіяді.

На Алясці відкрили золото

Як відомо, Росія продала свого часу Аляску Америці за невелику суму гроший. Тепер доносять, що там коло місцевости Нюке, де колись була невеличка російська кольонія, відкрили великі поклади золота. Населення Аляски, захоплене т. зв. „золотою горячкою“, збігається туди тисячами.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювілейне Василіянське Свято в Бучачі. Дня 26. VI. ц. р. відсвяткували тутешні ОО. Василіяне історичне свято свойого Чина, ювілей 50-ліття обнови Чина. Тридневне набоженство в честь Патріярха й Законодавця св. Василія В. було вступом до самого свята. Кожного дня підчас триднівки рано о год. 6. правилася благодарственна Сл. Б., з виставленням Найсв Тайн. Вечером, год. 6½, при гарно прибранім і освіченім електр. світлом престолі св. Василія В., співано з діяконами молебен і суплікацію в честь того святого. Після евангелія на молебні, проповідав гарячо та з місіонарською ревністю Впр. о. М. Шипітка ЧСВВ. Ціль його тридневних наук була, щоби вірні горнулися в своїх молитвах до св. Василія В., цього символічного огненного стовпа, який бачив у видінні св. Ефрем, а цей огненний стовп — св. Василій, що все своє життя палахкотів любовю до Бога і ближніх, розігріє напевне, тих, що до нього прибігатимуть тим подвійним полумям та прожене студінь зневіри, ненависти і безбожности з сердець одиниць і всього нашого укр. народу. — Підчас триднівки ранком і вечером горнувся на богосл. так місцевий народ, як також у великій мірі народ із дооколичних сіл. ОО. Василіяне сповідали до пізної ночі. — Сам день свята, нед. 26. VI., відбувся величаво. Хоча погода була непевна, ба навіть і дощ трохи накрапав, то все таки вірні виповнили по береги велику бучацьку церкву. Від 6. год. правилися Сл. Б., о.о. сповідали. а черці-Василіяне відспівали утреню. — О год. 8. Сл. Б. Примарія, з виставленням Найсв. Тайн, на якій відбулося вельми памятне діло, а саме посвячення трьох прекрасних, коштовних прапорів: прапор Марійської чат і прапор Ап. Мол. Дівництво. Під... ство побожної емоції викликував цей небувалий, величавий вид! Престіл прибраний у цьіти, освічений сяйвом електр. і воскового світка. Навкруги престола клячить дітвора — хлопчики й дівчатка чепурно прибрані, з горіючими свічечками і споглядають у невинності своїх сердець на утаєного Любителя діточок. Мимохіть приходить думка: Господи, як любо Тобі глядіти на ці дрібні русяві головки, на цей квіт укр. народу, Тобі, що на землі живучи, заєдно кликав: „Не бороніть діточкам прийти до мене“ У першому ряді, близько престола, стоять малі дівчатка. Одна з них тримає блискуче від щирого золота „берелко“, по боках біля неї стоять непорушно менші дівчатка з лілеями в ручках. У другому ряді мають новопосвячені прапори. Далі два поважні бучацькі міщани, прибрані в нові блакитньо-жовті ленти, держать золоті патериці. За їх плечима двома довгими рядами уставлені здовж цілої церкви, прибрані в народні строї, дівчата з хоругвами. Що за прекрасний вид, яка імпонуюча „велеліпота“ нашого св. обряду! Годиться згадати про співи й музичні продукції підчас примарії. Грали дві орхестри. Тамб. орх. учнів Міс. Інст. о.о. Василіян і духова орхестра П. з Нагорянки, яку вишколюють самі о.о. Василіяне. Орх. Міс. Інст. по мистецьки відограла дві кантати: Кантату в честь С. Христового і другу в честь Пр. Д. М. Духова орхестра відограла поправно кілька пісень до С. Хр. і на кінець: „Боже Великий Єдиний“. — Співали теж пісні буч. дівчата з Мар. Конґр. на спосіб „самойлівки“, але за це з небувалою по наших церквах побожною модуляцією. — Після примарії проповідав на тему посв. прапорів Впр. о. М. Шипітка ЧСВВ. О год. 10. відправлено з діяконами Спів. Сл. Божу. Співав вивчено й поправно мішаний церк. хор, ведений при тутешній церкві о.о. Василіян. — Великий підйом релігійного духа був видний на обличчі кожного, що прийшов взяти участь у Богослуженні в церкві о.о. Василіян. До св. Причастія, як виказує статистика ведена в захристії о.о. Василіян, приступило за час ювілейних торжеств, 3400 вірних. — О год. 4. пополудні відправлено Акафист, Молебен до св. Василія В. і суплікацію. Опісля наступив акт віднови-посвяти членів III ЧСВВ. І цим закінчено першу частину ювілейного свята. — Другу частину виповнив „Святочний Вечір“, під отвертим небом, на монастирському подвірю. Початок год. 7-ма. Просторе подвіря прибране вінцями, освічене богацтвом електр. жарівок, затикане папськими й національними прапорами. Дуже миле враження робила сцена, подібно прибрана з великим образом св. Василія В., над яким повівали два великі прапори, папський і національний. Крім жарівок освічували сцену два сильні рефлектори, які відповідно до моменту зміняли кольорит освітлення. — Перша частина вечера це був концерт, у другій частині ученики Місійного Інститута без закиду відограли рел. драму в 5-ьох відслонах: „Блудний Син“. Після відспівання „Василіянської Кантати“ сказав змістову промову Впр. о. М. Марків, ЧСВВ. Він з історичною обєктивністю підчеркнув заслуги василіянських ченців у праці над нашим народом. Продукції вокальні, псальми Д. Бортнянського й другі композиції, під батутою Всч. М. Борси, ЧСВВ, випали загально без закиду, та найкраще відспівав міш. церк. хор. „Василіянську Кантату“ і М. Тележинського: „Пасли Пастирі“. Тамбур. орх. учн. Міс. Інст. о.о. Василіян прегарно відограла муз. твори: „Орлеанську Дівицю“ і „До побіди!“. Духова орх. п. з Нагорянки відограла поправно „Католицький Гимн“. Вп. укр. громадянство міста Бучача як і Вп. Гості з дальших околиць своєю чисельною появою зазначили свою пошану до тутешніх о.о. Василіян і тим заявили прибоже, щоби свята ідея [illegible] Василіянського Чину Чину василіянського, якнайскорше обновили духа укр. народу й завела його на здоровий шлях релігійного й національного добробуту! — Учасник.

Кінь спадкоємцем міліона

В Америці, в м. Рівердал над Годсоном, померла міліонерка, пані Юлія Сетсон, з дому Морозіні. Вона перед смертю записала мілион лірів Т-ву охорони звірят на ціль досмертного удержання її улюбленого коня „Ґльоріоза“. Майно покійної обчисляють на 200 міліонів лір. Решту майна записала вона на ріжні добродійні цілі, навіть не згадавши про свою родину, котра живе в Римі. Родина розпочала процес за міліоновий спадок.

Маленький фейлєтон

Гиґієнічні користи з пливання

Пливання в воді дає організмови богато користей. 1) Пливання причиняється до лучшого очищення тіла ніж т. зв. „спокійне“ купання. 2) Пливання скріпляє людину психічно, бо збільшує довіря до себе й відвагу. 3) Пливання робить чоловіка оживленим і зручнішим. 4) Пливання гартує організм. Визначний німецький фізіольог Дібуа-Раймонд називає пливання „ґімнастикою скірних мязів“. Як відомо, простуда (від студеної води або холодного воздуха) наступає тільки тоді, коли кровоносні посудини скіри затратять здібність відповідно скоро стягатися, щоб охороняти тіло від надто великої утрати тепла. Отже пливання вправляє скіру в скорім приміняванні до зовнішної температури. Тому пливання належить до найлекших і найбільш успішних способів гартування особливо в діточім віці. (З німецького).

Присилайте передплату!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДО РОМУНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ по остаточним обчисленням увійдуть отсі посли Українці: до камери (сойму) з Буковини Юрій Сербинюк і Гриць Андріящук, з Бесарабії (Акерманщини) Ілько Гаврилюк. До сенату ввійшли: д-р Вол. Залозецький і д-р Денис Маєр-Михальський.

ВАРШАВСЬКІ КОМУНІСТИ хотіли зробити демонстрацію. Одначе поліція до сего не допустила. При розпорошуванню демонстрантів ранено 18-літного Ґутмана.

З ПРИВОДУ ЗАКЛЮЧЕННЯ ДОГОВОРУ про ненапад, „Известія“ пишуть: Підписання польсько-російського договору се крок наперед у взаєминах обох народів. Польща хотіла, щоби всі західні сусіди СССР виступили спільно, одначе до того не дійшло, бо інтереси балтійських держав інші ніж Польщі й Ромунії.

МАРШАЛА ПІЛСУДСКОГО відвідали в Пікілішках віцеміністер Бек і польський посол в Москві Ст. Патек. Предметом розмови був, по всякій імовірности, недавно заключений польсько-радянський договір про ненапад.

ПРЕЗИДЕНТ ҐІНДЕНБУРҐ видав розпорядок, яким забороняє уряджувати збори під голим небом і в замкнених льокалях від дня виборів до парляменту аж до 10 серпня включно. Сей розпорядок має ввести політичний мир по часі виборчої боротьби і можність відпочинку для поліції.

ҐІТЛЄРІВСЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ повстали також в Полуд. Африці. Тамошні ґітлерівці ведуть м. ін. остру протижидівську пропаґанду.

КАНЦЛЄР ФОН ПАПЕН в розмові з представниками аґенції „Юнайтед Пресс“ заявив: Німецький уряд рішучо і послідовно буде продовжувати [illegible] боротьбу в цілі скинення з Німеччини відповідальности за викликання світової війни. Уряд буде боротися також за привернення Німеччині незалежного політичного й економічного становища. Домагатиметься рішучо морального зрівнання в правах і права мати армію для безпеки границь та право мати новочасну зброю для війська. Фон Папен заявив, що він монархіст але справа привернення монархії в Німеччині тепер не актуальна.

ПЯТЬДЕСЯТЬ ОДИН НІМЕЦЬКИХ УНІВ. ПРОФЕСОРІВ підписало заяву, котрою накликають до підпирання ґітлеризму. Хоч вони мають деякі застереження щодо засад ґітлеризму, то погоджуються на його головні засади, як пр. поборювання впливів чужих рас, увільнення держави і суспільного життя з матеріялістичних пут капіталу і т. п.

БЕЛЬҐІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ перевела ревізію в професора бруксельського університету Лібуа і ствердила, що він займався протидержавною роботою. Між його паперами знайдено комуністичну бібулу і докази, що він займався шпіонажею. Професор Лібуа, предчуваючи, що його увязнять, втік з Бельґії до Німеччини.

АНҐЛІЙСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ на імперіяльній конференції в Оталі зложила заяву, в котрій протиставиться жаданням декотрих домініїй, щоб обмежити анґлійську торговлю з заграницею до найменших розмірів і натомість розбудувати виміну в нутрі британської імперії.

РЕВОЛЮЦІЯ В БРАЗИЛІЇ триває дальше. Уряд розпочав ґенеральний наступ проти повстанців. Начальна команда федеральних військ візвала повстанців до зложення зброї. В сутичці з повстанцями смертельно ранений один ґенерал.

НОВИНКИ

Рільничі круги передбачують подорожіння пшениці тому, що в північній і середущій Польщі збори пшениці менші від сподіваних на яких 40 проц. Причина: пшеницю в тих околицях знищила наслідком спеки т. зв. ржа.

Традиційне свято на Маківці, на могилах Усусусів, поляглих в боях з Москалями весною 1915 р., відбудеться 7. VIII. ц. р. З огляду на те, що тогож дня відбудеться Маркіянове Свято на Білій Горі, це буде прикра несподіванка для всіх тих, що хотіли бути і тут і там. Невже святочні комітети не могли наперед порозумітися, щоби ті оба свята не відбулися одного дня?

З сяноцької тюрми звільнили досі 147 селян увязнених за ліські події.

Староство в Дрогобичі розвязало наші діточі садки в Бориславі, Губичах, Бані Котівській і в Раневичах. В трох перших випадках домагалося дозволу шкільної кураторії, в останньому покликалася на... тиф в Раневичах, котрого там нема. Цікаво знати, чому п. дрогобицький староста ставить перешкоди такій корисній акції, як діточі садки, замість урядово її підпомагати?

На „сьвєнто моржа“ в ґдині їхав із Кракова поспішний поїзд. Між стаціями Тчев—Сментово поїзд вискочив зі шин в повнім розгоні. У висліді 37 легко і 13 тяжко ранених.

Тринацять нових кооператив приняла в члени дирекція Ревізійного Союзу Укр. Кооператив. Вони повстали в отсих місцевостях: Білівці, Завалє (пов. Борщів), Чехи (пов. Броди), Долпотів (Калуш), Крогулець, Васьківці, Вишневець, Обичі, Почаїв, Соснівка (пов. Кремянець), Гайворонка (Підгайц)і, Нивиці (Радехів), Новосілка (Холм).

В справі сипання могил в честь поляглих сокальське староство видало окружник, котрий постановляє, що могили вільно сипати за дозволом громадського уряду, коли могила має станути на громадській площі, або за дозволом парох. уряду, коли на парох. ґрунті. Може тепер не буде вже непорозумінь й увязнень з того приводу і селяне не мусітимуть сипати могили ночами, як часто траплялося досі.

Скаженина в брідськім повіті, мимо санітарних заряджень властий, ширить ся дальше. Винно населення, котре не вбиває псів підозрілих в тій недузі. В с. Яснищах скажений пес покусав кілька дітий. В Немячі покусав Петра Бомчука. В Бортниках покусав троє дітий. В Заболотцях скажений пес покусав одну учительку.

Велика градова буря перейшла над брідським повітом. Град величини волоського горіха знищив засіви на просторі коло 250 морґів.

Мають гроші. Пишуть нам: Сельробівсько-комуністичну „Силу“ розкидають в Станиславівщині задурно. Видно, що приплили нові „пособія“, коли „Сила“ може собі на це позволити.

Діточий садок. Пишуть нам: В Заставчи, пов. Підгайці, істнує вже 4 роки при місцевій читальні „Просвіти“ діточий садок. Учителька М. Перестюківна працює з посвятою над всебічним розвитком 48 дітей, а праця її певно не піде на марне. Програма занять в садку така: 1) молитва, 2) діточі деклямації, 3) релиґійні, історичні й побутові оповідання, 4) співи і національні танці, 5) ґутірка на ріжні теми, 6) руханка і вправи, 7) діточий впоряд, 8) гри і забави, 9) вивчення діточих вистав, 10) провірювання чистоти. Наука зачинається і кінчиться молитвою; що неділі і свята всі діти ходять до церкви в народних одягах. Справді мило подивитися на цей зразковий садок. Родичі задоволені, що діти не роблять збитків, котрі кінчаться нераз ріжними нещастями (пожежами, каліцтвами), а вже найбільше задоволені самі діти, котрих жадна сила не вдержить у день вдома. Всі в садку! А що роблять літом діти там, де немає таких садків?

Львівських комуністів перетрусили та поувязнювали у звязку з 1. VIII., днем „червоного протесту“ проти імперіялістичної війни та нападу на СССР.

Сенат Данціґа відібрав дебіт ославленому краківському „Курієркові“. Це здалосяби ще більше в нас...

Найстарша дочка цісаря Франца Йосифа, княжна Ґізеля, жінка баварського князя Леопольда, померла на удар серця в Монахові.

Підчас лету літака в Анґлії вдарив у нього перун. Наслідком того вибух збірник з бензиною. Летун, його мати і кн. Ербах Фірстено погибли.

В Українському Науковому Інституті в Берліні виголосив проф. д-р Д. Олянчин доповідь на тему: „Місія шведського посла Ґотгарда фон Велінґ на Україні (грудень 1656— січень 1657) в світлі новонайденого опису подорожі“.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: двірська пшениця 23.50—24 зол.; сел. пшениця 22—22.50; двір. жито 15.50—16. — Львів: двір. пшениця 25.50—26; сел. пшениця 24—24.50; двір. жито 17.50—18 зол. Інші курси незмінені.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив кооперативам 1. VIII. за масло єкспортове та десерове пріма 2.60 зол., за літру молока 16—17 сот., за літру сметани 80 сот., за копу яєць 3.40—3.60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В реколєкційнім домі ОО. Студитів у Львові вул. Дунін Борковських ч. 11, відбудуться реколєкції для гр. кат. священиків в укр. мові. І. серія початок 8 серпня, год. 19, закінчення 12 серпня рано. II. серія поч. 5 вересня год. 19, закінчення 9 вересня рано. III. серія початок 10 жовтня, год. 19, закінчення 14 жовтня рано. — Зголошення завчасу належить слати на руки О. Настоятеля реколєкційного дому. 60—1-2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 8-50

Пересторога

Звертаємо увагу П. Т. курців, що для баламуцтва наших прихильників появилися на Волині в торговлі книжечки паперців в обгортці дуже подібній до нашої з написом „Малина“ на чоловій, та „наше Будовництво“ на відворотній стороні. Водний знак представляє два голуби і має напис „Pigeon“.

Тому проспмо при закупні глядіти на нашу марку, памятаючи, що тільки паперці з водним знаком „Калина“ і напис „Калина“ на чоловій, а „Будучність“ на відворотній є українським кооперативним виробом.

Управа фабрики
Кооперативи „Будучність“ в Тернополі.
61—3-3

КІНА

КАСІНО: „Шлях велитнів“.
КОПЕРНИК: „Люде моря“ і „Заборонена пригода“.
МАРУСЕНЬКА: „Люде моря“ і „Заборонена пригода“.
МІРАЖ: „Бастер Кітон проти Чарлі Чапліна“.
ОАЗА: „Велика гра“.
ПАЛЯС: „Міссі Ті Ґрі“.
СТИЛЕВЕ: „Жінка, що не забуде тебе ніколи“.
УТІХА: „Крівава пімста“ (Ґарі Купер) та „Пат і Патахон як стрільці“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 59 (557). Львів, неділя, 7 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцa ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Великі повстання над Волгою

Большевики мусіли ужити до здавлення повстань армат, кулеметів і танків. Тисячі убитих і ранених.

З Берліна доносять: Канцлерови фон Папенови предложено звіт такого змісту: В німецьких кольоніях над Волгою появилися ще весною відозви, взиваючі до повстання проти Совітів. Авторів тих відозв большевикам не вдалося відкрити. Мимо того для пострaху розстріляли вони в Саратові 110 мущин і 12 жінок, в тім 5 учительок. Всі тюрми переповнені. Та в пять днів по екзекуції вибухли такі повстання, що большевикам прийшлося ужити для їх здавлення гармат, кулеметів і навіть танків. Тисячі убитих і ранених. Особливо масово розстрілюють німецьких кольоністів.

Війна між Болівією й Параґваєм

Заняття болівійськими військами параґвайського порту Буґерон над Ґранд Чако'м уважають за початок війни між Болівією і Параґваєм. З того приводу в Болівії панує велика радість. На вулицях столиці Болівії відбуваються великі маніфестації за війною. „Сірниковий король" Патіно жертвував на воєнні цілі кілька міліонів долярів і 15 боєвих літаків. Параґвайський парлямент ухвалив мобілізацію. Параґвай годиться на вирішення справи Розємним Трибуналом, але Болівія рішучо відкидає всяке посередництво.

Загальний страйк у Львові

Обіймає трамваї, елєктрику, ґаз, апровізацію, водотяги, театри, заведення для чищення міста, різню, бетонярню і т. д.

В четвер вибух у Львові загальний страйк працьовників і робітників громади міста Львова, ухвалений на їх великім вічу в салі „Театру Ріжнородностий". Головна причина страйку — 10 процентова обнижка платень. Страйк обіймає всі інституції для публичного пожитку, що поставить населення міста в дуже тяжке положення. Невиключена одначе річ, що страйк скінчиться скоро.

Помер б. канцлєр Австрії о. Зайпель

З Відня доносять: Тут помер б. двократний канцлер Австрії, провідник християнсько-суспільної партії, о. прелат Зайпель. Був се знаменитий політик, котрий в найтяжшім часі повоєнної Австрії вспів виєднати для неї заграничну поміч й устабілізувати валюту. Покійний був противником злуки Австрії з Німеччиною. Соціялісти поборювали його страшенно остро.

Харчева кріза в СССР

Совітська влада видала новий декрет про децентралізацію постачання. Всім фабрикам наказано занятися орґанізацією самопостачання харчами. Професійні спілки повинні увільнити владу від обовязку прокормлювання робітників. На всіх фабриках приказано зібрати мітінґи, обовязкові для всіх робітників, на котрих мається вияснити, що в будуччині самі робітники повинні шукати собі харчів та забезпечитися на зиму. Картки будуть видавати тільки на хліб. Селянам забороняється до січня продавати хліб в приватні руки.

Нове розпорядження большевицької влади се черговий „ухил" від чистого комунізму. Спричинила його тяжка харчева кріза на всіх землях СССР.

Вже й ковбаси з дельфінів смакують.

„Красная Ґазєта" з 27. VII. доносить, що совітська влада в Севастополі, Ялті, Теодозії, Керчі, Балаклаві й Евпаторії відкрила фабрики ковбас з мяса... дельфінів. — Очевидно, голод не пан. Як світ світом, ще ніколи люди не їли мяса з дельфінів, а товариші навчають проковтувати і такі „присмаки". І то на прегарній Україні. А з наших галицьких радянців аби хоч один хотів туди поїхати, посмакувати ковбасок з дельфінів!

„Мертві душі" в большевицьких харчівнях.

Большевицькі власти викрили, що в московських харчівнях від довшого часу побирано харчі на 200 осіб, які давно вже померли. У звязку з тим увязнено урядників харчівні й заряджено основну реорґанізацію споживчих склепів (ПАТ). Отже наш безсмертний Гоголь оживає в совіт. дійсності.

Повінь і холєра в Китаю

З Шангаю доносять: Наслідком зливних дощів місто Кантон стоїть під водою. Утонуло 200 людей. Шкоди обчислюють на міліон долярів. У східній частині провінції Шан-Сі виступила з берегів ріка Ґванґ-го та залила богато сіл. 30.000 осіб остало без даху над головою. В тійже провінції померло на холеру в останніх місяцях 10.000 осіб. Також у всіх північних китайських провінціях панує холера. До того ще довга революційна заверуха руйнує Китай.

Нічні нетлі у Львові

появилися великими хмарами.

Останніми ночами загостили до Львова хмари білявих нетлів. Густими лавами залягли вони освітлені вулиці та площі, падали на хідник та їзднo. Найбільше їх було коло ґазових ліхтарень так, що закривали світло. Немилу несподіванку мали мешканці камениць коло ліхтарень. Крізь відчинені вікна поналітало до кімнат повно тих несамовитих комах, викликуючи рано зрозумілу паніку. Нетлям подобалися найбільше площа коло головного двірця, Марійська площа і Підвалля, де змобілізувалися величезними масами. Звідки вони прилетіли і куди відлетіли — невідомо. Тільки над раном по хідниках, їзднях і в кімнатах замітали їх трупи. Народ вірить, що се заповідь війни.

Лише економічно сильні нації є сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоб скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ВАЖНИЙ ЮВИЛЕЙ

Галицької Руси-України

За два роки припадає столітня річниця памятної хвилі, коли на нашій землі вперве появився поетичний твір, напечатаний в чисто народній мові і пролунала перша промова в тій мові в музею духовного семінара та перша проповідь в народній мові у церкві св. Юра у Львові.

Тих трьох переломових діл довершив молоденький питомець семинарії, Маркіян Шашкевич. Час уже розпочати приготування до відповідного вшанування його памяти в століття його перших виступів. Щоби зрозуміти вагу тих діл молодого Шашкевича, треба перенестися думкою в тодішні часи.

Якіж вони недавні! Ще живе богато людий, котрі говорили з сучасниками Шашкевича. А якийже величезний поступ зробила наша нація від того часу, в котрім буквально ніде не блимав жаден огник її свідомости, поки перших іскорок його не викресав молоденький теольоґ. Вся наша висша верства в Галичині була тоді вже так спольонізована, що польщина дісталася вже була й до приватних домів нашої інтеліґенції тай навіть до нашої Церкви. Проповіді в містах виголошувано у наших церквах по польськи, а по селах взагалі майже не було проповідий. Нашу мову усунено в цілім краю навіть з народних шкіл, котрі підчинено латинським консисторіям. Колиж ті школи й відзискали наші консисторії, то книжки для них печатано в мові церковно-словянській, зіпсутій тарабарщиною.

Перелом у тім стані зробив Маркіян Шашкевич в 24-м році свого життя. Вже сей факт вказує, що був се дух не тільки живий, але й незвичайний. На жаль, слабе здоровля і вчасна смерть Шашкевича не дозволили йому розвинутися вповні. Одначе й те, що нам оставив той діяч, що на завше замкнув очи в 33-м році свого життя, було на ті часи дуже великим, було переломовим ділом, котрого наша суспільність ніколи не забуде.

Маркіян Шашкевич уродився 6. XI. 1811 р. в Підлисю, селі золочівського повіта, де його мати була тоді в гостині у свого батька, пароха в тім селі. Батько Маркіяна Симеон був також священиком, в селі Княжу того самого повіта. Ґімназію скінчив Маркіян в Бережанах, теольоґію студіював у Львові. Перші свої твори писав ще в польській мові. Та вже як студент пізнав літературно-національний рух у Сербів і Чехів тай постановив розбудити й у нас національне життя, сперте на народній основі. Справу нашого нац. відродження поставив Шашкевич так під оглядом суттевим як під оглядом формальним відразу на розумних основах: під оглядом суттевим його творчість перенята наскріз такою глибокою вірою в Бога, що в усім нашім письменстві

нема глибшої релігійної нути; під оглядом формальним Шашкевич кладе літературну творчість на організаційній основі. То значить, організує гурт однодумців, який обовязується все життя працювати для добра свого народу.

Як глибоко звенить у творах Шашкевича релігійна віра, нехай посвідчить отсей маленький уривок з його писань:

„Великий есть Бог і велике імя Його. З небес на землю, від кінця світа до кінця простирається воля Його. Всьо, що під сонцем і висше сонця, в світі й за світами, розгомонює Його мудрість безначальну і безконечну, а перед тою мудрістю марниця всі мудрости наші, як крапля перед морем, як червина перед велитом, як годинка перед віком... Гордишся, чоловіче, умом твоїм і розумом твоїм, як день світом, забувши на сонце, як ворона павляним пірям. Гордишся і кажеш: Нема Бога! — То й тебе нема, ти сон і мара, а твое імя вітер на степах України, а думка твоя дим і заворот, а життя твое — життя каменя в землі глибоко, а падія твоя як піна на водах, і не лишиться слід по днях твоїх...“

На такій глибокій вірі оперта національна свідомість Шашкевича, в імя котрої каже він: „Вирвеш мені очи й душу мені вирвеш, та не возьмеш любови і віри не возьмеш, бо руське в мене серце і віра руська“.

Такий ум може бути предметом всенаціонального почитання. І тому ми витаємо всі почини святкування памяти Маркіяна. Витаємо й ті торжества, які рік-річно відбуваються на Білій Горі підлисецькій. І вже тепер пригадуємо конечність підготовки столітних роковин переломового діла Маркіяна, які припадають за два роки.

Криваві демонстрації

ветеранів у Вашинґтоні.

З Вашинґтону доносять: Тріваючі від довшого часу демонстрації ветеранів світової війни на вулицях Вашинґтону довели до кривавих наслідків. Ветерани заатакували Капітоль. Поліції прийшло на поміч військо. В його склад входила піхота, кавалерія і навіть відділ танків. У сутичці ранено 16 поліціянтів. Між ветеранами один убитий, кількох тяжко ранено. Сутички тривали цілий день. Вечером усунено ветеранів з міста й околиць. Акція поліції почалася від усування ветеранів з одного урядового будинку недалеко Білого Дому. Вигнані ветерани знов здобули сей будинок. Тоді поліція почала безоглядно розганяти їх ґумовими палицями. Коли це не помогло, почала стріляти. Ветерани відповіли камінням, цеглами і револьверовими стрілами. В тих сутичках кільканацять осіб ранено і двох ветеранів убито. На вістку про кривавий бій під Білим Домом прибули з підмогою ветерани, що в числі 15.000 розложилися табором під Вашинґтоном. При помочі ґазів і сикавок зіпхнули ветеранів до бічних улиць. Опісля усунено їх поза місто. Рівночасно військо перевело таку саму акцію в таборі ветеранів в Анакості, в котрім було 7.000 ветеранів, 380 жінок і 488 дітий. Табор опорожнено крісовими кольбами і слезоточивими ґазами. Жінки мимо того не хотіли уступити, тому їх мусіли виносити силою. В таборі вибухла пожежа. Одні кажуть, що табор підпалила поліція, другі, що самі ветерани. Жовніри з нараженням життя ратували загрожених жінок і дітий. Скількість жертв тої трагічної боротьби держави зі своїми ветеранами доходить уже до 50 осіб убитих і ранених. Президент Гувер, оправдуючи острий виступ поліції і війська заявив, що це було конечне для збереження поваги держави. Більшість атакуючих, каже Гувер, се комуністи й одиниці з кримінальним минулим.

Будеш солодко відпочивати, коли твое серце не має тобі чого докорятн.

*

Чисте сумління може знести дуже богато і тішиться навіть у прикростях. (Тома Кемпійський, II, 6).

НАРІД — ЦЕРКВА — ШКОЛА

„На предняя возвратимся!“

З наведених понять складається повітна культурна нація. Нема культурного життя без церкви і школи. Розвій нації може бути лиш там, де є ті поняття в насущній повноті своїй і де вони вповні гармонізують з собою.

Обіймаючи оком великий український нарід, приходиться ствердити, що тих умовин, разом і в гармонійну цілість злучених, він ніде не має, як велика і простора українська земля. Тому й ніде він на своїй землі як культурна нація не може розвиватися, але силою факту при такому стані мусить підупадати і розпливатися щораз більше як етноґрафічна добича. На цей сумний стан впливають не тільки причини від нас незалежні, але також наше власне поведення, наша непорадність і байдужність. Найбільше однак шкодить нам брак єдности, недостача національно-племінної карности. Вже поділені чужими кордонами, ще самі ділимося на такі партії політичні й неоправдані соціяльними умовинами (а надто на партії особисті), які немов покликані на те, щоби колотити масами, щоби єдність народу з церквою і церкви зі школою бурити і розбивати. І нема змилування, хоч нарід наш побила вже лиха доля і ярмо вїдається в живе тіло, а мізерія доводить людей до розпуки!...

Подивімся на гаразди нашого народу, розбитого на 4 части, щоби зрозуміти ліпше нашу повинність.

Український нарід живе тепер в чотирох державах при дуже ріжних обставинах „розвою“. Знамя хреста святого перетинає нашу землю від півночі на південь й від заходу на схід і хрест є границею в тім поділі. З чотирох частий „Українського перехрестя“ дві північні четвертини більші, а дві полуденні менші. Очевидно части північні грають провідну ролю і на них оглядаються менші части. Найбільша четвертина нашого народу, північносхідна, є під большевиками, в найгірших умовинах. Там на В. Україні і Кубані найбільша часть нашого народу живе під обухом диктатури, що відняла йому не тільки можність свобідного істнування, але навіть віру в Бога. За релігійні і національні переконання строго там карають. Школа є щоби все те випалити вже замолоду в душі, щоби вбити душу і знечулити совість. Туга душі ізза свого надземного походження, правда, справедливість, милосердя, краса християнських чеснот і т. д. підлягають карі, як „буржуазні забобони“.

Так виховувана українська молодь в С. С. С. Р. вже тринацять років віддалюється щораз більше від решти Українців і річ проста — Молода Україна буде там вже запереченням всього рідного, від Бога, батька і неньки починаючи, а на своїй українській національности кінчаючи. А що вона ще й готовиться до запеклої боротьби з „буржуазною“ (що за іронія!) рештою українського народу поза межами Совітів, ясно, що найбільша часть народу на В. Україні для української ідеї може мати небавом хіба тільки негативне значіння...

Та не кінець на тій журбі! Вплив большевицької „ідеї“ пронизує навіть народні маси в другій по величині частині України, тій, що під Польщею. А достаточного відпору тим затіям нема нізвідки. Сельська і міська молодь і тут притьмом горнеться до большевизму. Вже й відгрожуеся затопити українських буржуїв „з попами і церквами“. Збирається навіть в пух і прах обернути ті невеличкі останки своїх власних сокровищ, що їх ще пощадила нам люта минувшина. Що комуністична централя „Західної України“ не спочиває, то правда, але корінь лиха лежить деінде, річ відома де: в моральних і матеріяльних терпіннях народу, в крайній нужді і в господарськім застою. На тому тлі легковірні маси дають себе обманювати шахраям і дурисвітам.

Тим брехням і ширенню недуги в нутрі нашого народу моглаби в значній мірі запобігти школа. Школа моглаби зробити найбільше через старанне виховання молодіжи в християнській чесноті і правді, бо школа се могутній середник виховання. Але школа, в якій учаться наші діти, такою не є через те, що не гармонізує з народом. Майже всі державні школи в Галичволині учать по польськи й учителі в них Поляки. Шлях до розуму і правди заступають нашій дитині кольосальні труднощі, як неботичні гори. Незрозуміла мова, незрозуміла психіка, два ріжні світогляди, для себе зовсім чужі, які себе не розуміють і просто виключають — стоять на тому шляху. Вже давно найбільші педаґоґи світа сказали, що дитина повинна вчитися в своїй рідній школі. Навіть рідна мова дитини це тільки частина, яку має доповнювати рідний учитель, рідна психольоґія, взагалі все наставлення науки має бути для дитини рідне. Тимчасом на західноукраїнських землях є навпаки як в цілому світі. Тільки наші діти мають школу від початку до кінця чужу! І з якої розумної причини, коли відомо, що чужа школа не вчить так як своя!... Не виховує, тільки викривляє своєю нещирістю і постачає моральних калік. Вона депримує і пригнітає ніжну душу дитини. Під вражінням незрозумілої мови фантастичні образи в уяві дитини чергуються в протилежнім порядку до думок учителя. Дитина терпить морально, мучиться, аж нарешті незлюбить навчання і замість до школи, ходить поза школу. Така школа, — це не школа, а тяжка кара і кривда дитині, бо утрудняє науку, гальмує її природній розвій і разом з тим грабує її золотий вік, призначений на те, щоби чаром божественної науки збудувалася молоденька душа у величній храм, а розум завязався і налився в обильний овоч! І нарешті — чомуж тільки українські діти мають бути позбавлені свого діточого права, яким користуються діти всіх народів світа?

Кілька тисяч українських шкіл в Галичині знесли п.п. Ґрабські. І тим ще чваняться!... Теперішні чужі державні школи на українських землях накинені Ґрабськими в цілях денаціоналізації, влекшують большевизацію, до котрої в першій мірі причиняються. Влекшують большевізацію не на свою, але в першій мірі на нашу відповідальність і в тім траґізм нашого положення!...

Описані анормальні обставини, в яких наша дітвора примушена „виховуватися“, від нас майже незалежні, алеж з нашого боку нема на великих просторах найменших спроб самооборони. Треба розуміти і затямити собі одно: чи ми винні, чи не винні в тому, що наростає на наших землях, то ніхто, але ми самі за те відповімо власною шкурою! Задля того на нічию оборону занадто не треба покладатися, тільки забратися самому до праці!

Як зразок нашої безжурности стоїть навести оповідання старого залізнодорожного лікаря на Україні. При першім наступі на Київ, заняли це місто большевики дуже невеличкими силами. Там застали схованих шість тисяч самих тільки царських офіцирів (не рахуючи іншої мужви), які ще перше 1917 р. втікли були з Московщини на Україну. І витягали їх большевики по одному з криївок і вирізували „як баранів“. — „І добре їм так ледащим, коли не вміли себе зорґанізувати!“ — закінчив поважний дід.

Тут однак не ходить про військовий стрій, лише про належне виховання власної людности, щоби не стала сліпим

оруддям в руках аґітаторів. Над тим повинна глибоко застановитися наша інтеліґенція, а в першу чергу духовенство. Колись духовенство було єдиним провідником народу, а церква єдиним прибіжищем культури. Під її крилами перебував український нарід ясні і темні хвилі, перебуде і це лихоліття, як тільки духовенство поверне до давної праці. Тому кажемо за літописцем: „На предняя возвратимся!“ — Закладаймо церковні католицькі школи і берім виховання своїх дітей в свої руки!

Навчання і виховання своїх вірних лежить в істоті церкви від найдавніших часів. Не школа, а церква має рішаючий голос і право, в якім може, але не мусить, виручуватися школою світською. Школа се дитина церква! Вона народилася зі святині, з закона Божого. Ісус Христос учив в святині. Там почалися всі галузи наук. На тисячу років до Різдва Хр. були вже при святинях школи і бібліотеки (Єгипет, Сирія, Мезопотамія, Анатолія). Звідтам християнство подало цей звичай через Грецію й Рим до Европи. Святині з бібліотеками і диспутами на ріжні теми наукові були завязком перших університетів.

Славну традицію має церковне шкільництво на Україні. Перші школи і „книжное ученіе“ заводив 988 р. великий наш монарх Володимир, як охрестив нашу землю. Приклад від нього брали всі наші володарі, князі і потомки княжого накорінка. В 1086 році заложено в Київі дівочу школу, — першу на всю Европу! Вищі школи були при митрополичих та епископських столицях. Після наших володарів шкільництвом піклувались наші Владики і наші Гетьмани.

Потому йшло до великого упадку. Австрія застала наш нарід в глибокій темноті. Тоді за Божою волею появилися великі учені мужі, апостоли нашого відродження, переважно духовні. Між ними о. Мих. Куземський, крил. св. Юра у Львові і останній епископ український католицький в Холмі, безсмертний просвітитель Галичини. Іменований 1836 р. „схоліархом“, застав тоді всего-навсего 24 церковних шкіл в Галичині, а заложив поверх тисячу!... і впровадив до них українськи мову 1847 р., ще на рік перед знесенням панщини!... Умер той великий Син нашого народу в листопаді 1897 р. і похоронений на Личаківськім цвинтарі у Львові.

Що до нашого положення, то воно нині гірше, ніж було за Куземського. Тоді наступ на нас йшов тільки з одного боку та ограничувався до того, що глодав решткы колишнього дрібного боярства і міщанства, але не тикав селянської маси. А нині йде вже о ту селянську масу. Небезпека до неї підходить з двох сторін: від сходу большевизація, від заходу польонізація! Одна і друга течія стремить до нашого винародовлення. Одна і друга смертельна для церкви і для нації.

Останки українських шкіл державних і приватних в порівнанні до польських важать акурат стільки, що кілька каплин в морі. Наші діти мусять вчитися в чужих школах, а разом з тим мусять там відбиватися від своєї церкви, обряду й української народности. То звичайно скорше чи пізніше кінчиться зміною метрики і переходом на латинський обряд, хіба що дитина з дому має повне освідомлення і тверді засади. Но таких мало. Позиція Жидів і наука жидівської реліґії по тих школах далеко сильніша, ніж позиція Українців. Управи шкіл з Жидами дуже рахуються, а з Українцями ні, або тільки про око. Щороку сотки наших дітий переходять на латинський обряд (нібито так по вченому), але простий нарід каже коротко і ясно: „пристали на польське!“. Скінчити нині українській дитині яку школу народню і середню, або яку школу фахову, семінар учительський, школу торговельну, то що і разом з тим задержати свій український греко-катол. обряд, далеко трудніше, як верблюдові перелізти через ігольне вухо!

Серед потопи і спінених хвиль, не видно виходу, як тільки школи, які можна покликати до життя при церквах. Від вересня обовязує нова устава, де діти виключені від школи аж до 8-го року життя. Треба мати скінчених 7 років, щоби приняли до школи. Тому то з дітей молодших можнаби сформувати початкові школи церковні (з садками діточими) і вже від осені сего року приступити до праці, що являється сьогодня головним постулятом часу. Зерно християнської науки, засіяне в молоденьку душу дитини, вратує її вже на ціле життя для Церкви і рідної народности. Учителів, учительок та інтеліґентної молоді повно сидить без посад, є вони майже в кожному селі. Охотно візьмуться до праці і до помочі духовенству не тільки в школі, але також можуть служити їм за праву руку в закладанні і веденні церковних кооператив кредит.-споживчих, про які була поміщена в „Н. Зорі“ 22. XI. 1931 р. вельми практична стаття одного священика п. з. „Ратунок села і влекшення становища духовенства“.

Без сумніву і село зложить мірку і причиниться до удержання учительської сили, яка радо працювати буде навіть за скромною винагородою, аби лиш достойно поводитися з нею без пониження. А села і місточка наші за церковними школами і кооперативами заміняться в неприступні на чужі впливи цитаделі, а вплив і значіння духовенства зросте до такої сили, що її ворог побоїться і пошанує. О. Пеленський.

УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

3) Литвин відчитав звіт Контр. Комісії. Звіт сей місцями остро критикує діяльність Управи і то не лиш господарку майном, але також її діяльність в области заспокоювання духових потреб членів т-ва. Відтак поставив внесок на уділення абсолюторії Управі, який збори ухвалили. Опісля збори вибрали мандатову комісію, котра провірившы мандати, признала важними 36, а 2 заквестіонувала. Збори ухвалили признати важними також і ті 2 з застереженнями, що на будуче таких неправильностей збори не узгляднять. Відтак заряджено перерву.

По перерві голова зборів і Надз. Ради, М. Таранько, предкладає зборам надати почесне членство т-ва довголітному членові т. Василеві Равлюкові зі Снятинщини. Принято через аклямацію. Голова відкриває дискусію над звітом управи за 1931 р. Калинович (Львів): Ще тамтого року я говорив, що треба було одним червоніти а другим бліднути. Звіт Управи має деякі ухилення, які треба виявітлити. Є закид, що богато капіталів увязнено невідповідно. У видатках т-ва є рубрика: „Ювілейна Книга“ — 1.500 зол., що заботато. Але найгірше це нещасна оселя у Ворохті. Се куча! (Голос: Ні!) Ті сінники і взагалі ціле уладження! Коли польська комісія оглянула нашу оселю, то один з них сказав: „Нещенсьліві ці научителе, ктужи майон тутай мешкаць!“ Я їздив по ріжних кліматичних місцевостях в Австрії, але такої нужди, яка є в нашій оселі, ніде не бачив. Наше т-во має парцелі в Криниці і Мушині, котрих не повинно продавати. Там треба побудувати оселі для жінок, зогляду на тамошні мінеральні живці. Наше т-во є на те, щоби помагати своїм членам. Дискусію над звітом Управи треба перевести річево та обєктивно, бо легко кричати, але тяжко щонебудь виконати. — Пані Карпова (Бобреччина): Ми чули, що сама Дирекція поза плечима Надзірної Ради купила каменицю за 14.000 долярів. Хто уповажнив Дирекцію до того кроку? Всі ми посилаємо по 5 зол. місячної вкладки. Це наш обовязок, але мусимо знати, як Дирекція орудує нашими лептами! Тепер щодо редаґування „Учительського Слова“. Я завважила все одно і те саме слово в ріжних відмінках і формах: ідея, ідейний, ідеалі т. д. Пощо так шафувати тим словом? Чи то така велика „ідея“, належати до свого учительського т-ва? Таж тепер всі робітники належать до своїх професійних товариств. Це для нас образа! (Оплески). — П. Зайцлний (Коломия): Маю з справи з Коломиї до обговорення: 1) безробіття між учительством; 2) учительський склеп в Коломиї і 3) Допомоговий фонд. „Р. Ш.“ не може всім дати посад, треба допомогти нашим безробітним товаришам. Проф. Слюсар в Самборі ще в 1888 р. виплекав богато столярів і ковалів під своєю рукою. Також садівництво, килимкарство і т. п. дадуть працю богатьом. Склеп в Коломиї заложила Повітова Управа. Коли повстав Краєвий Союз Учит. Спілок, перебрав його на себе. Як прийшло банкрутство, все упало. Цей склеп в Коломиї се таке щось, що вяже всіх Українців в Коломиї в одну родину. Тому за всяку ціну треба його вдержати та не допустити, щоби перейшов у жидівські руки. — Допомоговий фонд має всього 8.000 зол. Цего замало на 3.000 учителів. Коли тепер наші товариші пухнуть з голоду і кидаються під поїзди, то треба подвоїти ту суму і то ще мало буде! — П. Петро Єндик: В справі допомоги безробітним говорив вже мій передбесідник. Я ставив вже давно внесення, щоби кожда школа збирала зерня та овочевих дерев та закладали овочеві сади. (Голова перебиває бесідникові і каже, що це справа неактуальна). Без посади, на людській ласці сидить богато учителів. А от прим. в Косові, де є наше „Гуцульське Мистецтво“, є також 37 жидівських варстатів гуцульських килимів, а в Москалівці є їх щось аж 400! Ставлю нагле внесення: Світлі збори ухвалюють для безробітних, зредукованих і теперішних абсольвентів складати по 50 сот. місячно на фонд праці, на варстати праці. Килимкарський варстат коштує тепер 25—50 зол. — П. Борщ: Де має йти тих 2.000 зол., на адміністрацію Окружних Відділів? Чи то йде до нас? Дир. Зеленний: Тих 2.000 зол. йде на адміністрацію Окр. відділів. Деякі Окр. відділи самі стягали зі своїх вкладок по 10—25% від 1 зол. Це не фікційне число. — П. Іван Кохан: У звіті нема сказано, кілько Надз. Рада брала на презенційні марки. Кожде засідання Н. Р. коштує до 400 зол. Тому що статут приписує Н. Р. відбути в році 12 засідань, то це винесе разом аж 4.800 зол. на рік! Хоч Н. Р. обовязана це робити, але вона збирається тільки 2—3 рази до року. Тому деякі позиції видала сама Дирекція, без порозуміння з Н. Р. Краще вже, щоби Н. Р. збиралася 4 рази в рік, ніж 12 разів“. — П. Степан Кужіль: В 1 ч. „Учительського Слова“ по минулорічних загальних зборах можна найти, що ми — деструктивний елемент! Колиб Управа була щиро поставилася до нас, ми не критикувалиб її так. Коли Управа ставилася нещиро, ми мусіли так поставитися. Ніхто не може собі позволити відбирати комусь честь. Люди закидують нам хрунівство! Навіть про мене таке говорили: „Як він мав право дістати посаду?“ Таке є! А потім кажуть: „деструктивний елемент!“ — Буджетовий референт сказав, що буджет скомпресований. Знаю, що 11.000 зол. це видатки Дирекції. Кілько тої компресії було, коли нам обтяли 25%? Не видно компресії у видатках Управи, тільки на Допомоговім Фонді. Як стоїть справа зі статутом нашого т-ва? — Голова: Статут ухвалений 1928 р. В 1929 р. воєвідство через слово „український“ та ще инші справи відкинуло його. В 1930 р. тяжко було щось зробити. В січні 1932 р. Дирекція знов внесла статут до воєвідства. — П. Саварин (Яворів): Ми чули тут про видатки на Ювілейну Книгу, на котру складали ми спеціяльні датки. Маємо реальности, котрі не рентуються цілком. Т-во докладає до них, платить податок. Держати такі реальности для наради — нема сенсу. Дирекція повинна подбати, щоб вони приносили хоч мінімальний дохід. До тих реальностей належить Мушина, Криниця та інші. Адміністрація оселі у Ворохті має недобір 51 зол. Від часу, коли оселя повстала, наше учительство туди їздить і платить все установлені ціни. Чому має бути недобір? — Нова каменица у Львові гарна, хоч куплена поза плечима Н. Ради. Ходять слухи, що Дирекція при купні сеї каменици дала 1000 долярів порукавичного адвокатові. Щож до склепу в Коломиї, то коломийський делеґат домагається, щоби Головна Управа піддержала сей склеп, бо він стоїть перед руїною. До Надз. Ради і дирекції того склепу могли бути вибрані люде, котрі його запропастили. Так є і в Яворові, де ми зробили фузію, але мимо того не можемо вилізти з біди. Коли перейде внесення за піддержанням коломийського склепу, тоді поставлю внесення о поміч і для склепу в Яворові, котрий також стоїть над пропастю. — Дир. Зеленний: З рахунків видно, що ми за Ювілейну Книгу дали вже 3.000 зол. і ще маємо дати 2.000 зол. Грошї на це є, лишиться ще 8.000 зол. надвишки. Ся сума улюкована в новій каменици. Треба тільки її витягнути. Дохід з цеї книги піде на фонд бурси для учит. дітий. Оселя у Ворохті заселена все від 1. VII—30. VIII. кождого року, потім переважно порожна. В сезоні є надвишка 2.000 зол., але потім є 10-місячні адміністраційні видатки, котрі покриваться з доходів в сезоні. Ми доложили виїмково 51 зол. м. р. Ми не ведемо підприємства, але оселю для своїх членів в сезоні. Що до склепу в Коломиї, то він не є власністю Окружного Відділу в К. тільки матірного т-ва В. П. У. В. Ми докладаємо 9.000 зол., платимо податки. Нехай Окр. Відділ в Коломиї заплатить нам за него. Цей склеп має товарів на 35.000 зол., з чого на 5.000 зол. книжок без вартости, отже має тепер вартість 30.000 зол. (Далі буде).

Для мистецтва вимови замало навіть найглибших думок, одягнених у найдобірніші слова: щойно відповідне й гармонійне акцентування стає вірним товмачем думки. (Ґуїлъмен).

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

29. Тайна нарада у Галицького намісника.

(Докінчення).

Митрополит Сембратович, епископ Моравский і о. протоігумен Сарницький не думали так зле як епископ Ступницький. Вони признавали, що наші часописи піднесуть галас, але нема причини боятися глибшого занепокоєння. [illegible]й ті, що кричатимуть, по часі перестануть[166]).

Всі згодилися в тім, що Русини не будуть мати дійсної причини до невдоволення, коли при переведенні реформи будуть збережені правні звичаї грекокатолицької Церкви.

Митр. Сембратович був за тим, щоби ті ОО. Єзуіти, яким буде відданий до ведення новіціят, вступили самі до Чина Василіян. Інші підносили лише, щоби Єзуіти відправляли після грекокатол. обряду. Провінціял Сарницький зазначив, що передання Єзуітам новіціяту в Добромили не натрафить на ніякі трудности. На тім скінчилася конференція.

30. Особисті завваги намісника Альфреда Потоцького.

Пишучи звіт з тайної конференції з епископами і протоігуменом Сарницьким, поробив намісник Альфред Потоцький деякі уваги від себе. Ті його завваги відносяться так до самого Чина, як до виводів поодиноких членів тої тайної конференції та до побоювань про польонізацію й латинізацію.

Намісник каже у своїм письмі до міністра віроісповідань, що василіянські монастирі знаходяться дійсно в жалю гіднім стані. Під оглядом інтелектуальним досить замітити, що при всім наставанню влади Чин від ряду літ не міг спромогтися на іспитованих учителів для ведення одної низшої гімназії в Бучачи. Під релігійним і моральним оглядом старші люди з тутейшої президії Намісництва моглиби сказати не одну некорисну річ про вартість Чина. Полишений сам собі Чин упаде вже в близькій майбутности[167]).

Поділяю вповні, пише намісник, погляд протоігумена, котрий знає найліпше своїх монахів, що Чин своїми силами не двигнеться вже більше, і погоджуюся з його думкою, що найуспішнішу, а я сказавби одиноку, поміч для Чина можна знайти у Отців Товариства Ісусового. Не можу також не згадати про заміти, які насунулися епископови Ступницькому. Передання Єзуітам управи новіціяту василіянського Чина дасть нагоду шовіністам (поміж Русинами) нарікати на латинізацію, польонізацію і на пониження їх народности, як слушно підчеркнув епископ Ступницький. А се спричинить виступи проти Риму і проти правительства. Коли тутейша влада дозволила Воскресенцям на осідок в Галичині, підносилися подібні скарги і спротиви. Вони досі ще ведуть-

[166]) Епископ Ступницький (здається під впливом упімнення з Риму, згляднo з Нунціятури) займив потому рішуче становище супроти протестів, суспендував під натиском намісника двох деканів й одного віцедекана та скинув з катихетури одного священика. А 1 жовтня 1882 р. видав дуже гарний пастирський лист, в котрім виясняє причини реформи. Сей лист є доказом його правдиво пастирської праці і ревности о добро і спокій в Церкві. По тім його виступі перемиське духовенство успокоїлося. До тої енергії побудили його якраз протести духовенства. Той лист повинен був вийти зараз по появі папської конституції.

[167]) Яка страшна була аґітація О. Обачного (о. Танячкевича) в червні 1882 р. Він писав у брошурі: „Мы не вымагаемо бдъ нашихъ монахбвъ особлившои интелигенціи, ерудиціи, апликаціи до наукъ и научаня молодежи, подвигбвъ просвѣтныхъ, хочьбы въ религійнбмъ взлядѣ, аранжерства рухбвъ народныхъ, хочьбы также лише въ взглядѣ религійнбмъ. Не було того у насъ колись, не буде и теперъ... Намъ не треба грубыхъ религійныхъ массъ“. У О. Обачного, хоч священика католицького, той самий погляд на Рим, на освіту монахів, що у Івана Вишенського, українського схизматицького монаха-бунтівника і фанатика, що відраджував Українцям учитися Аристотеля і Плятона та всякої мудрости, а подав як жерело знання Часословець, Псалтир і Октоїх. Гл. Михайло Возняк: Історія української літератури, том II, ст. 166; Мих. Возняк хвалить Вишенського і наводить Ів. Франка, що з признанням підносить демаґоґічні і горді слова Вишенського в посланію до епископів як: „талановитої, незалежної особистости, гордої своєю правотою і своїм почуттям душевної солідарности з масами рідного народу“ (ст. 145). Ідеольоґією Вишенського з часів початку унії перенявся також О. Обачний у своїй брошурі; гордість, ненависть до Риму і фанатизм у катол. священика 1882 р. такі самі як у Вишенського з 1606 р.!

ся і знайшли свій відгомін в державній раді і в соймі. Те саме наступить і при порученню Єзуітам віднови Василіянського Чина. Коли одначе зважиться, що згаданий Чин без тої, признаюся, дуже різкої міри, буде виставлений на неминучу загибіль; а з другої сторони, коли зважиться, що Чин привернений до його давної вартости і значіння міг би віддати Унії обильну і так дуже потрібну поміч, — то мусять уступити на бік ті, хоч небезпідставні побоювання. Особливо коли взяти під увагу, що згадане невдоволення буде обмежене лиш на певні круги, а між сільське населення напевно не увійде. Одної річи не можна залишити тут без завваги, іменно: належної пошани для обрядових звичаїв грецької Церкви в новіціятськім домі Василіянського Чина.

Признаюся, пише далі намісник, що мене не вдоволили під тим оглядом ані внески митрополита ані епископів Ступницького та Моравского і протоігумена Сарницького. Бо чи ті Єзуіти, що їм буде відданий новіціятський дім, вступлять до Василіянського Чина, чи змінять свій обряд, щоби відправляти Службу Божу й інші церковні церемонії після греко-кат. обряду, в кождім випадку зачнеться їх діяльність надумуванням і розпитуванням, які обрядові звичаї й церемонії в греко-кат. Церкві правні, а які треба уважати за новість, противну католицькій цілі. А внаслідок цего повсталаби неодна причина до підозрівань і розпалилаби непотрібні обрядові спори. Се некорисно впливалоб на новиків і булоби шкідливе для наміреної й бажаної реформи[168].

Після мого погляду, — пише дальше намісник, — булоби найбільше вказаним, щоби ті Отці з Товариства Ісусового, котрим буде переданий провід новіціяту а їх число не буде більше як 3—4, лишилися в своїм Чині і в своїм обряді. А для відправи церковних обрядів і набоженств запроситься одного чи більше світських священиків. Належалоби усталити протяг часу, як довго мавби тривати заряд Єзуітів у Добромилі. Думаю, що коли ходить о се, щоби перевести основну реформу, то треба виховати велике покоління монахів священиків і треба подбати про се, щоби реформа вкорінилася в Чині. Тому на мій погляд треба провід новіціяту у Добромилі віддати найменше на час 20

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 9)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Ще гірше представлялася справа з наукою гр. кат. релігії в народній школі в Тиляві, бо там її стало бойкотувала тамошня шкільна дітвора. Бойкот цей обявлявся в ріжних видах; до головних належали:

а) Ґреміяльна, з криком та несамовитим диким гудінням получена втеча шкільної дітвори з кляси, коли на науку релігії приходив гр. кат. священик;

б) Повне понехання дітворою науки перероблюваних та завдаваних о. душпастирем лекцій релігії;

в) Цілковита або частинна відмова відповідей на запити з науки релігії, ставлені о. душпастирем;

г) Невідповідне та крайно визиваюче поведення в клясі, стукання ногами, нарочне кашляння, взаїмне плювання на себе між дітьми, кидання шапками, бігання й ходження по салі, сідання за катедру, нагальні сміхи, взаїмне глумливе накликування себе до спокою, дертя й кидання під ноги образців св. Йосафата і т. д. Треба було нераз геройчного зусилля оо. душпастирів, щоб витерпіти та не дати себе спровокувати здичілій дітворі до якогось радикального, нерозважного кроку для її успокоєння.

Тимчасом зі сторони управителя школи-руссофіла йшли ніби то старання для припинення вибриків дітвори. А в дійсности — мимо спричиненої о. парохом інтервенції Кураторії Шкільного Округа у Львові — лишалося й на дальше, як перед тим, всьо по старому. Про виконання шкільною дітворою (яку затримував часом і схизматицький духовник на відбуваних ним також у школі годинах „православної“ релігії) обовязку св. сповіди перед гр. кат. душпастирем та спільного св. Причастя в гр. кат. церкві не було навіть мови. Схизматики до цього не допустили, а управитель школи навіть не постарався о це, щоб діти прийшли на той час громадно до церкви.

Вкінці самим шкільним властям було вже того всього за богато. Управителя школи за те, що толерував поневіряння дітворою науки греко-католицької релігії та ігнорування нею її релігійних обовязків, осінню 1930 р. перенесено з Тиляви до одного польського села коло Коросна. На його місце прийшла звідтам нова управителька, з походження та по національности Полька. Зі зміною однак осіб на становищі управи школи не змінилася система в трактуванню науки греко-католицької релігії та гр. кат. душпастиря в школі. На поновлені вибрики й бойкот дітвори новоіменована управителька — мимо заходів місцевого гр. кат. душпастиря — поводилася над міру поблажливо, та виразно йшла на руку місцевим схизматикам. Гр. кат. душпастиреві закидала, що він по словам її схизматицьких інформаторів „уперся“ й тому ходить на науку гр. кат. релігії до школи та що вона не має можности взяти дітвору „за карк“ і запровадити її до місцевої гр. кат. церкви на Богослуження. Нарешті дійшло навіть до цього, що коли літом 1931 р. мав приїхати на візитацію до Тиляви схизматицький, кремінецький епископ Сімон, то управителька тилявської школи не лише зізволила схизматикам поставити на шкільному подвірю престол для відправлення схизматицького Богослуження, но на приняття „православних“ гостий відступила ще радо одну шкільну салю, приготовляла відтак вінки і цвіти на приняття Сімона, та услугувала „милим гостям“ при обіді. Коли слідуючого дня після візити схизматицького епископа Сімона гр. кат. дуклянський декан хотів перевести заповіджену ще передтим за посередництвом місцевого о. душпастиря візитацію науки греко-католицької релігії в тилявській народній школі, — то не міг цеї чинности сповнити, бо управителька зробила цей день — безпосередно після згаданої візити — вільним від шкільної науки. Оправдувалася тим, що буцімто викладової салі не буде можна на час упорядкувати...

або навіть 25 літ зі самозрозумілим застереженням, що той провід і адміністрація устане, коли високе Правительство або св. Престіл будуть уважати за потрібне або за бажане. Доходи Добромильського монастиря виносять після виказів, які ту знаходяться, 9.246 фльоренів австрійської валюти. Ся сума вистане цілковито на удержання досить численного новіціяту.

Закінчуючи сей звіт замічує намісник, що всіх учасників згаданої конференції усильно прошено задержати в строгій таємниці ту справу, яка знаходиться в стадії приготовання. Львів, 5. 5., 1882.

---

[168]) Намісник Потоцкий знав видно про російсько-схизматицькі обрядові струї в Галичині, які поширював перше Володимир Терлецький, російський Поляк, що вступив був на якийсь час до Василіянського Чина а потім покинув Чин та перейшов на схизму і був схизм. священиком в домі якогось російського князя під Фльоренцією. Ту російсько-схизматицьку струю поширював відтак Наумович. Згадує про се епископ Ступницький у своїм письмі до гал. намісництва, котре переслало це довге пропамятне письмо до міністерства ісповідань. Ось слова епископа Ступницького: „Der ehemalige polnische Emigrant, schlüsslich als seine hochfahrenden Pläne in Rom missglückten, Basilianer Mönch Wladimir Terlecki, erschien in Galizien und mit ihm das Anstreben eines Teiles der ruthenischen Geistlichkeit, eigenmächtig Änderungen nach russisch-schismatischer Art in den Gottesdienst einzuführen. Beide Ordinariate hatten genug Mühe, um derlei Neuerungen, derer thätigster Agitator mit Wort und Schrift der Pfarrer Johann Naumowicz war, zu bekämpfen“. Гл. Архів Bundesministerium für Unterrricht, ч. 3809. Копія в архіві монастиря св. Онуфрія у Львові, надіслана з Відня в маю 1932 р. Се довгий на 23 сторін ін фоліо меморіял еп. Ступницького як відповідь на запит міністерства про меморіял і постуляти Гал. Русинів висказані на вічу 1883 р.

„Кому — на, кому — ні“

В московській „Правді“ з 20 ц. м. так жалується колхозниця Дуданова: „В осени 1931 р. колективізували всю мою худобу: корову, теля і вівцю. Взяли також 20 мішків бараболь. За те все я нічого не одержала“...

Знов колхозник Дмитро Шеварин з „Красної Глінки“ так пише: „Вся моя сім'я працювала в колхозі ціле літо 1931 р. З нашого городу ми віддали 7 сотнарів огірків, 4 сотнари помідорів, 4 сотнарів ягід. І за те все нічого не одержали“...

Очевидно, що супроти такої грабіжи нещасних колхозників вони зовсім не мають охоти працювати, внаслідок чого — загальна недостача всього і голод в СССР.

ЗНАНИЙ ENFANT TERRIBLE

емер. надрадник Суду п. Роман Дмоховський має голос.

Як відомо, „анфан террібль“ не конче мусить бути мала дитина. Може бути й велика дитина, а часом буває й стара дитина. Нпр. в останних часах став „анфан террібль“ навіть такий Льойд Джордж, котрий зачинає робити рекляму большевикам. А наш п. надрадник Роман Дмоховський з Перемишля вже давно перед Льойдом Джорджом став „анфан террібль“. Всі ще памятають, як свого часу, одержавши папський ордер, зачав потому вести відому кампанію в пресі проти целібату і проти Преосв. Йосафата та наводнював своїми застарілими поглядами перемиський „Укр. Голос“. Потому п. надрадник мабуть утомившися тими писаннячками „для добра неньки України“ — замовкли. А тепер знов „симпатично виринають пером на папері“ і в 169 ч. „Діла“ пробують „доказати“, що Ів. Франко не тільки не був атеістом, але що йому навіть „не була байдужою (чому не: байдужа?) доля гр. кат. церкви“. Вдаватися з п. надрадником в основну полеміку очевидно шкода паперу, хоч папір тепер подешевів. А шкода тому, бо п. надрадник думають, що хто називає Франка безбожником, той безчестить його память. Інакшими словами, п. надрадник мають такий погляд, що хто дивиться на Франка не так як п. надрадник, той поступає — одним словом — паскудно, хоч сам пок. Франко виразно писав про себе, що він безбожник і бажав собі під тим пореклом перейти в память найдальших поколінь. А п. надрадник Дмоховський не годяться на те — і кінець. Тай ще до того пишуть, що „як віруючий і практикуючий католик складають на здвигнення памятника Іванові Франкові 25 зол.“. І підписуються під тою заявою: „Роман Дмоховський, ем. надр. Суду, кавалер ордену папського „Pro ecclesia et Pontifice“... Ми, українські католики, привикли вже до ріжних дивоглядів. Ми вже бачили навіть людий з титулами мітратів, як пр. о. Жука, котрі зачали від шанування памяти атеіста Франка в церкві, а скінчили тим, що й мітри позбулися і навіть з катол. Церкви виступили тай зачали її поборювати. Отже нас не здивує й поведення жадного кавалера жадного ордену. Але позволимо собі запитати п. надрадника, на що вони на старости літ своїх пишуть неправду, немовби хто небудь протестував проти того, щоби Франкови ставлено памятник? Таких протестів досі не було, Пане Надраднику. Ми, новозоряне, кажемо, що атеісти, радикали й ліберали можуть собі святкувати які хочуть культи і ставити памятники, кому хочуть, але уважаємо невідповідним, щоби католики ставили памятники атеістам. Наш погляд між католиками покищо побідив. Того факту не змінить ні одиничний виступ „Неділі“ (який зрештою вже не повторився), ні 25 зл. п. надрадника. Ми навіть уважаємо, що п. надрадник трохи за мало дали як на таку дорогу для них ціль, бо щож тоді має на ту ціль дати нпр. бідний редактор п. Кедрин, за котрого редаґування „Діло“ найостріше нападало на нас з приводу цілої тої справи. Noblesse oblige, Пане Надраднику! А титул также.

Маленький фейлєтон

Як відпочивати

Думки анґлійського письменника Бернарда Шова.

Знаний анґлійський письменник Бернард Шов оповістив отсі свої погляди про вакаційний відпочинок: Життевою засадою кождої людини повинно бути: „Як працювати, то працювати, а як відпочивати, то відпочивати“. Отже в часі вакацій не належить нічого робити, але то зовсім нічого, навіть книжок не читати. Такий відпочинок повинен тревати найменше шість тижнів. Коли хтось не використає того відпочинку як слід, то цілий рік не буде здібний до інтензивної умової праці. Зле робить кождий, хто в часі вакацій богато подорожує, пише або читає. Відпочивати треба від першого до останного дня. Богато спати, кілька годин що дня ходити й — найважніше — довго вилегуватися на сонці. Люди не памятають, що і шкіра вимагає відпочинку. Отже належить від сходу до заходу сонця перебувати на вільнім воздусі, в купелевім костюмі, навіть коли хто не купається. Не зношу модних „курортів“, де цілий день треба ходити в одязі. Добре робити прогульки в гори. Та річ ясна, що мозок працює мимо того, що я не беру пера до рук. І все, що я пишу протягом року, се овоч моїх роздумовань в часі вакацій.

Присилайте передплату!

Як у школі, так і поза школою заховується тилявська шкільна дітвора зглядом місцевого гр. кат. душпастиря провокуючо та образливо. Найкращий доказ цього цілковите іґнорування його, коли він переходить дорогою, кидання за ним снігом, як це прим. було на Різдво 1930 р., дошкулювання йому злісним окликом „Українець“, відвертання до нього плечима таки на шкільному подвірю і т. п. Не дивниця, що серед такої атмосфери та поблажливости шкільної управи, шкільна дітвора виховується радше на якихсь дикунів, як на пожиточних членів суспільности та чесних і спокійних горожан. А до того всього допускається в імя цього, щоб ослабити й повалити св. єдність та виховати навіть комуністів, коби то лиш були вороги св. Унії та вороги національної консолідації нашого народу. Но, дасть Бог, поживемо, то й побачимо, що з того вийде!...

V. Покровителі й проводирі тилявської схизми та роля третього чинника у відношенні до схизматицької пропаґанди в Тиляві й Терстяні.

1. Покровителі й проводирі тилявської схизми.

Проводирами й покровителями тилявської схизми стали в першій мірі два місцеві інтеліґенти-руссофіли, а це бувший (тепер уже померший) і тодішний емеритований, народний учитель в Тиляві, М. К., та тодішний управитель місцевої народньої школи, Т. Ф. Перший з них мав у селі великі впливи, ще з давних, передвоєнних часів. Все сьогоднішне покоління тамошніх селян — це його бувші ученики й вихованки з тилявської школи. Вслід за тим всі важніщі так громадські як і приватні справи (особливо військові реклямації за австрійських часів) належали до нього. Його особистим впливам не посмів у селі ніхто прямо противитися. Він не міг погодитися з гадкою, що хтось в селі, прим. місцевий священник, мігби мати свої власні впливи, — незалежно від нього. Відчув се найкраще той о. завідатель, котрий після смерти передпосліднього гр. кат. тамошнього пароха прийшов на якийсь час до Тиляви. Він одного разу після виголошення проповіди про св. Василія Великого з навязанням до Унії зі здивуванням довідався, що згаданий висше осібняк ходив потому самітно по лісі та плакав, що о. душпастир проповідав на такі теми вірним та що вірні привязуються до нового священика.

Колиж опісля прийшов до Тиляви новий парох, старався згаданий осібняк навязати з ним блищі відносини та правити по свому громадою. Одначе незабаром переконався, що не тільки не зможе запрячи пароха до свого воза, но також, що парох хоче бути самостійним і незалежним від нього душпастирем, та що як Українець не думає навіть співділати над плеканням руссофільської ідеї в Тиляві. Таким чином увійшли тут у гру не лише його особисті амбіції, но й справа самої „русскости“ в Тиляві, яка йому так горячо лежала на серці, що він дрожав на саму згадку, що в Тиляві моглаби колись бути заложена читальня „Просвіти“.

Супроти цього, як вже про це була згадка, боротьба з гр. кат. парохом в Тиляві видалася йому та симпатизуючим і ділаючим з ним руссофільським кругам наказом хвилі. Положення загострилося ще більше від тоді, коли о. парох не згодився на предкладану йому одним з сусідних гр. кат. священиків-руссофілів відправу за Талєргофців у гр. кат. церкві в Тиляві. Вслід за тим (не без згоди й апробати згаданого осібняка) вирішено позбутися невигідного пароха з Тиляви і то навіть за ціну виречення св. католицької віри та перетягнення Тилявян на схизму. А що парох розпочав якраз в тім часі будову приходських будинків в Тиляві та відказався рішучо виголошувати вираз „православний“ на Богослуженнях — мимо цього, що в селі відчувано якесь невільниче, пристрастне привязання до нього (себто до виразу „православний“), — отже підбурення селян проти пароха не представляло для руссофілських агітаторів ніякої поважнішої трудности. (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Найважніші закони й розпорядки
з першої половини 1932 року.

„Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej“ приніс в перших пять місяцях 1932 р. ок. ½ тисячі законів, розпорядків, оповіщень, заяв, конвенцій й ін., котрі обовязують в Польській Державі від хвилі їх опублікування або будуть обовязувати незабаром від точно означеного часу. Богато з тих законів і розпорядків дуже важні, бо відносяться до справ, котрі живо обходять як найширші кола населення польської держави, отже й населення українського. Непримінення до тих законів і розпорядків може наразити наше населення на шкоди. Бо, як відомо, незнання законів і розпорядків зовсім не звільняє від відповідальности за їх переступлення. Тому передовсім сама держава повинна постійно зазнайомлювати своє населення про всі нові (а також і давніші) обовязуючі закони і розпорядки і в тій ціли оповіщувати ті закони і розпорядки, крім в урядовій польській, також в інших мовах свого населення, між ін. в українській мові, як се мало місце в Галичині за Австрії. А заки се станеться, (про що повинні подбати наші посли) то є обовязком української преси постійно інформувати українське населення про всі важніші нові закони і розпорядки, котрі появляються в „Dziennik-y Ustaw“ й ін. урядових часописах.

Нижче подаємо короткий перегляд найважніших законів і розпорядків, що появилися в „Д. У. Р. П.“ в 1932 р.:

1) Закон з дня 17 марта 1932 р. про складки на річ Католицької Церкви (Д. У. Р. П. 1932 № 35).

Той закон подали ми в цілости в українськім перекладі в ч. 37 „Нової Зорі“.

2) Закон з дня 17 марта 1932 р. про хоронення померших, про цвинтарі та про стверджування причин смерти (Д. У. Р. П. 1932 р. № 35).

Той закон подамо незабаром в „Н. Зорі“ таксамо в цілости в перекладі на нашу мову.

3) Закон з дня 11 марта 1932 р. про устрій шкільництва (Д. У. Р. П. 1932 № 38).

На той закон, що основно змінює дотеперішний устрій шкільництва в польській державі, отже і наше шкільництво в Польщі, повинні звернути особливу увагу передовсім часописи, присвячені спеціяльно шкільництву. Про зміни, які на основі того закона наступлять в шкільництві вже від найближчого шк. року в осени, зазнайомили ми наших читачів в окремій статті в ч. 41 „Н. Зорі“.

4) Закон з дня 11 марта 1932 р. про приватні школи і наукові та виховні установи (Д. У. Р. П. 1932 № 33).

Той закон дуже важний для нас зогляду на наше приватне шкільництво. З ним повинна докладно зазнайомити наше громадянство „Рідна Школа“.

5) Закон з дня 28 січня 1932 р. в справі помірів Держави (Д. У. Р. П. 1932 № 19).

На основі того закона власники, арендатори й ін., що вживають нерухомости, обовязані позволити державним і самоуправним орґанам, котрі переводять поміри, на виконання таких робіт і чинностий: 1) вступати на ґрунти і будівлі; 2) усувати перешкоди, котрі унеможливлюють поміри; 3) ставити триянґуляційні вежі й поміщувати інші часові помірові знаки; 4) уміщувати на ґрунтах і на будинках сталі помірові знаки; 5) займати деревний матеріял, потрібний для будови часових помірових знаків; 6) робити всякі інші чинности, звязані з поміром; 7) позволити на нагляд над помировими знаками. Далі закон нормує винагороди за шкоди, що повстали з причини виконування помірів, а також за занятий матеріял. В разі потреби ґрунт (найбільше 10 кв. метрів) може бути вивласнений. Громадські власти мають обовязок хоронити помірові знаки, що знаходяться на їх обшарі. Хто безправно й нарочно перенесе, винесе, знищить, зробить невидними і т. п. помірові знаки, буде покараний вязницею до 1 року або гривною до 500 зол. або одним і другим рівночасно. Шкоду повертає її справник. Коли справник шкоди не буде викритий, то шкоду повертає громада, на котрої обшарі шкода сталася.

6) Закон з дня 7 марта 1932 р. про риболовство (Д. У. Р. П. 1932 № 35).

Той закон складається зі 100 артикулів, котрі творять 5 окремих ґруп (розділів) і вступ. У вступі, що обіймає арт. 1—6, подана дефініція риболовства і ріжних родів вод. Риболовство в розумінні отсего закона означає привласнювання риб і раків через ловлення їх в незамкнених або отвертих водах (з виїмком морських). Розділ I обіймає арт. 7—18 і говорить про право власности риболовства. Риболовство є нероздільно звязане з правом власности води. На публичних водах риболовство належить до Держави. Розділ II обіймає арт. 19—41 і говорить про урядження рибацького господарства на отвертих водах. Всі отверті води (на обшарі кождого воєвідства), придатні для риболовства, ділить воєвідська влада загальної адміністрації на рибацькі округи. Рибацький округ пускається в аренду тільки одній особі на час найменше 10 літ. Арендатором рибацького округа може бути кожда особа, що має умови одержати рибацький довід. Особи приватно-публичні, з виїмком держави, є виключені від арендования рибацького округа. Розділ III обіймає арт. 42—79 і містить постанови про охорону риболовства. Власники й арендатори рибацьких округів мусять мати для виконування риболовства рибацькі карти, котрі видає повітова влада заг. адміністрації на протяг 1 року. Міністер рільництва може зовсім або частинно заборонити ловлення деяких родів риб. Не вільно усувати, ушкоджувати або нищити ікри риб в отвертих водах. Заборонено вживати до ловлення риб матеріялів вибухових, трійливих або одурманюючих і приладів, що калічать риби (вудка до них не числиться). Не вільно занечищувати води так, щоб се було шкідливе для риболовства. Розділ IV обіймає арт. 80—87 і означує кари за переступлення закону про риболовство. Отже буде покараний гривною: 1) до 50 зол., хто, маючи рибацьку карту, не покаже її на жадання управненій до того особі; 2) до 100 зол., хто обовязаний мати рибацьку карту а виконує риболовство без ніякої карти; 3) до 200 зол. або арештом до 4 тижнів, хто, будучи власником ґрунту залитого чужою водою, ловить риби в воді, розлитій на його ґрунті або перешкаджає відпливови тої води і поворотови риб до звичайного їх місця, або хто ловить риби, не маючи права до риболовства; 4) до 500 зол. або арештом до 6 тижнів, або обома карами разом, хто ловить риби всупереч приписам Міністерства Рільництва про охорону риб, або вживає до ловлення приладів, що калічать риби; 5) до 1000 зол. й арештом до двох місяців, хто ловить риби всупереч приписам Міністерства Рільництва про обмеження ловлення, хто занечищує воду зі шкодою для риболовства і т. д.; 6) до 3000 зол. і арештом до 3 місяців, хто переступає приписи Міністерства Рільництва про охорону родів риб, яким грозить заник, хто до ловлення риб вживає вибухових, трійливих або одурманюючих матеріялів й ін. Розділ V обіймає арт. 88—100 і містить перехідні і кінцеві постанови.

7) Закон з дня 28 січня 1932 р. про оплати від публичних забав, і видовищ на річ Польського Червоного Хреста (Д. У. Р. П. 1932 № 18).

Той закон установляє на річ Польського Червоного Хреста оплату від білетів вступу на всякого роду публичні забави, розривки, видовища, спортові змагання і перегони і т. п. у висоті: від білетів від 50 гр. до 99 гр. — 5 гр., від білетів понад 99 гр. — 10 гр. Не підлягають тим оплатам того роду імпрези для війська і шкільної молоді.

8) Закон з дня 10 марта 1932 р. про сплату податкових залеглостий (Д. У. Р. П. 1932 № 29).

Той закон уповажнює Міністра Скарбу: 1) відкладати і розкладати на рати а також счеркувати (umarzać) в части або в цілости залеглости в таких державних податках з державними і самоуправними додатками: ґрунтовім, від нерухомостий, промисловім, доходовім, маєтковім, від капіталів і рент, від спадків і даровизн та від льокалів; 2) знижувати а також счеркувати (umarzać) кари за проволоку, відсоток за відложення, екзекуційні кошти і гривни, котрі наложили податкові власти від належностий, вичислених під 1); 3) замінювати податкові залеглости, означені під 1) на зобовязання, яких рід і характер усталює Міністр Скарбу в дорозі розпорядків; 4) зачисляти на жадання платника на рахунок податкових залеглостий, вичислених під 1), всякого роду належности, котрі припадають податникам від державного Скарбу на умовах, котрі означить розпорядок Міністра Скарбу. Спосіб, умови й обсяг примінювання полекший означать розпорядки Міністра Скарбу.

9) Розпорядок Міністра Скарбу з дня 15 марта 1932 р. в справі полекший при сплаті податкових залеглостий рільників (Д. У. Р. П. 1932 № 31).

Залеглости рільників, що повстали перед днем 1 жовтня 1931 р. в державних податках (разом з державними і самоуправними податками): ґрунтовім, доходовім, маєтковім і спадковім — відкладається до дня 15 серпня 1933 р. Від тих залеглостий будуть пібрані за час відложення відсотки відложення. Полекші не будуть признані залеглостям, котрі повстали наслідком очевидної злої волі платника (рішає про се Міністерство Скарбу по вислуханню опінії воєвідських комітетів для фінансово-рільничих справ). Платникам, котрі до дня 31 грудня 1932 р. добровільно вплатять на рахунок залеглостий, будуть признані полекші. Уповажнюється Скарбові палати до відкладання згл. розкладання на рати на індивідуальні подання платників залеглости, котрі повстали від дня 1 жовтня 1931 р. до дня, коли отсей розпорядок увійшов в життя, в згаданих вище податках, одначе не довше ніж до дня 1 жовтня 1933 року.

10) Розпорядок Міністра Скарбу з дня 9 квітня 1932 р. про полекші в сплатах залеглостий в державнім промисловім податку (Д. У. Р. П. 1932 № 34).

Платникам, котрі до дня 31 серпня 1932 р. вплатять добровільно на рахунок залеглостий в державнім промисловім податку, повсталих перед днем

1 квітня 1931 р., признається боніфікати в сумах тих залеглостий. Від вплат на рахунок залеглостий не будуть побрані кари за проволоку згл. відсотки за відложення за весь час від хвилі повстання залеглостий, на рахунок яких зроблено вплати. Полекші ті будуть признані тільки тим платникам, котрі в хвилі вплати вирівнали всі залеглости в промисловім податку, що повстали після дня 31 марта 1931 р. Здержується екзекуцію залеглостий в тих платників, котрі: 1) сплатять до 31 серпня 1932 р. всі залеглости в промисловім податку, що повстали від 1 квітня 1931 р. до 31 марта 1932 р. а також біжучі належности того податку, що припадають до заплати від 1 квітня до 31 серпня 1932 року; 2) будуть терміново вплачувати належности пром. податку, що припадають після 31 серпня 1932 р.; 3) будуть вплачувати на покриття залеглостий третю частину сум, котрі кождого разу складатимуть на рахунок належностий, згаданих під 2). Полекші передбачені в отсім розпорядку не будуть примінені до залеглостий, що повстали наслідком очевидної злої волі платника (рішають скарбові палати).

11) Розпорядок Ради Міністрів з дня 27 квітня 1932 р. про покликання уряду Начального Надзвичайного Комісара до боротьби з пошестями (Д. У. Р. П. 1932 № 41).

Покликується уряд Начального Надзвичайного Комісара для боротьби з пошестями на час від 1 січня до 31-го грудня 1932 р.

(Докінчення буде).

З вистави української ґрафіки у Львові:

Екслібріс П. Ковжуна для Др. М. Музики. (Власник сего екслібрісу не розлучається з окулярами й люлькою та збирає з замилуванням вироби ґуцульського мистецтва).

Екслібріс В. Кричевського для Я. Стешенка.

Дипльоматичний скандал

З приводу „сьвента моржа“ на всіх каменицях у Варшаві вивішено прапори. Це не подобалося радникові німецького конзуляту, баронові Емілеві фон Рінтеленові. Він зажадав від сторожа зняти польський прапор з його приватного помешкання. Коли цей відмовив, слуга радника сам зірвав польський прапор. Обурений тим власник каменици приказав вдруге вивісити прапор. Тоді Рінтелен особисто зірвав прапор. Це викликало велике обурення у Варшаві. Мін-во закорд. справ поручило поль. послові в Берліні, заложити рішучий протест проти поведінки німецького дипльомата з домаганням, щоби нім. правительство перепросило Польщу. По останнім вісткам радника Рінтелена мають перенести на таке саме становище в німецькій амбасаді в Парижі.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Архімандрит Чина СВВ, Впр. о. Діонізій Ткачук, прибув 1. с. м. з ґенеральним секретарем Впр. о. Йосифом Заячківським на кількатижневий побут до Галичини. Вертаючи до Риму о. Архімандрит відвідає Закарпаття.

Протоігуменом Чина СВВ на Закарпатті вибраний на слідуюче 5-ліття й затверджений о. Архімандритом Впр. о. Полікарп Булик, родом з Пристані, жовківського повіта в Галичині. Осідком нового протоігумена буде Ужгород, ул. Раковція, ч. 54.

Виїхали до Америки на місійні праці дня 3. с. м. о. Сильвестер Журавецький ЧСВВ, родом з Піддубець, повіт Рава Руська, і о. Андрій Трух (б. старшина УСС) ЧСВВ, родом з Гірного, повіт Стрий. Незабаром галицька провінція вишле ще до Канади двох отців в ціли утворення Дому Богословських Студій. Будуть се о. Корнило Войтович ЧСВВ, родом з Маріямполя, повіт Станиславів, і о. Ніль Саварин ЧСВВ, родом зі Старого Самбора.

Нові відпусти для посіщаючих Евхаристійного Ісуса. В Апостольськім Посланню з 3. червня 1932 св. Отець уділює всім вірним, які в котрій небудь части світа посітять зі сокрушеним сердцем Евхаристійного Ісуса і відмовлять 5 разів Отче наш, Богородице Діво і Слава Отцю, а крім того 1 раз Отче наш, Богородице Діво і Слава Отцю в наміренню св. Отця, за кождим разом 10 літ відпусту, а відпуст повний тим самим вірним, який можуть осягнути раз у тижні, коли відбудуть побожно посіщення через цілий тиждень, висповідаються, приймуть св. Причастіє і відмовлять згадані висше молитви.

„Оссерваторе Романо“ в ч. 163 подало повний зміст декрету св. Конґр. для Сх. Ц. про Василіянський Чин св. Йосафата. Декрет поміщений в „Акта Апостоліце Седіс““.

Ап. Престіл утворив в Болгарії Апост. Делеґацію.

Найвища св. Конґр. св. Офіції осудила і поставила на індекс твір: „Бенедетто Кроче: Історія Европи XX віку. Барі, Лятерца, 1932“. Інші його твори узнала, як виглядає, за гідні осудження („quin ex peculiari huius operis damnatione argui debeat cetera eiusdem Auctoris opera, super quibus Sacra Congregatio iudicium sibi reservat, non esse censura digna“). Кроче славний італійський проф. університету, філософ неоґеґеліяніст.

Св. Конґр. для Сх. Ц. потвердила устави вірменських СС. Пр. Діви Марії Неп. Зачатої.

Священик кандидатом на президента Америки. О. Франц Кокс був колись робітником в копальні вугля. Яко кат. священик був капеляном американських військ у Франції. Тепер перебуває в Піттсбурґу, займається безробітними і кандидує на президента Зл. Держав. Він певний, що безробітні дадуть на нього в листопаді при виборах понад 17 міліонів голосів і що він стане вибраний президентом. Про світову кризу сказав він таке: „Світ розпятий на золотім хресті“. Він отверто говорить, що як до року не наступить у Зл. Державах „економічна революція“, то вибухне страшна комуністична революція. І тому звертає увагу світові, особливож Американцям, на злобу й еґоїзм капіталістів, проти яких так енерґічно виступив недавно Св. Отець. Гадки свої висказав о. Кокс м. ін. в розмові з кореспондентом деблінського часопису „Дейли Експресс“.

Б. португальський король пок. Мануїл був дуже примірним і практикуючим католиком. Кардинал Бурн висказався про його чесноти з великим признанням. До церкви ходив як звичайний вірний і навіть до сповіди приступав аж прийшла на нього черга по тих, що стояли блище сповідальниці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало запрошення на 24 ц. м. до всіх держав, що входять в склад аґрарного блъоку. Того дня має зібратися у Варшаві комісія експертів того блъоку. Вона радитиме над фінансовими справами і над справою знесення надвишок збіжжа. Мін. Залеский заявив недавно, що треба знайти спільну плятформу аґрарного блъоку держав ще перед Міжнародною Конференціею в Льозанні, котра відбудеться 5. IX. ц. р.

ГОЛОВА БАВАРСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПАРТІЇ ШЕФФЕР оповістив письмо, в котрім заявляє, що в новім райхстаґу баварська народна партія в союзі з католицьким Центром створить поважний християнсько-консервативний блъок (20 + 76 = 96 послів). Співпраця над відродженням Німеччини без того катол. блъоку буде неможлива.

СОЮЗНІ НІМЕЦЬКІ ДЕРЖАВИ: Баварія, Віртемберґія, Баденія, Гесія, представник Гамбурґу та представники инших пруських провінцій запротестували проти іменування в Прусії комісаря, уважаючи це за незгідне з конституцією.

КЛЯРА ЦЕТКІН, знана комуністична діячка, відкриє новий райхстаґ як найстарша віком. Вона має 75 літ. Це вперве жінка розпічне наради німецького парляменту. В новім райхстаґу є 36 посолок.

БЕНЕШ, міністр. загр. справ Чехословаччини, заявив представникам мадярського щоденника „Пешті Напльо“, що по Льозанні Анґлія і Франція будуть разом кермувати европейською політикою. Европа стоїть не лише перед новим господарським положенням, але й перед основною зміною політики.

ГОРҐУЛОВ вніс відклик до Найвисшого Трибуналу в справі ревізії судового вироку. Найвисший Трибунал розглядатиме справу Ґорґулова між 20—27 ц. м.

ПРЕДСІДНИК РАДИ СОЮЗУ НАРОДІВ звернувся до правительств Болівії й Параґваю з закликом, щоби здержалися від воєнних кроків та полагодили конфлікт в мирний спосіб.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ПАРАҐВАЮ вислало до Союзу Народів довшу депешу, в котрій стверджується, що Болівія переступила 10 і 11 арт. пакту Союзу Народів.

ДЕФІЦИТ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ П. А. в липні ц. р. виносить 263 міліонів долярів, себто 62 міл. дол. більше, ніж в липні м. р.

Б. АМЕРИКАНСЬКИЙ МІНІСТР СКАРБУ, сенатор Ґляс, заявив журналістам, що він за ревізією воєнних довгів. „Европейці, сказав він, платили за війну своїм життям тоді, коли ми платили грішми. Вони мали 16 міліонів вбитих, ранених і полонених, ми лише 200.000. Та крім сентиментальних причин, скреслення моглоби дійсно лежати в інтересі Америки“.

В ХАРБІНІ має бути отворений університет. Він матиме назву: „Перший державний манджурський університет“. Університет матиме 4 відділи: манджурський, японський, російський і китайський. Отже навіть для яких 100.000 напливових Росіян жовті азіяти дають університет, а ми не можемо діждатися ні одної катедри в своїм рідним краю.

В БРАЗИЛІЇ повстанці здобули велику побіду.

КИТАЙСЬКОГО ҐЕН. МАА, провідника протияпонського руху в Манджурії, вбили Японці в битві під Ан-Ку-Чев коло Гайлюну. Китайці заперечують ту вістку.

Вибачу всі блуди в промові з виїмком блудів у диспозиції промови. (Ґердер).

*

Всі роди творчости добрі коли тільки не нудять. (Бойльо).

НОВИНКИ

Ржа на збіжжу шириться по цілій Польщі. Та зараза нищить не лише пшеницю, але також овес.

В Жовківщині, як нам пишуть, влада дала дозвіл на ведення діточих садків у кількох селах. Одначе на превелике диво... ніхто не хоче вести ті садки, мимо того, що в повіті і в самій Жовкві є безробітні учительки та семинаристки. Видно — хочуть „ржондової“ посади!

З сяніцької тюрми випущено на волю 11 селян зі села Телешниці, учасників ліських подій.

В Попельні, пов. Сянік відкрито діточий садок заходом філії Союзу Українок. До нього записалося 40 дітей. Місцевий парох о. Савчак та його жінка опікуються ревно садком та приняли до себе безплатно учительку садка, п. О. Герасимівну.

В Коломиї видає від липня ц. р. м-р прав Іван Волошин український правничий місячник „Правні Поради“.

В Іспасі, пов. Коломия застрілив хтось в ночи з кріса співвластительку млина, Кляру Ваґнер, в ліжку. Вбийника досі не найдено.

В Космачі, коло Коломиї лісничий Адам Тушинський вистрілив два рази з дубельтівки до Андрія Дужука та зранив його небезпечно в живіт. В безнадійному стані завезли його до шпиталя в Коломиї. Тушинський стріляв тому, бо кінь Дужука... махнув хвостом по голові його сина, „панича“ Адама, техніка, коли цей, ідучи дорогою, читав часопись... Через таку „зневагу“ зняли велику бійку представники „злотей млодзєжи“, котрі з ревом „стшеляй кабануф“ кинулися на невинних Гуцулів з палицями і револьверами та гнали за ними майже 2 км. Словом, герої!

Почтові й телеґрафічні доходи в Польщі в квітні й травні с. р. змаліли на 4 міліони зол. в порівнанні з минулим роком і виносять 28,634.000 зол.

У замкненім куфрі переплив через Дністер з СССР до Ромунії Макар Торіка з жінкою і 4 дітьми (ПАТ).

Напади на поїзди з вуглем в Польщі знов зачинають повторятися. На зелізн. шляху Ченстохова—Пйотрків—Конюшки напала на поїзд ґрупа 30 людий й обкидала поліцію градом камінів і вуглям. Поліція відстрілювалася й ранила одного напасника, котрий незабаром умер. Прочі втекли.

46 тайних ґоралень викрито в липні б. р. в брідськім повіті.

В Бориславськім басейні довертіли до нового нафтового шибу, котрий дає на добу 70.000 кґ. ропи і 10 куб. метрів ґазу на мінуту. Це свідчить, що припаси ропи в бориславськім басейні ще далекі від вичерпання. Очевидно з того нам мала користь, бо майже всі нафтові терени перейшли в чужі руки.

Оригінальний жебрак. Селянин Чеслав Ґраньчик в селі Липка Борова приняв на ніч жебрака, котрий у його стодолі закінчив життя. При перешукуванню його річий знайдено 185 рублів золотом, 432 долярів, 40 золотих готівкою і банкову книжечку на 700 зол. Знайдено також власноручний тестамент, котрим жебрак всі ті ґроші записує тому, хто йому дасть останній нічліг.

Ґраф А. Браніцкий, власник Віляновa, зложив до диспозиції президента Р. П. великий збір дорогоцінних старинностий. В його склад входять: 50.000 томів ріжних творів, між якими находиться також бібліотека Карла X, коло 15.000 штихів, 11 образів, 2 комплєти бельведерських сервісів і т. п. Вартість тих старинностий переходить 15 міліонів золотих.

425 кґ. табаки винюхав в житті 80 літний Вонсік у Великих Гайдуках на Шлеську. Він докладно записує все кількість зажитої табаки. Це один з найбільших консументів табаки.

Важне для тих, що люблять Львів. Українське Фотоґрафічне Товариство відкриває 30. жовтня 1932 р. виставку світлин города Львова й запрошує всіх світливців узяти в ній участь. Правильник участи в І. виставці світлин Львова: Виставка обіймає всякого роду бездоганно виконані світлини, яких тема дотичить Львова. Отже увійдуть тут мистецько виконані світлини, які показалиб: 1) красу львівського краєвиду та питомености населення Львова, 2) мистецьке й наукове життя Львова, його научні установи і школи та працю в них, 3) портрети чільних діячів Львова, 4) стару й нову архітектуру в образі Львова, 5) львівське промислове й торговельне життя, ґуртівні й подрібні крамниці з виставовими вікнами включно, 6) особливіші, питомі Львову обходи, імпрези, розривки й т. п., 7) спортове життя і спортові грища Львова, 8) львівське товариське життя. Останній речинець принимання світлин минає невідклично 1. жовтня 1932 р. Автори трьох найкращих світлин будуть відзначені почесними грамотами, інші кращі світлини будуть преміовані. Спис премій подасть Комітет окремо. Всім світливцям, що бажають взяти участь у виставці, служить У-Фо-То правильником, а також темничкою, побільшаючим апаратом та літературою. Дижури в домівці Товариства при вул. Ходоровського 15 що понеділка і суботи від 17—20 год.

Фашистівські часописи в Італії дістали виказ чужих слів, котрі мають щезнути зі шпальт часописів. Се переважно слова французького походження, пр. шофер, омлєт, сильветка, вермут і т. п. Вони мають бути заступлені італійськими.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зл.):

Ч. 1. **Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3. **Спіритизм**	2.—
Ч. 4. **Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5. **Я. Л. Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7. **Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса**	3.40
Ч. 9. **Борці за Церкву Часть І. св. Павло**	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Алберті**	0.50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13. **Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добр. даток).	
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15. **Борці за Церкву Ч. II.**	2.—
Ч. 16. **Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. **Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі**	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплєр: **Релиґія й політика**	1.80

ПОДЯКА

Всевишньому угодно було навістити нашу родину тяжким подвійним ударом. Дня 24. VI. с. р. упокоїлася наша дорога сестра і тета, Анастазія Наталія 2 ім. Литвинович, емерит. учителька виділової школи в Станиславові.

Не вспіли ми переболіти сю страту, а вже 28. VII. с. р., т. є місяць пізніше, вмирає наш брат і стрий, Д-р Ґригорій Литвинович, емерит. професор, учитель Семинаря.

В тім тяжкім горю відрадою для тяжко хорих було співчуття найближших сусідів, п-і Яхнової з родиною і п-а Монцібовичів, котрі в тяжкій і довгій недузі Покійної сестри не оставляли без опіки. В похоронах обоїх Покійників взяли участь Преосвящ. Епископ Йоан, члени капітули і духовеньство парохіяльне та деканальне, представителі латинського і вірменського клира. За ту участь складаєм Їм свою подяку.

Дякуємо Високопреп. пралатови о. Д-ру Медвецькому за пращальне слово сестри і брата, Високопреп. о. крил. і парохови Лободичеви за пращальне слово в церкві над домовиною брата і незнаного нам по імени учителя польської народности, котрий в теплих словах попращав Покійного брата, як опікуна і друга бідної молодіжи.

Всім знакомим, котрі взяли участь у похоронах і висказали нам своє співчуття, — складаємо глибоку подяку, поручаючи Покійників Їх памяти.

Родина.

Жертви

о. Йосиф Микитин, Ліски, п. Коршів к. Колом., зл. 5 як даток на катол. пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Перший по 20 літах зїзд матуристів — перших абсольвентів (обох відділів VIII а, б кляси) філії укр. акад. ґімн. у Львові з р. 1912 відбудеться у Львові в клясах тоїж ґімназії т. є в Народнім Домі — дня 14 серпня 1932 р. о 15 год. по пол. — Всіх П. Т. Товаришів та бувших п. професорів просимо явитися. Письменні зголошення просимо пересилати на адресу: Карачевський Клим, суддя, Щирець, к. Львова. — За уповноважених: Др. Дуткевич Остап, лікар ветер. в Бродах; Карачевський Клим, суддя в Щирци; Інж. Меркун Микола, Дубняни, Чехосл.; Шередько Дмитро, суддя в Мор. Остраві. 62—1-2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 9-50

КІНА

КАСІНО: „Шлях велитнів“.
КОПЕРНИК: „На заході не було так зле“ і „Спізнений романс“.
МАРУСЕНЬКА: „На заході не було так зле“ і „Спізнений романс“.
МІРАЖ: „Бастер Кітон проти Чарлі Чапліна“.
ОАЗА: „Велика ґра“.
ПАЛЯС: „Дитина вулиці“ і „Три стріли“.
СТИЛЕВЕ: „Жінка, що не забуде тебе ніколи“.
УТІХА: „Крівава пімста“ (Ґарі Купер) та „Пат і Патахон як стрільці“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04. 31—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 60 (558). Львів, четвер, 11 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Москва перед революцією

Війська ГПУ обступили робітничі дільниці.

З Москви через Варшаву доносять: Дальше погіршення харчевої крізи викликало в Москві грізний неспокій. Власти під позором маневрів стягнули під Москву спеціяльні війська ГПУ, що обступили робітничі дільниці. Кождої хвилі можна сподіватися боїв. Сталін на Кавказі лічиться. Права опозиція з Бухаріном, Риковим і Сирцевим на чолі хоче обняти владу. На вічу в Івано-Вознесенському робітники не допустили до голосу Калґанова, закричавши його словами: „Жидівська мордо!“ Большевицький термідор наближається.

Апробата Згромадження Сестер Служебниць

З достовірного жерела довідуємося, що Апостольська Столиця затвердила раз на завсігди Згромадження Сестер Служебниць Непорочно Зачатої Пр. Діви Марії, а їх правила на сім літ для досвіду. Се перше жіноче Згромадження в нашій Церкві апробоване виразно Ап. Престолом. Се Згромадження СС. Служебниць обіймає не лиш їх доми в Галичині, але й на Закарпаттю, в Югославії, Канаді і Бразилії. По оголошенню декрету затвердження Згромадження й Уставів, буде скликана т. зв. Загальна Капітула СС. Служебниць всіх висше названих областей в ціли вибору головної ґенеральної Настоятельки й її Дорадниць. Сей загальний Збір має також рішити, де мавби бути осідок ґенеральної Управи Згромадження. Так протягом 40 літ Згромадження СС. Служебниць розвинулося в прегарне дерево. За той час зуміли вони не лиш поширитися по всіх наших Епархіях, але своєю працею зєднати собі признання і любов населення. Сладаємо Згромадженню СС. сердечні бажання.

Українська католицька школа в Перемишлі

Брацтво св. Николая в Перемишлі на Засяню удержує 4-клясову публичну школу, котру ведуть СС. Служебниці кваліфікованими силами. Вся українська суспільність і родичі вдоволені з сеї одинокої української школи. Сего року управа школи на загальне бажання батьків задумує розширити школу та сформувати пяту клясу й опісля при Божій помочи отворити дальші дві кляси. На сі тяжкі часи той гарний замисл заслугує не лише на повне признання, але й на матеріяльну допомогу нашої суспільности. Факт, що провід брацтва спочиває в руках мужа тої міри, що Всесвітліший о. пралат Ґмитрасевич, дає повну запоруку, що ся одинока українська католицька школа в нашім окраїннім городі розвинеться і буде сповняти свою високу, для Церкви і для Народу вельми корисну задачу. — Віятор.

Нові статути для шкіл

Усім Кружкам, які удержують школи, подаємо до відома, що в справі статуту шкіл, вимаганого новими шкільними законами, одержать у свій час докладні інструкції від Головної Управи „Р. Школи“. Кружки, котрі хотять щойно закладати школи, звернуться по формулярі статутів до Головної Управи. Найближче число журналу „Рідної Школи“ ці статути надрукує. Кружки, котрі вже просили про те Головну Управу, одержать статути незабаром.

Як виглядалаби війна

ПАТ доносить з Ню-Йорку: На сегорічних вправах під м. Линден у стейті Ню-Джерзи інж. Крісті показував представникам армії Зл. Держав Півн. Америки танк (ховз), котрий може не тільки робити нормально 170 км. на годину, але й скакати на висоту 2.50 м. і на віддаль 10 метрів. Супроти того можна собі уявити дивний і страшний вигляд боїв будучої війни.

Найкраща дівчина світа

Що виходить з конкурсів краси?

Міжнародне „жюрі“, котре зібралося в Спа, присудило титул найкращої дівчини світа Туркені, Керимен Галіс, дочці турецького купця, внучці шейха Ель Ісляма. Вона уродилася в 1914 р. в Царгороді. Говорить тільки по турецьки, займається спортом і вміє грати на роялі. Конкуренткою її була Німкиня, котра перепала тільки одним голосом. — Як відомо, від якогось часу відбуваються майже у всіх державах т. зв. конкурси краси. На ті конкурси приїздять найкращі дівчата й одна з них одержує титул найкращої зі свого краю. Потому зїздяться всі представниці краси поодиноких країв і з них вибирають найкращу. Річ ясна, що треба доброго виховання й не малого розуму, щоб так виріжненій дівчині не перевернулося в голові з зарозумілости. Вже оповіщують розмірно численні траґедії між тими вибраними красунями.

Параґвайські амазонки

Жінки з Сан Хозе (Параґвай) зорґанізували перший відділ для боротьби з Болівією. Вони узброєні головно в довгі ножі, улюблену зброю параґвайських Індіян. Аґітацію за війною ведуть ґрупами по сто молодих дівчат. Се внучки і правнучки учасників параґвайської війни з 1865—70 рр.

Перші замовлення большевиків

Большевики вдячні за заключення договору (гл. передовицю).

Аґенція „Іскра“ доносить: Торговельне представництво СССР в Варшаві обіцяє, що незабаром замовить у польських фабриках 20 льокомотив і 80 вагонів вартости чотирох і пів міл. зол. Се булиби перші замовлення большевиків від часу заключення договору про ненапад між Польщею й СССР.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности 4 59-х в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ДИВНИЙ ДОГОВІР

між Польщею й СССР.

Договір, заключений між Польщею й СССР про ненапад, належить до незвичайних умов. Він незвичайний і дивний з богатьох причин. По перше тому, що ні в Польщі, ні в СССР, ні мабуть на цілім світі нема такого чоловіка, котрий займавсяб політикою і не знавби, що большевиків ні на одну секунду не здержить той договір від нападу, коли вони побачать, що надійшла вигідна для нападу пора. По друге дивний той договір тому, що недавно, ще в лютім сего року, лунали запевнення, що такого договору Польща не заключить, поки її союзниця Ромунія не порозуміється з СССР. Тимчасом до порозуміння між Ромунією й СССР не дійшло через Бесарабію, а договір про ненапад між Польщею й СССР заключений. По третє дивний той договір тому, що Польща довго старалася зорґанізувати одностайний фронт з Фінляндії, Естонії, Латвії й Ромунії, а коли се не вдалося, бо Латвія й Фінляндія не згодилися на те, Польща заключила договір з СССР, яким відчужила від себе й Ромунію. Ромунська преса виразно пише, що сей договір між Польщею й СССР це тяжкий удар для традиційної дружби між Польщею й Ромунією. Коли дивитися на те, пригадується відома народня приповідка: „Взяв дідько корову, нехай бере й теля!“ Мовляв, не вдалося створити одностайний фронт від Північного Океану аж по Чорне Море, то нема чого жалувати і за останним звеном того розірваного ланцюга...

Якіж могли бути мотиви заключення того договору?

Мотиви, які руководили большевиками, доволі ясні і зрозумілі. Передовсім большевики на заключенні того договору нічого не тратять, а користь вже мають очевидну і можуть мати ще більшу. Не тратять нічого тому, бо їм ані через голову не переходить думка, додержати той договір, коли їм буде вигідно, не додержати його. Користь з того договору мають большевики вже ту, що заключення його викликало очевидне незадоволення одинокої на сході союзниці Польщі, Ромунії, з чим ромунська преса зовсім не криється. А можуть мати ще більшу користь, бо коли тепер зачнуть робити ріжні замовлення у польських промисловців, ті постараються о поміч звязаних з ними французьких промисловців. І так большевики наближаться до життєдатного жерела французького кредиту, бо німецький вже для них висихає.

Та які мотиви могли руководити польською дипльоматією, котра заключила той договір з СССР?

Орґан вшехполяків „Ґазета Варшавська“ принесла з того приводу передовицю, в котрій пише, що той договір викликали політичні зміни в Німеччині, а саме зріст ревізіоністичних змагань серед Німців. „Договір, щойно підписаний в Москві, се відповідь фон

Папенови і Гітлєрови. Він суттєво ослаблює значіння німецько-совітського договору, заключеного в Берліні. В тім причина поспіху, з яким польське правительство підписало договір. Се не значить, що Польща бажає освободитися від французького впливу. Французько-польський договір остане на завше основою нашої зовнішної політики, одначе Польща, поступаючи незалежно, хотіла обезпечити свою східну границю“.

Далі пише „Г. В.“, що до заключення того договору мусіло дійти, бо міжнародна ситуація Польщі постійно погіршувалася, до чого причинилися блуди польської дипльоматії та внутрішні відносини, які проти Польщі мобілізують за кордоном всі демократичні чинники.

Отже після льоґіки польських ендеків виходить така картина: Тому, що Німеччина хоче переломити західні границі Польщі, польська дипльоматія заключила договір з Москвою для забезпечення Польщі східних границь. Безперечно, так можна робити, щоби в разі нападу від заходу, не потребувати боротися на два фронти. Одначе коли той східний сусід не має порозуміння з західним або бодай, коли те його порозуміння з західним сусідом Польщі не представлялоби для східного сусіда більшої вартости, ніж порозуміння з Польщею. Тимчасом річ мається якраз навпаки... І тому власне той договір такий дивний.

Андрусівський договір між Польщею й Росією, заключений в 1667 р., міг мати значіння бодай якийсь час, бо тоді Росія не мала таких інтересів з Німеччиною як має тепер і в щораз більшій мірі може мати. Але й той договір, хоч відмежовував пустинею Польщу від Росії, скінчився так, що російська сила вже в сто літ опісля стояла в глибині Польщі, навязавши тісний контакт з Німеччиною.

Се вже третій з черги „Андрусівський договір“ Польщі з Росією. Перший заключено в Андрусові 1667 р., другий в Ризі 1920 р., третій в Москві 25. VII. 1932 р. Якже повторяється історія, хоч і серед змінених обставин! І якже мало вчаться народи з кривавих наук своєї власної історії. Не дивно,

УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

4) Відтак забрав голос п. Вовк: Ставлю формальне внесення, щоби референти не відповідали кождому окремо, але всім разом на кінці. Коли пригадаємо собі наші перші повоєнні збори (тому 11 літ взад) та порівнаємо з нинішними, то зараз побачимо велику ріжницю. Загальний напрям, орґанізація і т. д., ціле наше положення значно погіршилося. Коли тоді дир. Ліщинський предложив висоту вкладки, то всі жадали більшої вкладки. Нині це неможливе. Нині ніхто з нас не уповноважнить Надз. Раду самостійно підвищити вкладку. Нині положення дуже зміннилося. Чому є така зміна в некористь орґанізації? Читаючи „Учит. Слово“, бачимо, що все там пишуть: „орґанізація, орґанізуймося“ і т. д. на всі лади. Хочемо иншої форми, не такої: „дивіться, всі нині орґанізуються, тільки не ми“ і т. д. Ми вибрали мозок зпоміж себе і дали йому владу. Н. Рада не виповнила своїх обовязків супроти т-ва. Коли нині нема підйому духа, але є духовий упадок, то причина того не лежить в нас, але в чім иншім. Якраз в нашім т-ві панує централізація, котра погубно впливає на членів, на нашого духа, на душевний скарб, котрий пхав нас по війні до орґанізації. По війні був розгін, нині наше т-во котиться вділ. Винна тому централізація. Всі гроші йдуть до Львова. Панове у Львові кажуть: „Як хочете щось більше мати, то давайте окремо гроші!“ 2.000 зол. пішло на адміністрацію. Ніхто не знав, що можна собі взяти 25% від 1 зол. за вкладки на цілі Окружних Відділів. Допомоговий Фонд йде весь до Львова, а Львів рішає, кому треба дати. Та ми ліпше знаємо, кому треба. Це шкідливе для цілої орґанізації в цілім краю. Що до оселі у Ворохті, то не всі члени здавали собі справу, для кого вона призначена. Я думав, що для хорих, для тих, що найбільше потребують. Нині показується, що тільки для тих, що мають гроші. Я чув, що деякі хорі нарікають і закидають, що їх не приняли. Хто розпорядив, що оселя має бути для здорових, котрі шукають там тільки розривки?! Н. Р. каже, що треба предложити лікарське свідоцтво (котре коштує 20 зол., отже 100 оселян платить щорічно аж 2.000 зол.) для тих, що хочуть користати з оселі у Ворохті. А яка „ощадність“ у Ворохті: 800 зол. видано на... корчі і цвіти, щоби прикрасити оселю! Треба стягати на це з тих, що туди їздять, а не зі всіх. — П. Повх: Оселя пече неодного з нас. Тепер кождий по війні матеріяліст. Наша Централя опікується головно матеріяльними справами. Гроші вкладається в каменицї і в оселю, але загал членів не має з цього користи. В оселі платимо стільки, що і в кождім приватнім пенсіонаті (4.20 зол. денно). Натомість учителі середних шкіл платять в Ямній 2.50—3 зол. денно. Чому така висока ціна в нашій оселі? За каменицю за дорого заплачено. Запізно виготовлено білянс, бо всего 2—3 дні перед зборами. Чи це зроблено для того, щоби члени не могли розслідити тих рахунків? Звіт Контр. Комісії повинен опиратися на числах а не на фразах! Що до Ювілейної Книги, то хоч писано, що вона буде дуже гарно видана, але в дійсности вона не виглядає так, як треба. (Показує книгу). Навіть боки зроблені не всі одної краски (сині і білі). — П. Литвин: Треба ухвалити прелімінар і членські вкладки. Треба перестати говорити вічно про ті самі справи. Є внесення, щоби збори уповноважнили Н. Раду до компресії буджету, коли уряд зменшить платні більше як на 10%. П. Пирипа: Н. Рада зїздилася 3 рази в рік, що коштувало 1.200 зол. Нехай Н. Р. старається зменшити ті кошти. Урядовці (2—3 особи) не повинні брати презенційних марок. Щож до каменицї, то добре булоб, якби Дирекція відповіла на численні запити, кілько властиво коштує та каменица, бо кружляють ріжні сплетні. Дефіцити в оселі мають свою причину. (Голос: „Кухарі і служба крадуть“!). На час вакацій дається управителя. Він повинен бути меткий. У звіті повинні бути подрібні позиції. Кошти адміністрації виносять 1/10 частину. Членську вкладку з 3.50 зол. вже годі зменшити. Передбесідник нарікав на централізацію. Таж ми самі даємо повновласть Управі. — П. Кульчицький: Хочу станути в обороні молодих. Коли молодий учитель вступає в члени т-ва, то від нього зразу стягають 45 зол. довгу (вкладки, оселя, ріжні фонди і т. д.). Треба вже раз з тим скінчити. В нинішних тяжких часах Головна Управа не звертає уваги на ощадність. Пощо висилати по 2 прим. „Учит. Слова“ до одної хати (коли чоловік і жінка учителюе)? Засідань Н. Ради замало. Члени Н. Р. і Дирекції побрали богато допомог але їх ще не звернули. Звіт є загальний, але не подрібний. Центральна бібліотека у Львові досі не урухомлена. Н. Р. і Дирекція дбали тільки про мамону. Але не звернули уваги на кваліфікаційні курси, прогулки і т. д. Наше т-во не постаралося про затвердження часопису для дітворн. (Далі буде).

ПШЕНИЦЯ ДОРОЖІЄ

Ціни на пшеницю йдуть вгору на цілому світі. На це зложилися ріжні причини. В Канаді і в Злучених Державах панує страшна посуха в найбільш урожайних провінціях. В СССР ізза довготревалих злив вилягли збіжжа та припізнилися жнива. Тому большевики небогато збіжжа зможуть вивезти сего року. В наддунайських краях і в Польщі ржа знищила пшеницю. Натомість жито дешевіє.

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 10)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Діячі ці і їх співробітники рекрутувалися так з місцевих як і з позамісцевих руссофільських кругів. Їх співділання у викликанні тилявської схизми мало в собі двоякого роду характер, іменно: активний і пасивний. І так активну ролю співтворців тилявської схизми — побіч згаданого висше головного її покровителя — відіграли урядуючий тоді управитель тилявської народньої школи та оден сусідний гр. кат. священик-руссофіл. Пасивна роля припала до виконання тим, які — мимо посіданих в Тиляві впливів та мимо прошень гр. кат. тилявського пароха в найкритичніщих для нього хвилях не помогли йому нічого та з легким серцем дивилися на це, як сусідня парохія летить самогубно в пропасть схизматицької апостазії. Мовляв, в Перемишлі є мудріщі голови то нехай вони зараджують лиху!... Є це чи не найкращий доказ, як то національний момент може деколи взяти верх над реліґійним — навіть в осіб, у яких повинно в першій мірі бути як раз навпаки.

Після цього справи пішли знаним вже шляхом. В Тиляві та в приналежній до неї під парохіяльним оглядом Терстяні вибухла і в небувалих розмірах розшаліла схизматицька буря. Місцевий гр. кат. парох серед створених нею обставин аж до хвилі свого виїзду з Тиляви мусів витерпіти дійсне пекло, щоб таким чином відпокутувати в цілости за свою невмілість і неспроможність на час запобігти схизмі.

...А тимчасом в тилявськім схизматицькім „кулку“ серед піднесеного, святочного настрою численно зібраних ісповідників „прадідної віри“, відчитано в якийсь час опісля — в часі торжественного Богослуження — похвальну грамоту схизматицького митрополита у Варшаві, Дениса, як нагороду для „высокопочтенного“, сідоглавого подвижника „св. православія“ в Тиляві... Рівночасно на св. Апостольську Столицю в Римі та на св. многострадальну Унію посипався ураґан клевет, злословлень і наруги!... В селі, очарована німбом хвилевої побіди, тріюмфувала схизма, а в душах загорілих апостатів поступала в застрашаючих розмірах нищительська сила реліґійно-моральної руїни... В їх очах упав усякий авторітет, від людського почавши, на Божім скінчивши!... Для значної частини мешканців цеї нещасної парохії нема вже в її засліпленні й Бога, отже ні Унії, ні т. зв. „православія“, ні жадної церкви вже їм непотрібно!... Ось у цьому узмисловилися успіхи „світло возрожденного св. православія“ в Тиляві, в Терстяні та за ними також і на Лемківщині!... Про се буде бесіда дальше.

2. Роля третього чинника в піддержуванні тилявсько-лемківської схизми.

Роля третього чинника в реліґійній борбі в Тиляві й Терстяні перехилилася відразу на сторону ультра-льояльної схизми. Показалося це, як лише внесено перші, масові деклярації про перехід Тилявян і Терстянян на „православє“. Тоді іменно принимано ті деклярації, хоч вони відповідно до 140 і 145 арт. закону з дня 1. VII. 1926 р., Д. зак. Ч. 98, поз. 570, не були належито остемпльовані. Оплату цю в висоті 3 зол. від деклярації і 50 сот. від кождого залучника до неї наложено щойно міністерським рескриптом з дня 21. II., 1929, Ч. VI/VII/6683, отже тоді, коли вже тилявсько-лемківська схизма сама стратила на своєму первісному розгоні та коли вже у Лемків цілком остигла ґравітація до „св. православія“.

Другим, не менше важним показчиком зичливого успосіблення третього чинника до схизматицької пропаґанди в Тиляві й на Лемківщині було допущення тут усякого роду схизматицьких крикунів і волокитів, які безкарно швиндалися по лемківських селах та негідними способами пропаґували тут ультральояльну та ультрапідданчу схизму. А тимчасом ані оден греко-католицький священик з т. зв. Малопольщі не смів переступити сокальського кордону, щоби світло правди й науки правдивої, прадідної віри понести нащадкам колишніх мучеників, ісповідників, та подвижників за св. Унію.

(Далі буде).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З ювилейних торжеств у 50-ліття василіянської реформи в лаврівськім монастирі. В цілій низці великих торжеств, якими вже від кількох місяців василіянські монастирі галицької провінції святкують 50-літний ювилей обнови свого Чина на українських землях, сьогорічне свято Пресв. Христ. Серця 10. VII., получене в монастирі лаврівським з ювилейними обходами, заслугує з черги на особлившу увагу. Бо коли згадані святкування розгортаються звичайно по всіх монастирях у величаві торжества загально-церковного і національного значіння, то в першій мірі слід се віднести до лаврівського свята. Хто лиш усвідомив собі колинебудь, — хочби тільки у днях щорічних, лаврівських відпустів, — чим є для цілого бойківського Підгіря його одинокий, ще княжий, Святоонуфрейський монастир ізза свого положення немов на його сторожі, своєї славної многовікової буваљщини та теперішної великої діяльности, словом того всего, що робить дану місцевість осередком, — той лиш радітиме, що се ювилейне, многими ласками наділене торжество получено з неменш особливим характером сьогорічного свята Божого Серця, яке з волі Св. Отця та перемиського Преосв. Владики мало бути днем всенародних богослужень і надзвичайних умолень Божого милосердя для нинішного, світового морального й матеріяльного лиха. І нашій Бойківщині сього дуже треба. З Турчанщини від місяців чутно стогін голодного населення, в Самбірщині виринає то тут то там грізне марево большевизму, а в Ліську останні дні були свідками кривавих подій. Тому й не диво, що майже все наше духовенство на просторі від Турки до Самбора взяло діяльну участь в розробленню загального пляну сього торжества і численною участю зі своїми процесіями та премногими вірними, безогляду на завелике деколи віддалення й тяжку гірську дорогу, гідно причинилося до вдалого виконання подвійного завдання лаврівських свят. Заповіджені заздалегідь осібними оголошеннями по Бойківщині започаткувались вони вже в день великого тут відпусту св. Івана Хрест. тридневними набоженствами з відповідними проповідями о. Ір. Назарка ЧСВВ та перейшли під знаком релігійної обнови Підгіря в дусі Божого Серця. І хоч як злобні були затії довколичних злих людей, щоб відстрашити від участи в тих торжествах часом дуже далеких богомільних прочан, то всетаки старинний лаврівський храм був на протязі тих трьох днів, а головно останної ночі перед самим святом, свідком всенародної перепросьби й поклону Божому Серцю Спаситля від дуже многочисленного, побожного люду. Сейчас після торжественної Литії, що її відспівав могучий монаший хор 60 василіянських клириків, зачалася немов в часах першого христіянства цілонічна адорація пред виставленими Найсв. Тайнами, започаткована й переривана в промежутках нічної тиші відповідними церковними богослуженнями й побожними співами. А тимчасом отці-монахи в численних сповідальницях сповняли цілу ніч свій св. уряд, так що вже від 4 год. рано при кождій Службі Божій громади вірних, передовсім численної молоді, стали приступати до винагороджаючого св. Причастя (до півтора тисячі). І гарний недільний ранок протягом неменше торжественної відправи Утрені на дворі став приводити до монастиря многі богомільні процесії та громади зі своїми душпастирями на чолі, що співом уложених Василіянами пісень здалека вже немов зазначували своє розуміння великого свята. Се протягнулося далеко поза початок співаної Служби Божої, яку під голим небом відправив з діяконами в 10 год. колишній учень тутешної славної монастирської школи, о. крилошанин Ґмитрик зі Самбора при захоплюючім співі великого монашого хору. Незатерте враження зробила на весь многотисячний народ прекрасна проповідь самого Впр. о. Протоігумена Ст. Решетила про велике значіння лаврівських ювилейних свят на тлі невідрадного теперішного релігійного положення та торжественний обхід з Найсв. Тайнами, що відбувся при кінці Служби Божої після уділення апостольського благословення і благодарственного „Тебе Бога хвалим“ з участю 30 священників у церковних ризах, ріжнобарвних процесій та приявних кружків Апостольства Молитви й инших релігійних товариств зі своїми брацькими прапорами. Справді величаве се торжество доповнилось вдатно безпосередно опісля святочною академією, влаштованою для многочисленних гостей і зібраного народу під голим небом на умаєнім зеленню монастирскім подвірю. На тлі гарно уложеної та короткої програми з ріжними виступами вишколених місцевих і позамісцевих хорів й орхестри дуже велике враження викликала достроєна до величі хвилі святочна промова о. Ір. Назарка про долю і 50-літні праці обновленого василіянського монашества та з окрема лаврівського монастиря. І коли ціле се торжество слід було вважати наглядним потвердженням його слів, то зокрема деяким підсумком монастирської праці в области самого лиш Апостольства Молитви був для присутних зроблений після короткого дощу перегляд всіх приявних кружків сего торжества зі спільними їх чи поосібними світлинами. Був се й останній немаловажний й потішаючий уривок з величного сього торжества, що його слід уважати першорядною маніфестацією католицького духа на Підгірю, доказом превеликого минулого й теперішного значіння та запорукою не менше світлої дальшої діяльности і ролі лаврівської обителі в розбудові тутешнього релігійного життя. — Літописець.

„Письмо має в собі щось страшно дивного, бо коли його запитаєш про щонебудь, воно мовчить“, сказав Сократ до Файдроса. А Файдрос відповів: „Ти думаєш про живу, повну духа мову чоловіка, котрий посідає знання. Писана мова се тільки мара живого слова“. (Платон).

Маленький фейлетон

СПАННЯ

Предовсім треба знати і памятати, що люди, працюючі умово, повинні довше спати ніж люди працюючі фізично, бо умова праця більше зуживає нерви. Особливож важно памятати се що до молоді, котра вчиться, бо її нервова система ще дуже делікатна і можна її зруйнувати на все життя, коли молоду людину перетяжиться наукою і не дається досить часу, щоб висиплялася. Діти і взагалі молоді люди, що вчаться, потребують бодай 8 годин сну. Більше не зашкодить, менше може зашкодити і то дуже. Друга річ, яку треба памятати, се те, що три години вечірної науки не варті тілько, що одна година науки рано. До ліжка не йти зараз по обильній вечері, але найпізніше о год. 10. веч., бо сон перед північю двічи здоровіший ніж по півночи. То значить, що одна година спання перед північю скріпляє орґанізм більше ніж 2 години спання по півночі. Ранне вставання, особливо в літі, має велику вартість для здоровля. Се відчуває кождий вже по тій приємности, яку приносить ранне вставання в літній порі. В зимі треба вставати бодай так рано, щоб можна спокійно зїсти снідання перед виходом до праці. (З німецького).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДЕВЕЙ, б. фінансовий дорадник Польщі, прибув знов до Варшави.

ПРОВІДНИК КАТОЛ. ПАРТІЇ ЦЕНТРА пралат Каас уступив ізза слабого здоровля. На чолі партії став б. канцлер Брінінґ.

В ЦІЛІЙ НІМЕЧЧИНІ гуляють дальше безкарно гітлерівські боївки та зводять криваві виборчі порахунки зі своїми противниками. В Мальборку (Прусія) гітлерівська боївка дала сальву до вікон інспектора поліції Рідля, потім кинула фляшку зі смердячими ґазами. Кинули також фляшку з ґазами до помешкання центровця Молленгавера та вибили йому всі шиби. В Ортельсбурґу (Прусія) гітлерівці здемолювали кілька жидівських склепів. На Шлеську в Кройцберґу гітлерівці кинули ґранати до реставрації Жида Епштайна та спричинили великі шкоди. В Ліґниці кинули бомбу на Народній Дім. В Ґольдберґу обстрілювали в ночи дім соціяліста Ґавґліца. В Мангаймі стріляли до редакції комуністичного дневника „Арбайтер Цайтунґ“. В Мемнінґені в Баварії гітлерівці побили до втрати притомности комуністичного провідника, що викликало велику бійку між комуністами та гітлерівцями і т. д.

З БЕРЛІНА доносять: Гітлер має на думці, ставши президентом Німеччини, передати владу б. цісареви Вільгельмови або його синови.

НІМЕЦЬКИЙ КАБІНЕТ міністрів ухвалив декрет, котрий уводить заострені репресії супроти всякого роду актів політичного террору, аж до кари смерти включно.

ГІТЛЕР ЖАДАЄ в новім райхстаґу теки канцлера, тек внутрішних справ, праці і господарки. Крім того жадає негайного розвязання комуністичної партії.

В ТУРИНҐІЇ побідили Гітлерівці у виборах до ляндтаґу. Вони здобули 26 мандатів, о 20 більше, як мали у попередному ляндтаґу. Комуністи зросли з 6 на 10 мандатів. Втрати мали соціялісти, ляндбунд і нар. партія.

МАНЮ, один з провідників ромунського селянства, приняв головство національно-селянської партії (цараністів). Він заявив, що цараністи гуртуються коло особи короля, котрий йде за голосом свого народу.

В АНҐЛІЇ повстала „незалежна партія праці“ під проводом адвоката Мекстона. Вона закидає уміркованій партії праці „зраду ідеалів“, має 15.000 членів і носить червоні сорочки. Се партія близька комуністам.

ІРЛЯНДСЬКИЙ СЕНАТ візвав Де Валеру до нових переговорів з Анґлією.

ҐРАНДІ, б. італійський міністр закордонних справ, іменований амбасадором в Лондоні.

ІТАЛІЯ уряджує морські маневри, котрі мають на ціли вправи в забезпеченні Італії з її кольоніями в Африці.

МУССОЛІНІ написав сензаційну статтю проти демократії й пацифізму. Лише війна може на його думку піднести людську енерґію на найвисшу височінь.

В ГОЛЯНДСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ внесено інтерпеляцію в справі депеші, котру б. цісар Вільгельм вислав до одного німецького полку кінноти з підписом „Вільгельм Імператор Рекс“.

ЕГИПЕТ усунув торговельне підприємство совітів, бо воно займалося не торговлею, тільки підготовкою революції.

В БОМБАЮ прийшло знов до кривавих уличних бійок між Гіндусами і Магометанами. Бійки мали траґічний перебіг.

ДАЛЯЙ-ЛЯМА предложив Китаєви мирне полагодження тибетансько-китайського конфлікту.

В ПЕРУ розстріляли 44 комуністів за участь у заворушеннях в Трухільо.

ДІТОЧІ САДКИ

В справі діточих садків так місцеві як і централя мусіли поборювати великі труднощі, головно не відповідаюче законові становище адмін. влади, що садки це школи і мусять мати на отворення дозвіл Кураторії. Повідомляємо на будуче, що після цілого ряду заходів адмін. влада на місцях одержала вияснення, що діточі садки належать до суспільної опіки, отже дозволяють на них староства. Всеж таки ці труднощі не оправдують байдужности цілого роду Кружків, які не вважали за вказане розвинути цю гарну й не трудну до переведення ділянку громадської праці. Лише деякі повіти позакладали в себе по кілька садків. На прилюдне признання під тим оглядом заслугують Кружки „Р. Ш.“ в Стрию й Дрогобичі. Перший відкрив 43 садки, другий 21. Чи не могло це статися в кожному повіті? Скільки безробітних учительок могло мати заняття бодай підчас ферій?

Знижки на залізницях

КАП доносить: Для паломників, що їдуть до Ченстохови є отсі знижки на залізницях: 1) В нормальних поїздах: а) для ґруп найменше з 15 осіб 33 проц. знижки, причім на 30 платних білетів один безплатний; б) для ґруп з 50 осіб 50 проц. знижки. 2) В окремих поїздах: а) для ґруп з 20 осіб 60 проц., б) для 250 осіб 66 проц. Зголошення вноситься на письмі для малих ґруп на годину перед виїздом, для спеціяльних поїздів на 48 годин. В письмі подається: 1) ціль їзди, 2) напрям, 3) число людий, 4) клясу ваґону, 5) рід поїзду (поспішний чи звичайний), 6) виразну адресу того, хто кермує паломництвом. — Варт булоб і нашим парохіям паломничих місцевостий спробувати, чи одержать наші паломники подібні знижки.

Важні зміни в „Р. Школі“

Для інформації подаємо до відома: 1) всі ґімназії „Р. Ш.“ (за виїмком дівочої у Львові) отворять після ферій перші кляси, коли зголоситься відповідна скількість дітей. 2) В Стрию й Самборі замість І. курсу семинарії буде отворена IV. кл. гуманіст. ґімназії, на що є формальний дозвіл шк. влади. 3) В Коломиї дівоча ґімназія дістала дозвіл на коедукацію І. і ІІ. кляси. 4) У Львові дівоча ґімназія дістала дозвіл на отворення ІІІ. кляси (досі тої кляси не було), яка стає важною у звязку з реформою шкільництва: вона буде І. клясою майбутньої чотироклясової ґімназії. 5) Пяті кляси нар. шкіл, що відповідають першій ґімн. клясі, матимуть отсі нар. школи „Р. Ш.“ у Львові: обі школи Шевченка, обі Грінченка, ім. Кор. Данила, ім. Кн. Льва. На провінції: в Бережанах, Долині, Дрогобичі, Золочеві, Коломиї, Копичинцях, Рогатині, Самборі, Станиславові, Стрию — разом 15 шкіл.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Хвальна Редакціє!

Прошу ласкаво помістити в „Нов. Зорі“ понищих кілька речень з приводу одного допису в „Ділі“: „Неістотні місця“ викреслені з моєї відповіди п. Григоровичеві, поміщеної в „Ділі“, ч. 165.:

Запитую п. Гр—ча, чому не підписав себе під дописом властивим іменем і назвиськом, тільки криптонімом? Коли правдиві його закиди, то повинен був це зробити. Не штука ховатися поза пліт і зза нього стріляти! Тай, останнє моє слово, нехай п. Гр—ич, хотівши других судити, вибілиться наперід сам із закидів, зроблених йому в „Нов. Зорі“ в чч. 98 з 1931 р. і 22 з 1932 р.

о. Мих. Вовчик.

НОВИНКИ

Свято Маркіяна на Білій Горі коло Підлися переложено з причини непогоди з 7. ц. м. на 14. ц. м.

Свято в честь І. Мазепи відбулося в Новім Селі п. Збараж. Д-р Сеник виголосив змістовний реферат про життя і працю Мазепи. Місцевий аматорський гурток виставив драму „Мазепа“.

„Покутську Книгарню“ відкрили в Коломиї при вул. Собіського ч. 7 недалеко церкви. Крім шкільних книжок і ріжних видавництв є там склад паперу і шкільного приладдя та випозичальня книжок.

Зразкове село. В Розлучі п. Турка повстала кооперативна пекарня. Мимо жидівської конкуренції розвивається добре. Не лише селяни, але й літники з неї задоволені. В селі існує діяльна читальня „Просвіти“, мандрівний аматорський гурток і кооператива „Підкарпаття“. Це заслуга о. пароха Конюшка.

Страйк у Львові скінчився в неділю рано. Страйкуючі приняли услівя маґістрату, а маґістрат зобовязався, не карати нікого за страйк.

Костел у Моршині, пов. Стрий, посвятив недавно львів. лат. архіепископ Твардовський у присутности численного римо-кат. духовенства, представників влади, літників та парохіян. На жаль не чути богато про будову наших церков. Навіть на Клепарові, передмісті Львова, годі діждатися докінчення церкви, хоч будують її вже 12 літ.

Черевний тиф шириться в Жидачеві. Було кілька випадків смерти. Староство заборонило купатися в ріці, щоби недуга не поширювалася.

На Волині староство в Кремянці замкнуло 6 українських кооператив: в Раківци Малім, Олишківцях, Вербівці, Корначівці, Лопушні і Колодні.

Величавий похорон б. австрійського канцлера о. д-ра Зайпля відбуься у Відні 5. ц. м. В ньому взяли участь всі найвищі церковні і державні достойники, весь дипльоматичний корпус, численні катол. орґанізації Відня, відділи війська і Гаймвери. Начислювано 200.000 учасників походу. Великого Покійника пращали президент австрійської республики Мікляс, канцлер Дольфус і ін. Тлінні останки бл. п. о. Зайпля спочили в почесному гробі міста Відня на головному кладовищі.

Військову службу в Польщі при піхоті мають скоротити з 18 на 15 місяців.

В Новім Дикові, пов. Любачів, погоріло 20 хат і 35 господарських будинків. Втрати перевисшають 50.000 золотих.

Бугай напав в с. Залука (Виленщина) на Гната Бука, підніс його на роги і поніс 20 метрів та кинув на землю. Скоро по тім Бук помер.

Секретар Т-ва охорони льокаторів і субльокаторів, др. Кавфман, оповіщує в польській пресі цікавий проект будови дешевих домів під Львовом. Він пише, що колиб держава дала на сплати дерево, то дім з 3. кімнатами, кухнею, лазнею, прибудівкою і пивницею, критий бляхою або етернітом, коштувавби в околиці Львова 350 долярів (тепер будова такого дому коштує тут коло 750 дол.).

Огірковий сезон у пресі. „Русскій Голос“ з 7. ц. м. пише в передовиці „Германсіе выборы“:... „Из остальныхъ заслуживает вниманія только баварская народная партія (украинцы)“ (сік). „Нове Село“ в 29 ч. з ц. р. таке „благовістить“: „В польськім місті Томашеві Мазовецькім затроїлося стрихніною (вугроватим свинячим мясом) коло 100 осіб“.

В жовтні ц. р. получать каблем Сардинію з Італією.

Перун убив 4 жовнірів і богато тяжко поразив на полях коло Повірська, пов. Ковель.

Два німецькі літаки наїхали на себе у воздусі коло Монахова в повному леті, але на диво обійшлося без катастрофи. На одному літаку легко ранений летун, другий літак незначно ушкоджений.

Большевицькі маневри відбуваються в околицях Проскурова, Староконстантинова і Звягеля. В них беруть участь піхота, кінnота і комсомольці.

Хмара мотилів над Ню-Йорком. Сими днями налягла на Ню-Йорк хмара білих нічних мотилів. Сі нетлі летіли такою густою хмарою, що на просторі кількох кільометрів закривали світла наче густа сніговія й утруднювали рух самоходів (ПАТ).

Анґлійська летунка Пейвуд згоріла живцем підчас катастрофи. В 2 мінути по старті вибух огонь на літаку, котрий моментально згорів і впав на землю. Летунка згоріла на вуголь, бо не мала часу вискочити з легкопадом. Катастрофа сталася низько над землею на очах богатьох людей.

В Космачи (Плаюц) відбудеться 14. с. м. свято посвячення домівки „Р. Ш.“ О год. 9 рано Богослуженнн. О год. 11. процесія і. похід кінних бандерій під звуки орхестри. О год. 1. посвячення будинку. О год. 2 Академія. О год. 8 веч. відбудеться аматорська вистава.

Біржа

Гроші: Амер. доляр в прив. оборотах 8.92 зол.

Збіжжа: Підволочиська: двір. пшениця 24.50—25; сел. пшениця 23.25 до 23.75; жито 14.75—15.25; пашний ячмінь 13.50—14; ячмінь на мливо 14.50 до 15; двір. овес 16—16.50; овес, зібраний в часі дощу 13.50—14; кукурудза 20—20.50; гречка на мливо 13.50—14; пшоно 35—37 зол. — Львів: двірська пшениця 26.50—27, сел. пшениця 25.25 —25.75; ячмінь на мливо 16.25—16.75; овес 18.50—19. Инші ціни незмінені.

Набіл: „Маслосоюз“ платив кооперативам 8. VIII. за масло експортове та лесерове пріма 2.60 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 90 сот., копу яєць 3.50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вже вийшли нові

ПОХОРОННІ ПРОПОВІДИ

о. Теодора Богачевського, пароха Голиня.

Дістати їх можна в усіх українських книгарнях у Львові, Перемишлі, Станиславові і Тернополі. Спішитися з замовленням, бо наклад невеликий. — Ціна 64 4 зол без пересилки. 1—3

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кожлому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 10-50

КІНА

КАСИНО: „Афера замужної жінки“.
КОПЕРНИК: „На заході не було так зле“ і „Спізнений романс“.
МАРУСЕНЬКА: „На заході не було так зле“ і „Спізнений романс“.
МІРАЖ: „Бастер Кітон проти Чарлі Чапліна“.
ОАЗА: „Велика гра“.
ПАЛЯС: „Дитина вулиці“ і „Три стріли“.
СТИЛЕВИЙ: „Поганин“ (Рамон Новарро) і „Льорель та Гаррі“.
УТІХА: „Крівава пімста“ (Ґарі Купер) та „Пат і Патахон як стрільці“.

Видає й редаґує Комітет У. К. Ґ. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 61 (559). Львів, неділя, 14 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

На Волині замкнули 106 „Просвіт“

З Кремянця доносять: О год. 2 над раном оточила поліція дім „Просвіти“ в Кремянці, при помочи слюсаря відомкнула двері й перевела ревізію. Потому доручено Виділови письмо старости С. Чарнецкого, котрим заряджує замкнення „Просвіти“ в Кремянці та її 106 дочерних товариств у повіті, з огляду на „публичне безпеченство“. Що саме в тих „Просвітах“ загрожує публичному безпеченству, не сказано. Можна додумуватися, що розходиться о наступ сель-робів на „Просвіти“. Та фактом є, що тамошні „Просвіти“ боролися з сель-робізмом. Так було і з замкненою „Просвітою“ в Луцьку. Всі ті тов-а поборювали неграмотність і гуртували молодь, чим здержували її від пиянства і розбоїв. Отже замкнення тих товариств се велика шкода.

Традиційне свято на Маківці

Мимо непогоди відбулося сегорічне свято на Маківці 7. ц. м. справді величаво. До заупокійної Служби Божої стали 3 священики. Співав хор з Конюхів; о. Ґорчинський виголосив прегарну проповідь про культ героїв. Відтак промовляв п. Устіянович. По богослуженні хор та учасники відспівали стрілецькі пісні. Між учасниками переважали селяни з сусідних сіл. Разом було поверх 2.000 осіб. Свято пройшло в піднесеному настрою, в зразковому порядку, сим разом без жадних інцидентів. Скільська філія Т-ва Охорони Воєнних Могил упорядкувала могили Усусусів, поставила новий паркан, нову входову браму та високий хрест і вівтар на середині кладовища.

Революція в Еспанії

Ціль її повалити республику.

О год. 4 рано вибухла в Мадриті військова революція. Кілька полків заатакувало будинки міністерства війни, почти, ради міністрів і помешкання членів правительства. Противились їм відділи поліції й републиканської ґвардії. Та незабаром весь ґарнізон перейшов на сторону повстанців. О год. 8.15 бої відбувалися вже у всіх дільницях столиці. О год. 9. правительство оповістило радіом комунікат, що воно опанувало ситуацію. Та вже о год. 10 всяка комунікація між Мадритом, Парижем і Лісбоною була зірвана. Очевидно рух перенісся на провінцію. Аґенція Ґаваса доносить, що повстання викликане рішенням премієра спенсіонувати богато давних офіцерів.

Ґітлєр обіймає владу в Німеччині

ПАТ доносить: Президент Ґінденбурґ приняв канцлера Папена та обговорював справу зміни кабінету. Впевняють, що на припоручення Ґінденбурґа Папен запросить на конференцію представників Центра, Ґугенберґа і Ґітлера. Про склад нового німецького уряду кружляють найбільше суперечні поголовоски. Ґітлерівці домагаються теки канцлера для Ґітлера, теки внутр. справ для Штрассера і теки зак. справ, одначе вона має бути задержана для Папена. Ґітлер бувби рівночасно урядовим комісарем для Прусії а його заступником Штрассер. Ґен. Шляйхер має остати як міністр райхсвери.

Землетрус на Азорах

Азорські острови навістив землетрус. Підчас нього погибло 20 людей, 80 тяжко ранених. Понад 1000 домів лежить в румовищах. Тисячі мешканців таборують під голим небом. Землетрус навістив всі азорські острови. Їх є девять. Найбільше потерпіли острови Фльорес, Торро, Ґрація, Піко і Фаяль (тут лежить в руїні історична церква в м. Гор). На острові Сао Міґуель повстала велика щілина, котру залило море. Через те вигляд острова змінився. Кількасот метрів від берегу виринули з моря підводні скелі високі на кільканацять метрів. Щастя, що землетрус наступив рано, коли мешканці були поза домами. Тому таке відносно мале число людських жертв.

Перун навернув комуніста

Один комуніст приїхав до села Соловіева коло Полонного, щоби виголосити безбожницьку промову проти релігії. Одначе перун ударив та поразив його тяжко. Пропаґатор безбожництва під впливом того факту обіцяв прилюдно не виступати проти Бога і релігії. За те мають його заслати на Сибір. Ся подія рознеслася скоро по околиці та викликала велике враження. Народ вірить, що це палець Божий діткнув безбожника та спричинив навернення.

Бібліотеки в поїздах

Такі бібліотеки є вже в Америці а тепер мають повстати також в Ч.С.Р. За малою доплатою користатимуть з них подорожуючі по ЧСР. Бібліотеки мають складатися з туристичних книжок, з описів подорожий та з красного письменства. В кождім ваґоні буде на видному місці катальоґ бібліотеки. Коли ми діждемося того? Булоб се діло особливо потрібне в сім краю.

Зернові „кишенковці“ в СССР.

До чого „догосподарилися“ товариші...

Большевицький режім довів до того, що голодні селяни з розпуки ходять по полях і ножами та ножицями „косять“ збіжжа та кишенями носять домів, де мелють його первісним способом. Тому комісар земельних справ заповів остру боротьбу з „кишенковцями“ зерна, котрі потайки зрізують колосся. Окремі сторожі по полях слідитимуть не лише за возами й мішками, але й за кишенями всіх, що їздять і ходять через поля.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ — а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ВЕЛЕҐРАДСЬКИЙ КОНҐРЕС

В днях 13—17 липня с. р. в містечку Велеграді на Моравії відбувся 6-ий Велеградський Конґрес. Цей конґрес заповідався дуже гарно, бо цього року припадало 25-ліття Велеградських Зїздів. Вже сам добір рефератів вказував, що цей конґрес мав перевисшити всі попередні. Тимчасом на здивування всіх він не то що не осягнув наміченої собі мети, але навіть не дорівняв іншим. Що дотичить поодиноких рефератів, були досить добре оброблені а деякі навіть дуже добре. На особлившу увагу заслугує реферат д-ра Станіслава Тишкевича: „Praesupposita philosophica conceptus fidei diorumque conceptuum religiosorum apud modernos orthodoxos“, в якім він виказує, який великий вплив на ціле теперішне життя православних церков має філософічна система „potentialism“-у і „occasionalism“-у, полученого з запереченням причини орудникової (causae instrumentalis). З літурґічної секції заслугує на увагу реферат о. Северина Salaville, Асумпціоніста, „Liturgia uti medium in actione unitatis Ecclesiae promovendae“, в якім він ставить тезу, що найуспішнішим середником у навертанню незединених бувби культ Пресв. Евхаристії й Найсв. Серця Ісусового у східній літурґії впроваджений по нормам східного обряду. Між іншим звертає увагу, що се не булоби впровадженням змін у данім обряді, тільки знаком, що той обряд живе й розвивається. (Прим. Цікаво, що навіть не натяknув, що у нас цей культ вже давно через церковні власти впроваджений і ціле духовне життя нашого народу тепер на нім розвивається).

Коли-ж візьмемо під увагу конґрес як такий, то він не то що не дійшов до належного собі рівеня, але і не приніс найменшої користи для навернення незединених. Що більше може навіть і зашкодив.

У конґресі можна відріжнити два прояви: богослуження і властивий конґрес. Що тичиться першого, то дуже немиле і навіть прикре враження робить східна каплиця Св. Кирила і Методія і спосіб відправлювання у ній східних літурґій. Вистарчить колинебудь раз бути в тій каплиці присутним на відправі східних літурґій, щоб раз на все стратити всяку симпатію так до східної літургії як і взагалі до унійної праці на Сході. Тут справді не Слава Божа процвітає а один великий ґріх, як це висловився католицький епископ. Слід зазначити, що каплиця уряджена на зразок чисто візантійський.

Що-ж тичиться властивого конґресу, то в першій мірі дається завважити брак точного определення цїли. Самі провідники не знають сказати, що вони властиво хочуть осягнути через той конґрес.

Дальше, ціле провадження конґресу не відповідало як слід його завданню. Вже сама відсутність многих прелеґентів робила досить прикре враження. Передовсім далася відчути неприсутність Ексц. D' Herbigny-я, якому Св. Отець відрадив брати участь у конґресі,

як це сам зазначив у висланій телеґрамі.

Розложення рефератів цілком не відповідало психіці і витревалости слухачів: 3—4 години без жадної перерви, в горячих липневих днях, при теперішних загально слабих нервах, слухати стисло наукових викладів, це річ неможлива. А при тім ще часто повторялися майже ті самі виклади. (Порівнай реферат д-ра Gardilla, J. Dwornik-a i Salajk-a. Правда, вина в тім не орґанізаторів, але самих прелеґентів, що завчасу не порозумілися і не обробили належно поручених собі тем). А вже дуже невідповідним було виключення всякої дискусії і недопускання до слова навіть таких осіб, що в першій мірі повинні були забрати голос і надати цілий напрям конґресови — так, що мимоволі приходить на думку, неначеб то одна якась горстка людей своїми ідеями і фантазіями хотіла заволодіти цілим конґресом і в свої руки взяти монополь унійної акції.

На кінець, сама ідея реліґійного панслявізму, яка тут вибивалася, не дуже відповідає духови католицькому. А вже саме обмеження цілої унійної акції, що так скажу, тільки до Росії, лишається цілковито поза поняттям католицизму. (Порівняй інтервю одного учасника з пралатом Др. Ґлівецом, який каже, що ціла акція лиш тому звернена на Росію, бо з іншими не можна нічого зробити і Росіяни у всім беруть провід.(!?)).

Правда, деякі одиниці дуже ідейні, всіми силами стремлять до того, щоб велеградські конґреси стали на висоті свойого завдання. Та на жаль таких одиниць не богато і не мають вони жадного впливу на конґресі. Дав-би Бог, щоби слідуючі конґреси вступили на інший шлях, що провадивби певніше до бажаної цілі. Учасник.

Примітка: По думці деяких поважних учасників ба й самих орґанізаторів Велеградських конґресів сегорічний Зїзд був вже їх омеґою і до їх скликання вже більше не прийде. — Знаменна є відсутність Еп. D' Herbigny, який як звісно уходить за душу унійної акції між Москалями, чи там на Сході.

Штука гарного говорення це передовсім штука правильного думання. (Сорен).

*

Від розсудливости і мудрости знаменитих промовців залежить не тільки доля поодиноких людий але й державних спільнот. (Ціцеро: „Про бесідника“).

Релиґійний рух в СССР.

Монахійський часопис „Ґраль“ помістив цікаву статтю кн. Оболенського. Автор описує в ній цікаві прояви релиґійности серед населення СССР. Тайні релиґійні товариства зосереджуються головно на кавказькім березі Чорного Моря. Большевики знають, що кавказькі колєктиви своїм устроєм дуже зближені до релиґійних товариств, сект і навіть до монастирів. Одначе в них все так замасковане, що трудно найти підставу до переслідувань. Зворот до релиґії проявляється в СССР не лише у старшого покоління, що розчароване теперішним режімом, шукає розради в повороті до давної традиції, але головно серед молодого покоління. Один священик з СССР оповідає, що головно два питання цікавлять тепер людий в Совітах, навіть тоді, коли люди стоять у хвостах: Бог і хліб. Хоч усі диспути на релиґійні теми остро заборонені, то всюди, де лише збереться кілька осіб, говориться про релиґію. Питання, котрі ставляться в такій дискусії, доказують глибоку потребу віри і ревізії вщіплюваних переконань. Тайні релиґійні товариства, т. зв. „лицарські брацтва“, що повстають серед большевицької молоді, розростаються чимраз ширше.

Думки студентки

з приводу реколекцій*).

Чи подобалися мені реколєкції?

Се хіба зайве питання, бо кому вони можуть не подобатися? — А чому подобалися, на се відповідь досить довга.

Студентка за час викладів занята всім: і викладами і наукою, іспитами й оплатами, клопотами і потребами щоденного життя, на все мусить найти час, на ріжні заняття мусить жертвувати цілі години, а для себе, для добра і спасення її душі, на приокрасу її чеснотами, на вироблення католицьких переконань і засад, лишається всього хвилинка веч., коли вже орґанізм вичерпаний цілоденною працею, коли повіки силоміць западають на очі та непереможний сон склонює голову до спочинку. Тоді відмовляємо чимскорше молитву, а про якісь розважання чи застанови над собою й життям і мови нема, бо ще й тоді нераз справи дня вдираються в нашу думку і застановляють слова молитви. І так цілий рік, день подібний до дня, як дві каплі води, кождий однаково скупий на хвилини потрібні нам до удержання внутрішнього життя.

Отже з радістю витаю реколєкції. Передовсім глибока тиша, мовчанка. Всі справи усуваються десь далеко поза горизонт, а перед очима остає тільки одна справа — справа душі. Те, про що я ніколи не мала часу подумати, стає одиноким предметом мойого розважання, а все проче, се тільки побічні, підрядні справи. Я маю нагоду вглянути в себе, занятися тільки собою, прослідити, що доброго зробила я і пізнати, оскільки більше в мені злого. Все, що я роблю за сей короткий час, служить мені тільки до тої самої цілі. Прочитані книжки або помагають пізнати основніше правди св. віри, або подають приміри, ґідні наслідування, чи способи, якими можна викорінити зло зі серця, а защіпити добро і чесноти, щоби ґідно і без зневаги того імени можна назвати себе христіянкою.

Вони також удержують мене в певнім настрою, потрібнім до поважного розважання. Конференції о. провідника вказують дорогу, якою мають іти мої думки, вказують важні місця, над котрими слід спинитися та точніше їх розглянути. Під таким проводом і в такому настрою думка стає немов чистіша, більше прозора, і я бачу те, чого в гаморі буденного життя певно не завважалаби. Я тепер зачинаю пізнавати себе з иншої сторони, ніж я знала до тепер і попередне знання себе здається мені малим і пустим. Щойно тепер зачинає душа жити правдивим життям, не якимсь немов краденим, яким жила до тепер. В гаморі життя, серед безлічи справ душа тільки тугою вививалася до Бога та якось відрухово і немов несвідомо шукала Його, а тепер йде до Нього ясно, свідомо і добровільно, зі щирою радістю витає Його та в безмежній покорі й пошані паде до долу перед Його могучістю.

По реколєкціях чуюся немов відсвіжена, чую якусь силу в душі, котра дає мені сміливість знова вступати на твердий шлях життя і без нарікання та стону йти до означеної цілі; з жалем опускаю мури інституту і питаю себе, чи не моглиби реколєкції бути бодай удвоє довші. Мене наповнює якась дивна радість і мила надія в моїм серці, я чую, як у мені родиться щось добре і гарне і з тим почуттям і якнайкращими постановами на будуче йду на стрічу дальшому життю.

*) Містимо сі оригінальні рефлєксії студентки як річ в нашій публіцистиці досі небувалу і як доказ, що й серед нашої молоді йде до ліпшого. Такі думки про внутрішне релиґійне життя були серед нашої інтелігентної молодіжи просто немислимі ще тому кілька літ. — Ред. „Н. Зорі“.

УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

5) Директор Іван Герасимович: Зі слів передбесідників довідався я, чому товариші невдоволені з того напряму, який є в „Учит. Слові“. Мушу сказати, що такі орґани т-ва, як „Учит. С.“, в даних обставинах дуже трудно редаґувати. Це офіціоз т-ва. Влада відноситься до него дуже строго. Якби „У. С.“ написало тістріше так, як властиво повинно писати, безкомпромісово, тоді можна мати дуже далекойдучі наслідки. Що до національного і політичного становища „У. С.“, то якби воно зачало містити відповідні статті та інформації, то моглиби бути прикрі наслідки і для цілого т-ва. Були часи, коли т-во було кілька літ закрите і ми не могли розвивати діяльности. Щоби „У. С.“ могло енерґічніше виступати, це не моглоби статися без небезпеки для цілого т-ва. Тому треба вибачити колєґії „У. С.“, що мусить дути на студене і горяче. Один передбесідник слушно добачував упадок духа. Це дуже небезпечна річ для учительської орґанізації. Коли попередніми роками був підйом духа, то тепер він задержаний. Щоби цьому зарадити, треба попри офіціоз заложити незалежний орґан, котрий бувби речником учительства та отверто, без страху міг порушати та проводити ідеї. Зверталися до мене, щоб я обняв редаґування такого орґану. Може пацифікація перешкодила цему, досить що до такого орґану не прийшло. Та на щастя тепер кооператива „Р. Ш.“ видає журнал „Р. Ш.“ „Майне Веніґкайт“ є редактором цього журналу. В ньому міститься всі надужиття, борониться інтересів учительства. Ми порушили справу Дзедушка з Рогатина (Бенямінка ББ). На нас натискали, щоби не містити навіть 50% того, що ми написали. Хочу тут піднести, яка велика вага незалежного орґану для учителів і школи. Такий незалежний орґан не допустить до упадку духа серед учительства. Тому 28 літ був ще більший упадок духа, коли я почав видавати учительський орґан „Промінь“. А прецінь „Промінь“ підніс учительський стан. І в 1904 р. такі гельоти і парії, що боялися своєї тіни, по підйомі духа зорґанізували таку орґанізацію, як наша В. П. У. У., котру треба поставити на першому місці серед українських орґанізацій. Коли ми могли з такого елєменту викресати духа і створити таку орґанізацію, то тепер, коли орґанізація вже є, підйом духа при помочі „Р. Ш.“ можна вдержати. „Р. Ш.“ це лучник між учительством і громадянством. Не все українське громадянство доцінює працю українського учительства. Співпраця журналу „Р. Ш.“ з учительством принесе найкращі наслідки. Звертаю увагу на те, щоби присутні підперли орґан „Р. Ш.“. Передплата місячно 1 зол. В статуті В. П. У. У. є слово — „український“, воєвода приймив його. Треба використати всі можливости праці! (Оплески). — П. Ґірняк (Станиславів): Хочу звернути знов увагу на справи маєткові. Мені здається, що тільки „Р. Ш.“ має якесь значіння, бо все інше нічого не варт. Ми народні учителі поза рамами укр. народу і суспільности. З нами ніхто не числиться. В школі учителі вчать після одного русла. За національне виховання переносять зараз на захід. З психольоґічного боку це нас дуже обиджає. Обставини нас так притискають, що не можна жити. В Станиславові ми всі асекуруємо „Р. Ш.“ по 1000 зол. Плачу рекомпензату за те, що я трус. (Голос: „То зле, що ви трус!“). Від 1926 р. йде в Станиславові акція в справі бурси. Кождий з нас давав по 100 зол. на бурсу. Ми їздили по сусідних повітах стягати векслі. Та Дирекція чомусь не одобрила цього. Нині тяжко учителеві мати родину. Ставлю конкретне внесення: віддати з кімнати при вул. Унії Люблинської (у Львові) на бурсу для студентів високих шкіл, дітий учителів. Там може бути 10—12 дітий. Це буде певна рекомпензата. Також треба утворити хоч одну стипендію для заграничних студій для студента з учит. родини. Щож до оселі, то треба звільнити дотеперішнього управителя, п. Івантишина (емерита), а дати там безробітного. — П. Сілецький: Тут є внесення збільшити допомоговий фонд, але звідки взяти і як його ужити? Треба побільшити фонд на передшкілля. Даймо завязок по повітах, а селяни самі доложуть решту продуктами. Такі кандидати малиби по 20—50—100 зол. та удержання. Безробітні дісталиби посади. — П. Стефчак: Треба наладнати відносини між Дирекцією, Н. Радою та учительством. Від нас вимагають виконування обовязків. Та з другої сторони члени мають право оборони. В імя правди застерігаюся перед диктаторством делеґатів львівської округи. В кількох випадках їх заряджения ломали статут. Для добра т-ва ті інциденти мусять бути зліквідовані. Але дир. Ющишин мов води в рот набрав і заслонявся тим, що він не делеґат. Головні чиники не придержувалися в своїй діяльности статуту. Чому не виготовлено подрібного звіту з діловодства, з бібліотеки, з рахунків спілки? Що до оселі, то вона хіба на те, щоби користали з неї богаті і здорові! (Голова: Хорих не можна держати в оселі, бо це не санаторія!) Апелюю до зборів, нехай вплинуть на те, щоби орґани т-ва перестерігали статут т-ва! — (Д. б.).

Сила вимови може суперничати тільки з силою любови. (Фердинанд Коркос).

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

31. Чужі і свої.

Хто докладно перечитав і совісно передумав наведені досі документи, той мабуть мусів прийти до погляду, що польський маґнат Потоцький, як доказує його д о в і р о ч н и й звіт, мав для нашого Чина в його минулім більше піетизму ніж наші Українці, навіть ті, що стояли на високих церковних становищах. Бо як лиш вийшла папська булля про реформу Чина, накинулися на неї всі наші часописи в Галичині, виступили автори з брошурами — і то так православний П. Куліш — як і католицький священик о. Данило Танячкевич. Той послідний взивав духовенство „до дѣла гôдного его релігійнои ролѣ“... „Се нашь часъ, писав о. Т., се не тôлько робота самообороны противъ нападôвъ Римскихъ. Се часъ для насъ акційнои дѣяльности, часъ религійного подвигу“...[169])

Який страшний хаос в голові інтеліґентного чоловіка і ще до того католицького священика! Бож о. Т. не перейшов ані на православіє ані на лютеранізм. Борба з Апостольським Престолом — се у нього реліґійний подвиг!

Св. Вітцеви грозить о. Танячкевич Синодом руської Церкви!

А не треба забувати, що той чоловік був представником нашої суспільности і зокрема нашого катол. духовенства.

Проти реформи виступили віча, преса і все звернулося проти папського Престола! Та — що найгірше — наші тодішні церковні власти не здобулися на оборону папської буллі. Аж по кількох місяцях перемиський епископ Ступницький видав пастирський лист з 1. жовтня 1882 р. і в нім виложив причини реформи Чина і станув в обороні папської буллі. Та цілий ряд місяців: май, червень, липень, серпень і вересень шаліла нестримна борба по часописях і соборчиках. І ніхто не здобувся ні на вияснення справи ні на осудження брошури О. Обачного — ще й захвалювали ту брошуру і зачислили її до науки, штуки і літератури“[170])... Ніхто в тім горячім часі не знайшов для минувшости Чина ні слова признання, ніхто не здобувся на слово правди. Правда видало було потому сімох священиків відозву: „До Русинôвъ галицкихъ вѣрныхъ своей Церкви и народови“ і підписало її 9. наших інтеліґентів і 184 селян. Се знак, що суспільність ще не зовсім була хора. Між підписаними є й один Василіянин, о. Загорович ЧСВВ (один на весь Чин!) В тій відозві вказують вони жерело зла в нашім народі і Церкві: очищування обряду і заводження якихсь новостей на лад схизматицький. Ось їх слова: „Хотяй бы кто зъ насъ не зовсѣмъ годилъ ся на тую реформу Василіянскихъ монастирôвъ, то теперь мы уже того не змѣнимо нашими протестами. Но запытаймо: Кто тому выненъ що учителѣ духовнѝ и проводыри руской Церкви въ Галичинѣ утратили довѣріе у найвыжшой власти церковной и у найвыжшой власти державной? Що зопсовали долгиі лѣта нещирого, лихого поступованя, того протестами не направится! Отже теперъ у ш а н у й м о в о л ю П а п ы р ы м с к о г о и Найяснѣйшого Монархи и въ будущности стараймося такъ поступати, щобы помеже духовеньствомъ рускимъ не бракло нѣкогда учителôвъ духовныхъ, которыхъ преданность церкви каѳолической не пôдлягалабы жадному недовѣрію ни въ Римѣ ни въ Вѣдни“.

Се друковане письмо видано у Львові 9 червня 1882 р. І хоч воно висказувало щиру правду, не знайшло послуху, а о. Малиновський, ґенеральний Вікарій у Львові, ще за зле взяв виступ тих 7 священиків, 9 інтеліґентів і 184 селян. Побачимо се дальше зі звіту о. офіціяла Малиновського намісництву. Тут мимоходом замічу, що вся переписка наших тодішних Ординаріятів і поодиноких церковних достойників, навіть найбільших націоналістів до Намісництва, писана в німецькій мові, хоч рівночасно бачили, як польське духовенство вело переписку в своїй мові.

Перемиський епископ Ступницький доперва в 1884. р. дав деякі правдиві вияснення, але сам собі в дечім противорічить; хоч осуджує пересадного духа націоналізму у тодішних Русинів, то сам в дечім поділяє думки тодішної преси.[171])

Так віднеслися наші до великого діла Апостольської Столиці, котре св. Римський Престол переводив для нашого добра. Чи се нам приємне чи неприємне, правду треба сказати і з притиском її підчеркнути: Польський пан мав більше зрозуміння для добра нашої справи ніж загал нашої світської й навіть духовної інтелігенції. Українська інтеліґенція в своїй безпідставній гордости переціновала свої сили і се підніс о. Сарницький в однім своїм письмі, яке наведу низше. Се доказ, що він один з тодішних Українців мав здоровий політичний розум. Що ніхто з наших видних людий немав тоді того здорового розуму політичного, не думав по католицьки, але так, як вичитав в ліберальних і протестантських часописях, се виразно і недвозначно вказують архівні документи.[172])

Ніхто не сумнівається, що до правдивого католицького духа тодішних наших епископів[173]), одначе супроти хосу в реліґійних і політичних поняттях тодішної нашої суспільности, показалися вони на якийсь час бездільними, аж випровадив їх з тої інертности намісник Потоцький, як се побачимо низше. Те саме, що про польського пана Потоцького треба сказати і про німецько-австрійського урядника, міністра Конрада Айбельсфельда та про інших австрійських міністрів, не кажучи вже про італійських представників Апостольської Столиці, як нунція Вануттелія, кардинала Сімеонія, секретаря пропаґанди Кретонія, пізнішого кардинала, та розуміється найбільше про самого св. Отця Льва XIII., що знаменито опанував історію нашого Чина і горячо бажав його відродження, щоб ужити його до великого діла поширення св. Унії на Сході й полудни Европи.

Так гляділи на наш Чин чужі, великі уми, маючи далекосяглі пляни щодо Чина. А з наших політиків і вчених від хвилі реформи не здобувся ніхто ні на одно слово признання для значіння свого Чина. Вони у Василіян бачили весь час тілько неґативні сторони. А не розуміючи значіння Чина, ще й кричали проти спасенного діла реформи, започаткованого нашим протоіґуменом і піддержуваного для нашого добра Апостольською Столицею. Кричали довго, дуже довго.

Австрійські цісарі Марія Тереса і Йосиф II. українських монахів Василіян ужили свого часу до місії між православними Ускоками на Пограниччі та Альбанії. А папа Лев XIII. розпочинаючи свою акцію навернення Сходу, подбав насамперед про піднесення української Церкви, реформуючи Василіянський Закон, підносячи львівського митрополита до гідности кардинала й основуючи руську Колеґію в Римі.

Про се є згадка в письмі о. Лазара Березовського ЧСВВ справленім рукою протоіґумена пок. о. Філяса ЧСВВ, як також письмо Д-ра Василя Щурата в архіві монастиря св. Онуфрія у Львові (без чисел). Сі письма стають у звязку з проєктом ще митр. Рутського, „що старався в Римі о піднесення митрополичої столиці до гідности патріярхату, видячи в тім великий вплив на цілий Схід. А і те, що вище сказано про Марію Тересу, Йосифа II., Льва XIII, свідчить чейже ясно, як ті великі уми гляділи на укр. катол. Церкву“. (Слова рукопису о. Філяса ст. 5).

До проєктованого ще за Рутського патріярхату, який після думки о. Філяса мавби осідок в Галицькій митрополії, мали бути прилучені і давні угорські епархії: Мукачівська і Пряшівська та Крижевацька, що досі є властиво суфраґаніями латинських епископів, бо не мають своєї митрополії. Бувби се великий чинник впливу укр. катол. Церкви на Сході, на Балкані і в Росії, де вже зачався був рух проти безголовного складу синодів. Що у Львові є два епископи, римо-католицький і вірменський, в тім нема трудности, щоби і вони мали мати претенсії до тих титулів, сеж не територія польська ані вірменська“. (ст. 5). Напись сего цитованого рукопису є: „Церква українська греко-кат. в Галичині як чинник впливів Австрії на народи грецького обряду та її потреби“.

Той проєкт виринув у василіянських кругах в часі великої війни. На підставі того проєкту, наш Чин і наша Церква мали на випадок побіди Австрії поширювати свою діяльність на схизматицькім Сході. До того проєкту пок. о. Плятонід Філяс як протоіґумен Чина (а на еміґрації у Відні ще й як Апостольський Адміністратор) поробив замітки. Цілий той проєкт упав з хвилею розгрому Австро-Угорщини.

---

[169]) Гл. Брошурка о. Обачного: Правдивѝ причины, для якихъ упадае у насъ Чинъ монашій св. Василія. Львôвъ, 1882.

[170]) Гл. „Дѣло“, ч. 39 з 22 мая 1882. рубрика: Наука штука и литература. Редактором Дѣла був тоді Володимир Барвінський.

[171]) Гл. його письмо (29. ст.) до Президії Намісництва в архіві Bundesministerium für Unterricht у Відні, ч. 9809 ex 1884. Копія в архіві монастиря св. Онуфрія у Львові (ще без числа). Копія виконана у Відні 1932 р.

[172]) Ось слова епископа Сильвестра Сембратовича в звіті до галицького намісництва: „Die Wiege des allgemein bekannten Antagonismus gegen die Jesuiten ist im Westen gestanden und derselbe ist zu uns mit der fortschreitenden liberalen Bildung und Richtung von dort gekommen und wird seit jeher in den Schulen durch liberalisierende Professoren, im Publikum durch Zeitungen verschiedener Zunge genährt und gefördert“. Гл. архів Bundesministerium у Відні, ч. 573/Ord. ad 3809/84. Копія в архіві монастиря св. Онуфрія у Львові. Сей звіт переслало галицьке намісництво до міністерства віроісповідань і просвіти а тепер є він в Bundesministerium für Unterricht.

[173]) Епископ Ступницький в своїм обширнім звіті до намісництва в справі резолюцій ухвалених на загальнім вічу Русинів 1883 р. дає знамениту відправу тодішним нашим політикапам — а не менше звертає увагу правительства на легковаження релігії в тодішних школах. Сей звіт вислало намісництво до міністерства віроісповідань і просвіти. Ось його слова: „Was schliesslich die in der Petition vorgebrachten Motive im Allgemeinen anbelangt, so sind dieselben nach meiner persönlichen Ansicht nicht grund- und stichfest, und wie eben gesagt, nicht aus dem Leben der kath. Kirche geschöpft; möglich, dass die Petenten, welche, wie ihre Namensfertigungen zeigen, Layen sind und schon aus der neueren Schule, in welcher — leider! — dem Religionsunterricht zu wenig Raum gelassen und derselbe nur als Nebengegenstand, aus welchem die Maturitätsprüfung nicht zu machen ist, angesehen wurde, stammend, ungenügende Kenntniss dieses so wichtigen Gegenstandes aus dieser Schule heraustrugen und dem derzeitigen liberalen Zeitgeiste huldigend, von der Autonomie einer Nationalkirche träumen, in welcher auch Layen das Wort zu führen berechtigt wären.“ „Übrigens, geben sich die Petenten, unter denen auch Juristen sind, ein ungünstiges Zeugniss über ihre Jurisprudenz und über ihre kath. Gesinnungen, da sie doch wissen sollten, dass es dem Papste als Oberhaupte der kath. Kirche das Recht zusteht, in dringenden, das allgemeine kirchliche und disciplinare Wohl betreffenden Fällen, aus eigener Machtvollkommenheit anzuordnen, was ihm gegenüber der Gesammtkirche und den einzelnen kirchlichen Institutionen als erspriesslich und heilbringend erscheint, es demnach Gewissenspflicht eines jeden treuen Sohnes der kath. Kirche sei, diesen Anordnungen willig sich zu unterwerfen.“ З сего письма видно що Епископ Ступницький був на своїм становищі ще найвідповіднішим. Одначе і він підпадав під впливи, які панували в суспільности та не сповняв свого обовязку зараз, аж хіба під впливом намісництва.

ВІД УТОПІЇ до ТИРАНІЇ

Критика большевизму*).

Большевизм уважає себе могутньою силою, яка не лиш унаслідила буржуазний устрій, але й перемогла його. Большевизм вказує на се, що буржуазний устрій не відповів завданням. Бо він витворив пропасть між масами знужденілих і робучих кляс та малим числом посідаючих богаті матеріяльні засоби, спричинив нинішну крізу й загрожує світови безнастанними війнами. Зате большевизм покликується на свій практичний матеріялізм, який признає лиш такі ідеали, що надаються до суспільного ладу й господарського розвою; покликується на свою безоглядність, яка не знає жадних традицій та не рахується ні з фінансовою бюрократією, ні з могутнім капіталізмом; доказом того його соціялістична розбудова в совітській Росії.

Булаб се ошибка й омана недосягліть або досягліть большевизму основувати на удачі чи невдачі т. зв. пятилітки. Також не ходить о се, чи большевизм в практиці сповнює свої приречення і замість соціялістичної суспільної розбудови творить державний капіталізм, який веде насильством малий гурток людей. Большевизм рішучо переліцитовує всякі ліберальні й капіталістичні суспільні програми й обіцянки й тим ділає на маси. Він на все має ясну й просту відповідь, чого ніколи не може дати замотаний, неясний, в собі противорічний ліберальний світогляд. Се бачимо й на наших галицьких відносинах. УНДО, ліберальна орґанізація, так далеко посунолося в суспільній програмі, що від большевиків запозичило клич: „земля без викупу“. Та сей клич неясний, в собі противорічний і нещирий. Чому лиш великій посілости забирати землю „без викупу“, а не середній? А коли й середній посілости забирати землю, то як лишати малу посіліть? Як забирається землю, то чому не забирати доми, фабрики, копальні і гроші в банках? Під тим оглядом большевизм послідовніший і саме тим він стихійно ділає на маси.

Також не дасться вести успішно боротьбу з большевизмом абсолютним обстоюванням теперішнього суспільного й політичного ладу. Якраз теперішні й політичні й господарські відносини, збудовані на ліберальнім капіталістичнім світогляді, не дописали. Отже большевизм являється масам як ратунок від цілковитої катастрофи. Його повстання се свідоцтво, що суспільний лад не в порядку. Ось тут ясно видно, до чого мусів і мусить довести такий світогляд, що відкинув одиноку основу ладу, Божий закон і реліґію. Певно, що не можна ігнорувати політичних і культурних напрямів большевизму, та вони не рішаючі. Рішаючий тут його світогляд, який можнаб назвати: матеріялістичною реліґією спасення людскости. І лиш у сю сторону звернені удари на большевизм для нього небезпечні. Се добре знають самі большевики й тому за найнебезпечнішу для себе вважають реліґію загалом, а передовсім католицьку реліґію і католицьку Церкву. Реліґія вказує людям на Бога, Сотворителя і Царя; вчить, що земне життя се лиш час проби, боротьби й заслуг, та що по сім життю слідує вічне і що те вічне життя треба собі заслужити вірою в Бога й величанням Його маєстату та сповненням Його закону так у життю приватнім як і суспільнім, горожанськім та державнім і то під санкцією вічної кари; сі правди в самім корені підтинають большевизм, ломлять його основи й виказують абсурд „раю на землі“ в формі соціялістичного суспільного ладу. Треба доказати, що большевизм не лиш не сповняє заповіджених обітниць, але веде якраз до противних наслідків; що він не лиш не наближається до здійснення своєї утопії т. є „раю на землі“, але віддалюється від неї так, що мало вже бракує, щоб ту землю, долину сліз і вигнання, не перемінив в дійсне пекло.

Оден з найбільш неґативних обявів большевизму се применення безоглядного террору. З початку большевики говорили, що вони „на разі“ мусять ужити террору, щоби створити новий свобідний, суспільний лад. А що тепер діється з тим запевненням? Террор не лиш не уступає, не лиш не лагідніє, но навпаки поширяється і кріпне щораз більше. Тепер примінюється террор не лиш до контрреволюціонерів, але й до партійних членів, коли вони інакше думають, як провідники або, як там кажуть, не держать „головної лінії“. Се веде до повної деморалізації й корупції. Богато „товаришів“ удає прихильників пануючої лінії та нещиро примінюється на зовні до поглядів тих, що мають в руках власть і силу. Тим чином ославлена „диктатура пролетаріяту“ змінилася на диктатуру над пролетаріятом. Коли вже раз проголошено террор за політичну збрую, то вже ніхто не всилі поставити границі терроровi. Троцький зовсім не має рації, коли жалується на терористичні способи, які Сталін примінив до нього. Сталін уважав Троцького небезпечним для большевизму й тимсамим після теорії большевизму належало і проти нього вжити террору. По засадам большевицької доктрини про небезпеку большевизму рішає провід партії. І тому террор у большевизмі не може мати ніяких моральних границь. Хто дірветься проводу й власти, той може не лиш зглядом противників руководитися безоглядністю, але також бувших партійників нищити як лиш захоче, коли вони йому не на руку.

Причина того в тім, що большевики поставили соціялістичний суспільний лад найвисшою цілю людини, і тій цілі все мусить підлягати. Се довело до відчоловічення людини. Вони за всяку ціну намагаються сю ціль осягнути, а ся ціль вповні не до осягнення. Суспільність не всилі гармонійно сама для себе працювати. Вона і в соціялістичнім ладі мусить мати авторитети і провідників, які мусять її провадити й нею управляти. Так віра в утопію веде до щораз більшого террору, викликує деморалізацію і корупцію і лицемірство, й тоді вже нема способу, щоб завести нормальний стан. Через те нещирість і террор мусять кріпшати і террор примінений в інтересі утопії переходить незамітно на террор для забезпечення

*) Гл. 53. ч. „Н. Зорі“.

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 11)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Третим доказом такого відношення постороннього чинника зглядом тилявсько-лемківської схизми — було поблажливе толерування всяких вибриків тамошніх схизматиків проти греко-католицької Церкви та її вірних в Тиляві й Терстяні тай по инших лемківських селах. І так по перше — нічого, або майже нічого не зділано тоді, коли таким вибрикам можна було ще наперед запобічи. Колиж опісля такі вибрики в виді нападів на уніятські церкви і приходства та у формі ріжнородних, зділаних уніятам пакостей вже на ділі наступили, то переважно або й цілком трактовано їх безкарно. А вже зовсім незрозумілий факт, що мимо обовязуючого конкордату толеровано численні, некультурні та повні клевет і очернень погані виступи схизматицьких батюшок проти Апостольської Столиці. Малося враження, що це діється у схизматицькій Росії а не у тих, що в міру потреби й власних вузьких інтересів заявляють перед ким треба, suam semper fidelitatem. та свою „історичну“ місію. Такий прим. крикун, як о. М. І. в Тиляві, міг собі виголошувати та виговорювати на вайвищого зверхника катол. Церкви, що лиш захотів та нікого міродайного нічо це не обходило.

Но вороги св. Унії перечислилися у своїх рахубах на повалення її. Бо не тільки не прийшло до розбиття гр. кат. Церкви як цілости, або хоч на Лемківщині, а навпаки, прийшло до її скріплення та внутрішньої консолідації... А прецінь вже краківський „Ілюстровани Курєр Цодзєнни“ з нетаєною радістю в своїй передовиці свого часу писав о „грозьним вступе церкві ґрецко-католіцкей“, та своїм звичаєм складав його причину на рамена „розполітикованих парохуф ґрецко-католіцких“.

Тимчасом під впливом напастей схизми на Лемківщині скріпилася самооборона греко-католицької Церкви. В місцевостях заражених або загрожених схизмою змоглася освідомлююча, католицька, унійна акція, як успішна противага сусідської „автокефальної“ схизми. Вслід за тим загомоніли на Лемківщині незнані або закривані та десятками літ затаювані там слова: „католицький, католицизм, католицька Церква“. Шириться католицька свідомість і ліпші одиниці з поміж відпавших опамятуються та вертають до св. католицької Церкви.

Що більше!... Лемківська схизма причинилася нехотячи до створення у нашій Церкві спеціяльного типу священиків-душпастирів, що є в стані й у спроможности видержати та провадити апостольську працю навіть серед найтящих умовин, незнаних та неподибуваних ніколи перед війною. В далеких, тяжко доступних ґірських місцевостях, де вони мали всіх або майже всіх проти себе, де зверталася проти них вся лють схизми і злочинних підбурювань, де грозила їм навіть смерть з рук збаламученої товпи, — вони держали мужно й непохитно прапор св. католицької віри. І дали тим доказ, що нема сили, яка знищилаби св. єдність в нашім народі.

А тимчасом сусідський чинник через своє скавпливе підпирання схизми на Лемківщині сам виплекав собі ворогів. А іменно гірші й слабші характером одиниці серед відпавших від св. католицької Церкви через своє відступство стратили цілком віру та перетворилися у пригожий, запальний матеріял для небезпечної вже й для самого третього чинника атеїстично-комуністичної пропаґанди на Лемківщині. Про се також поговоримо дальше.

VI. Занепад тилявської схизми.

1. Даремні зусилля над стабілізацією схизматицького руху в Тиляві.

Враз з шаленою зовнішньою пропаґандою розвинули схизматицькі аґітатори також оживлену працю над укріпленням схизми в Тиляві та над створенням з того села осередок схизматицького руху на Лемківщині. Для осягнення тої цілі старалися вони наперед захопити місцеві уніятські храми в Тиляві й Терстяні, гр. кат. приходські будинки й ерекціональні ґрунти, щоби таким чином забезпечити собі матеріяльні засоби до заложення „православної“ парохії в Тиляві. Колиж показалося, що — мимо многократних спроб всі їх зусилля лишаються даремними, тоді вони приступають до орґанізації т. зв. „часовень“, себто каплиць, де буцім то „часово“ — (аж до віді-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
3 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 16—х
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою. Телєфон 57-48.

політичної власти тим, що її захопили. Тут саме показується абсурд всіх теорій, які хотять створити „рай“ на землі. З початку видається, що така утопія оправдана невиносимим станом річей і що вона при помочи революції основно повалить попередний стан. Коли потім не допише, повстає нова революція в імени нової утопії, яка валить попередну. Від утопії до тиранії лиш оден крок і буває, що провідники утопії навіть не завважують, коли ставлять той крок.

Тиранію, яку завели большевики не можна ставити на рівні з політичним або економічним поневоленням. Вона й ширша й незносніша, як якенебудь інше насильство. Се тому, бо большевицька тиранія основується на особливішім світогляді, на своєріднім пониманню єства чоловіка, цілі суспільности й пр. Большевизм намагається змусити чоловіка до приняття специфічних, ним означених поглядів; він не вдоволяється зовнішним послухом для державних і господарських законів. Большевизм хоче опанувати цілого чоловіка: його розум, волю і серце. В майбутности не сміє бути ніякого противенства між індивідуальним чоловіком і суспільністю, тому ціль чоловіка мусить бути тотожна з цілю їх доктриною означеного суспільного ладу. І длятого право істнування має лиш те, що веде до того утотожнення. Се провадить до страшної нестерпимої тиранії. Всяке духове життя одиниці мусить бути знищене, оскільки не підчиняється большевицьким цілям. На місце духової свободи й самостійности одиниць входять формулки большевицької доктрини. Реліґія мусить зникнути з лиця землі; наука лиш тоді має вартість, коли пособляє большевицьким цілям і доктрині, позатим вона не має місця у большевицькім устрою. Це опанування цілого життя тим незносніше чим стає ясніше, що большевицькі кличі не відповідають дійсности; чим більше большевизм з утопії стає тиранією. Большевицьке панування провадить до отуманення мас у великім стилю, а большевик — се варвар, який послугується модерною технікою. Тому скорше чи пізніше мусить наступити духова кріза большевизму навіть якби большевикам удалися їх господарські пляни і наступило піднесення загального добробуту.

Т. Г.

Полоси мовчання

В часі великої війни зауважено, що часто гарматну стрілянину чути було дуже далеко, — а не чути її було розмірно близько. Ті останні полоси, де її не було чути, названо „полосами мовчання“. Тепер анґлійські фізики постаралися в анґлійськім міністерстві війни, що воно звернулося в ґазетах до населення, щоб люди доносили властям, де буде чути гарматну стрілянину в часі маневрів. Ті відповіді докладно розсліджено й на тій підставі видано т. зв. акустичну мапу. Вона виказує, що гук армат було чути на 300 км. від місця, де стріляли, але не було чути на 60 км. У віддалі 85 км. чути було тільки легкі дрожання воздуха, а в віддалі 260 км. гук гармат був дуже грімкий. Ствердивши ту дивну появу, фізики обясняють її так: звукові филі відбиваються в означених слоях воздуха під певним кутом і тому ті під кутом відбиті филі звуків доходять далеко, а ті, що пливуть по поверхні землі, горизонтально, затихають далеко скорше. Полоса атмосфери, де звукові филі відбиваються під кутом, знаходяться в висоті 45 км. А для радіових филь та полоса відбивання знаходиться на висоті 60 км. над землею. Се т. зв. „Полоса Гевесайда“. Користаючи з неї мов з зеркала можна пересилати радієві сиґнали на дуже далекі простори немов „перекидним огнем“.

Сказав їм правду в очи

Російський письменник Іван Наживін про православіє.

На днях появилася надзвичайно цікава книжка російського письменника Івана Наживіна п. з. „Кремль“. Се ориґінальна формою і змістом праця, трохи повість, трохи хроніка, та більше студія, в котрій автор висказує глибокий погляд на ролю православія. Він пише: Навіть вчерашні російські атеісти-вольтеріянці горнуться тепер до церкви в хибнім переконанні, що вона становить єдинюючу силу. Це яскравий блуд. Православна церква наслідком некомпетенції своїх властий, нетолеранції й жорстокости все була силою, котра ділала розкладово на життя російського народу. Зрештою се хибна думка, немовби Росія була православним краєм. Православна була тільки казьонна (урядова) Росія тай те православіє було їй потрібне передовсім до офіціяльних церемоній. Чейже трудно повірити в православіє німецьких княгинь і всіх тих фон Штірмерів, фон Плеве, фон Саблерів і т. п. Всі інформації про зріст впливу православної церкви в сучасній Росії мають сумнівну вартість. Епископ Д' Ербіні, котрий відвідав сов. Росію, нарахував там 13 православних віроісповідань, котрі взаїмно себе виклинають. Напевно можна сказати, що православіє в Росії, хвала Богу, свого давного значіння вже не відзискає. Революція ясно виказала, який марний був вплив правосл. церкви на народ. — Нема сумніву, що російська думка вперве усвідомила собі значіння православія в отсій праці Івана Наживіна. А він сам, прийшовши до таких переконань, витягнув з того консеквенцію й перейшов на католицизм. Його книжку добре булоб поширити між нашими схизматиками і симпатиками схизми.

брання греко-католицьких храмів, зглядно побудування своїх „православних“) — мають відправляти схизматицькі Богослуження.

І так в Тиляві заложено таку „часовню“ на першому поверсі вибудованого ще перед війною кооперативного дому або т. зв. „кулка“, бо на партері цього дому міститься кооперативна крамниця, помешкання для схизматицького батюшки та двох инших льокаторів, себто для кухаря батюшки та знаного вже нам з попереднього уступу патрона тилявської схизми. В Терстяні знов побудовано на ту саму ціль (на положеному недалеко гр. кат. церкви приватному ґрунті) спеціяльну часовню з дерева та закуплено вже до неї дзвони. Для обох „часовень“ посправлювано також найконечнішу утвар, яка походить частинно з незаконного присвоєння собі через схизматиків гр. кат. церковних річей.

Під оглядом канонічно-правним тилявські й терстянські схизматики зорґанізовані в окрему віроісповідну, „православну“ громаду, якої управителем згл. ректором є місцевий схизматицький духовник. Зате не істнує в Тиляві в значінні цивільно-правнім „православна“ парохія, отже схизматики не мають також у себе властивого парохіяльного уряду, який посідавби свої власні метрикальні книги та мав право провадити правильне парохіяльне діловодство. Це останнє належить до повітового староства в Коросні. Воно веде метрики для „православних“, підчас коли батюшка провадить лише реєстрацію поодиноких в обсяг парохіяльного діловодства входячих актів та подає їх до відома староства.

Тимчасом гр. кат. парохіяльний уряд в Тиляві знаходиться так у правнім як і фактичнім посіданні всіх своїх метрикальних книг, з яких він також і для схизматиків має право видавати метрики й посвідки відносно всіх тих случаїв уродин, вінчань і смерти, що збулися до речинця апостазії та що у нього правильно занотовані. Так само мається справа і в инших гр. кат. лемківських парохіях, заражених схизмою.

Рівночасно з орґанізуванням схизматицької віроісповідної громади в Тиляві й Терстяні розпочалася також аґітація за тим, щоб побудувати свою власну, схизматицьку церкву, хоч відступники не тратили, а наївніщі й тепер ще не тратять надії на те, що вдасться їм колись забрати місцеві гр. кат. святині. Вслід за тим вирішено занятися складкою жертв на будову схизматицької церкви. Одначе мимо сильної так амвонної як і позаамвонної аґітації показалося, що жертвенність схизматицьких неофітів у звязку з плянованою будовою їх церкви в Тиляві йде щораз тяще й нарешті цілком занепадає. І так наперед повстала на тлі цеї будови між самими схизматиками драчка на тім, де має станути їх будуча церква, чи в горішньому, чи в долішньому кінці Тиляви. Драчка ця не скінчилась ще й дотепер ніякою розвязкою. З бігом часу знайшлися між тилявськими схизматиками й такі, які твердять, що ніякої, „православної“ церкви будувати в Тиляві непотрібно, бо в Тиляві вже стоїть церква (розум. греко-католицька), отже хто хоче церкви, нехай ходить до неї. Тимчасом для них ніякої церкви, ні духовника вже непотрібно, бо вони вже не вірять ні в Бога, ні в істнування людської душі, отже вони обійдуться вже без всього, що звязане з вірою, Церквою й реліґією...

Заки ще дійшло до такого сумного стану, урядили в 1927 р. тилявські схизматики під проводом ославленого о. М. І. збірне паломництво до Почаєва, щоб укріпити там у паломниках „православного“ духа та за їх посередництвом поширити його також і в Тиляві. На коштовну, далеку поїздку до Почаєва і з поворотом витратили схизматики богато гроша так, що з цеї причини прийшло було навіть до непорозумінь між тодішним схизматицьким духовником в Тиляві та провідником повищого паломництва о. М. І., а патроном тилявської схизми, М. К. Бо останній пропонував ужиття тих грошей — замість на паломництво — на будову схизматицької церкви в Тиляві. З цілої поїздки схизматики не мали очевидно ніякої користи: бо що доброго можна взяти від того, хто сам знаходиться в стані духової мертвоти й розкладу? А таким розложеним уже, вонючим трупом є схизма, або т. зв. „св. православіє“! Одиноким „успіхом“ цеї поїздки були хіба тільки образи та ікони, що їх паломники привезли зі собою з Почаєва та враз з фотоґрафічними знимками о. М. І. і своїми порозвішували у своїх домах.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА—НАУКА—МИСТЕЦТВО

Г. ДОМНИЦЬКИЙ.

Завершення орґанізації Партії Центра

В часи заснування католицької партії Центра в рр. 1870 і 1871 не могло бути і не було багато мови про її формальну орґанізованість. Дошкульні удари „культуркампфу“ немов самі довели до того, що партія Центра мала успіх у виборах до ляндтаґу і райхстаґу. Розуміється, тому сприяли й католицькі орґанізації, як „Piusvereine“ і т. д. Непорозумінь або труднощів трафлялося тоді в катол. русі дуже мало. Та в головних справах були члени партії однозгідні. Через те дрібні ріжниці в поглядах відходили завжди на бік, або їх рішучо поборювано, як приміром так зв. „теоретичний спір“, про який буде мова далі. Всю політичну працю партії, як рівнож вибори до ляндтаґу чи райхстаґу, переводили добровільні провідники, яких висувало політичне життя на чоло німецького католицького руху. Тіж провідники були заразом і провідниками фракцій Центра, які й творили саму партію, котра в політичному відношенні — в парляменті репрезентувала всіх німецьких католиків. По скінченні „культуркампфу“ до її думок і голосу, ба навіть до назви, приєдналися: „Bayrisch-patriotische Partei“ (1887). „Katholische Volkspartei“ в Бадені (1888), „Zentrumspartei“ у Віртемберзі (засн. 11. VII. 1894 в Ульмі) та місцеві партії Центра в Прусії, як у Вестфалії, Шлезії й т. д. Їх обєднання в одну німецьку партію центра наступило щойно по орґанізації краєвої партії Центра в Прусії.

В той час, коли згадані партії Центра в Баварії, Бадені й Віртемберзі були вже зорґанізовані та представляли краєве заступництво, пруської партії Центра ще не було. Це наступило пізно, щойно 24 березня і 1 грудня 1908 року, коли тимчасово принято Satzungen des Landesausschusses“ der Preussischen Zentrumspartei“ та вибрано її „Landesausschuss“ — Краєвий Комітет. Дня 17 березня 1912 року наступила зміна того статуту, тому остаточне його затвердження наступило аж 16 лютого 1913 року (т. VII, с. 425—27). Від цього часу той статут творить основу для діяльности пруської краєвої партії Центра. Її комітет складають: а) члени управи фракції Центра пруського ляндтаґу, б) члени пруської управи фракції Центра німецького райхстаґу та в) предсідники місцевих проводів партії Центра з Райнляндту, Вестфалії, Шлезії, Гессена, Нассаву, Ганновера, Східної Прусії й Саксонії.

Рівночасно з орґанізацією пруської краєвої партії Центра робилися спроби до завершення орґанізації цілої німецької партії Центра через заснування її — імперського комітету або центрального комітету, на що пішло не мало підготовчої праці, в звязку з партикулярною звичкою краєвих орґанізацій південної Німеччини, та з „теоретичним спором“ серед партії Центра (1906—1914) над питанням, чи вона має бути політичною партією конфесійною чи навпаки — неконфесійною, якою вона й остала.

Перші кроки до завершення орґанізації цілої німецької партії Центра як такої зробила одна колеґія в Берліні, що складалася з управи пруської партії Центра та з членів управи з південно-німецьких держав й Ельзас-Льотарингії в фракції Центра, в парляменті. Та колеґія склалася була для того, щоб обміркувати й полагодити згаданий теоретичний спір серед партії центра. Дня 28 листопада 1909 р. вона ухвалила оповістити голосну заяву про політичний неконфесійний характер партії Центра та її фракцій. Тодіж колеґія й постановила, в формі просьби, аби управа фракції Центра в парляменті для завершення орґанізації партії Центра виготовила статут та предложила його до обговорення й приняття краєвим орґанізаціям в поодиноких союзних державах. 20 березня 1911 р. в день перед 40-літнім ювилеєм партії Центра — проєкт її статута тимчасово принято, а остаточно щойно 18 листопада тогож року, під заголовком: „Satzung der deutschen Zentrumspartei“ (т. VII, с. 431—33).

Як орґанізація, вона обхоплює: а) комітети виборчих округ в виборчих округах до райхстаґу, б) краєві комітети в союзних державах та в) імперський або центральний комітет (§ 1). Цей останній творять: а) члени управи фракції Центра в парляменті, б) члени управи фракцій соймів Прусії, Баварії, Бадену, Віртемберґії, Гессену й Ольденбурґа та в) перші предсідники краєвих комітетів партії Центра в Прусії, Баварії, Бадені, Віртемберґії, Гессені, Ольденбурзі й Саксонії, як рівнож інші вибрані члени з краєвих комітетів, число яких виносить — для Прусії 13, Баварії 6, Бадену 2, Віртемберґії 1, Гессену 1 і Ольденбурґа 1 (§ 6).

Під впливом ріжних труднощів вдалося імперському або центральному комітетові уконституватися щойно 8-го лютого 1914 року, про що комітет і подав до прилюдного відома всіх членів німецької партії Центра. „Ось цим будова нашої орґанізації завершена — говориться в оповіщенні. — Як і до тепер, провід партії Центра буде провадитися вірно в дусі її основників, обидвох Райхенспергерів, Малінкродта, Савіні, Віндгорста, біскупа барона фон Кеттелера, Лібера. З гордістю й радістю споглядаємо назад, на довгу богатоуспішну діяльність партії Центра в інтересі Батьківщини й народу, горожанської та церковної свободи. Богата діяльність партії й фракцій, їх дисципліна й зеднання добре зміцнені в непорушному довірю виборців Центра. Це довіря стараються підірвати поодинокі особи й орґани преси від довшого часу. Само церковне переконання старих заслужених католицьких членів Центра стає (їм) підозріле. Такі безґрунтовні напади ми відкидаємо з обуренням. Вони ведуть до замішання думок й утрудняють Центрові виповнити його великі завдання, особливо також боротьбу за свободу й незалежність католицької церкви та рівноправність католицького народу (в Німеччині). Носії цих підозрінь стали самі поза партією, їх розглядати як ворогів Центра та з ними поводитися як з ворогами Центра. Члени партії! Збережіть Центрові стару вірність! Відбивайте кожде роздвоєння з силою та рішучістю! Сила партії Центра спочиває на вашій зміцненій єдності! За правду, право і свободу!“ (с. 433—34).

Найважніші закони й розпорядки
з першої половини 1932 року.

12) Оповіщення Міністра Внутрішних Справ з дня 23 квітня 1932 р. в справі охорони звірят (Д. У. Р. П. 1932 № 42).

Оповіщує одноцільний текст розпорядку Президента Річипосполитої з дня 22 марта 1928 р. про охорону звірят з узглядненням змін, введених законом з дня 25 лютого 1932 р.

Знущатися над звірятами заборонено. Звірятами по думці отсього розпорядку вважаються всякі домові й освоєні звірята і птахи, а також звірята і птахи дикі, як рівнож риби, плазуни, овади і т. п. Під знущанням над звірятами належить розуміти: 1) вживання до праці звірят хорих, ранених або хромих а також вдержування їх в стані великого нехлюйства; 2) биття звірят по голові, долішній частині черева, долішних частинах кінчин; 3) биття звірят твердими й острими предметами або такими, що мають прилади для справлювання спеціяльного болю; 4) перетяжування звірят ладунками, що очевидно не відповідають їх силі або станови доріг, або змушування звірят до невідповідного їх силам швидкого бігу; 5) перевоження, переношення або гонення звірят в спосіб, в позиції або в умовах, котрі викликують зайві фізичні терпіння; 6) вживання упряжі, пут, вязів і т. п., що викликують біль, або вживання їх способом, що може викликати біль або ушкодити тіло; 7) вживання звірят до всякого роду досвідів, що спричинюють смерть, ушкодження тіла або фізичний біль — з виїмком досвідів в наукових цілях, роблених особами, котрі мають спеціяльний на се дозвіл Міністра Віроісповідань і Публичної Освіти згл. Міністра Військових Справ; 8) виконування на звірятах операцій невідповідними приладами і без збереження конечної осторожности й оглядности, щоб заощадити їм зайвий біль; 9) злісне страшення і дразнення звірят; 10) взагалі всяке завдавання звірятам терпінь без відповідно важної й оправданої потреби. — Хто знущається над звірятами, підлягає карі гривни до 2.000 зол. або карі арешту до 6 тижнів, або обом карам разом. Тій самій карі підлягають власник звіряти а також працьодавець, начальник, підприемець і кожда інша особа, з котрої поручення або в чиїм інтересі вживається звірят до праці, котрі свідомо позволяють на знущання, спричинюють або змушують до нього. Коли знущання виїмково жорстоке, то виновник підлягає карі вязниці згл. стислого арешту до одного року. Коли знущаються над звірятами малолітні до 14 років, то їх родичі або опікуни підлягають гривні до 50 зол. Коли наслідком знущання звіря знаходиться в такім стані, що з гуманітарних оглядів повинно бути вбите або вимагає лічення, то повітова влада загальної адміністрації, після оглядин звіряти лікарем ветеринарії, може наказати його забити або лічити на кошт виновника, при чім

З вистави української графіки у Львові.

Екслібріс В. Кричевського для сенатора С. Маслова.

може поручити таке звіря на час лічення іншій особі. Відклик не здержує виконання заряджения. Міністр Справедливости і Внутрішних Справ можуть уповажнити певні товариства й орґанізації до співділання з державними орґанами в ціли охорони звірят.

13) З Розпорядки Ради Міністрів з дня 31 марта 1932 р. в справі парцеляції (Д. У. Р. П. 1932 № 27).

Перший розпорядок зменшує парцеляційний плян на 1931 р. Між ін. в земських округах: львівськім о 50 га (ґрунти державні), луцькім о 5150 га (ґр. держ.) + 2000 га (ґр. приватні), берестейськім о 4339 га (ґр. прив.) і люблинськім о 100 га (ґр. держ.) + 4075 га (ґр. прив.).

Другий розпорядок зменшує парцеляційний плян на 1932 р. Між ін. в земських округах: луцькім о 10800 га (ґр. держ.) + 8000 га (ґр. прив.), львівськім о 4000 га (ґр. прив.), станиславівськім о 3000 га (ґр. прив.), тернопільськім о 7000 га (ґр. прив.), берестейськім о 5200 га (ґр. держ.) + 9000 га (ґр. прив.), люблинськім о 500 га (ґр. держ.) + 4000 га (ґр. прив.).

Третій розпорядок усталює парцеляційний плян на 1933 р. Між ін. має бути розпарцельовано в 1933 р. в земських округа: львівськім 10 га (ґг. держ.) + 6000 га (ґр. прив.)., станиславівськім 500 га (ґр. прив.), тернопільськім 4000 га (ґр. прив.), луцькім 310 га (ґр. держ.) + 8500 га (ґр. прив.), берестейськім 17000 га (ґр. прив.), люблинськім 327 га (ґр. держ.) + 5000 га (ґр. приватні).

14) Розпорядок Міністра Скарбу з дня 30 марта 1932 р. про претенсії польських громадян до німецьких товариств обезпечень на життя (Д. У. Р. П. 1932 № 28).

Розпорядок установляє Ліквідаційну Комісію для справ зобовязань німецьких товариств обезпечень. До завдань Комісії належить: 1) контроля діяльности Комісара до ліквідації зобовязань нім. товариств обезпечень на життя, 2) вирішування відкликів від постанов того Комісара, внесених інтересованими особами.

15) Розпорядок Міністра Публичних Робіт і Міністра Внутрішних Справ з дня 2 вересня 1931 р., котрий заборонює на публичних дорогах з твердою поверхнею вживати для коний підків з вистаючими острими частинами (Д. У. Р. П. 1932 № 12).

На просторі воєвідств: білостоцького, виленського, новгородського, поліського, волинського, тернопільського і станиславівського в часі від 15 квітня до 15-го жовтня, а в решті воєвідств від 15 квітня до 15 листопада на публичних дорогах з твердою поверхнею не вільно вживати в коний підків з вистаючими острими частинами. В тім часі можна вживати в коний тільки пантофлевих підків або підків з тупими гацелями чи зубами. Високість гацель і зубів не може перевисшати грубости підків.

З вистави української графіки у Львові.

Екслібріс П. Ковжуна для Т-ва Українських Журналістів і Письменників у Львові. За сей екслібріс дістав він похвальну грамоту на міжнародній виставі екслібрісів в Льос Енджелес в Америці 1931 р.

Важне для бібліотек

Переводжені владою в послідніх часах ревізії бібліотек, Філій і Читалень „Просвіти“ виказали, що в деяких з них найшлися сконфісковані книжки. Передержування сконфіскованих книжок в публичних бібліотеках заборонене і в консеквенції спричинює звичайно розвязання Т-ва. Щоби дати змогу Т-вам провірити свої бібліотеки, чи нема в них сконфіскованих книжок і друків, Т-во „Просвіта“ видало повний виказ всіх досі сконфіскованих і заборонених в Польщі книжок і друків, який обіймає 37 сторін друку. Оден примірник коштує 80 ґрошів. Всі Філії і Читальні „Просвіти“ та инші Т-ва, які мають бібліотеки, повинні негайно замовити цей виказ сконфіскованих книжок і перевести провірку своїх бібліотек, щоб охоронити себе перед евентуальним розвязанням. Занедбання цього обовязку булоб злочином супроти власного Т-ва. Замовляти належить в книгарні „Просвіти“, Львів, вул. Руська 1., залучуючи до ціни книжки 20 ґр. на оплату порта як звичайний друк, або 85 ґр., коли посилка має бути поручена. Книжку висилаємо тілько за попереднім надісланням готівки.

Розрухи в Німеччині

Мимо всіх острих розпорядків нім. уряду політичні заворушення в Німеччині трівають дальше. В Шивальді на Шлеську острілювано з крісів і револьверів дім одного центровця. В Райхенбаху ґраната розірвала на кусні Гітлерівця, коли він хотів кинути її до редакції соціял.-дем. часопису. В Забжу вибухли петарди в бюрах міжнародної комуніст. помочі для робітників. В Оленячій Горі кинули бомбу до домівки Гітлерівців. В Гамбурзі 1500 поліціянтів урядило облаву на терористів. Увязнено 60 осіб та сконфісковано богато зброї. В Щитні у Сх. Прусії острілювано дім одного міського радного соціяліста. В Штетині кинено бомбу з переїзджаючого самоходу до редакції соц. дем. часопису „Фольксботе“. В Дітмерсбаху на Шлеську острілювано дім провідника Гітлерівців. В Зґожеліцах застрілено райхсбаннерівця Гофмана, коли він виходив з хати. Бомбові замахи були в Мінстербурзі і Гальдерсдорфі. В Штрелені острілювано із засідки райхсбаннерівців і Жидів. В Меклембурзі кинено бомбу до помешкання пекаря та поранено тяжко його 6 літного синка. До домівки Гітлерівців у Вальбріху стріляли з переїзджаючого самоходу.

Хлібороби домагаються пільг

податкових і кредитових з причини ржі на пшениці.

В міністерстві хліборобства у Варшаві відбулася під проводом віцеміністра п. Карвацького конференція в справі шкід, спричинених ржею. В Галичині ржа знищила 80% пшениці, великі шкоди є на Волині і Люблинщині. Втрати обчислюють на 80,000.000 зол. Сего року Польща зможе вивезти пшениці на кількасот тисяч квінталів менше як звичайно. Представники хліборобських орґанізацій домагалися відрочення зглядно зменшення і навіть цілковитого счеркнення податків державних і самоуправних. Крім того домагалися відрочення платности довго- і середнотермінових кредитів. Представники Мін-ва хліборобства по вислуханні всіх домагань заповіли скликання нової конференції в найблисшому часі.

Промовця, котрий голосить правду, ненавидять люди, а промовця, котрий голосить лож, зненавидить Бог. (Арістотель).

*

Голос це мельодія душі, ухо це шлях до серця. (Фердинанд Коркос).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСЬКА І ДПУ збомбардували м. Славуту на Волині. Це була кара за бунт міської міліції, котра відмовилася виконувати накази большевицької влади. Від гарматних стрілен повстала пожежа. Велике число вбитих і ранених.

ВІТОС приїхав на віче „Пяста“ до Львова, але супроти малого числа учасників віче не відбулося.

ПРАВА ОПОЗИЦІЯ В СОВІТАХ з Калініном на чолі зростає. Впливи Сталіна маліють. Опозиція домагається господарських реформ і зірвання з перестарілими марксівськими методами. Сталін добачує в тій акції за „неонепом“ впливи капіталу. На останньому засіданні ЦИК-а більшість станула по стороні Калініна і перемогла Сталіна, Молотова та Кагановича.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ухвалило три постанови, котрі мають положити кінець політичному терроровi: 1) продовження політичного перемиря до кінця серпня ц. р., при чому перемиреє не буде обовязувати 11. ц. м., в роковини ухвалення ваймарської конституції; 2) декрет про загострення кар за терористичні проступки; 3) виконуюче розпорядження до декрету президента республики з 6. X. 1931 р., котре вводить окремі суди для поборювання політ. террору. Бюро Конті інформує, що такі окремі наглі суди мають повстати в Берліні, Сх. Прусії, Бранденбурґії, нім. Гор. Шлеську та Шлезвіґу-Гольштайні. Декрет президента передбачує кару смерти за держ. зраду, підпал, динамітові замахи, ушкодження залізничих обектів, участь у заворушеннях і т. д.

ШВЕДСЬКИЙ ПРЕМІЄР міністрів Екман уступив зі свого становища, бо показалося, що він як голова народної партії приняв від Кріґера 50.000 шв. корон на кошти виборчої аґітації. Хоч в часі, коли він ті гроші приймав, Кріґера вважали всі поважаним чоловіком і хоч партія по відкритті обманств Кріґера гроші звернула, премієр Екман мимо того мусів уступити. З того ясно, що політична мораль у Швеції стоїть високо.

ЗЇЗД ШТАЛЬҐЕЛЬМУ відбувся в Ілаві на нім.-польськім кордоні. В ньому брав участь маршал фон Макензен.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ОТАВІ ухвалено м. ін. строгу заборону привозу большевицького збіжжа до Анґлії.

ПЕРЕМИРЯ МІЖ БОЛІВІЄЮ І ПАРАҐВАЄМ заключено заходом невтральних сусідних держав.

КИТАЙСЬКІ ҐЕНЕРАЛИ ухвалили в Пекіні розпочати наступ на Манджурію. Вони вирішили боротись під проводом нанкінського правительства. Ґенерал Чанґ-Суе-Лянґ вже розпочав офензиву проти Японців у Манджурії.

ЯПОНЦІ приготовляють свої війська до наступу на Пекін. Вони хочуть в цей спосіб спараліжувати акцію китайського ґенерала Чанґ-Суе-Лянґа.

В КИТАЮ уступило правительство Ванґ-Чен-Вея в користь Чанґ-Кай-Шека.

ГАНКОВ ОБЛЯҐАЮТЬ КОМУНІСТИ. Аґенція Ренґо доносить: Місто Ганков облягає 40.000 комуністів. Війська Чанґ-Кай-Шека здеморалізовані переходять на сторону комуністів або заявляють „невтральність“. (Щось подібно, як українські війська Центральної Ради в 1917—1918 рр.) Супроти сего сам Чанґ-Кай-Шек виїхав до Ганкову, щоб особисто обняти команду над своїми військами.

В ШАНҐАЮ увязнено молоду гарну Росіянку, котру манджурський уряд вислав для шпіонажі північного китайського диктатора Чанґ-Суе-Лянґа.

В ІНДІЇ розбилися переговори в справі нової конституції.

БРАЗИЛІЙСЬКІ урядові війська осягнули побіду над повстанцями. Під м. Санта Ґросса в Куритибі попало в полон 1400 повстанців.

НОВИНКИ

Буджетовий недобір Польщі за липень виносить 16,900.000 зол. Державні доходи за липень виносять 171,900.000 зол., розходи 188.800.000 зол.

В Чернівцях повстав комітет, котрий має на ціли видавати „Народню Бібліотеку“. Наперед появиться малий буквар, потім історія України, ґеоґрафія України, історія та ґеоґрафія Буковини, Бесарабії, Мармарощини, історія української літератури, життєписи та діла визначних українських і чужих діячів, письменників і поетів, виїмки з творів української та чужої літератури і т. д. Книжочки „Нар. Бібліотеки“ матимуть по 32 сторони і коштуватимуть по 2 леви. Витаємо цей радісний факт з життя Українців в Румунії.

Масові ліцитації фільварків в Галичині. Галицькі землевласники залягають з незаплаченими ратами в Поль. Земським Кредитовім Т-ві на суму 11 міліонів зол. Тому 300—400 фільварків в Галичині будуть ліцитувати.

Винницька фабрика тютюнових виробів не буде зліквідована по запевненням дирекції Польського Тютюнового Монополю.

У Брідщині шаліла велика буря з градом, котра знищила збіжжа на просторі около 250 морґів та спричинила шкоди на 10.000 зол.

Зуб мамута знайшли при копанні піску в с. Волохи пов. Броди. Староство повідомило про ту цінну нахідку польський музей в Тернополі.

Тютюнові фабрики в Бидґощі, Костяні і Водзіславі мають замкнути. Значить, безробіття зросте.

Злодій зімлів і помер в костелі. До костела в Осеку пов. Біла Підліська закрався вечером злодій. Дяк завважав його і закликав поліцію. Коли прийшли поліцаї, злодій зімлів і помер на місци. Цей факт викликав велике вражіння в цілій околиці.

„Не красти!“ — „Нічого вартісного!“ З такими написами приходять останніми часами листи до Польщі з закордону. Міністерство почт зарядило, щоби листи з такими „асекураційними“ написами відсилати назад надавцям. Польська преса додає до того: „Гарно про нас думають за кордоном“.

Диво природи. По забитті корови у варшавській різні, найдено в ній теля, котрого голова в горішній частині зовсім була подібна до людської. Сей феномен законсервовано в спірті.

Большевики проєктують замінити назву своєї столиці Москви на „Центр“. Вони мають „скромне“ бажання, щоби червона Москва була центром всего світа.

Нервовий пес відкусив в ночи ніс пекареви в Шверіні під Берліном, бо... пекар занадто храпів. На крик окаліченого пекаря прибігли люди та завели його до шпиталя. Властитель пса виїхав та лишив того пса „на станції“ у пекаря, котрий навіть не предчував свого нещастя. Пес жив собі в згоді з новим паном та по оглядинах ветеринаря не оказував жадних проявів скаженини.

Совітська почта знана зі своєї „справности“. В наслідок численних зажалень переведено точну ревізію почт в СССР. Виявилось, що в червні і липні с. р. в самім лише Ленінграді пропало 107.000 пересилок, за котрі держава мусіла заплатити 180.000 карбованців відшкодування. 25 липня с. р. пропало 6.221 листів і 2.364 письм та инших пересилок. Як на один день, то вистарчить!

Сантос Дюмон, один з піонірів летунства, помер у Бразилії в 59 р. життя. Від 1895 р. працював над уліпшенням бальонів, що йому вкінці вдалося. В 1901 р. перелетів вперве на кермовому бальоні власного винаходу довкруги вежі Айфля в Парижі. За це одержав нагороду 100.000 франків.

Вистава світової преси в Кошицях відбудеться від 21. ц. м. до 11. IX. ц. р. Уладжує її філія синдикату журналістів і філія чеськословацького союзу друкарів у Кошицях при участи 50 держав.

Італійський Національний Інститут Моди має повстати в Турині. Його завдання боротьба проти закордонної моди, котра не відповідає психіці і потребам італійської нації. Такий інститут придавсяб і нам, бо чужа мода ширить ся в застрашаючий спосіб по наших містах, місточках і селах та руйнує наше населення.

Муссоліні пише фільмовий сценарій про Юлія Цезаря. Помагає йому в тому його невідступний співробітник, Ґ. Форцана, з котрим Муссоліні написав драму про Наполеона „Сто днів“. Як бачимо, вожд італійських фашистів любить писати про славних вождів.

В Японії погибло 57 робітників підчас катастрофи в копальні вугля Сорахі в басейні Кокаідо.

Повінь на Далекім Сході прибирає чимраз ширші розміри. Вилила ріка Сунґарі і затопила передмістя Харбіна. Коло Ціцікару ріка Нонні залила східно-китайську залізницю. Комунікація між Ціцікаром і Тао Нан перервана.

Знесення прогібіції в Америці очікують в найблищій будучности. Властителі броварів вложили грубі міліони долярів в перебудову своїх давних броварів. Велика фірма імпортерів вина Мукінів закупила у Франції 6 міліонів фляшок вина.

В Злучених Державах Півн. Америки в 1931 р. 20.000 осіб поповнило самогубство.

Вивіз з Америки зменшився на половину в порівнанні з минулим роком.

В Бразилії спалено знов 300.000 кґ. кави для вдержання високих цін.

Злучені Держави і Канада заключили договір, котрий предбачує будову величезного каналу між Шікаґом і Монтреалем. Будова того каналу, що получить Шікаґо з Атлянтиком, потреває 8 літ і буде коштувати 600 міл. долярів.

В Шікаґу вибухла величезна пожежа в південно-східній части міста. З димом пішло 150.000 кґ. пшениці і кукурудзи, 2 міліони шинок, 1 міліон кґ. воловини і баранини, понад 4.500 штук худоби у великій різні. Шкоди обчислюють на 10 міліонів долярів.

В Абіссинії зловили б. цісаря, що втік був з тяжкої вязниці. В одній з кріпостей остане він до смерти вязнем.

В пантофлях і без капелюха довкола світа. Данський журналіст Петер Ніссен вже кінчить свою подорож довкола світа пішки. Вона трівала 7 літ. Весь час мандрував він в пантофлях і без капелюха. Підчас семилітної мандрівки зужив він 631 пар пантофлів, 17 палиць і 14 одягів.

В Мароку наступив вибух у воздусі на літаку, котрий віз бомби. Летунів й апарат розірвало на кусні. Рівночасно на другому літаку вибухнула пожежа. Пільот вискочив і виратувався, обсерватор згорів разом з літаком.

Пять поколінь пережила Марія Лестінґі в Бріндізі, котра померла тепер в 102 р. життя. Вона залишила 95 нащадків, з котрих найстарший має 87 літ, а наймолодший 7 літ.

На Азорах землетрус. М. і. знищена церква св. Михаіла.

Померли: в Римі сенатор ґр. Сантуччі, в Каірі реґулятор вод Ніля, інж. Уілкокс; в Ріо де Жанейрі славний винахідник в аеронавтиці Альберт Сантос Дюмон.

В Европі найбільше рільників є в Росії (71.563.700), а промисловців і купців в Німеччині (12,202.500 і 3 міл. 753.400).

Один фр. ґенерал висказався про теперішні франц. укріплення на сході, що їх не в силі здобути ніяка армія.

Еспанський пароплав, котрий служив до риболовлі, затонув з 22 людьми.

У східній Ґренляндії, між 70 і 77 ступнем північної ґеоґрафічної ширини, відкрила данська наукова виправа великі поклади вугля.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вже вийшли нові

ПОХОРОННІ ПРОПОВІДИ

о. Теодора Богачевського, пароха Голиня.

Дістати їх можна в усіх українських книгарнях у Львові, Перемишлі, Станиславові і Тернополі. Спішитися з замовленням, бо наклад невеликий. — Ціна 4 зол без пересилки.

64 1—3

АБСОЛЬВЕНТКА ҐІМНАЗІЇ ШУКАЄ ЛЕКЦІЇ. ЗГОЛОШЕННЯ СЛАТИ:
„ПРОСВІТА“,
МІГОВА, п. ДОБРОМИЛЬ.
65—1—2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 10-50

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! **Вибір великий!**

2 16—?

КІНА

КАСИНО: „Афера замужної жінки“.
КОПЕРНИК: „На заході не було так зле“ і „Спізнений романс“.
МАРУСЕНЬКА: „На заході не було так зле“ „Спізнений романс“.
МІРАЖ: „Парада любови“ (Моріс Шевалє).
ОАЗА: „Над гарним синім Дунаєм“.
ПАЛЯС: „На ховзькій дорозі“.
СТИЛЕВИЙ: „Поганин“ (Рамон Новарро) і „Льорель та Гаррі“.
УТІХА: „Більше газу“ і „Чотирьох з легії“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04. 31—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 62 (560). Львів, четвер, 18 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., півчасно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Свято Маркіяна на Білій Горі

Дня 14 с. м. відбулося як що року в сім місяці величаве реліґійно-національне Свято Галицької України в честь Маркіяна. З близьких і дальших околиць зійшлися тисячі вірних, щоби віддати поклін Будителеві Галицької Землі. Торжественну Службу Божу відправив Преосв. Никита при асисті духовенства олеського деканату. Змістовну проповідь виголосив з великою краснорічивістю о. д-р Побігушка з Золочева. Преосв. Никита звернувся по батьківськи до народу на візвав до молитви, згоди, любови і праці для добра народу. Відтак відправлено панахиду на могилі стрільців УГА. По полудні відбувся фестин при участи Соколів і Сокілок з Олеська і Кадлубиськ. Свято пройшло в поважному настрою. Погода була чудова. Тисячі учасників розїхалися та розійшлися скріплені під оглядом реліґійним і національним. Докладний опис сегорічного Маркіянового Свята помістимо в найблищих числах „Н. З.".

Белзька ікона

Краківський „Час" приніс у 185 ч. статтю Яна Домбровського п. з. „Почонткі кляштору ясногурскего". В тій статті пробує збити стару традицію, що чудотворну ікону Богоматери в Ченстохові привіз туди кн. Володимир Опольський з нашого княжого замку в Белзі в серпні 1382 р. Пан Ян Домбровський наводить два арґументи: 1) Длуґош у своїй хроніці нічого не згадує про привезення тої ікони з Руси. 2) Орнамент плаща Матери Божої на тій іконі становлять андеґавенські геральдичні лілеї, отже той образ — каже п. Д. — походження західного, а не з Руси. Як видно, оба ті арґументи нестійні. Бо у хроніці Длуґоша нема згадки про неодну річ, яка була, а західних орнаментів на образах вивезених з Руси можна подати безліч.

Світовий Конґрес Жидів

В Женеві відбувається світовий конґрес Жидів. Інавґураційну промову виголосив президент Американсько-жидівського Союза д-р Бернард Дайтш. Він сказав: Ми зібралися в хвилі дуже тяжкій для всіх народів й особливо для жидівського. В понуру годину будемо радити над шляхами продовжування нашого істнування і над співпрацею з приязним християнським світом. Довершуються переміни великого значіння. В часі нашої довгої історії не одну зміну ми вже пережили і все з рішучістю ступали на нові шляхи. Рішала про нашу долю вроджена мудрість жидівського народу і божа візія наших пророків від Мойсея до Герцля. Дальше обговорював д-р Дайтш сучасне положення Жидів. До звіту з того конґресу ще повернемо.

Єгипет продає Суез Анґлії

„Дейли Експрес" приносить цікаві вісти. Зміст їх такий, що Єгипет продає Анґлії Суез у делікатній формі й за слідуючу ціну: 1) Анґлія забирає з Єгипту всі свої війська. 2) Анґлія дає Єгиптови вигідну позичку. 3) Судан стає країною під співвладою обидвох держав. 4) Єгипет стає союзником Анґлії та входить до Союза Народів як його новий правний член. 5) Анґлія на завше обіймає охорону Суезу. Під тою делікатною формою вислову криється продажа.

Здобувають „Гору Жаху"

Нанґа-Парбан, „Гора Жаху", в Гімаляях має 8.300 м. висоти. Там є найбільша прямовисна стіна світа, котра має 5 км. висоти. ГАК доносить, що німецько-американська виправа під проводом інж. Меркеля дійшла вже до 7000 м. висоти, де заложила семий з черги табор. Річ дуже цікава, що тамошні „кулі" (робітники), котрих уживають до ношення провіянтів, всі що до одного не видержали вже на висоті 6-го табора, бо захорували на гірську хоробу. Тільки Европейці могли ще дальше нести тягарі. На висоті 7000 м. і з них частина лягла, але оставші таки пішли дальше.

Трагедія молодого бузька

В Устю над рікою Нотець на даху тамошної нечинної фабрики машин жила в своїм гнізді сімя бузьків, котра складалася з 7 членів. Молоді бузьки залюбки сідали на фабричному димарі й оглядали звідтам всю околицю. Та одного дня молодий бузьок утратив рівновагу і впав у димар. Сю „катастрофу" бузька бачили люди; витягнули його звідтам, очистили зі саджі та назад умістили в гнізді. Одначе сімя бузьків виріклася свого нещасного члена та не давала йому поживи. Тоді люди, котрі обсервували цілу подію, хотіли його накормити. Але молодий бузьок перестрашився людини, котра хотіла його накормити, зірвався з гнізда та хотів сісти на димарі, де була вся його сімя. Се обурило всю сімю бузьків. Вони зачали його клювати і бити крильми аж вкінці бідолашний бузьок упав смертельно побитий у димар та згинув.

Переговори з Гітлєром розбиті

Преса пише, що Гітлєр таки осягне владу.

Гітлєр відбув конференцію з канцлєром Папеном і през. Гінденбурґом. Йому предкладали місце віцеканцлєра в кабінеті Папена і становище пруського премієра. Гітлєр відмовився, кажучи, що готов відповідати тільки за повну владу. „Кельніше Цайтунґ" пише у великій статті, що назначення Гітлєра канцлєром се конечність, яку можна тільки відтягнути. Те саме пише орґан Центра „Германія". Одначе в практичність політики Гітлєра не вірять. На випадок дальшого недопускання Гітлєра до влади предсказують завзяту боротьбу гітлєрівців аж до державного перевороту включно. Коли гітлєрівці і комуністи ухвалять недовіря урядові Папена, Гінденбурґ розвяже райхстаґ.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку
„ДНІСТЕР" 4 61-х
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ГРЯДЕ ПЕРІОД БУР

Як виглядає і як говорить німецький буревісник Европи Адольф Гітлєр.

„Берлінська Біржева Ґазета" принесла статтю, в котрій пише, що заповідається період бур. Именно той поважний правий орґан фінансістів має відомости, що Муссоліні вже в найблизшім часі звернеться до Німеччини з конкретним запитом, чи вона готова зробити практичні висновки з ідей, котрі спільні обидвом краям. „Біржева Ґазета" перестерігає правительство Німеччини перед усяким хитанням і зволіканням відповіди на те питання, бо Муссоліні ставить питання виразно і ставить тільки раз. Отже не вільно пропустити корисної для Німеччини хвилі. Від слів треба перейти до діл. Тілько „Біржева Газета".

Тепер стають перед нами цікаві питання: Що се за спільні ідеї та які малиби бути ті діла, про котрі думає Муссоліні.

З усего, що досі проскочило в пресу, можна майже зовсім певно сказати, що ходить головно про дві ідеї, спільні Німеччині й Італії: 1) ліквідація верзайського договору і 2) реорґанізація наддунайських і балканських держав, котрі малиби бути економічно звязані з Італією й Німеччиною та виняті зпід впливу інших держав.

Якіж діла потрібні для переведення в життя тих ідей? Річ ясна, на се треба діл таких відважних, що їх можна назвати навіть ризиковними. Бо в цілі повного знесення наслідків верзайського договору треба під сю пору відважитися на односторонну заяву, на зброєння й евентуальну війну з Францією, котра може не згодитися на таку одностороннy заяву.

Одиноке правительство Німеччини, яке мабуть без надуми пішлоб на таке ризико, се евентуальне правительство чисто гітлєрівське. Як відомо, гітлєризм се немов молодший брат фашизму, хоч іще без такої суцільної теорії як має фашизм. І се власне та третя спільна „ідея", яка лучить сучасну Німеччину з сучасною Італією. Гітлєризм оперує головно особистістю Гітлєра та його простими безкомпромісовими гаслами.

Як се виглядає в практиці, нехай скаже очевидець:

На величезнім фрайбурґськім стадіоні зібралося 50.000 Німців серед ліса. І не видно ні одного поліцая. Тут вся влада в руках партійної поліції Гітлєра. Довкруги мраками димляться гори Шварцвальду. Сонце заходить червоним заревом і вітер колише гітлєрівські знамена з хрестами-гачками. А 50.000 Німців всіх кляс і всіх станів, від малих до старих, уже на годину перед приїздом Адольфа Гітлєра говорять лише півголосом: з такою пошаною очікують свого вождa. Він має прилетіти літаком, має говорити чверть години і має зараз, ще перед заходом сонця, літаком відлетіти на друге таке віче. Тихо жде на нього 50.000-на товпа Німців. Яких 30.000 людий сидять, яких 20.000 сто-

ять. І стоїть охоронний кордон його партійної поліції. На переді трибуна з величезною лентою і надписом: „Німеччино пробудися!“ На трибуні видно мікрофон (грімкоговоритель) і кількох людий у бронзових сорочках. Видають розпорядження, покликають до себе начальників поодиноких частин. То штаб Гітлера на сю околицю. Ордонанси бігають по рядам, передають накази. Орхестра грає воєнні марші. Видно й католицького священика, котрий не мішається в розмови. Здається, він тільки обсерватор.

А розмови такі:

Якась жінка каже:

— „Ах, ви ще не бачили Гітлера? Як він говорить! Ви знаєте, що я мало притомність не втратила, коли перший раз його почула. А який він гарний мущина!“

— „Так, і я рішився послухати його, відповідає тій пані пруський офіцир. „Мої сини кажуть, що готові піти на смерть на його приказ, бо то такий чоловік, якого ще не було на землі. Хоч я не зовсім розумію...“

— „Ах, ви відразу зрозумієте! Не можна видержати! Серце в вас заговорить!“

Тут вмішується до розмови третій горожанин і каже:

— „Побачите, які почести будуть йому віддавати! Так не зустрічали навіть цісаря“.

Німецька молодь у бронзових сорочках стоїть рядами. Така радісна і весела! Очевидно, вона радується тим, що вона в одностроях, що дні її йдуть у походах і вправах, що її бояться, що вона — армія, покликана відродити свій рідний край: так говорять їй її провідники. І вона безконечно втішна. Нарешті має роботу.

Гітлерівська молодь, надія Німеччини!

Здовж рядів наднесли нові знамена гітлерівських частин. Всі встали. І 50.000 людий закричало: „Гайль Гітлер!“ І всі витягнули руки. А знамена уставлено під трибуною. І всі замовкли.

Нараз голос з трибуни.

— „Орхестра замовчати!“

З Кольонії передають радіом промову Штрассера, одного з підкомендних Гітлера, поки приїде сам Гітлер.

Сонце заходить. Зачинає смеркати. Рядами йдуть шварцвальдські дівчата в народних строях, в косах, з лентами на головах. Виходять на велику трибуну. Вони призначені своїм виглядом тішити очи вождя.

Голос з трибуни:

— „Вождь приїхав.“

Гробова мовчанка. А потому загальний шум, дослівно якби филя покотилася.

Голос з трибуни:

— „Всі встати!“

Встали і стоять з простягненими руками. Заграв марш. Всі вліпили очи в ліс. З ліса між рядами виходить великими кроками невисокий чоловік, в такій самій бронзовій сорочці як інші, з червоно-білим нарукавником, на котрім видно свастику. Волосся спущене на чоло. Вуса стрижені. Праву руку простягнув. Лівою махає попри себе. Профіль різко зазначений. Ніс великий. Внутрішна сила, а може бути, що тільки напряження. І рівночасно мягкість. Гітлер австрійсько-віденський тип. Рухає плечима. Корпус якби потрясався. Корпус гарний, гарно всаджений в бедрах. Хід твердий. Щось кавалерійського. Обличча матове. Чи він красавець? Так, у віденськім типі є богато принадного. Голова піднята вгору. Дивиться вперед — але нікуди, ні на кого.

Громовий крик: „Гайль Гітлер!“

Гітлер на трибуні. Замовкли.

Якже зустріли вождя національної революції? Дивно. Не було в тій зустрічи бурливого ентузіязму. Більше ніж ентузіязму було пошани, відданости, преклонности. Зустріли його подібно як пр. жовніри зустрічають корпусного ґенерала. Горожани, котрі з таким настроєм зустрічають свого вождя, ще охотніще розправляються з противниками свого ідола, ніж жовнір з неприятелем. На всякий випадок з великою жорстокістю.

Гітлер на трибуні. Наперед усміхнувся до шварцвальдських дівчат. Потому подав руку комендантам частин. І підійшов до мікрофону. Стало так тихо, якби все завмерло кругом.

Гітлер говорить:

— „Соціялдемократи і центр привели Німеччину на край пропасти. І нині ще сміють нас критикувати. То вони обіцяли, що Німеччина заплатить 130 міліярдів. А тепер обіцяють, що заплатить три міліярди. Словоблуди! Розкладають душу німецького народу. Але як Німеччина не заплатила 130 міліярдів, точно таксамо не заплатить вона і трьох. Не тому, що не можемо, тільки тому, що не хочемо!...“

Так без усякого вступу.

Велике одобрення. Нараз якби на команду зірвався крик 50.000 людий: „Гайль Гітлер!“ Пруський офіцир, котрий передтим не розумів, чому так клоняться перед Гітлером, аж підскочив. Очи його заблистіли. І він повною грудю закричав: „Гайль Гітлер!“

Чи Гітлерд великий промовець? Не конче. Є більші. Та він говорить „те, що треба“ і „так як треба“: виразно, коротко, з притиском, як такий, що почувається до власти і грубо — для товпи. І тому та товпа готова перед ним упасти на коліна. Від часу пониження Німеччини програною війною ще ніхто так не говорив до Німців. Гітлер говорить далі:

— „Нас обвинувачують в нетерпимости. Так, ми дійсно не хочемо терпіти 30 партій. Партія повинна бути одна — наша! Партія, котра піднесе німецький нарід над всім людством!“

Знов рев: „Гайль Гітлер!“ Видно поблідлі з одушевлення й розпалені обличча. Дійсний вдохновитель товпи. Гітлер скінчив. А що говорив з напруженням, піт градом тече по його обличчі. Його обтулюють плєдом. Він має ще говорити, його треба охороняти від простуди. Перед ним опускають знамена. Говорив 15 мінут. І щоби почути його та подивитися на нього, прибуло сюди 50.000 людий з далеких сіл. Почули. І тепер в повнім порядку розходяться, готові роздерти кождого, хто думає інакше ніж каже їм думати їх вождь.

Так виглядає і так говорить буревісник Німеччини, Адольф Гітлер, покоєвий маляр, котрий в найкоротшім часі створив найбільшу партію, яку колинебудь бачила Европа. Що той чоловік, прийшовши до влади, готов пуститися й на найбільшу авантуру, се ясне. Як він помалювавби історію Европи? Мабуть на кріваво... На днях хотіли його допустити до співправління Німеччиною. Та він відмовився, бо хоче всього правління. Такі люди беруть всьо або нічого. Бо такі не політики, а завойовники. Побіджають або пропадають.

Заповідь про правдомовність це безумовна заповідь і не зносить ніякого виїмку. Восьма заповідь не вимагає, всім казати всьо, що знаєте або відповідати кождому непокликаному на його випитування. Вільно давати виминаючі відповіді, вільно й зовсім мовчати на питання. Та коли вже про щось говориться, то треба говорити чисту правду. (Кардинал Фавльгабер).

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 12)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Другим з черги характеристичним моментом у внутрішньому життю схизматицького табору в Тиляві було пращання згаданого висше провідника тилявського паломництва до Почаєва, та знаного на Лемківщині схизматицького аґітатора в особі о. М. І. Коли цей аґітатор надоїв уже до сита своєю демаґоґією всім і навіть для самих міродайних чинників через свої різкі, протизаконні виступи й нелеґальні акти (вінчання без метрик і оповідей) став за прикрий, тоді наказано йому виїхати з Тиляви. Пращання його Тилявянами перемінилися в бомбастичну схизматицьку маніфестацію, в якій однак не обійшлось і без драстичних забавних моментів. І так наперед винесено о. М. І. з „кулка“ на руках та посаджено на приготовану для нього підводу. Опісля серед загальних бабських зойків і плачу наступило само пращання: о. М. І. цілувався на всі сторони з жінками, що плакали по причині його виїзду з Тиляви. Відтак святочно пристроєна кінна бандерія відпровадила його поза село.

Поза тим відбувся ще в Тиляві ціний ряд зїздів, що їх тут відбували наслані на Лемківщину схизматицькі „місіонарі“. Розуміється, ні на однім з тих зїздів не занедбано виголосити відповідні аґітаційні промови за дальшим поширенням на Лемківщині „православія“ та за його закріпленням у „православній“ Тиляві.

Вкінці для характеристики схизматицького руху в Тиляві й на Лемківщині належить запримітити, що майже всі прислані тут в „місійних“ цілях схизматицькі духовники — це переважно перевертні й апостати, які з бувших греко-католиків стали схизматиками й тепер рішилися бути гробокопателями св. Унії на Лемківщині. Це отже, коротко й отверто кажучи, люде позбавлені сталих та позитивних рисів характеру, бо мабуть тільки вони оказалися відповідними до виконання цеї підлої роботи, якої на Лемківщині піднялася варшавська схизма. Одиниці чесні й характерні навіть зпоміж самих „православних“ такої погубної для свойого народу роботи не провадилиб.

Мимо всіх своїх усильних заходів не змогли схизматицькі аґітатори збудувати нічого певного ні трівкого для тилявської схизми. Полишали тільки богато обітниць, з яких ані одної не сповнили, подразнили спокійні до того часу почування збаламучених собою жертв, внесли неспокій та бакцилі розкладу в реліґійні відносини в Тиляві й на Лемківщині, на яких поправу й цілковите уздоровлення треба буде богато часу, заходів і трудів.

2. Прихід нового гр. кат. душпастиря до Тиляви та його перші кроки для привернення св. Унії в парохії.

В листопаді 1929 р. опустив Тиляву дотеперішний її гр. кат. парох о. І Ш., і на його місце прийшов на основі розпорядку Духовної Влади — в характері завідателя — новий гр. кат. священик в особі о. С. Я. Цей знайшовся після свойого приїзду до Тиляви в цілком иншому положенні, ніж був його попередник. З походження уроженець Лемківщини, а саме одного недалеко від Тиляви положеного села, в Тиляві знаний ще з передвоєнних часів, не мав він там зверненого проти себе загального настрою в селі, який був для тамошніх схизматиків чи не найкращою зброєю в боротьбі з його попередником. Тепер їм ця зброя відпадала. Лишався їм тільки один відтинок боротьби з ним, а саме: як з католицьким священиком.

(Далі буде).

УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

6) Відтак забрав голос Директор Павло Ковальський: Наші товариші мають тяжке завдання, бо матеріяльне становище все гіршає. Цього року був 50-літний ювілей „Р. Ш.“. Народне учительство вкладає богато праці в шкільництво. Декуди справа добре наладнана. Але в декотрих повітах навіть справа вкладок слабо наладнана. В Ювілейнім Році „Р. Ш.“ всі наші товариства зложили почесний дар для „Р. Ш.“. Це одно з найповажніших наших товариств. Ставлю внесення: Загальні збори припоручають Н. Раді зложити почесний дар „Р. Ш.“ у висоті 1000 зол. (Оплески). — П. Кузьмин: Тут порушувано високі справи. Я верну до звіту. Було богато непорозумінь і дирекція їх вияснить. Але у звітах були й неясности. Цей звіт не є жадний звіт, тільки збірка матеріялів до звіту! Рахунок з періодичних видавництв зроблено разом і „У. С.“ і „Шлях“. Як виглядав перегляд праці в Окружних Відділів? Кілько є згуртованих, кілько незгуртованих, що вони зробили, треба довго шукати, щоби визнатися в тім. Не можна подавати сухий матеріял, але треба опрацювати звіт синтетично. Дирекція не мала звітів Окружних Відділів, тому робила звіт в останній хвилі. — П. Кривоносюк. (Варшава): Наш провід дбає тільки про матеріяльні надбання а занедбує духову сторінку. Без удуховлення матерія неживотна. І ми зійдемо на матеріял. Це бачимо скрізь. Від Н. Ради залежить життя в організації. Вчора далося видобути признання від Н. Ради в тій справі. Треба дбати про інтелектуальну сторону. Загальні збори вплинуть на Н. Ради в тім напрямі. Не можна за миску сочевиці в 90% продавати своїх найблищих і себе самих! — Голова: Ліста бесідників вичерпана. Тепер відповість Дирекція. — Дир. І. Ющишин: Дирекція купила нову каменицю за близько 15.000 долярів не питаючися думки Н. Р., бо Дирекція статутово уповноважнена до заключування всіх умов звязаних з матеріяльними справами т-ва. На це має Дирекція уповноважнення від Н. Р. Н. Рада додала клявзулю, що Дирекція, коли підшукає каменицю, скличе членів Н. Р. для опінії. Але хто купує, не в силі сказати, коли справа рішається. Це дуже ніжна справа. Поспіх тут конечний. Ми мали до вибору около 40 камениць. Вкінці прийшли до переконання, що тільки ця камениця відповідає нам. Коли ми вже скінчили переговори, тоді б. голова Н. Р. дир. Стронський заявив, що він поінформований і пос. Великанович і Плешкан. Дир. Стронський уповажнив до купна Дирекцію і сказав це на засіданні Н. Р. Отже ціла відповідальність спадає на дир. Стронського. Час до часу були голоси, що забогато заплачено. Та хто бачив ту каменицю зверху і в середині, цей хіба не поважиться твердити, що ціна купна около 15.000 долярів зі всіма коштами зависока. Оферта була на 18.000 долярів а ми купили за 13.500 долярів, решта всі инші видатки, звязані з купном. Всі видатки на каменицю були роблені колеґіяльно і при посторонних свідках. Це ствердила Контр. Комісія і Надз. Рада. Вся справа була ідейно переведена, чисто! —

— П. Карпова: Це не „ідейність“, коли хтось є членом нашого Т-ва! Так повинно бути нормально. На землях Польщі має бути коло 5.000 українських учителів, а наше Т-во має всього 2.229 членів! Чи це „ідейність“ нашого учительства, коли більшість не належить до свого Т-ва? Тільки ідейніші одиниці є членами нашого Т-ва. Коли ми бемо на ідейність, то маємо на думці тих, що не здобулися навіть на те, щоби бути членом В. П. У. У. — Дир. А. Зелений: Були ріжні побажання до управи, котра до них приміниться. Панове з Контрольної Комісії читали всі протоколи засідань Н. Ради і Дирекції. Що до допомогового фонду, то перед 2. годинами було сказано, що його обнижується. Бо з чого його збільшити? Зменшиться ремунецію Н. Раді зі знижкою платень. Що до садків, то на те треба поважних фондів. — П. Мих. Зубрей: Ми просили, щоби коломийські учителі взяли собі цей склеп. Коли не схочуть, тоді ми телеґрафічно замкнемо його. Мушина і Криниця не оплачуються, бо там можна хіба тільки одну козу попасти на тих парцелях. Колиби ми впустили студентів університету до каменици при вул. Унії Люблинської, то через труси та арешти запечатають нам цілий льокаль. Прикро мені, що дир. Стронський сказав на засіданні Н. Ради: „Я в такім чеснім Т-ві не хочу засідати!“ — На те відповім: „І я також не хочу засідати з Вами, Пане Директор“ (Тут зірвалася велика буря на салі. Сторонники п. Стронського, котрі становили більшість на салі, кричуть ображені на п. Зубрея, котрий сідає заголюканий). — Дир. Стронський: Я не хочу публично всего говорити а то з певного огляду. (К. б.)

Хто у нас сильно володіє рідною мовою? Хто знає тайни її красок, звуків і сили, котрі вона в собі криє? Хто здає собі справу з того, що з опануванням рідної мови звязане ціле опанування світа думок, ціле вироблення і — що за тим іде — здібність впливати на інших? (Свящ. Яцек Воронецкий в польській книжці: „Довкруги культу рідної мови“).

„Аерофікація“ Совітів

„Воздушні пляни“ другої пятилітки (1932—37).

Большевики звертають велику увагу на розбудову свого летунства. Друга пятилітка (1932—37) предбачує широкий розвиток летунської комунікації та примінення летунства для господарських цілий. При помочи літаків мають боротися зі шкідниками в хліборобстві та лісництві, засівати поля та розкидати штучні погної. Пробні засіви літаками випали вдоволяюче. Літаки мають берегти ліси перед пожежами, працювати для наукових та дневникарських цілий. Друга пятилітка предбачує великий розвиток летунського промислу та шкільництва. Мають повстати численні школи для летунів, потрібних для комунікаційних і „господарських“ літаків. Не знати тільки, чи сі „воздушні пляни“ большевиків не лишаться справді у... воздусі, як всякі інші „райські благодати“?

Країна без крізи

Де тепер роблять маєтки.

Грек, Лілос Тіхін, має майже у всіх столицях Европи філії свого підприємства, котре займається скуповуванням найгірших одягів. Ті одяги вивозить він до центральної Африки і робить на тім величезні маєтки. Він так описує свій інтерес: Муринам одягів не треба, але вони дуже ласі на одяги, бо хочуть ними імпонувати своїм і чужим. Крій і вигляд одягу для муринів зовсім байдужий. Ні плями, ні діри їх зовсім не обходять, вони думають, що того якраз вимагає мода. Найгірші лахи уважають модними. Тільки до обуви не можуть привикнути. Та фраки, білі камізольки, смокінґи, піжами йдуть там знаменито, все одно, який їх стан і вигляд. Правда, гроший від муринів одержати не можна. Та це й лучше, бо за старі одяги дають вони слоневу кість, шкіри тигрів, лямпартів і малп, навіть щире золото і діяманти. За старий дощевий плащ можна дістати маєток. За старий але блискучий шолом поліцая чи фаермана можна дістати цілу колекцію шкір з малп „кверезсас“, котрі в Европі мають високу ціну. Під тим оглядом ніякої крізи там нема й інтерес іде знаменито. Головна централя вивозу спритного Грека знаходиться в Лондоні.

Карло Маркс перестарівся

Большевицький орґан „Экономическая Жизнь“ з 26. VII. принесла статтю, в котрій пише, що не тільки серед контрреволюційних троцкістів панують погляди, що твори Карла Маркса перестарілися та що його погляди незгідні з дійсністю і потребують поправок. Те саме думають уже про Маркса і в рядах большевиків... ...Та зараз на другий день 27. VII. приніс той орґан „спростування“, пропустивши місце, що і в рядах ком. партії вважають Маркса перестарілим. Видно, чрезвичайка мусіла накивати редакції „Е. Ж.“, щоб не пускала в світ такої „єресі“, бо коли підкопається повагу Маркса, то на чім будуть спиратися пророки большевизму?...

СРЕДСТВА ПРОТИ КОМАРІВ

Як відомо, літом докучають всім комарі. Проти них уживають ріжних способів. Успішно діє гвоздиковий олійок, котрого комарі не можуть знести. Також дим від тютюну дещо відганяє комарів. Одначе найліпше охоронне средство проти цих злосливих комах се звичайне мило, котрим на сухо треба натерти лице, шию і руки. Вкушене місце найкраще насмарувати амоняком.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В лат. катедрі у Львові впроваджено 8-мінутові проповіди на тихих Богослуженнях на зразок західних країв. Подібна установа придаласяб і в нас, бо особливо в містах є велика верства наших людий (слуг), котрі ходять лише на тихі Богослуження й десятками літ не чують проповіди. Тепер ті люди, заняті в часі, коли правиться співана Служба Божа, підуть масово до польських костелів, щоб послухати слова Божого. Богато з них остане при костелах на завше.

300-ліття свого прибуття до Пінська обходить Чин Єзуітів 9 жовтня с. р.

Будова нового костела у Львові на Личакові посувається скорим темпом наперед, що видно з ілюстрацій, які містить польська преса.

Собор св. Петра в Римі відновлюють. Досі відновлено копулу і дванацять колюмн.

Кардинал Фавльгабер обходить сего року 60-ліття свого священства. Мимо глибокої старости чується добре і працює витревало.

Перехід Жидів на християнство відбувається помалу але постійно. В XIX ст. стало християнами 224.000 Жидів. В XX ст. перейшло на християнство: в Мадярщині 97.000, у Відні 17.000, в Польщі 30.00 і в Совітах 60.000 Жидів.

Російський князь Макаров перейшов на католицизм і як місіонар працює на Сході.

На катол. віру східних обрядів навернулося недавно около 13 тисяч, з того понад 8 малябарських якобітів. Зі знатніших осіб навернулися 1 архієпископ і 1 епископ; товариш Ґандія Юрій Йосиф, адвокат і редактор „Молодої Індії“ й інші. Навернулося понад 800 поган. — Чимало поган приняло віру в обряді малябарськім. — За Йорданом навернулося стільки православних Мелхітів, що утворено там нову катол. епархію. — Чимало навернень є також в Єгипті (Копти) й Абіссинії.

Геройська смерть лікаря християнина. Директор шпиталя в м. Фузіняно (Больонія), д-р Джузеппе Ґотті, вертав до дому. Несподівано напав на нього якийсь Еліґій Цаолі і кілька разів вистрілив з револьвера. Збіглися люди, покликано лікарів. Всяка поміч була безнадійна. Д-р Ґотті, спокійний і притомний, зажадав в першій мірі св. Тайн. Перед священиком сказав, що прощає убийникови і з радістю жертвує своє життя за опамятання убійника. Мучився 4 години. Цілуючи безупинно св. хрест, повторяв слова: „Прощаю, прощаю“. Відтак промовив: „Заявляю, що волю, щоби мене убито, як мавби я кого вбивати“. О св. Тайни просив за 4 години 3 рази. Заховувався аж до останньої хвилини незвичайно побожно. Зажадав скромного похорону. В надгробнім слові просив сказати лише те, що всім хотів добра, що дякує всім і що вмирає невинно. Замість вінців просив зложити лепту на безробітних. Ціле своє життя був д-р Ґотті апостолом христ. любови й христ. життя.

Смерть не чекає. В Остії к. Риму втопився талановитий американський Салезіянин Патрикій Мерфі. Він лише кілька днів передтим став священиком.

Католицькі місіонарі в Нанкіні оказали супроти нещасних Китайців велику любов. М. ін. розділили 37.003 одягів і 301.020 лір між потерпівших від повені, заопікувалися 2.000 раненими в своїх амбулянсах і 12.000 втікачами, охрестили 200 вмираючих жовнірів і 600 дітий. А слів потіхи подали без числа.

Китайський маляр Люе Чанг навернувся на католицизм і є професором кат. університету в Пекіні.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

АВСТРІЯ видала заборону привозу вугля з Польщі і ЧСР. Польща вивозила до Австрії коло 100.000 тон вугля місячно. Тепер вуголь до Австрії буде доставляти виключно Німеччина.

СВЯТО ВАЙМАРСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ відбулося у великій салі райхстаґу при участи през. Гінденбурґа, членів уряду, премієрів союзних країв та дипльоматичного корпусу. Міністр внутрішних справ Ґайль підчеркнув у промові конечність ревізії ваймарської конституції. Передовсім треба змінити виборчу систему, обмежити число дрібних партій та завести виборчий примус. Потрібна тісна співпраця між всіми союзними урядами. Канцлер Папен звернув увагу на великі зміни, котрі зайшли в Німеччині по війні.

ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ. В Монахові невідомі справники кинули до богатьох склепів бомби, котрі на щастя не вибухли. В кількох місцях були бійки між комуністами і гітлерівцями. Ранено богато осіб. В Маєн'і билися комуністи зі штальгельмівцями. Поліція увязнила 10 комуністів. В Кеніґсберґу увязнили 80 осіб у звязку з численними нападами. В Констанції засуджено 4 Гітлерівців по 3 міс. вязниці за бійку з членами райхсвери. Німецька преса домагається кари смерти на нападаючих боївкарів.

З НІМЕЧЧИНИ доносять, що сего року страти Гітлерівців через замахи (головно комуністів) виносять 8.185 в убитих і ранених, а в р. 1931 виносили 6.303.

ВІЙСЬКОВА ВОРОХОБНЯ в Еспанії здавлена. Ґен. Санхурро увязнений на границі.

НОВИЙ РОМУНСЬКИЙ УРЯД утворено в такім складі: Вайда Воєвод премієр і закорд. справи; Міронеску — фінанси; Поповіці — внутр. справи; Мігаляке — промисл і торговля; Мадґеару — хліборобство; ґен. Самсоновіці — військо.

ФЛЯМАНДИЗАЦІЮ БРУКСЕЛІ ухвалено на конґресі Католицько-Фляндського Союзу в Бельґії. В Брукселі живе 500.000 Флямандців і 350.000 Вальонів, котрі говорять по французьки. Флямандці домагаються повної рівноправности своєї мови згідно з численним станом населення.

ПРЕДСТАВНИКИ СОВІТІВ І ФІНЛЯНДІЇ обмінялися ратифікаційними грамотами договору про ненапад.

ЛОТВА підвисшила цло на закордонні товари.

СОВІТИ ратифікували договір про ненапад з Естонією.

КИТАЙСЬКО-РАДЯНСЬКИЙ ДОГОВІР про ненапад та мирову конвенцію підписано в Москві.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ Півн. Америки рішучо протиставляться японській контролі над Манджурією чи над якоюнебудь іншою частиною Китаю. Вашинґтон домагається пошанування пакту Бріяна-Кельоґа та звіту, виготовленого анкетовою комісією Союзу Народів. Це заявив америк. секретар закорд. справ Стімсон японському амбасадорові у Вашинґтоні.

ПОСАДНИК ШІКАҐА ЧЕРМАК заявив, що кульмінаційний пункт кризи в Америці вже минув.

В МАНДЖУРІЇ внаслідок повений устав залізничий рух. Японські війська терплять велику недостачу харчів.

КІНА

КАСІНО: „Доля джентельмена“ (Джон Ґільберт).
КОПЕРНИК: „Позичене щастя“ (Кляра Бов).
МАРУСЕНЬКА: „Позичене щастя“ (Кляра Бов).
МІРАЖ: „Парада любови“ (Моріс Шевалїє).
ОАЗА: „Над гарним синім Дунаєм“.
ПАЛЯС: „Блудні вогні“.
СТИЛЕВЕ: „Остання любов“.
УТІХА: „Більше ґазу“ і „Чотирьох з легії“.

НОВИНКИ

Вступні іспити до „Р. Ш.“ по феріях. Львівська Кураторія письмом з 10. с. м. ч. II—8113/32 дозволила Головній Управі „Р. Ш.“ на переведення вступних іспитів до всіх тих кляс ґімназій, котрих отворення припізнене наслідком нових шкільних законів. Тому сей дозвіл відноситься до всіх перших кляс (у всіх ґімназіях „Р. Ш.“), до I і II коедукаційної кл. в Коломиї, IV кл. гум. в Стрию і Самборі та III кл. дівочої ґімн. у Львові.

Зголошування новородків. Досі зголошувано новонароджені діти аж по хрестинах. Новий закон про зголошування наказує зголошувати новородки найпізніше в 48 годин по народженні. В разі незголошення грозить кара.

У Львові впав маляр 22-літний Іван Блахут з даху шкляної галі головного двірця з височини 30 м. на камяну долівку і забився.

Ще одна жертва ліських подій. У сяніцькій лічниці помер 18-літний парубок, Федь Рилик з Бібрки, пострілений трьома кулями в живіт і міхур в Телешниці Ошваровій.

Комуніста Петра Пастуха з Голодубів застрілили поліцїянти в Стрию, коли той на їх вид почав втікати, не слухаючи їх закликів до задержання. При вбитому знайшли комуністичні летючки.

З Грималівщини пишуть нам: Від довшого часу деякі чинники ведуть завзяту боротьбу з нашими вишивками та гарасівками, уважаючи вже й ті річи за щось „антипаньствового“. Недавно „кресові герої“ причіпили псови гарасівку, водили його так „зукраїнізованого“ по головних вулицях Грималова та вигукували при тому ріжні несмачні дотепи на нашу адресу. Чи такі некультурні вибрики закукурічених молодиків, ображуючі почування більшости місцевого населення, не є именно „антипаньствові“?

Знижку почтових оплат в Польщі має завести незабаром міністерство почт і телеґрафів. Почтовий значок на лист буде коштувати 25 сот., на картку 15 сот. Теперішна почтова оплата в Польщі найвисша в цілій Европі. Вона спричинила значний упадок переписки.

Циганська авантура в Нежухові, пов. Стрий, скінчилася траґічно. Пяні цигани почали нападати в місцевій коршмі на селян та стріляти з револьверів. Пострілений ґаєвий Іван Овсій у власній обороні вистрілив з револьвера та ранив тяжко одного цигана і його 4-місячну дитину, котру він держав на руках. Ранених привезли до стрийського шпиталя. Справа закінчиться в суді.

В Бережанах повішено Олексу Чижецького за напад на листоноша зі Стриганців п. Рогатин.

Скаженина серед псів панує в Самбірщині. В Старій Соли забито кількадесять псів.

Нафту найдено коло Слободи Рунґурської пов. Коломия, в Орові коло Бориславa і коло Рафіни пов. Долина.

Ціна збіжжа у Франції впала зі 180 на 120 франків за подвійний сотнар протягом двох тижнів. Настала паніка. Спеціяльно в тій справі скликано надзвичайну раду міністрів.

Ціна міди знов паде.

В Москві страшні спеки . З причини посухи вибухають часто пожежі.

Над Фінляндією шалів страшний цикльон, котрий знищив великі простори лісів, перекинув богато домів, позривав дахи, понищив телефонічні, телеґрафічні і залізничі урядження. В кількох місцях викинув з шин цілі поїзди.

Зелізнича катастрофа лучилася коло Баку на Кавказі. Погибло 29 осіб, 70 тяжко ранених.

Холера з Китаю поширилася вже й на Манджурію. В Мукдені занотовано 2.600 випадків холєри. Епідемія шириться також і серед японських військ.

Повінь в Манджурії. Ріка Сунґарі залила Харбін. Підчас повені затонуло 30.000 людей. Шкоди обчисляють на 10 міліонів єн. Також всі инші міста, що лежать над Сунґарою, залиті водою. 8,000.000 людей стратило дах над головою. Вода доходить до 8 метрів висоти. Жнива пропали. Війна припинена.

В Індії затонув пароплав з 200 людьми.

В Америці хочуть завести пятидневний тиждень праці. В сей спосіб 3 міліони безробітних одежалоби працю.

В американських фабриках (Зл. Д.) працювало в 1930 р. 700.000 дітий у віці від 10 до 15 літ.

В підземній залізниці в Нюйорку коло двірця Бруклін-Брідж вибухла пожежа. Повстала величезна паніка, бо пожежа скоро поширювалася. Тисячі осіб ратувалися втечею в тунелю повному диму. Богато ранених.

Біржа

Ґроші: Амер. доляр 8.91—8.94; канад. доляр 7.60—7.80 зол.

Збіжжа: Підволочиська: Сел. пшениця 25.75; сел. жито 17.25; ячмінь 16.—; овес 16.50; гречка 14.—; ромунська кукурудза 20.25; біла фасоля до 19.—; краса фасоля до 27.—; пільний горох 20.— зол.

Набіл: „Маслосоюз“ платить за 1 кґ. масла експ. і десер. 2.80; за 1 л. молока 17—18 сот.; за 1 л. сметани 90 сот.; за копу яєць 3.50. „Центросоюз“ платить за 1 кґ. яєць 1.05 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УКРАЇНСЬКА РОДИНА у Львові прийме на станцію і педаґоґ. нагляд учеників (ниць). Дуже вигідне мешкання, великий город, здоровий і обильний харч. Домашня бібліотека. Старанна опіка. Близько ґімназії, учит. семинарії, нар. шк. ім. Шашкевича, університету і техніки. Услівя дуже догідні. Зголошення до адмін. „Нової Зорі“ під „Добрий нагляд“. 66 1—2

ПРАЦЮ НАЙДЕ безробітний інтеліґент, який не посоромиться тяжко працювати. Вимагана кавція 175 зол. Листовні зголошення приймає з чемности: Ст. Бакай, Львів, вул. Сташіца 8/I.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 12-50

Вже вийшли нові
ПОХОРОННІ ПРОПОВІДИ
о. Теодора Богачевського, пароха Голиня.
Дістати їх можна в усіх українських книгарнях у Львові, Перемишлі, Станиславові і Тернополі. Спішитися з замовленням, бо наклад невеликий. — Ціна 4 зол без пересилки. 64 3—3

АБСОЛЬВЕНТКА ҐІМНАЗІЇ ШУКАЄ ЛЕКЦІЇ. ЗГОЛОШЕННЯ СЛАТИ:
„ПРОСВІТА“,
МГОВА, п. ДОБРОМИЛЬ.
65—2—2

Видає й редаґує Комітет У. К. Ю. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 63 (561). Львів, неділя, 21 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 дол.доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Німці мають грізну армію

З приводу заключення польсько-совітського договору про ненапад, появилися у французькій пресі голоси невдоволення й навіть іронічні уваги, з запитами, чи Польща чується настільки сильна, щоб без помочи Франції приготовлятися до рішаючих подій. Рівночасно в орґані червоної армії появилася стаття, котра описує грізну силу Німеччини. Автор підчеркує, що Німці змушені до обмеження зброєнь надали своїй армії зовсім інакший характер і зробили з неї велику орґанізацію спеціялістів, грізнішу для мира, ніж неодна велика армія. Зрештою та їх орґанізація тільки ядро великої системи військових орґанізацій. Вона приготовляється до війни в найбільшій тайні, при помочі хемічної зброї, в формах найбільше жорстоких.

Паніка в ченстоховськім монастири

КАП доносить: Останнього вечера торжеств (уряджених з приводу 550-ліття спровадження чудотворного образу Богоматери) ґрупа незнаних осіб вбігла на подвіря монастиря в Ченстохові і зачала стріляти з револьверів та перевертати паломників, що клячали й молилися. Повстала страшна паніка. Невідомі справники її кричали, що люди „моляться безцільно". Паніку спинив епископ Преосв. Кубіна, пригадуючи людям, що всі під Божою опікою. Поліція не вспіла зловити тих, що викликали паніку.

Сучасні роди джуми

Большевизм, гітлеризм, глупота.

Жак Бенвіль, француз. журналіст, оповістив статтю такого змісту: Сучасна джума — це большевизм. Инша відміна її — це гітлерівщина. В таборі бувшої антанти царствує третий рід сучасної джуми: глупота. Одначе не всі ще Анґлійці сліпі. Один з них, Мельвіль, написав книжку: „Совітське обличча Німеччини", в котрій розглядає воєнний союз між Німцями і большевиками. Але для цього потрібні гроші. Хтож їх дав? Переважно англійські фінансові круги... Отже границю людської глупоти вже досягнено. Тепер лишається ще її перейти, принимаючи на женевській конференції постанову про обовязкове розброєння всіх тих, котрі думають про оборону та про дозвіл на зброєння всім тим, котрі думають про напад. Це булоб дійсно „дотепне" закінчення всего...

Дводневний зїзд сектарів у Львові

Мин. неділі та понеділка відбувся у Львові дводневний зїзд т. зв. дослідників біблії, головно селян з львівського воєвідства. Між делеґатами, котрих могло бути 120, найбільше мало бути з Ярославщини. Учасники зїзду удалися по нарадах до Голоска, де приняли 37 нових членів. Преса доносить, що новопринятих занурювали в воду. З того виходилоби, що в тім зїзді брали участь також баптисти. Взагалі донесення преси в справі того зїзду баламутні, а справдити їх нема змоги. Подаємо їх з публіцистичного обовязку.

Ракетова почта

Новий надзвичайно цікавий і далекосяглий винахід.

Супроти зростаючого туристичного руху в гористих околицях дотепершня почтова комунікація між гірськими гостинницями й долами оказалася невдоволяюча. Тому німецький інж. Фридрих Шміт з Ґрацу збудував ракету власного помислу для пересилки почти з гір на доли. Перша ракета „Р І" перенесла 300 листів з верху Гохтрича в Стирії до найблищого почтового уряду в кількох секундах. Ракета „Р І" мала 170 цм. довжини і 24 кґ. гонного матеріялу. Плащ ракети виконаний з алюмінія, нутро ізольоване азбестом і випаленою глиною. Ракета вилетіла під кутом 65° та осіла на землі без ушкодження, при помочи легкопаду. Ся перша вдала спроба ракетової почти викликала велике зацікавлення в цілому світі. В цей спосіб комунікація між гірськими гостинницями і долами буде дуже влекшена та приспішена.

Господарська ситуація в Сх. Галичині

Промислово-торговельна палата у Львові оповістила звіт за 2-ий квартал 1932 р. Зміст: Брак готівки, трудний кредит, упадок цін й оборотів, критичне положення рільництва — все те викликає щораз більше зубожіння й заникання купної сили населення. Виглядів на поправу в найблизшім часі нема. З кас ощадностей вибирають вкладки. В червні запротестовано у львівськім воєвідстві 28.256 векслів на 5,715.094 зл., у станиславівськім 6.421 векслів на 1,108.862 зл., в тернопільськім 4.387 векслів на 758.007 зл. У Сх. Галичині зголошено в 2-ім кварталі 35 конкурсів і 115 угодових поступовань.

Велика пожежа в Делятині

В Делятині, в блаватній крамниці Лявдера при Головній улиці вибухла пожежа з невідомої причини о год. 11 в ночи. Вітер до 15 хвиль перекинув огонь на кільканацять сусідних домів. Мимо праці пожарної сторожі вогню не можна було зараз зльокалізувати. Около 30 родин остало без даху над головою. Заінціовано для них допомогову акцію. Шкода виносить к. 150.000 зол.

Конґрес волоцюг і комуністи

Конґрес німецьких волоцюг відбувся недавно в Гамбурзі. Комуністи хотіли використати сей конґрес для своїх цілей та зачали свою пропаґанду. Одначе се не подобалося більшости членів конґресу, котрі не люблять політики. Тому волоцюги розбрилися не покінчивши „праць" свого конґресу.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПРЕСА І ПУБЛИКА

Про дописи післяплатників.

Преса це голос якоїсь институції, орґанізації або одиниці. Як відомо, німа одиниця належить до нещасних калік. Та вона ще не зовсім нещасна, бо може порозуміватися знаками, „на міґи". Суспільна ґрупа „на міґи" порозуміватися не може, тому суспільність чи орґанізація, яка не має преси, ще більше нещасна ніж німа людина.

Яка се правда, видно по листах, що приходять до редакцій з домаганнями, містити дописи. Такі листи приходять очевидно від одиниць суспільно вартісних, котрі мають зрозуміння ваги дописів, бо відчувають якийсь загальний інтерес.

Щож, коли богато дописів приходить від післяплатників. Їм залежить на оповіщенню сеї чи тої події або справи, але вони не сповняють свого обовязку супроти ґазети. Не сповняють, хоч самі відчувають потребу преси. Дійшло до того, що залеглости в наших католицьких орґанах виносять десятки тисяч. Про се писалося нераз і не два. Вияснювалося, які величезні шкоди має видавництво через ті залеглости і як через те не може розвиватися наша преса. Не помагало. Отже не було іншого способу, як відмовити поміщування всяких дописів, оповісток і т. д. всім, що не сповняють своїх обовязків супроти своєї преси. І видавництво зробило се. Адміністрація ґазети одержала наказ, наперед, заки ще редактор читає допис, ствердити на підставі книг, чи той, хто прислав допис, залягає з передплатою. Коли залягає, його допису взагалі не читається.

Щож діється далі?

Післяплатники пишуть листи до редакції, часто з обуренням, чому нема їх дописів. Тимчасом редакція взагалі не знає, яких дописів, бо дописів, присланих післяплатниками, взагалі не читала. Отже або не відписує, або — коли має більше часу — вияснює листовно цілу ту нову процедуру. Щоб уникнути відписування на кождий лист в такій справі, пишемо сю статтю. І просимо дуже, взяти під увагу, що редакція має богато іншої роботи. А особливо просимо памятати, що не вистарчає пізніше прислати залеглість і тоді домагатися поміщення допису, присланого давніше. А не вистарчає з отсих причин:

Вести евіденцію дописів післяплатників і неплатників та завалювати їх дописами редакційні бюрка неможливо, бо на те требаби відставити окремого чоловіка. Тай се до нічого путнього не довелоб, бо все одно більша часть дописів, котрих не міститься в найблищих числах, стає потому неактуальна. Атже не можна містити допису про факт, котрий стався тому пару місяців. До того таких спізнених дописів післяплатників накопичується богато. І коли потому приходять від них залеглости з домаганнями, щоб помістити дописи, — редактор мусівби читати нараз всі їх залеглі дописи й порівнувати їх, щоби

знати, котрим дати першенство. А мусівби се робити тому, бо по перше можуть бути ріжні дописи на ту саму тему або про ту саму справу, по друге один допис може бути пильніший, другий менше пильний, по третє з двох дописів на ту саму тему може бути один дуже добрий, другий дуже слабий. Отже якби без розбору містити, не прочитавши всі, тоді автори дописів актуальніших або лучших малиби слушну підставу оборюватися в листах до редакції, чому їх дописів не поміщено наперед, а поміщено менше актуальні і слабші. І зачаласяб переписка вже на тім тлі, а редактор навіть не мавби чим оправдуватися, бо обурення малиби підставу і причину.

Щоб уникнути всіх таких ситуацій, на те нема іншого способу, як кидати в кіш всі дописи післятників зараз після ствердження, що автор допису залягає з передплатою. Не робиться того з жадного „гніву“, тільки з конечности, бо інакше не годен потому в тім всім розібратися.

Отже коли хто присилає залеглу належитість а залежить йому на поміщенні давніше присланого допису, нехай буде ласкав рівночасно прислати вдруге той допис, бо його вже нема.

Всіх тих прикростей можна самому уникнути й редакції заощадити через сповнювання свого обовязку на час, то значить через те, що у инших народів належить до річий самозрозумілих, себто через присилку передплати, а не посліплати. У нас повинно се належати тим більше до самозрозумілих річий, бо у нас преса стає майже одиноким загально доступним проявом і мотором нашого публичного життя. Атже наші орґанізації щораз більше корчаться, школи переважно не наші, книжки майже перестали виходити. Щож остає? Остає преса. Колиж і її занедбається, то куди докотимося?

І чомуж на час не вислати передплати на свій орґан, в котрім є й реліґійні й політичні й наукові й інформаційні статті, є найдокладніші звіти з нарад ріжних наших установ, є літературні критики, є статті про мистецтво, є лікарські поради, є описи подорожий, є найважніші закони, — словом, є здається все, що потрібне культурним людям. І все те освітлене зі становища здорового, католицького. А коли є й браки, то чи ми затикаємо вуха перед порадами і критиками? Просимо дуже писати до редакції, висказувати свої думки й уваги. Все буде совісно взяте під увагу. Та свій обовязок супроти ґазети треба сповнити, бо без того й вона не може сповнити всего, чого від неї можна вимагати.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

32. Таємний звязок св. Юра з пресою.

Як ми бачили з великого звіту з конференції у намісника, писав намісник Потоцький до міністра віроісповідань і просвіти, що з виводом протоігумена Чина о. Сарницького згодилися безумовно митр. Сембратович і еп. Моравский. Про те згадує також о. Сарницький до о. Яцковского. Се підношу з притиском, бо незабаром по тім писало тодішне „Дѣло“ якраз навпаки і тенденційно вводило в блуд нашу суспільність. Ось слова „Дѣла“: „Тут (то значить на конференції) не тôлько Є. Е. Митрополитъ и Впреосв. еп. Ступницкій высказался противъ проекту „реформы“ о. Сарницького, але и самъ лат. епископъ Моравскій зовсѣмъ не одобривъ сеи дивиглядноі „реформы“... Блуднымъ есть отже донесенье львôвскихъ часописей, будьтобы Є. Е. Митрополитъ одобривъ плянъ реформы о. Сарницького“.[174])

Дописуватель і інформатор „Дѣла“ належав більше до обожателів Митрополита, як бачимо з пеанів, які пише в його честь, ніж до любителів правди. Митрополит Йосиф помер, а правда що до його одобрення реформи о. Сарницького жиє. Інформатор „Дѣла“ знав дещо про анкету у намісника, а міг знати хіба лише від митрополита, який здається в своїм не сильнім характері говорив інакше у намісника, а інакше інформував своє окруження. Що інформував сам митрополит, видно з поглядів і думок висказаних в статті „Дѣла“ п. з.: „Упадокъ Чина св. Василія“:

„Успѣшности реорганизаціи Чина так довго не можна надѣятися, якъ довго чинъ св. Василія остане-ся въ своѣй дотеперѣшнôй безконтрольнôй организаціи и не буде пôдклоненый пôдъ надзôръ Митрополита“.[175])

Сі думки цілковито покриваються зі словами митрополита в листі до Риму: „quod fieret... si magistri data occasione... post accuratum tentamen coram Metropolita et sub ejus directione suprema et invigilatione frequentiorique visitatione ejusdem eligerentur. Sed hic pro hoc tempore necessarium quoque esset ut tum singula monasteria, tum etiam singuli monachi magis dependerent ab Episcopis dioecesanis“. Гл. лист митрополита до Риму (Rapporto del Metropolita Monsgn. Sembratowicz, Leopol 2. I. 1882).[176])

Розуміється, наш висказ, що митрополит сам інформував нашу пресу, не муситься розуміти так, що він особисто ходив до редакції „Діла“ або сам просив редактора „Діла“ до себе. Міг се робити й посередно, напр. через о. Малиновського. На всякий випадок у св. Юрі бачили аґітацію „Діла“ проти Апостольської Столиці й не реаґували на те ні словечком, що також підтверджує думку, що зі св. Юра походив матеріял, який служив до тої аґітації, — отже як могли реаґувати? Зрештою за дармо не усунено митрополита.

Протоігумен о. Сарницький не поділяв гадки митрополита, щоб ОО. Єзуіти, котрі мали бути провідниками Василіянського новіціяту, вступили до василіянського Чина і стали Василіянами, бо старшому чоловікови не так легко змінити обряд. Тоді не булиби вони ні Єзуітами, ні Василіянами і не моглиби вести реформи новіціяту, бо самі мусілиби наперед перейти василіянський новіціят.

На конференції замітив епископ Ступницький, що з причини реформи через Єзуітів піднесуться протести проти Риму і проти правительства. Та завваґа видалася намісникови поважною, і він спитав, чи з огляду політичного не треба боятися якихсь розрухів. Митр. Сембратович, епископ Моравский і о. Сарницький не поділяли гадки епископа Ступницького і заявили, що нема чого боятися глибших заворушень а зірветься хіба лишбурявчасописях. Слушно сказав о. Сарницький, що простий нарід не згіршиться реформою Чина через ОО. Єзуітів.[177])

І дійсно селянство перше оцінило працю Василіян так по місіях як і по церквах реформованих Василіян.

Не передвидів о. Сарницький, що реформою згіршиться богато духовенства, чого доказом були численні протести проти папської конституції. О. Сарницький як добрий католик і відданий Апостольській Столиці не припускав, що духовенство дасться так збаламутити ліберальній і москвофільській пресі. Боявся о. Сарницький лиш того, щоби справа реформи не проволіклася. Впрочім о. Сарницький заявив при тім, що вже в грудні 1881 р. все обговорив з о. Яцковским і здався в повнім довірю на волю Божу, просячи в Бога опіки над Чином.

Нема сумніву, що протоігумен о. Сарницький, котрий зложив немало доказів, що знаменито орієнтувався в відносинах, мусів знати, що зі св. Юра одержує преса інформації та матеріяли до аґітації проти Апостольської Столиці. Правдою є, що сегодня, коли ми маємо до розпорядимости архівні документи і можемо їх порівнувати з аґітацією в пресі, можемо про се певніше думати і говорити, ніж в тих часах, коли ще се було окутане таємницею. Ще тому півтора року не можна було про се сказати певного слова, бо доступ до державних архівів був замкнений тому, що не минуло ще 50 літ від часу тих подій а доступ до ватиканських архівів в Римі буде вільний аж по 100 літах, то значить в р. 1982. Одначе вже те, що сегодня відоме нам з документів, не тільки управнює нас, але і зобовязує в імя правди і для науки грядучих поколінь сказати ту правду без огляду на закиди. Бо розвивається тільки те, що не боїться правди, а моральну силу мають тільки ті інституції й суспільности, котрі не замикають уст своїм діячам, що голосять правду, навіть коли вона прикра. Для прикладу наведу висказ історика Ліковского, рим.-кат. епископа з Познаня, вже покійного, котрий відважився написати, що на 17 польських епископів тільки пять було таких, що заслугували на імя епископів, а решта були люде без чести і без віри. Про одного з них пише навіть, що жив з протестанткою на віру (р.-кат. епископ Подоский, примас Польщі). І мимо таких страшних закидів писання еп. Ліковского мають у Поляків, тай не тільки у Поляків як найлучшу славу, бо оперті на правді[178]). Сподіваюся отже, що й наша суспільність належно оцінить мій добрий замір, бо те, що пишу, подаю для вияснення справи, а не для пустого роблення закидів. Правди затаїти не можна, бо вона випливає з жерел і скорши чи пізніше мусить показатися.

З другої знов сторони ніде не знаходжу згадки самого о. Сарницького про те, що він знав про висше згаданий таємний звязок св. Юра з нашою пресою. Та се вказувалоб тільки на факт обережности о. Протоігумена, котрий не писав про те, на що не мав доказів в руках, але боровся з тим, чого не повинно бути.

Лист митр. Йосифа Сембратовича, в котрім він якось невиразно оправдується перед протоігуменом, у справах, що до яких не можна собі виробити поняття, о що ходить, наведу пізніше, бо той лист мимо своєї неясности а може якраз задля неї дуже характеристичний.

---

[174]) Гл. „Дѣло“ ч. 23 з 1. (13.) мая 1882 р.

[175]) Гл. „Дѣло“ ч. 23 з 1. (13.) мая 1882 р.

[176]) Цілий той лист був напечатаний в „Новій Зорі“ ч. 15 з 28. II. 1932 р.

[177]) Селяне не брали участи в протестах хіба виїмково, в деяких місцевостях, далися втягнути а 184 селян підписало відозву „До Русинôвъ Галицкихъ вѣрныхъ своей церкви и народови“ разом з деякими священиками (7) і коло 10 зі світської інтеліґенції, що не погоджувалися з протестами проти реформи. Гл. Архів Президії намісництва, ректифікат ч. 69/пр. в державнім архіві. Ся відозва буде подана низше в цілости як важний документ.

[178]) Гл. Dzieje Kościoła Unickiego na Litwie i na Rusi w XVIII i XIX wieku, napisał ks. Edward Likowski. W Poznaniu 1880. ст. 96. Ось його слова: „Na czele episkopatu stał jako prymas od 1 września 1767 Gabryel Junosza Podoski, znany nam referendarz Koronny, człowiek zdolny, zręczny, ale bez wiary i najgorszych obyczajów, wiadomych całej Warszawie; żył bowiem w jawnym konkubinacie z Niemką, protestantką z Saksonii.“ І далі на ст. 96, 97, 98 і 99.

Три чинники становлять дійсного бесідника: підйом, чесність і правда. (Ґрім).

Що чувати на селі?

Від такого питання міщух, що вернувся з літного побуту до міста не може обігнатися. Кождий знакомий, на кождім місци, на вулиці, чи в хаті, завдає таке питання. Воно так все було й попередними літами. Таке питання ставили також давніше знакомі при першій стрічі по повороті з літнища замість звичайного питання: Що нового чувати? Я все в клопоті, лоли стрічний знакомий запитає мене: Що чувати? Бо „чувати“ є богато, але не знати, що якраз вибрати у відповідь на питання, що „чувати“. Тоді вихапується з ріжного „чувати“ першу ліпшу подію і подається її до відома знакомому чи приятелеви. Те саме муситься робити, коли тепер, по повороті з літнища, питають тебе: що чувати на селі? Мушу додати, що сего року неодин з питаючих, що там „чувати“ на селі, додає ще питання: чи велика біда між селянами.

Маю враження, що всім моїм знакомим міщухам передовсім бажано знати власне, чи є велика біда на селі. Отже треба писати чи є біда на селі, яка вона велика. Більшість наших міщухів-інтеліґентів це селянські діти. І вони добре знають, що в нашім селі була все біда, бо вже перед війною аж 80 проц. селянських господарств були несамовистарчальні. Та перед війною наше малоземельне селянство мало можність боротися з бідою. Тоді була нагода зарібкування, була можливість зарібкової та кольоніяльної еміґрації. Нині ті жерела доповнювання дефіциту господарства малоземельної селянської родини цілком висохли. Де був двір, там нині є звичайно мазурська кольонія, а про ніяку еміґрацію навіть не може мріяти малоземельний селянин. До тогож всього прилучилася жахлива скрута (кріза). Кождий витвір свого господарства продає селянин зі стратою. Ціни на селі смішно низькі: теля 7 зол. (давніше 80—100), корова з молоком середного віку 50—80 зол. (давніше 300—500) збіжжа 15—20 зол. (давніше 50), яйце 4 гр., молоко 10 гр. і т. д. Рівночасно все те, чого селянин конечно потрібує до свого господарства, коштує тілько само, як коштувало перед скрутою! Не знижено податків, не знижено процентової стопи від позичок. Отже ясно, що матеріяльне положення селянства просто жахливе. Я пересидів три тижні в селі, де є 1500 душ а всього поля 1200 морґів, з того лише 1000 морґів орного поля, а 200 м. се корчі (не ліс), підмоклі сіножати та неужитки. Поле середної якости, бо 3—4-тої кляси. Не випадає навіть по одному морґови поля на мешканця. Одна пята частина селян се халупники, які мають при своїх хатах лише по 1/4 морґа огорода і більше нічого: в царині (в полі) ані одної скиби. Других 2/5 се власники від 2—5 морґів поля. Ледви 1/5 є в селі таких господарів, що мають від 5 морґів поля вгору. Лиш кількох є таких, що мають около 20 морґів поля. Се вже в очах загалу селянства дуки-богатирі, предмет зависти і ненависти бідніших. На підставі заподань тамошних селян можна приняти, що морґ тамошного поля дає около 6 сотн. урожаю в зерні. Цілого урожаю, переміненого на зерно, будуть мати тамошні селяни около 6000 сотнарів. Колиб люди живилися цілий рік самим зерном, то требаби конечно пересічно на голову 300 кґ. зерна річно або 3000 сотн. на ціле село. В той спосіб лишалобися ще 3000 сотн. на заспокоєння всіх ін. потреб села, на всякі публичні тягарі та на сплату довгів і процентів. Пересічна ціна селянського твердого збіжжа є 20 зол. за 1 сотнар, отже за 3000 сотн. булоби 60000 зол. На душу випадає всього 40 зол. річно на заспокоєння всіх потреб, крім їди! За 40 зол. є всього одна пара селянських чобіт! А деж засоби на заспокоєння всіх інших, хотяйби найскромніших, потреб? От образ в числах, приблизних, але цілком реальних і вірних теперішних злиднів нашого селянства.

Таке злиденне матеріяльне положення мусить впливати на настрій селянства. Старші дуже прибиті, сумні та безнадійні. Вони питають: Що „з того“ буде? Найбідніші починають прислухуватися та дальше й вірити сельробівським аґентам, які розуміється не жалують рожевих красок до привабливого змальовання положення селян то тамтім боці! Такі приєднані селяни кажуть, що все те, що пишуть наші тутешні часописи про відносини за Збручем, чиста брехня.

Славний селянський передновок сего року був особливо довгий і тяжкий. Кажуть, що він почався ще від зими, бо люди змушені всякими потребами, особливо конечністю платити податки, довги та проценти від довгів, ще з осени випродували, що лиш мали з плодів свого господарства. Весна була пізна. Доперва в часі мого побуту (липень) лиш деякі зачали копати нову картофлю на їду, отже спізнення на яких два тижні. Добра половина людий в селі перебувала цілий червень в півголодовім стані. Не дивниця, що коли почало дозрівати жито і ячмінь, то на нивах було богато шкоди. Голодуючі йшли ночами з мішками на поле і зжинали колосся на чужих нивах. В дома оббивали колосся пранчиками при заслонених вікнах. Колиж зачалося жниво, то загально скаржилися люди, що ночами дуже крадуть снопи зі зложених кіпок. Щоб охоронитися перед такими злодіями, збирали селяни снопи таки зараз зпід рук женців на вози, привозили на своє обійстя і доперва там складали, щоби воно висихало!

Найстарші люди в селі не памятають такого пільного злодійства, як тепер поселах поширилося. Згадаю ще один факт. Війт оголосив, щоби громадяни зголошували до громадського уряду хто і які має довги. Хтось в селі пустив вістку, що правительство скасує всі довги тим селянам, які подадуть висоту свого обдовження. Першого дня посунули селяни товпою зголошувати свої довги. Зголошено в однім дни на суму 50.000 зол. Але нагло на другий день зголошування довгів устало, бо хтось знов пустив вістку, що ті, котрі зголосили висоту своїх довгів, не лише мусіти-муть заплатити довги, але ще мусіти-муть підписати для правительства внутрішну позичку на таку саму суму, яку зголосили як своє задовження! От зайвий доказ, як легко доступні маси нашого селянства всяким підшептам.

Сільське парубоцтво і дівоцтво дуже радо гуртується в лугах, соколах та січах. В навечеріє свята св. Йоана Хрестителя переїздив я через три села і бачив у тих селах значні гуртки парібків і дівчат, як вони завзято виконували ріжні вправи приготовлюючися до участи у фестинах, які були заповіджені на слідуючий день в кількох околичних селах. Є отже в молодім селянськім дорості завдатки карности, требаби лише ті сили відповідно спрямувати і провадити.

От тілько у відповідь знакомим на питання: Що чувати в селі.

Й. І. Л.

Іронія се творчий чинник, котрого не може виречися жаден промовець. (Д-р Генрик Мариняньский: „Культ живого слова“).

*

Без покори нема поводження на проповідници. Учіться від мене, що я тихий і покірного серця, сказав Христос. (Свящ. Гадух).

УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

7) По успокоєнню умів промовляв п. Вовк. Оселя у Ворохті є тільки для здорових а не для хорих. Кошти санаторії дуже великі. Наша оселя це тільки випочинкове літнище. В Ямній богато дешевше. Що до зміни управителя, то хіба тільки емерит може брати 50 зол. Безробітний схоче 200 зол. В справі бурси в Станиславові: то неправда, що Головна управа відрадила та знеохотила до будови. Але наперед треба купити площу, поставити мури, а управа допомоглаби закінчити її. В Станиславові було деклярованих 1.500 зол., а не зложених. Що до органу „Р. Ш.“, то я згідний з тим, що не треба вже нового закладати. — П. Микитюк (Коломия): Склеп учительської спілки істнує в Коломиї вже понад 31 літ! Воєнна завируха його знищила і він по війні стояв вже гірше, як передтим. Тоді головна управа перебрала цей склеп на себе. Головний склеп був у Львові, філія в Коломиї. Філія розвивалася добре, склеп оплачувався. Коли В. П. У. У. хоче 30.000 зол. (Голова: 24.000 зол.!), то ми не можемо заплатити. Ми зобовязуємося піддержати склеп. Апелюю до зборів, щоби не замикали телеґрафічно склепу, бо він оплачується. Іменем коломийського учительства даю запоруку, що склеп в Коломиї не принесе страт але дохід. — Голова: Н. Р. ухвалила постанову, що Дирекція на місци прослідить цю справу. Я і п. Зелений були в Коломиї. Ми вирішили справу в цей спосіб, що склеп мається продати. Окружний відділ перший купець. Склеп має майна на 35.000 зол., з чого на 5.000 зол. перестарілих шкільних книжок, отже опустили ціну купна на 24.000 зол. (Тільки для Окр. відділу). 70 членів коломийського Окр. відділу має дати векслі по 400 зол., що будуть на протязі 5 літ вильосовувані. Одначе на це Окружний відділ не згодився. Ми инших купців не найшли. Дирекція стоїть на становищі, що не треба склепу, Нехай збори вирішать. Не можемо погодитися, щоби докладати до коломийського склепу. Що до Ворохти, то я був її співтворцем. Знаю її як свою кишеню. Що до її рентовности, то вважаю, що оселя це не торговельне підприємство, але гуманітарна установа. Се фізична неможливість, щоби загал міг користати з неї, бо оселя обчислена всего на 100 осіб. Ціни так уложені, щоби покривали всі видатки і ще була надвижка. Та ми не повинні платити з доходу тих 2 місяців за видатки в часі 10 місяців. Минулого року управа поробила зміни. Чи можна змінити все так, щоби було все найкраще під оглядом приміщення і харчів? Ворохта се наша випочинкова, немов родинна оселя. Дир. Калинович закидав від ряду літ ті „штрозаки“. На порядне вивінування оселі треба великих фондів, 900 зол. призначено на шафи, крісла, зеркала і т. д. Мало, та це не зі злої волі, але тому, що гроші вложено в каменицю. Тут предкладали, щоби презенційна марка для членів Н. Ради виносила 10 зол. денно для замісцевих, 5 зол. для місцевих. Та їх видатки певно більші. Тепер справа „Учит. Слова“ і педаґоґічних видань. Маємо з тим сумні досвіди. „Учитель“, „Шлях виховання“ кажуть, що за абстрактні для загалу (стаття проф. Русової) Загал членів хоче методичних статтей. Редактор „Шляху“, дир. Ющишин, позамовляв методичні статті від всіх наших спеців. Справа робітників пера буде постійно розглядатися. Референт її, т. П. Кривоносюк представить її обширно. „Учит. Слово“ се офіціоз і не може так „сильно“ писати як требаби. Т-во відповідає за нього перед владою. Не особисто, але нам розвяжуть Т-во. Влада перестерігала, що як розвяже наше Т-во, то вже більше не позволить заснувати його. З прелімінарі скомпресовано видатки на „У. С.“. Буде тільки 1 аркуш, вакаційне число на 2—3 аркуші. Впав тут виказ, що компресія буджету не йшла рівнобіжно до платень учительства. Комісія брала під увагу знижки платень. Т. Зелений домагався для себе знижки 30 проц., але управа не згодилася. Иншим службовикам обнизили платню на 10 проц., т. Зеленому на 20 проц., дир. Ющишинові нічо. Т. Кульчицький нарікав, що стягають від нових членів на оселю. Нехай поставить відповідне внесення. Справа діточого журналу не дасться повести. Ми старалися вже 1925 р. і в Собінського й у Варшаві, у міністра Енджеєвіча. Влада стояла на тому, що часопис для молоді має стояти на засаді „виховання паньствового“. „Дзвінок“ і „Наш приятель“ не можуть дістати апробати. В 1928 р. збори „Р. Ш.“ закинули п. А. Крушельницькому, що він занадто льояльний. „Світ Дитини“ був давніше все конфіскований що 2—3 числа. Апелюю до всіх як видавець діточої літератури: Не вільно давати дітям в школі заборонених книжок. Піддаю під голосування внесення Контрольної Комісії на уділення абсолюторії уступаючій управі за 1931 рік. — Більшість за, 2 проти. (Докінчення буде).

Мусулмани модернізуються

Коран латинкою в арабській мові видано тепер для тих, що вже не знають арабських букв. Це вперве від часу повстання магометанської віри видано Коран неарабською азбукою, бо латинка скрізь випирає інші азбуки.

НА БІЛІЙ ГОРІ

Сегорічне Маркіянове Свято.

Коли їдеться залізницею зі Львова на Волинь, впадає в очи зараз за Красним маєстатична Біла Гора зі своїм хрестом-памятником, котру видно далеко навкруги. Прегарний вид розпостирається з її вершка. На захід безмежна рівнина, вкрита тут і там лісами й селами, що тонуть в зелені. Тільки церкви біліють на тлі зеленої рівнини. На схід тягнеться ланцюг гір, покритих лісом. У стіп Білої Гори, ціле в зелені дерев, село Підлисе, де молоденький Маркіян прожив свої найкращі літа. Годі налюбуватися чарівним видом з Білої Гори.

Вже в суботу 13. с. м., в день перед традиційним святом, зачали до сусідних сіл напливати прогульки ґімназійної та студентської молоді з дальших околиць. В неділю 14. с. м. панував від ранку оживлений рух на всіх дорогах і стежках, що ведуть на Білу Гору. Гостинцем їхали умаєні вози, повні святочно прибраних прочан. Звертали увагу пестрі строї жіноцтва, головно дівчат. Можна було бачити прегарні вишивки з ріжних околиць. Зате хлопці цураються чомусь вишиваних сорочок. Ціла Біла Гора вкрита народом. Начислювали понад 5.000 осіб.

Богато учасників з дальших околиць, з Городка Ягайлонського, Камінки Струмілової, Сокаля, Радехова, Тернополя, з Брідщини, Зборівщини і т. д. Були гості і з Волині. Зате мало було зі Львова. Тут вина передовсім лихого залізничого получення. Брак ранішного поїзду зі Львова на Броди був причиною, що богато Львовян не виїхало, бо треба було їхати день наперед. Може таке невигідне получення має причинитися до задержання „сокальського кордону“? Між учасниками доволі велике число середношкільної та студентської молоді. Золочівське студентство брало діяльну участь в орґанізації та в держанні порядку сего свята.

На памятнику Маркіяна вивішено синьо-жовтий прапор, але чомусь до пів машту, на знак жалоби. Невже нам все судилася жалоба? Від південного боку памятника поставлено на підвищенні престол з дахом. На горі повно будок з ріжними напитками та харчами. Переважали будки наших товариств, хоч і не бракло жидівських. О 10 год. надїхав Преосв. Никита з о. віцеканцлером Блозовським в окруженні кінних бандерій з Закомаря, з Ожидова, з Розважа, з Переволочної з Золочівщини та з Дубя (Брідщина) і з Каштелян (Радехівщина). Коло витальної брами, умаєної сосниною, на котрій виднів напис „Витай Владико“, уставилося духовенство олеського деканату в числі 12 священиків, далі процесія з Підлися, хор дооколичних питомців і студентів, мішаний хор з Кут і орхестра з Золочева. Іменем духовенства олеського деканату привитав Владику о. дек. Ол. Левицький. Відтак д-р Т. Ваньо з Золочева, голова Т-ва ім. М. Шашкевича, повитав Владику іменем Комітету. Він підчеркнув, що Свято Маркіяна має заразом релиґійний і національний характер. Хор відспівав многоліттє, заграла музика. Відтак Преосв. Никита відправив архіерейську Службу Божу при асисті духовенства олеського деканату. Підчас Служби Божої співали злучені хори питомців, студентів, з Кут і з Олеська. Прегарну змістом і формою проповідь виголосив з жаром о. д-р Побігушка, катехит з Золочева. Сю проповідь помістимо окремо. Преосв. Никита поблагословив зібраний народ та в коротких, теплих словах звернув увагу на значіння рідної мови, великого скарбу кождого народу; о. Маркіян перший у нас виголошував проповіди в рдній мові. Він був не лише поет і письменник, але й історик, перекладач Св. Письма, уложив буквар; о. Шашкевич працював на кождій майже ділянці народного життя. Хоч слабий здоровлям, ціле життя віддав на службу народови. А що ви робите для добра українського народу? Чи ходите до своєї церкви, читальні, кооперативи? Взиваючи всіх до молитви, любови, згоди та праці для добра народу закінчив Владика словами Апостола: „Да глаголять тожде вси і да не будет между вами распря!“ Відтак відправлено торжественну панахиду на могилі стрільців УГА, що сплять вічним сном зараз коло памятника, з західної його сторони. Кінні бандерії, що держали кордон підчас Богослуження, окружили підчас панахиди могилу наших Героїв. Настрій змінився. Підчас Богослуження проповідь нагадала нам часи зперед 100 літ, на зорі відродження Галицької України. В часі панахиди пригадалася нам кульмінаційна точка нашого відродження, збройна боротьба за свою Державність. По панахиді хори та учасники відспівали низку стрілецьких пісень в супроводі орхестри.

О 3 год. по пол. почався фестин на Білій Горі. Пригравали 4 трубні орхестри: з Золочева („Сокола“), з Ляцького Великого (чит. „Просвіти“), з Соколівки і з Кадлубиськ (Брідщина). До вправ станули Соколи, Сокілки та сокільський доріст з Олеська й Кадлубиськ. Найкраще випали вправи з серпами („жнива“) Сокілок з Олеська (60), вправи молодих Сокілок з Кадлубиськ (20), молодих Соколів з Кадлубиськ шаблями (10) та вільноручні вправи Соколів з Олеська (80) під проводом їх начальника д-ра Ф. Мучія. Відтак відбувся конкурс краси Сокілок з Олеська. Вкінці товариські забави, співи та спільні знимки. Коли сонце склонилося за Підлися, учасники з жалем почали розходитися та розїздитися з піснями на всі сторони світа. Всіми стежками, обніжками, дорогами сунулася вділ неначе ріжнобарвна гусениця. Ізза сусідної „Святої Гори“ виглянув блідий місяць та прощав останніх учасників, що хотіли як найдовше побувати на Білій Горі.

Всі, що не мали змоги бути сего року на Святі Маркіяна, повинні зложити свою лепту на викуп Білої Гори та її впорядкування. Тими справами займається Т-во ім. М. Шашкевича в Золочеві, куди треба звертатися по всі вказівки. Деякі завваги з приводу сегорічного Маркіянового Свята подам у найблисших числах „Н. Зорі“. — У ч а с н и к.

Замість 5 директорів буде 6.

„Зельони Штандар“ пише: Досі було в „Банку Рольним“ аж 5 директорів. По що — трудно сказати, бо той банк ізза недостачі ґроший обмежував свою роботу тільки до ліцитування селян за давніші позички. Тимчасом рішаючі чинники узнали, що в „мармуровій палаті“ ще за мало директорів. Отже вже іменовано 6-го директора тай від тепер буде їх шість!

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 13)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Зараз після свойого приїзду до Тиляви розпочав о. завідатель свою акцію серед місцевих схизматиків для розслідження між ними причин їх апостазії. В тій ціли відвідав він цілий ряд схизматицьких хат так у горішньому як і долішньому кінці Тиляви та майже всюди чемно приниманий провадив він вступні познайомлюючі розмови з усіми родинами. При тій нагоді роздавав памяткові образці, подекуди також брошури про папський примат, які майже всі відвідані ним схизматики чемно і з подякою приймали. В своїх розмовах о. завідатель не доторкав ніколи прямо місцевих віроісповідних відносин. Натомість був свідком того, як самі схизматики зачіпали часто цей предмет в розмові та показували при тім своє вороже успосіблення проти його попередника і проти св. Унії. Не спостеріг у нікого з них поважного наміру в справі повороту до св. католицької Церкви, хоч стрічав і таких, які казали, що не треба було того, що сталося в Тиляві. Інші знов заявляли, що до св. Унії вже не вернуться та що 300 літ тому визнавали ту віру, до якої тепер вернули. Вкінці лучалися й такі, що вдавалися у формальні диспути на тему ріжниць між т. зв. „православієм“ і католицизмом та боронили завзято схизми.

Проти тих відвідин наступила з часом реакція місцевих схизматицьких аґітаторів. І так, коли в часі переїзду на Різдво 1930 р. через Тиляву за о. завідателем споміж гурту переходячих дорогою схизматиків кинено снігом та коли це стало притокою до інтервенції начальника постерунку поліції з Барвінка у схизматицьких головачів в Тиляві, тоді один з них іменем М. К. пояснив комендантові, що причиною тої напасти були получені з роздаванням образців відвідини о. завідателя у „православних“ та мниме його твердження, будьтоби він мав більшість „православної“ молоді за собою. Крім цього о. завідатель довідався, що роздані ним в часі відвідин образці й брошури позношено на приказ схизматицьких аґітаторів до „кулка“.

Колиж опісля в лютім 1930 р. відбулося на тилявськім „кулку“ схизматицьке передсоборне зібрання, то прибувші на нього схизматицькі лемківські батюшки вдарили у дзвін тревоги, подаючи за причину, що „православіє“ в Тиляві „хитається“, бо о. Я. ходить поміж „православних“ та намовляє їх до повороту до Унії. Заразом робили докори схизматицьким неофітам в Тиляві, що вони отягаються з будовою своєї власної „православної“ церкви. Вкінці загрівано їх до витревалости в „св. православію“ та заохочувано до будови схизматицького храму в Тиляві.

При кінці лютня 1930 р. відїхав з Тиляви тодішній схизматицький тилявський батюшка о. М. Схизматицька духовна влада довший час не присилала до Тиляви наслідника. По тій причині в березні 1930 р. відбули тилявські схизматики нараду. На ній обговорювано дві головні справи: а) справу будови схизматицької церкви в Тиляві і б) справу опорожнення в Тиляві становища схизматицького духовника. В першій з них стрінули схизматицькі аґітатори сильну опозицію тих, які такій будові рішучо противні, в другій знов не могли погодитися на тім, якого батюшку вибрати: бо коли один подобався одним, то не подобався другим і навпаки. Нарада скінчилася нічим. Відчитано на тій нараді лист від о. М. І. про потребу будови схизматицької церкви в Тиляві, одначе і цей лист не викликав у слухачів більшого вражіння. У практиці постановлено бойкотувати лиш „старі, вогкі, римські мури“, себто — на домагання о. М. І. — не ходити до місцевої гр. кат. Церкви. І дійсно, цей злісний бойкот не тільки від повищої наради, але ще від часу своєї апостазії тилявські схизматики солідарно виконують. Можна натомість побачити їх деколи в церквах у с у с і д н и х гр. кат. парохіях.

Словом, унійна акція в Тиляві не може увінчатися негайним успіхом, бо стоять їй на перешкоді ще сильні впливи тилявських і позатилявських схизматицьких тепер вже й комуністичних аґітаторів. Вони унійну акцію заздалегідь параліжують та не допускають навіть до того, щоби хтось з тилявських схизматиків пішов до місцевої гр. кат.

Боротьба з крадіжами в Совітах

Центральний Виконавчий Комітет (ЦИК) і совнарком оповістили декрет, котрий за крадіж товарів підчас транспортів предвиджує кару смерти або вязницю найменше 10 літ або конфіскату майна. Всі товари, перевожені сухопутним або водним шляхом, хочби належали до кооператив або приватних осіб, користуються правами охорони державних транспортів. Майно колективів (головно врожаї на полях) і кооператив, суспільних орґанізацій, склепів і складів зрівнується з державним майном та забезпечується охорону перед крадіжю вязницею від 10 літ, конфіскатою майна і навіть карою смерти. Врешті заповідається в декреті рішучу боротьбу з протисуспільними кулацько-капіталістичними чинниками, котрі допускаються насильств і погроз супроти членів колективів, щоби приневолити їх покинути колективи. За ті проступки карається вязницею 5—10 років у концентраційних таборах. Сей драконський декрет спричинили такі випадки, що прибрали масовий характер в „раю“: постійні надужиття в державній і кооперативній торговлі, котрі сягають грубих міліонів рублів; стихійні крадежі з піль або зі складів колективів і совхозів та масова продаж збіжжа перед виконанням державних збіжевих достав, що грозить провалом хлібозаготовки; щораз частіші випадки самочинного розвязування колективів селянами, котрі влада приписує „насильствам і погрозам кулаків“, хоч сего ніде не стверджено в пресі. Видно, що не з добром у „раю“, коли треба там аж таких драконських декретів, досі нечуваних у світі.

Скрізь дефіцити

Дефіцит Злучених Держав за липень с. р. виносить 263 міліонів долярів, значить на 62 міл. зол. більше, ніж в липні м. р. Доходи в липні с. р. виносять 88 міл. дол. (в липні м. р. 120 міл. дол.), розходи 351 міл. дол. (321 міл. дол. в липні м. р.). В розходах є сума 100 міл. дол. на т. зв. „Бонус Фонд“ для воєнних ветеранів.

Доля епископів

рос. старообрядців під большевиками

Преса доносить: Російські старообрядці мають 20 епископів. Майже всі вони тяжко пострадали під владою большевиків. І так казанського епископа Філярета засудили на смерть, та він помер перед самим розстрілом. Самарського епископа приневолили підписати заяву, що він відрікається віри в Бога. Той підписавши заяву, повісився відтак з гризоти. Семипалятинського епископа Адріяна заслали на каторжні роботи в лісах коло Арханґельська. Що з ним сталося, невідомо. Уральського епископа Амфільохія засудили на розстріл — за поширювання брошур проти безбожности. Та він мав впливових приятелів між сибірськими комуністами і ті виєднали для нього помилування на 5 літ тюрми. Подібна доля зустріла майже всіх епископів, з виїмком нижегородського Іннокентія, котрому вдалося втечи на Україну і відтам в Ромунію, де досі перебуває.

Знаний поет продає сірники

Навіть в Анґлії живуть добре тільки письменники, що пишуть сензаційні романи. Творці поважнішої літератури часто дуже бідують, про що свідчить м. і. отсей факт: Перед поліційним судом в Лондоні обжаловано 62-літного поета П. М. Сикес-а за те, що займаючись перепродуванням сірників, купцеви, котрий йому доставляв того товару, „заплатив“ чеком без покриття. Чек той був виставлений на 12 фунтів і 8 шилінґів. Старий поет і драматурґ Сикес мав колись славу в цілій Анґлії. Його театральні штуки як „Велике мовчання“, „Бідний старий Перкинс“ і и. грали на всіх анґлійських сценах і приносили йому колись великі доходи. Та згодом його твори вийшли з моди, заощаджене майно розійшлося — і старий поет плачучи оправдувався перед поліційним суддею, що не мав заміру обманювати, а чек без покриття виставив тому, бо в тім часі сподівався впливу тої квоти як гонорара за якусь працю. Поліційний суддя змилосердився над поетом, увільнив його від кари і висказав йому бажання, щоб його інтереси поправилися бодай настільки, щоб міг сплатити довг свому доставцеви.

Німецька кооперація в Галичині

Від 1928 р. істнує „Ґеноссеншафтсбанк Львов“ (як у нас „Центробанк“), котрий має 76 членів-кооператив, уділів 78.100 зол., загальний оборот 2,501.185.30 зол. Майно Банку виносило 31. XII. 1931 р. 823.857.79 зол., чистий зиск 9.675.90 зол. Хліборобська Централя (Ляндвіртшафтліхе Гауптґеноссеншафт) це нова гуртівня товарів німецького союзу, котра від 1. II. 1931 р. веде свою діяльність замість торг. спілки „Меркато“. В 1924—5 р. загальний оборот — 2,393.396.81 зол., тов. оборот — 482.282.87 зол., тов. зиск — 37.079.72 зол.; в 1931 р. заг. оборот 988.857.10 зол., тов. оборот 200.941.56 зол., тов. зиск — 19.846.13 зол. Чистий зиск в 1931 р. 1.876.37 зол. Число членів — 44, з того 24 товариств і 20 осіб. — Союз Німецьких Хліборобських Спілок в Галичині має 64 членів-спілок з 4.590 членами: 53 кредитових спілок з 4.033 членами, 4 молоч. спілки з 225 членами, 3 споживчі спілки з 118 чл., 1 житлова спілка з 94 чл., 3 централі з 121 членами. Як бачимо, кооперативна ідея жива серед галицьких Німців, котрі від 150 літ не лише живуть але й розвиваються на нашій землі з незломною вірою у власні сили.

Три тисячі поліцаїв і парасоля

Це діялося в Харбіні. Власником парасолі був предсідник манджурської комісії Союза Народів льорд Літтон. Сталося таке, що по приїзді Літтона до Харбіна парасоля щезла. Та не треба забувати, що це була парасоля предсідника комісії Союза Народів! Про крадіж парасолі повідомлено поліцію. Почалася погоня за парасолею. В ній взяло участь ні менше ні більше як три тисячі поліцаїв і жовнірів, але безуспішно. Льорд Літтон поїхав до Пекіна без парасолі. Там анґлійський конзуль порадив йому, щоб він визначив нагороду за віднайдення парасолі в сумі 10 долярів. На другий день парасоля вже була в руках власника. Виходить, що сила 10 долярів більша ніж 3 тисячі китайських поліціянтів...

церкви на Богослуження. Отже є моральний террор, за яким при підбурюючій акції схизматицьких і комуністичних аґітаторів може ще наступити й фізичний.

3. Схизма предтечею комунізму на Лемківщині.

Та як з одної сторони не повелася початкова унійна акція нового тилявського гр. кат. душпастиря, так з другої сторони безуспішні стали й заходи схизматицьких аґітаторів в напрямі розбудження й оживлення підупадаючого „православного“ духа в Тиляві. Вказує на це богато відємних проявів у внутрішньому релиґійному життю тилявських і терстянських відступників. І так наперед, як це вже було сказане, відтягаються вони від складання жертв на будову схизматицької церкви в Тиляві. По друге, не всі ходять і на ті Богослуження, що їх схизматицький батюшка править у т. зв. „часовні“ на „кулку“. А декотрі, хоч і прийдуть нібито на Богослуження, то не беруть у ньому ніякої участи, лиш вистоюють на коридорі або таки на подвірю перед „кулком“ і курять собі та ведуть взаїмні балачки й розмови. Инші знов не приходять навіть до схизматицької „часовні“ на „кулко“, но в святочні дні й неділі лишаються вдома та сходяться разом для перечитання якоїсь комуністичної або комунізуючої лектури. Це переважно молоді парібки і господарі середнього віку, котрі при ріжних нагодах а з окрема на еміґрації в Америці, Аргентині й Канаді заразилися атеїзмом і любуються в переворотних комуністичних кличах.

Слушно отже сказав один з діяльніщих гр. кат. священиків перемиської епархії при нагоді одних священичих зборів, що схизма се авангарда большевизму на Лемківщині. Найкращим доказом стійности цього висказу хочби Тилява й Терстяна, поминаючи вже инші схизмою занечищені лемківські села, в яких у більшій або меншій мірі шириться також комунізм у ріжних видах. Причина цього — вже на самім початку сих історичних споминів запримічений факт, що в Тиляві й Терстяні появилася найвчасніще лемківська схизма. Вслід за тим у тих селах найскорше засіяно кукіль протирелиґійного бунту й деморалізації.

Иншими словами кажучи, в Тиляві й Терстяні через підірвання поваги місцевого гр. кат. душпастиря, через формальне відречення від св. католицької Церкви й правдивої віри, через безсоромне, мерзьке сплюгавлення св. Апостольського Престолу і св. Унії, через активне підюджування схизматицьких відступників проти греко-католиків — положено основи під те, на чім опирається й чим живе комунізм: именно, під виречення в широких кругах тамошнього населення (особливо серед молоді) віри в Бога та всякої релиґії. А що витворена — через визбуття віри в Бога — порожнеча в людському серці не може довго остоятись, отже місце віри у схизматицьких апостатів в Тиляві й Терстяні заняли в застрашаючий спосіб усякі соціялістично-комуністичні кличі та „ідеї“, які доходять і поширюються там явною і ще в більшій мірі скритою підпольною дорогою. Це т. зв. „третя віра“ в Тиляві, або, як її також подекуди називають „тилявська віра“, яка розсилає свої „лучі“ і по инших, схизмою збаламучених лемківських селах; бо і в них в меншій або більшій мірі вже поширюється комунізм.

Одним з головних середників, при помочі яких поширюється так схизма як і комунізм в Тиляві, є комуністично-руссофільська преса, яка сповнює тут ролю тихої, писемної схизматицько-комуністичної пропаґанди. І так з комуністичних та комунізуючих часописей читають тилявські комуністи: „Силу“, „Сель-Роба“, „Землю і Волю“, „Правду“ (з Америки), а в польській мові „Пшиязеля Люду“. До сих долучуються ще часописи руссофільсько-схизматицькі, як завсігди поборюючий св. католицьку Церкву і св. Унію, львівський „Русскій Голос“ (його — на жаль — пренумерують гр.-кат. священики-руссофіли), опісля не ліпший нід нього „Голос Народа“, часопис російських еміґрантів „За Свободу“*) вкінці зїдливе та в характері найгіршого пашквілю виступаюче схизматицьке варшавське „Слово“, яке розсилають масово по лемківських селах. (Далі буде).

*) Тепер сей часопис називається вже „Мочва“. Той орґан під старою назвою був далеко лучше редагований, поважніший і більше змістовний. Тепер підупав. — Ред.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СОВІТСЬКИЙ ВОЄННИЙ ПЛЯН

Оперативно-стратеґічна студія

Ся стаття це частина більшої студії російського фаховця П. Муратова. Містимо її тому, бо вона вияснює, чому большевики так радо заключили договір про ненапад з Польщею: вони хочуть мати свобідну руку на Далекому Сході, щоб опісля, забезпечивши там свої інтереси, тим сильніше звернутися проти заходу. — Ред. „Н Зорі“.

Большевики все відзначалися особливим замилуванням до плянів — політичних, господарських і воєнних. Свою діяльність розглядають вони як спрямовану згідно з певною „революційною стратеґією“, що означується в той або інший момент перевагою тих або інших політичних, господарських або воєнних обставин. Етапи тої діяльности оцінюють вони як окремі операції, з яких кожда має своє окреме завдання та своє особливше вирішення. Тому ідея оперативного керовництва се перша жура большевиків в кождому поодинокому випадку. І ця жура виявляється в старанному попередному розробленні ріжних оперативних плянів.

Ледви чи можна сумніватися в цьому, чи існує совітський оперативний плян, передбачуючий можливість збройного зудару на Далекому Сході. Ледви чи можна також сумніватися в цьому, що воєнну сторінку того пляну старанно опрацювали воєнні спеціялісти, якими розпоряджає СССР, розуміється, згідно з основними політичними цілями та означеними революційними завданнями совітської влади. В пляні подібного роду богато правдоподібно треба приписати на карб тої совітської практики, котра нам невідома або не зовсім відома, але богато в ньому треба пояснити чисто льоґічними зображеннями, що випливають зі стратеґічного та політичного змислу даної операції, як він представляється для революційного комунізму. Отже не є не можливо, поставити ту або іншу ґіпотезу про совітський плян збройної боротьби на Далекому Сході. І можливо, що в тій ґіпотезі буде значна частина правди.

Тим більше осягнеться те зближення, чим вірніше відгадаємо своєрідну воєнно-революційну доктрину, котра визначує для большевиків оперативну льоґіку й у сему окремому випадку, як й у всіх випадках їх підходу до збройної боротьби. Розуміється булоб помилкою, при вирішуванні сего інтересного питання, виходити від цілковито ложного понимання совітської влади, як державної влади, що дбає про оборону своєї території. В усій російській еміґрації одинокий голос П. Н. Мілюкова, що прогомонів зовсім відокремлено, дав привід до усталення подібного погляду на совітську владу. Нема жадного змислу вирішувати питання, чи большевики здібні боронити територію СССР, і коли здібні, то яким способом моглиб вони се зробити і яким пляном моглиб вони при тім кермуватися. Нема змислу вирішувати подібне питання з сеї простої причини, що оборона території для большевиків не є політичною ціллю, революційним завданням, т. зн. не є тим самим і воєнним завданням.

На випадок збройного зудару СССР з Японією остаточна ціль совітської влади булаби, згідно з доктриною большевиків, переміна зовнішної війни в „клясову боротьбу“, в громадську війну, в міжусобицю, перенесену на територію противника. Большевики думають про остаточну перемогу, розуміється, виключно як про революцію в Японії.

Та ціль в умовинах нинішного дня дуже нелегка й можливо навіть зовсім нездійснима. Та через це ще зовсім не випливає необхідність для большевиків відмовлятися в свому пляні від підпорядкування всіх частинних цілей тій головній та основній для них ціли. Вказана вище ціль настільки очевидно трудна, що совітська влада правдоподіоно вповні здає собі справу в малій осягальности її самими засобами СССР. Через те повстає питання про союзи і союзників. Найбільше приманчивою є, розуміється, ідея втягнення в конфлікт Злучених Держав Північної Америки, для здійснення воєнного погрому Японії, за котрим наступивби революційний рух в тій країні. При даному положенні річей большевики однаково не можуть мати більших надій на вмішання у війну Америки й не можуть, очевидно, на основі цього хиткого рахунку будувати свої оперативні пляни. Далеко більше правдоподібні їх союзники в збройній боротьбі з Японією є ріжні китайські сили та революційні елементи в самій Японії й особливо в Кореї. Рахунок большевиків на участь Китайців в боротьбі проти Японії тим більше важний для них, що поширення збройного конфлікту на Китай йде якраз по лінії тих надій, котрі большевики покладають взагалі на поширення того конфлікту й на переміну його у великанську тихоокеанську війну. Втягнення Китаю у війну уважають большевики за необхідну ступінь для втягнення до боротьби Америки. Разом з тим подібне втягнення в конфлікт, коли й не тої слабо скристалізованої державної єдности, якою є Китай, то хоч поодиноких китайських більших і малих „військ“ — не лише вповні можливе, але й зовсім правдоподібне. На випадок збройної сутички Японії з СССР большевики можуть рахувати на скріплену діяльність в Манджурії ріжних партизантських відділів, все одно, якби ми їх не звали — „повстанцями“ чи „бандитами“. Але сього мало, совітська влада, розуміється, зробить все від неї залежне, щоби спонукати стоячі в районі Пекіна війська Чан-Сю-Ляна, маркувати погрозу по напрямку на Мукден. На випадок дуже правдоподібного входу тих військ до провінції Іехол дістануть піддержку численні партизантські відділи, котрі оперують досі в районі горішнього бігу ріки Ляохе й Таонанського залізничого відгалуження. Піддержка тих партизантських відділів для большевиків дуже істотна як також і піддержка інших відділів, оперуючих на границі Манджурії й Кореї, бо рахунок на революційний рух в Кореї й на перенесення на цю область повстанчого руху й малої партизантської війни для большевиків надзвичайної ваги. Збройна боротьба большевиків з Японією малаб ту особливість, що переносячи ту боротьбу за межі своєї території, вони моглиб рахувати на позискання там союзників в боротьбі. Навпаки, на випадок вступлення японських військ на територію СССР, власне японські війська можуть найти піддержку серед російського населення й у творенні російських білих відділів, готових виступити проти большевиків. Міркування такого роду не поручають большевикам пасивної оборони території. Навпаки, можна бути переконаним, що коли співвідношення сил примусить їх взагалі бути стороною, котра борониться, то ся о б о р о н а б у д е а к т и в н а й буде получена зі стремлінням вийти де лише можливо й коли лише можна за межі совітської території.

Основним оперативним напрямком того наступу, котрий уважають большевики за певну „ідеальну ціль“ (хоч і нездійсниму в даних умовинах), в змислі завдання рішучого воєнно-революційного удару Японії, це пряма лінія, що йде від стації Манджурія через Солун, Таонан на Мукден і дальше в Корею. Наскільки подібний наступ можливий для большевиків, це інше питання. Але вказана вище лінія се на всякий випадок дуже чулий для Японців напрям стратеґічного контр-маневру большевиків, ц. є. н е м о в б и в і с ь с о в і т с ь к о ї а к т и в н о ї о б о р о н и. Спрямована по тій лінії боротьба большевиків звязалабся так з боротьбою партизантських відділів, оперуючих в Манджурії, як також і з рухом на Мукден китайських сил, зібраних в пекінському районі.

Отже можна поставити таке питання: чи здібні большевики зібрати на Далекому Сході сили, котрі, коли й не забезпечувалиб їм рішучого успіху в офензивній операції по згаданому напрямі — ст. Манджурія-Таонан-Мукден-Сеул, то на всякий випадок позволилиб вибрати спосіб активної оборони? Чи не засуджують большевиків недостачі в транспорті й у постачанні на таке співвідношення сил, котре каже їм ограничуватися до пасивної оборони? Як відомо з того приводу існують навіть крайні погляди, відмовляючі большевикам можливости якого-небудь збройного спротиву Японії. Не так давно говорилося й навіть твердилося публично, що совітська влада буцімто відмовилася заздалегідь від збройної боротьби на Далекому Сході, і що в звязку з тим рішенням давно вже нібито приступлено до евакуації Приморя, Приамуря й навіть Забайкалля. При тім большевики неначе ставлять лише питання про удержання байкальської оборонної позиції.

Одначе ті твердження є в повній противорічности до сього, що повідомляють чужоземні й російські харбінські часописи в справі постійного припливу совітських військ і воєнного виряду на Далекий Схід. Большевики не лише не евакуують ані Забайкалля, ані Приамуря, ані Приморя, але й енерґічно згромаджують в тих областях значні сили та підготовляють скріплену всесторонну підготовку терену можливої збройної боротьби.

Не треба забувати, що в областях Далекого Сходу, совітська влада держала ще й минулого року доволі значні воєнні сили, в ч и с л і с і м о х п і х о т н и х і т р ь о х к а в а л е р і й с ь к и х д и в і з і й.

Від японського „виступу“ в Манджурії минуло споро часу, та при всіх недостачах нинішної сибірської залізничої дороги булоб помилкою мірку-

З вистави української ґрафіки у Львові

Екслібріс С. Гординського для письменника Василя Софронова-Левицького.

вати, що большевики за той час не могли збільшити своїх сил на Далекому Сході в крайному разі півтора раза.

По деяким відомостям большевики вже тепер згуртували на Приморі около чотири піхотні дивізії, а в Амурському краю дві дивізії. Згромадження на протязі двох місяців в крайному разі шість піхотних і двох кавалерійських дивізій в районі Чіта — ст. Манджурія — жадним способом не може рахуватися для большевиків нездійснимим завданням. На сьому головному оперативному напрямку совітська влада може зібрати крім того і кінні формації підвладної большевикам Монґолії.

При таких умовинах активну совітську ґрупу, готову ввійти в границі Барґи (тої области Манджурії, котра лежить на західній стороні Хінґанського хребта), можна легко уявити собі в складі шести піхотних і такогож числа кінних дивізій, в загальній силі около 130.000 людей.

Одначе який степень активности допускає подібний, скромний супроти розмірів великої війни, чисельний склад совітської ґрупи? Розміри великої війни, розуміється, не дадуться приложити до можливостей збройного зудару на Далекому Сході. Все свідчить про те, що Японія, в міру переслідуючих її трудноцїв економічного й фінансового характеру, має тенденцію стреміти до того, щоби впроваджувати в боротьбу якнайменше збройних сил. Се було видно в Шанґаю, се видно і в Манджурії, де весь час боротьба японських військ з партизанами й бандитами проходить при мінімальному числі та максимальному напруженні вояків мікада. Само собою ясно, що рішившись на збройну боротьбу з СССР, Японія примушена буде ввести в діло сили значно більші, ніж ті, з котрими вона оперувала досі в Шанґаю і в Манджурії. Се підприняття зобовяже Японію до мобілізації значної частини всіх її сухопутних сил, по всій правдоподібности, не менше пятнацяти дивізій. Одначе й такі доволі значні сили, завдяки великанському просторови терену війни та ріжновидности її завдань булиб розкинені. Японці ледви чи моглиби призначити менше, як дві дивізії для піддержання порядку внутрі Манджурії — та не менше двох дивізій для стороження того напряму, з котрого можна очікувати наступу на Мукден китайських військ, зібраних в пекінському районі в числі около 80.000 людей. Сили оперуючі проти большевиків, по вилученні одної або двох дивізій для загальної резерви, творилиб таким чином не більше девяти дивізій в трьох ґрупах. Коли навіть приняти, що Японці обмежилибся до оборони проти приморського та приамурського району та призначилиби для сього не більше трьох-чотирьох дивізій, число їх дивізій на головному північно-західному напрямі ледви чи перевисшилоб пять або шість. Се булаб доволі сильна, розуміється, маневруюча ґрупа, начислююча разом з помічними частинами 150.000 людий. Одначе з сього, що було вище сказано, виходить, що й у сьому випадку не булоб тут подавляючої переваги японських сил над совітськими, виключаючої всяку можливість активности зі сторони цих останних.

Згуртувавши над границями Забайкалля шість піхотних і шість кінних (разом з монґольськими) дивізій, большевики вповні моглиб думати про активну оборону.

При найменшій прикрости зараз перестаеш виконувати розпочате й занадто прагнеш потішення. А хто має міцну любов, той витримає в спокусах. (Тома Кемпійський).

*

Нехай не турбують тебе ріжні лихі уяви, якийнебудь бувби їх початок. (Тома Кемпійський).

Вистава муринської скульптури

В половині сего місяця скінчилася в Парижі вистава муринської скульптури, котра мала великий успіх. Як відомо, ще тому 30 літ ніхто не чув про муринське мистецтво, а тепер воно (особливо мистецтво сомалійських неґрів) має великий вплив на европейських мистців, особливо французьких (Андре Дерен, Матіс, Моділяні, де ля Френе й ин.). Головні прикмети муринського мистецтва: простота і благородні містичні мотиви в заложенні. Під оглядом технічним жаден европейський мистець не вміє так гарно виполірувати дерева і слоневої кости як полірують мурини. (За Фільоном).

Напад диких биків на місто

Підчас нагальної бурі в м. Вілля Роза в Еспанії завалився паркан звіринця. 6 диких биків, призначених до т. зв. „корріди“ (боротьби диків), вибігло на вулиці міста. Заки люди поховалися, розшалілі бики закололи на смерть рогами 2 особи а дві тяжко поранили. Поліція почала їх острілювати. Одного бика застрілено, решту тільки поранено, що розюшило їх ще більше. Вкінці візвано пожарну сторожу, котра зачала погоню за дикими бикаами. По кількагодинній погоні двох биків стратовано самоходом, одного застрілено, два останні впали від перевтоми.

X. Олімпіяда в Льос Енджелес

Від 30. VII. до 15. VIII. с. р. відбувалася в Льос Енджелес X. Олімпіяда, в котрій брали участь змагуни 50 народів з цілого світа. Установлено ряд світових рекордів. І так Толен (Мурин в Америки) перебіг 100 м. в 10,3 сек. та 200 м. в 21,2 сек. Кер (Американець) 400 м. в 46,2 сек., Гемпсон (Ам.) 800 м. в 1.49,7 мін.; Беккалі (Італіянець) 1.500 м. в 3.51,2 мін.; Лєтінен (Фінляндець) 5000 м. в 14.30 мін.; Кусоціньскі (Поляк) 10.000 м. в 30.11,4 мін.; Забаля (Арґентинець) 50.000 м. (маратонський біг) в 2.31,36 год. Скок вгору Навтен (Канада) 1.96 м.; скок в далечінь Ґордон (Ам.) 7.64 м.; скок з тичкою Міллєр (Ам.) 4.31 м. Мети: кулею Секстон (Ам.) 15.99 м.; диском Андерсон (Ам.) 49.49 м., з ратищем Ервінен (Фінляндія) 72.71 м.; молотом Келлеґен (Ірляндія) 53.88 м. Біг навпростець на 3.000 м. Ісоголльо (Фінляндія) 10.33.4 мін. Десятизмаг Бавщ (Ам.) 8462 пунктів. — Жінки: Біг на 100 м. Валясевичівна (Польща) в 11,9 сек. Мети: диском Копленд (Ам.) 40.58 м.; ратищем Дітріксон (Ам.) 43.71 м.; скок вгору Шілей (Ам.) 1.67 м. Инші висліди подамо пізніше. Слідуюча, XI. Олімпіяда відбудеться 1936 р. в Берліні, відтак 1940 р. в Токіо, в Японії.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Затвердження Згромадження Сестер Служебниць. В „Н. З.“ вже була вістка про одобрення Апостольською Столицею Конституцій Згромадження СС. Служебниць Непорочно Зачатої Пр. Діви Марії. З огляду на історичну вагу акту, подаємо тут сей Декрет в дослівнім українськім переводі: — „Св. Конґреґація для Східної Церкви. Ч. 771/29. Декрет. Св. Наш Отець Пій, Божим провидінням Папа XI, на послуханню поданого нисше дня, на основі підписаного звіту тоїж Конґреґації Асесора, зволив одобрити Згромадження греко-руського обряду Сестер, названих: Служебниці Пречистої Діви Марії Непорочно Зачатої й їх Конституції, докладно переглянені, як вони знаходяться в сім примірнику, котрого автоґраф переховується в архіві тоїж св. Конґреґації, рівнож одобрити й потвердити на сім літ для досвіду. Заразом поручив, щоби всі названі Сестри точно й вірно сі Конституції зберігали, а декрет про те все публично проголошено. „Контраріїс квібускункве, еціям спеціялітет індівідуа менціоне діґніс, мініме обстантібус“. — Без огляду на всякі противенства, хотяй і особливші й поодиноко уваги гідні. Дано в Римі, із Канцелярії св. Конґреґації для Східної Церкви, дня 27 липня 1932. — А. Кардинал Сінчера, Секретар — Г. І. Чіконіяні, Асесор.

Ромунські католики видали в Ясах в ром. перекладі енц. „Рерум новарум“ і „Квадраґезімо анно“.

Італійські католики наміряють улаштувати національний місійний конґрес в Падуї від 27—30 IX. с. р.

В одній брамінській паґоді в Індіях обходжено на Великдень ц. р. память „великої душі Христа і Його великої любови для людий“. Один учений брамін говорив про життя „Великої Людини з Палестини“ кажучи, що Христа належить уважати за Божого Сина і за самого Бога. Заспівано прегарну пісню в честь Христа. Та на жаль з приявних поган ніхто не навернувся.

Найвисша вежа світа

Німецький інжинір Гонеф запроектував будову високих веж з крилами, котрі використовувалиби силу вітру для ріжних цілий. Першу таку вежу мають побудувати в Берліні. Вона має бути висока на 400 м. (вежа Айфля в Парижі має „тільки“ 300 м.) і має служити для метеорольоґічних цілий. Довкруги цеї вежі мають побудувати оранжерії, котрі огріватиме електрика, добута з машин, порушуваних крилами вітрака на вершку вежі. Для вибудування цеї вежі повстало в Берліні окреме товариство.

Маленький фейлетон

Вода й мило

Чистота се підстава ґіґієни. Без чистоти нема здоровля ні краси. Шкіра покриваюча наше тіло се один з його орґанів, котрий вимагає дбайливої опіки. З потом і товщем, котрі виділяють лоєві желези шкіри, лучаться легко порох і бруд. Вони творять невидиму верству на шкірі, котра утруднює віддихання та видалювання зужитих продуктів. Ся верства поту, товщу, пороху й бруду має також бактерії та сприяє їх розвиткови, викликуючи всякі хороби. Щоб означити скількість бруду на шкірі людини, вистарчить знати, що на 50 кґ. брудного білля працюючої людини, бруд важить аж 2 кґ. Стільки бруду є на біллю. А скільки ще остало на шкірі та жде на воду й мило? Найскорше та найбільше брукається шкіра в літі. Тому літом треба звертати пильну увагу на удержування шкіри в чистоті при помочи всіх засобів. Найважніші з них — се вода й мило. Без води й мила не дасться очистити докладно шкіри як і з зовнішного бруду, так і з того, що в в порах шкіри. Вода до миття повинна бути мягка. Коли не можемо мати води з дощу, ріки, потока, треба досипати до твердої води соди й бораксу, щоби стала мягкою. Можна також переварити її. Переварена вода все мягка та не має жадних бактерій. Мила треба вживати відповідно до роду шкіри: до сухої — перетовщеного, до товстої такого, що висушує. Коли шкіра лиця не зносить звичайного мила, треба вживати делікатних мил: зільних чи яєчних, котрі мають також лічничі складники. Натомість миття лиця оцтом, спіртом чи етером через довший час шкідливе. Ґіґієна тіла й раціональне плекання шкіри головно літом вимагають ріжних заходів. Одначе памятаймо, що вода й мило мають тут підставове значіння.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СВІТОВА ГОСПОДАРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ відбудеться в Лондоні в 1933 р. В ній візьме участь 8 великодержав. Вступні наради фінансових експертів заінтересованих держав та представників Союзу Народів мають розпочатися вже у вересні с. р.

ВАЛЬДЕМАРАС, б. диктатор Литви, стане в вересні с. р. перед судом за фінансові зловживання на шкоду держави. Він мав переказати 2 міл. марок на своє прізвище до банку в Копенгазі. Вальдемарас твердить, що ті гроші ужив на заложення литовських консулятів в Данії та Швеції. В сей спосіб хочуть його політичні провідники понизити в очах краю та закордону.

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ збереться 30. с. м. на перше засідання. Коли до сего часу Папен не погодиться з Гітлером, дістане заяву недовіря голосами гітлерівців і комуністів. Тоді наступлять розвязання парляменту й нові вибори.

НІМЕЧЧИНА зажадає на засіданні Союзу Народів звороту забраних їй кольоній в Африці.

НІМЕЦЬКІ ЖИДИ передали през. Гінденбурґові „Білу Книгу“. Вона містить документи й акти антисемітських нападів гітлерівців. На припорученння Гінденбурґа секретар стану Майснер заявив, що президент якнайостріше осуджує всі антисемітські виступи в Німеччині. „Білу Книгу“ передано мін. внутр. справ Ґайлеви до розслідження поданих подій.

АРХИКНЯЗЬ ОТТО ГАБСБУРҐ має прибути на Мадярщину на університетські студії.

В ЕСПАНІЇ по здавленні монархістичної революції відбуваються в цілому краю труси та арештування. В Мадриті увязнено знов 174 осіб. Досі увязнено понад 1000 осіб. Увязнено й редактора консервативно-католицького часопису „АБЦ“.

В ІРЛЯНДІЇ непримирима політика Де Валєри супроти Анґлії сильно пошкодила фінансово тій молодій державі. Супроти того фінансові круги напирають на розписання нових виборів. Знов ірляндська еміґрація в Америці хоче підперти Де Валеру бойкотом анґлійських товарів за океаном. Еміґрація кождого народу настроєна радикально.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ОТТАВІ, де радили представники Анґлії з представниками всіх її доміній, закінчилася неповодженням. Властиво не осягнено жадних вислідів. Паризький орґан „Фіґаро“ пише, що те неповодження має й добру сторону, бо пригадало Анґлії, що вона передовсім европейська держава і коли вона буде се памятати, тоді й домінії будуть її більше шанувати.

ГУВЕР скликав на 26. с. м. конференцію найвизначніших американських економістів. Ціль конференції: боротьба з господарською крізою в Зл. Державах. Економісти займуться всіми можливостями якнайкращого використання додаткових кредитів для промислу та хліборобства і для будови нових зелізниць. Також прослідять справу урухомлення публичних робіт, щоби дати працю безробітним.

В ЧІЛЄ відбулася студентська революція, котра мала комуністичне підложжа. Студенти заняли університет в Сантіяґо де Чіле та проголосили нову владу. Поліція окружила університет та здусила сю „революцію“. Підчас стрілянини погибло 8 людий, 30 ранено.

КИТАЙСЬКИЙ ҐЕН. МА мимо вісток, поширюваних Японцями про його смерть, живе та командує китайськими військами в Манджурії.

НОВИНКИ

У Львові була 17. с. м. рано велика злива. Через діравий дах перонової галі головного двірця налетіло богато дощівки. Вода дісталася до тунелів та сягала до 30 цент. Подорожні мусіли виходити з двірця окружними дорогами.

Українські політичні вязні в Перемишлі в числі 32 почали голодівку. Причина голодівки: задовге проволікання слідства.

Т-во каменичних дозорців „Воля“ повстало у Львові 14. с. м. Перші збори сего потрібного т-ва відбулися при участи понад 200 осіб обох полів. Мета т-ва: орґанізація всіх українських каменичних дозорців і боротьба за їх права. До виділу т-ва вибрані: п. Іван Жмінковський — голова, пп. Т. Ґоляк, І. Козіцький, Х. Квічаловський, О. Шидельник, Г. Піліч, Н. Колтиш, І. Притулка, П. Гасюк, А. Дропа, С. Ярема й Т. Вілько. Заступники: П. Кузьма і П. Верхола. Т-во орґанізує самодопомогу та культ.-освітню акцію для своїх членів. Українських дозорців у Львові є коло 5.000, разом з їх родинами близько 20.000 осіб. Витаємо з радістю повстання нової української професійної орґанізації у Львові.

Великий Львів має 61.81 км. кв., 316.177 мешканців і 14.014 мешкальних домів. У Львові є 809 лікарів, 21 дентистів, 147 дентистичних техніків. Аптик є 51.

Число безробітних в Польщі зменшилося в останньому тижні на 9.509 і виносить тепер 205.720 осіб.

Споживання пива в Польщі значно зменшилося. В перших 7 місяцях с. р. продано загалом 823.000 гектолітрів пива, значить на 33.8% менше ніж в такому самому часі 1931 р.

У Варшаві запротестовано в червні с. р. 52.220 векслів на суму 12,778.746 зол. В червні мин. року запротестовано 77.551 векслів на 22,924.961 зол.

Бомба розірвала провідника гітлерівців в Райхенбаху на нім. Шлеську, коли він підкладав її під жидівську синаґоґу. Сей факт жидівська преса називає божою карою на озвірілих гітлерівців.

Перун убив двох грачів копаного мяча підчас гри в м. Лемґо в Німеччині. Шістьох грачів поражених.

В Німеччині 5,400.000 безробітних. З того лише 2,100.000 одержує допомогу.

В Совітах зросло населення від 1926 р. на 16 і пів міліона і виносить тепер 163,165.700 осіб.

Над Анґлією перейшла нагальна буря з градом. Шкоди великанські. В самому Лондоні град вибив понад 100.000 шиб. Більшість телефонічних і телеґрафічних ліній перервана. Деякі залізничі шляхи під водою. Від перунів погибло 10 осіб.

Великий ураган шалів в Говстоні в стейті Техас. Він знищив богато домів та спричинив скрізь страшне знищення. Погибло 33 осіб, ранено кілька сот.

Пільні коники напали у величезному числі на місто Вінніпеґ в Канаді та спричинили великі шкоди в садах й огородах.

В Манджурії страшна повінь скріпила голод і холеру, котрі десяткують населення. Японська влада безсильна супроти сего стихійного нещастя.

В Японії нечувана нужда. Населення примирає з голоду з причини браку рижу, головної поживи Японців. Промисл і торговля шовком зовсім упали. Селяни масово випродують своїх дочок до публичних домів. Дівчинка 10—11 рр. коштує 100 єнів (ок. 230 зол.), 15-літня освічена дівчина коштує 400 єнів. Все японське селянство страшенно задовжене. До того китайський бойкот японських товарів знищив зовсім Японію, котра стоїть тепер над пропастю господарської та всякої іншої руїни.

Арґентину навістив землетрус. Шкід іще не обчислено.

Нігті виростають на один міліметр в 10 днях.

ЖЕРТВИ:

Впр. о. Михайло Гащак, Хміль, п. Дверник складає зл. 5 на прес. фонд „Нової Зорі“ і кличе П. Т. Отців катедральних сотрудників в Перемишлі: Д-ра Масляника, Р. Демянчика, І. Лотачака і В. Маселка. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 13-50

УКРАЇНСЬКА РОДИНА у Львові прийме на станцію і педаґоґ. нагляд учеників (ниць). Дуже вигідне мешкання, великий город, здоровий і обильний харч. Домашня бібліотека. Старанна опіка. Близько ґімназії, учит. семинарії, нар. шк. ім. Шашкевича, університету і техніки. Услівя дуже догідні. Зголошення до адмін. „Нової Зорі“ під „Добрий нагляд“. 66 1—2

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTELiDE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснования 1909.

67 1—7

КІНА

КАСІНО: „Доля джентельмена“ (Джон Гільберт).
КОПЕРНИК: „Позичене щастя“ (Кляра Бов).
МАРУСЕНЬКА: „Позичене щастя“ (Кляра Бов).
МІРАЖ: „Парада любови“ (Моріс Шевалів).
ОАЗА: „Над гарним синім Дунаєм“.
ПАЛЯС: „В кабінеті лікаря“ і „Шотлянд Ярд“ (Тайна поліція в Лондоні).
СТИЛЄВЕ: „Остання любов“.
УТІХА: „Остров затоплених кораблів“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04. 32—?

Видає й редаґує Комітет У. К. Ю. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 64 (562). Львів, четвер, 25 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8, І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Лагідні були часи фараонів

в порівнанні з тим, що діється в совітах.

Новий декрет, виданий недавно большевицькою владою, постановляє, що майно колхозів (колективних господарств) і кооператив се майно державне і що крадіж того майна, нпр. урожаю на полях, буде карана смертю без права амнестії. Сим декретом признались большевики, що досі говорили неправду про те, немовби під їх владою були якісь „колективні господарства", бо се державні фільварки, на котрих працюють форналі, яким грозить кара смерти за „крадіж" прогорщі збіжжа, навіть коли тої крадіжи допустилися з голоду. Так страшно кінчиться „свобода" розбою на чужім майні. Свого часу Віктор Гіго порушив совість усеї Европи представленням трагічної долі чоловіка, котрий за крадіж хліба дістався на галєри. А в совітах за те не йдеться навіть на каторгу, тільки на смерть, Во істину, навіть часи найгірших Фараонів в Єгипті були лагідні в порівнанні з часами, які настали під владою тих, що голосили „свободу"... Страшне але правдиве.

На Волині появилися загони

„Зємя Волиньска" доносить в ч. 33, що в Сарненщині й Ковельщині появився революційний рух, котрий перекидається також у Луччину. Три тижні бушували там озброєні селянські загони. ПАТ твердить, що се робота бандитського елєменту, котрий хотіли перебрати під свою керму місцеві революційні чинники. Слід зауважити, що той рух появився там, де замкнено сотки „Просвіт" і кооператив. Се доперва перші наслідки нещасного кроку.

Не курять, не пють, не солять

„Вядомосці статистичне" з 15. VIII. 1932 р., ч. 23 на ст. 450 приносять порівнання в уживанні тютюну, алькоголю й соли за перший піврік 1931 р. і 1932 р. Отже в тих двох періодах зужито тютюну за 318.065 і за 277.349 зол., спірту 14.331 т. літрів і 10.786 т. літрів, кухонної соли 137.757 тон і 12.769 тон. З того ясно, що нарід з біди перестає курити, пити й навіть солити страву (або вживає соли, призначеної для худоби). Впало також уживання цукру зі 153.940 тон на 142.430, цементу з 241 т. тон на 165, нафти з 47 т. тон на 40, а знижки в ужиттю зеліза навіть не зазначено (від січня до червня 1931 р. зужито 81.055 тон зеліза). Ще троха, і населення верне до стану перед століттями.

Загальні збори нотарів

львівської Нотаріяльної Палати.

Як відомо, в двох нотаріяльних канцеляріях відкрили недокладности і непорядки. А саме непорядки відкрито в канцелярії львівського нотаря Маєра, котрого увязнено за спроневірення 90.000 зол. на шкоду магістрату, а недокладности відкрито і в канцелярії голови Нотаріяльної Палати, реєнта Шелевского, як доносить польська преса. Супроти того реєнт Шелєвский зрікся проводу в Нотаріяльній Палаті разом з усею Управою. Загальні Збори приняли се до відома й вибрали при участи 60 членів нову Управу в такім складі: Голова реєнт Сокол (посол ББ з Калуша), заступник голови реєнт Навроцький з Радехова, члени Управи пп.: Гурский з Грималова, Розенблят з Обертина, Мочульський зі Станиславова, Строцький з Отинії, Тшос з Угнова, Зімновіч з Бібрки і п. Зельонка. Завдання виділу завести лад в канцеляріях.

Зелізнича катастрофа під Криницею

Контузія 27 осіб.

ПАТ доносить: Вечірний особовий поїзд, котрий їхав з Тарнова до Криниці, наїхав на ст. Камінка Велика на поїзд товаровий. Наслідок — контузія 27 осіб від злітаючих пакунків. Скалічених заосмотрено на місци. Винен зворотничий, котрий на час не пересунув зворотниці, тай машиніст, котрий бачив на торі товаровий поїзд і не здержав свого поїзду.

Помер б. канцлєр Австрії Шобер

довголітний директор поліції у Відні.

В санаторії Гутенбрун, в Бадені коло Відня, помер у 58 р. життя довголітний директор поліції у Відні та трикратний канцлєр Австрії, Д-р Йоан Шобер. Уродився в м. Перг. По скінченні університету вступив до поліції, де дослужився найвисшого уряду. Був таким знаменитим директором поліції за цісаря, що й після перевороту задержали його соціялісти на тім становищі. Головно Шоберови завдячує Відень, що не побідили в нім большевики. Як політик був Шобер менше щасливий. Він зажерся і з христ. сусп. партією і з соціялістами, виступав непотрібно проти Франції, потому мусів її перепрошувати і т. д. Помер на удар серця. Для Українців був покійний дуже прихильний і в часі свого довголітного урядування робив їм часто ріжні прислуги.

Всьо вичерпується

І більон і кредит.

Агенція „Пресс" доносить: Після звіту Польського Банку обіг більону (дешевої дрібної монети) в Польщі виносить з днем 10 серпня 315.8 міл. зол. Закон дозволяє емісію більону тільки до 320 міл., отже остає ще можливість емісії 4.2 міл. — „АБЦ" доносить, що державний скарб використав нових 20 міл. зол. безпроцентового кредиту в Банку Польськім, разом досі 90 міл. Супроти законної висоти того кредиту 100 міл., остає тільки 10 міліонів.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Новий карний кодекс

Важніші постанови в справах релігії й моралі.

Новий карний кодекс в Польщі, котрий обовязує від 1 вересня сего року, еводить ряд нових важних постанов у справах, які дотичать релігії й моралі. І так знесено дотеперішний злочин образи релігії §. 122 д давного карного закона і вже не буде караний, хто змагає до поширення атеізму (невірства).

Кара за публичне богохульство задержана — вязниця до літ 5. (Арт. 172). — Хто публично ганьбить або висміває правно признане віроісповідання або релігійний звязок, його догми, вірування або обряди, або зневажає предмет його релігійної почести або місце призначене до виконування його релігійних обрядів, підлягає карі арешту до літ 3. (Арт. 173). — Хто злобно перешкаджає публичному збірному виконуванню релігійного акту правно признаного віроісповідання або релігійного звязку, підлягає карі арешту до літ 2. (Арт. 174). — Хто зневажує духовного правно признаного віроісповідання або релігійного звязку в часі сповнювання ним обовязків служби або покликання, підлягає карі вязниці до літ 2 або арешту до літ 2. (Арт. 132), — таксамо як за зневагу урядника, особи дипломатичного перзоналу або конзуля. За чинну зневагу духовної особи в часі або з причини сповнювання нею службових обовязків — кара вязниці до літ 5. (Арт. 133).

Безкарний стає тепер злочин содомії з §. 129 давного карного кодексу з з виїмком коли той злочин поповнено з жадоби зиску. (Арт. 207 нового кодексу). Таким чином новий закон не узнає злочином того, що тисячеліттями також світські карні закони уважали одним з найгірших злочинів.

Зникає також злочин уведення чужої жінки з §. 96 давного карного закона, котрий карав за уведення жінки навіть за її згодою, без огляду на те чи ціль уведення осягнено чи ні. Зникає також переступство уведення і знеславлення під приреченням подружжа (§. 506).

Дальше зникає злочин зігнання плоду, коли того вимагає здоровля жінки, або коли її заплідних мущина, котрий супроти неї допустився злочину.

Дальше зникають переступство чужоложства (§. 502) і переступства проти публичної обичайности з §. 525.

Зникають також переступства збещещення малолітної домівником (§. 504) і переступство розпусти служниці з малолітним сином або кревним родини в домі, де служить така служниця (§. 505).

Річ ясна, що знесення згаданих висше злочинів і переступств само собою накладає передовсім на духовенство великий обовязок збільшеного дбання про мораль населення. Не будемо розводитися над тим, які наслідки потягнуть за собою згадані знесення нового закона, бо це очевидне.

На кінці слід зауважити, що §. 2 нового кодексу постановляє, що коли хто вже засуджений за злочини або переступства, яких не знає новий карний закон, то кара, яку одержав, не має бути виконана. То значить, що навіть коли хто вже сидить в тюрмі за ті злочини й переступства, — має бути випущений 1 вересня с. р.

З тих постанов нового карного закона видно, що його лібералізм в деяких справах посунений далеко. Новий карний закон в Польщі це один з найяскравіших доказів того, в якім напрямі посувається й дальше буде посуватися модерне життя сучасної держави й суспільности.

Коротка історія похороненого отсим старого карного кодексу, котрий обовязував досі на сій землі, виглядає так: Старий карний кодекс з 1852 р. коренився ще в терезіянськім карнім законодавстві, котре спиралося на карнім законодавстві цісаря Фердинанда з 1656 р. Кодекс званий „Терезіяна“ був строгий під оглядом шанування віри й реліґії. Він постановляв: „Між злочинами — перше й найгірше богохульство“. За той злочин була назначена кара смерти, а в лекших випадках інші тяжкі кари. *Фальшиву присягу карано тоді як богохульство*[1]). Одначе формальну строгість свого кодексу лагодила цісарева Марія Тереса дуже численними уласкавленнями. Тільки матері, які вбивали своїх дітий, рідко знаходили в неї помилування. Всяких інших злочинців милувала масово. Коли між правниками зачалися сумніви і спори, чи тортури річ доцільна, Марія Тереса рішила 23. VII. 1775, що доцільна. Та коли тому спротивився її син, цісар Йосиф, вона написала до нього отсе памятне письмо: „Прошу цісаря, котрий студіював права, та ще більше в довірю до його справедливости, розваги („Айнзіхт“) і людяности, щоб він ту справу вирішив без моєї поради, бо я її зовсім не розумію і тому могла я рішати тільки на основі більшости голосів (розуміється правників, котрі давали опінію в таких справах. — Ред.). Се не стоїть на перешкоді тому, щоб цісар засягнув ще ради в одного або в більше чужих учених в праві, коли остали в нім які сумніви“.

На підставі тої повновласти своєї матери і головно спираючись на опінію канцлера ґрафа Блімеґена ослабив цісар Йосиф тортури, а дня 2. II. 1776 зовсім їх знесено.

Новий законопроєкт, предложений цісареви Йосифови 12. III. 1783, стояв на становищі, що злочини проти реліґії се злочини політичні й такі, які „провадять до зіпсуття обичаїв“, отже неморальні. Сам цісар стояв на становищі, що „богохульник це дурень або пияниця і треба його замкнути та карати тяжкою роботою й постом поки не поправиться“.

Дня 1. I. 1797 р. впроваджено в життя *спеціяльний карний кодекс для* західної Галичини за цісаря Франца II. а дня 1. I. 1804 р. для всіх німецьких країв Австрії.

Вже в 1817 р. зачав учений Цайлер опрацьовувати новий карний закон і працював над ним до 1824 р., але його проєкту не принято.

В січні 1850 р. розпочали знов працю над зміною старого закона і в два роки опісля дня 27 травня 1852 р. цісар Франц Йосиф оповістив карний закон, котрий обовязував в Галичині аж до 31 серпня 1932 р.

[1]) Новий (польський) кодекс карає за неправду або затаєння правди в часі зізнань вязницею або арештом до літ 5, — одначе під услівям, що зізнаючого поучено про відповідальність або відібрано від нього чи то присягу, чи запевнення, заступаюче присягу. Не підлягає карі за фальшиве зізнання той, кого не поучили, що має право відмовити зізнання а він фальшиво зізнав зі страху перед карною відповідальністю, що загрожувала йому самому або його найблизшим. (Арт. 140 і 141).

Католицьке шкільництво в Еспанії

Еспанські кардинали були на авдієнції у Св. Отця, на котрій наступили важні рішення. Зараз по їх повороті до Еспанії зачалася реорґанізація католицького шкільництва. В Барцельоні відбулися дієцезальні збори, на котрих ухвалено централізацію католицького шкільництва. Утворено секретаріят для католицьких шкіл. Йому підлягають підкомітети для пропаґанди, навчання реліґії, педаґоґіки, шкільної ґіґієни, правних порад і т. д. В самій Барцельоні приступило до сего секретаріяту понад 150 шкіл. Можна сподіватися, що централізація проводу і шкільних програм запевнить еспанським католицьким школам перевагу над державними школами, розуміється, оскільки катол. шкіл масонський уряд не скасує.

Стиль це відповідний порядок і рух, живість думок. (Біффон).

Маркіянове Свято

Кілька критичних уваг.

В українській пресі появилися доволі острі уваги на адресу орґанізаторів та учасників сегорічного Свята Маркіяна на Білій Горі. Щоби не повторювати чужих слів, віддаємо голос п. Я. Мандюковій, котра пише так в „Ділі“ ч. 184 м. ін.:

„Прочани, які з піетизмом драпалися на високу гору, стали неприємно здивовані: Що це? Чути звуки танґа, хрипить переразливо катаринка, а з боку викрикує захриплим голосом якийсь обдертий батяронус: ‚Найнофше піосенкі о Ґорґоновей — по 10 ґроши!“... Підходячи вище, бачите нове, досі невидане диво: недалеко пропамятного хреста весело крутиться каруселя, а біля неї людей ціла громада. Сміхи, крики, загальна радість... Мимоволі вихоплюється голос обурення: Що це? Ярмарок? ...Кінська бандерія окружає престіл і стоїть. Коні фиркають ногами, обганяються хвостами від мух, роблять замішання. Жмінка людей, що хоче слухати Сл. Божої, стоїть спантеличена, не знає, чи клякати, чи молитися до кінських хвостів... А інтелігентна молодь позбиралася в ґуртки плечима до престола і підчас того, як Еп. Будка читає св. Євантеліє, перемінює хліб і вино на Найсв. Тіло і Кров Христа, *вона регочеться на* ціле горло й умовляється на найближчі прогульки“...

До цих правдивих слів додам ще кілька уваг: 1) Орґанізаційний Комітет повинен подбати, щоб Маркіянове Свято не зійшлося разом зі Святом на Маківці як сего року, бо богато хотілоби бути і тут і там. 2) Треба вибрати день без відпустів в околиці, бо богато наших прочан пішло на латинський відпуст до Підкаміня (на 15. VIII.). 3) До таких масових свят під голим небом краще надається місяць липень, бо тоді переважно краща погода. 4) Орґ. Комітет повинен оголосити в пресі важніші зелізничі та автобусові *получення* на Білу Гору, ціни білетів з більших міст (головно зі Львова), де можна переночувати і т. д., бо сего року богато Львовян не поїхало на Маркіянове Свято тільки через брак тих інформацій. Це робить щорічно Т-во Охорони Воєнних Могил перед Святом на Маківці. 5) Слухати 4 години (від 10—2 год.) Богослуження на такій спеці переходить межі пересічної людської витревалости. Таж не то люди, але навіть коні кінних бандерій не могли видержати стільки на сонці й видно було по них, як їм поводиться на Маркіяновім Святі! Кінні бандерії рішучо не повинні асистувати підчас Богослуження, бо перешкаджають вірним слухати Сл. Божої, хіба тільки

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 14)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Потайки знова тилявські комуністи враз з комуністами з инших сусідних сіл (особливо зі Мшанної) відбувають спільні сходини й наради, на яких ведуть свою підготовчу, головно протицерковну та протисуспільну підпольну роботу. Не дивниця, що комуністичним рухом в Тиляві й околиці заінтересувалися також літом 1931 р. адміністраційно-поліційні орґани світської влади та деяких з приловлених на протизаконних вчинках тилявських, терстянських і мшанських комуністів замкнули на „відпочинок“ за кратки й віддали до диспозиції держ. прокураторії. Безуспішні однак через довший час були їх заходи в ціли приловлення одного з тамошніх комуністів, іменем В., родом зі с. Мшанної. Він мимо уряджуваних проти нього кількакратних облав цілими місяцями укривався та бушував безкарно по дооколичних селах і лісах. Щойно зимою 1931 р. попав він случайно в Яслі в руки леґальної справедливости. За те в Терстяні, де на перебуваючого на літньому відпочинку в т. зв. „Пущи сьв. Яна“ професора львівського університету, п. Світковського, уряджено рабунковий напад, арештували поліційні орґани під замітом цього злочину пятьох місцевих схизматицьких парубчаків та віддали їх до *розпорядимости* державної прокураторії в Яслі.

Таким чином Тилява — враз з сусідними схизматицькими селами — стала осередком комуністично-безбожницького руху для всеї околиці. Вслід за тим, де лише прийде тилявсько-комуністичний ґість-емісарій, появляється зараз спроба внесення ферменту, непослуху та бунтарського протиреліґійного духа між місцеву, під реліґійним оглядом ще не здеправовану молодь. Найкращий доказ цього один випадок у Шклярах, де на заввагу місцевого гр. кат. душпастиря, що після означеної години молодь повинна заперестати забаву та розійтися спокійно до своїх домів, виступив проти нього один — прибувший на ту забаву — тилявський парубчак-комуніст. Він при глумливих насмішках своїх однодумців заявив, що священик „не має права“ мішатися до забав, бо їх батюшка ніяким їх забавам не перешкаджає...

Звідси випливає потреба здвоєної праці, особливо над молодю, в сусідуючих з Тилявою та схизмою ще ненарушених гр. кат. парохіях, щоб їх захоронити перед шкідливим руїнницьким впливом руссофільсько-схизматицько-комуністичної спілки, яка вже до сохочу гуляє в Тиляві та сусідних з нею схизматицьких селах. Тягар безпосередньої боротьби зі схизматицько-комуністичною тилявською заразою на місці спадає на кождочасного тамошнього гр. кат. душпастиря.

3. Невдала спроба оживлення тилявсько-лемківської схизми через схизматицьку епископську візитацію на Лемківщині.

Скорий занепад тилявської а за нею й усеї лемківської схизми та легко поступаюча її переміна на цілковиту реліґійно-духову анархію й безбожність викликали у верховних схизматицьких кругах у Варшаві сильне занепокоєння. На ратунок конаючого схизматицького новородка на Лемківщині поспішив з припоручення варшавського схизматицького митрополита Дениса його помічник, кремінецький епископ Симон. Свою обїздку збаламучених схизмою громад на Лемківщині зачав від положених в її західній частині сіл як Милика, Фльоринки й других. Скінчив на Мшанні, Липівці й Тиляві. Візитація та, переривана прикрими для схизматицького достойника епізодами, принесла для нього лише сильне розчарування, яке осягнуло в Тиляві свій кульмінаційний вершок.

(Далі буде).

підчас панахиди над стрілецькою могилою. 6) Орг. Комітет повинен поручити студ. молоді продажу листівок, портретів, брошурок, творів Шашкевича, як це робиться на інших святочних обходах. Сего року навіть мало хто з учасників знав, що такі річи можна набути, бо Комітет уміствив їх „секретно“ в будці б е з ж а д н о г о н а п и с у, на самім краю гори, куди мало хто заглядав. Така „конспірація“ зовсім не причинюються до поширення культу Маркіяна.

На мою думку, Свято на Білій Горі повинно виглядати приблизно так: 1) Рано, найпізніше о 9 год. полева Служба Божа з проповідю, котра не повинна довше тревати як до 11 год. Відтак панахида на могилі стрільців УГА з 1919 р., по котрій хори та орхестри виконають вязанку стрілецьких пісень. Підчас того всякі карузелі й т. п. „розваги“ не повинні мати місця. 2) По релігійній частині Свята — фестин з добірною програмою. Крім ріжних вправ, національних танців, хороводів, пластичних ілюстрацій до народніх пісень, треба ще подбати про всі інші „акцесорії“ кождого фестину: фантову льотерію, стріляння до цілі, пускання бальонів, колесо щастя, почту і т. д. Добре булоб, якби хтось з наших молодих інжинірів чи техніків дав показ лету на безмоторовому літаку. Це булаби справді велика атракція. А Біла Гора якраз дуже надається до такого показу. Крім того моглиби відбутися тут також ріжні спортові гри й забави тай навіть змагання. Тоді кождий учасник знайшовби тут „щось“ для себе. 3) Вечером о 5 або 6 год. Святочна Академія з такою програмою: промова (через мегафон, коротка але змістовна, навязуюча до потреби хвилі), хори, орхестри (можнаб урядити конкурс на найкрасше виконану точку хору чи орхестри), гуртова деклямація, якась коротка вистава або один акт. До вистав під голим небом надається добре „Невольник“, в котрім можна використати кінні бандерії. Вкінці жива картина при бенгальських огнях і получені хори та орхестри. Вечером треба памятник і гору ілюмінувати лямпіонами. Також придалисяб дуже штучні вогні, ракети, фаєрверки і т. д. Розуміється, що легко про те все писати, але далеко тяжче виконати. Одначе при співпраці всеї ширшої околиці це дасться перевести. А тоді напевно число учасників Маркіянового Свята буде більшати з року на рік і вони будуть роз'їздитися справді піднесені на дусі. Так уряджене Свято Маркіяна буде лишати кождого року милі спомини в учасниках, спомини звязані з особою і предметом культу, будуть укріпляти той культ і приносити постійно великі моральні користи. До того відповідно уряджуване свято вчить дисципліни і провідників, які займаються уряджением свята, і народні маси, які дивлятся на добре уряджене свято. Зле уряджене свято не тільки не приносить хісна, але приносить очевидну шкоду, бо лишає в масах учасників сумне вражіння, що ми навіть святочного обходу не вміємо добре урядити. А такі вражіння, коли їх більше, згущуються в переконання, що ми нічого не варті.

У ч а с н и к.

Французи головно тому в кольонізації Америки не осягнули великих успіхів, бо вони мають товариський інстинкт. Був час, коли лінія їх фортів ішла від Канади здовж цілої ріки Міссісіпі. Та Французи любили держатися купи, а кольоністи англійського і шкотського походження з причини своєї несміливости відсувалися від товариства, складали свої річи на віз і весело з жінкою і дітьми кождий посувався дальше, в ліси і пустині. Так стали вони правдивими кольоністами. (Смайлс).

Перед пропастю

В часі ґенеральної дискусії на світовій конференції Жидів в Женеві виголосив посол д-р Генрик Розмарін промову, якої зміст передаємо з огляду на її страшну річевість (котра місцями представляє не тільки долю Жидів але всіх недержавних народів і їх молоді) та з огляду на розумне становище, заняте супроти пасивности в такім положенні. Д-р Розмарін сказав:

Не буду говорити спеціяльно про долю Жидів у Польщі, тільки у всіх краях Европи й по части в Америці, де тільки Жиди жиють масами. Є дві методи боротьби проти Жидів. Одна се та, котрою йде гітлеризм і котра змагає до політики винищення, бо „Жид всьому винен“. Друга, новіша, то політика повільної господарської ліквідації Жидів, спритно подумана, котра працює тихо але консеквентно. Та друга метода рівно небезпечна як перша, бо ліквідує Жидів економічно. Жиди живуть поза мурами державних субвенцій, етатизму, кооперативного протекціонізму, привілеїв, монополів, в кліщах неґування політичних прав і в кліщах фіскалізму, обтяжувані найбільшими податками. Отже обгортає їх розпука, котру яскраво видно по цифрі самоубийств. Є міста, де число жидівських самоубийств в останних 3 літах зросло на 200 процент! Филя розпуки заливає також м о л о д ь, перед котрою замкнені позиції праці і школи всяких типів, для котрої є „нумерус клявзус“, котру випирають, бо вона не належить до пануючого народу. Така молодь утікає до комунізму. Сіонізм це гребля, але здержувана еміґрація до Палестини викликує обурення серед моледі. Жиди голодують. Статистика виказує 90% загрожених сухотами. Давніше жили ми за мурами „ґетта“ і тепер втиснули нас до тісного господарського „ґетта“. Душимося в нім. Міліони Жидів не мають уже ні надії, ні цілі. Сегодня нема на світі публичної опінії, до котрої можнаб апелювати, хоч нам діється велика кривда. Але ми винні, що не будимо тої опінії, а є й такі Жиди та жид. орґанізації, які не хочуть бачити страшної трагедії свого народу. Річ ясна, що ми ізольовані, та це не повинно викликати в нас пасивности бо п а с и в н і с т ь п р и с п і ш и т ь з а г л а д у. Хто нам дорадяує пасивність, той намовляє нас до самоубийства. Чи зїзди й конференції се охоронне средство? На підставі досвіду кажемо: Так! Нарід не сміє датися опанувати настроєви паніки навіть тоді, коли дикі гітлерівські орди зневажують наші святині й загрожують нашому життю. Горе народови, котрого провідники заперечують дійсність й обстоюють перестарілі погляди, хоч дійсність доказує, що давно треба їх було змінити. Щож робити? Передовсім ділати одностайно й виступати як один нарід. Ділають проти нас скомпліковані чинники. Та коли будемо зединені, то будемо становити чинник, який заважить на вазі. Коли формується новий світ, хочемо в тім взяти участь як нарід, бо інакше перестанемо істнувати, або жде нас доля російського жидівства, то значить загрожує нам заглада в „голюс'і“ не тільки як народови але й як віроісповідній ґрупі. Та заглада близька. Жидівська нужда велика і далеко вже посунений процес знищення. Не питаймо за леґітимаціями, бо леґітимацію дають діла. Неприсутні все не мають слушности. Не біймося, що неґатори здеморалізують наші маси, бо маса йде за відважним. Як парляментарний представник 3 і пів мил. Жидів, котрим загрожує заглада, в боротьбі за національні, політичні й господарські права Жидів у Польщі ґазом з моїми товаришами праці в жид. парляментарнім клюбі приступаю з представниками Жидів инших країв до боротьби за лучшу будучність Жидів.

Трудно без зворушення читати сю промову представника старого культурного народу, ровесника старого Єгипту, Ассура, Вавилону, Риму і Гелляди, — народу, з котрого вийшов Спаситель світа і всі апостоли Церкви, — народу, котрий поруч своїх великих блудів має й великі прикмети та старі заслуги для всього людства. Та в обличчі катастрофи, яка той нарід уже зустріла в СССР і яка йому загрожує скрізь, трудно не згадати особливо двох його політично-суспільних блудів, котрі тепер жорстоко на нім мстяться: 1) Непропорціонально великий процент визначних борців за лібералізм усяких відтінків аж до найгіршого, яких доставляли Жиди. Наслідком того було і мусіло бути приспішення підриву суспільної моралі, а брак тої моралі мусить вести до здавлення також можливости життя Жидів як народу на чужих територіях. 2) Непропорціонально мала участь тривкої жидівської помочи в боротьбі поневолених народів проти пануючих. Хоч можна зрозуміти факт, що переслідувані Жиди держать з тими, котрі мають силу, та сей факт на довшу мету все мусить кінчитися катастрофально для них самих. Річ ясна, що обох згаданих блудів не можна льоґічно вписати на рахунок всіх Жидів, але ті блуди фактично відбиваються на всіх і після всякої правдоподібности щораз тяжше будуть відбиватися.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилейне торжество в Крехові. Ювилей чина св. Василія В. з приводу його 50-літньої віднови стягнув до монастирської Церкви в Крехові в день Преображення Господнього так богато народу, як великий відпуст на св. Николая. Архієрейську Службу Божу правив Преосв. Йосафат. Які великі були успіхи з ювилейного торжества, видно з того, що до св. Причастія приступило дві тисячі людей. На закінчення ювилею в суботу 20 серпня відбулася ще Академія з добірною програмою — якої всі точки були виконані самими василіянськими силами. Участь в тім ювилею взяв крім Преосв. Йосафата також Впр. о. Архімандрит з ґенеральним секретаром, Впр. о. Протоігумен і секретар Провінції та ОО. ігумени і другі Отці з сусідних монастирів як також численне світське духовенство.

Лист коптійських дітий до св. Вітця. Чимало дітий в Каїрі ходить до катол. шкіл, які ведуть західні місіонарі. Кількадесять з них перейшло на катол. віру за письменною згодою своїх родичів монофізитів. Недавно надійшов до св. Вітця лист тих дітий по коптійськи з французьким перекладом: „Є нас 55 коптійських дітий, 45 хлопців і 10 дівчат. Мешкаємо в Кулялі, одній з убогих дільниць Каїра. ОО. Єзуіти заложили для нас школу. В пятницю, 27. травня (1932 р.) 35 з нас охрещено і так ми стали Вашими дітьми. В суботу трое дівчат також приняло Хрещення. В неділю 29 V. о. Марко Хозам прибув до Кулялі і в нашій церковці подав нам перший раз Ісуса. Ми були дуже вдоволені і втішні і разом з нашими родичами та іншими людьми з дільниці, що заповнили церкву, молилися з цілого серця за нашого великого Вітця з Риму. О. Хурі, місіонар Єзуїт, оповідав нам, що Ви вислали лист до всіх людий, які є на землі, щоб вони молилися і чинили покуту тому, що є такі лихі люди, які хотять убити Бога в дитячих серцях і що Ви через це дуже сумні. Ми сказали О. Хурі, що хочемо молитися і знов приняти Ісуса в празник Пресв. Серця, щоб наш Отець з Риму не був сумний і щоб Ісус простив всім людям та поміг їм. Ми просили отця, щоб написав те, щоби Ваше серце було задоволене, а отець сказав нам: „Добре, пишіть; наш св. Отець з Риму любить малих дітий як Ісус...“ і казав просити Вас о благословення. На вколішках просимо Вас найдорожший Св. Отче, поблагословіть своїх нових дітий, наших родичів, нашого О. Пароха Хузама і також О. Хурі, що навчив нас цінити і любити Ісуса та подарував нам дуже гарні одяги в день нашого першого св. Причастя. Просимо Вас поблагословити Сестер Пр. Діви і всіх, що вчать дівчат катехізму. На кінець заявляємо Вам, що ми Вас дуже а дуже любимо і що будемо дуже щасливі як будемо мати Ваш образ в нашій школі“. — За „Осс. Романо“ подав о. І. Луб ЧСВВ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БОЛЬШЕВИКИ розстріляли б. совітського конзуля у Львові, Юрія Лапчинського. Між причинами розстрілу подано й те, що Лапчинський заключив з українськими кооператорами у Львові договір, якого Галичане не додержали, а 70.000 дол. від совітів взяли. Не легка то річ бути конзулем у райських товаришів.

ПІСЛЯ ПАКТУ ПРО НЕНАПАД. Московський кореспондент „Кельніше Цайтунґ“ доносить, що Польща старається тепер наклонити Латвію, щоб дозволила Польщі вживати вповні оборудованої военної пристані в Лібаві. На перешкоді тому є Литва, бо шлях з Польщі в Лібаву веде через Литву.

ГЕНРИК РОЛІЦКИЙ оповістив більшу працю в польській мові п. з. „Сумерк Ізраіля“. В ній доказує, що Жиди як нарід вже заломилися під оглядом моральним і матеріяльним.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ приняв 81 голосами проти 80 позичкову умову, заключену в Льозанні.

ГІНДЕНБУРҐ вислав був на світовий конґрес Жидів у Женеві спеціяльного урядника з мін. загр. справ. Відтак оповістив, що осуджує антисемітизм. Польська преса пише, що „праві“ Німці позискують собі в той спосіб Жидів до боротьби з Польщею.

КАНЦЛЄР ФОН ПАПЕН мав довшу промову з головою Німецького Кольоніяльного Т-ва д-ром Ліндеквістом в присутности міністра загр. справ фон Найрата. З того вносять, що Німеччина зажадає незабаром, щоби звернули їй кольонії.

МІЖ ГІТЛЄРІВЦЯМИ проявляється невдоволення. В Еппендорфі к. Гамбурґа цілий відділ гітлєрівців перейшов до комуністів.

МАНІФЕСТ ДО ЖИДІВ на всім світі оповістила загальна жидівська конференція, котра вже скінчила свої наради в Женеві. Маніфест пригадує Жидам права й обовязки їх раси, підчеркує, що Жиди входять тепер у тяжкий період часу та протестує проти змагань до правління брутальною силою.

ФРАНЦІЯ держала досі свою военну фльоту на Середземнім Морі, тепер частину її переносить на постійний побут в Каналі Ляманш „проти зростаючої німецької фльоти“. В Анґлії вістка про се викликала занепокоєння.

ЕСПАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ приняв 262 голосами проти 14 голосів скрайної лівиці проект вивласнюючого закона. На підставі сего закона мають бути сконфісковані маєтки всіх осіб, що брали участь в останньому монархістичному заговорі. Еспанський премієр Азана заявив, що Еспанія находиться у военному стані.

В СОВІТАХ сподіються вибуху війни з Японією в найблищих тижнях.

СОВІТСЬКІ МАНЕВРИ відбулися на Далекому Сході під проводом ґен. Бліхера. Завдання маневрів: оборона перед нападом Японців з Манджурії в напрямі Байкалу.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ОТТАВІ закінчилася. Анґлія підписала господарські договори з Австралією, Південно-Африканською Унією, Новою Зеляндією, Індією, Новою Землею, Родезією та Канадою.

В ЯПОНІЇ викрито великий заговір. Увязнено 14 осіб. Заговірники задумували убити премієра, міністра внутр. справ і фінансів.

НЕВТРАЛЬНІ АМЕРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ вислали до уряду Болівії ноту, в котрій заявляються за мирним полагодженням конфлікту між Болівією та Парагваєм. Рівночасно просять Болівію предложити конкретні передумовини порозуміння на підставі арбітражу.

НОВИНКИ

Новий шкільний рік зачинається у львівському шкільному окрузі 1-го вересня с. р. Тогож дня відбудеться торжественне Богослуження.

Провідник кубанських козаків, Українець Павло Сулятицький, помер у Варшаві.

Жінка президента Р. П. Міхаліна Мосціцка померла у Спалі. Похоронено її з великим торжеством у Варшаві. Участь у похороні взяли Апост. Нунцій Мармаджі і 3 епископів. Покійна належала до дуже діяльних жінок.

В Калущині було сего літа 6 діточих садків. Повіт. Кружок „Р. Ш.“ веде діточі садки в селах: Новиця, Бережниця, Голиня, Завій і Берлоги. В Калуші веде діточий садок „Союз Українок“.

Згорів паровий тартак фірми Фрідман і Лянґсам у Смольнику—Лютовиськах. Пожежу викликали іскри з тартачного комина.

Пожежа знищила копальню нафти „Рокфеллєр“ в Бориславі.

З Живця доносять: Недавно секретар повіт. Качек допустившися надужить на 200.000 зол., поповнив самоубийство. Тепер увязнено касіера Рудецького за брак готівки 90.000 зол. Причина: брак належної контролі.

В стан спочинку перенесені ґенерал дивізії Ян Ромер, ґен. див. Каз. Дзержановский і ґен. бриґади Володимир Рахмістшук.

На Виленщині так зародили овочі, що тамошні люди не памятають такого урожаю від ряду літ.

Посадник м. Шікаґа, Чех Чермак, прибув до Варшави, де його з великими почестями витали та приймали. Він заповів знесення прогібіції в Злучених Державах в найблищому часі. Чермак запросив Польщу до участи у світовій виставі в Шікаґу в 1933 р.

Проф. Пікар у своїм бальоні осягнув висоту 17 км. Вилетів з Ціріху в Швайцарії, осів щасливо коло озера Ґарда в Італії. У стратосфері поробив богато цікавих помічень та помірів.

Перелетів Атлянтик анґлійський летун Моллисон. Він вилетів з Порт-Мернок-у в Ірляндії та прибув до міста Пенфільд в Америці по 30 годинах і 20 мінутах. Пересічна скорість лету виносила 140 км. на годину.

Ґорґулова стратять. Касаційний Трибунал відкинув відклик Ґорґулова, котрий убив президента Франції.

Нові острови на Ледовому Океані відкрив рос. учений проф. Самойлович. Вони лежать між 75° 41' півн. ширини та 81° 20' східної довжини.

За кинення бомби до синаґоґи в Кільонії увязнили гітлерівського посла Мозера.

В часі ліцитації в Парижі трафився незвичайний випадок. Коли виставлено на продаж стару гафтовану подушку, тріcла нитка шву та випав 1000 франковий банкнот. В нутрі подушки було ще 104 таких банкнотів. Подушка остала по помершій вдові, котрої майно зліцитувала влада за податки. Тих 105.000 фр. перейшло на користь держави.

„Ніобе“, шкільний корабель німецької маринарки, котрий недавно загонув з залогою, видобули тепер з морського дна і притягнули до Кілю.

Форд замкнув свою фабрику самоходів в Детройті. 10.000 робітників остало без праці і хліба.

В Персії велика повінь в околицях Керману. Місто Маган зникло, його змела повінь. Число людських жертв сягає понад 200 осіб.

„Тільки“ чотири землетруси є щоденно в Японії, та лише по 7 літ є великі землетруси, що спричинюють величезні нещастя.

Три корови втопилися в керниці коло Стрижевиць в Сандомірщині. Вони паслися в полі повязані всі три одним ланцюгом. Спрагнені побігли до керниці, котра не мала цементу ні огорожі. Коли одна корова впала до керниці, потягнула за собою і прочі дві, звязані тим самим ланцюгом. Жаден ратунок не поміг, бо ніхто не зумів ані відчепити ані перетяти ланцюга. Заки їх всіх витягнено з керниці, вони вже вдусилися.

Село Санто Стефано в Італії побудоване на печерах з римських часів, частинно запалося. 10 домів завалилося. Людність розбіглася по дооколичних селах.

Американські вчені винайшли штучну гортанку, котра вможливлює німим говорити. Вона зроблена зі сталі та ґуми. Перші спроби увінчалися повним успіхом. Німі не будуть вже німими.

Ракету до лету в стратосферу побудував німецький інж. Вінклєр. Вона довга на 2 м. і важить 10 кґ.

В Бразилії не знають вже, що з кавою робити. І палили її і топили її в морі і ще її за богато. Тепер виробляють з меленої кави цегли та будують ними вулиці.

100-літню річницю шлюбу обходило недавно одно подружжа в малім селі Нішу в Югославії. Він має тепер 117, вона 115 літ. Вони жили весь час щасливо та діждалися понад 100 дітей, внуків і правнуків. Це подружжа вважають за найдовше треваюче на всему світі.

Приймаю як давніше в моїм Заведенні Дентистичнім при вул. Сикстуській ч. 17/II. від 9—1 і 3—6, — Тел. число 65—73. — **Я. НАСС.** 70 1—4

Біржа

Гроші: Америк. доляр в приватних оборотах 8.90 зол.

Збіжжа: Підволочиська: сел. нова пшениця 23—23.50; новий овес 12.75—13.50; гречка на мливо 13—13.50 зол. — Львів: нова двірська пшениця 27—27.50; сел. пшениця 25—25.50; двір. нове жито 16—16.50; сел. жито 15.50—15.75; новий ячмінь на мливо 14.75—15.50; новий овес 15—15.75 зол. Інші ціни незмінені.

Набіл: „Маслосоюз“ платив кооперативам 22. с. м. за масло експортове та десерове пріма 2.80 зол., за літру молока 17—18 сот., літру сметани 90 сот., копу яєць 3.30—3.40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кожлому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 14-50

АБСОЛЬВЕНТКА Учительської Семинарії у Львові пошукує лєкції на провінції, найрадше у священика, за мірним нагородженням. Інформації уділяє о. В. Лончина, Львів, Жовківська 28. 68— 1—5

КІНА

КАСІНО: „Анна Кареніна“ (Ґрета Ґарбо і Джон Гільберт, звукова верзія).
КОПЕРНИК: „Піднебесна любов“.
МАРУСЕНЬКА: „Піднебесна любов“.
МІРАЖ: „Баль в опері“.
ОАЗА: „Над гарним синім Дунаєм“.
ПАЛЯС: „Утікач“.
СТИЛЕВЕ: „Я тебе лише любив“ і „Король Конґа“.
УТІХА: „Приємности небезпеки“ і „Горіючий степ“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 65 (563). Львів, неділя, 28 серпня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Крайн 405.867.

Без мужиків нема хліба

Під таким заголовком кореспондент „Фоссіше Цайтунґ", Вільгельм Штайн, пише з Москви: Совітські письменники й поети приготовляють гимни і театральні видовища на 15-ту річницю революції. Та рівночасно на перший плян життя виступає неприемне питання: А буде що їсти в найблищу осінь і зиму? Бо чим більше переводять колективізацію в сільських господарствах, тим менше хліба! Те саме, що передтим закидали „кулакам" (заможнішим селянам), закидають тепер колхозам. І треба буде знов воскресити мужиків, бо без мужиків нема хліба. Повне фіско потерпіла теорія про те, що мовляв господарства можна заступити „фабриками зерна", а мужиків робітниками в колхозах. Марксисти ніяк не можуть розвязати селянського питання.

Великий рух на брилянтовій біржі

Чи кріза минає, чи стає ще страшніша?

В Антверпії, на світовій біржі брилянтів, запанувало велике оживлення. З Америки та з Індії прибуло богато купців, котрі поробили великі закупна. Грошеві обороти на брилянтовій біржі дорівнують тепер оборотам з часів добробуту. Знавці впевняють, що попит за діямантами вказує на заломання кризи, бо цей люксусовий промисл все був вістуном приходу лучших часів. Після иншої теорії се власне доказ непевности, бо в часах непевности люди, котрі щось посідають, хочуть умістити свій маєток в річах, з якими найлекше можна втікати. Котра з тих теорій справдиться, покаже недалека будучність.

Проти політичного террору

В Німеччині оповістили урядовий комунікат проти політ. террору. Супроти актів насильства у внутрішній політ. боротьбі, котрі шкодять повазі держави, президент Гіндербург увів найостріші кари проти політ. проступників. Сей декрет буде приноровлюватися до всіх, що нарушають закони, без огляду на партії чи особи. Уряд не стерпить, щоб яканебудь партія виступала проти його заряджень. Також і пруський уряд не уступить перед жадними погрозами розглядаючи справу смертних присудів у Байтені. Для загального добра уряд мусів приноровити аж такі гострі зарядження. Німецький уряд відпре кожду спробу нарушення обовязуючих законів та виступить рішучо проти розбурхування політичних пристрастей і підюджування до нових актів політ. террору в Німеччині.

Мадяри походять з Індії

У вересні с. р. виїздить з Будапешту виправа мадярських учених до Індії, а саме до Бірми, щоби на місци ствердити походження Мадярів від тамошного племени „Сан". Історія експедиції така: В часі великої війни один мадярський офіцир попався в російський полон. Його завезли в Сибір. Він утік відтам і по довгій блуканині добився до Бірми, де зустрів племя, дуже подібне до мадярського виглядом, піснями, строями і т. д. Приїхавши до дому повідомив про се Академію Наук і тепер виїздить туди виправа учених.

Німецькі кольонії в СССР зовсім знищені

Католицька „Германія" оповістила звіт американських наочних свідків такого змісту: Большевики викинули коло 250.000 німецьких кольоністів-хліборобів з їх господарств, з них до 60.000 засудили на примусові роботи в Сибірі. Коло 25.000 їх вигибло в північній Сибірі. Німецькі родини, вигнані зі своїх домів, нагі й голодні таборують під голим небом і гинуть на очах. Секретар комуністичної партії в Архангельську заявив виразно, що большевики ведуть засадничу політику, яка має на цілі вимішати всі народи в СССР так, щоби остав один нарід з одною мовою (легко додумати ся, що се продовження клича царської тюрми народів: „Адін народ!"). Німецьку кольонізацію на всім просторі СССР можна уважати за неіснуючу, бо німецькі кольонії з коренем винищені.

Будуть палити водою

Новий винахід віденського хеміка.

Віденський хемік д-р Чернік винайшов спосіб, як отоплювати кімнати водою. Той спосіб полягає на т. зв. ендотермічній реакції, вже давно відомій в науці, тільки досі та реакція давала за мало тепла. Д-р Чернік видумав такий порошок, що доданих до нього кілька каплин води або снігу викликає сильну і довго треваючу горяч. У Відні вже оснувалося промислове т-во для будови спеціяльних печей, в котрих топитимуть водою.

Крокодиль в ріці Секвані

Париж має нову дивовижу, бо ріка Секвана одержала нового горожанина: молодого крокодиля довжини 60 цм. Його пустив у ріку власник цирку при великій масі людий для реклями й визначив 100 мр. нагороди тому, хто зловить малого крокодиля. Звіря бистро щезло в воді. В ріку кинулося за ним як стій кількадесять нурців, але надармо шукали його до пізного вечера. Власник цирку недобрий на себе самого, бо крокодиль, навіть малий, представляє в Европі значну вартість. Та ще більше затрівожені мешканці надбережних домів. Бо в товпі знайшовся якийсь учений, котрий вияснив людям, що крокодиль росте і до 20 літ буде мати 3 метри довжини та порядну пащу і що та потвора живе до 150 літ. Перелякані за своїх дітей матері, забувши зі страху цифри літ, як стій визначили ще додаткову премію за зловлення крокодиля в найблизших днях. Одначе він пропав без сліду.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20. 4 64—х

САМОПОМІЧ

Великий страйк 500.000 хліборобів в Америці.

„Коли хлібороб має гроші, тоді всі мають гроші!" Отся стара народня приповідка справджується й на наших очах. Відколи впали в ціні рільничі продукти, не мають гроший ні держава, ні банки, ні торговля, ні середний стан. І нічо не помагає жаден „натиск" на хліборобів, бо вони не мають з чого ні податки платити, ні купувати вироби промислу. До якого зубожіння дійшло селянство видно пр. зі статті очевидця „Що чувати на селі", яку ми напечатали в 63 ч. „Нової Зорі".

Подібно тяжку ситуацію як у нас переходять хлібороби в цілім світі. Їм просто не оплачується працювати.

Не дивота, що вони, довго й безуспішно почекавши на справедливе полагодження своєї справи „згори", беруться самі до свого ратунку. З Америки наспіли вісти, яких ще ніколи не пересилала американська почта й не надавав досі жаден американський телеґрафічний уряд. На величезних просторах Америки вибух хліборобський страйк. Той страйк обхопив уже Північну Дакоту (183.460 км²) і Полудневу Дакоту (201.014 км²), Ореґон (250.800 км²) і Міннесоту (219.318 км²), Канзас (212.780 км²) і Оклягому (100.897 км²) та найбільший зі всіх стейтів Тексас (688.644 км²) і має тенденцію поришитися й на інші стейти. Около 500.000 фармерів (хліборобів) приступило до страйку і зобовязалося, не продавати хліба, поки його ціна не піднесеться до доляра за бушель*).

Цікаво кинути оком на положення страйкуючих стейтів: Обидві Дакоти — назва їх походить від Індіян тогож імени — положені по обидвох берегах великої ріки Міссурі, в самім центрі північної Америки; їх господарська точка тяжести на східнім березі Міссурі, в пшеничних і кукурудзяних полях. В північній Дакоті живе ще к. 10.000 Індіян, в полудневій к. 25.000. — Ореґон над Спокійним Океаном, тягнеться від чудових Гір Каскадів аж до Великого Моря, на значнім просторі має лявою покриті поля, убогі в воду, з оазами. — Міннесота на схід від Дакоти, над горішним бігом найбільшої з рік Міссісіпі, країна богата в воду (відти й її назва). — Канзас (Кензес) на правім березі Міссурі, на полудне від Дакоти, за Небраскою; велика, безмежно рівна країна. — Оклягома тягнеться від східних склонів підгіря страшних Гір Скалистих, країна филястих прерій, на північ від Тексасу. — Тексас на схід від ріки Ріо Ґранде дель Норте аж до Мексиканського Заливу.

Се страйкує головний шпихлір Америки, котра доставляє світови понад дві пяті части всеї пшениці, понад три четвертини всеї кукурудзи, понад дві третини бавовни і поверх половини всего тютюну.

*) Американський бушель має 35.2 літрів (англійський 36.3). Тепер в Америці ціна пшениці коло 55 центів за бушель.

Якже виглядає великий страйк хліборобів в Америці? В нім видно не тільки пасивне здержання продажі хліба поки ціна не підскочить на доляра за бушель, але й активний спротив: фармері порозставляли сторожі по шляхах і не допускають до перевоження вже передтим закуплених запасів.

У Франції, в районі Босс, бачимо рівночасно пасивний спротив хліборобів. Французькі хлібороби порозумілися не продавати хліба низше 145 франків за квінтал (досі платилося 105 франків). А хлібороби в СССР вже від довгого часу ведуть ріжними способами боротьбу з совітською владою за хліб, котрий у них видирають за півдармо. То засівають нарочно мало поля, то граблять або підпалюють збіжжа в колхозах. За царської Росії припадало там на душу 6.2 сотнарів хліба, тепер припадає 4.3. Голод був частим гостем в Росії й за царя. Троцький описує в однім зі своїх творів, що в дуже голодних околицях щезали навіть блощиці з помешкань. Та тепер голод став там постійним гостем і то навіть в найбільш урожайних околицях.

Ріжниця між положенням хліборобів (тай зрештою всіх людий) у капіталістичних краях і в краях СССР та, що в капіталістичних краях мають можливість леґальної боротьби за свої права, а в краях СССР такої можливости не мають. Сим ми, розуміється, не кажемо, що в капіталістичних краях всьо в порядку і нікому не діється жадна кривда.

Великий хліборобський страйк се поява за океаном нова. Тай в історії страйків масові хліборобські страйки поява взагалі недавна. Перший масовий хліборобський страйк на більшу міру перевело українське селянство в Галичині рівно перед 30 роками. Та американський хліборобський страйк основно ріжниться від галицького тим, що в галицькім страйку малі й середні хлібороби зверталися проти великих посідачів, а в Америці це страйк у с е ї хліборобської кляси. Річ ясна, що той страйк оправданий, бо дійшло до того, що продукція хліба коштує хлібороба дороще ніж те, що йому за хліб дають, а продукувати зі стратою довший час неможливо.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

33. Протоігуменови видається, що приготування реформи йде за помалу.

Хоч о. Сарницький ще в грудні 1881 р. написав був до св. Отця письмо в справі реформи Чина, то доперва в квітні 1882 р., і то аж при кінці, дізнався, що справою реформи зачинає інтересуватися австрійське правительство. Йому могло видаватися, що Папа аж тепер звернувся до австрійського правительства з запитом, що воно думає про потребу реформи Чина і чи взагалі згодиться на реформу. Так могло йому видаватися також з наради у намісника дня 29 квітня 1882 р. О. Сарницький у своїх виводах доказував на тій нараді потребу реформи так, немовби думав, що правительство і Рим сумнівалися в потребі реорґанізації Чина. Він почув на тій конференції дивні внесення, поставлені епископом Ступницьким, щоби Чин реформувався своїми власними силами. Тому й дав рішучу і вичерпуючу відповідь епископови і другим членам комісії, бо очевидно міг припускати, що й інші були тої самої думки, що перемиський Владика. Промова протоігумена була доказом, що о. Сарницький дійсно знає стан свого Чина і його недостатки, передовсім з його духовної сторони. Як чоловік високо інтеліґентний представляє він присутним коротко але ясно стан Чина, почавши від новіціяту. Він знав, що той Чин не відповідав своєму завданню, особливо тепер, коли наша Церква була така спрагнена його помочи. Світське духовенство, ще й жонате, маючи свої родинні клопоти, рішуче не в силі було піднести моральний й інтеллектуальний рівень вірних, хоч між тим жонатим духовенством все були одиниці примірні і для Церкви заслужені. Та коли нема правдивих монахів, ворог віри і Церкви має дуже влекшену роботу між народом. Се бачиться ясно, що навіть латинське світське духовенство, хоч від віків безженне, у всіх краях не в стані само дати опору ріжним ворогам св. віри без помочи монахів. Тому в західній Церкві в кождім столітю повставали нові Чини, щоби боронити діла Христового, Царства Божого на землі, котрим є Церква. А на нашу Церкву вдаряли якраз тоді ріжні вороги, як схизматики, котрі і з Холмщини робили наступ на нашу св. віру і з російських амбасад у Відні і з конзулятів і з самого престола білого царя, відки обильно й стало йшли на схизматицьку й московську аґітацію великі суми рублів[178]), виплачувані то таким Юдам, як Наумович і його товариші, то на московський часопис „Слово“ у Львові, то через протоєрея Раевського при російській амбасаді у Відні. З другої сторони били вже тоді в нашу Церкву анархісти, соціялісти й атеісти під проводом Драгоманова, Франка й ін. І Куліш та Потебня виступали проти нашої Церкви. А наше світське духовенство включно зі своєю Єрархією навіть не відчувало небезпеки, яка грозила Церкві.[179]) О. Сарницький відчував ту небезпеку Церкви і болів над тим, що тодішний Чин не був в стані вислати нікого на позицію до борби з ворогом, хоч помочи Чина так треба було! До того наші консисторії ставили Василіянам великі перешкоди в духовній праці і не позволяли і на ті скромні праці старих Василіян.[180])

Чин треба було виняти зпід власти консисторій і то як найскорше й сего просив о. Сарницький у своїм письмі до Папи Льва XIII. в грудні 1881 р., бо Чин не може розвиватися, коли залежний від консисторій. Колиж так довго, бо вже близько пять місяців, не було на письмо протоігумена ніякого рішення і доперва 29. квітня 1882 скликав намісник нараду в справі реформи Чина, а урядования о. Сарницького кінчилося в липні 1882 р., отже не лишалося йому лише три місяці, — тому сподіючися, що справа переговорів, обяснень і переписки між Римом та Віднем і Львовом потриває ще довше як тривало, мав протоігумен досить підстав, боятися за долю реформи. Та о. Сарницький не знав, що справа реформи в Римі була вже вирішена і навіть готова вже була булля про реформу. Не знав, що і Рим і Відень чекають лише на звіт намісника з наради, в котрій і протоігумен брав участь і в котрій він мав знов рішаючу ініціятиву, як ми бачили з протоколу з гої наради, висланого до Відня. І тому ось як пише о. Сарницький про ту нараду до о. Яцковського провінціяла Єзуітів.[181])

L. J. Ch.[182]) Lwów, dnia 1 Maja 1882.

Przewielebny Księże Prowincyale Dobrodzieju!

Na dniu 29-go Kwietnia o godzinie 2. z południa odbyła się pod prezydencyją Jego Excellencyi pana Namiestnika konferencyja w sprawie naszego Zakonu, spowodowana reskryptem Pana Ministra wyznań i oświecenia, na której byli przytomni J. Ex. ks. Metropolita, ks. biskup przemyski i ks. biskup Morawski i moja nicość. W reskrypcie wspomina minister, że Jego Świątobliwość nami katolikami rządzący Ojciec Leon XIII. zamierza za pomocą OO. Jezuitów odnowić życie w naszym Zakonie i żąda w tym względzie opinii krajowych ordinaryatów „mit Angebung aller möglichen Modalitäten“ w przeprowadzeniu tej myśli. Pan Namiestnik ze wszystkiemi Ordinariuszami naszymi zgadza się w zasadzie na przeprowadzenie reformy naszego Zakonu za pomocą Ojców, tylko zapytuje, czy ze względów politycznych niema się z tej przyczyny jakichś rozruchów obawiać. Ks. biskup przemyski proponował „eine Selbsthilfe“ lub też reformy przez innych zakonników,[183]) ks. Metropolita żądał, żeby przydzieleni do reformy Ojcowie Jezuici zostali Bazylianami. Ja zaś stałem razem z księdzem biskupem Morawskim przy tem, jakeśmy to z Przewielebnym Ojcem Prowincyałem umówili. Że pismadła ruskie będą sobie pisać i krytykować, toć przecież nikogo nie powinno straszyć, lecz żeby to miało taki wpływ na spokój w kraju naszym, tego ja wcale nie mogę sobie wytłumaczyć. Bracia moi Rusini zanadto siebie przeceniają. Lud nasz reformą zakonu naszego przez Ojców Jezuitów wcale się nie zgorszy, a księża jako katolicy wcale się gorszyć nie powinni, jeśli i sam ksiądz Metropolita uważa to za dobre. Któżby miał więc z tego względu pozostawać? Facecyje!

Zdaje mi się, że ta sprawa może doznać zwłoki. Jednakowoż ja od mego zdania i umówienia się z Przewielebnym ks. Prowincyałem nie odstąpię. Zresztą zdaję na wolę Boga, którego proszę, by nie zechciał nasz Zakon ze Swojej najlepszej opieki wypuścić. Donioślszy o tem, mam zaszczyt Przewielebnemu ks. Prowincyałowi złożyć oświadczenie głębokiego uszanowania, z jakim się piszę

uniżonym sługą w Chrystusie
Dr. Sarnicki.

---

[178]) Гл. „Нова Зоря“ Ч. 30 з 1930 р. стаття „Галичина і Росія, з новоопублікованих документів б. Царської Канцелярії“. Гл. також Записки НТШ., том 150; К. П. Победоносцев и его корреспонденты. Т. І. Москва—Петроград, 1923. — Виписки в „Старій Україні“ з 1925 р. XI—XII. ст. 212. З великих сум, які з Росії плили на москвофільську пресу в Галичині, видно, що царська Росія вже тоді розуміла величезне значіння преси і пропаґанди. А в нас ще й нині нема зрозуміння для дуже великого значіння преси.

[179]) Доказує це Пастирське посланіє митр. Йосифа Сембратовича з 2 червня 1882 ч. 104/орд. де митрополит лише хвалить духовенство за вірність Папі і Цісареви. А факти що до значної частини духовенства говорили щось інше. Гл. пр. Процес Ольги Грабар. На пастирський лист митрополита і письмо Мих. Малиновського з 9 травня 1882 — гл. відповідь намісника Потоцького. Ч. 112 з 11/ червня 1882. Ректифікат Президії Намісництва ч. 69. Сю цікаву й дуже поучаючу переписку подам низше.

[180]) Нпр. в Крехові, де були славні відпусти, не вільно було Василіянам пускати людей до каплиці в зимі на богослуження, коли в церкві було студено; не вільно було зачинати Служби Божої доки не скінчиться Богослуження в парохіяльній Церкві. В часі відпусту не вільно було зовсім правити в каплиці ніякого богослуження. Гл. Коротка історична розвідка про Крехівський Монастир. Рукопис сторін 117, в Архіві монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові (ст. 96).

[181]) Оригінал того листа є архіві Монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові під ч. 48. Лист 23 цм. високий, 15 цм. широкий, папір білий, міцний, записаний на трох сторінках цілих і частині четвертої. Сей документ друкуєтьсл вперве.

[182]) Laudetur Jesus Christus (Слава Ісусу Христу).

[183]) З сеї подробиці видно, що великий і солідний звіт Лебля до Відня таки не був докладний, бо в тім звіті не згадано про се предложення перемиського Владики. Дуже цікаво булоби знати, яких „інших монахів“ ніж оо. Єзуітів міг мати на думці епископ Ступницький. Коли в тій справі не знайдеться якийсь писемний документ, то до припущень в тій цікавій справі можна буде дійти лише на підставі устних оповідань про пок. епископа Ступницького і про те, як він висказувався про ріжні Чини.

Чемне поведення богато причиняється до пошани, яку люди мають у світі. Воно в кермуванні другими значить сто разів більше від інших, навіть найбільше важних прикмет. (Смайлс, „Характер“, розділ IX.).

УЧИТЕЛЬСЬКІ СПРАВИ

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

8) — Голова Комісії Матки, п. Білинський: Тепер вибираємо до Н. Ради 4 членів на 3 роки, 2-ох на 1 рік і 1 на 2 роки. Предкладаю: п. Базника, Зеленого, Стельмаха і Лилика на 3 роки; Гошовського на 2 роки; Білоуса і Похмурського на 1 рік. Зі старих членів лишаються в Н. Раді пп. Таранько, Петрів, Великанович, Сілецький і Коваль. Комісія Матка має 39 членів (в тому 5 жінок), вибраних від поодиноких Окр. відділів. До Контрольної Комісії предкладаю: Василя Литвина, Петра Снилика і Августина Домбровського. До суду („Комісії для справ негонорових“) предкладаю пп.: Лопату, Шеремету, Мусія Теодозія, Котовича і Білинського. — В голосуванні на поодинокі особи дістали голосів: Базник — 39, Зелений — 33, Стельмах — 30, Лилик — 30, Гошовський — 29, Білоус — 29, Похмурський — 20. — П. Жизневський: На зборах є богато жінок, але Комісія Матка не поставила ані одної на листу! Мущини нетолерантні! Прошу витягнути з того консеквенції! Також нема на листі того чоловіка, котрий заложив це Т-во. (Стронський). Чи є десь так у польськім т-ві, щоби хтось так зневажив голову т-ва, як тут?! Наш бувший голова, основник т-ва повинен також бути в Н. Раді! (Оплески й оклики „славно“). Уважаю, що п. Стронський вибраний через аклямацію. Голова: Противлюся цьому, як перейде внесення Комісії Матки, тоді що іншого.

(На салю входить п. Стронський, окружений своїми сторонниками. Велика овація, оплески й оклики „славно“ довший час). П. Карпова: Мушу висказати своє здивування. Питаю, чи ми мусимо приняти листу Комісії Матки? Я дуже обурена на членів Комісії Матки! Чому п. Венґльовської не помістили на листі? (Голос жінки: „Як вони нас легковажать!“ Голос мущини: „Не всі!“) На салі шум, гамір і голосні розмови). П. Білинський (Голова Комісії Матки): Панове і Пані! Це не віче! Не робіть криків! О що розходиться п. Карповій? Чи о голову п. Стронського? Я перший просив, щоби прийшли з предложенням вибрати п. Івана Стронського. Таж п. Стронський ще нічим не прогрішився, хіба що не міг запанувати над своїми нервами і сказав: „Треба числитися з татарськими вістями“. Нині в цілім повіті є по кільканацять членів і їх годі скликати. Деякі не приходять на збори. А як приїдуть на загальні збори до Львова, тоді зараз чують дивну силу і зачинають спори. Чому впала „Учит. Спілка?“ Бо ми завинили. Один з членів сказав: „Усунений голова“. Голови ніхто не усував, він сам зрезиґнував. Тому Комісія Матка його поминула. Та збори мають право вибрати кого хочуть. Тільки щоби не продовжувати справи, щоби не було суперечок! Я за тим, щоби п. Іван Стронський також увійшов до Н. Ради!“ (Знов оплески, голос: „Його треба перепросити!“) — П. Когут: Про заслуги б. голови не треба хіба говорити, бо він вже 27 літ працює в нашому т-ві. Уважаю, що тут покривджені: і п. Стронський і жіноцтво. Ставлю внесення, щоби вибрати до Н. Ради п. Стронського і п. Венґльовську. — П. Пастущенко: Шкода горячитися! Під враженням інциденту не можемо розїзджатися домів .Треба анулювати цей інцидент! Не можна дискваліфікувати голови! — (По довшім гаморі промовляє П. Жизневський вожд опозиції проти голови зборів, проти Дирекції і Н. Ради): Ставлю внесення вибрати до Надзірної Ради п. Стронського, п. Венґльовську, п. Базника, п. Стельмаха, Зеленого і Білоуса. — За Стронським голосувало 89 осіб. П. Стельмах: Питаю председника як маємо голосувати, на листу чи на поодиноких осіб? — П. Мусій: Це абсолютна неформальність! П. Стронський зрезиґнував. Чи загальні збори приймають резиґнацію п. Стронського чи ні? Коли п. Стронський зрезиґнував, то Комісія Матка мала ту справу розслідити. Він 27 літ працював і тепер був приневолений зрозиґнувати! — П. Посацький: Я був зелектризований тим, коли почув, що п. Стронський зрезиґнував. Сказали мені, що він зрезиґнував тільки з головства, але не з членства в Н. Раді! Ми не позволяємо т. Стронському резиґнувати з головства. (Знов оплески, голоси: „Не позволяємо!“) Питаю т. Стронського, чи він прийме вибір? П. І. Стронський: Світлі Збори! Мені дуже прикро, що задля мене тратимо дорогий час. Коли я зрезиґнував, то я мусів мати на те дуже важні причини. Що ви сказалиби, якби хтось так з вами поступав? На засіданні Н. Ради 24. XII. 1931 р. ставлять внесення на „догану президії“! Сам факт, що хтось відважився поставити таке внесення то скандал! Один навіть сказав: „Ми мусимо за сягнути опінії про вас!“... Про мене?! — Я хотів уступити ще в 1930 р., але не хотів робити замішання. Хто дасть запоруку, що коли мене виберуть знов на зборах, то в Н. Р. не будуть рити під мною, як давніше? — П. Кривоносюк: Треба голосувати листами. Наперед ліста Комісії Матки! — П. Стефчак: Ставлю внесення голосувати на поодиноких осіб! — П. Лопата: Або ми респектуємо ухвали Комісії Матки або ні, а як ні, то ми опускаємо салю! — П. Білинський: Питаю загальні збори, чи приняти резиґнацію голови, чи ні? — В голосуванні 34 голосів за приняттям резиґнації п. Стронського, 60 проти. Голова: Отже загальні збори не приняли до відома резиґнації голови п. Стронського. (Знов оплески й оклики „слава“! п. Стронський кланяється на всі боки). — За голосуванням на листу 68 голосів, за поіменним 17 осіб. (Властиво вже давно голосували на поодиноких осіб, але мабуть і голова і всі учасники за гамором забули про це). П. Кривоносюк: Тепер лишається така можливість, що член Н. Ради, що дістав найменше голосів, відпаде. — П. Стельмах: Сліджу хід справи від резиґнації п. Стронського. Справа може взяти дуже поважний оборот. Нема ніякої пропорції між справою п. Стронського і вислідом. Велика часть того, що сталося, сталося не через лиху волю, але серед лихих обставин, на нервовім тлі, в 90 проц. Резиґнація п. Стронського непринята. Хто виновник резиґнації п. Стронського? Коли деякі особи в Н. Раді будуть неприємливі для п. Стронського, то як буде виглядати праця в т-ві? Або хіба ті члени Н. Р. і Дирекції уступлять, щоби була гармонія. Чи справа, о котру ходить, варта того? Атже можна взаїмно перепроситися.

Невідомий бесідник, член К. Матки: Тому, що збори переходять до дневного порядку над внесенням Ком. Матки, зрікаюся з почести та взиваю всіх решта 39 членів К. Матки, опустити салю. — Б. Пушкар: Три години ми торгувалися і тепер виходить, що надармо. Проти того протестую! — Невідомий член К. М.: Неґується ухвали К. Матки! Вона була зложена з делеґатів повітових відділів. На знак протесту опускаю салю! — П. Довган: К. Матка вибрала такого, що його тут нема — П. Стронський: Я приняв становище загальних зборів до моєї особи. Відповідаючи п. Стельмахові заявляю, що буду працювати в такому складі, який вийде! (Оплески: „славно“!). — П. Литвин: Мушу висловити недовіря голові зборів або негодуваня загальним зборам за такий перебіг! (Протести. Голова взиває п. Литвина до порядку). — Тепер голосують знов на поодиноких осіб. За Зеленим 94 голосів (всі), за Стельмахом всі, за Лиликом всі, за п. Венґльовською більшість. П. Гошовський зрікається. За Білоусом 60 голосів. — Вкладку ухвалено місячно 3.50 зол. від 1. VIII. ц. р. — П. Стельмах: Ставлю внесення не зміняти статуту посмертного фонду, поки вимоги часу не викличуть потребу його зміни. Предкладаю цю справу передати Н. Раді як і весь матеріял, зібраний в окружних відділах і в дискусії. — Б. Михайлюк (Коломия): Ставлю внесення не ліквідувати склепу „Учит. Спілка“ в К. — П. Вовк: Хай Н. Рада полагодить цю справу. — Голова: Хто за замкненням склепу в Коломиї? — (Велика більшість за тим. Проти 4 голоси). — Голова: Дякую всім членам за участь у зборах і закриваю збори. — Год. 6.10 веч. На салі вже мале число присутних, коло 50 осіб. — Кінець.

Жіночу молодь до фахових шкіл!

Новий шкільний закон не вводить покищо ніяких змін у фаховому шкільництві. До всіх фахових шкіл вписи відбуваються з початком шкільного року. У Львові істнує від кількох літ трилітня Жіноча Ремісниче Школа кооп. „Труд“. Ся школа на основі концесії Кураторії має всі права державних шкіл. Наука як у всіх приватних школах платна. Діти державних службовиків дістають звороти шкільних оплат. Покінчення школи дає право на самостійне ведення кравецького підприємства. Ученици набувають основне знання кравецтва і білизнярства а наука загальнообразуючих предметів значно поширює їх освіту. До школи можуть вписуватися дівчата в віці від 14—18 літ, за дозволом Кураторії також старші, що покінчили найменше 5—7 кляс вселюдної школи. Одначе з огляду на практичність школи і скорий вигляд на самостійну працю зголошуються дуже часто кандидатки з кількома клясами і навіть з покінченою ґімназією або учительською семінарією так, що рівень інтеліґенції учениць на загал досить високий і дає їм тим більшу змогу винести користь з практичної науки і відбути всесторонну практику в варстатах „Труду“.

Вписи щоденно від 9—13 год. в полудне в канцелярії Школи, Ринок ч. 39. Письменні зголошення слати на адресу: Жіноча Ремісниче Школа кооп. „Труд“. Львів, Ринок 39.

В добрім бесіднику говорить все: вся його особа дрожить життям. (Поаре).

*

Ціль вимови — змагання до правди, але засоби, що ведуть до тої цілі, змінюються з бігом часу. (Маркус Фабіюс Квінтіліян).

КОМСОМОЛЬЦІ

Московський кореспондент варшавської „Газети Польскої“ мав нагоду бути на VII Всесоюзній Конференції Комуністичного Союзу Молоді (Комсомолу). Він подає цікаві інформації про настрої та погляди комсомольців, тих, що їх Сталін назвав „будучими господарями світа“. Молоде большевицьке покоління, виховане серед твердих обставин, нагадує американську молодь. Своїм батькам, старим большевикам, справляє воно немало клопотів. Комсомольці попросту „свищуть на світову революцію“, кажуть, що „один інжинір більше значить від пятьох ідеольоґів“. Не маючи поняття про найменший добробут, виказують стихійний гін до т. зв. „культурного життя“, люблять добре вдягнутися, попити та забавитися. Ціла їх ідеольоґія зводиться до клича: „Продукційно працювати — культурно жити“! До того „стають наперекір старим“ з молодечою завзятістю де лише можуть. Одначе „старі“ дивляться крізь пальці на ідеольоґічні недотягнення комсомольців та виказують постійно їх „ухили“ в комсомольській пресі, бо совітська молодь має великі заслуги в промислі, хліборобстві та війську, працюючи всюди з великою посвятою та ентузіязмом. Через цілих 5 днів нарад цеї конференції не згадано ні словечком про світову революцію. Конференція мала характер мілітаристичний, скорше приготування до оборони, як до нападу. Один комсомолець заявив: „Не поборюємо ані любови, ані музики, ані цвітів, ані приличного одягу. (Видно, що досі це все поборювано!). Виступаємо проти життя коштом инших. (Тут мають вони велике поле до праці в СССР, де панує широка самоволя комісарів!)“. На превелику журу старих большевиків — молоде большевицьке покоління не займається політикою та комуністичною ідеольоґією, зате одушевляється технікою і спортом. Безпартійна молодь ще більше зближена до нормального типу молоді. Границя між комсомольцями та безпартійними постійно затирається мимо алярмів партійних ідеольоґів. Ідеал молодого большевицького покоління це не „світова революція“ ані „вселюдське щастя“, лише „культурне життя“, попросту приличне помешкання, гарний одяг, добрий харч і вкінці власний самохід чи літак, подібно як в Америці.

Злодійство і жебрацтво

дві форми самопомочи, які остали селянству.

„Каттовіцер Цайтунґ“, німецький орґан, видаваний на Шлезьку і прихильно настроєний до Польщі, приніс у 189 ч. передовицю п. з. „Біда в східних областях“. В ній пише, що українське селянство під Польщею дійшло вже до такого стану нужди, що остали йому тільки дві форми самопомочи: злодійство і жебрацтво. Стаття коротка, але дуже змістовна що до причин і наслідків страшного стану нашого народу. Причини нужди: рівний поділ ґрунтів між дітий, брак комасації, утрата заробків наслідком замкнення еміґрації, розпарцелювання великої посілости і застій в тартаках. В страшній нужді шириться большевизм з сусідного СССР. Поміч дати мігби тільки уряд. Одначе тут уже не вистарчить доривочної помочи, але треба плянової. Та плянова акція уряду не може полягати на впроваджуванні польських кольоністів, котрі займають останки землі і тільки збільшають нужду й обурення. При читанні сеї статті пригадується відомий висказ св. Томи з Аквіну, котрий сказав, що нормальне чесне життя загалу можливе тільки там, де заспокоєні головні потреби людий.

Присилайте передплату!

КРИТИКА БОЛЬШЕВИЗМУ

Повна невдача большевицького суспільного ладу.

В попередних двох статтях (гляди „Нова Зоря“ ч. 53 і ч. 61) виказали ми повну порожнечу большевицького ідеалу колєктивної людини й змислу людського життя в большевицькій ідеольоґії. Ми виказали, що оправдання терористичної системи, основаної на доктрині утопії большевизму, виродилося в тиранію одиниць над пролетарською державою. Все те большевицькі лідери закривають наразі патосом боротьби з буржуазією та вмілою пропаґандою. Таке оправдання може вистарчити лиш на коротку мету. Мине „пятилітка“, прийде правдоподібно на її місце „десятилітка“. Та що се поможе проти не ублаганої дійсности? Свідомість, що життя розвивається зовсім в іншім напрямі, як сего вимагають марксівські формулки, причиняється до щораз більшого поневолення людського життя в духовій ділянці. Большевики хотять конечно довести до того, щоб їх горожане навіть не могли подумати про інший спосіб життя, як лиш під большевицьким режімом.

В тій ціли вони строго відокремили большевицьку Росію від західного світа. Небольшевицький світ мешканці Росії видять хіба в карикатурі й ложнім освітленню. Небольшевицький світ для них се поневолення пролетаріяту, переслідування комуністів і приготування збройної інтервенції проти пролетарської держави. Всякі спроби заспокоїти духові й реліґійні потреби, оскільки не нищить цензура, добиває насильство й тиранія. Та й се неможливе на довшу мету. Тисячі й тисячі недавно ще переконаних і сфанатизованих комуністів, сильно розчарувалися і видять, що їх утопія не лише не дає „раю на землі“, а навпаки, доводить до повного здичіння, варварства й занепаду.

Та се гірке розчарування не мусить сейчас привести до повного заломання большевизму. Пересічні люди не доводять до розлому, але примінюються. Вони саму ідеольоґію вже не беруть поважно, ані не вірять їй, лиш уживають її як засіб до каріери й можливо вигідного життя. Вони вихісновують істнуючу орґанізацію, щоб як найбільше зискати; вони публично вирікаються своїх непролетарських родичів і вступають до комсомолу, щоб мати можність набути студії; вони вдають найгорячіших заступників т. зв. „головної лінії“, пануючого партійного курсу, бо се влекшує їм каріеру; на особистих противників доносять, що вони саботують пятилітку й не вірять у соціялістичні „доґми“. Такий тип опортуністичних комуністів вже подибується у великім числі й буде зростати з року на рік.

Те саме треба сказати про нові суспільні форми, які завели большевики. Ті форми розвиваються в цілком відмінним напрямі, як сего вимагалаб утопія большевиків.

І так большевицьке законодавство про подружжа принесло загальне здичіння, нечувану деморалізацію, невидане пониження жінки і страшну недолю дітей, якої дотепер історія людства не знала. Про се певно не думали ініціятори тих законів, засліплені комуністичною утопією. Що тут поможуть всякі суспільні забезпечення, коли ніхто не дбає про родину й дітий, які мов хижі звірята жиють стадами і віддаються всяким злочинам; а держава не має іншого виходу, як скорострілами вибивати їх або заморожувати в снігах Сиберії. Так показується, що твердження большевицького супружого закону, що зовсім не розходиться про супружу вірність, бо спільне пожиття чоловіка й жінки немає нічо спільного з посіданням, противиться просто людській природі й наносить нечувані шкоди*).

Таксамо не даються усунути національні противенства через т. з. клясову приналежність. Большевицькі часописи просто переповнені жалями на націоналізм.

Тепер всі ті недомагання прислонюється нібито боротьбою. Большевики пояснюють і кажуть: Ми ще не довели до повного панування комунізму; ще треба боротися з застарілими реліґійними й національними упередженнями; що недосяглости нинішнього режіму се вплив давньої буржуазії і т. д.“ Та чи дійсно ті „недосяглости“ з літами меншають? Ні, вони не меншають, а застрашаючо ростуть.

Мігби хто замітити, що недомагання, які виказує большевизм, стрічається загалом у всякій суспільній структурі й тому неправильно приписувати се лиш большевизмові. Се твердження виглядає на перший погляд правдиве, та лиш на перший погляд. В дійсности справа стоїть інакше. Большевизм якраз зміряє до спасення людства, до „раю на землі“ лише через впровадження досконалої політично-суспільної нової форми. Се власне відріжнює большевизм від інших суспільних напрямів і рухів, які стремлять до хвилевих політичних і господарських успіхів, т. з. вони існуючий режім бажають заступити другим режімом і так являються вони лише зміною провідних ґруп. Большевизму однак не дасться відділити від його утопії, ані большевицьку утопію не можна вважати за звичайний спосіб пропаґанди. Стихійна сила большевизму лежить якраз в обіцянці, що він створить новий, повний і досконалий суспільний лад. І лиш на сій основі можна розуміти деякі політичні потягнення большевиків, які зовсім моглиб піти іншими дорогами, коли кольшевицькі лідери не держалисяб конвульсійно своєї утопії.

Саме тому, що ся утопія і большевицька суспільна теорія не відповідає людській природі, мусить довести політично-господарський устрій просто до абсурду й неможливости. Покищо сю прогалину між утопією й дійсністю дасться прислонити покликуванням на переходовий час; та чим довше буде се тревати, тим стане ясніше, що ся переходова фаза старається устійнити безправством, насильством і нечуваною тиранією. І тут показується, що не реліґія, але комуністична теорія се опіюм народа. То вона затуманює маси й ка-

*) Жахливі обяви супружого життя в Росії подає: Liebermann, Im Namen der Sowjets, Berlin 1931. Знищення родинного життя спричинило велику деморалізацію і застрашаючий зріст пияства. Большевики з початку думали завести повну прогібіцію уживання алькоголю. Та се не вдалося, як богато інших їх реформ. „Оссерваторе Романо“ з 24. 6. 1932 р. подає ось такі статистичні дані зросту консумції горівки: В 1923—1924 зужито в СССР 19 міліонів літрів горівки. 1926—1927 вже 387 міліонів літрів, а 1927—28 аж 492 міліонів літрів.

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 15)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Схизматицький архієрей приїхав тут іменно як до „настоящих русскіх“ і „ православних“. Тішився „об освобожденіи Лемковъ изъ униятскаго ярма“, а тимчасом не тільки не знайшов тут ніяких Росіян-Москалів, котрі як слід розумілиб його промови, не тільки, що замість сподіваних величавих „православних“ храмів побачив тут мізерні обхляпані шопи, но мусів ще бути свідком того, як йому — його „православні“ овечки відмовляли нічлігу та відказували підвод з одного села на друге і як вкінці його слухачі, не розуміючи його промов, з наругою та насмішками відверталися від нього...

На день 19 червня 1931 р. докотився „тріюмфальной лемковской маршрутъ“ схизматицького архієрея з сіл західньої Лемківщини до Мшанної. В ній одно лише хіба справило йому приємність, а це демонстраційне привитання зі сторони тамошнього гр. кат. священика-руссофіла в особі о. К. Ч. Тимчасом самі „православні“ мешканці Мшанної були зі свойого архієрея чомусь невдоволені та з негодуванням відправили його в дальшу дорогу. На другий день, в суботу 20 червня 1931 р., владика Симон, поминувши інкоґніто Тиляву, прибув перед полуднем до Липівця, щоб відвідати своїх овечок і там, де вони впослідне „навернулися“ до т. зв. „св. православія“.

Тимчасом в Тиляві йшли зі сторони місцевих, схизматицьких аґітаторів горячкові приготування на приняття єпископа Симона. Зверхним виразом тих приготувань були дві тріюмфальні брами, з яких одну поставлено над дорогою при вступі в село а другу з написом „Ейс полля ете деспота“ недалеко „кулка“, понище приходського огороду. До Тиляви зїхалося на той час кількох схизматицьких батюшок, з ославленим о. М. Ів. на чолі. Вони вистоювали під „кулком“ або швиндались по дорозі. А коли вже зближалася заповіджена на 6-ту год. після полудня хвиля приїзду схизматицького архієрея, товпа цікавих почала громадитися під „кулком“ та коло недалеко від нього положеної тріюмфальної брами. Рівночасно кількох місцевих парубчаків посідало на коний та нібито як „бандерія“ побігли дорогою понище Тиляви на стрічу Симонови.

І вже з „кулка“ в напрямі під тріюмфальну браму стала виходити процесія, як нагло покрився небозвід пригнаними від заходу грізними чорними хмарами та дався чути голосний шум надходячої градової бурі. В цілій природі стало сумно й понуро. Перун ударяв один за другим а блискавиці рясним світлом роздирали хмари. На схизматиків упав страх, замішання й переполох... Процесія то виходила з „кулка“, то вертала знов до нього. Не знали, що робити. Чи йти під браму на привитання, чи навпаки, скритися безпечно під дах перед щораз сильніше падаючим дощем та щораз густіше сиплючим градом. Здавалося, що сама природа дрожить перед новими наміреними тут богохульствами та спинює силоміць того, хто приходить засіяти тут новий кукіль незгоди й реліґійного баламуцтва в Тиляві.

Нараз в однім моменті стрясує природою сильний гук — один, другий — так, що аж земля і всі доми задріжали! Це вдарили два сильні перуни в Тиляву! Від одного з них займається моментально одна хата та стає в полумінних. Між відступниками настає переляк. Зібрана під „кулком“ товпа йде відразу в розсипку. Більша її часть покидає все та спішить чимскорше гасити пожежу. Навіть бандерія розбігається, бо деякі з неї покидають ряди та біжать на ратунок. А всі прочі беруть це за злий знак кажучи, що „православний“ архієрей приволік тучу на Тиляву.

А самому схизматицькому владиці Симонові може навіть і не снилося, що його пастирська візитація на збаламученій та засміченій схизмою Лемківщині скінчиться серед різких протестів та проявів обурення зі сторони самої природи. Тому мабуть не смакувало йому вже й те пиво, яке він випив на спілку з асистуючими йому єреями та фірманами, коли в переїзді через село Дальову, втікаючи перед бурею й до-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ І С-КА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою. Телєфон 57-48.
3 17—х

же їм вірити, що дасться в дійсність перевести маячення божевільних, які в дійсности ніяк не дадуться здійснити. Основна хиба **большевизму** се те, що він розуміє чоловіка виключно як суспільно-господарську істоту а його змисл життя як добре зорґанізовану суспільність.

Людина се зовсім щось інше, ніж представляє комуністична теорія; чоловік далеко більше скомплікована істота, щоб бути лиш суспільно-економічним єством. Він має традиції і пристрасти, яких не усунуть ніякі суспільні реформи і зміни, а які вертають у кождім суспільнім ладі. Дійсний чоловік не в силі бути лише носієм самовдоволяючого суспільного ладу. Коли схоче створити такий лад, сейчас стає тираном. Якась одна ґрупа людей бере верх над другими, які про їх суспільні ідеали й слухати не хочуть і так твориться знова давне відношення пануючих і підчинених. Саме большевизм мусів вродитися в невидану в історії тиранію, бо його утопія й ідеольоґія стала лиш оправданням панування і диктатури її провідників та заступників. Якраз се свідчить, що большевизм не створив і ніколи не створить досконалого суспільного ладу. Чим довше буде він тревати, тим його натиск і тиранія будуть рости, поки не прийде катастрофа, якої також не памятає історія. Нелюдськість большевицького режіму і його дикунство, варварські поступки, все свідчить, що большевизм не узнає дійсної природи чоловіка й його дійсної цілі, с. є призначення до вічного життя. — о. Т. Г. (Кінець буде).

ВАЖКІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ НЕ ЗВІЛЬНЯЮТЬ ВАС ВІД ОБОВЯЗКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУДУЧНОСТИ ВАШОЇ РІДНІ. ТОМУ НЕГАЙНО ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ ВАШИХ БЛИЗЬКИХ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Віднайшли святиню Ваала

Недалеко старинного Сихему в Хананейській землі відкрили святиню старого кривавого божка Ваала. Сихем, нині Нурбулюс, лежить на висоті 800 м., в гірськім просмику, між Ґарізім'ом і долиною Йордану. По відкопанні цього міста цикльопів показалося, що це був оборонний город, правдива гірська твердиня, окружена високими й сильними мурами. Дальші відкопки відкрили давну святиню Ваала, котрому, по словам біблії, складано криваві жертви. Святиня складається з великого внутрішнього подвіря а по його обох сторонах є цілий ряд кімнат і келій. Це була мабуть найбільша святиня Хананейців в Палестині. Сама будівля походить з 1500 літ перед Різдвом Христа. Блищі досліди усталили, що місто Сихем згоріло. Потверджує це зрештою і Книга Суддів, котра каже про жалюгідний кінець мешканців великого гірського міста.

Гарне поведення з людьми це річ лучша ніж гарна постава. Воно родить вищу приємність ніж гарний сбраз або гарна подоба, бо гарне поведення з людьми це найкрасша між красними штуками. (Емерсон).

Кіно зменшує пиянство

Шеф слідчої поліції в Парижі п. Ксавіє Кішар заявив, що останніми літами значно зменшилося пиянство в Парижі та на його передмістях. Се на його думку велика заслуга кіна, котре робить велику конкуренцію шинкам. Давніше Парижане в неділі й свята пересиджували зі своїми родинами по шинках, де при чарках слухали музики. Тепер волять проводити вільний час в кінах. Дешеві білєти й добірна, ріжноманітна програма парижських кін притягають до себе широкі верстви міщанства й робітництва.

Боротьба з неморальністю в Прусії

Урядовий комісар Прусії Д-р Брахт оповістив декрет, в якому виступає остро проти проявів морального розкладу, головно по більших містах. Передовсім виступає в обороні жіночої чести згідно з християнською й німецькою традицією і культурою. Тому заборонив всі виступи в театрах, ревіях і кабаретах, де жінки виступають наго або майже наго. Також заборонено переводити конкурси жіночої краси в купелевих строях. Заборонено купатися наго; також не вільно буде перебувати в купелевих строях поза пляжею — не лише старшим але й дітям. Поліція має строго карати тих, що переступлять сі приписи. Досі вільно було управляти т. зв. „культ наготи“. В театрах і на площах Берліна відбувалися руханкові пописи зовсім наго. Це діялося під впливом т. зв. „пролєтарської культури“. Одначе німецький християнський народ в переважаючій більшости протиставиться такій „культурі“. Тому всі покази наготи строго заборонено.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс Л. Хижинського для Я. Стешенка.

Нема іншого способу запанувати над душами тільки спокій. (Ернест Легуве).

щем, скрився до шинку одного місцевого Жида.

Тимчасом в Тиляві з нетерпеливістю ожидано приїзду „православного архієрея“. Буря вже дещо втихла, град з дощем перестав падати. В дверах ославленого схизматицького „кулка“ появляються щораз нові обличча „православних“ батюшок, що парадно і святочно пристроєні споглядають в долішний кінець Тиляви, чи „Сімон“ вже зближається.

Нараз дано знак, що він вже тут! З „кулка“ в напрямі під тріюмфальну браму виходить чимскорше йому на стрічу процесія. На її чолі гордо ступає одягнений в літурґічні ризи місцевий батюшка-монах, з ним тилявські схизматицькі проводирі, учитель та ґурток цікавих селян, щоби привитати „Сімона“. А коли вже владика Симон зблизився під тріюмфальну браму, крім місцевого батюшки промовив тут до нього також один з головних тилявських аґітаторів іменем Й. К., висказуючи нестверджені історією небилиці про те, що 300 літ минуло від хвилі, як буцімто послідний раз приймала Тилява свого „православного“ архієрея. Рівночасно ведена управителькою місцевої школи (римо-католичкою!) одна маленька дівчина вручила схизматицькому достойникові китицю квітів. Опісля при звуках пісні „Достойно есть“ — дорогою попід приходський огород — попроваджено владику Симона до „кулка“. Тут відправлено молебен і один з прибувших під цю пору до Тиляви схизматицьких батюшок, о. М. І., виголосив до зібраних схизматиків проповідь. Одначе проповідь ся не потягала вже за собою слухачів своєю демаґоґією так, як два літа тому назад, коли збаламучена товпа сліпо вірила в слова цього проповідника. Навпаки, знайшлися вже тепер навіть такі, що стоячи на дорозі й на площі під „кулком“ та слухаючи через отворене вікно цеї проповіди, не тільки приймали її холодно і не оказували для неї ніякого одушевлення, але ще й глузували собі з неї та заглушували її вибухами сміху і кпин. Це вже були комуністи, визнавці „третьої віри“ в Тиляві. Торжества й відправи на „кулку“ протяглися до пізної ночі.

Слідуючого дня, в неділю 21 червня 1931, відправив владика Симон Службу Божу при престолі, що його схизматики за дозволом управительки місцевої народньої школи поставили на шкільному подвірю в Тиляві. Опісля відбулося водосвяття на ріці. В часі тих торжеств виголошено кілька промов, з яких замітнішими були: бесіда самого Симона та одного з присутних тоді в Тиляві схизматицьких батюшок, іменем о. Кр. Перший виголосив свою проповідь в російській незрозумілій для слухачів мові в балькону місцевого кооперативного дому. Крутилася вона головно довкола гадки, що Тилявяне через свій перехід на „православіе — „віднайшли“ буцімто „правду“ та вже можуть бути спокійні за свою будучність; прочі, себто уніяти, повинні вертати до „св. православної віри“. Ще фатальнішу тему для своєї промови вибрав другий головний бесідник, о. К., бо піднявся оспорювати примат св. Петра кажучи, що вправді Ісус Христос заповідав, що дасть св. Петрові ключі небесного царства, та в дійсности цього не зробив — так, що св. Петро таки згаданих ключів не дістав. Вкінці взивав слухачів до витревалости при т. зв. „св. православію“.

Ціле торжество — мимо цього, що прийшли на нього процесіонально схизматики з кількох збаламучених сусідних громад, — випало скромно та що найважніше, не викликало того вражіння та не спричинило тих наслідків, яких по нім сподівалися його аранжери. Зокрема прикре вражіння у слухачів викликала промова о. К., особливо в тім місці, де він казав, що, хоч Ісус Христос обіцяв дати св. Петрові ключі Божого Царства, то мимо цього таки йому їх опісля не дав. Слухачі наглядно переконалися, що бесідник робить Спасителя брехуном. І з погордою відверталися від нього. Таксамо не мило вражало слухачів те місце згаданої промови, де батюшка К. казав, що довгі літа служив передтим католицькій Церкві, а потому пішов нібито шукати правди у т. зв. „св. православію“. З тих слів слідувало, що бесідник апостат.

(Продовження буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

НОВИЙ ЗАКОН

про хоронення померших і ствердження причини смерти.

(Зачне обовязувати від 27 вересня сего року. Знання сего закона необхідне для кождого священика, лікаря, громадського начальства і т. д.).

В ч. 35 „Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej“ з дня 25 квітня 1932 р., позиція 359, читаємо:

„На основі арт. 44 Конституції оповіщую закон слідуючого змісту:

Закон з дня 17 марта 1932 р. про хоронення померших і ствердження причини смерти.

Арт. 1. 1) Тіла померших осіб, з виїмком тих, що вмерли на заразливі хороби, не можна хоронити перед упливом 24 годин від хвилі смерти. — 2) Найпізніше по упливі 72 годин від хвилі смерти тлінні останки повинні бути усунені з помешкання, щоб їх похоронити, або, коли речинець похорону відложений, щоб їх зложити в передпохороннім домі або трупарні до часу похорону. — 3) Тлінні останки осіб, що вмерли на заразливі хороби, котрих виказ усталює Міністр Внутрішних Справ, повинні бути негайно по ствердженні смерти усунені з помешкання й похоронені на протязі 24 годин від хвилі смерти на найближчім цвинтари. — 4) Виїмки від речинців, означених в точках 2) і 3), можна робити тільки після утривалення тлінних останків за дозволом повітової влади загальної адміністрації. — 5) Від хвилі смерти аж до похоронення тлінні останки повинні бути переховувані так, щоб не могли впливати шкідливо на окруження.

Арт. 2. 1) Право похоронити людські тлінні останки має найближча оставша рідня помершої особи, а саме: а) оставший супруг (а), оскільки не є в сепарації, б) рідняки зступні, ц) рідняки вступні, д) рідняки бічні до 4-го степеня споріднення, е) посвоячені в простій лінії до 1-го степеня. Право хоронити військові особи, що вмерли в чинній військовій службі, в стані спочинку й учасників національних повстань, мають також властиві військові власти по думці військових приписів. Право хоронити духовні особи віроісповідань, признаних Державою, прислугує рівнож властивій духовній владі. — 2) Тлінні останки, котрих рідня не похоронила по думці уст. 1, повітова влада загальної адміністрації може переказувати університетським заведенням для наукових цілий. Заскарження рішення адміністраційної влади не здержує його виконання. — 3) Тлінні останки непохоронені згл. непереказані по думці уст. 1 і 2 університетським заведенням, повинна похоронити громада, в котрій наступила смерть, оскільки ніхто інший не візьме на себе того обовязку. — 4) Обовязок похоронення тлінних останків, означений в отсім артикулі, не виключає жадання звороту коштів на основі інших законів. — 5) Подрібні приписи в обсязі, котрий унормували уст. 1—3, видає в дорозі розпорядку Міністр Внутрішних Справ в порозумінні з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти.

Арт. 3. 1) Смерть і її причину повинен усталити лікар, котрий лічив хорого в останній недузі. — 2) В разі, коли приписів під точкою 1) виконати неможливо, то ствердити смерть і її причину повинен через оглядини урядовий лікар даної громади або, коли його нема, інша особа, котру до тих чинностий покликає громадська влада, при чім кошти тих оглядин і виставленого свідоцтва не можуть обтяжувати родини помершого. — 3) Спосіб виконування оглядин і кваліфікації осіб, котрих при браку лікарів можна покликати до виконування оглядин, означує розпорядок Міністра Внутрішних Справ. — 4) Особи, названі в уст. 1 і 2, стверджують смерть і її причини на зроблених для тої ціли картах смерти. Карти смерти повинні бути виповнені в двох примірниках для кождого випадку смерти після формулярів, котрих зміст і спосіб виповнення означує Міністр Внутрішних Справ. — 5) Оден примірник карти смерти має служити для цілий похоронення тлінних останків, другий для статистичних цілий. — 6) Похоронення тлінних останків, чи переказання їх університетській владі без попереднього ствердження смерти і її причини в карті смерти по думці приписів отсего закона заборонене. — 7) Лікарі, котрі стверджують смерть і її причини, мають обовязок давати повітовій владі загальної адміністрації на її жадання для статистичних цілий внесення, що відносяться до факту смерти і її причини. Оскільки померший був підчас останньої недуги під лікарською опікою, то вияснення повинні торкатися також перебігу тої недуги. Ті вияснення становлять урядову тайну і можуть бути вжиті тільки для статистичних цілий і в судовім поступованні. — 8) Почтові оплати, звязані з переписком лікарів, що дають згадані вияснення, будуть покривані з державного буджету. — 9) Як лікар, так й інша особа, покликана до виконування оглядин тлінних останків (уст. 1 і 2), коли, виконуючи ту чинність, наберуть певности або узасадненого підозріння, що причиною смерти була заразлива хороба, котра підлягає обовязкови зголошення, або проступок, повинні негайно повідомити про се в першім випадку найближчу громадську владу, а в другім — властиву судову або прокураторську, або найближчу станицю державної поліції. — 10) Забороняється хоронити без дозволу судової влади людські тлінні останки, що до котрих є певність або узасаднене підозріння, що причиною смерти був проступок. Коли почалося карне поступування, то похоронення допускаєме тільки за дозволом судової влади.

Арт. 4. 1) Людські тлінні останки можуть бути похоронені через зложення в земних долах, в мурованих гробах або в церковних чи цвинтарних катакомбах (арт. 5, 6, 7, 9 і 10) і через затоплення в морі (арт. 13). — 2) Переношення або перевоження тлінних останків в отвертих трумнах заборонене. — 3) Земні доли і муровані гроби, призначені до складання людських тлінних останків і їх решток*), можуть знаходитися тільки на цвинтарях, катакомби на цвинтарях або під церквами. — 4) Розпорядок Міністра Внутрішних Справ, виданий в порозумінні з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти, означує виїмки від засад, усталених в отсім артикулі, як також усталює подрібний спосіб примінювання отсего закону до тих виїмків.

Арт. 5. 1) Цвинтарі повинні знаходитися на огородженім терені, відповіднім під санітарним оглядом. — 2) На кождім цвинтарі має бути передпохоронний дім або трупарня, котрі служать: а) до складання тіл померших осіб до часу їх похоронення, б) до виконування ритуальних обрядів, ц) до виконування судово-лікарських і санітарно-поліційних оглядин людських тлінних останків. — 3) Передпохоронні доми або трупарні мають бути заложені на всіх цвинтарях на протязі пятьох літ від дня оголошення отсего закону. — 4) Подрібні приписи означує розпорядок Міністра Внутрішних Справ, виданий у порозумінні з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти.

Арт. 6. 1) Закладання, розширювання і замешкання цвинтарів, як також їх удержування і заряджування ними є правом й обовязком громади чи утвореного в тій ціли союза громад, оскільки той обовязок для одної громади занадто важкий або утруднений. Про закладання, розширювання і замикання цвинтарів союзами громад рішають повітові власти загальної адміністрації по вислуханні опінії повітового виділу. — 2) Управнення, вичислені в уст. 1, прислугують в рамах обовязуючих приписів рівнож признаним Державою релігійним союзам й іншим віроісповідним правним особам і військовим інституціям. Права Католицької Церкви до закладання, розширювання, замикання як також до заряджування й удержування своїх цвинтарів означує арт. XVII Конкордату, заключеного з Апостольською Столицею дня 10 лютого 1925 р. (Д. У. Р. П. № 72, поз. 501). — 3) За користання з цвинтарів і цвинтарних урядженьрелігійні союзи й інші правні особи, до котрих належать цвинтарі, можуть побирати оплати на ціли, означені в уст. 1. На громадських цвинтарях ті оплати підлягають затвердженню влади, що виконує над громадами надзір у фінансових справах. Всякі видатки громад, звязані з виконанням обовязків, котрі випливають з отсего закону, а не покриті зі згаданих вище оплат, покривають громади в спосіб, предвиджений для інших громадських видатків. В разі браку відповідних фондів на заложення громадського цвинтаря воєвода, з котрим під тим оглядом співділає з рішаючим голосом воєвідський виділ, може відложити речинець виконання того обовязку на час, який признає конечним. Оплати, побирані на цвинтарях союзів і правних осіб, вичислених в уст. 2, визначують властиві начальні орґани тих союзів або осіб. Ті оплати підлягають затвердженню воєвідською владою загальної адміністрації, оскільки є вищі від оплат, усталених для найближчого громадського цвинтаря, або оскільки інші правні приписи не нормують тої справи в відмінний спосіб. — 4) В разі конечности заняти під цвинтар державні ґрунти, Раді Міністрів прислугує право відступити ті ґрунти, оскільки вартість поодиноких обєктів не переступає 100.000 золотих, в дорозі продажі, чи заміни, або безплатно. — 5) Ґрунти, потрібні на цвинтарні ціли, можуть бути набуті на засадах, означених в обовязуючих приписах про вивласнення недвижимостий на потреби уряджень публичної ужиточности, а в воєвідствах краківськім, львівськім, тернопільськім і станиславівськім з приміненням закону з дня 18 лютого 1878 р. (В. д. з. австр. ч. 30).

(Докінчення буде),

*) В оригіналі сказано: „zwłok i szczątków ludzkich“. Поняття „zwłok“ переложено всюди словами „тлінні останки“ а поняття „szczątki“ словом „решткы“, бо словом „частини тлінних останків“ переложити сього не можна тому, що можуть бути похоронені окремо частинки тіла, напр. ампутовані руки або ноги ще живучої або неживої людини. — Ред. „Н. Зорі“.

Чемність то найдешевша поміч, то найскромніша зі всіх красних штук, але така пожиточна і так богато радости родюча, що сміло можна її зачислити до клясичних уміетностий. (Смайлс).

*

Бережися особливо марної самопевности та пихи. Бо вони богатьох впроваджують у хиби та доводять до такого засліплення, на яке нема ліків. (Тома Кемпійський)

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

50-ліття обнови Василіянського Чина в Жовкві. Як у XVIII і ще на початку XIX. ст. був Почаїв центром католицького життя на цілій майже Україні, так з відновою Чина, яку започаткував протоігумен малої вже провінції в 1882 р., о. Климент Сарницький, став таким центром, — хоч на разі в меншій мірі, жовківський монастир від 1895 р. Затишна колись Жовква зі своїм невеликим монастирем і маленькою церквою близько вже від 40 років — стала рухливою станицею на нашій католицькій Україні і центром життя релігійного та заразом просвітно-культурного. Що Жовква стала центром релігійного життя, показав день 21. серпня с. р. Вже в суботу 20. серпня сходилися богомольці навіть з дальших повітів як з Сокальщини, Равщини і Каменеччини та инших. Кількадесять священиків монахів з Жовкви, Кристинополя, Крехова і других монастирів як також численне світське духовенство мало обильну працю в сповідальницях. Така була маса людей до сповіди, що духовна праця затягнулася в суботу аж поза північ на неділю. А від раннього ранку в неділю засіли ще численніші працівники до сповідальниць, щоби приймати каючихся і бажаючих доступити відпусту уділеного для всіх монастирів Чина в сім ювилейнім році. До св. Причастія приступили чотири тисячі душ. Преосв. Йосафат, що досі у всіх монастирях своєї епархії брав участь у сім ювилею, правив і тут в Жовкві торжественну архієрейську Службу Божу. Помимо того, що велику масу людей запричащали ще й на архієрейській Службі Божій, не було вже й чим причащати, а ще кілька сот людей висповідалося по Службі Божій. О год. 3. з полудня мав Преосв. Йосафат другу Службу Божу (вже читану), щоби освятити частиці для св. Причастія. Приступило ще 400 людей до Причастія. Се мабуть перший випадок в історії Чина і Жовкви, що одного дня запричащалося 4.400 вірних! А приводом до тої численної фреквенції при трапезі Господній був ювилей обновленого Чина. Заледво о год. 4 по пол. могли нестружені працівники засісти до обіду. Замітні були торжественні промови при обіді, до котрого засіло понад 100 людей, монаше духовенство, світський клир наш, запрошені представники лат. духовенства, місцевий парох кс. Ожґа і пріор ОО. Домініканів, та представники влади: староста і бурмістр. Перший промовець Впр. о. Архімандрит — підніс важну річ, що Чин, котрий був вже на вимертю, а завдяки Апостольській Столиці ожив, розвивається, зростає що раз більше. Впр. о. Протоігумен підніс тоаст в честь Преосв. Йосафата, що досі в кількох вже монастирях брав участь в торжествах і радостях Чина. Замітна була промова пріора ОО. Домініканів, вислуженого провінціяла — і знаменитого бесідника. Його промова свідчила про велику симпатію Домініканського Чина до Чина св. Василія: „Ми ніколи, казав бесідник, не мали з Чином Василіян ніяких непорозумінь, не зробили ніякої кривди ні церкві греко-католицькій ні її обрядови, не вносили роздору. Ми приняли навіть дещо з обряду греко-католицької Церкви до нашого обряду, приняли обряд поклону перед Найсв. Тайнами з Вашого обряду.“ Бесідник зазначив контраст Чина Домініканів і їх системи в науці — до системи єзуїтської. Не менше замітна була промова о. декана Пастернака: 50 літ тому, казав бесідник, був я на всенароднім вічу у Львові і разом м. і. з пок. о. Філясом кричав я проти реформи Чина, бо ми уважали її катастрофою для нашого народу. По 50 літах я свідок радісних хвиль слави Чина. Нехай буде за те подяка Всевишньому! — Були ще інші промови на честь Чина і приявних достойних гостей. Вечером в салі Народного Дому з нагоди ювилею Чина відбулася ювилейна академія. Саля Нар. Дому була заповнена інтеліґенцією місцевою і з околиць і міщанством. Програма була така: Д. Бортнянський: Сей день, хор Василіянських богословів. Промова-реферат, о. Й. Скрутень ЧСВВ. Лаврівський: Услиши Господи, мішаний жовківський хор. Святослав Арнак: У ніч ювілею, декл. В. Ваврик ЧСВВ. Д. Бортнянський: Воскликніте Господеви, хор Василіянських богословів. З просоння, декл. О. Голінка, Д. Бортнянський: Восхвалю імя Бога, мішаний жовківський хор. Промова представника жовківського укр. громадянства. А. Россаті: Папський гимн, хор Василіянських богословів. II. Неон. Драматичний образ з часів перших християн. Діється в Римі в 257 році за цісаря Валеріяна.

Всі точки були знаменито виконані. Від укр. громадянства складав Чинови побажання Д-р Романків. Він підніс заслуги коло реформи її ініціятора протоігумна о. Д-ра Сарницького і підчеркнув культурно-освітні заслуги монастирів, передовсім Жовківського. В другій части академії був представлений драматичний образ з часів перших християн п. з. „Неон“. Се незвичайно будуючий образ. До великої цінности його уморальняючої релігійної сторони причинилося виконання усіх осіб в представленню, що при кінці слушно зібрали бурю оплесків а передовсім належиться першенство Неонови, якого ролю виконав з повним переняттям ученик III гімн. кляси Галапац. Всі актори були одягнені в староримські строї. Саля була також удекорована по римськи. — Учасник.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОСТІЙНИЙ КОМІТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ СТУДІЙ держав середної та східної Европи зачав свої наради у Варшаві. В ньому беруть участь представники й експерти Болгарії, Югославії, Чехословаччини, Ромунії, Мадярщини, Лотви, Естонії та Польщі.

В БУКАРЕШТІ відбулася вимінa ратифікаційних документів польсько-ромунської торговельної конвенції.

ПЯТЬОХ ГІТЛЄРІВЦІВ засудили на кару смерти в Байтені за політичне вбийство робітника Пецуха. По тім присуді гітлєрівці хотіли відбити своїх однодумців, але поліція не допустила до того. Провідник шлеських пробоевих відділів Гайнес заявив: „Сей присуд це клич, що зворушить усю Німеччину“.

ГІТЛЄР вислав до засуджених на смерть 5 гітлєрівців в Байтені таку телеґраму: „Мої товариші! Супроти сего потворно кривавого присуду лучуся з вами в почуванні безмежного привязання. Ваша свобода це від сеї хвилі справа нашої чести. Боротьба з урядом, котрий допустив до сего присуду, се наш обовязок“.

ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ тревають дальше. В Цопотах була стрілянина між гітлєрівцями і комуністами, в котрій ранено двох гітлєрівців. В Данціґу гітлєрівці нападали на робітників-соціялістів і Жидів. На нім. Шлеську в Ямах гітлєрівці кинули ручну ґранату до помешкання Поляка Баровского, але нікого не вбили. Потім спалили його дім і господарські будинки. Це пімста за те, що сини Баровского не хотіли вступити до гітлєрівської боївки.

„ГІТЛЄРІВСЬКА МОЛИТВА“. Гітлєрівський щоденник в Данціґу „Форпостен“ помістив вірш п. н. „Німецька молитва“. В перекладі вона виглядає так: „Боже, зішли нам назад Мойсея, щоби своїх земляків відпровадив до обіцяної землі. Вели знов морю розійтися і щоби його стіни були такі сильні, як зі скали. Коли все жидівство буде на середині дороги, тоді Господи, вели водам зійтися над ними а всі народи матимуть спокій“.

В ТИЛЬЖІ гітлєрівці зневажили в каварні литовського офіцера. Тому що він прибув до Тильжі в службових справах цей факт викличе новий німецько-литовський конфлікт.

АНҐЛІЯ дійшла до порозуміння з Канадою в справі спільної боротьби з совітським демпінґом.

СОВІТСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ на противоєнний конґрес, що має відбутися в Амстердамі, не дістала віздових віз до Голяндії. Совітські делєґати вислали протест на руки ініціяторів того конґресу, французьких письменників Р. Роляна й А. Барбіса.

БОРОТЬБА ЗІ СПЕКУЛЯЦІЄЮ В СОВІТАХ ведеться дуже острими средствами. Совітський уряд видав декрет, на підставі котрого спекулянтів будуть інтернувати в концентраційних таборах на 5 до 10 літ без права користання з амнестії.

ЯПОНІЯ таки готується до війни. „Фоссіше Цтг“ доносить, що всі фабрики амуніції в Японії працюють без перерви, в день і в ночи, а тепер заложили коло Токія нову фабрику спеціяльної хемічної амуніції.

В ХАРБІНІ кинено бомби на військову летунську площу. Вони спричинили величезні втрати й убили кількадесять осіб. Японська влада увязнила одного Москаля та кільканацять Корейців, підозрілих в цім замаху.

В БРАЗИЛІЇ повстанці прейшли знов до наступу в районі Мантеквієра. Вони побідили урядові війська.

Се річ важніща щоб вихованець молоді був сам добре вихований і чемного характеру, ніж щоби був досконалим класиком або ученим. (Льоке).

Маленький фейлєтон

Діти і гроші

Коли життя не було ще таке тяжке як тепер, від дітий усувано все, що могло захмарити виднокруг їх душі. Виходилося зі становища, що мають ще час пізнати тверду дійсність. Тому при дітях не говорилося про гроші ні про матеріяльні справи взагалі. Поступати так і сегодня булоб легкодушністю. Дітям треба делікатно але виразно представити, що тепер часи тяжкі, в яких муситься відмовляти нераз навіть їх умірканим бажанням і просьбам. І треба се зробити так, щоб дитина зрозуміла, чому се робиться, бо інакше буде мати жаль до родичів, який може колись проявитися в неочікуваній формі та звихнути характер. Отже треба дитині завчасу вияснити, що те, чого вона бажає, можна їй купити тільки після видатків на конечні річи як помешкання, харч, потрібний одяг і т. д. Треба дитині сказати, що й родичі відмовляють собі неодного. — Чи давати дітям гроші? Давати їм більше гроший на безконтрольне видавання булоби шкідливо. Та давати дитині троха гроший треба для обудження в ній почуття відповідальности. Отже можна дитині визначити постійну місячну квоту на дрібні шкільні видатки, на друге снідання і т. п., з тим, що заощаджений гріш матиме до свобідної розпорядимости. Таке усамостійнення дитини підносить в ній почуття власної вартости й відповідальности, приучує до порядку й ощадности, вчить розуміти значіння гроша. Дитина, знаючи, що не одержить більше понад означену квоту, не робить непотрібних видатків, вчиться панувати над собою а це в сих тяжких часах особливо потрібне.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

НОВИНКИ

Від 1 вересня с. р. обовязані вести правильні книги всі економічні т-ва, котрі по своєму статуту повинні складати звіт, т. зн. і кооперативи. Інакше будуть карані.

Вступні іспити до III кл. дівочої гуманістичної гімназії „Р. Ш.“ у Львові (Театинська 10) для тих учениць, що покінчили VI кл. вселюдної школи, відбудуться 2 вересня с. р. о 9 год. Зголошення приймає Управа гімназії щоденно від 11—12 год.

Підчас сегорічного Свята Маркіяна на Білій Горі виголосив о. д-р Ф. Побігушка проповідь, котру зачнемо печатати в слідуючім недільнім числі „Н. Зорі“. Тут замітимо, що серед радикального настрою нашого громадянства не легко було відповідно представити ролю Маркіяна. Одначе Впр. о. д-р Побігушка знаменито вивязався зі свого завдання.

Проф. Д-ра В. Левицького, нашого визначного вченого, виконуючого обовязки голови Н. Т. ім. Ш. у Львові, „виключили“ з членів Математичного Т-ва в Київі, називаючи його „слугою польського фашизму (!)“. В своїм часі Д-р Левицький оповістив відкритий лист, в котрім виступив проти „марксо-ленінських метод“ в математиці та фізиці.

Свято „Просвіти“ в Галичі відбулося 14. VII. величаво при участи понад 10.000 осіб. По полевім Богослуженні промовляли пп. І. Корчинський, Д-р Ю. Олесницький, посли Кузик і Яворський. В дефіляді взяло участь 616 їздців, 583 Соколів і Сокілок, 218 Соколяток, вкінці села з таблицями. Відтак відбулися сокільські вправи вільноруч і серпами. Вправляли Соколи і Сокілки з Ямниці, Угринова, Тяжева, Єзуполя, Побережа, Ганусовець, Стриганець, Сільця, Маріямполя, Деліева, Залукви, Блюдник, Дорогова і Межигорець. Вкінці вправляли діти з діточих секцій „Р. Ш.“ з Блюдник, Залукви, Дорогова і Деліева. Сей величавий здвиг може бути доказом, що українство перемогло москвофілів навіть в їх останній кріпости. Сего факту не змінить зривання відзнак і стяжок нашим дітям, якого тут і там довершили знебачки москвофільські одиниці.

В Стриї основано державну школу ткацтва, розуміється з польською викладовою мовою. Варт, щоб наші люди зацікавилися тою школою.

Москвофіли між собою. Бувший віцедиректор „Народного Дому“ п. Липецький розіслав кількасот листів до редакцій і ріжних особистостий. В тих листах зробив ріжні закиди комісареви „Н. Д.“ п. М. Бачинському, послови Б. Б. У відповіді на те п. Бачинський прийшов до бюра п. Липецького і вибив його по лици.

В Рафайловій п. Надвірна увязнила поліція 13 жидівських студентів, з того 3 студентки. Жидівська студ. кольонія в Рафайловій жила на комуністичний спосіб, управляла вільну любов і нудизм. Так доносить польська преса.

Перун влетів через відчинене вікно до двора в Малих Заліщиках, вдарив в кінець чобота п. Літинського і пішов в підлогу. Властителеві чобота нічо не сталося. Має лише випалену діру в носі чобота.

На Кавказі землетрус знищив місто Нахічеван. Погибло 158, ранених коло 700. Міліонові втрати. Населення ночує під голим небом зі страху перед новим землетрусом.

Один інвалід-червоноармеєць так сказав в Москві до робітників в трамваю: „Я проти партії, проти Сталіна, проти уряду, котрі кажуть нам жити гірше, ніж псам!“ Один комуніст спровадив міліціонера, але робітники не дали увязнити відважного інваліда.

Три Естонці переплили Атлянтик на малій лодці з вітрилами з Америки до Европи.

Летунська виправа італійського літака коло м. Перуджі скінчилася трагічно. Військовий літак впав з висоти 400 м. на один дім. Від вибуху бензини займився літак і дім. Згоріли 2 летуні і 3 дітей а 3 особи тяжко поранені.

Рекін „богом“ на острові Туґі в архіпелягу Соломона на Тихому океані. Американський місіонар д-р Фокс попав на той остров Туґі, де ще не було ноги білої людини. Він описує, як мешканці того острова поставили в середині своєї головної площі стовп різьблений у формі рекіна, віддають йому божеську пошану та складають людські жертви.

Американські ветерани, прогнані з Вашинґтону, залишили в свойому спаленому таборі дуже помислово прикрашений „гріб... неодержаних допомог“, окружений „могилами“ президента Гувера, Мелльона, Ріда і Дейвіса, головних противників виплачення їм допомог, з дотепними написами.

Рекорд безробіття осягнуло мале нім. місточко Прец в Гольштайні. На загальне число мешканців 5.630, одержує допомогу для безробітних 1.688 родин, що мають разом 3.688 осіб, себто 65,85% населення.

Еміґрація з Америки дальше росте. Департамент праці виказує, що в ост. році виеміґрувало з Америки 103.295 людий, а приїхало 35.576. Нічого подібного Америка ще не бачила від часу її відкриття Колюмбом.

Безробіття панує найбільше в промислових краях. В Німечині є 10% безробітних, в Анґлії 5.8%, а в Польщі 1.2%, та тут не всіх реєструють.

Приймаю як давніше в моїм Заведенні Дентистичнім при вул. Сикстуській ч. 17/II. від 9—1 і 3—6, — Тел. число 65—73. — **Я. НАСС.** 70 1—4

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зл.):

Ч. 1. Основи соціольоґії	3.—
Ч. 3. Спіритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7. Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса**	3.40
Ч. 9. Борці за Церкву Часть І. св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добр. даток).	
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15. Борці за Церкву Ч. II.	2.—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (пров. думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі**	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер: **Релиґія й політика**	1.80

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кожлому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 15-50

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! **Вибір великий!**

2 17—?

АБСОЛЬВЕНТКА Учительської Семинарії у Львові пошукує лєкції на провінції, найрадше у священика, за мірним нагородженням. Інформації уділяє о. В. Лончина, Львів, Жовківська 28.

68— 2—5

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTELiDE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

67 2—7

КІНА

КАСІНО: „Дженні Лінд“.
КОПЕРНИК: „Піднебесна любов“.
МАРУСЕНЬКА: „Піднебесна любов“.
МІРАЖ: „Баль в опері“.
ОАЗА: „Побіда“.
ПАЛЯС: „Утікач“.
СТИЛЕВЕ: „Я тебе лише любив“ і „Коронґа“.
УТІХА: „Приємности небезпеки“ і „Горючий степ“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04. 33—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 66 (564). Львів, четвер, 1 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам.-долар.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Страшні вісти з Америки

27 міліонів жебраків! — 30 стейтів ухвалило брати допомоги з публичних фондів. — Нужда страшна.

„Дейли Телеґраф" доносить: Наближається четверта зима безробіття. Число безробітних дійде до 11 міліонів, з родинами до 27 міліонів душ. Нема ніякої надії на поправу відносин. Все, що мали місцеві орґанізації, вже вичерпане. Супроти того президент Гувер відступив від засади, що добродійність повинна бути тільки приватна й підписав акт, дозволяючий стейтам, користати з державного кредиту на підмоги безробітним, але тільки в крайній потребі. На 48 стейтів відразу зголосилося 30 стейтів по нові фонди. З того одного факту видно, яка там страшна біда. Головна причина — гл. вступну.

Важні декрети президента Р. П.

Вони мають улекшити сплату довгів рільникам.

Дневник Державних Законів оповістив шість нових декретів президента РП з силою законів. Чотири з тих декретів важні для рільників. Першим декретом установлено приписи для відкладання довгів хліборобам. Відложення може одержати кожде господарство рільниче, лісове, огородове, годівельне і рибне як також кождий промисловий варстат, що звязаний з рільництвом. За рільного господаря уважає декрет і властителя й орендаря (того, хто віднаймає поле). Відложення виплат уділяє Окружний Суд. — Слідуючі три декрети говорять про утворення розємних урядів для кредитових справ малої рільної власности, про сеґреґацію довгів на недвижимостях земельних і парцяляційних в ціли сплати тяжких зобовязань і про реєстровий рільничий застав. — Пятий декрет впроваджує дрібну зміну в декреті про грошеву лихву.

Неусувальність суддів завішена

Суддів вільно відправляти з тримісячною платнею.

Дневник Державних Законів приніс в позиції 663 декрет президента РП з силою закона, котрий уповажнює іменуючу суддів владу переносити суддів в стан спочинку або на інші службові місця без їх згоди. Той декрет має силу правну до 31. X. 1932, то значить, що в тім часі наступлять важні зміни в судівництві. Суддів, котрі ще не мають емеритальних прав, вільно буде в тім часі перенести в стан спочинку з одноразовою відправою в висоті 6-місячної платні, коли служили найменше 5 літ, а коли служили менше, то з тримісячною відправою. Виконанням того декрету має занятися міністр справедливости.

Указ в СССР приписує кілько їсти

З Москви доносять: Тут заострено контролю над дрібною продажею в кооперативах. В них будуть уміщені постійні обсерватори, котрі мають наглядати й записувати, хто кілько харчів купує. Крім того будуть зорґанізовані окремі летючі бриґади. Члени їх мають удавати купуючих і в той спосіб контролювати кооператорів, чи вони не продають одній особі харчі понад припис. З ресторанів не вільно виносити жадних пакунків. Словом, „товариші" додумалися навіть до контролі того, кілько хто їсть, чого ще не було ніде на світі, бо як відомо, є ріжні орґанізми. Один потребує мало, другий більше.

Японія визнала самостійну Манджурію

Се може стати причиною великих комплікацій.

„Еко де Парі" доносить: Визнання Японією незалежности Манджурії й висилання до Шанґаю нових сил викликає в Америці обурення. Треба рахуватися з великими комплікаціями. Невиключений також довготреваючий конфлікт.

Европа в стані повної декаденції.

В японськім парляменті посол Морі з партії Сеюкай вніс інтерпеляцію, в котрій питає уряд, яке становище займе він на випадок, коли визнання самостійности Манджурії викличе конфлікт з державами. Від себе радить правительству зірвати з політикою, яку Японія веде від 60 літ, ідучи „як вівця" за волею зах. держав. Се вже злишне, бо Европа знаходиться в стані повної декаденції. — З того як також з інших вісток видно, що без війни не обійдеться.

Відродив старий рід праці

Німецька преса доносить: Безробітний Теодор Лепке відродив старий рід праці — байкара. Лемке ходить по селах і маленьких місточках тай оповідає дітям, а не рідко і старшим, ріжні байки, казки, притчі та всякі інші історії, почасти власного авторства, почасти взяті з фольклору. За кожду казку складають йому винагородження до висоти 50—75 феників. Діти дуже люблять його слухати і як тільки появиться „вуйцьо Едвін", біжать зі всіх сторін, взявши від материй і батьків по фенику. Нераз і старші приходять послухати „що небудь цікавого". Лемке живе з тої праці зовсім прилично. Бувають дні, коли навіть пообідати не має часу, так його діти разураз просять, щоб оповідав ще. Нема сумніву, що се один з найкращих родів людської праці.

Заручини престолонаслідника Анґлії

Зі Стокгольму доносять: Тут очікують візити престолонаслідника Великої Британії, котрий має заручитися з одинокою дочкою шведського престолонаслідника, княжною Інґрідою. Се гарна бльондинка, літ 22, уроджена в Стокгольмі 10. березня 1910 р. Вона має трох братів. Мати її Марґарета померла 1920 р., походила з анґлійського королівського роду.

Лише економічно сильні нації є сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоб скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

БОЛЬШЕВИКИ І ВИЛСОН

З американських архівів виходять тепер на денне світло цікаві документи про те, як американський президент Вилсон уратував большевизм. Ті документи видає міністерство війни Злучених Держав Північної Америки. Досі вийшли два томи п. з. „Політичні справи і дипльоматичні взаємини". Другий том присвячений спеціяльно розкладови Росії й чужій інтервенції. В тім томі представлена дуже цікава історія невисланої американської виправи проти большевиків, що рішило про вратування большевизму.

Було се в р. 1918. Начальна воєнна рада всіх союзних держав Антанти ухвалила вислати в Росію американську воєнну виправу в ціли цілковитого знищення большевизму. Одначе тодішний президент Америки Вилсон оперся зразу цілковито тій ухвалі, а коли на нього наперли инші держави Антанти, вкінці згодився на висилку корпусу з 7.000 жовнірів, котрий очевидно був невистарчаючий до виконання такого завдання. До того Вилсон дав тому корпусови таку інструкцію, що команда того корпусу про рішучу акцію не могла думати. Се видно з меморіялу, який Вилсон переслав всім иншим державам Антанти дня 17 липня 1918 р. В тім меморіялі сказано дослівно що слідує:

„Воєнні підприняття американського корпусу в Росії мають обмежитися до помочи чеським леґіонам: Американці можуть лише помагати Чехам в концентрації їх сил і в координації їх підпринять з другими братами по крови. Американська команда моглаб помагати в створенню автономного правительства, одначе лиш остільки, оскільки самі Росіяне попросять у неї помочи в тій справі... ...Злучені Держави Північної Америки не можуть ні брати на себе відповідальности за інтервенцію ні санкціонувати її хочби тільки в засаді".

Своє становище арґументував Вилсон тим, що на його погляд воєнна інтервенція чужинців в Росії тільки скріпить хаос замість того, щоб упорядкувати край.

Одначе той меморіял і та арґументація були тільки вислідом політикування, бо Вилсон ані не думав вислати той невистарчаючий корпус, який обіцяв.

Редактори згаданого збірника додають до того від себе, що навіть якби американські війська в відповідній силі заняли були Владивосток і Архангельськ, як того хотіли инші держави Антанти*), то й тоді не булоби дійшло до боротьби між ними й большевиками, бо офіціяльна інструкція виготовлена для тих невисланих військ, виразно наказувала їм тільки охороняти зелізні шляхи, мости і т. и. а не боротися з большевиками.

Таким чином Вилсон уратував большевиків. Вилсон був старий професор, котрий вірив у свої доктрини, а в політичних справах розбирався слабо. Тому мав ріжних дорадників. Між ними великий вплив мав на нього один

*) Якісь американські сили були на Сибірі, але тут розходилося о відповідні сили.

Жид. Чи й у сій оправі радився його Вилсон, невідомо. Тут радше видно чеський вплив на те рішення. Чеська пропаґанда в Америці була знаменито поставлена і дуже добре зорієнтована (в противенстві до нашої, бо наші люди замість занятися орґанізацією пропаґанди, в тім рішаючім часі безтямно жерлися між собою, а кожда ґрупка хотіла мати „монополь“ патріотизму). Та якіб не були впливи на те рішення Вилсона, фактом є, що воно вратувало большевизм, котрий ще тоді не мав як слід зорґанізованої армії й бувби напевно не встояв перед відповідно виекві́пованим американським корпусом. Все, що потому діялося і тепер діється на величезних просторах занятих большевиками, це тільки наслідки згаданого рішення Вилсона. І не тільки це. Також параліж Европи і неспокої в цілім світі тай тяжка кріза в значній мірі мають своє жерело в описанім висше рішенню президента Вилсона. Се показує, які складні звязки істнують між одним політичним кроком і безконечними наслідками такого кроку.

Нема сумніву, що теперішний страшний стан параліжу Америки головно завинив президент Вилсон. Бо якби він був у свій час завів порядок в Росії, то половина Европи й половина Азії булиби великим ринком збуту. Кромі того й Китай не бувби сегодня в такім розвалі, бо і його революціонують переважно большевики. Так тяжко мститься на Рідним Краю блуд його державного мужа, поповнений в заграничній політиці.

Перебудова Німеччини

Цікаві способи проти безробіття.

На зїзді вестфальських Селянських Союзів в Мінстері виголосив канцлер фон Папен велику промову про підготовку до перебудови Німеччини. Осудивши на вступі остро напади Гітлерівців на судовий вирок у справі убиття польського робітника Пецуха, представив канцлер Німеччини господарський плян німецького правительства на 12 переходових місяців, від 1. X. 1932 до 1. X. 1933. В тім часі правительство займеться двома пекучими справами: скріпленням валюти і зменшенням безробіття. На ту другу ціль треба урядови двох міліярдів марок. Уряд думав зразу стягнути ту суму примусово, одначе заступив ту думку такими постановами: кождому підприємцеви виплатить уряд за приняття кождого нового робітника 400 марок річно податковими бонами („Штаєранрехнунґсшайне“). Тими бонами в рр. 1934—1938 можна буде сплачувати всі податки і цла з виїмком податку доходового. Кромі того видаватиме уряд такі податкові бони тим, що платитимуть на час найтяжші податки, а саме ґрунтовий, оборотовий і комунікаційний, бо ті податки найбільше гальмують продукцію. Вкінці уряд дозволить на зменшення платень до певного мінімум у тих підприємствах, котрі приймуть на стало більше робітників ніж мають тепер. Тими трьома способами сподіється правительство здобути 2 міліярди марок для безробітних.

12 пробних договорів

В Оттаві, столиці Канади, конференція представників Анґлії та її доміній скінчилася заключенням 12 пробних договорів. З цих 7 заключено між Анґлією й домініями, 5 між самими домініями. Досі оповіщено тільки договір між Анґлією й Індією.

Наука про ґріх первородний це добра школа соціяльного вирівнання і суспільної справедливости. Людство се не филювання поодиноких каплин води, це ріка. (Кардинал Фавльгабер).

Святочна проповідь

о. Д-ра Филимона Побігушки, виголошена в часі Маркіянового торжества на Білій Горі коло Підлися дня 14. серпня 1932 р.

„І бисть на утрїе, рече Мойсей ко людем: Ви согрішите ґріх велик: і нині взиду ко Богу, да умолю о ґрісі вашем. І возвратися Мойсей ко Господу, і рече: Молюся тебі, Господи: согрішиша людіе сії ґріх велик і сотвориша себі боги златіі. І нині, аще убо, оставиши, їм ґріх їх, остави: аще же ни, изгради мя із книги твоя, в нюже вписал еси. (На другий день сказав Мойсей до людий: Ви прогрішилися великим ґріхом: і тепер стану перед Богом, щоби помолитися за ваш ґріх. І звернувся Мойсей до Бога і сказав: Молюся Тобі, Господи: прогрішилися люди сі великим ґріхом і створили собі богів золотих. І тепер, як простиш їм ґріх їх, то прости: а як ні то счеркни мене з книги життя, в яку вписав“. (Мойсей: Ісход 32, 30—33). Так молився Мойсей до Бога, коли під Синаєм ізраільський народ відвернувся від правдивого Бога та поклонився золотому телятеві.

Щасливий нарід, який має людий заслужених на ниві Божій, на ниві церковній, для народньої справи. Не тільки щасливий, але й певний своєї будучности. Бо не для себе такі люди на сім світі жиють, не про свою долю дбають. Вони люблять свій рідний нарід мов свою душу, для добра його працюють, терплять, життя своє віддають. І хоч тілом умирають, хоч могили їх давно травою поростають, то дух їх живе в народі, то імя їх в славі і правдивій шані переходить з покоління в покоління. І в нашім українськім народі чимало таких великих заслужених людий. Скільки-то було в нас правдивих мучеників за віру, за Церкву Христову, скільки славних — великих князів, що дбали про силу, про освіту народа, скільки славного козацтва, що за віру, за волю лягло! Та — минулося. І вороги і наше власне розладдя привели народ до упадку. Ми опинилися в неволі. У своїй рідній хаті, на своїй прадідній землі — наймитами стали. Сильні — могучі наші покинули простий люд. І ми остали самі-самісінькі, без опіки, без права, без школи, без правди. Нашу народню честь топтали, нашу рідню мову гонили, „хлопами“ звали, се світови голосили, що нас — нема, що є тільки наші сусіди — на схід і на захід. Мечі наші заржавіли, списи притупилися. — Та прийшов час, де вже не ними можна було добувати права для народа, прийшли часи нові, а в них новітня зброя до боротьби, освіта народу. Та правдиву освіту дає тільки своя рідня мова. Ясну будучність готує народові тільки щира любов того народу та злука всіх його верств — станів, а без того — мертвота, та повільна, але певна смерть. Таку хвилю упадку сили і духа, хвилю безнадійности і зневіри, хвилю, як здавалося, близької вже смерти — ми перебули. І щасливо перебули, бо Бог послав нам з неба незвичайних людий, людий великого ума і горячого серця. Зпоміж нас таки, зпоміж нашого народу вийшли люди з безмежною любовю до народу і його рідньої мови. А дивна тота любов. Чи то Бог її у серця їх засіяв, чи рідня земля їм в груди вложила, чи рідня пісня іскру запалила — та любов поломінню знялася, чуда сподіяла. І заговорили сміле слово про кривду, про неправду, доконувану над нашим народом, заговорили таки його рідньою, тою погорджуваною мовою. Тою мовою писали народові про його славу і долю, тою мовою малювали йому його кращу будучність, вчили, просвічали. А відомо, що під звуки рідньої пісні — тисячі йдуть до бою. Так і їх слова, їх пісні поривали других, розпалювали огонь любови до свойого ріднього, вели на шлях праці для народу і з народом. І тим ми відродилися, тим ми воскресли до нового, кращого і певного життя. І ми вдячні тим людям, шануємо їх память, віддаємо їм честь-поклін ріжними святами, ріжними обходами. Так роблять всі культурні нарóди, так робимо і мусимо робити і ми. Це святий наш обовязок: ділом показувати, що праця для ріднього народу не йде на марне, що добре діло в народі не гине. А велика, могуча сила криється в таких народних святах. В них збираємося всі разом і богатий і бідний і старий і молодий і інтелігент і простолюдин і робітник і селянин — і лучимося, єднаємося в одну велику громаду. А в злуці, в єдности — сила. І тоді стає перед нами образ того, що йому честь складаємо, його ідея, його думки, його слова безсмертні любов в нас запалюють, кріплять свідомість, усувають зневіру, до діл нас кличуть. І нині зібрала всіх нас на цій „Білій підлисецькій горі“ велика ідея, якої перед соткою літ немов прапором був один з перших вістників відродження галицької України — о. Маркіян Шашкевич. Та могуча думка, яка перед літами була всесильним товчком нашого національного відродження, є і нині ще для всіх нас, і на віки останеться тою керницею живої і цілющої води, що зрошує лани нашого церковно-релігійного і народнього життя і все відсвіжує зелень наших надій на будуче. Щоби всі ми зрозуміли ідею Маркіяна, щоби защіпилася вона і зросла в наших серцях, полиньмо думкою в ті минулі часи, в часи перед соткою літ. А Ви, Ваше Преосвященство — Архиерею, благословіть мене і нарід весь, щоби за Божим і Вашим благословенням перенялися ми всі сильною вірою в Бога і горячою любовю народа, — якими горіла душа Маркіяна! — Народ дрімає в неволі панщини. Світської інтеліґенції нема Бо вже давно пірвала з народом всяку спільність і скорою ходою пішла на стрічу повній денаціоналізації. А за нею подалася й інтелігентніша часть міщанства. Тай взагалі в освіченіших Українців так світського як і духовного стану в тих часах і мова і дух щораз більше ставали — чужими. Нікому й не сниться про якусь свободу. Ніхто й не думає, щоби ті дрімучі, темні та, як здавалося, мертві маси могли пробудитися колись — народом. Ніхто не підносить живої, могучої думки. Вікова чужа опіка довела український нарід до торби жебрака, до стану, в якім він забув на те, що він такий самий нарід, як инші народи, до стану, в якім навіть думкою не важився мріяти про права, які йому належалися, до стану, в якім він думав, що він на те тільки, щоби другим служити. — Правда! — Там на закордонній Україні спалахнуло вже було рідним світлом, заговорили рідньою-народньою мовою перші вістники відродження закордонної України — Іван Котляревський і инші, заговорили тою рідньою мовою, якою одиноко можна розігнати тьму зі серця народу. Та високі стіни кордону не допускали того світла в галицьку Україну. А коли часом силоміць продерся якийсь промінчик того світла, то лежав кількоро очий його добачувало а загал гнувся і потопав в темноті. І хоч у тодішньому поколінню, передовсім серед священиків не бракувало людий і вищої інтеліґенції й европейської культури, людий великих наукою й організаційним змислом, — та не було чоловіка, який бачивби будучність і вказав народови шляхи будучности. Бо при тодішних обставинах піднести прапор новий, кинути іскру нової, великої думки, на це треба було великої душі, душі великого апостола, чоловіка, котрий „от Бога послан бисть“, який став би великаном, грядучим вперід і ведучим за собою весь нарід. А тим апостолом для галицької України став о. Маркіян Шашкевич. — І коли нині линемо думкою в часи вперед сотки літ, то не тому, щоби каменем кинути на тих, що могли, а не хотіли приложити рук до піднесення народу з неволі темноти, бо про них вже історія сказала своє слово, не тому, щоби плакати над тодішньою недолею українського народу, бо кілько-ж то чорних хмар і нині на його життєвім небосклоні, кілько тяжких колод на його шляху — але робимо це тому, щоби вшанувати память того, що перший підніс прапор нашого народнього достоїнства, що не дався звести облесним обіцянкам, не пішов на солодку приману, а віщим духом кликав до народу:

„Відкинь той камінь, що ти серце тисне,
Дозволь в той сумний тин,
Най свободоньки сонічко заблисне
Ти — не неволі син!“ —

того, що перший побачив, в якій кромішній пітьмі гине український нарід в Галичині, що перший зрозумів, що освіта тільки тоді стане власністю народа, тільки тоді доберется до його серця і стане для нього жерелом життя, коли подасться їй не в чужій або мертвій мові, а в рідній — народній, — того, що бачив, як нехтували народньою мовою ті, що перші були покликані до того, щоби плекати її і тому з розпукою кликав до них:

„Руська мати нас родила.....
Чому-ж мова ей не мила?
Чом ся нев встидати маєм?
Чом чужую полюбляєм?“

Так, молодий, слабонький умираючий на сухоти священик в убогім селі — став апостолом відродження українського народу. Його апостольський дух і його душпастирська ревність вказували йому, що душпастир мусить трафити до сердець вірних. А щоби трафити до сердець своєю проповідю, треба до людий промовити їх мовою, треба зрозуміти, що нарід — то сила наша, що праця для нього — то обовязок наш, що добро його — то будучність наша! І тому підносить він рідне слово з занепаду, промощує йому шлях до письменства, до культури і тим стає піоніром відродження галицької України, стає предтечем того національного руху, який збудився під літом „весни народів“ в 1848 р., і відтак оживає в шістьдесятих роках і стає основою безупинної вже та щораз ширшої і глибшої всеукраїнської струї. І не злякався він перепон, які від своїх і чужих лягли грубезним валом на шляху, по якім рішився йти. А орлиним зором змірив їх аж до самих вершин і сказав собі: „Я їх переможу!“ А хоч инші на його змагання здвигали тільки плечима, вважали не лиш молодечими мріями, але й бунтом та злочином проти гадки загалу, то Маркіян зробив те, що иншим здавалося неможливим: бо віра його серця як Бескид тверда оперлася на любови ріднього народу. Не спинили його ворожі напади, урядові переслідування, цензурні заборони, не зломили доноси, викльочення, не злякали анатеми „сильних світа сього“. Він сміло голосить народне слово, виводить його зпід курної стріхи до церкви — на проповідницю, в письменство; розкриває тим словом душу народа, малює долю мужицького життя, на народню мову перекладає Письмо св., в збірнику пісень „Русалка Дністрова“ говорить про Хмельницького, будить традиції козацтва, складає глибокі рефлєксії людського духа в „Руславих псальмах“. А все те робить в тій ціли, щоби поставити рідню мову на престіжу культурних мов, щоби виборoти їй право горожанства між иншими славянськими мовами світа. І в тім його заслуга, тим він заслугує вповні, щоб імя його стало між нашими народніми Ґеніями.

(Докінчення буде).

АЗЕФ II.

Незвичайний випадок в підпіллю

Як відомо, Азеф був найстрашніший провокатор, котрий за часів царату здобувши довіря революціонерів, служив у тайній царській поліції й видавав революціонерів на смерть. А тепер лучився між комуністами в Польщі оригінальний Азеф II. Коротка історія його така:

Від довшого часу польська політична поліція в Варшаві одержувала анонімні доноси з підписом „Азеф II“. В тих доносах розкривано імена, назвища, псевдоніми й адреси ріжних комуністичних діячів в Польщі й описувано їх роботу. Поліція йдучи за вказівками тих доносів арештувала на всі боки і все переконувалася, що доноси правдиві та що вони походять від чоловіка, котрий має тісний звязок з верхами комуністичної організації. Застановляючись над мотивами такого поведення таємничого „Азефа II“, поліція прийшла до переконання, що він в той спосіб зводить якісь особисті рахунки, то значить просто за щось мститься. Тимчасом показалося, що причина його доносів до поліції була зовсім інакша.

Одного дня рано вбіг до льокалю політичної поліції в Варшаві засапаний чоловік і зажадав, щоб його зараз представили начальникови. Коли його ввели в кабінет начальника, прибувший сказав: „Я той Азеф II, що писав анонімні доноси“. З предложених ним документів показалося, що він Николай Баранов, член секретаріяту Ц. К. польської комуністичної партії. На питання, що його спонуковало робити доноси, оповів що слідує: Від ряду літ належав він до ком. партії. З її доручення брав участь у пятім зїзді компартії, скінчив 6-місячний курс аґітаторів у Москві й вернув знов до Польщі в характері довіренного представника Комінтерна. На тім становищі переконався, що члени Центрального Комітету компартії гроші присланї з Москви на потреби партії просто забирають на власний ужиток. Баранов повідомив про се Комінтерн в Москві. Відтам прислали ревізорів, ті перевели ревізію, але кінець кінців все остало як було і злодії далі розкрадали партійні гроші. Тоді Баранов в цілі прочищення того всего звязався з чесними членами Ц. К. партії, але й се не довело до нічого. Вкінці прийшов він до переконання, що нема іншого способу як при помочи поліції усунути злодіїв від проводу в партії та від гроший. Отже зачав робити анонімні доноси. Одначе постійні арешти якраз противників Баранова в партії викликали підозріння, що то він доносить. Отже скликано партійний суд, котрий видав на Баранова вирок смерти як на провокатора. Про се повідомив його один з приятелів, котрий засідав в суді. Баранов, знаючи чим то пахне, постановив утечи. Вже був готов до подорожі, як до його помешкання застукали два члени партії, котрі зажадали, щоб він пішов з ними на партійну „нараду“ при вул. Солец. Баранов зараз додумався, що його ведуть там на смерть, але не мав змоги вирватися з їх рук. Коли вже доходили до краю міста, Баранов побачив начальника комуністичної боївки, котрий звичайно руководив виконанням вироків смерти. Вид його вплинув на Баранова так, що він постановив спробувати, вирватися з рук товаришів. В тій хвилі замітив надїзджаюче авто. Отже зі всіх сил скочив до нього. Шофер задержав авто, Баранов мав час всісти і втечи. Розуміється до дому вертати боявся, отже рішився зголоситися в поліції й усе оповісти. — В звязку з оповіданням Баранова перевела поліція ряд нових арештів і тепер очікують цікавого процесу в Варшаві.

Присилайте передплату!

Головні основи пляну

Союзу 8 рільничих держав

У Варшаві скінчилася нарада представників отсих держав: Польщі, Чехословаччини, Ромунії, Угорщини, Югославії, Болгарії, Латвії й Естонії. Польща предложила їм плян економічного союза на слідуючих основах: Рільничі держави мають на будуче сплачувати свої довги Франції й іншим промисловим державам тільки товарами, головно хлібом і деревом. Підставою приділюваного кождій континґенту вивозу має бути не білянс торговельний, тільки загально-платничий. Обовязкови заплати довгу має відповідати право вивозу і продажі товару. Промислові держави мають дати нову довготермінову позичку рільничим державам на малий процент. З того має бути створений спеціяльний фонд міжнароднього гіпотечного кредиту для рільників. Плян той предложив голова польської деле ґації, міністеріяльний директор Розе. Нікого з посторонніх на нараду не допущено.

Союз Америки з Совітами?

В звязку з тим приїздить до Польщі шеф штабу амер. армії?

Заграничні преса пише тепер богато про союз, який Америка має заключити з совітами проти Японії. В звязку з тим 7. вересня с. р. має приїхати до Польщі шеф штабу амер. армії Мек Артур. Він возьме участь в маневрах коло Рівного на Волині. З Польщі поїде до Чехословаччини, де також возьме участь в маневрах.

Найстрашніша военна машина

З Ню-Йорку доносять: Виїзд шефа штабу америк. армії до Польщі стоїть у звязку з найстрашнішою военною машиною, яку видумав знаний винахідник Барльов. Та машина може знищити все на 1500 км. довкруги. Винахід свій хотів він продати Америці, але през. Гувер не купив. Отже винахідник продав винахід совітам. Одначе використати його вони не всилі, бо на сконструованя тої машини треба дуже богато гроший і дуже вправних спеціялістів до її обслугування.

Інвіґіляція на Службі Божій

„Слово Поморске“ доносить: В костелі в Хелмі відправлено поминальне богослуження за пок. ґенерала Заґурського. Потому зявилася поліція в обох тамощних священиків і випитувала їх, хто замовляв богослуження, хто відправляв і хто був на нім присутний. Випитувано також церковну прислугу. Всі випитувані відмовили зізнань, заявляючи, що це внутрішні справи Церкви.

Чим більше бесідник спішиться, тим більше слів потребує. (Альфонс Карр).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Справедливість і любов. (З промови кардинала Бертрама з Вроцлава-Бресляв). Діяльність Церкви не обмежується на церкви й захристії, але виступає також сильно в публичному житті. Часи які наступають, вимагають від нас вірности Христу, що є одинокою основою спасення. Не большевицька звізда, але звізда вифлеємська вказує шлях до відкуплення. Ніякий інший хрест не може бути нашим знаменем як лише той, що його поклала нам на чоло мати як учила нас молитися... А вірність Христу проявляється у вірности Його Церкві. Також у питаннях економічного й суспільного життя маємо вірно йти за вказівками Церкви. У великих суспільних енцикліках „Рерум новарум“ і „Квадраґезімо анно“ Папи запротестували проти теорій, що хотіли би вчинити економічні закони незалежними від моральних законів, проти теорій, що зводять працю до звичайної платні, що не узнають пощади для жінок і дітий занятих у праці, не узнають святочного відпочинку і є причиною руїни родин та ненависти між клясами. Тим погубним теоріям протиставить Церква заповіди суспільної справедливости і суспільної любови. Пошанування чужої власности і справедлива заплата це вказівки однаково хосенні так для хлібодавців як і для робітників. Комунізм і соціялізм однаково противні християнству тому, що не признаючи Божого закона як правила людських ділань, поборюють христ. реліґію і христ. мораль. Ті, що йдуть за соціялізмом з матеріяльних спонук, але не погоджуються з його протиреліґійними стремліннями, допускаються дуже тяжкого блуду, бо своєю приналежністю скріпляють число і вплив противників реліґії. Кат. робітники повинні належати до кат. стоваришень і піддержувати їх усильно. Кожний католик повинен помагати ближньому в небезпеці чи потребі так матеріяльній як і духовній... Одна лише річ зможе поконати блуди радикалізму: союз суспільної справедливости і суспільної любови. — За „Оссерваторе Романо“ подав о. І. Луб ЧСВВ.

Св. Конґр. для поширення віри утворила в липні ц. р. 1 Ап. Вікаріят, 3 Ап. Префектури й 1 самостійну місію.

Ґен. Вікарій св. Вітця кардинал Маркетті-Сельваджані відновив давніше вже видані зарядження про поведення в церкві: 1) церква се місце молитви; 2) в першій мірі належить віддати глибокий поклін Найсв. Тайнам; 3) не говорити, не крутитися, не плювати, брати участь у богослуженнях; 4) жінки мають бути прилично одягнені і з накритою головою; 5) оглядати церкви з цікавости можна тоді як не правиться богослуження.

Зїзд союза німецьких церковних хорів, які в 35 місцевостях польського Шлеську мають 4.000 членів, відбувся в Янові коло Катовиць.

Маленький фейлетон

Сучасна дітвора і молодь

Важне під новий шкільний рік.

Сучасні діти більше нервозні і скорше підлягають утомі ніж діти попередних поколінь. Одна з причин того — перетомлювання дітий забавами, кіном, радіом і спортом. Французькі поборові комісії ствердили зовсім нову причину нездібности до військової служби: надмірне уживання спорту, що викликає ґіпертрофію серця, забурення в кружені крови і т. п. А знов кіно (коли воно спеціяльно не призначене для певного віку) втомлює більше ніж праця в школі. Воно займає уяву ще довго по скінчені гри. Отже дітий треба берегти перед тими річами. Найважніше для них якнайдовший сон і якнайдовше перебування на свіжім воздусі й на сонці. Проходи вказані, але щоб не томили надто. Добре й пливання, веслування і т. и. Одначе всякого спорту вживати дуже в міру, уникати боксу й деяких родів гри в пилку, бо се викликає здичіння. Тільки лікар, котрий оглядає дитину бодай 2 рази на рік, може оцінити, який спорт для неї вказаний. В зимі діти повинні їсти більше мяса ніж в літі, в літі свіжі овочі, ярину, молоко. Квасів мало, бо вони зменшують здібність до зусиль. Важна річ, щоб діти безпосередно по всяких феріях не йшли відразу до школи, але якийсь час вчилися трохи вдома. — За Др. П. Ґ.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КАНДИДАТАМИ НА ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ уважає „Роботнік“, орґан ППС, — преміера Пристора, през. Славека, маршалків Рачкевича і Світальського. Каденція президента Мосьціцкого кінчиться в червні 1933 р.

ПОЛЬЩА ПОГОДИЛАСЯ З ҐДАНСЬКОМ за посередництвом представника Союзу Народів п. Ростінґа. Тому польські орґанізації знесли бойкот Данціґу та його виробів.

ЯН ПІЛСУДСКІ, міністр скарбу, має уступити по донесенням польської опозиційної преси.

КОНФЕРЕНЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ВІДБУДОВИ ЕВРОПИ радитиме в Штрезі від 5. IX. с. р. В ній возьмуть участь отсі держави: Австрія, Анґлія, Бельґія, Болґарія, Голяндія, Греція, Італія, Мадярщина, Німеччина, Польща, Ромунія, Франція, Чехословаччина, Швайцарія та Югословія. Конференція приготовить праці другого етапу льозанської конференції, до світової господарської конференції, котра відбудеться в 1933 р.

КАТОЛ. ЦЕНТР І НАЦ.-СОЦІЯЛІСТИ (ґітлерівці) переговорюють у Штутґарті в справі створення нового уряду. Центр заступає Брінінґ і Ґрос, ґітлерівців Штрассер. В німецьких політичних кругах привязують до цих переговорів велике значіння.

ҐІТЛЕРІВСЬКІ ПОСЛИ в пруському соймі зачали сильну акцію за уневажненням смертного присуду в Байтені над пятьома ґітлерівськими боївкарями, котрі вбили комуніста Поляка Пецуха.

ҐІТЛЕРІВЦІ уряджують тепер протижидівські демонстрації. У Бресляві демонстрували тисячі ґітлерівців співаючи нову пісню: „Арбайт — Брот — Юд тот, Яґд Юдбанде — авс дойтшем Лянде“. Богато Жидів побито, як також вибито богато шиб в жидівських домах. Провідник ґітлерівців в Берліні Ґеббельс оповістив статтю в „Анґріфі“ п. заг. „Винні Жиди“. В ній отверто закликає до погромів.

В БЕРЛІНІ викликала невдоволення варшавська конференція 8 хліборобських держав середної і східної Европи.

АНҐЛІЯ зриває солідарність з Францією і провадить на власну руку переговори з Америкою в справі воєнних довгів.

АНҐЛІЙСЬКО-ІНДІЙСЬКА господарська умова, заключена на конференції в Оттаві, містить ряд взаїмних цлових уступств. Анґлія згодилася впускати без цла ріжні індійські продукти і вироби, як чай, сирівці, килими, бавовняні тканини і т. д., Індія — самоходи, шовкові і вовняні тканини й інші фабрикати.

ЕСПАНЦІ показалися культурною й елеґантною нацією в справі засудженого на смерть ґенерала Санхурра, котрий недавно підняв невдатне монархістичне повстання. Іменно вся їх преса і ріжні орґанізації з виїмком екстремістичних зажадали уласкавлення Санхурра. Цікаво, що навіть матері розстріляних за монархіїї офіцирів особисто просили президента республики, щоби помилував ґен. Санхурра, що й сталося. Треба знати, що ґен. Санхурро має славу найлучшого еспанського стратеґа.

В КИТАЮ зростають знов протияпонські настрої. Загострюється бойкот японських товарів і виробів. Японський консуль в Шангаю вніс острий протест до китайського посадника того міста.

В МАНДЖУРІЇ приготовляються Японці до остаточного здавлення повстанців.

ВОЄННІ ФАБРИКИ цілого ряду держав повні японських замовлень. З того вносять, що живемо в навечерю війни Японії з Америкою.

НОВИНКИ

Замкнули філію Т-ва „Просвіта“ в Мельниці пов. Борщів і читальню „Просвіти“ в Мушкатівці. Причина: твори Шевченка, календарі „Червоної Калини“ і т. п. „антипаньствові“ книжки.

У Львові замкнено кількасот телефонів купцям, адвокатам і т. д., бо не могли заплатити за їх уживання. Се знак тяжкої крізи.

В Дрогобиччині шаліла буря з градом величини ліскового горіха, котрий вкрив декуди поля верствою на кілька центиметрів. Град лежав весь день мимо сонця, особливо в тіни. Потерпіли сильно городовина і дерева, котрі остали без листя.

Нові зелізні мости мають бути збудовані на Вислоці в Тринчи, на Сяні коло Леска, на Дністрі к. Нижнева і на Серет під Чортковом.

В с. Боднарові пов. Станиславів перун убив Якова Бережницького, котрий пас худобу в полі.

В Стебнику коло Бориславa Іван Борис, слуга В. Григоровича, хотів заложити нову жарівку. Притім діткнувся металевої оправи лямпи й поражений електричною струєю погиб на місци.

Третий Волинський Ярмарок відкрито в Рівному 28. VIII. с. р.

Годинники у львівських трамваях мають незабаром завести. Це буде велика вигода для трамваєвої публики, бо трамваєві злодії не могтимуть бачити, де хто ховає свій годинник.

„Вядомосьці Літерацке“ принесли критичну статтю Боя, в котрій він твердить, що Міцкевич не помер на холеру, як учать в офіціяльних підручниках, але що його отруїли. Річ в тім, що Міцкевич орґанізував леґіон з жидівських дезертирів до боротьби з Росією, а деяким людям здавалося, що з того вийде ганьба і для нього і для Поляків взагалі, отже отруїли поета. Довкруги того твердження ведеться тепер дискусія в польській пресі.

Сіль подорожіє вдвоє по донесенням з Варшави. Коли досі 50 кґ. промислової соли коштувало 2 зол., то тепер буде 3,75 зол. Сіль для худоби в грудках буде тепер коштувати 2,75 зол. замість 2 зол.

Мечет у Варшаві мають незабаром побудувати мусулмани, польські горожани. В тій ціли повстав Комітет будови мечету в Варшаві. Маґістрат Варшави признав на ту ціль площу, окружену вулицями Кшицкого, Рея, Ґурніцкого і Дантишка, розмірів 2.100 кв. м.

Нові срібні двозолотівки, величини 50 грошівок, будуть випущені в обіг на місце старих, стягнених двозолотівок.

У Відні відбудуться Міжнародні Осінні Ярмарки від 4 до 11 вересня с. р.

Перун ударив в мечет в м. Печ на пограничу Югославії й Альбанії. Завалилася копула та погребала богато мусулман. Погиб також від перуна муеззін, мусулманський духовник у хвилі, як з мінарету накликував до молитви. Цей факт викликав серед мусулман пригноблююче враження.

Міжнародні змагання летунів, котрі відбули лет довкола Европи на туристичних літаках, закінчилися побідою Поляка Жвірка. Друге, трете і четверте місце заняли Німці.

В Анґлії розпочався ґенеральний страйк у промисл. окрузі Лянкашір. Страйкує 400.000 робітників.

Солені дощі падають в Америці, особливо коло озера Салт Лейку, котре має 5.300 км.². По такім дощі цілі міста й села покриті верствою білої соли.

На Філіпінах великий землетрус. Знищення страшні. Тисячі людий без даху над головою.

Холера в Манджурії шириться дальше. Управа південно-китайських зелізниць видала приказ примусового щеплення всіх подорожних на стації Манджурія, де мають перебувати через пять днів на кварантанні.

За „синю стяжку“, нагороду тому, хто найскорше перепливе Атлянтик, буде змагатися італійський трансокеанський пароплав, великан „Рекс“, котрий має 51.000 тон містоти. Тепер „синя стяжка“ належить до німецького пароплава „Европа“.

Концерт однорукого пяніста відбувся недавно в Лондоні. Цей одинокий того рода концертовий твір написав талановитий, модерний французький композитор Моріс Равель, приятель пяніста, котрий утратив на війні праву руку. Публика влаштувала ліворукому пяністові велику овацію.

Заповідають, що найблища зима буде дуже остра і з великими снігами.

Приймаю як давніше в моїм Заведенні Дентистичнім при вул. Сикстуській ч. 17/II. від 9—1 і 3—6, — Тел. число 65—73. — **Я. НАСС.** 70 1—4

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† АННА ГОРЕЧКО

Мати двох гр. кат. священиків, по довгій і прикрій недузі померла 13. VIII. ц. р. у Волі Цеклинській в 67 р. життя.

В. Ї. П.!

Біржа

Гроші: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89—8.90 зол.; канад. доляр 7.60—7.80 зол.; 100 чеських корон 26.10 до 26.30 зол.; 100 фр. франків 34.50—35; 1 нім. марка 2.10—2.20 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця нова 24; жито нове 14; ячмінь 12.75; овес 13.50; гречка 13.50; кукурудза краєва 23; фасоля біла до 19; фасоля краса до 27; горох пільний 20; просо 14.50—15 зол. — Львів: пшениця двірська нова 27.75—28.25; ячмінь на мливо 14—15.50; овес 14.25—14.75; пшоно 35—37: мак синий 65—70 зол.

Набіл: „Маслосоюз“ платив за 1 кґ. масла екс. і десер. 2.60; за 1 л. молока 17—18 сот.; за 1 л. сметани 90 сот.

Яйця: „Маслосоюз“ платив за копу яєць 3.30—3.40 зол. „Центросоюз“ платив за 1 кґ. яєць 1.10 зол.

Мід: Кооп. „Рій“ у Львові продає мід: гірський 3.20—3.50; липовий 2.50 до 3; з ріжних цвітів 2; гречаний 1.10—1.40 зол. за 1 кґ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кожлому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 16-50

АБСОЛЬВЕНТКА Учительської Семинарії у Львові пошукує лєкції на провінції, найрадше у священика, за мірним нагородженням. Інформації уділяє о. В. Лончина, Львів, Жовківська 28. 68— 3—5

КІНА

КАСІНО: „Дженні Лінд“.
КОПЕРНИК: „Шибайголова“.
МАРУСЕНЬКА: „Шибайголова“.
МІРАЖ: „Олімпіяда сміху і гумору“ (Пат і Патахон, Льорель і Гарді).
ОАЗА: „Побіда“.
ПАЛЯС: „Любимець богів“ (Еміль Яннінґс і Ольга Чехова).
СТИЛЕВЕ: „Я тебе лише любив“ і „Король Конга“.
УТІХА: „Облава“.

Видає й редаґує Комітет У. К. Ю. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 67 (565). Львів, неділя, 4 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцa ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Українці на Закарпаттю за автономією

Чеські часописи доносять, що Д-р Бескид, ґубернатор Закарпатської України, звернувся з меморіялом до президента Масарика і до премієра Удржаля. Він домагається на основі мировых договорів автономії для Закарпатської України. В разі несповнення того домагання заявляє, що буде приневолений шукати справедливости на міжнародному форумі. Рівночасно всі тамошні посли, Союз Учителів і всі інші орґанізації Закарпаття рішили домагатися сповнення всіх обіцянок чехословацького уряду. На випадок несповнення тих домагань посли з Закарпаття зложать свої мандати до пражського парляменту. А галицькі політики ніяк не хочуть автономії...

Отворення католицького університету

заборонило литовське правительство.

В Ковні мало відбутися отворення католицького університету з ініціятиви Центра катол. акції при підпертю христ. демократії. Коли ковенський архиепископ Квірецький звернувся до міністра освіти, щоби признав нову високу школу, міністр відповів, що не знає програми науки нового університету ні лісти професорів. Коли в неділю по богослуженні мала відбутися інавґурація катол. університету в одній з ґімназій і вже прибули численні ґості, застали браму ґімназії замкнену й опечатану. На брамі була оповістка поліції, що вона на приказ міністерства забороняє відбуття торжества отворення катол. університету. (Урядова преса вже передтим заявилася проти того університету, подаючи за причину, що він бувби під впливом христ. демократичної партії, котра веде боротьбу з правительством).

Отворення німецького парляменту

З Берліна доносять: Перше засідання парляменту отворила найстарша віком комуністична посолка, Жидівка Кляра Цеткін. Мимо хороби говорила цілу годину. Скінчила заявою, що сподівається відкривати ще большевицький парлямент в Німеччині. Гітлерівці на загал мало їй переривали.

Президентом парляменту вибраний гітлерівець.

По ствердженні кворуму приступлено до вибору президії парляменту. Супроти того, що дві католицькі партії (Центр і Баварська Народна Партія), німецька національна партія і нім. народна партія порозумілися з гітлерівцями, президентом парляменту вибраний гітлерівець капітан Ґерінґ 367 голосами, першим віцепрезидентом католик центровець Ессер 364 гол., другим віцепрез. нім. націоналіст Ґрек 335 голосами, третим баварський католик Равх 350 голосами. Соціялдемократи вийшли з порожними руками.

Знесення автономії адвокатів?

„Дзеннік Людови“ приніс таку вістку: „Вечур Варшавскі“ доносить, що міністерство справедливости випрацьовує поспішно новий закон про адвокатуру. Після поголосок Головна Рада Адвокатська буде іменована. Буде се мабуть цілковите завішення адвокатської автономії, останнє — як подає та ґазета — діло п. Міхаловского перед уступленням.

Перша ґрупа нотарів

стає перед лікарською комісією.

Заповіджений недавно розслід фізичного здоровля й умових здібностий нотарів вже зачинається. На днях стає перед лікарською комісією 6 нотарів, що мають канцелярії на терені львівського окружного суду. Вони мають переважно поверх 70 літ життя. Котрих комісія узнає за нездібних, ті будуть звільнені від виконування функцій нотарів.

Відворот вже неможливий

Сего місяця минає рік від часу коли Японія заняла Манджурію. В першу річницю того заняття проголошує Японія, що визнає державну самостійність Манджурії. Америка вже передтим заявила устами Стімсона, що ніколи не визнає незалежности території, котра узискала її при чужій допомозі. На те появився в японській пресі півофіціяльний комунікат, в котрім сказано, що коли приняти сю тезу, то не можна узнавати незалежности Америки, бо Злучені Держави Півн. Америки повстали при допомозі Франції. На днях в японськім парляменті відбулися такі маніфестації, що відворот став неможливий. Між Америкою і Японією прийде до боротьби за впливи над Спокійним Океаном. Коли, невідомо, бо обидві держави знаходяться в тяжких обставинах: в Америці безробіття, в Японії голод і загальна нужда.

Переговори Коновальця з Гітлєром

З Праги доносять: Тутейші Українці дуже зацікавлені переговорами, які веде полк. Коновалець з Гітлером. Коли Гітлер дійде до влади, має бути заосмотрена Орґ. Укр. Націоналістів під проводом Коновальця в ціли ведення відповідної політики. Посередничити в тих переговорах має сотник Ярри. Вістки сі ширить польська преса. Подаємо се з дневникарського обовязку.

Сліди життя на звізді Венері

Інститут Карнеґія у Вашінґтоні оповіщує висліди дослідів найбільшої астрономічної обсерваторії світа на Горі Вилсона в Каліфорнії. Стоцалевим зеркальним телєскопом відкрито на звізді Венері ріжні складники, які вказують на можливість життя. Одначе чи є там дійсно життя, ще невідомо.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности 4 59-х
в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

НА ШКІЛЬНІ ТЕМИ

Чому треба нам закладати церковні католицькі школи?

Напечатана в 59 ч. „Нової Зорі“ стаття проф. О. Пеленського п. з. „Нарід — Церква — Школа“ порушує дуже важну ділянку в житті нашого народу: значіння рідної по мові і по дусі школи для недержавного народу та її відношення до Церкви. В тій цікавій статті шан. автор поставив справу правильно. Навязуючи до історичної традиції („На предняя возвратимся“), він кинув клич: „Закладаймо церковні католицькі школи і берім виховання своїх дітей у свої руки“.

В інших народів такий новий й оригінальний клич викликавби **негайний** відгомін і спричинивби живу виміну думок на сю тему. Відозвалисяб голоси „за“ і „проти“. В нас — інакше. Для нас Українців це може найбільше характеристичне, що найзавзятіші полеміки й дискусії велися не так довкруги нових кличів і нових ідей, як радше довкруги — осіб. Особисті порахунки це підклад переважної частини пресових і публіцистичних полемік так щедро розсипаних по нашій пресі і в споминах. Ідеольоґічні мотиви в полеміках чи критиці це звичайно лише параван. Можна навіть поставити парадоксальне твердження, що нові кличі й нові ідеї поширювалися й актуалізувалися в нас щойно тоді, коли противники пером полагоджували свої особисті порахунки. Це один з проявів нашої культурної відсталости.

Згаданий клич п. проф. Пеленського до таких не належить. І тому він мабуть не найшов іще належного відгомону. Та мимо того він належить до найактуальніших справ нашого часу. Щоби причинитися до усвідомлення сеї актуальности, висвітлити певні сумніви і викликати дискусію на сю тему, — пишу отсі рядки.

Шан. автор, видвигаючи клич закладання церковних католицьких шкіл, — свідомо чи несвідомо — поминув мовчанкою факт, що в нас вже істнує інституція, яка займається приватним шкільництвом. Ся інституція це „Рідна Школа“. Не згадав також, яке малоби бути відношення нових церковних шкіл до старих шкіл „Рідної Школи“. Супроти того мігби хтось замітити: „Нащо закладати якісь церковні школи, коли такими справами від довгих літ займається в нас „Рідна Школа“. Така робота виглядалаби в очах богатьох людий на нельояльну конкуренцію, шкідливу для національних інтересів і причиниласяб до руїни вже істнуючого рідного шкільництва“. Треба отже застановитися, чи такий закид бувби оправданий.

Церква та її інституції стоять на сторожі морального здоровля народів. Чим вплив Церкви в тій области сильніший, тим народ здоровіщий морально і фізично, тим більше він відпорний на шкідливі й анархічні течії в суспільнім житті, тим витреваліший також у боротьбі за свої політичні ідеали і тим доцільніших способів уживає він у тій бо-

ротьбі. Іншими словами: всебічний розвиток народу все стоїть у прямім відношенню впливу Церкви й релігії на моральну сторінку його життя.

Найдорозший скарб кождого народу се його молодь. Від того, яка та молодь, залежить майбутність народу. Майбутнє молоді зависить знов від її виховання. Молодь крім родичів і Церкви виховує також школа. Звідси послідовність, що Церква повинна мати належний вплив на виховання молоді також у школі. Школа повинна як найтісніше співпрацювати з Церквою. Якжеж ся справа мається у нас?

Коли мова про чужі школи, то це загально відома річ, що їх власти не йдуть на руку гр. катол. Церкві в її виховній і душпастирській чинности в школі. Дуже богато сказати моглиби оо. пароxи про сільські школи й оо. катехити про школи міські, народні і середні. А ще більше моглиби сказати українські родичі й ученики сих шкіл з польською викладовою мовою, в котрих нема наших катехитур. Але не про це нам тут розходиться. Нас цікавить передовсім се, як поставлена справа співпраці Церкви зі школою у школах „Рідної Школи“.

Здавалосяб на перший погляд, що тут усе в порядку. Майже у всіх школах є наші катехити; навіть у проводі „Р. Ш.“ має духовенство свого представника. Та в дійсности справа — на жаль — мається не так добре. Співпраця „Р. Ш.“ з Церквою в области виховання лише з о в н і ш н а і т. ск. м е х а н і ч н а. Вона не випливає зі зрозуміння й переконання про благородний вплив Церкви на формування характерів молоді. Представників Церкви в рідному шкільнитві толерується просто тому, що при їх помочі лекше збирати датки на потреби „Р. Ш.“ Це річ загально відома, тільки про се не говориться голосно з „патріотичних“ мотивів. Чому воно так? Тому, що перевагу і рішаючий вплив у „Рідній Школі“ мали і мають представники ліберальної й радикальної інтеліґенції, для котрих релігійне виховання молоді по суті байдуже, а декому навіть небажане. Тесаме можна сказати і про деяких учителів у тих школах. Для них священик і релігія в школі се лиш конечне зло, котре треба терпіти до якогось часу. Про це, як наша ліберальна й радикальна інтеліґенція ставиться до релігії свідчить проречисто м. і. дискусія на сю тему в Національній Раді в Станиславові 1919 р., свідчать про це також часті конфлікти Управи „Р. Ш.“ з нашою церковною владою. Одначе найбільш наглядно можна переконатися про те, як стоїть справа релігійного виховання в наших приватних школах, коли порозмовляти з першим ліпшим старшим учеником, вихованком шкіл „Р. Ш.“. Розуміється, це не лише спеціяльність українських шкіл. Те саме стрічаємо й по інших школах, державних і приватних, в котрих панує світський дух.

Ствердивши такий стан, треба нам з черги застановитися над тим, в який спосіб наладнати як найтіснішу співпрацю Церкви й рідної школи в области виховання молоді. Теоретично можуть тут бути два способи: 1) Духовенство постарається збільшити свій вплив у проводі і в школах „Р. Ш.“ так, щоби він став рішаючий. 2) Закладати окремі віроісповідні католицькі школи, незалежні від „Р. Ш.“.

У практиці перший спосіб ледви чи можливий. Чому? Якаж може бути дійсна і щира співпраця духовенства в области релігійного виховання молоді з представниками ліберальної й радикальної інтеліґенції, для якої релігійне виховання молоді в дійсности байдуже або й небажане? Тут може бути мова, що найвище про протиділання духовенства ворожому релігії духови в таких школах. Одначе протиділання це не співпраця. Переважаючого впливу духовенство в „Р. Ш.“ здобути не зможе вже тому, що воно чисельно за слабе в порівнанні з ліберальною й радикальною інтеліґенцією. Зрештою воно має ще й інші завдання. Лишається отже лише другий вихід: Закладати окремі церковні школи, католицькі школи. Початки такого шкільництва в нас вже давно є і воно добре записалося в історії нашого шкільництва. Маю тут на думці школи і захисти СС. Василіянок. Про високу виховну вартість сих шкіл може сказати той, що мав своїх дітий у тих школах. В католицьких школах дитина дістає направду релігійне виховання і сильні моральні підвалини для дальшого життя. В тих школах діти вчаться любити свою батьківщину і свій нарід активно але розумно; вчаться й чуже шанувати, коли воно на те обективно заслугує. Бо правдиво релігійне виховання містить в собі також і дійсно патріотичне виховання. І тому в такім вихованню нема місця на такі „засади“ як „Україна понад все!“, т. зн. і понад Бога! Про вартість і рівень католицьких шкіл переконалася навіть така ліберальна суспільність як французька, котра мимо того, що має знаменито випосажені державні школи, більше ніж половину своїх дітий посилає до приватних католицьких шкіл.

Кому як кому, але поневоленому народови треба як найбільше морально сильних і твердих наче криця характерів. А в нас їх так мало було і є! Добрі характери вирізблює не чужа духом і змістом школа і не світська, хочби своя, гурра-патріотична школа, — лише щиро католицька школа духом і рідна мовою.

Як відомо кожний сучасний нарід має школи ріжного типу, і ліберальний і конфесійний. Само істнування сітки конфесійних шкіл причиняється до уздоровлення відносин в цілім краю не лиш під оглядом моральним але й педаґоґічним, бо тоді ліберальне шкільництво мусить мимохіть більше уважати на високий педаґоґічний рівень. І се мабуть найяркіший доказ відсталости нашої нації в порівнанні з іншими західними народами, що в нас всьо в одній отарі, навіть люди найріжніших і ворожих поглядів. Що з такої саламахи не може повстати сильна організація се хіба річ ясна.

Тепер приходить черга відповісти на поставлене вгорі питання, чи майбутнє церковно-католицьке приватне шкільництво не підірве підстави істнування шкіл „Рід. Школи“. На нашу думку: ні. Уявляємо собі організацію сего шкільництва як доповнення рідношкільної сітки. Практично виглядалоб це так, що головний натиск положилосяб на закладання таких родів шкіл, які з погляду національного інтересу найпотрібніші і яких в належній мірі не могла оснувати „Рідна Школа“. До таких належать передовсім народні і фахові школи. „Рідна Школа“ найбільше піклується середними школами.

На мою думку основування конфесійних католицьких шкіл просто уздоровилоб цілу сітку дотеперішних шкіл „Рід. Школи“ і то так під оглядом моральним і матеріяльним. Про моральне уздоровлення ми вже згадували. А матеріяльне уздоровлення відбувалосяб так: Матеріяльний стан учительства „Рідної Школи“ тепер просто страшний. Колиж зачалиб повставати в цілім краю, очевидно передовсім там, де нема ніяких українських шкіл, наші конфесійні школи, вони — се можна сказати майже напевно — знайшлиби в нашім ще таки переважно віруючім народі незле підпертя. А се мусілоб мати двоякий наслідок: 1) Се привчилоб наш весь загал до більшої жертвенности. 2) Се викликалоб у нашої світської інтеліґенції більшу амбіцію в піддержуванню приватного шкільництва. А то з тої причини, що та світська інтеліґенція, в котрій самі кооператори чисельно значно переважають, інтеліґенцію духовну, прецінь не моглаб байдужно дивитися на те, як церковні школи просперують, а інші держаться слабше. В такий спосіб жертвенність обох таборів мусілаб піднестися. Та коли приняти найгірше, а саме, що й се не помоглоб, то навіть тоді булаби з того поділу користь, бо що не життєздатне, те упалоб, а що в обох таборах представлялоб у собі якусь життеву вартість, те розвивалобся. Інакше все будемо дивитися на дуже хирлявий стан нашого приватного шкільництва, яке просто не всилі сповняти належно свого завдання, бо воно і матеріяльно дуже зле стоїть і морально лучить в собі такі ріжні чинники, які в здоровій суспільности біля себе сидіти не можуть.

Про справу учительського перзоналу для католицьких шкіл напишу колись окремо.

Світський педаґоґ.

Наглі суди в Польщі

У звязку з новим карним кодексом рада міністрів оповістила, що з днем 1 вересня с. р. підлягає наглому судови кождий, хто допуститься: 1) г о л о в н о ї з р а д и, 2) співділання з особою, що ділає проти польської держави, 3) чинної напасти на президента Р. П., далі 4) за участь у безправно утвореній організації, 5) за викликання небезпеки пожежі, заливу, завалення будівлі, катастрофи в комунікації на суші, на воді або в воздусі, 6) за викликання загальної небезпеки для життя, здоровля або майна через ужиття вибухових матерялів або ушкодження уряджень, що доставляють води, світла, тепла, енергії або охоронних уряджень в фабриках і копальнях, 7) за недозволене громадження або переховування запасів зброї й амуніції, 8) за убийство, 9) за грабунок, 10) за узброення судна, призначеного до шпіонажі або службу на такім судні як справець, співсправець, підбурюючий або помічник.

Як карають наглі суди.

В наглих судах є кара смерти замість кари понад 5 літ тюрми і кара 10 до 15 літ тюрми замість инших кар. Відклику від вироків і постанов наглих судів нема. Вирок смерти виконується до 24 годин по проголошенню.

Справа оповіщення наглих судів.

Новий розпорядок про наглі суди увійшов в силу з днем 1 вересня с. р., а в поодиноких місцевостях в день після його оповіщення у властивім повітовім місті — без огляду на те, коли се оповіщено в селах чи місточках, що належать до даного повіта.

Страйк хліборобів в Америці

ПАТ доносить в Нюйорку: Також у стейті Айова вибух страйк хліборобів. З початку вдалося їм підвисшити ціни рільничих продуктів на 100%. Потому загал населення поставився ворожо до страйкуючих. В богатьох місцевостях прийшло до бійок. (Айова, один з північних стейтів над р. Міссісіпі, 145.415 км², 96% його населення займається хліборобством. Про вибух страйку в обох Дакотах, в Орегоні, Міннесоті, Кензасі, Оклягомі й Тексасі гл. передовицю в 65 ч. „Н. Зорі“).

Побільшили більон о 76 міл. зл.

З Варшави доносять: Правительство постановило побільшити більон (дрібну монету) до 396 міл., себто о 76 міл. зл. Рівночасно пустять в обіг срібні 10-золотівки на місце стягнених паперових і 5-золотівок срібних.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

34. Совісність о. провінціяла Яцковского.

З якими сумнівами звертається він до Апостольської Столиці і яку одержує відповідь.

Читачі може здивуються, що тут зустрічають знов уступ про працю о. провінціяла Яцковского. Та ще нераз таке буде. Бо матерял такий великий і такий ріжнородний та походить з таких ріжних сторін, що навіть хронольогічний порядок не може того матерялу опанувати й уложити в одну струю оповідання.

Я натякнув вже на початку сеї праці, що Бог покликав відповідних людей до започаткування віднови Чина, якими в тій справі були о. протоігумен Сарницький, о. Яцковский та найбільше св. Отець Лев XIII, кардинал Сімеоні і нунцій Ванутеллі. Відтак ужив Бог до тої справи таких світських людей і то чужих як намісник гр. Потоцький, барон Лебль, міністр гр. Таафе, мін. Конрад фон Айбельсфельд, мін. гр. Кальнокі, а передівсім цісар Франц Йосиф I. Всіх їх ужив Бог до віднови життя в нашім Чині.

З Божого Провидіння чужі люде навіть більше займаються справою поправи нашого Чина як свої. Зі своїх один о. Сарницький стояв кріпко і непохитно при зачатому ділі і послідовно переводив його, не зважаючи не тільки на критику але й на найпоганіші напасти.

Митрополит зразу, як ми бачили се на конференції у намісника, признав не лиш потребу реформи, але й всі способи переведення її, предкладані о. Сарницьким, але пізніше під впливом підшептів людей ворожих справі реформи і під впливом преси захитався. І зробив невластивий крок у своїм Пастирськім листі з 2. червня 1882 р. і в куренді з 6. червня 1882 р., про що мова буде дальше.

В Галичині не знали, що для віднови Чина працювали Апостольська Столиця і цісарське правительство у Відні. А та праця була далекосягаючою, бо реформа Чина поклала собі за ціль переміну старого, що так скажу, спорохнявілого дуба в молодого дубчака. Тодішні Отці Василіяни не передчували сеї великої праці над відновою їх Чина. І поява папського Письма що до реформи заскочила їх неприготованими а то й неприхильними. Ся несподіванка викликала серед Василіян спротив передовсім проти свого настоятеля як також і проти самої Апост. Столиці, що докладно представлю дальше.

О. Яцковский, піднявшися реформи Василіянського Чина, мав богато справ до вияснення і зі всіми справами, навіть дрібними, удавався до Апостольської Столиці по вирішення. У старих ОО. Василіян було, як ми вже згадували, кілька клериків, що їх взяли з новіціяту до науки дітей в Лаврові. Деякі вже були зголосилися, але ще не вступили до новіціяту. Треба було вирішити, чи частину часу відбутого в новіціяті, належить числити як новіціят, чи ще як кандидатуру, чи може цілком звільнити їх з Чина. Річ в тім, що хто зголошується до Чина, того через 6 місяців уважається щойно кандидатом, який має в монастири ходити ще в світськім одязі. В тім часі управа Чина звертається до його Ординаріяту з запитом, чи на тім кандидаті не тяжить якась пляма і чи його можна допустити до монашого одягу. Коли прийде відповідь неприхильна, кандидата відправляють. Колиж відповідь прихильна, тоді кандидата допускається до монаших облечин і перших пострижин. І тоді йому рахується тих 6 місяців кандидатури в новіціяті, але крім того мусить ще відбути рік і 6 тижнів новіціяту. Бо новіціят се час першої проби, в котрім Чин пробує кандидата, а кандидат пробує Чин, чи вони собі відповідають. Отже навіть з такими справами що до поодиноких кандидатів, коли були якінебудь сумніви, о. Яцковский звертався по вирішення до Риму. З того видно, як дуже старанно хотів він дібрати людий до нового великого діла.

Друга справа: треба було рішити як поступити з тими, що зі старих нереформованих Василіян хотілиби приймити реформу. Чи вистане, щоби вони перебули один рік в новіціяті, в часі котрого мали би відбути місячні реколекції та по скінченні реколекцій після осуду магістра новіціяту повторити дещо зі студій і були би припущені до слухання сповідий і до проповідий. З тими всіми питаннями провінціял о. Яцковский також звертався до Риму і на них одержав таку відповідь. Тут оповіщую лист о. Яцковского до св. Конґреґації для росширення віри і коротку відповідь на той лист. Копію листу зробив таки сам о. Яцковский і прислав до нашого архіву[184]). Лист хоч писаний на адресу Пропаганди, затитулований як звичайно, до всіх римських Конґреґацій, — до самого св. Отця. На вступі подано зміст справи по італійськи, зроблений здається секретарем Пропаганди.

Beatissime Pater!

Il P. Jackowski, Provinciale della C. d. G.[185]) in Galizia presso l'incarico avuto dalla S. Sede di attendere alla riforma dei Monaci Basiliani Ruteni di Galizia, ha umiliato le seguenti proposte:[186])

„Primo agitur de iis, qui modo sunt in novitiatu, vel potius erunt tunc quum directionem Novitiatus Dobromilensis Patres Societatis actu suscipient. Si ita Sanctitati Suae placuerit, expediret forte statuere, ut omnes isti Novitii transferantur ad Monasterium Dobromilense, prudentiae vero et discretae Charitati Magistri Novitiorum committatur decernere, quomodo cum unoquoque sit agendum, utrum nempe tempus hucusque in Novitiatu peractum possit haberi pro praevia sex mensium probatione, vel etiam pro parte aliqua unius mensis[187]) et sex hebdomadarum novitiatus, an demum forte aliquis sit omnino dimittendus.

Alterum statuendum foret circa eos qui forte ex Basilianis non reformatis ad reformationem accedere voluerint, ut scilicet unum annum degant in novitiatu, in quo exercitia spiritualia per mensem necessario obeant, iis vero peractis possint pro arbitrio Magistri aliquantulum recolendis studiis, vel etiam audiendis confessionibus concionibusque dicendis occupari“.

Так виглядав повний текст листу о. провінціонала Яцковського до Апостольської Столиці. І на тім самім листі є коротка відповідь самого св. Вітця, розуміється записана секретарем. Ось та відповідь:

Ex Audientia SS-mi die 2 Maji 1882.

SS-us Dominus Noster Leo divina Providentia Papa XIII. referente subscripto secretario S. Con'gnis de Propaganda Fide pro Negotiis Orientalibus benigne annuit in omnibus pro gratia juxta petita. Contrariis non obstantibus quibuscunque.

Datum Romae ex aedibus S. Con'gnis die et anno praedictis.

L. S. Sig. S. Cretoni Secretarius

Concordat cum originali asservato in archivio Monasterii Dobromilensis OSBM

Cracoviae d. 23 Decembris a. 1882.

Henricus Jackowski
Provincialis Gal.

[184]) Формат римський. Папір білий, тонкий. письмо дрібне, читке. Гл. Архів монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові ч. 61.

[185]) Скорочення. Сі букви значать: Compagnia di Gesu. (Товариство Ісусове).

[186]) Перевід: О. Яцковський, провінціял Т. І. в Галичині маючи поручення від св. Столиці доглядати реформи руських монахів Василіян в Галичині предложив слідуючі внески.

[187]) Помилка, повинно бути: anni.

Святочна проповідь

о. Д-ра Филимона Побігушки, виголошена в часі Маркіянового торжества на Білій Горі коло Підлися дня 14. серпня 1932 р.

2) Уживаємо нині всі рідньої мови і в щоденному розговорі, учимося нею і в школі, висказуємо нею найніжніші і найвищі почування, боремося за її права, пятнуємо зрадниками тих, що цураються її. А той, що перший поважився ужити тої мови в письменстві — був Геній. І стрінула Маркіяна — доля Геніїв. Сучасні йому — не хотіли чи не змогли його зрозуміти. Кромі невеличкого гуртка молоді, яка одушевлялася його ідеями, загал віднісся до них холодно, а влада — ворожо. Зелізна рука цензури хотіла в самім зародку здушити його діло. Та не змогла. Бо слова живого, бо думки живої не скує! Народньої мови не вбє цензура, не вбють укази, хібаби вбили сам нарід.

Велит духом, хоч немічний тілом, станув о. Маркіян до боротьби, до нерівної боротьби. Не жебрав ласки, не пішов у наймі до чужих, не примінився до „тяжких обставин“, щоб мати вигідне життя, як другі робили, а сильною рукою став орати свій рідний переліг, став глодати свій рідний чорний разовий хліб, хоч нужда щораз частіше стала заглядать в його хату та жерла його немічне тіло, аж доки не вирвала з него його великого духа. І тим стає о. Шашкевич Провідником тих всіх, що не клоняться перед сильними, не йдуть на їх лестні слова, а смілою боротьбою і працею промощують дорогу розвиткові народу, став Провідником тих, що серед невдач і преріжних злиднів не падуть в зневіру, але кажуть народови глядіти з повною вірою в будучність, не надіятися на ласку могучих, не простягати рук по кришки, що падуть зі столів ситих. Шашкевич се не тільки Геній, не тільки Провідник, але й великий Учитель народу. Ціною свойого життя учив він грядучі покоління. І нас він вчить, що здорової ідеї не вбють хочби й не знати які могучі вороги, що кождий, що знидіє в боротьбі за неї, зробить потом праці своєї ниву, на якій родяться нові ряди невтомних, завзятих робітників. Бож Батьком є о. Шашкевич всього того, що нині має український нарід по сім боці кордону. Та для його великого духа за тісно було в межах галицької України. Він протягнув руку до рідних придніпрянських братів, там, де „над Чорним морем українська пісня себе заквітчає, Заграє весело в степах, У водах Дніпра змиєсь — прибереся“. Він звеличав єдність цілого українського народу по сім і по тім боці кордону, бо він своїм духом бачив, що для народнього духа нема кордонів, що в цілім українськім народі від Карпат по Кавказ одно забє серце, одна заграє думка, що весь наш нарід дібється належних йому прав, хоч противний вітер на кождім кроці мете йому піском в очи, хоч недоля жаром жарить йому серце, точить його тіло. Він певний, що хоч-би „світ повстав проти нас, що хоч-би очи нам вирвано“, то „не возьмуть нам любови до свого рідного і віри в будучність нашу не возьмуть, бо руське нам серце тай віра руська“. Тому на зустріч всім ворожим зусиллям загомонів могутний клич Маркіянів:

„Разом, разом, хто сил має.
Гоніть з Руси мряки тьмані,
Завість най нас не спиняє,
Разом к світлу, други, жваві!“

З мріями про волю народа сходить поет зі світа по короткому але повному терпінь життю з сильною надією, що: „Заблисне сонечко волі“. І нині, по більше як сотці літ, по упливі цілого віку стоїть український народ і дальше ще тільки перед самою надією. — Колиж ми нині в це народне підлиське свято зібралися разом на сій „Білій горі“, щоби поклонитися духови Маркіяна, тож під впливом ідеї його переродімся всі, забудьмо про себе самих а думками своїми і серцем своїм обіймім і огріймо цілу нашу блищу і дальшу Рідню. А рідня в нас велика — кождий Українець, кожда Українка! Свято це нехай всім нам пригадує наш великий обовязок, який ми маємо супроти нашого народу, нехай вчить нас, що щастя і долю здобували собі народи тільки власно працею і власними жертвами. А недавні воєнні лихоліття, високі пориви в боротьбі за волю перетворили українські народні маси у свідомий, живий, завзятий національний чинник. Йому треба нині тільки проводу доброго, сильного, розумного, треба людий, які прийшлиб до нього з нелукавим серцем, без страху і зневіри. Памятаймо, що за нинішню хвилю всі колись здамо одвіт перед Богом, перед історією, перед народом! Тож не зражуватися нам ні невдачами, ні заборонами! По одній невдачі — починаймо діло знову, уперто, сміло аж до побіди, бо сила волі велика річ. А збірної волі громади й народу не зломить ніяка сила. До праці! Негайно! Всі! Плече в плече, грудь об грудь, мущина і жінка, старий і молодий! А прецінь нас — ціле море!

Та не повною булаб моя наука, колиб я поминув Тебе — українська молоде! До Тебе, Молоде, передовсім інтеліґентна, до Тебе, що маєш бути провідником українського народу і самим тим народом, до Тебе звертаюся я в нинішнє свято! Ви маєте нести між народ нове життя, нового духа — на міста і на села. А ваш молодий бадьорий розмах, що не знає ні перепон, ні стриму, мусить відбитися на всему життю українського народу. Годовані самі — іде-

алами, виховувані — традиціями, жадні — чинів, коли найдетеся серед сірих мас народа, Ви не можете, не сміете байдуже дивитися, як той народ страждає ще під тягарем темноти і власної безпорадности, але кождий по своїм силам несіть йому добру, щиру прислугу! До Вашої праці має наш народ міський та сільський повне право, бо що Ви самі зачерпнули з криниці знання і поширили свій світогляд відомостями йому недоступними, це його заслуга, бо кошти Вашої науки він нераз оплачував кріваВим потом і самопожертвою. Тому з хвилею, коли зіткнетеся з народом, на Вас спадає святий обовязок, загорнути рукави до праці над ним, поділитися з ним хоч частиною набутих Вами відомостий, взятися до роботи, яка кождому з Вас буде по силам. Піднесіть духа в народі! Збудіть віру в будучність, але в кращу будучність, якої не ждати нам з ласки чужих, але здобувати власними силами! Пригадайте йому історію його, пригадайте історію його синів, що кровю їх і трупами начинені могили, засіяні по всій країні. Згадайте історію й инших народів, які тільки завдяки ніколи не ослабаючій вірі в слушність своєї справи, завдяки невтомній, збірній, колективній праці здобули собі державну незалежність, цей найвищий суспільний ідеал кожної культурної людини на сім світі. Не зражуйтеся перепонами, бо чим більше хрестів і хрестиків на шляху Вашого життя, тим будьте певніші, що йдете вперід, що йдете дорогою, якою йшли Христос і люди! Своїми молодечими поривами і розмахом тягніть за собою всіх байдужих і бездільних! Вщіплюйте в народі почуття моралі, самопошани і національної чести! Викорінюйте духа зради, зради Бога, зради святої віри катол. й обряду нашого, зради народу! Сплатіть хоч частину довгу, затягненого на Вашу освіту! Вложіть надмір Вашої молодечої енергії й розмаху в народню працю, а праця кожнього з Вас буде тревалішою цеглою в народній будівлі як та, що її збирають сусіди на підводні човни, отруйні ґази та літаки! До Вас кличе їзза могили дух українського поета:

„Борітеся! Терпіть! По всій землі
Рівняйте стежку правді! Де застали
Лиш зложжа терня, там по вас нехай
Зазеленіє жито наче гай!“

Щасливі ми, що судилося нам дожити нинішньої хвилі, святкувати тут це народне свято підлиське, власними очима поглянути на памятки Маркіянового життя, у многотисячнім гурті, оживлені одною думкою, станути тут в Підлисю, звідки зійшло сонце над нашою галицькою Україною. Та кілько щасливіші будуть ті, що колись зійдуться тут на горі знову під тим Маркіяновим хрестом-обеліском та як вольні сини принесуть йому вже воскресну пісню, до землі на коліна принадуть та помянуть свого першого апостола живого слова. — Та „заки минеться недолі час, заки щастя зацвітуть цвітки“ — ступаймо неустрашимо вперід під клич Маркіянів. А Ти, Маркіяне, благослови нас на дальший терністий шлях праці і світлої долі! Благослови нас з чистого неба, як колись благословив Ти від Божого престола свій нарід, його долю і його життя! Ми діти Твої, внуки і правнуки, клонимо наші голови і серця під Твою благословлячу руку, великий наш Пророче! А коли в праці й боротьбі стомляться наші душі, то ми Твоїм словом, Твоїм приміром освіжимо їх, покріпимо наші сили.. Скінчиться свято. Ще трохи часу і розійдетеся до дому. Нехай-же не скінчиться память нинішнього свята у ваших душах і слова науки! Ще раз, ще востанне, ще з долу погляньте на сю „Білу Гору“, на хрест отсей, з якого стільки сили, стільки завзяття, стільки ясних надій сплинає в людські серця! Погляньте, як благородно гордо стоїть він, як сонця, здається досягає, як неустрашимо грудь наставляє, — до бою з вітром-хуртовиною, певний побіди. То не хрест-обеліск, то символ українського народу, то весь нарід український готовий до праці, до бою, певний побіди за муки, за правду! З хреста отсього, від Того, що Розпятий на ньому, від Сина Божого самого зачерпніть духа нині, сили і віри і понесіть їх у світ Ваш чистими руками, горіючими серцями, жертвенними душами! Погляньте, як простер сильні рамена свої і благословить усему українському народови! Через хрест — до воскресення! Ідіть за Христом, ідіть всі і несіть сильно і відважно свої хрести! Не бійтеся! Він кличе нас, Він кличе всіх: „Хто хоче за мною йти нехай бере свій хрест і йде в слід мене“, бо без хреста не може ніхто трафити на слід, на дорогу правди. Ідіть за Ним і на хрестах своїх випишіть всі, випишіть незатертими буквами велике, могуче слово: „Любов!“ — любов до Бога, любов до Церкви Його святої, любов до обряду свойого, любов до народу свойого, до рідньої мови, до землиці тої дорогої, — до України — амінь!“

Нові тягарі

Оплати від: чиншу, імпрез, засобів споживання, тоталізатора, жарівок, ґазу і т. д.

В Дневнику Законів оповістив президент Р. П. декрет з силою закону про поміч безробітним. На основі сего декрету, котрий має на цілі злагіднення наслідків браку праці і несення помочи безробітним, що не одержують допомоги як також їх родинам, творить ся Фонд Помочи Безробітним з осідком у Варшаві. На чолі Фонду стоїть: Головний Комітет, Дирекції та Місцеві Комітети. До Головного Комітету належить 15 осіб: 6 представників міністерств, 2-ох представників самоуправ і 7 представників громадянства, покликаних урядом. Дирекцію Фонду іменує преміер міністрів. В користь Фонду установляється слідуючі оплати: від чиншових квітів; від білетів вступу на публичні забави, розваги та видовища; від тоталізатора (гри і т. п.); від цукру, пива і сейфів (скринок у банках, де держать дорогоцінности); від електричних жарівок; від ґазу; від перебування в нічних годинах у ґастрономічних заведеннях і білярдових салях. Вище вичислені оплати побиратимуть в такім розмірі: від чиншу до 99.99 зол. — 25 сот., від 100—150 зол. — 50 сот., від 150—200 зол. — 75 сот., понад 200 зол. — 1 зол. Одно- і двокімнатні помешкання не підлягають оплаті. Оплати обтяжують власника нерухомостий. Від білетів вступу побиратимуть оплати: при білетах від 50 до 90 сот. — 5 сот., від 1 до 1.99 зол. — 10 сот., від 2 до 2.99 зол. — 20 сот., від 3 до 4.99 зол. — 30 сот., від 5 зол. вгору — 50 сот. За оплати відповідає підприємець. Від тоталізатора оплата виносить 1%, від цукру 50 сот. за квінталь, від пива — 25 сот. за гектолітр, від сейфу — 5 зол. місячно. Також за сі оплати відповідає підприємець. Оплата від жарівки виносить 20 сот. (відповідає продуцент), від ґазу 5% належитости, без оплати за ґазомір (відповідає підприємець). В реставраціях оплата виносить 50 сот. в годинах від 12-ої в ночи до 6-ої рано (відповідає підприємець). За проступок проти приписів сего декрету кара до 200 зол. в адміністраційній дорозі. До повищого декрету оповіщено виконну постанову, в котрій сказано, що оплати від білетів вступу на публичні забави й видовища платять особи, купуючі білет вступу. Оплату від тоталізатора платять особи, що грають. Оплату від ґазу оплачують консументи, від консумції в ґастрономічних заведеннях гості, від сейфів особи, що їх наймають. Всі впливи мають бути вплачувані на чековий рахунок Фонду на протязі 20 днів місяця. Сей розпорядок увійшов в життя з днем 1 вересня с. р. Є в нім один тягар, з котрого буде задоволена частина населення, а саме: жінки тих чоловіків, що люблять перебувати в ґастрономічних заведеннях поза північ.

Життеві вартости релігійної культури показуються найяскравіше в її благословенній силі для морального життя. Се тим більше важне, що поодинокі фільософи заперечують ріжницю між добром і злом та признають тільки право брутальної сили. (Кардинал Фавльгабер).

АНТІН КРУГЕЛЬСЬКИЙ 16)

Тилявська схизма

Її історія й сьогоднішний стан.

Промови самого владики Симона майже ніхто не розумів, бо вона була виголошена незрозумілою для Лемка російською мовою. Ізза цього була вона для слухачів правдивим „турецьким казанням“.

Того самого дня вечером під проводом владики Симона в одній з клясових кімнат місцевого шкільного будинку відбулася велика схизматицька нарада. Предметом її були справи т. зв. „православної місії“ на Лемківщині. В нараді у школі як також і в слідуючих потім нарадах на загальне згіршення брав участь один сусідний гр. кат. священик-руссофіл, заразом також один зі скритих піонірів схизматицького руху в Тиляві та в її околиці. Що конкретно на повищому зібранні врадили, не знати. То лише певне, що ні ті наради, ні сама архієрейська візитація Симона не піднесли вже на ноги схизматицького лемківського трупа. Він силою природного розвитку мусів улягти розкладові а з його трійливого стерва виляглися зародки сектярства, безбожництва, комунізму, словом, виросло з нього те, що народ слушно називає „третьою вірою“.

Владика Симон відїхав з Тиляви зараз на слідуючий день в понеділок о четвертій годині з рана та закінчив таким чином свою нужденну обїздку т. зв. „православних парафій“ на Лемківщині, які істнують своїми розмірами та своїм правним титулом хіба тільки в хоробливій фантазії редакторів схизматицько-руссофільської преси. Після його відїзду село повернуло негайно до звичайного трибу свойого життя та вигляду так, якби у ньому взагалі нікого не було та цілком нічо не сталося. Лише коло „кулка“ крутилися ще якийсь час якісь темні відражаючі типи так, що тільки по їх чорних бородах можна було пізнати, що це свого рода „місіонарі“ й „апостоли“ схизматицького баламуцтва й ложі на Лемківщині.

4. Тилявсько-терстянський схизмо-комунізм і вигляди на будуче.

З одної сторони надто чорні гадки виявлявби той, хто казавби, що належить закинути всяку надію на навернення тилявських і терстянських схизмо-апостатів до св. католицької Церкви, — так з другої знов сторони помилявбися також і цей, хто твердивби, що це навернення наступить так скоро й легко, як гладко прийшла передтим апостазія. Це тільки певне, що така або інша зміна в обсаді тамошньої гр. кат. душпастирської позиції не буде чинником рішаючим в евентуальнім наверненні тамошніх схизматиків. Вона може тільки причинитися до уформування менше або більше прихильних настроїв у відношенні до душпастиря, но в ніякім разі не може заважити на шалі самого навернення. Чому? Бо тут потрібно ділання вищих причин та інґеренції вищих сил, яких сам душпастир видати з себе не може. А може їх ужити лише Бог, який у своїй найвищій мудрости й доброті знає й посідає ріжні способи та численні шляхи, якими веде людей до спасення. Душпастир може тут бути лиш одним з середників у Його всемогучих руках.

В обсервації теперішніх віроісповідних відносин в Тиляві, Терстяні і взагалі на Лемківщині можна спостеречи занепад і слабість тамошньої схизми. Одначе належить завважити, що релігійно-духовий процес, який спровадив занепад і слабість схизми, відбувся не в напрямі навернення на католицизм, но радше на користь комунізму, сектярства та цілковитої безбожности. Вправді, полишивши на боці здекларованих молодиків, а то й середняків-комуністів, та завзятих агітаторів схизми, знаходяться там, особливо між старшим поколінням одиниці, які ще не затратили віри в Бога і якої такої, хоч зверхної побожности, та які самі оцінюють свою апостазію як крок хибний, незрозумілий й у своїх наслідках шкідливий, — то однак мимо цього не мають вони в собі настільки сильної віри та доброї й рішучої волі, щоби могли відважно й отверто зірвати зі схизмою та вернути до правдивої, т. зн. католицької віри своїх батьків. До того ще, якби на домір лиха, стоять їм на перешкоді слідуючі явища й згляди, а саме:

а) Страх перед фізичним і моральним терором зі сторони загорілих схизматиків і комуністів — на случай, колиб вони рішилися перейти з поворотом на Унію. Звідси то, коли їх спитати, чому не ходять на богослуження

Великі монетарні зміни

Золоті 100-, 50- і 25 золотівки. — В Польщі будуть курсувати і дукати.

В Дневнику Законів оповіщено декрет президента Р. П., котрий новелізує приписи декрету про грошевий устрій. На основі сеї новелі вибиватимуть золоті монети по 100, 50 і 25 зол. Ці останні будуть називатися дукатами. Срібні монети вибиватимуть по 10, 5 і 2 зол., ніклеві по 1 зол., 50, 20 і 10 сот., бронзові по 5, 2 і 1 сот. Рівночасно оповіщено розпорядок про стягнення з обігу срібних однозолотівок. Вони тратять силу правного платничого засобу з днем 31 грудня 1932 р. Дальше стверджує розпорядок, що срібні монети вибиватимуть зі стопу, котрий має на 1000 частий загальної ваги 750 частин срібла, при чому вага 10 золотівок виноситиме 22 ґрами, промір 34 міліметри. Вага 50-золотівок виноситиме 11 ґр., промір 28 мм. Вага 2-золотівок виноситиме 4.4 ґр., промір 22 мм. Оскільки спосіб заплати непередбачений умовою, монети випущені на основі розпорядку з 29. VIII. с. р. це платничий засіб, що має силу заспокоювання зобовязань через заплату: золоті монети без ограничення суми, монети по 10 зол. до 1000 зол., монети по 5 зол. до 500 зол., монети по 2 зол. до 100 зол., ніклеві однозолотівки до 50 зол., останні монети ніклеві та бронзові до 10 зол. при кождій виплаті. Державні каси приймають монети всіх родів в кождій кількости при всіх виплатах з виїмком тих, котрі по думці обовязуючих приписів повинні бути заплачені в золотих монетах.

ЧИ ВИ ЯК БАТЬКО ПРИЗАДУМАЛИСЯ НАД ТИМ, ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ ЖИТТЯ ВАШИХ НАЙБЛИЩИХ НА ВИПАДОК ВАШОЇ НЕНАДІЙНОЇ СМЕРТИ? ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, А ТОДІ ПЕВНО ЗАБЕЗПЕЧИТЕ СВОЄ ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38. 2-х

Кавалєрське слово

п. надрадника Романа Дмоховського.

Емер. надрадник п. Роман Дмоховський з Перемишля, кавалер папського ордену, оповістив у 191 ч. „Діла“ м. і. таке:

„Якщо епископи видадуть Українцям-католикам заборону збирати і складати датки на памятник для „безбожника“ Франка, тоді призадумаюся, що мені робити...“

Як на кавалєра папського ордену — скромна, христіянська і взагалі незла заява, що він ще буде „призадумуватися“ над тим, чи епископи малиби рацію, забороняючи католикам складати датки на памятник атеістови. Нам здається, що п. надрадник і дальше не буде потребувати думати, а то з тої простої причини, що дуже рідко лучається така ситуація, в котрій аж духовна влада мусілаб вияснювати такі самозрозумілі річи як пр. та, що о 12 годині в день припадає полудне. Така робота скорше буває завданням преси, котре ми й виконали, розуміється, не прочуваючи, що за се розгнівається на нас кавалер папського ордену. Якби ми так мали таких примірних кавалерів бодай по кілька в кождім місті, то схизматицький схід ані не оглянувбися, як уже бувби католицький бодай по Тулу, а може й далі.

З гаразду приступає

Діти богатирів ширять большевизм.

„Аз Ешт“ доносить з Черновець: Поліція відкрила тут велику комуністичну орґанізацію, зложену головно з молоді середних шкіл. На чолі тої орґанізації стояла дочка фабриканта, котрого рахують на кілька міліонів майна. Та панна, Олена Губер, фінансувала большевицьку орґанізацію, котра мала власну друкарню й видавала численні відозви. Кромі Олени Губер скомпромітований цілий ряд синів і дочок визначних родин. Видно, дуріють з гаразду. Зовсім подібні прояви були у Франції перед великою революцією.

Відповідне поведення з людьми це не безкорисна річ, це овоч благородного єства і високого духа. (Теннисон).

Релиґійна пропаґанда в кіні

Італійська преса повідомляє, що Св. Отець папа Пій XI. постановив використати кіно для релиґійної пропаґанди. До Голівуду, головної фільмової фабрики, виїхали три місіонарі, щоб опанувати фільмову техніку. По їх повороті повстане кінова фабрика в Чіта дель Ватікано. В ній вироблятимуть релиґійні фільми з життя святих та визначних церковних діячів.

Міліонерка втікла до Канади

Міліонерка Аніта Болдвин у Злучених Державах Півн. Америки заявила прилюдно, що переселюється до Канади, бо в Америці додушують її маси нових законів, розпорядків і податків. „Ані не думаю вертати, сказала, хіба що той край виметуть зелізною мітлою. За влади президента Гувера моє майно зменшилося з 28 міліонів долярів на 12 міліонів“.

Найшов лік проти кризи

Секретаріят Союза Народів що дня одержує почтою десятки проектів боротьби з кризою. В однім з них є такий плян: Заборонити на 5 літ уживання всяких машин. Всьо робити руками. Всі машини опечатати, а хто потайки уживавби машини, того зараз застрілити, таки на тім місци, де ужив машину. Без того — пише автор проекту — не обійдеться.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс п. Я. Музикової для співачки п. Д. Бандрівської.

до місцевої гр. кат. церкви та не вертають до Унії, походять їх нестійні впрочім, оправдування, що не роблять цього тому, бо на случай такого кроку схизматицькі загорілці підпалилиб їм хати, повибивалиб їм вікна, насмівалибся з них, напастувалиб їх і т. д. Та й тих слабоньких оправдувань не можна по найбільшій части брати поважно, а радше належить їх уважати за викрут, який має закривати слабість, а то й злобу їх волі так при довершуванні самої апостазії, як також і при впертім придержуванні схизми.

б) Відтак своє перебування у схизмі намагаються вони оправдати також тим, що буцімто „стидно булоб“ їм перед іншими людьми, колиб знов вернули до гр. кат. Церкви, яку ще недавно так крикливо й демонстраційно покинули. Так отже огнивом, яке їх приковує до схизми, є їх гордість і зарозумілість, які гадку про евентуальне навернення відстрашують від них хоробливим привидом їх *пониження в очах других*. Іншими словами кажучи, їх власна пристрасть і тяжіючі на них кайдани людських світових зглядів не дозволяють їм направити свого з таким легким серцем *довершеного відступства*.

в) Третим викрутом згаданої вище ґрупи схизматиків є твердження, що „православіе“ й Унія — се нібито всьо одно („то вшитко єдно“): бо, мовляв, оба священики, себто уніятський і „православний“ — „однаково правлять“. Це отже свого роду релиґійний індиферентизм, який, опертий на браку ореінтації в релиґійних справах та на звичайнім грубім незнанні правд віри, наказує своїм жертвам затирати — для оправдання їх апостазії — ріжниці між правдою і ложю, між католицизмом згл. Унією і схизматицьким „православіем“.

г) Вкінці товчеться ще між схизматиками ложний погляд, будьтоби католицизм був тим самим, що польскість, католицька Церква тим самим, що „пільська“ Церква, і католик те саме, що Поляк. А що Унія виражає собою злуку Східної Церкви з католицькою Церквою і католицизмом, отже тимсамим в очах тих іґнорантів вона веде буцімто наш нарід до спольщення. Тимчасом „православіе“ є на їхню гадку „защитою русской культури“ і національности, отже треба його придержуватися. Так незрячі і збаламучені Лемки не видять, чи то з намови своїх аґітаторів не хотять бачити цього, що якраз те „православіе“, до якого вони перейшли, веде їх у ту національну пропасть, від якої вони через свою апостазію буцімто втікають. Одначе деякі вже і під тим оглядом протверезіли.

Таким чином, заключаючи з теперішнього стану віроісповідних відносин в Тиляві й Терстяні, належить стверднти, що не можна в короткім часі сподіватися навернення тамошніх схизматиків. Навпаки, з усіх познак і явищ належить послідовно вносити, що скорше чи пізніше прийде там до цілковитої атеїзації та комунізації місцевого схизмою збаламученого населення, для якого буде це заслужена Божа кара за його демонстраційно довершене відступство від св. катол. Церкви.

Економія Божого Провидіння в Старім Завіті супроти вибраного народу була така, що коли цей нарід відпадав від віри в правдивого Бога та мимо усильних закликів і пересторог пророків не навертався до Нього, тоді Бог допускав на Ізраїля кари. І щойно ті кари доводили нарід до опамятання та спонукували його до навернення. Чи економія Божого Провидіння зглядом упавшої Тиляви й Терстяни буде така сама або подібна, як була зглядом старозавітнього Ізраїля у хвилях його релиґійного відступства, чи ні, не наша річ судити. Зате належить в нинішних споминах запримітити, що кождочасний гр. кат. душпастир в Тиляві повинен бути якраз таким старозавітним пророком, який отверто й неустрашимо гремить і пятнує злобу, відступство й неправду та перестерігає перед справедливою й неминучою Божою карою. Він повинен боронити св. катол. віри та вказувати в цілій повноті світло св. правди і шлях до поважного й щирого навернення — і то мимо цього, що через те мавби в меншій або більшій мірі поділити долю старозавітних пророків. Біблійна історія вчить, що ті заклики й упімнення пророків не були безуспішні. Таксамо евангельський сівач сіяв свої зеренця мимо того, що богато з них мало бути змарнованих. Сіяв, бо знав, що знайдуться між ними і такі, що „многъ плодъ сотворятъ“ та помножаться „на тридесятъ, и на шесть десятъ, и на сто“ (Марко, 4, 8). — Антін Кругельський.

КІНЕЦЬ.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

НОВИЙ ЗАКОН

про хоронення померших і стверджування причини смерти.

(Зачне обовязувати від 25 жовтня сего року. Знання сего закона необхідне для кождого священика, лікаря, громадського начальства і т. д.).

Арт. 7. 1) Вибір місця на заложення або розширення кождого цвинтаря як також замкнення громадського цвинтаря підлягає попередньому затвердженню повітової влади загальної адміністрації, колиж іде о цвинтарі громад, виділених з повітів, то воєвідської влади загальної адміністрації. Ті влади виконують рівнож надзір через орґани, управнені до заряду цвинтарями, над перестеріганням приписів отсего закону й заряджень, виданих на його основі. — 2) Коли з публичних оглядів буде сего треба, то власти, вичислені в уст. 1, повинні з власної ініціятиви зарядити отворення або розширення громадського цвинтаря на кошт громади, котра до того обовязана, оскільки громада на візвання того не зробить. Тій же владі прислугує право замикати цвинтарі. Право замикати віроісповідні цвинтарі з оглядів публичної ужиточности прислугує Міністрови Внутрішних Справ у порозумінні з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти з застереженням примінення до римо-католицьких цвинтарів постанов арт. VI і XIV, перше речення, Конкордату.

Арт. 8. 1) Людські тлінні останки та їх решткы мусять бути приняті до похоронення на громадський цвинтар в громаді місця смерти, а на цвинтарях інших правних осіб можуть бути хоронені тільки за згодою управ тих цвинтарів з застереженням приписів арт. 15 уст. 1 отсего закона. — 1) В разі браку цвинтаря в громаді місця смерти тлінні останки та їх решткы, оскільки їх не похоронять на віроісповіднім цвинтарі, повинні бути перевезені до найближчого громадського цвинтаря, де мусять бути приняті до похоронення.

Арт. 9. 1) Ужиття цвинтарного терену по замкненні цвинтаря на іншу ціль не може наступити перед упливом 50 літ від хвилі останного похоронення тлінних останків на цвинтарі. По упливі повижчого речинця вжиття цвинтарного терену на інші ціли допускаєме, але без ушкодження памяток історичної або мистецької вартости; такі памятки можуть бути за дозволом воєвідської власти загальної адміністрації перенесені на відповідне місце. 2) За дозволом воєвідської влади загальної адміністрації цвинтарний терен може бути в випадках виїмкової потреби з оглядів публичної ужиточности вжитий на іншу ціль перед упливом речинця, означеного в уст. 1, а то в дорозі порозуміння з власниками цвинтаря, а в разі, колиб до порозуміння не дійшло, відповідно до приписів про вивласнення на ціли публичної ужиточности (арт. 6 уст. 5). — 3) При зміні призначення цвинтарного терену решткы тлінних останків, що знаходяться на тім терені, повинні бути перенесені на інший цвинтар на кошт того, хто набув терен старого цвинтаря.

Арт. 10. 1) Гріб не може бути вжитий до нового хоронення перед упливом 20 літ. — 2) По упливі 20 літ нове вжиття гробу до похоронення не може наступити, коли яканебудь особа зголосить проти того застереження і зложить оплату, передвиджену за похоронення тлінних останків, відповідно до постанови арт. 6 уст. 3. Те застереження має силу на дальших 20 літ і може бути відновлюване. — 3) Повижчий припис не має примінення до хоронення перед упливом повижчого речинця в гробах мурованих, призначених до поміщення тлінних останків більше ніж одної особи. — 4) Дозволяється умови, що продовжують речинець, перед упливом котрого не вільно вжити гробу до нового похоронення. — 5) Незалежно від повижчих приписів заборонено вжити до нового похоронення гробів, що мають вартість історичних памяток (з огляду на свою давність, або особи, котрі в них похоронені, або події, з якими мають звязок) або вартість мистецьку. — 6) Права, набуті передтим, заки отсей закон увійшов в життя, та випливаючі з дальше йдучих зобовязань цвинтарної управи, остають ненарушені.

Арт. 11. 1) Перевоження тлінних останків і їх решток в границях Річипосполитої на віддаль не більше ніж 30 клм., та на обшарі громади, в котрій наступила смерть, без огляду на віддаль, можна доконувати без одержання спеціяльного дозволу. — 2) Перевоження тлінних останків в границях Річипосполитої на віддаль дальшу, перевоження зелізницею і суднами на всяку віддаль, як також вивоження поза границі Річипосполитої може бути довершене тільки по одержанні дозволу повітової влади загальної адміністрації, властивої з огляду на місце смерти. 3) На спровадження тлінних останків і їх решток з чужої держави належить одержати дозвіл повітової влади загальної адміністрації, властивої з огляду на місце, в котрім тлінні останки мають бути похоронені. — 4) В припадках смерти наслідком заразливих хоріб, котрих виказ усталює Міністр Внутрішних Справ, дозвіл на перевіз тлінних останків (уст. 1, 2 і 3) не може бути даний перед упливом двох літ від хвилі смерти. Виїмки від тої засади може робити Міністр Внутрішних Справ, котрий свої управнення під тим оглядом може переказати воєвідській владі загальної адміністрації.

Арт. 12. 1) Ексгумація тлінних останків може бути зроблена: а) на умотивовану просьбу родини або окруження помершої особи за дозволом повітової влади загальної адміністрації; б) на зарядження судової влади в спосіб, передвиджений правом; ц) з доручення повітової влади загальної адміністрації в разі підозріння, що смерть наступила з приводу заразливої хороби, не ствердженої за життя; д) в силу постанови повітової влади загальної адміністрації в разі заняття цвинтарного терену на іншу ціль. — 2) В припадках, означених під д), тлінні останки як також їх решткы повинні бути похоронені на ново в іншім місци. В припадках вивласнення цвинтарного терену кошти ексгумації і перенесення поносить та особа, на річ котрої цвинтарний терен вивласнено. — 3) Тлінні останки осіб, що померли на заразливі хороби, котрих виказ усталює Міністр Внутрішних Справ, не можуть бути ексгумовані в припадках, передвиджених в уст. 1 буква а) перед упливом двох літ від дня смерти. — 4) Дозволи на ексгумації, як також на перевіз людських останків підлягають на річ Скарбу Держави оплатам, яких висоту означує Міністр Внутрішних Справ у порозумінні з Міністром Скарбу.

Арт. 13. 1) Тіла осіб, котрі померли на кораблях, що є на повнім морю, повинні бути похоронені згідно з морськими звичаями через затоплення в морі. Одначе в припадках, коли корабель може на протязі 24 годин прибути до пристані, обнятої програмою подорожи, тлінні останки належить перевезти на сушу і там їх похоронити. — 2) Виїмки від повижчих приписів може робити капітан корабля з узглядненням санітарних і військових вимог, коли ходить о военні кораблі або інші, вживані для військових цілий.

Арт. 14. 1) Нарушення приписів отсего закона, як також розпорядків, виданих на його підставі, підпадає в адміністраційній дорозі карі арешту до 6-ти тижнів і гривни до 500 золотих; або одній з тих кар. — 2) Тій карі підпадуть рівнож особи, котрі поводяться на цвинтари в спосіб, що не лицює з повагою місця, або також особи, котрі виконують або намагаються виконати на цвинтарі всупереч виразній забороні його управи чинности, що в очевидний спосіб противляться характерови цвинтаря або його виключному призначенню для даного віроісповідання, оскільки ті вчинки не мають ціхи проступку, який карають інші обовязуючі карні приписи. Отся постанова не торкається урядових чинностей публичних орґанів.

Арт. 15. 1) Властиві орґани релігійних звязків і віроісповідних правних осіб, згаданих в арт. 6 уст. 2, видадуть зарядження, котрі допускають на час пятьох літ по вході в життя отсего закону принимання на ті цвинтарі також тлінних останків осіб, що не належать до того віроісповідання, для котрого цвинтар призначений, коли в проміни 30 клм. від місця смерти нема громадського цвинтаря або відповідного віроісповідного, або також опущеного цвинтаря, який властива повітова влада загальної адміністрації признає, що він надається до гребання тлінних останків; — 2) Ближчі подробиці, що торкаються справи, обнятої отсим артикулом, означує розпорядок Міністра Внутрішних Справ в порозумінні з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти.

Арт. 16. Примінення приписів, що містяться в арт. 3 уст. 4 і 5 отсего закона, оскільки ті приписи торкаються ствердження смерти і її причини в припадках, коли померший не був в останній недузі під опікою лікаря, буде наступати в громадах, котрі не мають урядового лікаря, в міру визначування інших осіб, покликаних до оглядин тлінних останків. Примінення тих приписів повинно одначе наступити перед упливом 3 літ від оповіщення отсего закону.

Арт. 17. Виконання отсего закону доручається Міністрови Внутрішних Справ в порозумінні з Міністром Віроісповідань і Публичної Освіти, а що до арт. 6 уст. 4 і арт. 12 уст. 4 також з Міністром Скарбу.

Арт. 18. 1) Отсей закон входить у життя на цілім просторі Річипосполитої, з виїмком шлезького воєвідства, в шість місяців від дня, слідуючого по оголошенні; 2) З хвилею входу в життя постанов отсего закону тратять обовязуючу силу всякі правні приписи в справах, котрі нормує сей закон.

Президент Річипосполитої: І. Мосьціцкі.

Предсідник Ради Міністрів: А. Пристор.

Міністр Внутрішних Справ: Бронислав Перацкі.

Керманич Міністерства Віроісповідань і Публичної Освіти: Б. Жонголловіч.

Міністр Скарбу: Ян Пілсудскі.

*

В попередній частині сего закона в 65 ч. „Н. Зорі“ подано очевидно помилково день, від котрого обовязує цей закон. Закон обовязує від 25. X. 1932.

Можна сказати наперед, що се річ неправдоподібна, щоби моральна культура народу могла бути дуже низька, коли його релігійна культура мимо всяких вагань держиться на певній висоті. (Кардинал Фавльгабер).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Добромильські ювилейні торжества Чина СВВ. Історичний центр католицького відродження нашої країни, колиска обновленого василіянсьокго Чина — добромильський монастир, достойно звеличав многоважну подію, що сталася в його мурах 50 літ тому. Уже домінуючим своїм положенням над містом та недалеким низом, що межує з містом і ширшає відтіль аж по княжий город Перемишль і дальше, був той монастир немов символом євангельського зерна, яке тут зростало, а про яке каже св. Дух, що воно „хоч найменше з усіх насінь, але як виросте, більше від всякої городовини так, що птиці небесні прилітають і мешкають на його вітях“. Те зерно кинув на добромильські ниви Господній сіяч, старець з Ватикану. Ще перед пятьма роками монастир в Добромилі був одна руїна. Нині, після віднови, стан дому навіть кращий від того, що був перед 50 роками. Хто знає, які суми вложено в його віднову, цей зрозуміє, як дуже лежало на серці управі Чина спасти отсі многомовні руїни! Бо і як могло бути інакше? Не будь нині цього дому, розмах сьогорічних василіянських торжеств обниживсяби значно, вони вийшлиби скажім — блідо. Тим, що слідили, з яким темпом ішли тут роботи, стане ясно, якою великою журою господарів було: на дні золотого ювілею Чина, належно ті сумні досі мури прибрати, як годиться такій цінній памятці, матері всіх зреформованих василіянських монастирів. Тому слушно буде, коли скажемо, що сьогорічні василіянські ювилейні обходи мали тут у Добромилі кульмінаційну свою точку На це рідке свято обрано в добромильськім монастирі празник Преображення Господнього, що в обставинах місця вельми удатно символізував вагу і знаменність хвилі. Збагнули це й велику пошану оказали цьому домові перемиський владика, Кир Йосафат, прибуваючи сюди зі своєї резиденції, як також Всесв. о. архимандрит, Д. Ткачук, що аж тепер поспішили з Риму, здавалося, задля самого тільки Добромиля, де були одним із перших, що під проводом ОО. Єзуітів відбули новіціят. Яка важна й конечна ця наша найдальше на Захід висунена станиця, а водночас — усі ті другі розкинені по наших землях, що кажучи мимоходом, живуть з капіталу осьтут зложеного, доказом того небувала досі фреквенція довколичного й подальшого, ба навіть дуже далекого на населення на цім святі. Коли так було глянути на ріжнобарвний килим народу, що заляг був усю площу й припав до могутних стін дому здавалося — що це велелюдна перепросьба синів і внуків за клевети й тяжкі обиди, кидані колись на тії мури; кріпко вірилося, що це сатисфакція за колишні крики й насміхи з тих кращих синів наших, що за покликом св. Духа прямували на добромильську гору, в затиша, на велике жниво. Вони, ті довколичні, неодно ще розказують, богато ще тямлять. І тому прийшло їх тут богато... Була це маніфестація реліг. духа, що промінював колись звідси широко й далеко. Тепер пульсує він тут знову. Доказом цього — хочби теперішний здвиг. Молитовний настрій мас, радість, що прямо била з опалених облич, поважне число каянників, були вимовною ілюстрацією слів, почутих у св. Євангелію: „Господи, добре нам тут бути!“ І дійсно, все склалося на такий стан: маєстатична архієрейська відправа на широкій і гарно прибраній естраді біля дому Божого, злучені хори василіянських клириків, місцевих і лаврівських, що з теплом і розумінням віддали прекрасні церковні мельодії наші, вкінці — напричуд гарна днина. Незвичайне враження на маси зробила проповідь перемиського ігумена Впр. о. Чепіля, на рідку тему — ідею монахізму. З питомою собі легкістю розвинув проповідник оцю важку може для авдіторії тему. Канвою, на якій він нанизував свої думки, грунтуючи їх в чудові десені, були: три сущні монаші обіти, як один з могучих мотивів до морального й суспільного підйому; звідси належне розуміння й цінення тієї преважної проблеми — монахізму. Непорушність і глуха мовчанка, хвилинами відрухові й протяжні відзиви були доказом, які се хосенні й цікаві для простолюддя речі! Нарід зовсім мало з тим обзнакомлений. Свому почуванню і зворушенню під це небуденне свято дали вислів Преосв. Владика аж після св. безкровної жертви, перед уділенням апост. благословення. Це кожний відчув: незвичайний тон і натиск на слова, що могутнім руслом прямо рвалися з грудей і сердець, переповненого вкрай піетизмом до тих, що їх виплекали отсі мури... Підносячи кілька моментів з нашої історії, показав наш Пастир, що васил. Чин був і є рішаючим чинником в історії нашої Церкви й народу, зіницею нашого ока. Закликом горнутися й любити тих своїх рідних, а так заслужених ченців, закінчив достойний Гість свою проповідь, повну правдивої зичливости до Чина. Також Всч. Отці душпастирі своєю численною приявністю піднесли свято, оказуючи тим, що солідаризуються з Чином і щиро радіють з його успіхів, чого речником був Впр. о. декан Маринович з Війська. Святочну атмосферу доповнили й надали їй виразу люде, що їм чи не найбільше завдячують сі мури й вежі серед ліса, як і ті многі, що їх вони видали. Від ОО. Єзуітів прибули сюди краківський провінціял, Впр. о. Конопка і ректор сусідного хирівського научно-виховного заведення, Впр. о. Крижановський, а з ним один 86 літний братчик, якому в часі реформи поручено було матеріяльну сторінку добром. новіціятського дому, де й провів свою золоту молодість. Мило було глянути в розрадувані очі згорбленого старика, як проходжуючись по городі з гуртком васил. клириків, дрожачою рукою показував на хідники, що їх вимірював серед ліщинної гущі, на старезні яблуні й груші, що їх тут насаджував... Він один з тих, що перші сюди прийшли, дожив ювілею василіянського Чина. На тому ж історичному місці зложено публичну подяку цьому Орденові, що вложив тут стільки капіталу, дорощого від золота і срібла. Зробив це перед народом проповідник, Впр. о. ігумен Чепіль, а опісля, при іншій нагоді сам Всесв. о. Архимандрит Ткачук і Впр. о. Протоігумен С. Решетило, в імені галицької провінції Чина. Ціле свято пройшло під знаком глибокої радости й вдяки Господеві за многоважне діло, якого перед 50-ти роками довершено в цім домі, а якого ювілей властиво аж тут відсвятовано. — Особливішим проявом розуміння поваги й місця була чолобитня, яку Всесв. о. Архимандрит телеграфічно зложили Свят. Вітцеві й привіт, що його заслано Впреосвящ. Митрополитові Кир Андреєві, першому свойому після реформи, магістрові новиків. — Б а ч н и й.

Надавання телеграмів в поїздах

В Дневнику Законів оповіщено розпорядок про надавання в поїздах телеграмів до всіх місцевостий в Польщі за оплатою 3.20 зол. за 14 слів найменше. На основі сего розпорядку межимістові розмови мають першенство перед місцевими розмовами. На случай зголошення межимістової розмови, місцеву розмову переривають. Крім того розпорядок усталює, що абонент обовязаний платити за всі розмови, переведені з телефону ним абонованого до межимістового — незалежно від того, хто говорив.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВІЦЕМІНІСТР ЗАКОРД. СПРАВ БЕК виїхав до Румунії й Туреччини, щоби виєднати для Польщі вільний шлях через Чорне Море й Дарданелі.

ЖИДИ З ПОЛЬЩІ В ЖЕНЕВІ виступили проти Польщі. Так пише „Дзєнь Польскі“. Мали се робити посли Грінбавм, Розмарін і Шморак та д-р Зільбершайн.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕРЕВНИЙ КОНГРЕС, другий з черги, зачне свої наради у Відні 8. IX. с. р. при участи 6 держав: Австрії, Лотви, Польщі, Румунії, Чехословаччини й Югославії. Вони мають узгіднити справу деревного промислу і вивозу.

В НІМЕЧЧИНІ дальше рішає провідник катол. партії Центра, бувший канцлер Брінінг. Під його впливом обі катол. партії, Центр і баварська народна партія, підперли гітлерівців при виборі президії парляменту. Таксамо під впливом Брінінга в пруським соймі Центр порозумівся з гітлерівцями.

ПРУСЬКИЙ СОЙМ ухвалив внесок гітлерівців, висказуючий нагану фон Папенові як комісареві Прус, внесок соціял-демократів про скасування комісарського уряду в Прусії і внесок, що звільняє урядників від обовязку послуху державному комісареві.

В ДАНЦІГУ відбувається 4. с. м. великий зїзд гітлерівців, т. зв. „День бронзових сорочок“.

ФРАНЦІЯ ВЕДЕ З СОВІТАМИ важні переговори, котрі переступають рамці договору про ненапад. Совіти роблять Франції небувалі досі уступства.

БЕЛЬГІЯ попала у великі фінансові труднощі. Уряд домагатиметься окремих повновластий від парляменту.

АНГЛІЙСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР БАНКУ Норман переговорює в Нью-Йорку в справі випущення міжнародньої позички на суму 3 і пів мілїярда долярів для ліквідації военних довгів.

В ЕСПАНІЇ заноситься знов на монархістичну революцію. Монархісти заповіли переворот. Між військом кружляють відозви закликаючі до оборони релігії й монархії. Увязнено знов богато визначних осіб.

У ФІНЛЯНДІЇ Ляппівці (тамошні фашисти) обікрали банк, щоби здобути гроші, потрібні їм на процес їх провідників.

В ЕКВАДОРІ РЕВОЛЮЦІЯ. Повстанці заняли столицю Квіто. Урядові війська по 6 год. боротьби примусили їх покинути місто. Вулиці столиці покриті трупами. Втрати в людях по обох сторонах великі. Повстанці згуртувалися в півн. частині краю. Еквадорський міністр війни стягнув до столиці всі військові відділи.

КИТАЙСЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Льо-Вен-Кан заявив, що Китай ніколи не зречеться Манджурії та не віддасть ні пяди землі Японії.

КИТАЙЦІ напали в Мукдені на японський арсенал та летунську військову площу. Мимо того, що Китайці мали навіть танки, Японці відперли всі їх атаки.

КИТАЙСЬКІ ПОВСТАНЦІ напали на міжнародний поїзд під Харбіном. Частину подорожних повбивали, частину забрали з собою. Коло Дайрену напали повстанці на поїзд, що віз визначного японського ген. Гоніо, але Японці їх прогнали.

МАНДЖУРІЯ запротестувала проти заняття большевицькими військами ряду стратегічних позицій на манджурській території. Совітський конзуль у Харбіні тому заперечив.

ПАРАГВАЙ відкинув предложення невтральних держав, котрі мали на цілі полагодити мирно конфлікт з Болівією.

НОВИНКИ

В сім числі „Н. Зорі“ скінчили ми печатати знамениту моногрáфійку Антона Кругельського „Тилявська схизма“. Та моногрáфійка вийде окремою книжечкою і можна її вже тепер замовляти в адміністрації „Н. Зорі“. Ціна її виноситиме приблизно 1 зол. Та праця надається до масового поширення скрізь, де виступають схизматицькі або сектярські аґітатори, бо в тій моногрáфії змальовано весь страшний розвал, який вносить між народ руйнування католицької Церкви.

Величавий відпуст в Тернополі відбувся 28. VIII. с. р. на празник Успення Пречистої Богородиці в церкві при вул. кн. Островського при участи понад 20.000 вірних. Це заслуга оо. Редемптористів, котрі причинилися богато до розбудження реліґійного життя.

У Львові зачинаються Перші Осінні Контракти 25 вересня с. р.

У Львові увязнено адвокатів д-ра М. Бобровського і д-ра С. Попеля та директора „Банку Земян“ В. Ржедзіньского під закидом обману при парцеляції кривчицького ліса.

Заборонили свято „Р. Ш.“ в Товмачи. Влада дозволила тільки на Богослуження, натомість не позволила на похід, промови, концерт і вправи. Тому Комітет зрікся уряджения сего свята.

Шкарлятина ширится в Тернопільщині в селах: Кіпячка, Баворів, Білоскірка, Грабовець та Ігровиця.

В Бучачи увязнено лікаря д-ра Бихліцкого й аптикаря маґістра Дембского за видавання заборонених наркотиків.

В Стрийщині було сего літа 43 діточих садків на всіх 50 сіл в повіті. Стрийщина разом з Дрогобиччиною веде у нас перед в акції діточих садків. Натомість інші повіти не проявили в тім напрямі відповідної активности. Варта перевести докладну статистику наших діточих садків, бо це мірило опіки над дітьми кождого повіту.

Кооперативно-господарський курс в Господарсько-садівничій Школі Т-ва „Просвіта“ в Миловані покінчило сего літа 26 учеників з 22-ох ріжних повітів. Курс тривав 9 тижнів. Предметом навчання були: історія й теорія кооперації, товарознавство, годівля худоби й ветеринарія, орґанізація й контроля молочности, пасічництво, рахунки та українознавство. Учасники курсу — селянські сини, котрі набуте знання використають на піднесення нашого сільського господарства. Такі курси треба уряджувати також зимою по всіх повітових містах, де лише є фахові сили.

Польський уряд призначив 2,616.300 зол. на допомоги для 40.000 безробітних у вересні с. р.

Число безробітних у Польщі виносило з кінцем серпня 187.537 осіб, на 9.155 менше ніж в попереднім тижні.

Зелізнича статистика в Польщі за 1931 р. виказує, що польські зелізниці перевезли м. р. 150 міліонів осіб. Внаслідок зелізничих катастроф погибло 54 подорожних і 180 зелізничників. Крім того погибло 221 осіб, що переїздили через зелізничий тор та зударилися з поїздом. 211 осіб поповнило самовбийство, кидаючися під поїзд, скочивши з зелізничих мостів і т. д. У ваґонах і ждальнях померло 27 осіб. На теренах зелізниці убито 15 осіб.

Замовлення на гітлерівські шапки одержала знов фабрика Яблонського в Познані.

Річник 1909, звільнять з піхотних полків коло 9 і 10 с. м.

Ґергарт Гавпман, знаний німецький письменник, одержав на великім ґетівськім святі у Франкфурті нагороду ім. Ґетого.

Цепелін летить до південної Америки.

Державна годівля коней в Анґлії обходить тепер свій 200 літний ювілей. Підчас ювілейних обходів відкриють великий памятник коня на перегоновій площі. Хто знає замилування Анґлійців до годівлі коней чистої раси, не подивується тому „кінському памятникові“.

Срібло зачинає дорожіти, бо Анґлія хоче влучити певну скількість срібла до своїх металевих запасів на покриття банкнотів. Сприяє тому плянови й Америка, бо вона продукує розмірно богато срібла.

Дуже цікаві висліди зі студій над старими документами в шведських архівах оповістив учений С. Курман. Він пише, що давні Варяги вже тому 1000 літ свідомо і пляново кольонізували східну Европу і наводить на те докази.

Повінь в Новій Зеляндії спричинила великі шкоди. Ріка Мановалю залила 480.000 м² піль і лугів. Затонули тисячі овець. Вода залила дороги і зелізничі тори. Тому комунікація здержана.

Одно дерево з ґатунку „біґ трі“ (дерев велитів) в Америці варт 16.000 долярів. Дерева ті незабаром щезнуть, бо їх дуже винищують.

Приймаю як давніше в моїм Заведенні Дентистичнім при вул. Сикстуській ч. 17/II. від 9—1 і 3—6, — Тел. число 65—73. — **Я. НАСС.** 70 1—4

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Йосиф Логинський,** рожнітівський декан, парох Струтина Нижного, пов. Долина, упокоївся в Бозі 25. VIII. с. р. Покійний належав до дуже працьовитих людей з орґанізаційним хистом і оставив по Собі трівкі памятки Своєї праці в Баличах, Володимирцях, Синевідську Нижнім і в Струтині Нижнім. Помер по тяжкій недузі шлунка, котрої набавився в тюрмі у Бриґідках у Львові по упадку нашої Державности. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АБСОЛЬВЕНТКА Учительської Семинарії у Львові пошукує лєкції на провінції, найрадше у священика, за мірним нагородженням. Інформації уділяє о. В. Лончина, Львів, Жовківська 28.
68— 4—5

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTELiDE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснования 1909.
67 3—7

ПОДЯКА

Щиро дякуємо Всім, що виявили нам співчуття в часі безмежного горя по нежданій втраті нашого Найдорожчого Тата і Діда, бл. п. о. Володимира Карачевського, якого ціле життя було одним невпинним трудом для нас і який був Сонцем у нашім житті. Зокрема дякуємо Вел. о. деканові Стрільчикові й оо. Бахталовському, Борсі, Василині, Вахнякові, Грималюкові, Гуляєві, Книгницькому, Корбутякові, Лабачеві, Луцькому, Осадці, Пісецькому і Скороходові за відпровадження Найдорожчих Тлінних Останків у могилу. Дякуємо Вп. П. послові і меценасові д-рові Окуневському, оо. парохам Пісецькому і Корбутякові і Вп. П. Вітошинському й Василеві Боднарчукові за прощальні слова. Сестрам Служебницям у Городенці Брацтву Церк. Жіночому й Мужеському, Т-ву Апостольства Молитви, Громадській Раді, Школі, Читальні „Просвіти“, Кооперативі і Касі Райфайзена в Чернятині за зложення вінців на гробі, всім Учасникам хору та його дириґентові п. Василеві Боднарчукові за спів у часі похорону, як також дякуємо Всім, що віддали Покійникові останню прислугу. — *Донька і зять, сини і внуки.* 71 1—1

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 17-50

ЦІЛКОМ БЕЗПЛАТНО — ДАРОМ

розіслали ми (згідно з нашим оголошенням) премії слідуючим нашим П. Т. Клієнтам: Павлови Ясіновському, в Пристилові, п. Глубічок Великий, 1 плащ мужеський, Олександрови Залевському в Радивилові, Воєв. Волинь, 1 плащ мужеський, Михайлови Пельчар в Ліщинах, п. Кальварія Пацлавська, Воєв. Львів, 1 плащ мужеський, Марії Вавречко, в Ковалім, п. Скочів, Воєв. Шлеське, 1 плащ жіночий, Марії Галадина, в Білці, к. Нового Торгу, 1 плащ жіночий. На зимовий сезон наша фірма призначила 5 пальт велюрових і три пальта жіночі з футрянними ковнірами для тих, що закуплять низше вичислені комплєти товарів, а іменно:

Ч. 1, ЛИШ ЗА ЗЛ. 9.50

містить: 1 пуллювер спортовий з американським замком при шиї, 3 пари грубих скарпиток зимових, 3 рушники білі вафлеві, 3 хусточки білі до носа, 1 крават шовковий і 1 пару рукавичок вовняних подвійних.

Ч. 2, ЛИШ ЗА ЗЛ. 14.50

містить: 1 пуллювер жіночий вовняний в найновіших взорах жакардових, ушитий після останніх заграничних моделів, 3 пари зимових панчіх „Макко“, 1 турецьку хустку на голову, 3 білі вафлеві рушники, 3 хусточки білі мережковані до носа і 1 пару вовняних подвійних рукавичок.

Почтова оплата кождого комплєту виносить 2 зл. Названі товари висилаємо кождому на листовне замовлення за післяплатою, т. зн. платиться при відборі. Без жадного ризика, бо коли товар не сподобається, звертаємо гроші. Замовлення треба адресувати:

ФІРМА М. ШИФФЕР — В ЛОДЗІ.
Почтова скринка 459.

УВАГА! Листу осіб, що одержали премії в зимовім сезоні, оголосимо в сім часописі. Користайте отже з нагоди, кождий може одержати 1 премію.

Комплєти ч. 3 за зл. 25.50 висилаємо й дальше. 72—1-1

КІНА

КАСІНО: „Волоцюга“ (Льоренс Тібет).
КОПЕРНИК: „Кон і Келлі в Голивуді“.
МАРУСЕНЬКА: „Кон і Келлі в Голивуді“.
МІРАЖ: „Олімпіяда сміху і гумору“ (Пат і Патахон, Льорель і Гарді).
ОАЗА: „Втікач“.
ПАЛЯС: „Любимець богів“ (Еміль Яннінґс і Ольга Чехова).
СТИЛЕВЕ: „Ц. к. фельдмаршал“ (Вляста Буріян).
УТІХА: „Облава“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 **Телєфон ч. 60-04.** 34—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 68 (566). Львів, четвер, 8 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Кракін 405.867.

Страйки --- страйки --- страйки

Всі рафінерії в Бориславі нечинні.

В Бориславі вибух страйк нафтових робітників в усіх копальнях. Тільки в однім „Польміні" страйкує 30% робітників. На другий день прилучилися до страйку також робітники в рафінеріях. Всі рафінерії нечинні. Зі Львова виїхали до Борислава представники ріжних властий.

Італійський страйк у Катовицях.

Дирекції всіх гут у Катовицях заявили робітникам, що не знають, коли їм будуть виплачені залеглі платні. У відповідь на те розпочали робітники т. зв. італійський страйк, т. зн. до роботи приходять але не роблять крім найконечніших річий. Комуністи стараються використати страйк на свій млин.

Страйки в промислі текстильнім.

В Лодзі, в Зґєжу й Александрові кріпшає филя страйків у текстильнім промислі. М. і. вибух страйк у фірми Шайблєр і Ґроман, котра предложила робітникам обнижку платень о 15—20 проц. Страйкуючі не опускають місця праці, але не роблять. Спокою ніде не нарушено.

Безвихідне положення міст у Польщі

Фінансове положення богатьох польських міст прямо трагічне. І так пр. м. Волимін під Варшавою не виплачує платні своїм урядникам вже від 3 місяців, Острів Мазовецький від 5 місяців. Володимир Волинський осягнув рекорд, бо не платить урядникам пенсії вже від 7 місяців. Дає їм лиш зачети по 10—30 зол. Рухомости магістрату Александрова виставлено на ліцитацію тому, що не вивязався зі своїх грошевих зобовязань. Такі вістки подибується в пресі чимраз частіше. Міське самоврядування вимагає основної реформи.

Де найтяжші податки

Як відомо, тягар податку не тоді великий, коли податок великий, бо хто має більший дохід, для того великий податок дрібниця. Статистика виказує, що між державами Польща займає аж 22-ге місце що до пересічного доходу річного на голову (без огляду на вік) 614 зл. Анґлія стоїть на першім місци 3.338 зл., Голяндія на другім 3.320, Данія на осмім 2.430, Німеччина на десятім 2.288, Італія на 14-ім 1.260, Ромунія на 19-ім 835, Литва на 21-ім 646. І мимо того в Польщі припадає на голову 92.3 зл. державних видатків, себто 15 проц. суспільного доходу, в Анґлії 22.3 проц., в Німечині 17 проц. З того ясно, що найтяжші тягарі несе населення Польщі. Се тим дивніше, що Польща розпочала недавно своє істнування без сотика довгу. Найгірше, розуміється, найбіднішим.

Димісія двох міністрів

З Варшави доносять: На засіданні ради міністрів оповіщено димісію міністра скарбу Яна Пілсудского і міністра комунікації інж. Альфонса Кіна. Останній був передтим директором трамваїв у Варшаві й вертає знов на своє старе становище, бо застеріг собі його в 1928 р., коли приймав теку міністра.

Виїзди душпастирів за границю

На підставі обіжника мін. внутр. справ воєвідства будуть прихильно полагоджувати справи пільгових пашпортів для душпастирів, котрі в душпастирських цілях мають виїздити за границю. Подання в справі видачі таких пашпортів має наперед потвердити Центральне Душпастирське Заграничне Бюро, котре знаходиться під управою Примаса Польщі.

„Косьцюл Народови" на Поділлі

Польська преса доносить: На Поділлі, на пограниччі повітів теребовельського і бучацького ширіться між римо-католиками акція „Народового Костела". Наперед захопила вона Петликівці Нові, пов. бучацького, звідси усадовилася в місточку Будзанові (пов. Теребовля). Крім Будзанова, де осів „ксьондз Народового Костела" Перковский, агітація дійшла до с. Янівської Слобідки, недалеко Янова, місточка в теребовельськім повіті.

Б. віцеміністр гіпотечним писарем

З Варшави доносять: Б. віцеміністр справедливости Сьвйонтковский перенесений в стан спочинку з днем 1 вересня с. р. Рівночасно іменовано його гіпотечним писаром при городськім суді в Лодзі.

Вибух амуніції під Букарештом

В арсеналі амуніції, котрий знаходиться в фортифікаційнім поясі Букарешту, наступив страшний вибух. Числа жертв з жовнірів стаціонованої там залоги не подають. Вибух складався з цілого ряду експльозій і був такий сильний, що населення в Букарешті огорнула паніка. В богатьох домах вилетіли всі шиби. Кажуть, що вибух спричинила велика спека.

Політичний процес у Львові

У Львові зачався в понеділок перед судом присяглих політичний процес проти 6 Українців, обвинуваченых за головну зраду. На лаві обвинуваченых засіли: 1) журналіст Зенон Пеленський, 2) журналіст Осип Бойдуник, 3) д-р Юліян Вассіян, 4) студ. Стефан Ленкавський, 5) журналіст Олекса Бабій і 6) журналіст Евген Зиблікевич, тепер співробітник катол. орґану „Бескид". Боронять адвокати: д-р Біляк, д-р С. Шухевич, д-р Старосольський, д-р Ганкевич і д-р Назарук. У хвилі коли замикаємо число вирок ще непроголошений.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ — а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЩО ТАКЕ „КУЛЬТЗВЯЗОК"?

З приводу розстрілу б. конзуля Юрія Лапчинського.

Пишуть нам: Цими днями принесли часописи коротку вістку про розстріл у Харкові б. львівського конзуля СССР, Юрія Лапчинського. Сумно скінчив цей головний провинник радянофільства в нашій суспільности; скінчив як усі виидніші члени „Вокса", Ольденбурґ, Ігнатієвський і богато інших. Мурин зробив своє, мурина можна нагнати. Впрочім це зрозуміле: бо як можуть — навіть большевики — вірити Юдам?

При тій нагоді варт розглянути, що це за установа, той „ВОКС".

„ВОКС" початкові букви назви установи „Всесоюзное Общество Культурной Связи с Заграницей". Осідок Вокса в Москві, в тім самім будинку на Лубянці, де й Ґ. П. У. „Українська" філія Вокса в Харкові, вул. Садово-Куликівська, має назву „Всеукраїнське Т-во Культурного Зв'язку з Закордоном". Голова Вокса жінка Каменева-Розенфельда з дому Бронштайн. Це жінка образована, все елеґантно одягнена, товариско огладжена. З вигляду принадна. Має вона великі звязки з ліберальними інтеліґентами закордоном СССР і через них зуміла зорґанізувати осередки Вокса в несовітських державах. Ті товариства ловлять безхарактерних, ласих на славу й грошики інтеліґентів-інтелектуалістів, щоб опісля при їх помочи здезорґанізувати їх суспільности на радянофільське безобразіе.

Грунт для таких осередків Вокса приготовляють люди в роді Лапчинського (номен—омен!). Вони навязують знакомства з виднішими (а потребуючими...) людьми зпоміж інтеліґентської верхівки, спершу „приязними розмовами" (з ікрою). По взаїмнім „пізнанню" лапчинські починають роздавати титули академиків і т. п., пенсії, котрі по якімось часі перестають виплачувати, прим. О. Кобилянській та давати грошики на всякі радянофільські орґани. Незабаром твориться біля лапчинських ціла тічня прихильників таких „культурних звязків" зі С. С. С. Р., як от прим. у нас родина А. Крушельницького, ну й починається орґанізоване розкладництво своєї суспільности „радянофільством". Лапчинські працюють усюди, не тільки між Українцями; їх філії є у Варшаві, Львові й Катовицях, Берліні, Лондоні, Брюсселі, Парижі й і. великих містах. Остання пригода з пацифістично-комуністичною відозвою театр. режисера Л. Шіллера у Львові це теж певно виступ Воксівця. На „культурний" гачок Вокса ловиться багато дурників, а ще більше безхарактерних одиниць, ласих на грошики і посади. Є між Воксівцями навіть досить богато видних одиниць, як от американський сенатор Бораг, лорд Понсомбі, франц. письменник Ромен Роллян, жидівський фізик Айнштайн і б. і. Всі вони зорґанізовані в заграничних філіях Вокса, які мають нераз ріжні „приємні" назви, відповідно до степеня снобізму даного народу. От коли прим.

українська філія має приємну для всякого нашого націоналіста назву „Всеукраїнське Т-во Культурного Звязку з Закордоном“, то вже переклад назви того самого Т-ва навіть на його офіціяльних блянкетах по французьки виглядає „розширено“: „Association Ucrainienne pour relations scientifiques et intellectuelles avec l'etranger“, т. зн. Українцям імпонує назвою „всеукраїнський“, а Французам словом „scientifiques et intellectuelles“...

Всякі сноби з псевдо-інтеліґентської верхівки легко летять на гачок Вокса, по большевицькому скороченні в „новій українській“ мові зветься він „Культзвязок“. Тимбільше, що ті філії Вокса, це звичайно офіціяльно признані „культурні“ орґанізації...

Вокс орґанізує також для показу прогулки інтеліґентів на Радянщину, де аґенти Ґ. П. У. показують заграничним снобам мягкі подушки, обильний харч та всякі інші блага СССР. А що ті сноби не розуміють звичайно по московськи, то Воксові легко їх обманути. Впрочім „прогульковців“ беруть аґенти Ґ. П. У. так, що жадні нарікання згл. представлення правдивої долі горожан СССР. ніяк не дійдуть до „культурного“ вуха прихильників Совітів...

Має Вокс закордоном при консулятах також відділи пресової пропаґанди. Ті відділи печатають бюлетини для ґазет, у яких захвалюється СССР., пересилають знимки, зображаючі „розмах техніки й розбудову“ СССР, визичають радянофільські фільми і т. п.

При тій нагоді Вокс, якого звязок з Ґ. П. У. очевидний, старається довідати „культурним“ робом про речі, потрібні Ґ. П. У. Коли „інформатор“ Вокса дурний, то виходить часами справа а ля Юрченко, колиж він дотепний і мовчаливий, то може дістати ґарну посаду в якімсь журналі...

Як бачимо Совіти пішли на розумне ловлення риб у мутній воді, зовсім як західні масони. Біда тільки, що час від часу зловлять якогось чоловіка, що надто з маслом на сонце лізе... Ну, але де дрова рубають, там часом і... клішу збити треба.

Вкорочення обезпеченевих прав

умових робітників.

Правляча Рада „Звьонзку Працовнікуф Умислових“ радила над справою вичерпання обезпечених фондів на випадок браку праці. У висліді предложено мін-ству праці й суспільної опіки такий проект збільшення сих фондів: 1) Вкладки, плачені умовими робітниками, підвищується о 2%. 2) Допомоги безробітним обнижується о 16% з приміненням прогресії від 5 до 25%. 3) Обнижується підмоги для сезонових умових робітників і тих безробітних, що виїзжають за границю. Крім того проектується або затягнути позичку для емеритального обезпечення або продовжити протяг часу, що управнює до побирання підмог з фонду обезпечення на випадок браку праці з 6 на 9 місяців. Се предложення є лиш матеріялом для згаданого міністерства. Воно предложить соймови свій проект у тій справі. — Найлучше булоб вернути до давної випробованої системи приватних обезпечень в товариствах, котрі добре функціонували і ніколи не жалувалися, що не стає їм фондів.

Важна зміна в судівництві

З днем 1 січня 1933 р. на території цілої Польщі увійде в життя одностайне екзекуційне право. З тим днем суди перестануть сповняти екзекуційні чинности і будуть їх сповняти „коморники“, як се було в давній Росії.

Присилайте передплату!

КРИТИКА БОЛЬШЕВИЗМУ

Повна невдача большевицького суспільного ладу.

2) Ділання большевизму в теперішнім світі основується головно на обітниці, що він в силі усунути всі катастрофальні наслідки ліберального капіталізму. Большевики часто покликуються на те, що одинока Росія не має безробіття, але при тім старанно закривають перед масами обставину, що доля робітників в большевицькім „раю“ безумовно гірша, як безробітних їх товаришів у небольшевицькім світі. Большевики обіцюють мученому людству, що вони в противенстві до капіталістично-імперіялістичних стремлінь буржуазії, усунуть загрозу війни[2]). Тому в критиці большевизму не можна поступати в той спосіб, щоб лиш боронити існуючий стан, а большевизм уважати загрозою і руїною нинішних суспільних відносин. Особенно католики й священики мусять стеречися, щоб у боротьбі з большевизмом не являлися як оборонці нинішного суспільного ладу. Належить з цілим натиском підчеркати, що теперішний ліберальний капіталістичний лад противиться і католицьким суспільним поглядам і що він несправедливий з огляду на неправильний і нерівний поділ матеріяльних дібр. „Осссерваторе Романо“ в одній статті подає як причину нечуваної большевицької хули, неначе Христос стає заборолом кривди й недолі мілионів визискуваних робітників і вбогих людей, що католицькі круги за мало рішучо виступають за справедливим суспільним ладом. Се підносить також Св. Отець в останній Енцикліці „Карітате Хрісті“, а ще ясніше ставить ту проблему в Енцикліці „Квадрагезімо анно“. Тому булоб фальшиво на основі непримирення большевизму з усякою релігією та його дійсно жахливих наслідків у практиці, приписувати його утопії лиш негативне значіння; що большевизм се чорна зла сила у прочім здоровім хоч не досконалім суспільнім орґанізмі. Ні, на большевизм треба глядіти як на суд над теперішним суспільним ладом, се відслонення його смертельних ран, на які довгі часи мало хто звертав увагу. Колиб 40 літ тому назад провідники народів і суспільні діячі були серіозно примінили суспільні засади, які поставив Папа Лев XIII у своїй безсмертній Енцикліці „Рерум новарум“, нині певно большевизм не загрожувавби світові, не булоб ні кризи, ні безробіття, а може й булоб можна оминути світову війну.

Хоч у фільософії матеріялізм нині поконаний на цілій майже лінії, то в практиці остав він головно в економії й політиці. Котра держава числиться в політиці з Божим законом? В політиці закон се фізична сила а в дипльоматії перехитрення противника й вихіснування союзника; в господарстві знова панують неограничена конкуренція, підступ, хитрість і визиск робучих мас. Тому большевицький матеріялізм мусів зробити враження в світі. Се наслідок політичної кризи, яка ясно виказала, що в політичнім життю народів не мають жадної вартости так крикливо проголошувані кличі: братерства, рівности й свободи. Сій кризі товаришить друга, ще жахливіша кріза, господарська, вона виказує, що цілий господарський лад не в порядку, коли помимо надпродукції маси голодують. В Бразилії затоплюють і палять мілioни сотнарів кави, горять маґазини бавовни, пшеницю нищать, а рівночасно в тих самих державах мілioни безробітних не мають ні хліба, ні одягів. Це все вихісновують большевики з дійсно демонською хитрістю і переконують маси, що їх систем може привести рівновагу й суспільний лад. Большевизм для своїх цілей уміє знаменито вихісновувати також політичні змагання поневолених народів і являється їм неначе спаситель; головно він ділає в Азії між Китайцями й Індийцями та в інших кольоніях, де европейські держави поступали дійсно з нечуваною нераз брутальністю, насильством, ложею, вихісновуючи тубильців з нечуваним цинізмом та безоглядністю. Це все тепер відкривають большевики й у їх руках се знаменитий засіб до аґітації, що у великій части їм удається.

Тому в боротьбі з большевизмом треба людям збаламученим і перенятим большевицькою утопією вперед виказати всі неудачі сеї системи й неможливість виконання її. Найлучший доказ се якраз противні висновки й факти в самій большевицькій Росії. Заразом одначе треба виказати рани, які завдає суспільним відносинам ліберальний капіталізм, звіринний націоналізм та безоглядний, варварський імперіялізм. Лише примінення Божого евангельського й природного закона в публичнім економічнім і політичнім життю народів може принести й певно принесе направу економічного ладу, повну рівновагу суспільних відносин, запевнення мира, свободу й розвій усіх народів.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

[2]) Клич світового мира у большевиків обчислений виключно на пропаґанду їх ідей. Мало котра буржуазна держава так узброєна як СССР. Паризька часопись „Корресподан“ з 25. 5. б. р. на основі статистичних даних подає такий стан узброєння у большевії: Військова служба у мущин обовязує від 19—40 р. життя. Військове вишколення тревае 2 місяці; головно університетська молодь дістає основне військове приготування. До активного війська належать всі мущини від 20—25 р. життя. Час служби в піхоті виносить 2 роки, в прочих родах війська 3 роки. Обовязуюча система рекрутації дозволяє, що кождого року військове вишколення дістає 800.000 жовнірів. Теоретична сила большевицької армії виносить 16 мілioнів. З того піхоти 70 дивізий у 21 корпусах; кінноти 4 корпуси; технічні війська 38 полків; летунських апаратів 2.500, а з кінцем пятилітки має се число подвоїтися; маринарка розпоряджає 200 гідроплянами. Укриті корпуси се: ҐПУ, військова гранична сторожа, відділи для охорони фабрик і зелізниць. (Гл. „Шенере Цукунфт“ ч. 41 з 1932 р.).

Що діється на Поліссі?

„Ґазета Поранна“ (ч. 10046) доносить: В останніх днях в певній частині заграничної преси появилися неправдиві вістки про вжиття великої скількости війська для здавлення заворушень на Поліссі на національному тлі і про велику скількість жертв серед місцевого населення. По урядовим даним ся справа представляється так: В липні ґрасувала в камінь-коширським повіті шайка зложена з кількадесяти бандитів. Вони нападали в рабункових цілях на місцевих жидівських купців і напали також на православний монастир в Мільці. Скріплені орґани безпеки здавили діяльність банди, зловили справників і запобігли дальшим нападам. По кількох днях енергійної праці в терені, хоч дуже тяжкої, увязнено кількадесять людий, підозрілих у бандитизмі зглядно в співучасти з бандитами. Дві особи віддано навіть під наглий суд. Комуністична партія взяла діяльність бандитів на свій рахунок, представляючи її в своїй літературі як повстання місцевого населення проти польської влади й намагалася використати бандитську акцію для своїх цілий. Таке представлення справи зовсім не відповідає дійсности, бо місцеве населення в дуже богатьох випадках помагало властям безпеки і причинилося до зловлення бандитів. Неправдиві вістки подані частиною заграничної преси походять з жерел, котрим видно залежить на тім, щоби на Поліссі запанували такі власне відносини. — Вісти про події на Поліссі принесла в такій формі вся польська преса.

В країні доляра

Кримінальна комісія стейту Нью-Йорк обчислила, що населення Америки платить бандитам і пачкарям 12—18 міліярдів долярів річно, т. зн. менше-більше п я т у частину всего національного доходу! Для порівнання треба зазначити, що державні податки виносять лише половину цеї суми. Головний „заробок“ бандитів це т. зв. „рекетірінґ“ (racketeering). Се рід „податку“, який накладають бандити на промисл, торговлю і богатих людий, ґварантуючи їм за те безпеку їх майна, „справедливий“ розділ замовлень, поборювання нескартелізованої конкуренції, обмеження страйків, унеможливлення саботажів і т. п. Тут може бути „рекетірінґ“ будівельний, котрий промисловцям „дає дозвіл“ на виконування робіт. Тим, що не хочуть платити „податків“, перевертається руштування, нищиться в ночі будівлю, розганяється робітників або намовляється їх до страйків. „Рекет“, що живе з кравців, визначує їм улиці, котрі вільно їм обслугувати. Кравець, котрий приймає роботу не зі свого округа, наражується на це, що його післанцеви може „хтось“ виляти на пакунок трохи сіркового квасу. Друга рубрика се пачкарство алькоголю. Тут маємо до діла зі знаменито зорґанізованою „торгівлею“, що обертає міліярдами долярів. На сірім кінці стоять рабункові напади, поривання дітий, крадіжі. Тут „працює“ бандитський пролетаріят, бідний і зле зорґанізований. З тих сфер найбільше походить кандидатів до електричного крісла. Інакше представляється суспільне положення пр. пачкаря алькоголю. Провідники банд в роді Аль Капоне це міліонери. Їх знає ціла Америка. Всі знають, чим вони займаються, але ніхто не може їм доказати злочину. Славний Аль Капоне сидить в тюрмі за... незаплачені податки. А чейже американська влада знає, чим він займається. Власти вважають, що се морально налоЖити доходовий податок від пачкарства. Кому тамошний світогляд не міститься в голові, цего переконується револьвером або найчастіше доляром. Сей аргумент зрозумілий і для суддів і для прокураторів і найбільше для поліцаїв. Америка недужа морально і політично. Вільний горожанин тої республики незалежний у відношенню до Гувера, чи поліцінта, в практиці жалюгідний невільник першого ліпшого драба, узброєного в револьвер або кастет. Американська політична свобода довела до відносин, що нагадують часи середновічних равбріттерів. Ніхто не певний ні свого майна, ні зарібку, ні життя власного чи своїх найблищих. З другої сторони давить його тягар капіталу, нагромадженого в руках малої горстки міліонерів і міліярдерів. І так „вільний“ горожанин стає безвільною іграшкою, політичним предметом не підметом, нужденним робочим волом. Америка переживає господарський, політичний і моральний розстрій. Ні одна з публичних установ не видержала там проби крізи. Цілість стає якимсь суспільним мряковинням, з котрого ведуть невідомі дороги до висвободження. Американський нарід найде той вихід. Та коли це станеться, годі відгадати. Сьогодня видно лише сили, що поглиблюють там страшний хаос.

Отверте письмо
кн. Віндішґреца

Румунський орґан „Адеверул“ доносить: В р. 1925 засуджено в Будапешті князя Віндішґреца на 7 літ тюрми за фальшування французьких 1000-франкових банкнотів. Тепер він відбув свою кару й оповістив отверте письмо до угорського правительства. В нім пише, що печатання французьких фальшивих грошей відбувалося в картоґрафічнім інституті за відомом і навіть з ініціятиви угорського уряду. На просьбу того уряду він взяв на себе всю вину, щоб заощадити скандалу правительству Рідного Краю. Одначе правительство не додержало того, що йому обіцяло за його жертву. Правда, з армії увільнено його з ранґою полковника, та поза тим в нічім не одержав задосить учинення. Тому прилюдно вимагає справедливости.

Домагання Німеччини
в справі зброєння

В ноті врученій німецьким міністерством загран. справ французькому амбасадорові в Берліні Німеччина домагається: 1) Зміни теперішнього статуту райхсвери, котрий передбачує на підставі версайського договору 12-літню військову службу, 2) привернення получення обовязкової служби зі службою міліційною, 3) утворення 300.000-ної армії, 4) задержання тяжкої полевої і надбережної артилерії, 5) задержання танків (повзів), 6) військового летунства без обмежень, 7) утворення школи військових пільотів, 8) розбудови военної маринарки через збільшення скількости кружляків, панцирників і підводних лодок, 9) укріплень здовж границь Німеччини, 10) будови 35 фабрик военних матеріялів. Французька преса остро виступає проти сих домагань Німеччини.

Европа і світ
не можуть думати про мир

Провідник Сталевого Шелома Дістерберґ заявив на пресовій конференції, що ся орґанізація стремить до привернення суверенности і рівноправности Німеччини з іншими державами. Слова б. цісаря Вільгельма, що для нього не істнують партії лише Німеччина, мають сьогодня таке саме значіння як в липні 1914 р. Доки Німеччина не приверне собі рівних прав з іншими народами, заявив Дістерберґ, Европа і світ не можуть думати про мир.

Дієти за службові подорожі

Розпорядок мін. скарбу признає кромі звороту коштів подорожі отсі дієти державним урядникам в часі подорожі: Премієр міністрів і маршалок 80 зл., денно, міністри, голова Найв. Контр. Палати та презеси Найв. Суду й Н. Адм. Трибуналу по 60 зл. Дальше йдуть ґрупи держ. і військ. урядн.: II-а ґрупа 30—25 зл., III. і IV. — 20 зл., V. — 15 зл., VI. — 12, VII. — 10.50, VIII. — 9.50, IX. — 8.50, X.—XIII. від 13 до 16. 4 зл. Судді і прокуратори в трьох окремих ґрупах беруть по 25, 20 і 15 зл.

Маленький фейлєтон

Хемія заздрости

Берлінські фізіольоґи, професори Віктовер, Шерінґер і Бай устійнили, що кров осіб, котрі виявляють познаки непогамованої заздрости, має в собі ненормальну кількість йоду. Таким чином устійнено звязок між заздрістю, як психопатольоґічним станом і хемічним складом крови. У деяких заздрісників обох полів берлінські вчені найшли йоду на 50% більше від нормального стану. Це відкриття позволяє через аналізу крови устійнити, чи дана особа належить до заздрісників. Можливо, що наука винайде спосіб обнизити скількість йоду в крови до нормального стану. Побільшення кількости йоду в крови поясняють розстроєм діяльности деяких внутрішних желєзів. Наскільки заздрість можна в собі гамувати силою волі, не устійнено.

Часто занедбуємо чемне поведення з людьми. А прецінь воно дуже важне як для мущин так і для жінок. Чемне поведення се тінь чесноти. (Сидней Сміт).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Посвячення церкви в Бонишині. Склонити голову треба перед тим, хто серед труднощів не віддається безділлю, але поборюючи їх, скорим кроком йде вперед. Це зробити треба перед одиницею, на те заслугує й загал, бо в противностях блестять характери, а вони найкраща вартість людини. Так поступити мусів кожний, хто був у неділю 28. VIII. с. р. на посвяченні церкви в Бонишині. Се маленьке село, дочерне парохії Хильчичі, в золочівському деканаті, підчас загальної нужди й крізи, при спеціяльних труднощах з відомої сторони, зуміло добровільними датками поставити величавий храм, що не лише є гордістю й окрасою Бонишина, але доказом і зразком для інших парохій, що може зробити добра воля. А це треба піднести й особлившим способом підчеркнути ще й длятого, що село Бонишин, як і сусідне Хильчичі, виставлене на агітацію протестантських сект і сильну польонізаційну акцію. Нічо дивного, що на торжество посвячення зявилося велике число вірних з дооколичних парохій зі своїми оо. Парохами, а з близших сіл з процесіями. Загостили також Їх Преосвященство Йоан, щоби довершити обряду посвячення, відправили архієрейську Сл. Божу й горячими словами при кінці торжества підчеркнули привязання до віри й обряду в Бонишинців, вказуючи на опіку Пречистої, якій храм посвятили. Гарну проповідь, глибоку змістом і по ораторськи виголосив о. совітник Марків, парох Княжа. В торжестві взяла участь дута орхестра з Ляцького, яка спішить радо там, де ходить о звеличання релігійного чи національного свята. Велику заслугу в тім правдиво Божім ділі положив о. Василь Км. (дальші букви назвиска нечиткі), завідатель Хильчич, що цілий час будови служив своєю радою й загрівав до витревалости в тяжкому ділі. Яке чувство горіло в серцях присутних вірних, нехай посвідчать численні св. сповіди, Причастія й горячі молитви, які крізь сльози линули з тисячів уст перед престіл Всевишнього з подяку за довершене діло. На кінець маленька рефлексія. якої годі було не зробити кожньому учасникові, коли перенісся думкою кілька кільометрів на схід, у місто Золочів. І тут йде підпольна скрита, протестантська акція, і тут сильна латинізація, що забирає жертви, не лише між тими, що в держави шукають за щоденним хлібом, але й у незалежних матеріяльно селян, що належать до Золочівської парохії, — а однак нема душі, що взялабся до бідної золочівської церкви і привела її до вигляду, належного Божому домови. Не помилюся, коли скажу, що нема, бодай при головніших улицях в цілому Золочеві, більше обдертого, так зовні як унутрі дому, як згадана гр. кат. Церква. А чейже сім тисяч з половиною душ може спромогтися на віднову старої церкви, коли 320 душ в Бонишині протягом чотирьох літ добровільними датками поставили нову церкву. — С в я щ е н и к і з з о л о ч. д е к а н а т у.

Новий представник Литви при Ватикані. Св. Отець приняв на пращальнім послуханню литовського посла при Ватикані Льозарайтіся, котрого наслідником став Крагініс. В звязи з тою зміною панує в Римі переконання, що дипльоматичні відносини Литви з Римом значно поліпшилися, наслідком чого посла Ватикану в Ковні Арата іменує Св. Отець нунціем на Литві.

Загальні збори союза німецьких католиків станиславівського воєвідства відбулись недавно в Станиславові. „Дас Нае Райх“ підчеркує сильне привязання до матірного пня серед розпорошених по східній Галичині німецьких селян-католиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КРАКІВСЬКИЙ „ЧАС“ (ч. 199), полемізуючи з ендецькою „Газетою Варш.“, стверджує, що Польща „досі ще не має жадної позитивної програми розвязки проблеми національних меншин особливо, коли ходить про українську справу“.

ПОЛЬЩА Й СССР вимінюють частину політичних вязнів. На підставі сеї виміни верне з льохів чрезвичайки 40 вязнів, між ними 13 священиків.

СОЙМОВИЙ КЛЮБ ПОЛЬСЬКОГО „СТРОННІЦТВА ЛЮДОВ“-ОГО відбув у Варшаві нараду. Промовці ствердили зріст впливів сеї партії на селі і заповіли рішучу опозиційну поставу послів і сенаторів сеї партії на найблищій парляментарній сесії.

ВІТОС висказався за тим, щоб опозиційні посли зробили сецесію з сойму, бо все одно не можуть в нім нічого осягнути.

ЗАГАЛЬНЕ РОЗБРОЄННЯ АБО СВОБОДА ЗБРОЄНЬ. Данський часопис „Політікен“ пише: Останню ноту німецького уряду в справі рівноправности у збройних треба вважати дипльоматичною офензивою проти Франції та проти односторонного примінювання версайського договору. Виступлення Німеччини з Союзу Народів булоб катастрофою для европейської політики. Німеччина ставляє великодержавам до вибору: або загальне розброєння, котре обовязувалоб усіх однаково, або свобода збройонь для Німеччини. І хтож мігби перешкодити Німеччині у здійсновању сего домагання? — запитує „Політікен“. Велике питання, чи Франція пробувалаб вхопити за зброю. А колиб це й наступило, — то питання, чи Франція побідилаб. Вона булаб відосібнена зі своїми малими васалями. Ні Анґлія, ні Італія не виступилиб тепер проти Німеччини.

КОМІСАРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРУСІЇ замінило кару смерти 5-м гітлерівцям, котрі убили польського комуніста Пецуха, на кару досмертної вязниці. Окрім того прийде здається до ревізії того процесу.

ФІНАНСОВИЙ КОМІТЕТ СОЮЗУ НАРОДІВ зачне свої наради в Женеві 15 вересня с. р.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вручило французькому амбасадорови в Берліні ноту з домаганням рівности у збройонню і права зміцнення укріплень на східній і західній границях Німеччини.

НІМЕЦЬКІ ДИПЛЬОМАТИ в Парижі, Лондоні, Римі, Москві, Токіо, Варшаві, Відні й Полудневій Америці будуть незабаром заступлені новими.

В ЛОТВІ приготовляють зміну конституції. Президента мають вибирати всенароднім голосуванням. Він матиме значно скріплену владу, подібно як у Злуч. Державах Півн. Америки.

В ЕСПАНІЇ увільнено з тюрми редактора катол. монархістичного щоденника АБЦ і ще кількох визначних монархістів.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІВН. АМЕРИКИ зажадають на світовій господарській конференції знесення цлових баріер. Внаслідок постанов оттавської конференції торговля Злуч. Держав утратить 100—300 міліонів долярів річно.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЯПОНІЇ оповістило, що в пристані Порт Артура створить морську базу для оборони манджурського побережжа і що на присутність воєної фльоти Америки на Спокійнім Океані не буде звертати жадної уваги.

ЯПОНІЯ розпочала переговори в справі військового союзу з Манджурією.

НОВИНКИ

Господарське положення Польщі, як твердить звідомлення „Банку Краєвого Господарства“, в останнім часі трохи поліпшилося. Збільшилися дещо торговельні обороти і продукція промислів гірничо-гутничого та текстильного.

Виноград значно подешевіє, бо обнижено мито на нього. Сподіються збільшених транспортів сего товару з Угорщини, Румунії, Югославії, Болгарії й Італії.

Еміґрація до Уруґваю зовсім здержана, без огляду на те, чи хто має афідейвіт чи не має. Тільки особам, що їдуть туди І кл., вільно їхати або люди, котрі викажуться контрактами праці, виставленими в Уруґваю.

Місто Городенка має 600.000 зол. довгів при річнім буджеті 292.000 зол.

Інвалідські ренти мають обнизити в Польщі з днем 1 жовтня с. р. від 12 до 30%.

В Румунії 60 процент копальняних робітників утратило працю. Катастрофи на деннім порядку.

У Вроцлаві (Бресляв) збанкротувала велика соціялістична кооператива, котра мала 15.000 членів. Причина: надужиття урядників. Вісім з них відповідатимуть перед судом за спроневіреня.

Ленінград має тепер 2,815.000 мешканців, яких число більшає з кождим місяцем. Згідно з пляном „пятилітки“ Ленінград в 1937 р. повинен мати 3,500.000 мешканців. Останними місяцями зросло населення Л. на 600.000 осіб.

Матерії, що не друться вироблятимуть в Анґлії. Один анґлійський хемік в текстильній фабриці винайшов такий розчин, в котрім замочені матерії зовсім не друться. Ті анґлійські матерії випруть зі світових ринків матерії всіх інших країв.

Замордовано штилетом визначного члена ГПУ Суґліцкого підчас переїзду міжнародним поїздом з Москви до Берліна. Слідча комісія знайшла його мертвого зі штилетом у серці. Замордованому зрабовано дуже важні документи і готівку.

Ціни сирівців підскочили на біржах в Лондоні, Ліверпулю, Ню-Йорку і Шікаґу. А саме піднеслися ціни бавовни, пшениці, міди, цинку й олова.

До кипячої води в баняку впала 5 літна дочка Амалії Гамберової у Львові на Ялівці. По дводневних муках дитина вмерла в шпиталі. Поліція зробила донесення на родичів за брак опіки над дитиною.

Дивний феномен. На польсько-українській етнографічній границі коло Томашова показалася на небі коло 9-ої год. веч. огниста куля, що летіла з полудня на північ. Мала хвіст і сине світло. По кількох секундах присла, опісля чути було сильний гук.

Боротьба зі злочинністю. Міністерство справедливости Злуч. Держав закладає у Вашинґтоні т. зв. „Клірінґ гавз“ (дім вияснень) для утотожнення злочинців всего світа. В тому інституті будуть збірки не лише відтисків пальців соток тисячів злочинців, але також їх життєписи. Уряд Зл. Держав порозумівся з урядами понад 20 держав і заключив з ними договори в справі вимін документів про злочинців.

В замку Коромпа, в Чехословаччині (власність ґр. Марії Хотек) відкрили 30 незнаних досі образів Леонарда да Вінчі, Тіціяна, Рубенса, Тінторетта, Мурільо, Гольбайна й інших найславніших малярів.

Водопроводи будували старі Римляни так трівко, що їх можна вживати по 2.000 літ.

Світова вистава у Варшаві має відбутися 1943 р. з приводу 25-ліття самостійности Польщі.

На підставі нового закона польські власти замкнули німецьку „Коніцер Прогімназію“ в Померанії.

Німець Карло Шміц змалював в одній своїй статті незвичайно плястично положення нім. народу. М. і. пише він так: „Щоби пізнати точно положення якогось народу, не вистарчить перейтися по головних улицях важніших міст..., але треба пізнати умовини одиниць, що разом дадуть образ долі цілого народу“. Стаття написана для Французів.

100 нащадків оставила по собі Марта Уотсон в м. Данвіль, що померла у 89 р. життя.

В Бібліотеці Акад. Наук в Петербурзі відкрили поверх 200 летючок і ріжних инших печатаних матеріялів з часів вел. французької революції, досі зовсім незнаних.

Дня 1 вересня б. р. відкрито в Станиславові, при вул. **Сапіжинській 10** Український Магазин взуття під фірмою **„КОМЕТА“.** Магазин заосмотрений у великий вибір усякого рода взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Шановне громадянство Станиславівщини просимо оглянути наші вистави. 73—1-2

Біржа

ГРОШІ. Доляр ам. 8.92 зол.

ЗБІЖЖА. Ціни льоко Підволочиська: Двір. пшениця 25—25.50; селян. пшениця 22.50—23; двір. жито нове 14.25—14.75; сел. жито 13.75—14; ячмінь на мливо 11.25—11.75; житній ґрис 6.25—6.50; пшен. ґрис 7.25—7.50; пшен. мука 46—46.50; люксувова мука 50—50.50; жит. мука 29—30. Ціни льоко Львів: Сел. овес 10.50—11; гречка на мливо 12.50—13; каша гречана 27—29; просо 12.50—13. Пшениця, ячмінь, овес, гречка дешевіють, жито вдержується в ціні. Тенденція назагал знижкова. Великі обороти.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ платив кооперативам дня 5. IX. 1932 за експ. масло 2.80 зол., за літру молока 19—20 сот., за літру сметани 0.90 зол., копу яєць 3.60 зол. Тенденція звижкова.

ЖЕРТВИ

Гр. кат. Уряд парох. в Борщеві зл. 12 на фонд Укр. кат. преси.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 18-50

АБСОЛЬВЕНТКА Учительської Семинарії у Львові пошукує лєкції на провінції, найрадше у священика, за мірним нагородженням. Інформації уділяє о. В. Лончина, Львів, Жовківська 28.
68— 5—5

КІНА

КАСІНО: „Волоцюга“ (Льоренс Тібет).
КОПЕРНИК: „Пекло жінок“.
МАРУСЕНЬКА: „Пекло жінок“.
МІРАЖ: „Олімпіяда сміху і гумору“ (Пат і Патахон, Льорель і Гарді).
ОАЗА: „Втікач“.
ПАЛЯС: „Рік 1914“.
СТИЛЕВЕ: „Ц. к. фельдмаршал“ (Вляста Буріян).
УТІХА: „Пригода в нічнім експресі“.

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 69 (567). Львів, неділя, 11 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам.-доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Кракін 405.867.

Марево війни на Далекім Сході

Загрожує Анґлії відірванням доміній.

Кореспондент „Еко де Парі“ доносить з Лондону: Тут з великим занепокоєнням приглядаються розвиткови подій на Далекому Сході. Панує переконання, що Японія незабаром нападе на північний Китай. Японці закладають вже в Порт-Артурі військову базу. Це уможливить Японії боронити побережжа Манджурії. Передбачуючи неприхильне становище СССР, Японці хочуть опертися о Хабаровськ і таким чином перетяти полученння між СССР і Сибіром та надморськими провінціями. В Лондоні бояться, щоби поступування Японії не викликало конфлікту також з Америкою. Анґлія мусілаби тоді збільшити свою фльоту, щоби ратувати загрожений авторитет. В разі японсько-американського конфлікту Канада, Австралія і Нова Зеляндія, занепокоєні амбіціями Японії, получаться з Америкою, без огляду на те, яке становище займе Анґлія. Тим пояснюється, кінчить „Еко де Парі“, поспіх, з яким Анґлійці викінчують тепер морську програму і будову бази в Сінґапурі.

Селяне бойкотують Варшаву

Хочуть обнизити торгові оплати.

Крак. „Час“ доносить: „Союз Рільників“, що находиться під впливом „Визволеня“, зорґанізував економічний бойкот Варшави. Акція зміряє до того, щоби село здержало довіз живности і рільничих продуктів до столиці. Докладного переведення бойкоту пильнують спеціяльні боївки, розставлені на гостинцях, що ведуть до Варшави. У висліді на варшавських торгах появилося лише небогато селянських фір. Це спричинило подорожіння ярини і набілу. Селяни хочуть тим способом вимусити обниження торгових оплат.

Ті крізи не відчувають

До чого доводить кумуляція платень.

Хадецька „Польонія“ оповіщує, які доходи мають декотрі старости на Гор. Шлеську: Пенсія як старости 8.089 зол. річно; пенсія як директора Комунальної Каси 12.000 зол.; пенсія як председника повітового соймику 8.089 зол.; пенсія як председника повітового фонду безробіття 1.484 зол. Отже разом п. староста побирає 29 тисяч 662 зол. річно.

Диктатура виховує невільників

„Реві Католік“, що виходить в Брукселі, приніс у 48 ч. статтю Пікарда п. з. „Відповідальність в системі фашистів і большевиків“. В ній автор наводить слова св. Томи з Аквіну, котрий учив, що самовільне панування одиниці виробляє боязливих невольників, нездібних до мужеської відваги. Диктатура противна людській природі, бо чоловік сотворений до відповідальности. Пікар признає, що диктаторський систем збудував піраміди, ассирійські міста, кольосей і т. д., але той систем противний традиції християнської науки та індивідуальній творчости, річи найважнішій для кождої держави. Та се річ непевна, чи мимо всего фашизм не є одинокою обороною перед большевизмом, бо фашизм менше зло. (КАП).

Свиняча війна на Криму

Большевицький уряд наказав, щоби кримські Татари зачали годівлю свиней на велику міру. Одначе Татаре, як Мусулмани, спротивилися рішучо тому наказови. З того приводу дійшло до заворушень в богатьох місцевостях на Криму. Увязнено понад 500 осіб. В одному селі відділ ДПУ дав сальву до товпи Татарів, забиваючи 7 осіб. Коло Ялти Татари убили Ахмед Бея за те, що займався годівлею свиней. Цей спір між Татарами й червоною владою називають жартом „свинячою війною“, хоч її причина зовсім поважна.

Війна пчіл з... танком

Південно-африканський уряд вислав карну експедицію проти муринських повстанців. Коли один з танків рушив до атаки на укріплені муринські становища, рій пчіл сів на вежі танка. Пчоли дістались через стрільниці до нутра танка та... заатакували стріляючу залогу. Тяжко покусана залога танка мусіла перервати наступ, покинула танк і зачала шукати лікарської помочі. Танк „здобули“ пчоли, несподівані союзники Муринів.

Премієр Франції і три телячі зуби

Премієр Франції Еріо урядив вечеру для журналістів, на котрій оповів таку пригоду з власного урядування: Відколи я став премієром, не маю спокою від ріжних відвідувачів, котрі нераз приходять зі справами, які до мене не належать. Та я мушу їх вислухувати, бо вони приносять поручаючі письма впливових людий. Раз відвідав мене чоловік, котрий без ніякого вступу приступив до річи. Його страшенно обурювала доля телят, котрих у Франції ріжуть за скоро! — Подумайте, пане председателю, — кричав і підносив обі руки до неба, — для користи кількох богачів ріжуть телят, котрим проріза-лися тільки два зуби! — А яких телят можна різати на вашу думку? — запитав я його. — Тільки з чотирма зубами, пане председателю, відповів гість і підніс 4 пальці. — Треба було йому щось відповісти а я не знав що. Отже по надумі запитав я його: — А чи не добре булоб, якби так уряд дав дозвіл різати телят з трома зубами? — Що ви говорите, пане председатель! Таж телятам ростуть зуби по парі! — крикнув здивований гість і подивився на мене з великим пожалуванням. Тепер я вже зміркував, яку я дурницю сказав. Я замовк і до кінця його викладу не сказав уже ні слова.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку
„ДНІСТЕР“ 4 68-х
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ВАЖНА СПРАВА

Не відганяймо від себе власного народу

Маю на думці важну для Церкви й народу справу орґанізації сповіди. Як відомо, сповідь і звязане з нею приниманння св. Тайн се властивий оживляючий центр усего реліґійного культу католицької Церкви. Отже справа орґанізації сповіди се справа перворядної ваги.

Якже та справа виглядає в нас? Я приглядався орґанізації тої справи на днях в часі храму Успенія Пресвятої Богородиці в одній з наших церков. Не пишу, в котрім місті, по перше тому, щоб уникнути підозріння, що хочу комусь допечи, по друге тому, що такі річи, які зараз опишу лучаються в нас не в одній церкві. Се річи типові.

Отже справа мається так. В церкві під стіною на звичайнім кріслі сідає собі священик в епітрахилі. Довкруги дослівно на пів кроку товпиться побожний нарід до сповіди. Священик каже: „Прошу відступитися дальше, бо так не можу сповідати“. Поняття „дальше“ очевидно релятивне. Отже люди подадуться ще на пів кроку назад і за хвилю знов давна ситуація. Священик знов перериває сповідь і знов взиває, щоб відступилися „дальше“. Історія повторяється. Вкінці священик втомлений сповідю і горячю, яка бє від надто близько стоячої довкруги маси людий, перестає на те звертати увагу. І сповідь відбувається в прямо неможливих обставинах, бо, що говорять ті, котрі сповідаються, мусять чути ті, що стоять довкруги. Які комплікації з того виходять, легко собі уявити. Не хочу їх представляти ізза їх драстичности. Скажу тільки, що делікатніші психічно натури — а такі є очевидно і між простолюддям — побачивши в найблизшім оточенні своїх знакомих, очевидно не визнають своїх гріхів.

Наслідки того прямо руйнуючі під кождим оглядом. В першій мірі під оглядом реліґійним. В дальшій мірі під оглядом церковним і національним. Бо коли люди, що зазнають на собі таких відносин, заглянуть до латинських святинь і побачать, як там у відповідних сповідальницях в порядку і вигідно переводять сповідь, то мимохіть набирають неохоти до свого й поважання до чужого, що в богатьох випадках кінчиться опущенням своєї Церкви і нації на завше. Отже ті священики, що уряджують сповідь у висше описаний невідповідний спосіб причиняються до спустошення людських душ, наших святинь і нашої нації. Річ ясна, що вони роблять се без злого заміру. Та хоч таке ділання повстає з необдумання, то воно не менше шкідливе. Отже час обдумати ту важну справу й відповідно її зорґанізувати, щоб ми не дізнавали тяжкої шкоди з того, що повинно приносити велике моральне скріплення.

Перед відданням до друку сих моїх помічень і поглядів дав я їх перечитати одному нашому священикови. Він дописав до них що слідує:

Справа сповіди се дійсно одна з

найважніших справ реліґії, бо від неї залежить спокій душі, життя надприродне і вічне спасення. Тою найважнішою справою Церква дуже часто займалася і не перестає займатися, лише у нас її найбільше легковажиться.

Хоч для приличности і не менше для святости св. Тайни сповіди Церква приписала сповідальниці ще від собору тридентського і сповідь на кріслах строго заборонена вже сотки літ, у нас на таку важну справу не звертають уваги. Тому не дивно, що ніжніші натури, — не хотячи опиратися о священика — при сповіді на кріслі, йдуть там, де знайдуть приличне і святе трактування справи св. сповіди. Доки ми не станемо на ґрунті католицькім — і в тім будемо тратити рік річно що раз більше душ. Нині і селянин розуміє вже, як повинно бути, бо бачив се вже в західних краях по костелах. Пригадаю при кінці приписи що до сповідальниць: „Сповідальниці повинні бути поміщені в церкві на виднім, легко доступнім місці і так уладжені, щоби сповідаючий і сповідник були від себе або кратами або стінкою відділені“.*)

Коли десь при більшім здвизі народу, не стане місця в сповідальницях, можна слухати сповіди на клячнику (священик на кріслі) — але клячник повинен мати кратки. Інакше бувае знева га св. сповіди. Клячник з кратками не така дорога річ, щоби можна було нарікати на брак грошей. Святість Тайни сповіди, приличність і виразний припис Церкви що до уживання сповідальниць думаю, вистарчаючий імператив слухати сповіди лише в сповідальницях, особливо, як до того є виразна, строга заборона Церкви сповідати на кріслах. Лише тяжко хорих вільно сповідати в ліжку.

Замічу, що сповідальниці є в ужитю в катол. Церкві ще від 11. ст. Сповідальниць нема у схизматиків, але вони для нас не повинні бути взірцем від 1596. року.

Слухання сповіди се взагалі трудна річ, а невластиво зроблені сповідальниці роблять її тортурами і для священика і для сповіданого.

Так пише священик. Отже коли наша Церква має відповідні обовязуючі постанови і коли священики подекуди не придержуються тих постанов, — то на те нема іншого способу як повідомляти про це писемно наші Ординаріяти. Се обовязок кождого, хто це запримітить. — Обсерватор.

*) „Подобаетъ имѣти въ церкви сѣдалище (конфессіоналъ), еже поставленное имать быти на мѣстѣ явномъ, съ кратицами между исповѣдающимися и между Іереемъ сочиненнов.“ (Пор. Евхологіонъ си есть требникъ язъкославенскій, Перемишль 1844 р., ст. 30 і такий самий требник Жовква 1926, ст. 68).

Капітуляція комунізму перед селянством

З Риґи доносять: Появився новий декрет радянського уряду, котрий треба вважати початком радикальної зміни рільничої політики СССР. Новий декрет покликує до життя окремі аґрарні комісії, котрі мають дбати про те, щоби приписи про непримушування селян до колективізації були вповні виконувані. Рільничі колективи не мають права поширяти свої простори коштом індивідуальних селянських господарств. Кождий селянин, котрий схоче виступити з колективу і вернути до індивідуальної господарки, має право зробити те, коли схоче. Адміністрація не може робити йому в тім жадних перешкод. Декрет заповідає, що кождий селянин, котрий виступає з колективу, дістане окрему пайку землі і кредитову допомогу з державних фондів. — Коли ця вістка правдива, то се означалоби, що большевики призналися до повної невдачі своїх протиприродних експериментів.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

35. Письмо св. Конґреґації Пропаґанди до провінціяла о. Яцковского.

N. 1. Rme Pater!

Heic adnexum P. T. Rma[188]) inveniet scriptum, quo necessariae et opportunae facultates Superiori Novitiatus Dobromilen. conferuntur, ut actualibus Novitiis, qui paullo ante recepti fuerunt ac Monachis Basilianis rutheni ritus, qui reformationis beneficio frui velint, consulere possit. Laetor SS-mum Patrem tuis votis undequaque obsecundasse, prout ex litteris Apostolicis jam paratis, atque in lucem prope edendis melius dignosces.

Debitas Tibi ago grates etiam nomine E-mi Card. Praefecti huius S. Cong-nis ob varias notitias et notulas, quas ea, quae assoles diligentia collectas ad me in epistola 21. Aprilis proxime elapsi mittere curasti nec non ob telegramma circa suppositam unionem inter Monachos Galliciae atque Hungariae. Quae adhuc colligenda Tibi supersunt circa Presbyteros, qui in Dioecesim Chelmensem migrarunt, cum primum licuerit, mittere satages.

Dolendum simul ac mirandum est nondum datum nobis fuisse a Gubernio optatum responsum, quamvis Apostolicus Nuntius nihil eum in finem praetermiserit. Speramus, Deo juvante, illud mox adventurum, ut Litterae Apostolicae expediri valeant. Interim Sanctitati Suae intelligere placuit, Te omnia praedisponere ad decretam reformationem quantocius exequendam. Non est vero cur Te moneam, ante publicationem Brevis Pontificis silentium servari omnino oportere.

Denique SS-mus Pontifex tuum valde commendavit zelum, quo inclyto S. Basilii M. Ordini isthic restaurando operam navasti, ac navare pergis: quemadmodum meritis laudibus Te, Tuosque Religiosos ob susceptas inter Ruthenos Apostolicas Missiones prosequitur. Faxit Deus ut laboribus vestris par respondeat fructus.

Accipe existimationis, gratique animi mei sensa, dum tuarum precum suffragium invocans maneo.

Datum Romae ex Aedibus S. C. de Prop. Fide die 7. Maji 1882. P. T. R-mae

R. P. Henrico Jackowski
Provinciali Societatis Jesu. Cracoviae.

P. S. Ex nuperrima epistola R-mi Nuncii Ap-lici didici, Gubernium interpelasse Locum tenentem super proposita reformatione, ejusque adhuc die 1. hujus mensis expectari responsionem. Quamquam certus sim Te apud eundem Locum tenentem jam egisse, ut ipse ad reformationem exequendam S. Sedem adiuvaret, opportunum existimarem, si in eundem finem iterum ejus concursum invocares.

Addictissimus Servus
L. Cretoni, Sec—rius.

Переклад.

Вельмишановний Отче!

Тут Твоє Високопреподобіе знайде залучене письмо, в котрім дані конечні і відповідні повновласти для провідника новіціяту в Добромили, щоби знав як собі порадити з дійсними новиками, що недавно були приняті, і з монахами Василіянами руського обряду, котрі схотять скористати з добродійства реформи. Тішуся, що Святійший Отець сповнив усі твої просьби, як се ліпше пізнаеш з Апостольського листу вже готового і котрий незабаром буде оповіщений.

Складаю тобі також заслужену подяку іменем Його Ем. Кард. Префекта[189]) сеї св. Конґреґації за ріжні вісти і вістки, котрі ти старався зі звичайною тобі дбайливістю зібрані прислати мені в листі недавно минулого 21 квітня, як також за телеґраму в справі замірепої злуки між монахами Галичини й Угорщини. А що ти ще маеш зібрати що до священиків, котрі вийшли до Холмської дієцезії, як лиш тобі удасться, старайся прислати.

Прикро нам та заразом дивно, що не прислано нам ще від правительства бажаної відповіди, хоч Апостольський Нунцій не занедбав нічого в тій ціли. Сподіємося, що при Божій помочі скоро наступить се, що Апостольський Лист буде міг бути висланий. Тимчасом приємно було довідатися Його Святости, що Ти приготовляеш всьо, щоби чимскорше виконати постановлену реформу. Думаю, що не буде злишним, коли пригадаю Тобі, що перед оповіщенням Папського Бреве належить зберігати цілковите мовчання.

Вкінці Найвисший Архієрей дуже хвалив Твою ревність, з котрою Ти прикладався там у себе до відбудови славного Чина св. Василія В. і дальше за се дбаеш: так як і дальше віддае Тобі і Твоїм монахам заслужені похвали за Апостольські Місії, підняті поміж Русинами[190]). Нехай справить се Бог своєю ласкою, щоби вашим працям відповідали рівні плоди.

Прийми вирази моеї пошани і вдяки, просячи о поміч в Твоїх молитвах, остаю — відданий слуга

Л. Кретоні, секретар.

P. S.

З найновішого листу Впр. Нунція Апостольського довідався я, що правительство запитувало намісника про намірену реформу і того ще дня 1. сего місяця очікуеться його відповіди. Хоч я певний, що Ти у того намісника вже допильновував справи, щоби він помагав св. Столиці до переведення реформи, то я уважавби за відповідне, щоби ти для тої цілі ще раз просив його о поміч.

*

Річ ясна, що наведене тут в цілости письмо св. Конґреґації Пропаґанди се відповідь на лист провінціяла Єзуітів о. Яцковского, котрий ми в попереднім уступі навели, але дати не подали, а то длятого, бо був ще оден лист о. Яцковского, котрий супровожав просьбу о повновласти. І на тім другім листі була дата. Зі змісту відповіди видно, що вона годиться з поданням.

188) Формат сего листа римський, 214 мм. шир., 274 вис. Папір тонкий. Зберігався лиш одна половина аркуша. На листі подано „№ 1“. тимсамим почерком, що писаний лист. Гл. Архів монастиря св. Онуфрія у Львові. ч. 62. Сей документ печатається вперве.

189) Префектом Пропаґанди в тім часі був кард. Іван Сімеоні. Ур. 1816. в м. Папіяні дієц. Палестріна. По скінченні студій і висвяченні на священика, був приділений до Конґр. Пропаґанди. 1868 став секретарем Конґ. Пропаґанди. 1875 став кардиналом, 1878 префектом тої Конґреґації. За нього переведена реформа нашого Чина. Помер 1892.

190) Натяк на місії Єзуітів по наших парохіях ще від 1863 р., коли сам о. Яцковський брав у них участь, і на нові місії в Скалатщині, які давали Єзуіти 1882. р.

Радіо в школах ЧСР.

В чесько-словацькому шкільництві радіо має широке примінення. 2277 шкіл в ЧСР мають радіо. Число їх постійно росте. Радіостації в Празі, Брні, Братиславі та Моравській Остраві надають в передполудневих годинах спеціяльні програми для шкільних потреб, уложені спільно дирекцією радія й міністерством освіти. Кількалітня практика доказала, що радієві програми мають велике поводження в школах, головно вселюдних та причинюються дуже до розвитку інтеліґенції серед шкільної дітвори.

Книжка входить в серце, а вірші поета вникають в нашу кров. Читаємо їх в молодости, згадуемо в старости. Віддихаемо воздухом книжок. Їх авторам завдячуемо всьо. Без них ми булиб варвари. (Гарліти).

Господарське положення

Визначний ендецький діяч Станислав Ґрабский оповістив недавно статтю п. з. „Морфіна“, котру тут в цілости передаємо, бо його погляди, на жаль, що раз більше стають актуальні. — Редакція.

З певних кругів, близьких до міродатних сегодня чинників, шириться від кількох тижнів „поміркувано-інфляційні“ настрої. В пресі появляються статті про „нові засади“ монетарної політики, усталені буцімто Союзом Народів чи конференціями представників найбільших емісійних банків, котрі обнижають значно вимагане досі покриття золотом випущених банкнотів. Жерело сих настроїв зрозуміле. Корчиться невпинно грошевий обіг. Нарівні з банкнотами курсують в нас у торговельних оборотах векслі, виставлювані на щораз менші суми, котрі щораз скорше збувають одні другим, але також і щораз частіше їх протестують. Одначе хто переважну часть своїх торговельних трансакцій переводить векслями — сегодня ніколи непевний завтрішнього дня. На сильних основах стоять, мимо кризи, ті фірми, котрі останніми роками продавали й купували за готівку. І кождий сегодня радо за їх приміром перейшовби до готівкової господарки. Одначе за готівку в торговельних оборотах щораз трудніше. Бо 1) в наслідок постійно від початку 1927. р. відємного платничого бількансу зменшується невпинно грошевий засіб Польщі; 2) з того маліючого засобу щораз більшу часть стягається з обігу, з банків, щадниць і нераз навіть з обороту власних підприємств — для закупна золота, котре в найгірший спосіб ховається: і в дома і в краю і закордоном „на всякий випадок“.

Якже сему зарадити? Довгий час зводили себе і громадянство надіями „закордонних кредитів“. Тепер вже ніхто в ті надії не вірить. Отже нехай поможе Польський Банк, нехай перестане ограничувати емісії своїх банкнотів, нехай їх випустить більше, як найбільше. Буде у податників більше золотих, то й податкова шруба витисне більше гроший. Бож пречінь похованих золотих рублів чи долярів не видістане ніодин податковий егзекутор, а векслями державний скарб погорджує. Щож, коли Польський Банк боронитьсяперед тим домаганням своїм статутом, твердить, що мусить зменшити емісію золотових банкнотів, бо меншає державний засіб золота і чужих валют, котрі можна кождої хвилини вимінятн на золото. — Одначе полковники не вяжуться жадною перестарілою доктриною. Давна економія стоїть на заваді. Геть з нею! Є нові засади. Не знаю, яка є і буде відпорність Польського Банку на суґґестію тих нових засад. Одначе відомо, що теперішну кризу і світову і нашу внутрішну спричинив передовім надмірний розвій кредитової господарки. Щоб урухомити нагромаджені в часі війни запаси золота в Злучених Державах та рівночасно відсунути в як найдальшу будучність консеквенції воєнного знищення, тамошні банкові концерни започаткували наперед форсовну модернізацію і механізацію і хліборобства і промислу на кредит, а відтак загальне на цілому світі підношення життєвої стопи і консумції — також на кредит. Ся надконсумція за позичені гроші розвинулася була найсильніше в Німеччині. Але й у нас американська „стабілізаційна позичка“ пішла в цілости на збільшення закордонного привозу з 1539 міл. зол. в 1926 р. на 3363 міл. зол. в 1928 р.

Штучний, бо викликаний надмірними кредитами зріст консумції та цін мусів по кількох літах довести до заломання покупної сили суспільности. Та сама сума товарів, котра найшла легко збут в 1929 р. — не могла вже бути продана в 1930 р., бо не було на неї достаточного запотребування. Треба було продукцію ограничати. Міліони людей стратили зарібок, тисячі підприємців дохід. Кріза, спадок цін, численні банкроцтва — не заохочують ніколи до вкладання гроший в ринкові обороти. Одначе тепер кождій кризі товаришить загальне почування непевности, котре страшенно зросло в останніх кількадесяти місяцях через фактичну невиплатність Німеччини супроти закордонних вірителів, через їх відмову дальше платити воєнні відшкодування і через знижку курсу англійських банкнотів. Коли захитався курс фунта — перестали вірити в тривалість курсу і доляра. Трівалим забезпеченням майна показалося знов золото — таксамо, як то бувало все в неспокійних часах і в старині і в середновіччі і в добі реліґійних воєн. Європейські власники долярових банкнотів (найбільше було їх у Франції) почали масово домагатися за них золота. Золото, котре підчас війни відплило було з Европи до Америки, вертає тепер назад до Европи. Одначе на разі не вертає воно до европейського промислу і торговлі, але переважно його тезаврують (ховають в дома). Отже грошевий обіг корчиться дальше, а разом з тим корчаться консумція, торговля і продукція. Подібно по штучному подражненні, викликаному вприсненням морфіни наступає депресія, тим тяжша, чим довше трівало затроювання себе морфіною та чим більші були її давки. Хорий, лічений з морфінізму, всеж таки „доказує“ лікареві та цілому окруженні, що його терпіння викликані не давнішими надужиттями морфіни, тільки теперішним її браком і може вона й шкодила — бо її було за богато, одначе поміркована давка не пошкодить, але поможе. Надмірна інфляція кредитів і банкнотів — витолковується Польському Банкові та всій опінії — була безсумнівно зла, але цілий суспільний орґанізм терпить так страшно на брак гроший і поміркована інфляція улекшить перебуття кризи. Одначе кождий крім морфініста знає, що нема поміркованого морфінізму. По малій давці — приходить все більша і потім ще більша. І нема поміркованої інфляції. Бо вона викликує все по певному часі упадок покупної сили банкнотів. А тоді, щоби вартість грошевого обігу не змаліла, треба побільшити емісію. Одначе коли це повториться кількакратно — інфляція стає вже надмірна. І покупна сила банкнотів паде скоріше від зросту їх кількости. Збільшається кількість гроший, одначе в сумі вони щораз менше варті. Легко сказати: „Поміркована інфляція“. Одначе ще ніхто не втяв цеї штуки удержання інфляції в поміркованих границях. Справді ціле наше господарське життя дуситься через брак гроший. Побільшення нашого грошевого обігу повинно бути головним завданням нашої економічної політики. Але того не осягнеться на протязі хочби тільки одного року, через поворот до жерела теперішної депресії, до радісної кредитової творчости і до інфляції. Зовсім навпаки, в цей спосіб збільшаться тільки побоювання перед завтрішним днем та укривання гроший. Є тільки один шлях, що веде до виходу з кризи. На початку мусить бути привернене загальне довіря до завтрішного дня.

Трудно між сучасниками розріжнити дійсну славу від уроєної. Бережися отже злих книжок і погорджуй панеґіриками. Памятай про сі три практичні правила: 1) Не читай книжки молодшої ніж один рік. 2) Читай тільки славні книжки. 3) Не читай до кінця книжки, яка тобі не подобається. (Емерсон: „Товариство й самотність“).

Большевицька деле ґація в Женеві

(На основі статті „Оссерваторе Романо“ ч. 167).

З нагоди замкнення першої части Конференції для розброєнь не без користи буде зясувати собі акцію Москви підчас засідань Конференції.

З хвилею, коли большевиків запрошено взяти участь у тій конференції а передовсім, коли появилася в Женеві „добірно зложена“ большевицька деле ґація, *многі політики* не без рації вважали присутність большевицьких спеців у Женеві за шкідливу та абсурдну. Хіба треба було цілковито забути про існування Росії, сеї комплетно большевицької від стіп до голови узброєної країни, щоб у моменті, коли рішається справа мира, допустити до рішаючого голосу большевицьку деле ґацію, заки ще західні держави не порозумілися між собою, та не створили суцільного фронту проти грозячого все війною *большевизму. Очевидно: большевики* перемінили поважний настрій конференції в жарт і використали трибуну Союза Народів для ширення інтриґ та своєї брехливої демаґоґічної пропаґанди.

Склад большевицької деле ґації стверджує, що розбиття конференції була головна ціль Москви, що кожне зобовязання зроблене її повновласниками вважалаб не за що інше, як за чистий кусок паперу. Літвінов, се податливий орудник „Політбюра“; від ряду літ його праця обмежується до спомагання „Комінтерну“ своєю „дипльоматичною акцією“. Луначарський се голова „Безбожника“, а Радек се найбільше активний та цинічний аґент Комінтерну.

Комінтерн ужив женевську трибуну для скріплення ідеольоґічної пропаґанди, що стоїть у тісній злуці зі змаганнями використати світову кризу для революційних цілий. Висліди сего маневру большевицької пропаґанди більші, ніж можна було предбачити, не зважаючи на позірну невдачу большевицької дипльоматії в Женеві. Нервовість і горячковість деяких ревних членів Комінтерну, що дещо за скоро відкрили правдиву закулісову інтриґу большевицької деле ґації, перешкодили здійсненню пляну, призначеного Політбюром на створення неладу в самім осідку конференції, бо женевський уряд заборонив дальший перебіг засідань у Женеві.

В часі цілої конференції Комінтерн неменше як в Женеві був активний і в інших краях, яких делегати сиділи із Літвіновим, Луначарським та Радеком у Женеві.

Не минуло кілька тижнів від плаксивих заяв пацифістично настроєного Літвінова, а вже в сусідних Большевії краях тут і там відкрито якийсь заговір, тут і там когось убито, тут і там придержано якогось „миролюбивого“ емісаря червоної Москви.

Сальви пригранічної совітської сторожі над Дністром і розпучливий крик „вільних (!) горожан (!) самостійної (!) Вкраїни“, що з ризиком власного життя, пращані крісовими стрілами червоноармейців, утікають із „совітського раю“ — се найкращі відповіді на лицемірні заяви Літвінова в Женеві.

В Німеччині вже від весни комуністичні боївки, спомагані Комінтерном з Москви, ширять безлад і заворушення. Тисячі-тисячі комуністичних аґентів вписалися у члени Центра а передовсім партії Ґітлера, щоб мати змогу розложити силу своїх противників таки в самім нутрі їх партійного життя! Акція „Безбожника“, кермована та фінансована Луначарським, розтягла такі густі сіти, що уряд був змушений видати спеціяльні декрети, параліжуючі страшний зріст безбожництва. Взагалі Москва інтензивно працює в Німеччині,

щоб тільки здійснити свій ірреальний сон про єдиний марксівський фронт.

У Франції на загал большевицька пропаґанда знаходить сильне протиділання не лише уряду, але й загалу населення. За це французький імперіялізм у кольоніях безперервно атакований сіттю большевицької пропаґанди. Саме справа кольоній мала бути головна тема комуністичного конґресу плянованого в Женеві.

Фльота Анґлії, Египту й Індій — се найбільше приманчивий обект зусиль комуністичних аґентів.

Неможлива се річ хоч коротенько зясувати перверзію большевицьких аґентів в Еспанії: віз еспанської революції помалу ввійшов уже цілком на шляхи марксівських ідеалів та щораз скорше котиться у пропасть комуністичного хаосу.

Саме тоді, коли большевицька делеґація „пацифікувала“ Женеву своїм лицемірством, Москва кермувала розрухами в Бельґії, а Комінтерн давав що раз то нові директиви в ціли зорґанізування в тім краю сильної большевицької пропаґанди через поширення руху страйків.

Саме тоді, коли Літвінов замилював очі американської делеґації подіями на Далекому Сході, його товариші на велику міру орґанізували комуністичну пропаґанду між масами безробітних в Америці та з радістю обсервували зріст економічних труднощів у головній базі світового капіталізму — Америці.

Розрухи в Перу, в Чілє, в Болівії, в Параґваю й інших республиках Полудневої Америки, — все те овочі „миролюбної політики“ та пропаґанди червоної Москви.

Взагалі всі революції, страйки, розрухи, чи вони в Ліску, чи в Брукселі, всі політичні атентати, чи вони повнені на Баті чи на Думері, всі а всі, майже без винятку муситься підпорядкувати під спільний знаменник большевицької пропаґанди.

Сей неповний погляд на випадки, що мали місце як раз тоді, коли большевики брали участь у мирових переговорах, дає нам наглядний образ „пацифістичного настрою“ большевиків та вказує на ціль, до якої беззастережно, злобно й підступно прямує Москва, — а саме: Зреволюціонувати цілий світ.

Не самотний той, кому товаришать благородні думки. (Филип Сидней).

КРИТИКА БОЛЬШЕВИЗМУ

Становище Церкви в большевицькій суспільности.

Не легко означити становище Церкви до большевизму. Його утопія зміряє до створення такого суспільного порядку, який ніяк не дасться погодити з християнськими засадами. Заразом Церква не може також годитися з ліберально-капіталістичним суспільним порядком, який нині загально опанував т. зв. буржуазні краї. Та тимсамим годі жадати, щоб Церква заняла однаке становище так до большевизму як і ліберально-капіталістичної системи. Большевизм рішучо представляє більшу небезпеку для християнства як капіталізм буржуазних держав. Церква нераз вже підносила й підносить голос перестороги й осудження для ліберального капіталізму та вказує на погубні наслідки, які він мусів спровадити на все людство, як се ми нині не лише бачимо, але й відчуваємо. Таж і большевизм се оден з наслідків капіталізму; се його неправа дитина. Всеж таки в капіталістичних буржуазних суспільностях Церква може існувати й ділати. Вправді у практиці все усувають її з публичного життя, та бодай узнають її за моральну силу народів і дають можність ділати й поширяти її науку. Се можливе навіть у тих державах, котрих протицерковне законодавство дійшло до крайности, як се маємо у Франції. В буржуазній суспільности й у капіталістичних державах Церква може час до часу піднести голос протесту і пересторoги. Навіть найбільше ліберальна держава не важиться насильством і безоглядністю впроваджувати атеїзм у публичне життя. Крім того буржуазна суспільність та її держава занадто чуються звязані давнішою християнською традицією населення і хоч усунули вплив християнства з публичного життя, то мусіли залишити бодай терпимість для християнських практик і ділання Церкви.

Большевизм навпаки, зовсім не знає терпимости й не вяжеться зглядами на віковічні традиції. Він має свою питому ідеольоґію, а для її здійснення мусять іти на услуги їх держава й їх господарські пляни. Та ідеольоґія кладе як мету людства „самовистарчаючий“ суспільний лад; і тому большевизм своєю істотою мусить стояти в противенстві до релиґії й Церкви. Він не може у своїй державі довго терпіти ділання Церкви; й у сім він знова більше послідовний і отвертий як ліберальний капіталістичний лад. Він вимагає повної єдности між публичним життям і приватними поглядами; він представляє соціяльний атеїзм, а кожде ділання Церкви, кождий прояв релиґійности — се для нього назадництво, се перепона до здійснення наміреної ним мети.

І так у програмі КРП (Комуніс. російської партії) з 1919 р. читаємо:

У відношенню до релиґії КРП не вдоволяється на разі переведеним розділом Церкви й держави і школи від церкви т. з. засобами, які буржуазна демократія поставила у свою програму, та з огляду на різнородні звязки, які лучать капітал з релиґійною пропаґандою, ніде в світі демократія не довела до того розділу послідовно до кінця. КРП переконана, що лише здійснення плянового й доцільного ладу на полі загальної господарської діяльности мас мусить попровадити за собою повне завмертя релиґійних вірувань. Партія наміряє зовсім знищити злуку між працюючими масами й орґанізаціями релиґійної пропаґанди тим, що при помочи всесторонно зорґанізованої науково-освідомляючої і протирелиґійної пропаґанди спричинить дійсне звільнення працюючих мас від релиґійного суєвіря. Притім одначе належить пильно омивати всякі дражнення почувань вірних бо се викликалоб лише скріплення релиґійного фанатизму.

Подібні резолюції ухвалено також у програмі V. світового конґресу комуністичного Інтернаціоналу з 1924 р. Між іншими так порішено:

Між завданням боротьби з буржуазними упередженнями і суєвірям особливше місце займає боротьба проти релиґії. Се боротьба, яку муситься провадити з конечним почуттям такту і проворністю, передовсім у тих робітничих кругах, де релиґія закорінена в їх щоденному житю. Пролетарська держава мусить відмовити церкві всякої державної підмоги; не допустити, щоб церква в який небудь спосіб мішалася до зорґанізованого державного виховання; вкінці всяку контрреволюційну діяльність церковних орґанізацій та їх функціонарів безоглядно поборювати[1]).

І дійсно, релиґія і соціяльний лад у марксівськім розумінню взаїмно виключають себе. Існує лиш один абсолют; тому релиґійний абсолют позагробового світа не дасться погодити з абсолютом соціялістичного суспільного ладу. Основи сего противенства не треба конечно шукати аж у матеріялістичнім пониманню історії, яке рішаючим чинником в історії вважає виключно економічні відносини, залежні від змін продуктивних форм. Рішаюче противенство дає марксівське вирішення дійсности, а та дійсність се сама вдоволяюча себе продукуюча суспільність. І з сеї точки треба глядіти на боротьбу марксизму з релиґією. Після поглядів Маркса релиґія се „скривлення дійсности“, се сфальшування свідомости дійсности в людей, се фетишизм найтісніше злучений з панованням гроша й капіталізму над людством.

„Релиґія се опіюм народа“ — в усім богохульнім висказі Маркса, який переняли большевики й якому Ленін надав ще більше тривіяльну форму: „Релиґія це „сивушка народу“, замикається ціле марксівське відношення до релиґії. „Релиґія опіюм народа“, — се вказує, по думці Маркса, що релиґія оправдує й узаконнює існуючий суспільний лад, вихісновування мас через капіталізм. І як колись фетиші заслонювали перед їх поклонниками пізнання природних законів, так тепер релиґія не допускає пізнати суспільні закони й закон суспільного ладу. Ленінізм нічого вже не додав до того розуміння релиґії, він лиш се перевів практично через масову аґітацію. Релиґія лиш так довго ще може існувати, поки не здійсниться соціялістична держава; тимчасом треба постепенно обмежувати вплив релиґії, освідомлювати маси й так довести до повного знищення всякої релиґії. Большевикам не вистарчає абстрактний атеїзм, буржуазне вільнодумство. Коли

[1]) Lenin und Religion“, Berlin — Wien 1926.

Ще одна нова наука

„Уживай життя носом!“

Ряд учених в Америці прийшов до переконання, що людина, котру Бог наділив 5 змислами, занедбує нюх. Тим самим доводить до його ослаблення й занику та позбавляє себе одної пятої частини призначених їй переживань. Отже ропочалася „нова наука про уживання життя носом“. А зачалася вона від устійнення основних понять в тій области в лябораторії в м. Кембридж, у стейті Масачусетс. Там устійнено чотири головні „смаки“ для нюху, котрі мають відповідати чотиром „смакам“ при їдженню: солодкий, квасний, гіркий і солений. На основі комбінації головних чотирох „смаків нюху“ уложили кембриджські учені довгий спис нюхових вражінь. Недовго тревало, як почалася полеміка, бо инші учені твердили, що є шість головних „смаків нюху“, а саме: корінний, гнилий, живичний, димний, квітний, овочевий. Третя група учених нарахувала аж 14 головних „смаків нюху“. Ще не скінчилася полеміка над сею справою, як виринули нові проблеми, а саме: де шукати центра нюхового змислу і чи запахи мають лічничу силу? Як відомо, в давнині вірили, що т. зв. солодкаві запахи охороняють перед хоробами. Отже сучасний учений д-р Е. Гендрік твердить, що є в тім правда і що запах від десинфекційних средств, який все чути в шпиталях, ділає на хорих шкідливо тай треба його перемогти иншими запахами. Д-р Гендрік каже також, що богато потрав, особливо ярин, котрі посідають велику відживну силу, не приносять пожитку, бо ізза їх запаху люде, а особливо діти, не зносять тих річей. Уявіть собі, каже, чи мігби хто їсти нпр. суниці, якби вони видавали з себе запах капусти? Їх ніхто не ївби, навіть той, що любить капусту та її запах. Словом, нова наука стала відразу перед рядом проблемів, яких не може розвязати. Взагалі є тільки дуже мало таких людей, котрі можуть докладно означити і висказати свої нюхові враження й переживання. В лябораторіях переведено вже ряд дослідів на тій области. І так стверджено, що запах крему до чищення обуви викликає у людей поняття „в неділю рано“, бо се час, коли вони звичайно чистять собі самі обув. А знов запах перфум викликає поняття „фризієр“, „фризієрня“, бо там все чути подібні запахи. Студії в тій области будуть очевидно більшати і може дадуть колись якісь докладніші відповіді на спірні проблеми. Покищо на клич: „Уживай життя носом!“ — приходиться відповісти: „Та не знати як!“

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
3 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 18—х
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою.
Телєфон 57-48.

большевизм проповідає атеїзм, робить се не як „новий науковий добуток“, але його атеїзм звязаний нероздільно з соціялістичним суспільним ладом.

На сій основі можна зрозуміти дволичність большевицької політики у відношенню до Церкви. З початку большевики голосили терпимість, згляд на традицію, пересторогу перед релігійним переслідуванням; та це все була лише хвилева тактика. Се зовсім їм не перешкаджало рівночасно уряджувати офіціяльні безбожницькі походи, впровадити атеїстичне виховування молоді й на кождім кроці обмежувати ділання Церкви. Замкнено й розвязано всі духовні семінарі, не допущено до видання ні одної релігійної книжки, обраховано церкви з їх дібр та церковної утвари, вкінці приступлено до масових увязнень священиків та замикання церков. Надто большевикам удалося православну церкву розсадити знутра і здеморалізувати її до верха, до самої Єрархії включно. З католицькою Церквою не могли сего зробити. Тому в останніх часах насильством і переслідуванням намагалися зовсім знищити її.

Так для Церкви не лишається інша дорога й інший спосіб ділання, як ужити найбільшої моральної сили, якою вона розпоряджує. Та моральна сила це мучеництво її ісповідників, геройська терпеливість і до саможертви посунена любов. Там, де вона запанує, навіть коли піде в катакомби, виховає цілий ряд святих та геройських душ, а кров та терпіння її мучеників стануть найпевнішими знаками близького відродження суспільности. Боротьба Церкви проти большевизму се не боротьба за теперішний капіталістичний лад, — як це злобно поширюють большевики. Ні. Церква не апробувала й не одобрює нинішнього ладу; вона словами Папів виразно вказує на протихристіянські й погубні засади капіталізму; коли Церква бореться з большевизмом, то бореться за найсвятіші права чоловіка, за його людське достоїнство, за його добробут на землі, а головно за його вічні цінности, за спасення і вічне життя. За ті добра Церква готова посвятити все, що має і чим розпоряджує; вона віддасть своїх найшляхотніших дітий на боротьбу за безсмертні людські душі.

Саме до вироблення геройських душ, одушевлених аж до повної саможертви, зміряє Католицька акція, основана Св. Отцем Пійом XI, до того змірюють щораз виразніші й усульніші заклики Ап. Столиці, виховувати героїв-священиків, які, запалені вогнем апостольської любови, не жахнуться перед ніякою жертвою.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

ВИ НИНІ ЗДОРОВІ, ЩО БУДЕ ЗАВТРА З ВАМИ — НЕ ЗНАТИ. ТОМУ ВЖЕ НИНІ ПОДБАЙТЕ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВАШОГО МАЙБУТНЬОГО І МАЙБУТНЬОГО РІДНІ В ОДИНОКІМ УКРАЇНСЬКІМ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.
69—3-х

Масонерія й комунізм у Мехіку

Переслідування Церкви в Мехіку прибирає чим раз грізніші форми. „Оссерваторе Романо“ в першій мірі обвинувачує в сьому ворожу цілій катол. Церкві акцію масонерії, яка знайшовши союзників у мехіканських комуністах і соціялістах веде завзяту протирелігійну кампанію, не перебираючу в середниках.

Паломництва і їх ціль

Як вони тепер виглядають. — Де і як впливати на відповідну зміну.

Рікрічно відбуваються в нас паломництва до многих місць чудотворних на наших землях. Звичай цей не лиш дуже хосенний для справи душі, але в часах тяжкої матеріяльної крізи та злиднів незвичайно потрібний. Неоден готов втікати в світ за очи, щоби лише лишити ту чорну нужду, що обсіла його й родину. Не треба розводитися над тим, які траґедії можуть вийти з такого поступку чоловіка, доведеного тим до розпуки. Та він вибирає одно з чудотворних місць і на сухім куснику хліба, в голоді спішить зі своїм болем на відпуст. Тут кладе всі свої терпіння у стіп Богоматери і Христа Спасителя, черпає потіху й осолоду в горю та гартується до дальшої борби зі злиднями.

Та придалабся конечно якась зорґанізована форма цих паломництв. Бо показується, що з браку належної орґанізації не всі користають з многих ласк, які дають відпустові місця вірним. Многі обертають свою подорож на відпусти і свій труд не в хосен душі й тіла, але на шкоду.

Вже в чисто матеріяльних ріжних світських прогульках видно форму якоїсь орґанізації, — провід, спільний нагляд, опіка, дисципліна, карність і др. І лише завдяки тому виходять вони на хосен прогульковця, розгортаючи горизонт знання, культури й поступу та скріпляючи фізичні сили. Оскільки більше потрібна якась форма орґанізації в прогульках з духовою цілю й наприродною вартістю. Та сего нема!

Звичайно йдуть на відпуст осібно молоді, осібно старі. З молодих навіть часто недоліток син або малолітня дочня. Йдуть уже в навечеріе відпустового Торжества та ще й самі йдуть з хати. Вже за селом гуртуються хлопці й дівчата в гуртки та відпуст, або як з оправданою іронією виражається нарід, „розпуст“ відбувають часто двійками, балянсуючи по темних закутках відпустового місця на очах чужих, що не покликані наглядати над ними й над їх поведенням. А дальше то хіба лише темні тіни ночі моглиб бути свідками страшних святотацтв, якими являються ріжні неморальні поступки прочан з сучасної й так зіпсутої молодіжи.

Богато людей ще й тепер не розуміє обовязку в часі відпусту св. Тайн, сповіди й Причастія та решти условин відпусту, а зате підчас торжественних відпустових Богослужень крутиться, щоби „на все надивитися“, а іменно на ярмарочний вир, який на відпусті можна всюди побачити, та щоби налюбуватися видовищами, яких на відпустовім базарі повно. Карузеля, імпровізований кінотеатр, льотерія, льоси, торг, музика, крики, цирк, комедія, менажерія, — се справи, що сучасного відпустовця більше переймають ніж надприродна духовна ціль паломництва, Служба Божа, спів, проповіди, сповідь, Причастіе й усе, що творить властивий відпуст. А декотрих то взагалі лише сі справи інтересують та бавлять око людини, що йде на відпуст, але не по відпуст.

На запити вдома, чи був гарний відпуст, відповідають звичайно такі відпустовці, що був дуже гарний, бо всюди були, все бачили та був такий здвиг народа, що „навіть не мож було висповідатися“. Цим послідним справозданням в першій мірі пробують успокоїти совість, що йшли на відпуст а не мають відпусту. А дальше показують памятки, з котрих перше місце в відпустовім пляні відпустовця займає „льос“, який йде з рук до рук цікавих знайомих і приятелів, що то він ворожить.

Справді, віджили в повоєнних часах наші паломництва на ново, місця відпустові опять пробудилися зі сну, в якім неначе спали через весь час світової війни. Та ще далеко до того, щоби релігійна сторона паломничого руху зрівноважилася бодай з матеріяльним життям, яке на кождім відпусті можна бачити сьогодні.

До цього може причинитися ревна праця священика, що освідомлювавби вірних про істоту й условини відпусту, про значіння й вартість паломництва, та придумувавби способи, як найкраще таке паломництво влаштувати і тим самим старавсяби надати паломництву зорґанізовану форму, що улекшилаби ціль відпустовцеві.

Особлившу увагу на науку про відпусти і користи з них належалоби звернути в школі на науці релігії та в Церкві на катехізації й проповідях. Бо як мало вірних знає, що таке відпуст, видно з того, що богато прочан хоч і сповідається на відпусті, — то за те, як є дві церкві, то в ненаділеній відпустом, — або зовсім занехує решту условин відпусту й через те відпусту не доступає.

Що до орґанізаційної форми паломництва, то, де на це позволяють місцеві обставини, — найвідповідніший процесійний похід враз зі священиком. Спільний похід, спільна молитва, спільний спів, спільна участь в Богослуженнях та по можности спільне мешкання на час відпусту під строгим наглядом священика, то все нагадує спільну ціль паломництва, настроює святочно, розніжнює совість, піддержує побожний настрій, надає духового смаку в часі відпусту та усуває уплянований апетит лише на матеріяльну користь з паломництва.

Дальші форми орґанізації паломництва: Похід до відпустового місця членів якогось релігійного товариства чи брацтва під проводом старшини в заступстві перешкодженого священика, що за лад і порядок в часі відпусту булаб відповідальна в совісти перед Богом і здавалиби звіт перед священиком. Коли паломництва складаються з поодиноких гуртків, то й вони повинні підлягати надзорови когось старшого. Родичі, що висилають дітий самих на відпуст, обовязані на весь час відпусту подбати для них за провідника, надзирателя й опікуна зі своїх побожних приятелів та кревних. Особливо не повинні родичі пускати дитину одну без ніякої опіки, а до того ще й малолітну. Бо діявол як автор сучасної деморалізації й зіпсуття серед молоді якраз „безпечне місце“ використовує для своїх цілий.

Звичай здавати звіт з кождого кроку по світських товариствах і орґанізаціях перед зверхністю й настоятельством повинен бути принятий у християнськім життю в справах праці й труду над спасенням власної душі. А зверхність тут для християнина-католика є його власна совість. Перед нею проте в першій мірі повинні здавати звіт з паломництва прочани.

В такім розумінні відбувані сучасні паломництва будуть згідні з тою високою ціллю, яку надавала їм Католицька Церква. — о. Ілія Братик.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УЧИТЕЛЬ І УЧЕНИК

Їх взаємини в сучасности.

Д-р Йосиф Попп оповістив на сю тему в журналі „Католіше Культуркрітік“ знамениту статтю, котру тут подаємо під розвагу нашого ВП. Учительства з новим шкільним роком:

Споконвіку відношення між учителями й учениками викликувало живе заінтересування. Для молодця це відношення майже таке-ж важне, як до родичів. Для него це живий вислів школи. Від учителя загоряється любов або ненависть до школи. Внаслідок чуткої податности молодої людини вплив учителя часто має рішаюче значіння на все пізніше життя.

Хто слідив за трагічними випадками в останніх 10—15 літах, той дивується з приводу великого числа трагедій учеників. Вони такі-ж численні, як театральні твори проти новітного судівництва. У тих драмах учитель виходить зле: він тиран, фельдфебель, вязничний сторож, котрий протиставляється без зрозуміння і брутально всій внутрішній істоті й поважному, хочби й хаотичному стремлінню ученика. Ізза надто напруженого відношення між учителем й учеником ломиться молоде життя. На вчителя паде страшний засуд. Також протилежний тип учителя знайшов свій осуд в літературі; революційний учитель, котрий розкладає й нищить відношення між учителем і учеником, вступає в ряди учеників, поводиться як демагог і переносить свого невгамованого духа на молодечі блукаючі голови й серця. Коли ученик з твердою вдачею переможе вплив учителя без серця, тоді скрите нещастя, котре спричиняє фантаст, стає в наслідках необчислиме.

Коли поминемо сі дві скрайности більше літературні як життеві, тоді лишається факт, що взаємини між учителем і учеником не все такі самі: вони зміняються з покоління на покоління. Кожда доба розвиває свій ідеал учителя та ученика. В кождій добі взаємини між учителем і учеником інакше укладаються та інакше їх оцінюють. Головна ріжниця у взаєминах учителя й ученика з передвоєнних часів і тепер лежить в більшій людяности, котра проявилася. Закостенілий авторитет учителя сьогодня таксамо неможливий як і стара, на зовнішній могутности і насильстві збудована гіерархічна держава. Авторитет необхідний, одначе його муситься осягнути внутрішно. Кождий учитель знає, що сьогоднішня молодь ставиться до нього і до школи критичніше, ніж давніше. Одними карами учитель не зможе удержати своєї поваги. Сьогоднішня молодь дозріла аж до застрашаючого степеня. В жадній добі не відігравали такої ролі питання життя, котре стоїть перед учеником, як тепер. Сучасна біда заходить глибоко в дитинство (діточий вік) і всюди находимо вже серед дітий переконання (поняття, понимання), що життя грізне й тяжке. Одначе рівночасно молодь повна незломного оптимізму, що мусить вдатися їй доказати свого та перемогти. Така молодь вимагає інакшого відношення між учеником і учителем. Учитель мусить бути виховником для життя, котрий розуміє молодь зі всіма її потребами та помагає їх перебороти. Та й ученик являється тепер учителеві в зовсім іншому освітленні ніж колись. Учителя майже пригнітає відповідальність і він не знає, що станеться з повіреною йому молодю. Він кине на вагу всю свою особистість, щоби передати своїм ученикам крім основного знання ще й сили опору та моральної тугости. Таким чином сьогоднішні взаємини між учителем і учеником мусять опертися на внутрішному привязанні та мусять бути приязні.

Цікавий причинок до взаємин між учителем і учеником подає книжка Мартина Кайльгакера, що вийшла недавно у видавництві Гердера у Фрайбурзі: „Ідеальний учитель в понятті учеників“. Кайльгакер мав з цілої Німеччини кругло 4000 письменних задач без підписів і цензури на тему: Якого учителя (ки) бажаю собі? Матеріяли походять з народних шкіл і головно з висших шкіл. Вислід мимо ріжниці віку і полу характеристичний для сегодніших взаємин між учителем і учеником. „Учителів давної школи муситься відкинути, бо вони — так пише один ученик — по більшій части привикли до старого порядку, в котрім ученики зовсім підпорядковувалися учителеві“ — (30 стор.). Учитель повинен розумітися на жартах, повинен разом жартувати і разом сміятися; він може карати, мусить задержати порядок і карність, одначе він має бути добрий і гарний чоловік, приятель для дітей; передовсім мусить бути учитель справедливий, терпеливий і спокійний, не нервозний ані химерний. Найвисші вимоги, котрі поставлено у взаєминах між учителем і старшими учениками, се зрозуміння, довіря й обосторонна готовість до помочи. Се факт, що особисті взаємини між учителем і учеником, особливо у старших учеників, виступають на перший плян. Основна передача знання се самозрозуміла передумова науки. Сама наука се засіб і нагода розвинути загальнолюдські взаємини між учителем і учеником. Рідну мову та історію оцінюють ученики майже виключно як царини переживань та характерів (способів думання), в котрих особиста постава вчителя та його світогляд має або може мати рішаюче значіння. Особливе, але випливаюче з часу явище, що в останніх часах ученики чимраз більше займаються політичними питаннями і що на високих школах наступив вже застрашаючий розклад через односторонну партійну політику, становить для взаємин між учителем і учеником великанську пробу і ставить до внутрішньої дисципліни учителя ніколи непредбачувані вимоги. Учитель повинен прислухуватися до висловів (поглядів) учеників і з ними числитися. Він не повинен свого особистого погляду безумовно накидати. Учитель, котрий хитається, не може переконувати; бо молодь не знає компромісів. Отже треба напружити всі сили, щоби молодь зацікавити духовими та історичними питаннями і поширити виднокруг знання. Рішає особистість учителя. Ніколи не була відповідальність учителя така велика як тепер, в часах нужди. Тому все залежить від взаємин між учителем та учеником. Точку тяжести переложено сьогодня з „учителя“ на „виховника“. Молодь бажає учителя — провідника! Провідник має тільки тоді успіх, коли він вкладає в працю свою особистість. Особистість кореніться в реліґійно-моральнім світогляді. Без моральної переконуючої сили вчителя не можуть взаємини між учителем та учеником ділати тревало та щасливо. Ясно та виразно, як ніколи досі, справджується влучність думки, з котрою католицький світ з давен-давна приступає до виховання молоді: Без реліґійно-морального угрунтування неможливе виховання молоді і народу!

——o——

Чи Міцкевича отроєно

Цікава полеміка на сю тему.

В літературних польських кругах ведеться, як ми вже згадували, цікава і завзята полеміка на тему: Чи Міцкевич вмер у Константинополі на холеру, чи його отроєно. Дискусію викликала ревеляційна стаття відомого польського ліберального письменника Боя-Желеньского, оповіщена у „Вядомосцях Літерацких“. Бой виступив зі смілим твердженням, що Міцкевич не вмер, як досі думали, на холеру, але його отроєно з припоручення одної з визначних еміґраційних постатей (ґен. Замойского) у звязку з наміром поета, зорґанізувати жидівський леґіон проти Росії. Ся гіпотеза, оперта на незнаній досі реляції полк. Беднарского, викликала голосний відгомін в літературних польських і навіть заграничних кругах. В тій справі забрало вже голос кілька польських учених і літератів. Проф. львів. університету д-р В. Брухнальский, на котрого опінію покликався Бой, заявив у пресі, що справді чув поголоску про отроєння Міцкевича, одначе сам ніколи не твердив, що та поголоска правдива. Станислав Шпотаньский підчеркнув у „Кур. Варшав.“, що не вірить в те, начеб істнували документи, котрі потверджувалиб сю гіпотезу. Д-р Брандштетер, історик жидівського леґіону, зазначує, що у Міцкевича стверджено смерть наслідком заразливої недуги і тому французькі власти не хотіли впустити тлінних останків Міцкевича на французьку територію. Крім того появилася заява управи музею кн. Чарторисских у Кракові. Бой написав у своїй статті, що в тім музею мають бути якісь „зелені течки“ і тайні „зшитки“, в котрих можна знайти потвердження гіпотези про отроєння Міцкевича. Управа музею заявила у пресі, що у збірниках сего музею нема жадних документів про недугу і смерть Міцкевича, а тимбільше про його мнимe отроєння. Лишається до вияснення ще один „доказ“ Боя, що в бібліотеці у Медиці має бути документ про отроєння Міцкевича. Дискусія ведеться дальше.

НОВІ ВИДАННЯ

Catalogus Ordinis PP. Basilianorum S-ti Josaphat Ineunte anno 1932, Žovkva, Typographia PP. Basilianorum — 1932. 89 ст. вел. 8°; 25 знимок.

Знимки поміщені в сім катальозі виконані дуже добре з виїмком може улашковецького монастиря, котрий в дійсности робить імпонуюче враження ізза свого положення на високій горі а на знимці схоплено його з невідповідного боку. До дуже добрих сторін катальоґу належить те, що він виданий у латинській мові, через що стає доступний духовенству й світським на всім світі.

О. Володимир Породко, Чина Пресв. Ізбав.: **Чи треба сповідатися?** Станиславів — Накладом Товариства безженних священиків ім. св. Священомученика Йосафата 1932. 23 стор. мал. 16°. Ся книжечка написана надзвичайно популярно, з відомим хистом того автора і надається до масового поширення.

Михайло Рудницький: **Між ідеєю і формою.** Львів, 1932. Накладом Видавничої Спілки „Діло“. Ст. 244. — Ся книжка вимагає довшого часу, щоби її перечитати в цілі оцінки. Отже зробимо се пізніше в міру можливости.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

Джентельмен
70 літ на престолі
Велика праця проф. Редліха про цісаря Франца Йосифа.

Б. австрійський міністр, а тепер професор університету Гарварда в Америці, Йозеф Редліх, видав велику працю п. з. „Австрійській цісар Франц Йосиф“. Ся інтересна праця розвіє неоден туман, що нарочно й ненарочно оточував особу того дивного монарха, котрий близько 70 літ особисто і дійсно правив великою державою серед трудних обставин.

Проф. Редліх так його характеризує: Цісар Франц Йосиф визначався надзвичайно слабою уявою (фантазією). Одначе була се особистість в повнім того слова значінні. Вихован його князь Шварценберґ, чоловік гордий на значіння Австрії. Се був одинокий учитель і взагалі урядник, до котрого цісар мав глибше, сердечне відношення, хоч і йому — потрафив опертися, коли раз Шварценберґ пер до війни. Сам Шварценберґ так характеризував цісаря: „Він доступний, терпеливий і має добру волю, для всіх бути справедливим. До брехні має основну відразу. Він посідає штуку повної мовчаливости. Та найбільша його прикмета се відвага.“

Сам цісар уважав себе „останним европейським монархом старої школи“, як се сказав през. Русвелтови. Се значить, що його воля до самого кінця була рішаюча, хоч про око перейшов усі періпетії розвитку держави від абсолютизму до звироднілого парляментаризму включно.

Проф. Редліх пише, що цісар Франц Йосиф усе своє довге життя був дуже робучий: кождий його день був упорядкований і повний плянової праці. Порядок відчував як конечність. Память мав уже вроджену і то велику. Окрім Шварценберґа мав на нього особистий вплив його адютант ґраф Ґрінне, котрого віденська опінія уважала чомусь олицетворенням злого духа при цісарськім дворі.

Інтересно представлені відносини між молодим тоді цісарем Францом Йосифом і рос. царем Николаєм І, котрий поміг йому здавити повстання Мадярів, а то зі страху, щоб те повстання не перекинулося й на російську Польщу.

Всі партії та їх провідників знав цісар Франц Йосиф так докладно, як жаден його міністер. Властивим ділом життя того цісаря було сотворення і вдержування дуалізму Австро-Угорщини. В тім помагала йому його подруга, з котрою погодився вже в р. 1866, а саме під впливом нещастя (по битві під Садовою). Як релігійна людина цісар з містичною силою вірив і твердо держався присяги, напр. у справах угорської королівської ідеї. Взагалі — був се джентельмен на престолі, що потверджують безумовно всі, котрі з ним особисто мали до діла. Народні маси відчували се інстинктом і тому цісар був популярний мимо своїх острих форм.

Кілько добувають срібла?

В 1931 р. добули на всему світі 195,6 міліонів унцій срібла, 1930 р. 247,2 міл. унцій, 1929 р. 261,7 міл. унцій срібла. Найбільше срібла добуто в 1931 р. в Америці, бо 158,6 міл. унцій, з чого Мехіко 86,1 міл. унцій, Злучені Держави Півн. Ам. 31,6 міл. унцій, Канада 20,6 м. у., Південна Америка 16 м. у., Середуща Америка 4,5 м. у. Поза Америкою добуто 36,3 м. у., з того Азія 14,3 м. у., Европа 11,9 м. у., Австралія 9,5 м. у., Африка 1,3 м. у. З того ясно, чому Америка так натискає на заведення біметалізму (покриття валюти не лише золотом але й сріблом).

Розпучлива боротьба
українських селян з „хлібозаготовкою“.

Польська преса доносить: В большевицьких судах відбуваються численні процеси селян, обвинуваченых за те, що скривають збіжжа і ставлять спротив владі. Опір українського населення проти збіжевих достав прибирає неноговані досі форми і розміри. Найбільшу діяльність розвивають ті рільні колективи, котрі ввели т. зв. подвійну бухгальтерію, щоби скрити дійсний стан врожаю. Згадані колективи виготовляють фальшиві білянси, які виказують десять разів меншу скількість збіжжа. Решту збіжжа колективи ділять між своїх членів. Радянська преса счиняє крик, що хлопська контрреволюція на Україні явно підносить голову. Скількість процесів така велика, що персонал прокуратури і судівництва не може дати собі ради. Судові розправи відбуваються без перерви. Що дня видають пересічно 80 засудів! Більшість процесів кінчиться присудами смерти. Комісар справедливости Вишинський видав розпорядок збільшити скількість членів суду і прокуратури висилкою кандидатів комуністичних орґанізацій. Супроти суддів, котрі відважилибся видати лагідний присуд, примінюють сейчас репресії.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Лев Ґец: Мистець (дереворит).

За крадіж — смерть в Совітах

Тільки в двох останних днях серпня оповіщено в Совітах 10 присудів смерти за крадіжи збіжжа й рабунки на зелізницях. В Ленінґраді викрито великі надужиття, котрі „товариші“ робили від двох літ в зелізничих складах опалу. Увязнено 61 осіб. Усім їм грозить кара смерти. В Москві в торговельному підприємстві „Мостроп“ увязнено 26 осіб за крадіжи й спекуляцію продуктами на суму пів міліона рублів.

Збожеволіли по втраті праці

В Ґродзьцу на Шлеську виповіджено працю м. ін. 50-літному гірникови Ф. Хатляпі, що мав на удержанню велику родину. Вістка про втрату праці і средств до життя так на нього подіяла, що попав у мелянхолію. Відтак лікар ствердив у нього обяви божевілля. Нещасного вміщено в шпиталі. Така сама доля стрінула 27-літного Фялковского, піднаємця урядничого касина в Ґродзьцу. Стративши працю і можність прожитку, збожеволів. Його також відвезено до шпиталя для умово хорих.

Нема такого звичайного чоловіка, від котрого й мудрець не мігби чогось навчитися. (Ґете).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВИЙ МІНІСТР СКАРБУ проф. Завадзкий належить до противників картелів. Вже на становищі віцеміністра кілька разів довів до того, що картелі мусіли обнизити ціни своїх продуктів.

В ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ припускають, що останні зміни на становищі міністрів скарбу і комунікації се лише вступ до дальшої реконструкції польського правительства, котра відбудеться в найблищих тижнях. Мають наступити зміни також на становищах міністрів: судівництва і суспільної опіки.

СТРАЙК ПІДВАРШАВСЬКИХ СЕЛЯН, як доносить польська преса, заострюється. На торговиці Варшави прибуває чимраз менше селянських возів. Селяни домагаються обниження торговельних оплат, продовження часу торгу, знесення кар за постій на вулицях і охорони перед злодіями. Ціни селянських продуктів у Варшаві йдуть дальше вгору.

В ВАРШАВІ повстав жидівський відділ „Звйонзку Стшелецкого“ ім. полк. Берка Йосельовича. На зборах „Стшельца“ промовляли по жидівськи.

В МОСКВІ кружляють вперті поголоски про недалеке уступлення Сталіна зі становища ґенерального секретаря комуністичної партії. Його місце занявби Каганович, котрий здобув довіря комісаря війни Ворошилова.

ВЕЛИКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЗДВИГ Сталевого Шолома відбувся в Берліні. Він закінчився дефілядою штальгельмівців на вулицях Берліна. У здвизі взяло участь 195.000 учасників. На почесній трибуні були крім представників уряду б. кронпринц з жінкою і богато членів родини Гогенцолернів та інших б. пануючих в Німеччині династій. Перед фронтом відділів Штальгельму переїхав б. фельдмаршал Макензен.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЕРЖАВ СЕРЕДНОЇ ЕВРОПИ розпочала в Стрезі (півн Італія) свої наради. Предсідник конференції Бонне заявив, що її ціль економічна відбудова середущої та полудневої Европи. Від висліду сеї конференції залежить вислід світової господарської конференції.

ГОСПОДАРСЬКА ПАРТІЯ в Німеччині розвязалася. Всі її провідники вступили до гітлерівської партії й оповістили відозву, в котрій взивають б. членів тої партії зробити те саме.

ГІТЛЄР заявився проти предложення співпраці з правительством фон Папена. Натомість підчеркнув, що готов співпрацювати з тими партіями, котрі готові піти за ним.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА доносить з Риму: Італійські урядові круги признали, що німецькі домагання щодо рівности зброєнь з правного становища узасаднені (ПАТ).

Б. ЕСПАНСЬКИЙ КОРОЛЬ Альфонс XIV має приїхати до Кракова на вінчання князя де Бурбон Парма з княжною Цецилією Любомірскою.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКІ ВЗАЄМИНИ знов погіршилися. Японія висилає нові військові відділи до Шангаю. Чужинці знавці тутешніх відносин припускають, що в найблищих днях знов зачнуться воєнні операції в північнім Китаю.

МАНДЖУРСЬКІ МАРКИ появляться ще в сім місяці. Досі уживано в Манджурії китайських почтових марок.

В МАНДЖУРІЇ все ще треває боротьба Японців з китайськими партизанами. В останній битві було по обох сторонах коло 100 вбитих і ранених. В Таонані відділ манджурської піхоти збунтувався, вирізав японських інструкторів і перейшов до китайських партизан.

ПОВСТАНЦІ В БРАЗИЛІЇ лагодяться до дальших боїв і заосмотрюються на цілий рік в амуніцію.

НОВИНКИ

Українська кооперативна харчівня у Львові, про котру були вже згадки в пресі, приміщена в дуже догідним положенні при вул. Третього Мая. Харчівня буде отворена по переведенню відповідних адаптацій льокалю з початком жовтня ц. р.

В м. Лешневі, коло Бродів згоріло 30 домів. Мешканці безрадно дивилися, як горіло їх майно, бо місцева огнева сторожа була за слаба. Кількадесять родин остало без даху над головою.

Окружний Союз Кооператив у Бережанах попав у невиплатність і конкурс. Причина упадку сего союзу, як подає комунікат Ревізійного Союзу Укр. Кооператив, лежить у стратах, нанесених відомими подіями в осени минулого року. Коли се й правда, то — думаємо —не слід промовчувати також инших причин занепаду й упадку тої орґанізації, бо таким промовчуванням не робиться прислуги свому народови.

З сяніцької тюрми випущено на волю 30 осіб, увязнених у звязку з лісьскими подіями. У слідчій тюрмі в Сяноці перебуває ще коло 40 осіб.

На грошевім ринку Польщі зазначилася поправа на тлі поліпшення конюнктури в текстильнім промислі.

Хоч 10-золотові монети пущено в в обіг щойно перед 2-ма тижнями, то поліція викрила вже фабричку, де підроблювано ті нові монети.

Союз орґанізацій льокаторів Польщі предложить урядови меморіял з домаганням обниження комірного і зменшення тягарів, наложених на власників реальностий.

За протидержавну діяльність і приналежність до УВО ведеться в Рівнім процес проти Степана Семенюка і 42 його товаришів.

На Волині в Луцьку буде отворена в половині вересня б. р. збіжева біржа.

Зареєстрованих безробітних в Польщі було в мин. тижні 175.727, т. зн. 9.155 менше ніж попереднього тижня.

„Ґазету Варшавску“ сконфісковано лише за одно слово в наголовку: „бжеський“.

У звязку з „міжнародним днем комуністичної молоді“ поліція увязнила у Варшаві 18 комуністів. Підчас ревізії знайшла в касіера орґанізації комуніст. молоді Окрента 18 тисяч зол. і книжочку П. К. О. на 4.000 зол. В увязненого Шпіцберґа сконфісковано 12.000 зол., в Еліовіча 6.000 зол.

„Русскій Голос“ скаржиться на те, що „русскіе“ інтеліґенти не купують в одинокій „русскій“ кооперативі у Львові, лише в чужих склепах, між ними і... українських. Найцікавіше в тім наріканню се, що навіть б. члени управи сеї кооперативи не купують у своїй „лавці.“

На Мадярщині перестають послуґуватися тракторами в рільництві, бо це не оплачується. В управі ріллі знов зачинають послуґуватися волами і кіньми. Це викликало занепокоєння у промислі рільничих машин й у власників нафтових рафінерій.

В жіночім одязі закрався бандит в Дрищеві к. Бережан й ударив сплячого господаря якимсь тупим знаряддям. На крик Рутковського надбігли домашні. Бандит утік. Рутковський перед кількома днями дістав з Америки 200 долярів.

В Плавчі Волецькій на пасовиску діти розбирали знайдений ґранат. Ґранат вибух, розірвав на кусні 10-літнього хлопця і тяжко зранив двоє дітий.

Двох ґімназійних учеників у Вильні, Юхневича і Шасковського, засудили за шпіонажу в користь Литви, першого на 3, другого на 2 роки тюрми.

Цукор має подешевіти від 1-го жовтня ц. р. о 20 зол. на 100 кґ.

Ясський повіт в Ромунії має „лише“ 52 проц. анальфабетів. Треба зазначити, що Ясси це університетське місто. Одно село, що називається Прінц Кароль, має 92 проц. анальфабетів. Всі тамошні жінки неграмотні. Взагалі Ромунія це держава, що після Альбанії має найбільший відсоток неграмотних в Европі.

Страшний ураган знищив у Бразилії провінції Чако, Ріо Неґро і Коріентес. Місточко Рамон Кастро знищене майже цілком.

„Для вдержання ціни“ спалено на полях коло Оклагоми в Америці великі лани пшениці, котрі мали дати 17.000 сотнарів збіжжа.... На Алясці затоплено в морі 400.000 пушок консерв з лососями.... У Окленді в Каліфорнії вилили в море пів міліона літрів молока, від чого погибло богато риб тай каліфорнійські рибаки мали великі втрати.

В Женеві мали вибрати члена трибуналу першої інстанції. Було трьох кандидатів: визначний правник Юнґ (безпартійний), Льоренц (соціяліст) і Кайзер, якого кандидатуру висунули масони і піддержували радикали. При першім голосуванню Юнґ одержав 39 голосів, Льоренц 34, Кайзер 19. При другім голосуванню соціялісти злучилися з масонами і вийшов масон Кайзер.

Міжнародний конґрес математиків відбувся в Ціріху (Швайцарія). Взяло в нім участь 800 делеґатів з 41 країв Европи, Америки, Африки й Азії. З Польщі були три представники.

Учасники XIV. міжнародного конґресу фізіольоґів в Римі зложили чолобитню Св. Отцеві. Св. Отець говорив з ними про значіння правдивої науки та її відношення до реліґії. Відтак уділив ученим апостольського благословення. Між учасниками більшість були некатолики.

Відважна монахиня. До вірменського жіночого монастиря у Львові закрався через вікно злодій Райх. Одна з черниць збудилася і побачивши злодія, не налякалася, але вдарила його пястуком по голові. Злодій перестрашився і вискочив з першого поверха на вулицю. Там його увязнила поліція.

Черновецький „Час“, котрий наслідком браку фондів виходив від кількох місяців 4 рази на тиждень, став знов щоденником. Причинилися до цего передплатники, котрі стали точніше присилати передплату.

Голова російської полярної виправи Самойлович знайшов в околиці рога Челюскіна листи полярного дослідника Амудзена, що погиб у пошукуванні експедиції ґен. Нобіле.

Дня 1 вересня б. р. відкрито в Станиславові, при вул. **Сапіжинській 10** Український Маґазин взуття під фірмою **„КОМЕТА“.** Маґазин заосмотрений у великий вибір усякого рода взуття від найдешевшого до найвибагливішого. Шановне громадянство Станиславівщини просимо оглянути наші вистави. 73—1-2

„Парнас“, перше українське артистичне портретове заведення артиста маляра Михайла Чуйка відкрито у Львові при вул. Богданівка 2. Воно виконує портрети фототехнічні, копіовані і з природи, в чорних або бронзових тонах, акварельові, пастельові та олійні. Ціни умірковані.

У французьких зелізницях введено окремі відділи для пасажирів, що хочуть співати, ґрати і т. п., виходячи з того заложення, що коли є відділи для курців, то тимбільше повинні бути відділи для „співаків“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 19-50

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTELiDE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

67 4—7

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци з подушки 20 зол. Матераци волосінні з подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-
74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 1-40

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! **Вибір великий!**

2 19—?

КІНА

КАСІНО: „Льорель і Гарді в чужоземній легії“
КОПЕРНИК: „Пекло жінок“.
МАРУСЕНЬКА: „Пекло жінок“.
МІРАЖ: „Пригоди у віденськім ґарнізоні“.
ОАЗА: „Все для жінки“.
ПАЛЯС: „Рік 1914“.
СТИЛЕВЕ: „Ц. к. фельдмаршал“ (Вляста Буріян).
УТІХА: „Сірий дім“ і комедія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 36—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 70 (568). Львів, четвер, 15 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Настають нові часи

Без релігії люди не розвяжуть жадної проблеми.

У Штутґарті появилася інтересна брошура Д-ра Германа Ґросмана п. з. „Ам Морґен айнер ноен Цайт". Зміст її такий: Модерна наука доказала, що у всесвіті всьо стоїть у звязку і всім правлять споконвічні закони та що кожда людська суспільність має ірраціональну підставу, якої розумом збагнути не дасться. Одначе та основа на очах розпадається і повстає хаос. Упорядкувати його неможливо без релігії. Проблема створення нового ладу се проблема наставлення думок і характерів, бо життя доказало вже, що безкарно не можна класти на задній плян прімату духа. Всьо залежить від моралі, то значить від релігії, яка мусить обняти все людство без огляду на народи, кляси і стани і мусить стати провідником також у розвязці тяжких соціяльних проблемів. Без релігії люди не розвяжуть жадної поважної проблеми. Сей голос світського ученого викликає великий відгомін серед інтеліґентних кругів Европи.

Великі зміни в судівництві

Останні судді-Українці на висших становищах в Галичині йдуть на емеритуру.

Перша ліста особистих змін у судівництві виказує м. ін. отсі назвиска: З оглядів орґанізаційних (так пише комунікат) перенесені в стан спочинку: Віцепрезеси апеляційного суду у Львові Старкевич, Гарлендер і Свобода, віцепрезеси апел. суду в Кракові Крижановский і Яблоньский, презеси окружних судів: в Бережанах Вінценц, у Станиславові Метелля, в Коломиї Дроздовський, в Тернополі Ліндерт, в Сяноці Оборський, у Стриї Пшибиславський, в Новім Санчи Боковський, в Кракові Шварценберґ-Черни. Крім них перенесено в стан спочинку 19 віцепрезесів окружних судів, 19 апеляційних суддів і ряд суддів окружних та городських. Віцепрезес окр. суду в Новім Санчи Кароль Собота перенесений на таке саме становище в Коломиї. Як видно з сеї першої ліcти, на емеритуру йдуть останні судді-Українці на вищих становищах в Галичині, котрі займали ті становища ще за часів Австрії.

Цінне відкриття в Галичині

На українській етноґрафічній території Галичини у Трепчі та в Глиничах під Сяноком як також у Цеклинській Волі під Яслом відкрито значні поклади манґанової руди, майже під самою поверхнею землі. Се відкриття має не тільки економічне але й політичне значіння, бо може унезалежнити польську продукцію сталі від достави манґанової руди з заграниці. Як відомо, та руда потрібна до продукції сталі, конечної до війни. Досі Польща спроваджувала манґанову руду головно з Німеччини і з СССР.

Вердикт і вирок в процесі ОУН

В політичнім процесі за участь у першім конґресі ОУН (Орґанізації Українських Націоналістів) лава присяглих потвердила вину пятьох обвинуваченых 7 голосами проти 5, а заперечила вину одного обвинуваченого, Евгена Зиблікевича, 8 голосами проти 4. На тій підставі предсідатель трибуналу проголосив по нараді такий вирок: Пятьох обвинуваченых, а саме З. Пеленського, Ос. Бойдуника, Д-ра Юл. Вассіяна, Ст. Ленкавського й Ол. Бабія засуджено кождого на 4 роки вязниці з утратою громадянських прав. Зенон Пеленський одержав т. зв. лучну кару (разом з попередною) 6 літ. Зиблікевича увільнено від вини і кари. В імени засуджених їх оборонці внесли касацію. Розправа скінчилася третого дня о год. пів до 11 в ночи. Вимір кари був несподіваний.

Італія підпирає Німеччину в її домаганнях

„Морнінґ Пост" оповістив сензаційну статтю про заграничну політику Італії. В ній автор стверджує, що Італія стоїть перед зовсім новою ерою в політиці. Італія підпирає домагання Німеччини щодо урівноправнення в зброєнню. Відмову заспокоєння тих домагань Італія вважатиме нарушенням версайського договору. На думку „Морнінґ Посту" се моглоб довести до виступлення Італії з Союзу Народів, а се знова потягнулоб за собою виступлення Німеччини, Австрії, Туреччини і Японії. Це рішення італійської політики залежить від того, чи в найблищих кількох місяцях Анґлія зможе натиснути на Францію в напрямі ревізії договорів. Що з того всего вийде, трудно предвидіти.

І таке буває

Зникли 2 тисячі зол. з порученого листа.

Львівська поліція одержала повідомлення, що з порученого листа, який надано в Амстердамі до „Повшехнего Банку Звйонзковеґо" у Львові, зникли 2.000 зол. Коверта листа ненарушена. Гроші пропали правдоподібно в дорозі з львівської почти до банку. Пропавші 4 банкноти походять з серії А і мають числа 3285082, 5496476, 0614439, 3121260. З того наука, що висилаючий повинен на всякий випадок записати собі серію і число висиланих банкнотів, бо тоді лекше знайти злодія. Та безпечніше слати гроші переказом.

Пяні пчоли

Як подає французька преса, в Люксембурськім огороді в Парижі зауважено, що алеї застелені нерухомими пчолами. При блищім розгляді показалося, що ті пчоли не мертві але — пяні. Виявилося, що сік цвітів наслідком спеки згустів і почав ферментувати та витворювати алькоголь. Тим соком пчоли впивалися. Дозорці огорода дістали наказ позбирати старанно ті пчоли і відіслати до пасіки. Тут пчоли по кількох годинах сну відзискували притомність і знов летіли до городу. Видно, засмакував їм сей одурюючий сік.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. 4 69-х

ДВА ЗЇЗДИ

Духовенства й учительства.

Недавно відбулися у Львові два зїзди: духовенства (загальні збори Т-ва Священиків ім. св. Андрея) й учительства (загальні збори Взаїмної Помочи Українського Вчительства). З обох тих зїздів подала „Нова Зоря" докладні звіти — найдокладніші зі всеї української преси*). Та не зважаючи на се, ми ще раз вертаємо до тих зїздів, бо оба ті зїзди насувають ряд думок, які не тільки належить висловити прилюдно, але на деякі з них треба звернути особливу увагу.

Заки приступимо до розважань з приводу останніх зїздів духовенства й учительства, мусимо ствердити слідуюче: 1) Числа нашого духовенства й учительства в нашім краю майже рівні собі; 2) Матеріяльні умовини, в яких знаходиться духовенство, переважно кращі, ніж матеріяльні умовини, що в них знаходиться учительство; 3) Таксамо, що торкається службових умов, відносин до властий і т. д.

Здавалобся, що духовенство при таких умовинах повинно не то дорівнувати але перевищати учительство своєю становою орґанізацією. На жаль, так не є. Наше духовенство не тільки не перевищає своєю становою орґанізацією учительства, але навіть не дорівнує йому. Виявилося се аж надто яскраво на обох згаданих вище зїздах.

В чімжеж виявляється нижчість станової орґанізації духовенства в порівнанню з учительством?

Вона виявляється передовсім у тім, що наше духовенство не має своєї загальної станової орґанізації, котра обєднувалаби в собі священиків бодай у такій мірі, як се має місце в нашого учительства, якого „Взаїмна Поміч" обєднує поверх 2.000 учителів-Українців у Польщі. Правда. Істнують в Перемишлі і в Станиславові священичі станові орґанізації. Та се орґанізації духовенства тільки двох дієцезій. Тай чи обєднують вони загал духовенства хочби навіть згаданих дієцезій? А львівська дієцезія по розвязанню Т-ва св. Ап. Павла через якийсь час не мала взагалі ніякої священичої станової орґанізації. Щойно в біжучім році повстало згадане Т-во Священиків ім. св. Ап. Андрея.

Іще більше виявляється становоорґанізаційна нижчість нашого духовенства в порівнанню з нашим учительством, коли взяти під увагу дотеперішні осяги їх станових орґанізацій. Бо коли наше учительство згл. його станова орґанізація Взаїмна Поміч може нині похвалитися доволі значним дорібком: домом для учителів і другою, чиншовою, камяницею у Львові, учительським відпочинковим домом в горах, виключно своїми силами утримуваними двома орґанами преси („Учительське Слово" і „Шляхи виховання і навчання"), великим ювилейним збірником й ін., то станові орґанізації нашого духовенства були і є матеріяльно дуже

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 49—65.

слабі. А що вони утримують виключно своїми складками?

Особливо вражає недостача священичих домів по столицях дієцезій та домів відпочинку згл. захистів для хорих і немічних священиків. Та найпрікріший — повний брак забезпечення найближчої священичої родини на випадок смерти священика: забезпечення жінки, дітий й ін. Бо тоді та їх родина здана... на ласку свояків або й чужих. Аж надто болючим потвердженням правдивости щойно сказаного є постійні від кількох літ публичні просьби-благання в наших часописях о милостиню одної немічної особи — близької своячки одного з голосніших наших священиків, покійного о. Д. Т. Ті постійні публичні просьби-блатання згаданої особи се наче персоніфікація недолі сиріт по священиках і постійна пригадка передовсім самому духовенству — подбати нарешті про якесь забезпечення будучности своїй найближчій родині на випадок смерти.

Подібно стоїть справа також зі становою пресою нашого духовенства. Появляються в нас дві священичі часописи („Добрий Пастир“ і „Нива“), але вони не є орґанами станових орґанізацій з а г а л у духовенства. Бо таких орґанізацій іще нема. Тай не рівня ті орґани учительським під оглядом їх поширення.

Таке занедбання нашим духовенством власних станових інтересів дуже дивне. Бож якраз духовенство се той стан, котрий у нас найбільше дбає про всіх і вся не тільки під моральним оглядом але також під оглядом матеріяльним. Згадатиб тільки ті численні наші економічні та філянтропійні установи від найнижчих сільських до найвищих краєвих, котрі повстали й істнують завдяки ініціятиві й матеріяльній помочи нашого духовенства. Тільки про себе наше духовенство не памятало і не подбало від найдавніших часів аж по сей день!

Які причини такого дивного факту? Шукаючи за причинами пасивности нашого духовенства в справі для нього найбільше життевій, треба ствердити, що головною причиною того не була матеріяльна неспроможність. Бо матеріяльне положення нашого духовенства аж до великої війни було на загал того роду, що його загально вважали кращим, ніж матеріяльне положення якого небудь іншого стану в нас. Не матеріяльна неспроможність, а хіба, навпаки, матеріяльний добробут з а г а л у нашого духовенства приглушив у нього до того часу відчуття потреби станової орґанізації та забезпечення на всякий випадок.

Нині матеріяльне положення нашого духовенства сильно погіршилося а тут і там воно просто страшне. Тому потреба орґанізації священиків як стану, а зокрема забезпечення себе і своєї родини на будуче, повиннаби знайти серед духовенства більше зрозуміння, ніж досі. На жаль, так не є. Психіка дотеперішньої станової пасивности панує й дальше серед загалу нашого духовенства. Свідчить про се наглядно не тільки істнуючий стан станової орґанізації нашого духовенства, але ще більше невідчування загалом нашого духовенств ненормальности такого стану. Пишемо „невідчування“, бо не слова, а діла свідчилиби про відчування.

Не треба тратити богато слів, щоби доказати, що такий стан високо ненормальний. Се для кождого аж надто ясне. Тому стан той повинен як найскорше основно змінитися.

Повинна про се подбати передовсім та частина духовенства, котра має власні родини. Бо коли хто заводить сімю, той має о б о в ' я з о к забезпечити їй істнування не тільки за свого життя але і на випадок своєї смерти. А хто без забезпечення оставляє своїх найблизших, той робить діло просто страшне у своїх наслідках — страшне для них і страшне для суспільности, а передовсім страшне для опінії свого стану.

Та не тільки жонате духовенство повинно зорґанізуватися станово. Також і безженне духовенство повинно бути під тим оглядом дуже солідне. Бо станова священича орґанізація се не тільки забезпечення священичих родин на випадок смерти поодиноких священиків. Се в рівній мірі поміч поодиноким священикам також за їх життя. Під орґанізаційним оглядом відрадну появу становить „Т-во безженних священиків ім. св. Йосафата“ в станиславівській Епархії, котре — хоч іще розмірно невелике числом — має вже взірцеву орґанізацію, яка вже сьогодня несе на своїх раменах дивно великі тягарі для добра катол. Церкви і нашого народу.

Взаїмна орґанізаційна поміч загалу духовенства може і повинна бути ріжнородна: священиче кредитове товариство, священича кооператива споживчих товарів, священича санаторія в горах, священичі доми у всіх столицях епархій і т. д. і т. п.

Одним з дуже важних завдань, які малаби виконати станова священича орґанізація, се розбудова станової священичої п р е с и. Бо без власної станової преси неможлива нині жадна поважна акція в користь якого небудь стану.

Не маємо наміру розгортати в отсій статті подрібний плян діяльности станової священичої орґанізації. Наше завдання скромніше. Ми бажали тільки звернути увагу нашого духовенства на те, що час уже йому подумати серіозно про свою власну станову орґанізацію для поліпшення долі своєї власної і своїх найближчих. Проект такої орґанізації і подрібний плян її діяльности повинно виробити само духовенство. Для тої цілиими радо дамо місце в „Новій Зорі“ голосам священиків, розуміється тим, що сповняють свій обовязок супроти католицької преси, бо з тими, що тільки гарно балакають і пишуть, але навіть на передплату на свою пресу не здобудуться, про жадне діло нема що говорити.

Докладні звіти з обидвох висше згаданих зїздів, нашого духовенства й нашого учительства, се документи першорядної ваги. Ті звіти дають дуже цінний матерял до оцінки психіки і діяльности тих обидвох важних станів. А другий звіт (з учительського зїзду) ще тим важний, що коли відносини не поправляться, то наш учительський стан бодай у дотеперішній формі в сім краю готов — перейти до історії: бо коли не стане нашого учительства в державній службі, то що найменше — невідомо, як се відібється на істнуванні нашого приватного учительства. З кождим роком нашого державного учительства меншає, з кождим роком наше приватне учительство попадає в щораз більшу нужду. Ми очевидно наближаємося до дня, в котрім побачимо остаточну руїну того культурного стану, який нам оставила Австрія. Тим більше повинні ми дорожити всякими памятками з життя учительського стану. І тим більше повинні ми дбати про скріплення священичого стану, бо на нього впаде колись тягар, який досі несли оба ті стани. Чи обтяжений своїми родинами священичий стан буде в силі сповнити ті подвійні обовязки серед найтяжших обставин? На се питання нехай відподять собі в душі передовсім наші націоналісти...

А. О.

Святині валяться в руїни, образи й памятники розсипаються. Та час не має жадного значіння супроти великих думок, бо вони сегодня таксамо свіжі як перед століттями, коли родилися в душі свого творця. (Смайлс).

Збирання жертв

Сим разом маю на думці тільки збирання жертв у наших церквах, на т. зв. тацу. Це справа на око дрібна, та вона важна з ріжних причин. По перше тому, що тут розходиться о добровільні дари, які нікому не стають тягарем, бо кождий дає кілько може. По друге важна та справа тому, бо ті жертви покривають найконечніші потреби церкви. По третє важна та справа особливо тепер, в часах великої господарської кризи, коли майже ніде нема значніших записів і дарів на церковні потреби.

Якже у нас відбувається збирання тих жертв? Обсервую це вже довго, особливож уважно в часі більших свят. Воно виглядає так: На переді йде зі свічкою в руці звичайно молодша людина, а за нею з тацою старша, поважніша. Дуже часто буває таке, що та молодша людина, котра несе свічку, йде за скоро. Через те й старша людина, що йде з тацою, також поспішає. І заки люди, що хочуть дати жертву, витягнуть гріш (жінки з природи річи довше витягають свої портмонетки з ручних торбинок), вже людина з тацою минула їх. Дехто з поминених просить сусідів, щоб передали жертву. Та якраз делікатніші натури не роблять сього, бо це очевидно перешкоджує другим людям в молитві. Ну й не кождий має сміливість штуркати сусіда та просити його, щоб передав дальше жертву. Через те повстає дивовижа в церкві. Дехто кричить за збирачами „пссс, пссс, а прошу!“ Словом, діються річи, яких в церкві не повинно бути, а все через непотрібний поспіх.

А буває й таке, що збирач іде з тацою понуривши голову в землю й зовсім не дивиться довкруги себе. Мабуть думає, що так ідучи, приличніше виглядає. Люди витягають здалека руки з жертвами. Та на дармо, бо збирач ані воком в той бік і взагалі в жаден бік не зведе, тільки машерує дальше.

Через таке поведення збирачів жертв церква має річно досить значні страти, а коли взяти під увагу більшу скількість літ, то ті страти навіть великі. По друге, в той спосіб знеохочується людий до жертвенности, бо не одна особа, що радо далаби жертву, не хотячи робити дивовижі, навіть не пробує витягати рук і звертати увагу сусідів. А другі, що стоять біля такої особи, бачучи, що вона, хоч прилично одягнена, нічого не дає, думають собі: „Та я бідніший, отже що буду давати, коли богатші не дають нічого“. І так відвикають від жертвування на церковні потреби, а відвикають з вини тих, що збирають жертви, хоч не вміють збирати, бо ніхто їх того не навчив.

Отже се обовязок священика, звернути чемно увагу збирачам на такі річи: 1) І той, що несе свічку і той, що несе тацу, повинні йти помалу, без жадного поспіху. 2) Оден від другого не повинен бути занадто близько, але й не занадто далеко. Коли вони йдуть за близько, то люди побачивши того, що несе свічку, не мають часу витягнути своєї лепти. Колиж той, що несе свічку, йде за далеко від того, що несе тацу, тоді він не промощує дороги свому наслідникови, то значить не сповняє одної з функцій, які має сповняти. Віддаль між ними повинна виносити шість до десять кроків. 3) Похід через церкву повинен бути так розложений, щоби збираючі жертви обійшли всі ряди в такий спосіб, аби люди не потребували за далеко витягати рук або передавати свої жертви через инших. 4) Той, що несе тацу, повинен дивитися на людий, а не в землю. І то повинен розглядатися, бож се його головне завдання в часі збирання жертв.

О б с е р в а т о р.

Присилайте передплату!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Василіянський ювилей в Гошові. Від 25 до 28 серпня відбулася в Гошові місія з приводу ювилею віднови Чина. Денно були по чотири науки. Місії давали о. Повх, ігумен з Крехова, і о. Жупанський з Дрогобича. В перші дні було мало людей, потому що раз більше. Були аж зпід Станиславова, з повітів: Долина, Калуш, Стрий. Священики були з деканатів долинського, рожнітівського і сусідних. На сам день Успенія прибули великі маси народу ще в суботу. Гошів не памятає такого здвигу людей. До св. Тайн приступило понад 8 (вісім) тисяч протягом трох днів. По Службі Божій обхід з місійним хрестом довкруги церкви. По всім була ще пращальна проповідь і уділення Апостольського благословення. Гошівський монастир має як відпустове місце велике значіння для гірського населення Українців з Галичини і з Закарпаття. Тому се від давна релігійний центр вірних, які особливо в сім ювилейнім році користали з ласк, уділених Св. Отцем Василіянському Чинови. Гошів в часі сего ювилею Чина СВВ осягнув рекорд між усіми монастирями Чина під оглядом числа сповідий і св. Причастій.

Про положення на Україні познакомлює захід м. і. аґенція „Офінор“. Її комунікати містить майже стало „Осерваторе Романо“ в рубриці „Під большевицьким ярмом“.

З унійного конґресу в Велеграді. На сьогорічнім велеградськім унійнім конґресі були заступлені всі славянські краї й російські еміґранти з Парижа. Конґрес ухвалив слідуючі резолюції: Проти переслідування большевиками християнства в Росії, за поширенням знання про католицький Схід, за висланням славянських богословів до папського Східнього Інституту в Римі, за поширенням почитання св. Кирила й Методія між усіми католицькими народами, за поширенням св. Причастія і молитов в наміренню зєдинення Церков, за відправою св. Літурґій за умиренням Церкви, за основуванням катедр для східних квестій на богословських факультетах по бажанню Св. Отця.

Історично - ґеоґрафічний огляд Східної Церкви. Конґреґація для Східних Церков видала на взір папського річника цікавий історично-ґеоґрафічний огляд Східної Церкви. В першій части книжки подана історія Конґреґації для Східних Церков, якої початок припадає на 1573 р. Друга часть дає перегляд єрархії Східної Церкви, поділеної на 5 патріярхатів: Александрійський, антіохійський, вірменський, грецький і халдейський. При кождій епископській столиці подана дата її основання. Загальне число католиків східних обрядів виносить 8,177.522. З того 3 четверті (5,162.385) українців. Огляд виказує гарний розвій монаших Чинів у Східній Церкві. Є в ній тепер 28 мужеських і 41 жіночих Чинів.

III. міжнародний конґрес катол. археольоґів відбудеться від 25—29. IX. ц. р. в Равенні. Перший відбувся 1894 р. в Спаляті (Дальматія), другий 1900 р. в Римі.

Перший Евхаристійний Конґрес у Копенгазі відбувся в серпні 1932 року. Ініціятиву того Конґресу привитали данські некатолицькі круги дуже жичливо.

Св. Конґр. Обрядів розглядала недавно достовірність двох чудес, що малиби послужити до беатифікації співосновательки Згромадження СС. Любови в Італії, преп. Вінкентії Джерози.

Катол. партія в Голяндії оповістила, що хоче повести свою політику в дусі „Квадраґезімо анно“.

Французьке духовенство ревно занялося робітниками в промислових центрах північної Франції.

Німецький парлямент розвязаний

Сприт гітлєрівця, предсідателя парляменту.

Розвязання німецького парляменту наступило скорше ніж сподівалися на віть круги зближені до правительства. Та публика немов прочувала, що і коли наступить. Бо перед засіданням, на котрім наступило розвязання, розхоплено всі карти вступу що до одної й парлямент був битком набитий на дві годині перед початком засідання. Точно о год. 3 увійшло на салю правительство Папена. Президент парляменту, гітлєрівець Ґерінґ, заявив, що комуністи поставили внесок на висказання вотум недовіря правительству; а що реґулямін забороняє на тім самім засіданні переводити голосування над таким внеском, отже заряджує пів години перерви. По павзі зарядив голосування. В тій хвилі встав канцлєр і вручив Ґерінґови декрет про розвязання парляменту. Одначе Ґерінґ остентативно відсунув декрет і заявив, що в часі голосування нікому не уділяється голосу.

Всі партії з виїмком одної звернулися проти правительства. — Центр голосував разом з комуністами і гітлєрівцями.

Заяву през. Ґерінґа приняли оплесками і гітлєрівці і католицькі посли з Центра. За недовірям для правительства голосували правиця, центр і лівиця, гітлєрівці, католики, комуністи, соціялісти і т. д., тільки 30 послів німецько-нац. голосувало за Папеном. Вотум недовіря ухвалено величезною більшістю. По голосуванні през. Ґерінґ повідомив про розвязання парляменту. Притім заявив, що на його думку сей декрет неважний, бо під ним підписане правительство в стані димісії.

Франція відповіла Німеччині

У відповіді на домагання німецького уряду в справі рівноправности зброєнь французький уряд зазначує, що Франція не може приняти жадної такої нової розброєневої конвенції, яка малаби заступити 5 частину версайського договору. Франція не відкидає формально жадання Німеччини вести безпосередні розмови, одначе вважає, що всі розмови повинні бути ведені під еґідою і в рямцях вказаних Радою Союза Народів. Франція признає, що Німеччина має право жадати зменшення зброєнь всіми іншими великодержавами, одначе виключно на підставі постанов 8 арт. пакту Союза.

Ряд траґедій в Ярославі

Пишуть нам: Під поспішний поїзд, заїзджаючий в повному розгоні на станцію в Ярославі, кинувся 7. с. м. бувший власник ресторану Заморек і погиб на місці, роздертий на шматки. Францішок Заморек був наслідником і спадкоємцем Гемпля, перворядної фірми ґастрономічної в Ярославі ще за часів Австрії. У нього любив збиратися тодішний офіцирський корпус. Від перевороту фірма убожіла і дихала лиш давними засобами, аж перед роком збанкротувала. Її власник попав з дітьми в крайну нужду, яка й довела його до траґічного кінця. В останніх кількох роках попадало в Ярославі з давних часів ще богато інших знаменитих льокалів, як нпр. кілька каварень: Віденська, Ґранд, Вікторія, ресторан Мальця, ресторан Гарше й інші. Ця руїна промисловости в одному тільки провінціяльному місті й на одній тільки ділянці показує наглядно всю безодню матеріяльного зубожіння людности і мізерію наших злиднів.

Чемність далеко провадить і нічого не коштує. (Смайлс).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СПРАВА МАЙБУТНІХ ЗМІН в уряді Польщі се тепер тема ріжних здогадів і поголосок у пресі. Особливим предметом зацікавлення політичних кругів стало суперництво впливів премієра Пристора і мін. внутр. справ Перацкого. Це не лише суперництво двох людий, але також двох напрямків. Премієр Пристор заступає напрямок етатистичний, міністр Перацкий — ліберальний. Котрий з них візьме верх, се залежить від „рішаючого чинника“.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРОМИСЛ дістав від Совітів замовлення на доставу цинку, ваґонів, паровиків і плятформ на суму 220.000 долярів.

ПОЛК. КОСТЕК БЄРНАЦКИЙ буде іменований поліським воєводою. Дотеперішний воєвода Краґельский пішов емеритуру. Се іменування стоїть мабуть у звязку з подіями на Поліссі.

ШЕФ ШТАБУ американської армії ґен. Мек Артур виїхав з Варшави на Волинь, де відбуваються великі маневри.

НА ГОСПОДАРСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ в Стрезі польський делеґат Розе предложив заміну короткоречинцевих позичок на емісійні й усталенння континґенту для вивозових надвижок. Німецький представник заявив, що передумова розвязки фінансових трудностіщів у розвязці аґрарної проблеми. Анґлійський представник домагався обниження мит, бо теперішна політика високих мит веде до занику господарського життя.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ В СТРЕЗІ заявив французький делеґат: Нехай нікому не сниться, що тепер можлива політика позичок для країв з дефіцитовими буджетами. Така політика нікому не помагалаб, тільки задовжувалаби більшість тих держав, що просять о позичку.

ТРОЦЬКИЙ приїздить до Піщан в Чехословаччині на лікування. Він мусів підписати зобовязання, що підчас свого побуту в Піщанах, не буде займатися політикою.

ПЕРЕД СВІТОВОЮ ГОСПОДАРСЬКОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ. Анґлійський міністр закордонних справ Саймон, голова орґанізаційного комітету для підготовки світової господарської конференції, скликав на 10 жовтня с. р. комітет експертів всіх держав, членів Союзу Народів.

ГІТЛЄР виголосив у Мінхені бундючну але не конче льоґічну промову, в котрій в. ін. сказав про Ґінденбурґа: Мій великий противник має 85 літ, я лиш 43. Вірю, що Провидіння покликало мене до великих діл. Коли буду мати 85 літ, Ґінденбурґа вже не буде. Кинену рукавицю підіймемо. Ми боремося, ми атакуємо, незабаром побачимо, до кого належатиме нарід.

УГОРСЬКИЙ МІНІСТР ГОНВЕДІВ Ґембеш оповістив, що й Угорщина так само як Німеччина зажадає рівноправности в зброєнні.

ШЕФ ШТАБУ амер. армії Дуґляс Мек Артур поїде з Польщі до Відня. Там огляне військові інститути.

В МОСКВІ протягом тижня оповіщено 25 вироків смерти.

ЕСПАНІЯ, ЕСТОНІЯ І НОРВЕҐІЯ згодилися на відновлення завішення зброєнь на дальших 4 місяці.

БОЛІВІЯ І ПАРАҐВАЙ, що ведуть війну за важну провінцію Ґранд Чако, рівночасно оповіщують про свою побіду на фронті. В столицях обох сих держав влаштовано торжества з приводу побіди над неприятелем. „Занадто поважне, щоби не сміятися...“

БУРМИСТЕР НЮ-ЙОРКУ Волкер, обвинуваченний в лапівництві, подався до димісії. На його місце прийшов автоматично Мек Кі, котрий урядуватиме до 31 грудня.

НОВИНКИ

В память гетьмана Мазепи іст. філ. секція Наук. Т-ва ім. Шевченка урядила в неділю спеціяльну академію.

До церкви в Петричах, пов. Золочів закралися злодії і вкрали скарбонку з готівкою 262 зол., 1 золоту обручку і 17 срібних австрійських монет.

Окружне сокільське свято відбулося в Побережжі (Станиславівщина). У здвизі взяли участь гнізда з Єзуполя, Стриганців, Тязева, Ганусівців, Сільця, Ямниці та Маріямполя. На здвизі було коло 5000 людий.

Два українські інжиніри-гірники відчинили в Новоселиці на Покутті копальню брунатного вугля. Дотеперішні успіхи дають надію молодим піонірам рідного промислу, що справа піде добре. Давби Бог, щоб вони своєю солідністю і фаховістю здобули собі як найбільший збут. Наші економічні круги повинні звернути пильну увагу на се нове підприємство.

Перед львівським судом присяглих відбулася розправа проти 16-літної семинаристки О. Бутковської, 20-літнього абсольв. середної школи Яреми Савчинського та 18-літнього Ст. Рошка. Акт обвинувачення закидав їм приналежність до УВО і поширювання „Сурми“. Рошка і Бутковську суд увільнив, Савчинського засудив на 2 роки.

Судового екзекутора у Львові О. Яціва замкнув у своїм помешканню урядник Т. Домбек, коли той прийшов заняти меблі Домбка за незаплачені рати. Увязненого екзекутора увільнив щойно по двох годинах поліціянт, отворивши двері при помочі слюсаря. За се Домбек відповідатиме перед судом.

Судовий екзекутор з Обертина Бронислав Кнапік підчас переводження екзекуції натрапив на спротив довжника Петра Юзичишина. Кнапік загрозив Юзичишинові револьвером і спричинив вистріл. Куля поцілила в голову асистуючого при екзекуції обертинського купця О. Ґріндінґера, котрий помер на місці. Кнапіка увязнено.

Польський летун поручник Жвірко, котрий недавно побідив у міжнародних летунських змаганнях, погиб у летунській катастрофі недалеко чеського Тешина. Разом з ним погиб також конструктор літаків інж. Віґура. Поручник Жвірко летів на летунське свято до Праги. По дорозі його літак дістався у вир воздушної труби (т. зв. „коркотягу“) недалеко Тешина і се було причиною страшної катастрофи. Жінка пор. Жвірка довідалася про смерть мужа в костелі від священика з проповідальниці.

Наслідком самоходової катастрофи під Перемишлем погибла Фанна Панцерова, мати 5-го дітий і Герш Енґель. Причина катастрофи: зіпсуття мотору.

Урожай на овочі в Заліщиках більший в сім році ніж у попереднім. Найбільше зародили яблока і сливки. Також виноград зародив гарно. Тому припинять привіз ромунського винограду до Заліщик.

В найблищих днях появиться розпорядок щодо підвишки мита на заграничне масло. Від 100 кґ. масла мито виноситиме 200 зол. Тим способом має ться припинити сильний залив масла з заграниці по демпінґових цінах.

Вивіз жита з Польщі заграницю в останнім часі сильно збільшився. Жито купують головно Данія, Фінляндія і Бельґія. Ціна вивозового жита дещо підскочила.

До 30. жовтня треватиме у Відні вистава п. з. „60 літ метричної системи в Австрії“. В звязку з тою виставою відбудеться там зїзд мірничих техніків від 17 до 22 с. м.

Грізна пожежа вибухла в лісі гр. кат. парохії в Нивочині, пов. Станиславів. Огонь знищив траву і молодник на просторі 300 метрів довгим і 150 метрів широкім. Причина пожежі тліюча папіроска.

Головний статистичний уряд оповістив, що в перших 7 місяцях сего року виемігрувало з Польщі 11.812 осіб. В тім самім часі вернуло до Польщі 24.875 еміґрантів.

У Відні пропав 12-літний ученик Рудольф Майзель. Поліційні доходження виказують, що його вивіз мабуть один чужинець в невідомім напрямі.

По селах поширюється злодійство. Крадуть передовсім збіжжа на полі, овочі по садах і ярину. Це один із наслідків нужди на селі.

Для 6 польських родин в Опільній (пов. Жовква) уряджено польську школу. Учителька не знає укр. мови. Священик мусить годинами ждати, заки вона приведе дітий до церкви.

Дві мірки має сяніцький магістрат. На просьбу кружка „Рід. Школи“ о допомогу для ведення діточого садка, відповів, що не має фондів. Але для польської захоронки подарував площу з домом вартости кілька тисяч долярів.

При копанню фундаменту найдено в Перемишлі 2 кістяки, мущини і жінки. Побіч них найдено зелізний ніж, спряжку, глиняне начиння, бранзолету і перстені з бронзу та кістяний гребінь. Управитель перемиського музею інж. Осіньский твердить, що це кістяки 2 Ґотів з перед 1300 літ.

Сто жертв альпінізму було в сегорічнім сезоні. В Альпах майже щоденно лучалися катастрофи очайдушних туристів, котрі повязані на линвах спиналися понад головокружні пропасти на стрімкі недоступні верхи. Щасливіші осягнули ціль своїх прогульок, натомість менше щасливі — спочили вічним сном на дні альпейських пропастий...

В Індії старий звичай велить вдовам йти добровільно на костир по смерти їх мужів. Але вдова по індійському духовникові Сікірі в Фатепері коло м. Дельгі не хотіла піти на костир, хоч сама прирекла це зробити зараз по смерти свого мужа. Тоді велика товпа обурених Гіндусів зібралася під її домом і зажадала від неї спознення приречення. Коли вдова відмовилася, фанатична товпа зачала ставити під її домом костир, щоб її спалити. Вдова візвала поліцію, котра сальвами розігнала розярену товпу. Убито й ранено богато осіб. Мимо довгої боротьби Анґлійці не вспіли ще викорінити в Індії цей нелюдський звичай.

В Ню-Йорку тріс котел на паровім судні „Обсервейшен“. 100 убитих, борато ранених.

Пожежа знищила в пристані Александрії в Египті великі склади анґлійської бавовни.

Арґентина оповістила мораторію своїх заграничних довгів.

У Львові на валах зацьвили вдруге каштани.

ЮВИЛЕЙ „ПРОСВІТИ“ В БУЧАЧІ

Філія Т-ва „Просвіта“ в Бучачі влаштовує з нагоди свого 25-ліття в неділю 18 вересня 1932 р. Ювилейне Просвітянське Свято. Програма слідуюча: I. 1) Год. 9 рано Соборна Служба Божа в церкві св. Миколая з проповідю й панахидою за померших членів філії. II. Святочна Академія на площі Повітового Союзу в Бучачі: 1) Просвітянський гимн. 2) Відкриття свята. 3) Привіти. 4) Виступи читальняних хорів. 5) Промова делеґата головного Т-ва зі Львова. 6) Виступи читальняних орхестр. 7) Національний гимн. На випадок непогоди свято відбудеться 25 вересня 1932 р. Всі Просвітяни бучацького повіту візьмуть у святі організовану участь.

Проти сучасної жіночої моди виступив остро югославянський епископ Николай в своїм пастирськім листі. В нім висловився проти люксусових модних одягів і візвав югославянське жіноцтво до повороту до давної народної ноші.

Переписка Адміністрації

Супроти того, що ВП. Післяплатники присилають дальше і то масово ріжні дописи до поміщування їх в „Н. Зорі“, подаємо ще раз до відома, що на припоручення Видавництва адміністрація взагалі не дає таких дописів редакції, бо редакція має досить переписки з дійсними передплатниками. Без вирівнання передплати дописи не будуть поміщувані.

Біржа

ЗБІЖЖА. Ціни льоко Підволочиська. Пшениця двір. 24.50—25; селянська 22—22.50; жито двір. 14—14.25; ячмінь на мливо 11.75—12.25; просо 12—12.50; пшеничний ґрис 7.25—7.75; пшен. мука 45.50—46; житня мука 29—30; пшен. люксусова мука 49.50—50. Ціни ринкові: кукурудза 22—22.50; горох ½ Вікторія 22—24; гречка на мливо 13.25—13.75; гречані крупи 28—30. На біржі оживлені обороти. Ячмінь, гречка і гречані крупи дорожіють. В інших артикулах ціни незмінені.

ГРОШІ. Амер. доляр 8.90¼.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Врановської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 20-5

ЗОВСІМ ДАРОМ

призначили для тих Впв. Клієнтів котрі закуплять в нас оден з нище поданих комплетів до дня 20. вересня с. р. слідуючі вартостеві премії: 1 муж. убрання ґат. бостон ґранат., і пару пантофлів муж. лякер., 4. м. шовкової жоржети на елеґантну балеву сукню, 1 пару лякер. пантофлів жіночих, 1 ґобеліновий обрус і 1 пару цвернованих кап.

Уважно перечитайте!

Висилаємо: 3 м. наймоднішого матеріялу на муж. одяг і сорочку муж. з наймоднішого товару „Панама“ в ріжних кольорах з краваткою (подати ч.) або 1 муж. спорт. пульовер з блискучим замком, 3 пари скарпеток дуже міцних, 3 муж. хустки до носа з кольоровими берегами, 1 замшовий пасок останної моди і 2 ручники, великі, вафльові. Почтову оплату зол. 2.50 платить відборець.

Ч. 2 лише за зол. 26.

висилаємо: 1 шт. білого полотна 17 м. в дуже добрім ґатунку, 10 м. кольор. фляпелі в пасочки на ріжного рода білля, 8 м. полотна ґат „Метґаль“ на білля ріжного рода і 4 м. ручникового полотна в дуже добрім ґат. За опакованнє і пересилку дочисляється 3 зол. Вище вичислені комплети висилаємо кождому за почтовою післяплатою при отриманні листовного замовленнє платиться при відборі товару. Без ризика, купуючий нічо не ризикує, як товар Йому не подобається приймаємо з поворотом і звертаємо ґроші або відміняємо на инший товар відповідно до бажання. — Замовлення адресувати.

Firma „Łodzka Tkanina“ Łódź

skrz. pocz. 417.

УВАГА: Дня 25 вересня оголосимо листу тих, котрі отримали повищі премії. Користайте з сказії — кождий може цілком безплатно отримати одну премію. 75 1—1

КІНА

КАСІНО: „Льорель і Гарді в чужоземній легії“
КОПЕРНИК: „Пекло жінок“.
МАРУСЕНЬКА: „Пекло жінок“.
МІРАЖ: „Пригоди у віденськім гарнізоні“.
ОАЗА: „Все для жінки“.
ПАЛЯС: „Рік 1914“.
СТИЛЕВЕ: „З наказу княжни“.
УТІХА: „Сірий дім“ і комедія.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 71 (569). Львів, неділя, 18 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Релігійна боротьба розгоряється

Крівава бійка за хрест у Злоцкім на Лемківщині.

Пишуть нам: В неділю 11. с. м. прийшло до гр. катол. села Злоцкого на Лемківщині богато москвофілів з Криниці, Поворозника й околиці за намовою москвофільських інтеліґентів, щоби перенести схизматицький хрест з приватного поля на гр. катол. цвинтар коло церкви. В обороні нашого цвинтаря виступило ціле село Злоцке, навіть жінки і діти. Прийшло до крівавої бійки, бо Злоччани боронили свого цвинтаря з героїзмом. Побідили напасники, бо мали за собою збройну силу. Є тяжко побиті. Напасники виголосили на цвинтари аґітаційні політичні промови. Замітна річ, що польська преса мовчить про ті події. На місце приїхала сенаторка п. Кисілевська. (Про факти, які попередили сі події, гл. внутрі сего числа „Н. Зорі").

Важні відзначення польських владик

„Ґазета Вечорна" (ч. 320) принесла слідуючу вістку з Варшави: Папа іменував кардинала примаса Ґльонда членом Святої Конґреґації до справ Східної Церкви, епископів Генрика Пшездзєцкого й Адольфа Шельонжка консультарами тої Конґреґації. Сю вістку подала польська преса за КАП-ом.

Світова вистава в Шікаґу й Українці

На світовій виставі в Шікаґу в 1933 р. буде український павільон. „Українське Фотоґрафічне Т-во" („УФОТО") у Львові приступає до збірки світлин наших церков, архітектури, краєвидів, типів і життя нашого народу. Сю збірку перешле українському виставовому комітетові в Америці. Крім сего „УФОТО" уладжує в листопаді с. р. в музею НТШ. у Львові фотоґрафічну виставу українського Львова, з якої кращі світлини також вишле до Шікаґа. Всі наші світливці-аматори повинні надсилати свої світлини до „УФОТО", (Львів, ул. Ходоровського, 15). Правильник виставки висилає Т-во даром.

Нові екзекуційні приписи

Вони обовязують від 1. X. сего року.

В нових екзекуційних приписах особливо тяжкі й острі два артикули: 18 і 23. Арт. 18 дозволяє виконувати екзекуції навіть в неділі і свята та в кождій порі ночи. Арт. 23 уповажняє скарбові власти переводити домашні й особисті ревізії скарбових довжників. Притім не сказано, що не вільно забирати чужих грошей, даних нпр. до переховання. Ті два артикули нівечать пільги, які дають инші артикули. Тому торговельні і промислові палати в цілій Польщі вносять меморіяли, щоби змінено ті артикули.

Стемплеві оплати можна платити ратами

Мін-во скарбу повідомило скарбові власти, що вони можуть відрочувати платність стемплевих оплат від актів купна нерухомостей і дозволяти на сплачення ратами. Одначе рішення власти в тій справі може наступити по гіпотечнім забезпеченні стемплевих оплат на тих нерухомостях.

Обезпечення для жінок

Хліборобські орґанізації в Австрії дали ініціятиву до обезпечення (асекурації) для жінок: на випадок, коли жінка дожие до 50 р. життя або коли її покине чоловік, дістає вона обезпечений капітал нараз або доживотну ренту. Таке обезпечення очевидно добра річ, коли тільки не вмішається в те держава, бо тоді бюрократи зїдять вкладки а для обезпечених остає мало що.

Страшні бурі в Німеччині

З усіх сторін Німеччини, головно з Берліна, Гамбурґа, Кільонії та цілого побережжа Німецького Моря доносять про катастрофальні буревії з величезними опадами. Бурі повалили в містах дерева, телеґрафічні стовпи і навіть памятники. Доносять також про масу ранених. Морські стації повідомляють, що затонуло богато рибальських лодок. Кореспонденти, доносячи про ті буревії називають їх з огляду на їх силу „сабатами чарівниць".

Відкриття в пустині Ґобі

Наукова експедиція в пустині Ґобі відкрила цілий ряд памяток старинної культури, які мають велике значіння для археольоґії. На тій пустині відкрито великий мур, що нагадує китайський мур. В руїнах твердині, збудованої перед 2000 роками, знайдено почтову станію. Експедиція знайшла також старинні рукописи. Декотрі з них писані незнаною азбукою.

Wyciąg z protokułu wspólnego. Sąd okręgowy we Lwowie, Wydział VI karny, w sprawie konfiskaty Nr. 64. czasopisma „Nowa Zorja" z daty, Lwów, 25/8 1932. do Sygn. VI I Pr. 583/32, na posiedzeniu niejawnem dnia 29 sierpnia 1932 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 24/8 1932. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma „Nowa Zorja" Nr. 64. z 25/8 1932. zawierającego: w artykule pt. „Na Wołyni pojawyłysia zahony" w całości wraz z tytułem, znamiona występku z § 308 uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu, i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. pp. Nr 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu nieprawdziwemi wiadomościami o rzekomym masowym ruchu na Wołyniu zaniepokoić bezpieczeństwo publiczne. Wedle §§ 487. 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Medyński w. r. Protokulant: Dr. Gleich w. r. Za zgodność: (підпис нечитний) starszy sekretarz

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

„БРАК ГОТІВКИ!"

Дир. Коренець завважує, що надто поспішно переведена вальоризація вкладок після війни захитала була довірям до кредитових установ. Та довіря мусить бути привернене. Пропаґанда в тім напрямі мусить опиратися на користи а не на самім пац. сентименті. *З нарад Українбанків.*

Зі всіх сторін лунає одноголосний крик: Брак готівки!

Підносять сей крик передовсім ті, котрі потребують готівки а її не мають і ніяк не можуть роздобути. Ніщо не помагає їм те, що вони мають маєток, богато разів більший, ніж сума грошей, якої їм треба. Маєток маєтком, але коли хто хоче дістати на той маєток навіть незначну позичку в порівнанню з його маєтком, то се справа нині часом трудніща, ніж недавно ще придбання цілого такого маєтку.

Повторяють ті два слова про „брак готівки" також у всіх банках кождому, хто тільки згадає про позичку. Бо і звідкиж у банках має бути готівка, коли з одної сторони ті, котрі винні банкам, ізза фінансової скрути не сплачують своїх банкових довгів як слід, а з другої сторони також приплив гроша в формі ощадностий у всіх фінансових установах дуже зменшився. Свідчать про одно і друге наглядно останні звіти згаданих установ як також голоси в пресі, котрі в останніх часах появляються і в нас чим раз частіше. Свідчать про се також наради українбанків, котрі недавно відбулися у Львові.

Не треба, здається, богато говорити, щоб виказати наслідки тих двох слів про „брак готівки". Ті наслідки для нас катастрофальні. Бо вони параліжують ціле наше господарськ життя і в значній частині навіть руйнують його. Се таке очевидне, таке ясне, що нині бачить се і, що важніше, відчуває кождий: власник маєтку й убогий, міщанин і селянин, умовий працівник, промисловець, купець, ремісник і хлібороб. Всі вони терплять через наслідки тих двох слів — в ріжній формі і в ріжнім степени. А богато з них тягару тих наслідків не видержує, знесилюється і паде.

Такі наслідки згаданих вище двох слів: „Брак готівки". А одночасно: скільки готівки є в людий! Не вірите? Зверніть тільки пильну увагу на часописні вістки про крадіжи, вломи й розбої. Які часті вони і як часто жертвою тих крадіжий, вломів і розбоїв паде готівка — і то нераз дуже значна. Зокрема зверніть увагу на поліційні рапорти про крадіжи і вломи по більших містах, нпр. у Львові, і побачите, що буквально нема одного дня згл. ночи, щоб поліційний протокол не нотував більших або менших крадіжий і вломів, дуже рідко одного, звичайно кількох, й одночасно, побіч ріжних украдених предметів, не подав також суми вкраденої готівки, більшої чи меншої, звичайно: більшої, в золотих і в долярах. Та готівка переховується в окрадених домах, хоч у тій самій місцевости є ряд банків і фінансових установ, ко-

грі зложену в них готівку не тільки забезпечують перед злодіями, але ще платять за неї відсотки. Одначе не зважаючи на те, власники готівки не складали її в банках на відсотки, але держали дома.

Яка причина того? Причина відома: недовіря власників готівки до банків й інших фінансових установ. На те недовіря зложилися дві причини: 1) становище супроти вкладок у банках державних чинників і 2) становище супроти вкладок у банках самих банків. Оба ті становища не йшли по лінії інтересів вкладників.

Пригадаймо собі, що діялося з вкладками в банках в останніх двох десятках літ, від половини 1914 р., та ще в більшій мірі від кін. 1918 р.

Вже в пол. 1914 р., коли вибухла війна, австрійський уряд окремим розпорядком обмежив право вкладників розпоряджатися свобідно їх вкладами зложеними в банках. Сталося се тому, щоб оберігти банки перед т. зв. руном, себто наглим і масовим виниманням з них вкладок. Не входимо в доцільність такого кроку уряду. Ми стверджуємо тільки, що крок той був першим ударом і виломом у дотогочаснім необмеженім довірю вкладників до банків. Богато вкладників, винявши таки з банків свої вкладки, вже більше їх туди не вложили.

Відтак прийшов повільний але постійний упадок вартости грошей, викликаний довгою війною. Вартість австрійської корони з 1914 р. і вартість тоїж корони з р. 1918 стояли до себе в такім самім відношенні, як господарське, зокрема фінансове, становище Австро-Угорщини на початку війни і при її кінці. Та, не зважаючи на се, формально (урядово) вартість корони не змінилася. Се мало такий наслідок, що з одного боку давні передвоєнні вкладники замість вложених колись до банку повновартісних корон одержали відтак стількиж корон здепреціонованих, то значить: менше вартісних; з другогож боку майже всі передвоєнні довжники свої довги, затягнені в повновартісних коронах, сплатили коронами здепреціонованими.

Особливо різко відбувалося це вже після упадку Австро-Угорщини. Се, що діялося в нас під тим оглядом у рр. 1920—1925, противне всякому здоровому розумови. Були се фінансові орґії, котрі з одного боку позбавляли майна дотеперішних вірителів згл. вкладників у банках а з другого — їх коштом збогачували дотеперішніх довжників. Бо чиж не орґії се, коли колись оден вложив до банку свою готівку, яку тодіж позичив другий і купив собі за неї маєток і відтак сплатив його одною куркою тай нині має той маєток, а той, чиї гроші банк позичив, має нині — банкову вкладкову книжочку, якої вартість = 0...

Такі орґії були одначе можливі тільки завдяки особливому становищу уряду. Замість зобовязати довжників до звороту позиченої кождочасної дійсної вартости і такуж дійсну вартість забезпечити вірителям згл. вкладникам, уряд перевів т. зв. вальоризацію, яка пішла по лінії інтересів довжників і сильно скривдила вірителів, згл. вкладників.

Та не тільки уряд відповідальний за втрати, які мали вкладники в банках. Велику частину відповідальности за ті втрати несуть також самі банки. Передовсім тому, що на становище уряду в справі вальоризації банки мали зовсім певно великий, коли не рішаючий, вплив. Без засягнення опінії банків ніякий уряд тої справи не вирішував*). А далі: видаючи вальоризаційні постанови, уряд все таки полишив банкам щодо зложених у них вкладок певну свободу ділання, а саме означування висоти вальоризації тих вкладок. І тут ріжні банки згадану висоту встановляли ріжно. У висліді: вкладки ріжні банки вальоризували ріжно. Одні виплачували хоч мінімальну вартість вложених грошей, другі — не виплачували нічого. І чим жеж ті банки, що зовсім здепреціонували вкладки своїх вкладників, ріжняться від того власника готівки, що здепреціонував її в своїй скрині?...

Все те мало свої наслідки.

Колишні довжники, що так казково легко позбулися своїх давних поважних довгів, подумали собі, що так само легко сплатять й евентуальні нові довги — тай легкодушно стали знов робити довги. І коли ще недавно населення нашого краю майже зовсім очистилося було з передвоєнних довгів, то нині воно знов задовжене по вуха — далеко більше, ніж перед війною!

Одинокий вихід з того положення населення знов бачить у війні, підчас якої знов надіється очиститися з довгів. І жде на війну як на спасення...

А ті, що колись складали свою готівку по банках, тепер стратили довіря до того роду зберігання майна. Бо деж запорука, що недавна історія не повториться? І чим воно для власника готівки корисніше, коли його готівка здепреціонується в банках, а не в помешканні власника? Відсотки, що їх приносить готівка зложена в банках, після недавних сумних досвідів не кождого заманюють до банків. Бо навіть найвищі відсотки не грають рішаючої ролі в в того. кому ходить о збереження самої готівки. І тому так мало готівки нині по банках і так богато її в приватних мешканнях.

Та захитане довіря до банків — повторимо слова дир. Коренця, сказані на нарадах Українбанків — мусить бути привернене. Як? Се вже річ банків. На нашу думку, першою передумовою привернення довіря до банків повинно бути направлення шкід, які банки зробили своїм колишнім вкладникам. А далі: запорука на будуче, що зложені в банках вкладки банки не здепреціонують.

Яка велика несправедливість сталася тим, котрі стратили свої ощадности в банках, покажемо на прикладі: Був собі нпр. чоловік (а таких було легіон), котрий чверть століття тяжко працював, щадив, гріш до гроша складав і пильно вкладав до банку, щоб забезпечити будучність собі або своїй жінці і дитині. Так поступав якраз найсолідніший тип в суспільности (бо як відомо, легкодухи ніде грошей не складають). Представмо собі, що той солідний тип поступав так від свого 25-го року життя до 50-го включно і зложив собі гарну сумку грошей. Значить, на ті ощадности посвятив він приємности своєї молодости і вигоди свого зрілого віку. Та коли зачав шестий хрестик свого життя, довідався, що без найменшої своєї вини стратив весь свій маєток. А рівночасно той сам чоловік бачить, що той сам банк (в котрий він вложив свій маєток, якого без своєї вини вже не має) не тільки істнує дальше, але правильно виплачує платні своїм директорам й іншим функціонарам, забезпечує їм емеритури на старість, ба що більше: виказує нераз рік-річно сотки тисяч чистого зиску. І ані не подумав про те, що його власним клієнтам сталася кривда, що не оден з тих його клієнтів опинився без своєї вини в крайній нужді, бо в довірю до банку дав йому свої гроші. І не можна говорити про яку небудь вину вкладників. Бо не оден з них пішов на війну, попав в полон і взагалі фізично не міг витягнути в час свої гроші, щоб за них щонебудь купити.

Річ ясна, що такий чоловік не може тепер мати довіря до банків. Тай не мають того довіря також інші люди, що дивляться на його долю. Про забезпечення бодай частинне ощадностей тих людий повинні були подбати самі банки, нпр. купуючи в час недвижимости, коли бачили, як з дня на день паде валюта. Таж уся вартість банків і їх урядників полягає якраз на предвиджуванню фінансових відносин. І якже можна тепер критикувати т. зв. „темного хлопа“ за те, що він здепреціонував свої гроші в скрини, коли так само здепреціонували величезні суми люди, котрих суспільність виховувала собі на те, аби вміли забезпечувати її маєток.

Не будемо застановлятися над причинами, які довели до того, що банкові фінансісти — зрештою в цілім світі — поставилися до грошевих справ у днях великої проби точно так само як темні хлопи і з таким самим успіхом. Та сталося. Але бодай тепер час подумати над направою і спокутуванням гого гріха. Як? Спосіб на те насувається сам собою. Який же він? Хто не має нічого від того не можна нічого домагатися. Та коли ви, панове директори, маєте в своїм банку нпр. 500.000, 300.000 чи 100.000 чистого зиску, то відложіть з того нпр. одну пяту частинку для заспокоєння найконечніших потреб нераз голодуючих сиріт і вдів по своїх чесних вкладниках. А потому в міру вивязування зі своїх обовязків подумайте і про зворот грошей решті бувших вкладників. А коли з яких небудь причин вам неможливо виплачувати капітал, який ви колись в добрій валюті забрали, то виплачуйте з частинки свого чистого зиску бодай проценти, скажім, найбільше потребуючим а потому й решті. Таж можете дуже легко виставити всім своїм старим клієнтам відповідні посвідки, що їх капітал сплатите нпр. до 50 літ, бодай їх потомкам, і то починаючи навіть не тепер, а скажім, за 20 літ. Тоді і тільки тоді може повернути загальне довіря населення до банкових інституцій і банки напевно на тім не стратилиб.

Та се тільки оден зі способів, яким можна навіть без спеціяльного закона привернути довіря до банків в значній мірі. Є на те ще інші способи. Як свого часу ніхто інший, тільки фінансісти, піддали правительствам несправедливий і злий в наслідках плян, на підставі котрого стратили свої ощадности чесні люди та збогатилася ціла верства спекулянтів, — так тепер, побачивши, до чого се довело, моглиби ті самі панове фінансісти піддати правительствам інший плян, більше справедливий: прослідити, хто в часах вагання валюти здобув маєток грішми позиченими в банках і ще той маєток посідає або посідає його рівновартість. Се дасться в богатьох випадках зовсім певно ствердити. І таких людий примітивна справедливість вимагає притягнути до того, щоби бодай частиною свого легко набутого майна, котре збудоване на недолі чесних людий, помогли влекшити долю тим людям, котрих грішми доробилися.

Словом,все можна наладнати, тільки треба доброї волі і почуття справедливости. Але забрати найчеснішим людям їх майно і потому дивуватися, що вони не мають довіря до банків, се нерозумно. А на нерозумі нігде і ніколи не збудовано на ново здорових відносин добробуту населення.

*) Розуміється, українських банків ніхто не питав, як ту справу вирішувати.

ЖИТТЄВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ВИДАТОК, ЯКИЙ ВЕРТАЄТЬСЯ СТОКРАТНО, БО НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ УМОЖЛИВЛЮЄ ВАШІЙ РОДИНІ УЛАШТУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ; ТОМУ ОБЕЗПЕЧІТЬ ВАШЕ ЖИТТЯ В ОДИНОКІМ УКРАЇНСЬКІМ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Католицький журналіст

обвинувачений за державну зраду.

Промова оборонця Д-ра Осипа Назарука виголошена 9. IX. 1532 перед Судом Присяглих у Львові в обороні Евгена Зиблікевича, редактора українського катол. органу „Бескид“.

Високоповажані Панове Судді Присяглі!

Третий день розправи добігає до кінця — і Ви втомлені вислуханням цілого ряду відчитаних тут великих актів, зізнань і промов. Та я прошу Вас, вислухати уважно ще й мою оборони останного з обвинувачених. А прошу не для власної сатисфакції, тільки тому, бо сей останний обвинувачений поставить печать на цілий сей процес, на його вердикт і на його вирок. І коли мине багато часу і непамять покриє надії, побоювання, страх і жах всіх, що в політичних процесах засідали в цій салі в характері обвинуваченних, коли непамять покриє також імена тих, котрі в сій салі тяжко працювали в характері прокураторів, суддів присяглих, суддів державних і оборонців, — то та непамять зробить на довгі часи виїмок що до сего карного процесу. А сей виїмок буде зроблений головно ізза останного з обвинуваченних, котрий сидить перед Вами. Се Евген Зиблікевич, редактор українського католицького орґану „Бескид“, що виходить у Перемишлі. Пан прокуратор в акті обвинувачення не богато міг сказати про нього у звязку з сим процесом, а Високий Суд тимчасово випустив сего обвинуваченого за кавцією 2.000 зол. зі слідчої вязниці на вільну стопу. І мимо того власне сей обвинувачений зробить на довго памятним сей політичний процес! А чому так буде, постараюся виказати в своїй промові. Я приступаю відразу до оборони мого клієнта, а загальними справами займуся лиш остільки, оскільки се потрібне до вияснення його поведення або до відповіди п. представникови публичного обвинувачення.

КОРОТКА ЖИТТЄПИСЬ ЗИБЛІКЕВИЧА.

Наперед хто такий сей обвинувачений молодий Українець, котрий після твердження прокураторії допустився головної зради проти польської держави?

Це внук маршалка Галичини і президента столичного міста Кракова, внук чоловіка, котрий положив великі заслуги коло економічного розвитку цілої Галичини і найбільші заслуги коло політичного розвитку польської нації, за що польська нація похоронила тлінні останки його в королівських гробницях, — в Кракові, — на Вавелі. — поруч своїх найбільших духом діячів! В сім процесі є більше дивних прояв, бо на 6 обвинувачених аж 3 мають мами Польки, свідомі польські патріотки. Ті обвинувачені також відмовили зізнань у всіх справах, що звязані з актом обвинувачення, бо їм відмовлено тут відчитання того акту в українській мові. Правдою є, що вони обороняючи права української мови, не могли сказати, що се їх матірна мова, бо над їх колискою звеніла матірня мова польська. Та мабуть се найбільше дивна річ, яким чином знайшовся на лаві обвинувачених Українців чоловік з родини польського маршалка Галичини, котрий вже на підставі свого імени і своїх родових документів міг прецінь знайтися по иншім боці і не потребував ніколи наражатися на те, на що наразився. Вже се показує, що це передовсім процес психольоґічний, котрий кульмінує в особі Зиблікевича. На жаль, відмова зізнань всіх обвинувачених просто робить неможливим належне освітлення сего процесу з психольоґічної точки погляду, бо під сим оглядом можемо оперувати тільки незначними окрушинками потрібного нам матеріялу.

Другий важний факт се те, що Зиблікевич журналіст з католицького орґану. Як перший факт вказувавби на те, що Зиблікевич не шукав легкого хліба, бо не пристав до Поляків, тільки до Українців, так знов другий факт міґби декому насунути сумнів, що сей чоловік, втомлений боротьбою і своїми дотеперішними переходами в життю, змінив свої погляди задля життєвої вигоди і спокійнішого істнування. Тільки зрозумівши сей характер, можна оцінити його справу в сім процесі. Тому подам наперед його коротеньку життєпись.

Уродився він як син судового урядника, а мама його була кубанська Українка родом зпід Кавказу. Ґімназію скінчив перед війною в 1914 р. На права записався у Відні. В часі великої війни служив в австро-німецькім полку, прч „Дайтшмайстрах“. З тим полком пішов на фронт і в битві коло Рівного на Волині попав у російський полон в ранзі хорунжого. В неволі був аж до вибуху першої революції. Відтак утік до Київа. По якімсь часі вступив до армії Петлюри. Весною 1919 року в битві з большевиками коло Могилок попав у їх руки тяжко ранений ґранатом в живіт і зі зломаною ногою. Большевики, як се часто буває в горожанських війнах, не церемонилися з раненими і нераз добивали їх на боєвищах, — бо як відомо — нема страшнішої ненависти, ніж та, що бухає в горожанських війнах і захоплює все єство людий. Та мабуть поділав на них молоденький тоді вік Зиблікевича, бо він в тім часі мав 23 роки, і при своїм струнким та дрібнім рості виглядав як дитина. І хоч з очий большевиків бухала ненависть, вони не добили його! І підняли з боєвища окрівавлену дитину ту і занесли до санітарного поїзду і завезли до Москви і дали до шпиталю і лічили його. Так поступили большевики з сим незнаним їм молодим чоловіком, котрого імили на полі бою як ворога свого, з затисненою зброєю в руці, звернеою проти них! А нині побачимо, як польська лава присяглих у Львові — поступить з внуком маршалка свого, котрий на честь імени свого має окрему вулицю в сім місті! А як у Москві настав голод великий і не стало харчів навіть у шпиталях, большевики знов показали йому серце своє і вивезли його до шпиталю в Київі на Україні, де було більше поживи. Тут прийшовши до себе Зиблікевич, хоч іще хорий, втікає від большевиків на Волинь, доходить до села Чорториї над Случем, знов з почуття обовязку голоситься до української армії Петлюри і разом з нею бере участь в поході маршалка Пілсудського на Київ. Потому разом з армією Ридза-Сьмиґлого робить відворот аж до Замостя і знов бере участь в поході армії Петлюри аж до Винниці. В 1920 р. вертає до дому родичів у Перемишлі. На університет його не принято. Відтак перебуває він долю всеї української інтеліґентної молоді, котру в тім часі вязнено винно і невинно. Слідують роки тюрми. В однім з процесів, про який тут згадувано, засуджений був Зиблікевич на 3 роки тяжкої вязниці, але засуджений був заочно, не був присутний ні на розправі, ні на проголошенню вироку. Значить, не мав нагоди до оборони. Вправді Вп. пан президент Трибуналу слушно заявив тут, що засуд в карнім процесі се не контумація в процесі цивільнім, бо в карнім процесі перед засудом переводиться докази. Та я пригадаю Вп. Суддям присяглим, кілько то невинних людий засуджують навіть тоді, коли вони присутні в часі розправи і мають змогу боронитися! От недавно принесла французька преса вісти про випущення з тюрми по 30 роках кари засудженого невинно аптикаря за отроєння власної жінки, котрого невинність аж тепер показалася. А щож доперва говорити про докладність масових процесів тай ще до того заочних! В р. 1927 вийшов Зиблікевич з тюрми.

ОДНА ЗАСАДНИЧА СПРАВА.

Вже в рік опісля, то значить в 1928 р., в його переконаннях зазначується зворот на право, до релиґії, до католицизму. Сей факт під сею важною датою хотів я доказати зізнаннями поважного свідка, о. Петра Голинського, катехита з Перемишля. Та суд не допустив того доказу, хоч я всі докази предложив на письмі, ще 27 червня 1932 р., і тут, як Ви чули, повторив на розправі. Панує загальне а неслушне переконання, що ті котрі зміняють свої погляди, се люди безхарактерні. І я дуже боюся, щоби й між Вп. Панами Суддями не було такого погляду, бо він може бути рішаючий для справи. В тій справі наведу висказ одного з найбільших державних мужів, Віліяма Еверта Ґледстона, уродженого в 1809 р., котрий прожив майже 90 літ і вмер за нашої памяти в 1898 р., був трикратним і довголітним премієром Анґлії, зразу як консерватист, потому як острий ліберал, що обстоював автономію Ірляндії. Свої погляди змінив він на старости літ. А коли його раз прозвано за те безхарактерним, відповів: „Тільки тверді характери здібні до зміни переконань, а то з отсих причин. Між людьми взагалі мало розумних, а дуже мало розумних і добрих. Так є у всіх таборах. Отже хто зміняє свої переконання, той мусить бути приготований на те, що йому не будуть вірити, ні в тім таборі, з котрого він вийшов, ні в тім таборі, до котрого прийшов, бо й одні і другі будуть думати, що він зробив се з причини особистих вигід. Тільки мало є таких благородних людий, котрі судячи по собі вірять і другим у щирість зміни переконань“.

Такого благородного чоловіка бачили Вп. Судді присяглі і на сій лаві обвинувачених. Се перший обвинувачений, п. Зенон Пеленський, котрий тут признав, що Зиблікевич вже в часі конґресу не годився з націоналістами, бо мав консервативні погляди, з котрими зовсім не крився. Таке довіря до другого се річ рідка, а особливо рідка серед суспільностий, котрі наслідком довгого гнету зрадикалізовані. До таких суспільностий належить також українська суспільність. Серед неї треба не тільки твердого характеру, але й самозапертя, щоби змінити погляд з радикального на консервативний та ще й до того на католицький. Бо в тій суспільности загал підозріває такого чоловіка передовсім у лицемірстві, а є богато таких, що відносяться до такої людини просто з ненавистю.

А яке життєве забезпечення має католицький журналіст, нехай послужить доказом отсей факт: Недавно помер у Відні високо освічений і талановитий католицький редактор Каспар Інталь у 83 році життя. Він був 30 літ шефом редактором католицького орґану „Фатерлянд“, а помер у такій нужді, що перед смертю тішився як мала дитина, коли хто подарував йому кусок вудженини. Інформація ся походить з католицького орґану „Шенере Цукунфт“ з дня 6 мая 1928 р. Той орґан додає, що в Австрії були такі богаті єпископства як пр. в Оломунці, котре мало поверх міліон корон річного доходу ще в добрій валюті, але всі вони разом давали на одинокий католицький щоденник у Відні тільки річної субвенції, кілько один з ліберальних щоденників мав приходу з анонсів в однім недільнім числі ґазети! Розуміється, є й між католиками благородні виїмки, котрі по можности своїй дбають про пресу. Та на загал так виглядає доля католицької преси і католицьких журналістів навіть у народів далеко богатших ніж Українці. Так було і є також між католицькими Французами й Еспанцями. Не інакше є й між катол. Поляками. Панове самі знають, як у Польщі ледви дихає польська католицька преса. Словом, так є скрізь. І се одна з головних причин, чому в цілім світі така деморалізація, чому ніхто й ніде неневний свого життя, здоровля і майна, чому на обох півкулях разураз зриваються полуміни бунтів і чому все культурне життя людства котиться очевидно в якусь страшну безодню. І лише слінний не бачить, що в таких часах можна робити особисту карієру, ідучи на ліво, а не на право. Так є сегодня скрізь, так і в Українців. Все те знають і ті, що ступають на терністий шлях української католицької публіцистики. Знав се й Зиблікевич, коли рішався на свій крок, знав, бож се очевидно інтеліґентний чоловік. І тому чесним людям не вільно думати про нього, що він змінив свої погляди і став католицьким публіцистом задля особистої вигоди або якоїсь „карієри“!

Для контрасту наведу такий факт, що коли польська влада завісила двократно український ліберальний щоденник „Діло“ і він не появлявся більше як рік, то весь той час видавництво „Діла“ виплачувало всім членам редакції й адміністрації повну платню, хоч вони не працювали. Розуміється, наводжу сей факт не в докір „Ділу“, хоч я його противник, — бо так власне повинно бути, але так нема якраз в католицькім таборі. Отже перехід туди не представляє для журналіста ніякого інтересу, тільки прикрости зі всіх сторін.

Та чому я з таким притиском підчеркую католицизм мого клієнта? Чи може на те, щоби для нього позискати ласку в очах його суддів? Зовсім ні. Отверто й виразно кажу, що Українці-католики таксамо як всі инші Українці не зрікаються найвисшого політичного ідеалу своєї нації, то значить державної самостійности і не зрікаються опозиційної боротьби в державі, котра не дає їм як горожанам належних прав. Отже коли я підчеркую католицизм мого клієнта, то роблю се тому, що акт обвинувачення закидає Зиблікевичови неетичність у веденні боротьби, — а се у католицького діяча річ абсолютно виключена! І ствердження сеї засадничої річи уважаю важнішим навіть від висліду цілого процесу, від вердикту й вироку, який би він не був! До тої справи неетичности ще раз поверну при кінці своєї оборони.

ФАКТИЧНИЙ СТАН.

Тепер перейдемо до фактичного стану справи і до закидів, які Прокураторія робить обз. Зиблікевичови. Передовсім чому він взагалі попав на лаву обвинувачених в цім процесі?

Замість довго відповідати на се питання скажу коротко:

Зиблікевич попав на лаву обвинувачених в сім процесі з такої самої причини, з якої в Петербурзі аж революція увільнила салдата, що стояв в царськім саді коло одного корча на сторожі ще від часів цариці Катерини. Оповідають, що раз вчасною весною вийшла в сад цариця Катерина і побачила першу весняну квіточку. А щоб ту квітку ніхто не зірвав, казала поставити солдата на сторожі. Раз затягнена у список сторожа в означеним місци змінялася без уговку поверх півтора століття, хоч та квітка давно зівяла і сліду по ній не остало. Подібнісько сталося і з Зиблікевичом. Раз затягнений на поліційний список підозрілих він фіґурує на тім списку до сегодня, хоч уже і сліду нема ні в нім, ні в фактах, ні в обставинах з усього того, що колись було причиною поставити його імя на той список. Та коли постійне держання на сторожі солдата коло місця, де колись була квітка, нікому не шкодило, то постійне держання невинного чоловіка під найтящими підозріннями дуже шкодить і йому і його невинній жінці та дитині і публичному почуттю справедливости!

Пан прокуратор каже, що в с і обвинувачені поповнили злочин головної зради через те, що а) перед трома і пів літами в днях від 28 січня до 3 лютого 1929 взяли чинну участь в нарадах І. Конґресу Українських Націоналістів у Відні, б) взяли чинну участь в утворенні тайної Орґанізації Українських Націоналістів, котра має за завдання приготовити збройне повстання проти Польщі в ціли відірвання від неї полуднево-східних земель і що та тайна орґанізація була вислідом нарад згаданого конґресу, в) взяли чинну участь в ухваленню оповіщеної друком резолюції, котра голосить засади представленої вище революційно заговірної ідеольоґії. Цим, каже акт обвинувачення, допустилися вони злочину державної зради з §§ 58 ц) і 59 б) давного карного кодексу.

Сі закиди треба розглянути в двох напрямах: 1) Які ті закиди самі в собі. 2) Чим вони відносяться до Зиблікевича?

Тут що крок то непорозуміння, противоріччя або зовсім безпідставні твердження, які кілька рядків дальше в тім самім акті обвинувачення відкликує сам його автор бодай що до мого клієнта. І так на 2 ст. акту обв. таки зараз після зроблення тих тяжких закидів п. прокуратор вичисляючи обвинувачених, котрі мали допустититися тих страшних злочинів, ні одним

словом, ні одним закидом не згадує Зиблікевича, що він зробив. Отже запитаю: Чогож Зиблікевич сидить на лаві обвинувачених? І відповім по правді: Бо раз був затягнений на поліційний список.

А далі: Якже можна тут говорити про таємну орґанізацію, коли сам п. прокуратор в тім самім акті обв. на ст. 6 на долі виразно пише, що провід тої нібито тайної орґанізації оповістив друком у своїм орґані докладний комунікат з нарад тої орґанізації, з іменами і назвиськами учасників! І хто, де, коли, бачив таку тайну орґанізацію, котра оповіщувалаб цілому світови не тільки зміст своїх нарад і ухвал, але навіть імена та назвиска своїх членів, референтів і виділових! Отже на чім полягає „тайність“ тої орґанізації до сеї хвилі?

Ба, що більше! Референтів того страшного конґресу ніхто заграницею не зловив і ніхто їх силою не привіз до краю. Вони самі явно-славно, не скриваючись вернули до дому. І вдома зовсім не скривалися, жили і працювали під своїми іменами. Щож се таке? Тут є тільки дві можливости: 1) Або тим людям ані через думки не переходило, що вони поповнили злочин. 2) Або се люди, які нездібні здати собі справу з того, що робили. А що кождий бачить, що се люди інтеліґентні й освічені, отже остає тільки перша можливість: вони не почувалися до ніякого злочину супроти законів, обовязуючих в сім краю. І тому спокійно вернули до дому та спокійно працювали. Розправа виказала, що так дійсно було.

Та найцікавіше з того всего, що Зиблікевича сам п. прокуратор не називає ні між референтами зїзду, ні між його виконавцями. Отже чому він властиво обвинувачений? Тому, бо раз колись був затягнений на поліційний список!

Все, що п. прокуратор міг сказати про Зиблікевича, опер він на доносі тайної поліційної розвідки, до чого і признається на 18 і 27 стор. акту обвинувачення.

Отже що проти Зиблікевича зібрала тайна поліційна розвідка? Які вісти? Які факти?

Є тільки два закиди: 1) Що Зиблікевич був львівським делеґатом на конґрес націоналістів у Відні. Правдивости сего закиду не признаємо. І ні в акті обв., ні на розправі не предложено найменшого доказу, що так було. Та ми моглиби сміло признати, що Зиблікевич був делеґатом з краю. Отже — каже надрадник поліції п. Івахів, що Зиблікевич після реляції тайних аґентів був делеґатом орґанізації з краю. І я кажу, що був. І то кажу, що був на тім конґресі делеґатом не одної орґанізації, а десятьох! Ну, тай що з того? Який же злочин з того виходивби, коли конґрес був явний, коли той конґрес був спробою утворення леґальної політичної орґанізації й коли ті орґанізації, що висилали своїх делеґатів, мали доперва затвердити ухвали конґресу, щоби могли за ті ухвали бути відповідальні.

Вп. Панове Судді Присяжні! Ви люди досвідчені й між Вами є певно й такі, що засідали у виділах не одного товариства. Уявіть собі, що два або більше товариств купують дім. І в тій ціли їх делеґати роблять спільну нараду тай ухвалюють, купити дім. Чи не прийдуть ті делеґати знов до своїх товариств, котрі їх висилали, чи не зложать звіту, який се дім, де він, кілько коштує, чим він вигідний або ні? І чи доперва тоді не дають поодинокі орґанізації своєї згоди або ні на купно дому? Так пречінь діється на цілім світі й інакше не може бути. І то діється так навіть у справах, де ходить тільки про марний гріш. А тут же ходило о справу, в якій можна стратити здоровля і життя! Чиж можете собі уявити, щоби десь знайшлася така орґанізація, яка не зажадалаби звіту від свого делеґата в такій важній справі як заговір проти держави? Нехайже тайна поліція докаже, де, коли і перед котрою орґанізацією Зиблікевич складав звіт з конґресу! Нехай скаже, чи його звіт одобрено чи відкинено? Нехай покаже бодай тінь доказу на те, бож без того все те не має ніякого звязку! (Далі буде).

Дивна переміна полу

у 20 році життя.

Польська преса доносить: В Плоцку лучився рідкий випадок переміни полу у 20-літної дочки землевласників Шемліньских. Сі богаті землевласники мали гарну 20-літну дочку Софію. За її руку старалися дооколичні молодці. У родичів перебувала вона лише підчас ферій. Решту часу посвячувала студіям. Та підчас сегорічних ферій панна Зося несподівано обтяла волосся, коротко заявляючи, що вона мущина. Спочатку думали, що вона кпить собі з окруження, одначе лікарі в Плоцку ствердили її слова. Супроти того родичі п. Зосі звернулися до адвоката Зґліщиньского, щоб він перевів зміну в метриці уродження і п. Зося відтепер називається Збіґнєв Шемліньский. Супроти того п. Збіґнєва взяли до війська, бо лікарська комісія дала йому категорію А.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

36. Два віденські документи.

Я вже згадував про письмо австрійського міністра віроісповідань і просвіти до намісника ґр. Потоцкого і наводив се письмо в цілости. Подав я також телеґраму, котрою міністер Айбельсфельд домагався звіту з нарад з епископами. Та нарада відбулася в суботу 29. IV. о год. 2 з полудня. В письмі з 18. IV. 1882 р. домагався міністер, щоби ще до кінця місяця, то є найдальше до 30 квітня 1882, був йому предложений звіт. А що той звіт не надійшов на означений час, то першого травня прийшла з Відня знана вже нам телеґрама, на котру відповів намісник, що звіт може бути у Відні аж 7 травня.

Того дня припадала неділя.

В Римі чекали на звіт намісника, який мав бути рішаючий не так що до самої справи як що до часу появи папської конституції. Того звіту сподівалися в Римі вже 1 мая, а він не надходив. Тому з Риму, з Пропаґанди, вислано лист до о. Яцковского, щоби звідався в намісництві, чому до того часу не вислано відповіди на запит міністерства віроісповідань, евентуально, щоби о. Яцковский просив о приспішення відповіди. Звіт намісника повинен був бути в міністерстві ісповідань у Відні в понеділок 8 мая а був адресований: Unterrichtsminister, eigenhandig: Та якраз того самого дня австрійське міністерство заграничних справ повідомляє австро-угорського амбасадора при Ватикані, що досі, то є до 8 мая 1882 р. не надійшла ще опінія галицького намісника в тій справі, хоч вона мала бути і таки була вже у Відні в міністра віроісповідань. Він за посередництвом президента міністрів міг її вислати ще того самого дня до міністерства справ заграничних так, що в Римі міг бути знаний прихильний звіт намісника вже 10 або 11 мая 1882 р. І так воно й сталося. Великий авторитет мусів мати Св. Отець Лев XIII в австрійського правительства, коли кількох міністрів у Відні так пильно заходиться біля того, щоби як найскорше була надіслана зі Львова до Риму прихильна опінія намісника. Видно, що кард. Сімеоні префект Пропаґанди настоював у ґрафа Паара, австро-угорського амбасадора при Ватикані, на приспішування справи, коли міністерство цісарського дому висилає до того амбасадора письмо, котрого зміст слідуючий:

Haus- Hof- und Staatsarchiv. Wien.
8987/6 Wien, am 8 Mai 1882.

Hochgeborener Graf,

Aus der in Abschrift anverwahrten von dem päpstlichen Nuntius Msgr. Vanutelli mir in Händen gelassenen Aufzeichnung, wollen Euer Excellenz den von dem heiligen Stuhle zur Reformierung des Ordens der Basilianer in Galizien gefassten Entschluss entnehmen, wonach zu Dobromil bei Przemysl in Galizien ein Ordens-Noviziat unter der zeitweiligen Leitung der Jesuiten eröffnet worden soll.

Ich ersuche Euer Excellenz Kardinal Simeoni die Mittheilung zu machen, dass die k. k. competenten Behörden von diesem Vorhaben des heiligen Stuhles bereits in Kenntniss gesetzt worden sind und ich mir vorbehalte, ihre diesfälligen Ansichten nachträglich bekannt zu geben.

Zu Euer Excellenz persönlicher Information füge ich noch bei, dass die über diese Sache im Wege des k. k. Ministerpräsidenten eingeholte Aeusserung des Staathalters in Galizien mir bis jetzt noch nicht zugekommen ist.

Empfangen Hochdieselben den Ausdruck meiner ausgezeichneten Hochachtung

für den Minister des Aeusseren
Hora

Seiner
des Herrn Grafen Paar
Excellenz
Rom.[191])

Як лиш 8 мая 1882 р. наспів до міністерства віроісповідань і просвіти у Відні очікуваний звіт з конференції у намісника Потоцького, то міністер Айбельсфельд повідомляє про те сейчас довшим письмом міністра цісарського дому і справ заграничних, Ґустава ґрафа Кальнокія[192]).

На основі звіту намісника Потоцкого, пише мін. Айбельсфельд міністрови ціс. дому, що зростаючий упадок Василіянського Чина вже від довшого часу піддає правительству ідею, якби в інтересі греко-католицької Церкви і в інтересі держави належало піти тому Чинови на зустріч. Колись так спасенна праця того Чина упала тепер до того, що той не є в стані дати одної іспитованої сили для низшої ґімназії, веденої Василіянами в Бучачи. Також під оглядом реліґійним і моральним підносили що до монахів Василіян в Галичині в останніх десятках літ ріжні тяжкі закиди[193]).

Австрійське правительство булоби радо бачило, якби греко-католицький клер знайшов був сам в собі відповідних людей до необхідної реформи галицьких Василіянських монастирів. Одначе, пише міністер просвіти до міністра справ загр., на підставі довірочно присланого йому пропамятного письма віденського нунція, архіепископа Вануцелія, якого відпис залучає, се річ неможлива. Тому св. Римський Престіл по зрілій розвазі справи реформи повзяв намір, як першу рішаючу міру віддати новіціят добромильського монастиря на якийсь протяг часу Отцям з Ісусового Товариства. (К. б.).

191) Сей документ писаний ґотикою, на звичайнім міністеріяльнім аркуші доброго папер Документ цей печатається вперве.

192) Кальнокі Ґустав Зиґмунт ґраф Kalnóky de Körös Patak, австрійський державний діяч, * 29. XII. 1832 р. в Летовицях на Моравії, був зразу кавалерійським офіцером, 1854 р. військовим атташе в Монахові, 1857 р. в Берліні, 1860 р. секретарем посольства, 1866—1871 рр. радником посольства в Льондоні. Спосібний політик, однак за міністерства Андрашія був менше уживаний, 1874 р. був послом у Копенгазі, 1879 р. в Петербурзі, де був і за міністерства Гаймерле, по котрім переймив портфель міністра ціс. дому і справ заграничних. Заразом стар президентом міністрів. Закріпив союз Австрії з Німеччиною, мав часті конференції з Бісмарком в Зальцбурґу, Ґаштайні і Варцині. Його політика була задержати статус кво — і противна Росії на Балкані. За него був відновлений союз центральних держав 1891 р. У внутрішній політиці був консервативним і противником ліберального панування парляменту на Угорщині та підношення Чехів за міністерства Тааффе, котрому спричинив упадок. Як правдивий католик дорожив катол. традиціями. В делеґаціях заявив отверто, що питання про папство відкрите і ще не рішене. Се викликало невдоволення Італії. Помер 1898 р.

193) Знані були переходи кількох Василіян з Галичини на схизму в рр. 1870—1874 (Туцкий. Свірнюк, Прачук, Коритко), хоч в Галичині ніхто не переслідував за віру. Перехід на схизму у монаха се хіба найтяжший упадок, бо поминувши тяжкий гріх проти віри і згіршення, сам мотив був низький і занадто матеріяльний, бо для юдиного гроша і щоби не підлягати своїй законній власти, отже і зломання законних обітів. Розуміється, кромі переходів на схизму були ще інші тяжкі закиди.

Кождий життепис дає нам велику науку, що і чим може зробити людина. Благородне життя, добре оповіджене, діє на инших ніби Боже натхнення. Воно показує, що можна зробити з життя. Відсвіжує нашого духа, заохочує надію, додає нам сили, відваги і віри в себе і других, пхає нас до нових зусиль, кличе до діла і співучасти в праці коло добра. (Смайлс: „Характер“).

Російський ґенерал

полковником гонведів

Як Москалі вміли шпіонувати.

Віденська преса принесла отсей коротенький але дуже цікавий спомин майора резерви К. Новотного:

Моя доля в часі світової війни була більше ніж особлива. З початком війни бачив я офензиву і по стороні австрійській і по стороні російській. І притім пережив я щось таке дивне, що й досі, по богатьох літах, не можу ще вийти з дива.

Що австрійська Начальна Команда не була зорієнтована про дійсні відносини у противника аж до початку великих офензивних битв, ба навіть ще й тоді, коли ті битви шаліли в своїм найвищім розвитку, — се з четвертого тому споминів фельдмаршала Конрада можна вичитати між стрічками. Та непевність з початком операцій, дня 20 серпня 1914 р., мала в наслідках надзвичайні труди війська. Також мій полк в рамах армії ґен. Брудермана гнали наперед два дні поспішними маршами на північ. Потому несподівано прийшов наказ: Стати — і на право! І ми пішли на право, на схід. Бо показалося, що Росіяни надходять зі сходу а не з півночи.

Так ішли ми стисненими кольонами, майже як на вправах, через поля, ріллю і сугорби, баталіон коло баталіону, полк коло полку. Небагато кільометрів перед собою бачили ми, як постійно блимали світляні сиґнали козаків, котрі очевидно давали знати команді своїх військ про наш похід вперед.

В годину потому йшли ми серед пекучої жари, важко обвантажені військовим знаряддям, коло місцевости Сасів, якимсь плоским простором, порослим травою.

Коли ми осягнули горішний край того простору під Сасовом, затріщало, загриміло, завило й засвистіло формальне пекло над нашими головами і в наших рядах.

В тім урагані потонули захриплі голоси команди: — „Рострільна!... Напрям!...“ Баталіони й компанії бігли рострільними в боєвім ладі. Без милосердя била і рвала нас сталь з оловом, розприскуючись стотисячними кусками, — бо ми просто носами набігли на засідки укритого неприятеля.

Тільки десять хвиль тревала масакра — і мій полк був вистріляний аж до тонесеньких останків, котрі бігли назад, острілювані російським огнем мов водограями...

Я лежав на землі зі зломаною кісткою в нозі. Недалеко від мене лежав мертвий мій надпоручник, ляйтнант уже харчів. Цілі відділи як після команди розбіглися рострільними, так і попадали, скошені російським огнем кулеметів (машинових крісів).

Не було сумніву в тім, що Росіяни були зовсім зорієнтовані про нас, нашу силу і склад, наші ціли і рухи — як найдокладніше, отже могли нас взяти на ціль буквально як „шайби“. Вони працювали на підставі заздалегідь приготованої, рафінованої орґанізації, котру ще в часі мира могли приготовити в усіх подробицях — при чинній участи москвофільської інтеліґенції по австрійськім боці.

Аж до сумерку лежав я на краю якогось стернища. Шалена спрага мучила мене, а уплив крови ослабив аж до повної безпомічности. А потім надійшли російські санітарні патрулі з ношами. Мене і ще якийсь тузин вибраних ранених вложили на віз і він їхав аж до сірого ранку тай доїхав до Пониковиці коло Бродів. Там у школі був розложений російський шпиталь. Якийсь молодий лікар по людськи занявся раненими. Та протягом ночи навезли туди сотки ранених Австрійців. Я бачив, як той лікар наперед занявся найтяжше раненими. А через вікна бачив я, як на захід ішли до наступу нескінчені кольони російських військ у своїх землисто-жовтавих одягах.

Отже терпеливо ждав я, лежачи на долівці, покритій соломою, аж черга прийде на мене. Мої сірі штани були темно-червоні і тверді від крови. Втім сталося щось несподіване:

До кімнати вступив російський ґенерал, літ коло 45, в елеґантнім полевім однострою. За ним ішов його адютант і два ордонанси, котрі несли харчі і фляшки з вином у тяжких кошах. Ґенерал приближився до нас, ранених, — і сказав найпоправнішою німецькою мовою:

— „Я називаюся Скопов. Витаю панів товаришів з австрійської армії як гостей великої Росії. Панове прецінь невинні в тім, що ваш уряд виповів війну нашому урядови“.

Потому російський ґенерал кивнув ордонансам, щоб роздавали поживу й напитки, нахилився над одним сивим, австрійським офіциром, що мав вистрілом зломану кість, подав йому руку й усміхаючись сказав:

— „Пане оберляйтнант Берґер! Я маю надію, що ваша рана буде вилічена в кількох тижнях“.

Берґер остовпів. Відки російський бриґадієр знав його назвисько? А він таксамо звернувся ще до трьох иншых ранених штабових австрійських офіцирів! На наше найвисше здивування він знав не тільки, як вони називаються, але знав також військові частини, до котрих вони належали, їх ґарнізони в часі мира, їх баталіонових і полкових комендантів, як також розклад висших команд!...

А потім ґенерал Скопов підійшов до мене і сказав:

— „Пане капітане Новотни! Ґратулюю Вам хоробрости вашого полку. Ми знали наперед, що хоробрі Стирійці власне так іти-муть в бій“.

Моє дуже здивоване обличча очевидно бавило ґенерала. Відки він знав також мене і мої відносини? Атже я, таксамо як усі инші ранені в тій салі, мав все ще свою леґітимацію зашиту в штанах!...

— „Відки Ви знаєте мене?“ видусив я з себе питання, вдивляючись в обличча ґенерала.

Він усміхнувся.

— „Тепер, пане капітане Новотни, можу вам се вже сказати. Будьте ласкаві пригадайте собі приняття в офіцирській менажі свого полку дня 18 серпня 1913 р. Прецінь мусите памятати того полковника гонведів, котрий як ґість був при вашім столі і навіть вносив з великим аплявзом принятий тоаст на здоровля старенького цісаря Франца Йосифа“...

Розуміється, що я пригадав собі те. Се був елеґантний і лицарський полковник гонведських гузарів, котрий тоді кілька тижнів перебував у Ґрацу і котрий на припоручення міністерства гонведів оглядав найновіші військові урядження тай опісля поїхав до Відня. Він говорив тоді дивно по німецьки, все натискаючи з мадярська перший склад кождого слова.

— „Певно, що пригадую собі“, відповів я російському ґенералови. Та я дальше був такий мудрий як і передтим.

— „Отже, пане капітане Новотни, сказав російський ґенерал, котрий говорив досконало по німецьки, без найменшого сліду чужинецького акценту, —„то я був тим полковником гонведів!“

Якби мене хто сильно вдарив у чоло впав я на вознак на солому і замкнув очи. Тепер я зрозумів, чому наша хоробра армія мимо всего свого геройства так страшно платила своєю кровю від першого кроку, який вона зробила в напрямі неприятеля...

З вражінь на Закарпатті

Сей рік на загал для нас некорисний. Урожаї навіть на долах слабі, — у верховині голод. Потрібна як найвидатніша ратункова акція. В Празі вже думають над тим.

Веселіщі вигляди на національнім полі, хоч великою перепоною для нашого національного руху є тут кацапи і мадярони. Москалі дуже підмазуються чеському урядови, щоб ослабити наш народовецький рух, який мимо їх заходів що раз кріпшає. На Марморощині учительство майже всьо свідомо народовецьке, лиш у мукачівській ґімназії покутує ще кацапство. Москвофіли і схизматики йдуть разом як колись і тепер ще в Галичині.

На жаль не всі народовці йдуть разом. Є вже й такі, що надіються на спасіння соціялістів, є й прихильники червоних марксистів, найбільших ворогів України. Оба табори, народовецький і кацапський, з непевністю чекали, яке становище займе новий мукачівський епископ Преосв. Олександер Стойка, котрий до свойого висвячення тримався в резерві до одних і других.

Нині займає епископ єдино можливе становище католицького епископа і тимсамим проти кацапів, які все і всюди злучаться з ворогами католицької Церкви, навіть з комуністами. Духовний семинар в Ужгороді в руках народовців, бодай настоятелі і професори такі. Маємо надію, що в семинарицьких мурах не буде місця „тройним“ докторам, яким є п. Ф., що входить навіть у спілку з дуже ворожим чиником, аби лише шкодити Українцям. Маємо на се на жаль деякі сліди.

Мукачівська капітула по смерти явних кацапів дістане, як зачуваємо, свідомих народовців.

Преосв. Олександер домагається рішучо, щоби священики між собою і в своїх родинах говорили по руськи, а не як досі по мадярськи. В церковних школах, то є в учительських семинарах, мужеськім і жіночім, особливо в більших центрах, хоче завести щиро народовецькі учительські сили, а в деяких школах хоче віддати провід монахиням Василіянкам, згл. СС. Служебницям, щоби забезпечити молодому поколінню католицьке виховання. Як щиро католицький епископ звернув Преосв. Стойка бачну увагу на московське православіє і тому задумав по цілій дієцезії урядити місії й реколекції. Наша українська еміґрація повинна якслід оцінити заходи Преосв. Епископа і підперти Його в духовній праці своєю участю в церковних богослуженнях. В той спосіб згуртуються всі чинники для піднесення культурного рівня нашого народу на Закарпатті. Лише ясне становище інтеліґенції до св. Католицької Церкви та її Епископа і праця в дусі католицькім запевнить бажаний розвій нашого народу. Маємо уосновану надію, що новий наш Епископ піде по вибраній дорозі і витреває на ній тай тим стане вождом Підкарпатської Руси.

Крайна пора, щоби й управа Пряшівської Епархії зрозуміла вже раз зворот з блудної дороги москвофільства. Тепер по смерти епископа Новака, що помер в Будапешті, має порішитися справа обсади епископства в Пряшеві, — де Преосв. Епископ Ґойдич є лиш адміністратором. Сподіємося, що Преосв. Епископ Пряшівський не схоче підпомагати партію, якої стремлінням будова Росії там, до її ніколи не було. — Прага 10.IX. 1932. — Обсерватор.

Молодь тільки так довго становитъ оборонну силу Батьківщини, як довго та молодіж моральна. (Кардинал Фавльгабер).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Академія в память гетьмана Мазепи

Історично-фільософічна секція Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові урядила в неділю 11. с. м. в салі свого музею академію в память гетьмана Івана Степановича Мазепи. Академію отворив голова секції проф. К о р д у б а. Зміст його промови був такий: Істор.-фільос. секція НТШ святкує отсим взагалі память гетьмана Мазепи, а не роковини його уродин, як се робить преса, бо дата уродин того гетьмана досі науково неустійнена. Вправді в р. 1864 польський учений Бельовский а в році 1874 Падура означили ту дату на день 20. III. 1632 р., одначе та дата непевна. Наш учений Возняк відкрив жерело, з котрого вони взяли ту дату, а саме з записки на поезуїтськім молитвослові в Кремянці*). Та дата не годиться зі споминами Орликів, батька і сина, з котрих виходилоби, що гетьман Мазепа уродився коло 1640 року. Таксамо з записок тодішного французького посла в Польщі виходилоби, що г. Мазепа уродився приблизно коло 1640 р. Особистість гетьмана Мазепи дуже складна. Його ідеалізують, головно з отсих причин: 1) тому, що царська Росія так зненавиділа того гетьмана, що хопилася навіть такого способу як проклинання його памяти по церквах, 2) тому, що той гетьман провадив боротьбу за Україну, 3) тому, що гетьман Мазепа фундував гарні церкви й Могилянську Колегію перемінив в Академію. Та не можна забувати, що він майже 20 літ, бо від 1687 р. аж до свого повстання проти Москви був її слухняним приклонником, що в тім часі знищив він нетичним способом таких діячів як Семен Палій і Петрик Іваненко та що за нього безпощадно закріпощено наше селянство. Розуміється, мав той гетьман і заслуги супроти України та її культури.

Відтак слідували два реферати. Перший реферат відчитав д-р А н д р у с я к, а саме про політичне положення України за гетьманування Мазепи. Короткий зміст сього реферату такий: Автор обговорив тодішне становище України до польсько-московського протитурецького союзу, представив стан української козаччини: Гетьманщини, Слобідщини, Правобічної козачини, татарських козаків та Запоріжжя; де росла чимраз більша ненависть до Москви. Обговорюючи відтак народній рух на Правобережжі з поч. XVIII ст. та прихід Мазепи туди в 1704 р., стверджує, що саме тоді була для гетьмана Мазепи нагода створити незалежну українську державу, зеднавшися з Палієм. На основі джерельних згадок розглядає початки шведсько-мазепинських звязків. Ініціятива вийшла від польського короля Станислава Лещиньского, до якого предложень схилився гетьман Мазепа щойно під впливом нарікання козацької старшини на кривди від Москалів. Не відразу теж вдалося Лещиньскому склонити Карла XII до походу на Україну; автор навів докори шведського історика Фріксаля з цього приводу. Подає зміст т а й н о г о д о г о в о р у між Карлом, Станиславом і Мазепою з поч. 1708 р., згідно з яким Україна як Велике Князівство мала зединитися з польською річпосполитою. Справиж відношення України до Польщі та границь не порушено в новому шведсько-українському договорі в квітні 1709 р. у Великих Будищах, не означено теж докладно будуччини України. Тому найблища до Мазепи старшина звернулася після його смерти до Карла XII з проханням, виявити наміри гетьмана, які для неї були зовсім невідомі.

Відтак дир. Музею д-р Пастернак відчитав реферат нашого відомого дослідника Б о р щ а к а п. з. „Мазепа як людина й історичний діяч“.

Зміст: Досі маємо лиш одну наукову моногрáфію про гетьмана Мазепу: „Мазепа і Мазепинци“, пера нашого історика Миколи Костомарова. Костомаров написав її тому 50 літ тоді, коли пережив уже цілий трагічний процес, що довів колишнього автора „Книг битія українського народу“ в склад співробітників... „Нового Времени“. Ідеольогія його моногрáфії наскрізь хибна. Костомаров доказує в ній, що Мазепа хотів піддатися Польщі. Крім цеї моногрáфії маємо цілий ряд причинків до окремих моментів життя й діяльности гетьмана. Вони дають змогу намалювати картину цієї постаті як людини і діяча.

В р. 1706 Мазепа входить в зносини зі шведським королем Карлом XII і польським королем Станіславом Лещиньским. Після довгих переговорів заключає 1708 р. договір зі шведським королем проти московського царя. Слідуючого року 8 липня відбулася полтавська баталія, яка скінчилася перемогою Москви. 1 серпня 1709 р. Мазепа прибув до Бендер і там помер 2 жовтня 1709 р. Григор Орлик відвіз тіло гетьмана Мазепи до Галацу, де його похоронено в монастирі св. Юрія.

Дослідника найбільш вражає в Мазепі гармонійний розподіл у його натурі розуму, волі та почувань. Французький дипльомат посол Бонак каже, що від постаті гетьмана Мазепи віяв якийсь таємний чар. Його чаруванню ніхто не міг опертися. Гордовиті польські магнати, півдикі московські бояри, буйні Запорожці, статечні Турки, елегантні Французи і пуритани Шведи — всі вони стрічаючись з українським гетьманом, складали перед ним збрую. Його чарування полягало здається на тому, що Мазепа вмів говорити з кождим мовою свого співбесідника. Гетьман зачарував навіть царя Петра Великого, котрий на вістку Меншікова про відхід Мазепи, висловлює „великое удивленіе“. Великий Гетьман володів також добре пером. В розмові і взагалі у взаєминах з людьми все був чемний і вживав вишуканих слів. З чужих мов знав добре: польську, латинську, німецьку, французьку, італійську й татарську. Мав знамениту бібліотеку, в котрій по словам Орлика були такі „книжкові богацтва, рівних яким не було на Україні“.

Сучасники, свої й чужі, в самих суперлятивах висказуються про політичний розум й інтеліґенцію гетьмана Мазепи. Він сам знав ціну своєї особистости і тому не без гордої іронії кидає старшині: „Спуститеся на мою совѣсть и на мой подлый розумышко“. Найлюбіша лектура Мазепи була „Князь“ Макіявелія. З тої лектури особливо дві засади твердо ввів у життя: 1) „вміти зміняти шкіру лиса, що розставляє лапки, на шкіру льва, що примушує тремтіти вовків“ і 2) „таємниця це душа справи“. І дійсно Макіявелі рідко коли мав кращого ученика ніж Мазепа. Поставлений на чолі народу в просто трагічних обставинах, народу, в якого анархія увійшла в історичну традицію, коли хотів осягнути успіхи, мусів бути елястичний аж до лукавства і „таємний“ аж до неможливости. І тому щойно по довгих студіях над Орликом Мазепа рішається відкрити свої пляни Орликови як своему ґенеральному писареви.

Того рода люди що Мазепа не шукають і не мають друзів ні дорадників. Їм треба лиш добрих виконавчих аґентів. І тому Мазепа вибирав їх переважно з чужинців і людей не звязаних з родовою старшиною. Мазепа, як всі справжні вожди, воліє мати біля себе людей, всім йому зобовязаних. На них міг більше числити ніж на родову старшину, здеморалізовану московськими соболями. На питання, чи Мазепа був жорстокий, Борщак відповідає: Доказів на це не маємо. Гетьман жорстокости не потребував; вона прикмета слабих, а не сильних.

Богацтва і гроші збирав гетьман не для них самих, але для своєї політичної акції. Гетьман жертвує на церкви, на школи, шпиталі, друкарні, підкуплює московських достойників. Любив він теж урочисті, роскішні приняття. Палата Мазепи під Батурином не в одному нагадувала палату Сфорців чи Медічі. Війни Мазепа не любив, воліючи інші средства, але як треба було, то вмів воювати і то добре воювати.

Сильний темперамент і високий розум гетьмана доповняла рішуча воля. Кожну справу обмірковував довго, але кожду постанову переводив у життя з зелізною послідовністю.

Застановляючись, як виглядав Мазепа, розглядає Борщак усі його знані портрети і доходить до переконання, що вповні автентичного портрету гетьмана Мазепи нема. Про це вже подбав царат, знищивши всі памятки по нім, які міг захопити.

Як державний муж, як гетьман Мазепа стояв на становищі автократичної влади з суворою дисципліною, в імя вищих інтересів держави. У внутрішній політиці гетьман спирався на козацькій старшині, з котрої старається створити аристократичну верству. Тому дозволяв старшині закріпощувати селян. Також духовенство окружав Мазепа запопадливою опікою. І хоч внутрішна політика Мазепи в головному збанкрутувала, то всеж таки дала вона старшині ідеольогічну базу національної аристократії. І хоч та старшина перемінилася опісля в російське дворянство, то з її рядів вийшов не один діяч нашого національного відродження. Ні се, ні розмірно висока культура України — булиб неможливі без 22-літного правління гетьмана Мазепи.

Для оцінки повстання гетьмана з 1708 р. історія має вже досить фактів. Про „загадковість“ задуми Мазепи можуть сьогодня говорити хіба неуки, — каже І. Борщак, — або люди злої волі. Автор наводить свідоцтва самого гетьмана, далі Орлика, сучасників і пізніших безсторонних свідків змагань гетьмана до висвободження України зпід московської кормиги. Сам гетьман так сповідається 17 вересня 1707 р. перед Орликом зі своїх великих замислів: „Пред Всевідущим Богом протестуюся и на том присягаю, что я не для приватной моей ползы, не для вишших гоноров, не для болшаго обогащенія, ані для инных яковых нибудь прихотей, но для вас всѣх, под властію и реиментом моим зостаючих, для жон и дѣтей ваших, для общаго добра матки моей отчизны бѣдной Украйни, всего войска Запорожскаго и народу Малороссійского, и для подвишшеня и разширеня прав и волностей войсковых хочу

*) Ми звернулися до п. проф. Возняка за ближчими поясненнями у справі дати народин гетьмана Мазепи. Проф. Возняк указав нам на польську книжку з 1756 р. п. з. „Historya skrocona Karola XII. krola szwedzkiego z francuskiego na polski język przetłumaczona“. В ній на стор. 186 читаємо про заходи царя Петра таке: „Prosił tedy Wezyra, aby mu wydał w ręce Hetmana Mazeppę z kozakami za nim idącemi; czego nie przestałby był nigdy prosić, gdyby pomieniony Hetman wkrotce po tym nie umarł, mając lat 77“. В цьому реченні вражає докладне число літ Мазепи.

тоє при помощи Божой чинити, чтоб вы, з жонами и дѣтьми, и отчизна з войском запорожским так от Московской, як и от Шведсокй стороны не погибли. А если бим для яких нибудь приватных моих прихотей тоє дерзал чинить, побій мене, Боже в Тройцы святой єдиный и невинная страсть Христова, на души и на тѣлѣ“. Навіть цар Петро Вел. в день коли рішалася доля сходу на два століття, перед Полтавою, мусів признати, що „король шведскій и самозванец Лещинскій перехилили на свій бік зрадника Мазепу і присягою умовилися відірвати Малу Русь, зробити з неї незалежне князівство під владою того зрадника, приєднавши до цього князівства й Волинь“.

Політик, державний муж мусить вміти передбачувати наслідки своєї діяльности. Йому не вільно казати, як це зробив німецький цісар Вільгельм, кажучи: „Я не хотів цього!“. Чи Мазепа передбачував наслідки своєї задуми? Борщак каже, що так. По Полтаві, в Бендерах „Мазепа страждав, що Господь не благословив тієї задуми“ і що його вчинок викликав страхіття терору на Україні, але не жалів, що підніс прапор повстання, бо знав, що й без цього все одно цар бувби знищив самостійність України, але тоді не булоби всього того позитивного, що дало в наслідках повстання. І тому Мазепа може спокійно стати на суд історії й за наслідки своєї задуми. Зі своєї могили він може сміло сказати: „Наслідки моєї задуми, мимо Полтави, були корисні для України“. Без тої задуми не булоби традиції нашої збройної національної революції.

„І святкуючи память Мазепи в старому Руському Княжому Львові, ми можемо на кінці повторити те, що 223 роки тому ствердив Пилип Орлик на берегах старої Берладської волости Руських Князів-ізгоїв: „Імя славетного гетьмана Івана Мазепи вічно житиме безсмертною славою в памяти нашого народу, бо він хотів дати йому змогу розвинути у повній свободі всі його безмежні можливости. Нехай ні військо, ні нарід не тратять надії! Наша справа справедлива, а справедлива справа вкінці завжди перемагає“.

НОВІ ВИДАННЯ

Д-Р БОРИС КРУПНИЦЬКИЙ. **Гетьман Мазепа в освітленню німецької літератури його часу.** Накладом Редакції „Записок ЧСВВ“. — Жовква — 1932. (Бібліотека „Записок Чину св. Василія Вел. ч. 8.; відбитка відти, Т. IV. Вип. 1—2.), 24.5×17.I, 27+(1) стор. — Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. — Впов. автор перший взяв на себе спробу дослідити німецьку журналістику й часописи в Мазепиних часах та голоси в тодішній німецькій пресі про нашого гетьмана. Найперше автор дав у сій праці загальну характеристику німецьких газет у Мазепиних часах. Опісля переходить до самої теми, бере за вихідну точку 1687 рік, коли по невдалім поході на Крим повалено гетьмана Самойловича і зроблено гетьманом Івана Мазепу. Ті події, себто: похід і скинення Самойловича, найшли широкий відгомін в німецькій пресі та зробили немилу несподіванку німецькому громадянству, що дивилося на боротьбу з Турками як на святий обовязок християнського світа проти поганства. Одначе Мазепа в подіях 1687. р. для німецької преси й нім. громадянства се гомо новус. Щойно тоді, коли Мазепа став гетьманом, звернула на нього увагу німецька преса та її інформатори, що загально прихильно висказувалися про Мазепу. Імя Мазепи випливає пізніше знову в нім. пресі в перших роках 18. віку, а саме: в звязку з конфліктом і боротьбою Палія з Поляками. Та про дійсні наміри Мазепи, про його політику, скермовану на те, щоб усунути Палія й затримати в своїх руках правобережну Україну, німецька журналістика не знає нічого. Від 1704 р. почала німецька преса подавати життєписи Мазепи і з того часу починає сей гетьман бути відомий широким колам німецького громадянства. Перший, досить докладний, життєпис Мазепи помістили гамбурґські „Historische Remarques“ з 22. І. 1704 р. Небаром зробив се й липський журнал: „Europäische Fama“ (1704., T. XXV., C. 57—60). Він помістив життєпис і портрет Мазепи, один із тих рідких портретів, що їх зачисляють до оригіналів. Згад. портрет подає Мазепу в бойовім окруженні; з боку — шатро; гетьман у військовій одежі, панцирі, шеломі; волосся на голові рідке й не в ладі; борідка невелика. Обидва згадані життєписи мають також додаткові відомості про родину Мазепи. В пізніших часах печатано життєписи Мазепи в отсих часописах: „Wöchentliche Relationen“ (Halle. N. 1. з 7. I. 1709., S. 4.), у франкфуртськім журналі: „Theatrum Europaeum“ (1720., T. XVIII., C. 273 (1708), і нюрнберськім журналі: „Neueröffneter Historischer Bilder-Saal“ (Siebenter Theil, S. 257). Вертаючи до змісту тих життєписів, автор замічує, що всі вони подають перебіг життя й діяльности Мазепи по певнім трафареті й заявляє, що їх матеріял походить „від того-ж самого інформатора“ та подає коротенький погляд, конспект спільних усім життєписам відомостей про Мазепу. Колиж Мазепа 1708. р. прилучився до шведського короля, котрому Німеччина не була прихильна — тон і оцінка Мазепи як державного мужа в важніших німецьких часописах основно змінилися: з позитивної стали негативні. Таким чином особа Мазепи від 1708 р. набрала в нім. журналах черт негативного характеру. Накінець зазначує автор, що тогочасна німецька преса мало була познайомлена з внутрішнім станом України в кінці 17. й на початку 18. в.; роля гетьмана, як голови козацької держави, була неясна німецькій пресі; невідомі полишилися їй наміри Мазепи та його поплутана дипльоматична гра. Німецькі журнали не знали Мазепи такого, яким ми його знаємо: „Як патріотичну, релігійну, людину, щедру для Церкви і школи, не знали й тяжкого становища його поміж твердим, жорстоким Петром та невдоволеним українським людом“. Не знали вони Мазепи, як „людини та державного мужа“.

Р. Лукань ЧСВВ.

Надходить пора
шкільного плєбісциту!

На основі розпорядку Президента РП. з 29 вересня 1930 р. про шкільництво непольських народів, родичі мають право вносити заяви, якої мови навчання бажають у школі для своїх дітий, рідної чи державної (польської). Се т. зв. шкільний плєбісцит. Вислід плєбісциту рішає про мову навчання у школі на протяг 7 літ. Такий плєбісцит у нас уже переводили в р. 1924/25. Вислід його й обставини, серед яких ми його переводили, всім добре відомі. Одначе з того не виходить, щоб ми попадали в зневіру і не використали тих можливостий, які дає нам закон. В сім шкільнім році 1932/33 минає 7 літ, отже приходить час на переведення нового шкільного плєбісциту. Декларації родичів за українською мовою навчання в школі треба внести до 31 грудня 1932 р. Про вагу сеї справи здається не треба нікого переконувати. — Блищі інформації й відповідні декларації в тій справі перешле Головна Управа „Рідної Школи“ (Львів, Ринок, 10).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Проповідникам в Римі припоручив Св. Отець, щоб їх проповіди відзначалися оптимізмом, який рівнозначний з надприродною чеснотою надії, що становить підставу духовного життя.

„Оссерваторе Романо“ помістив 2 довші статті д-ра Марка Вайріха про Велеградські зїзди. Про останний зїзд кажеться в статті, що Еп. Д'Ербіні не міг прибути, бо мусів занятися пильними працями. Автор згадує і підчеркує архієр. Службу Божу Преосв. Стойки. Ухвали зїзду дадуться звести до 7 точок: 1) протест проти рел. переслідування в Росії; 2) підготовляти молодь до уніоністичної праці, здібніших висилати до Орієнтального Інституту в Римі; 3) поширювати апостолят св. Кирила й Методія і почитання до тих Святих; 4) взивати, щоби й православні молилися за зєдинення Церков; 5) завести відправу Сл. Божої раз на місяць за єдність Церкви; 6) в монастирях і семінаріях відправляти особлившу Службу Божу „за щезнення схизми“; 7) викладами й відчитами поширювати знання рел. справ на Сході. — Найблищий зїзд відбудеться за три роки в 1935 річницю смерти св. Методія.

Віденська „Райхспост“ принесла з 240 ч. згадку про ювилейні торжества Чина СВВ. в Добромилі, Крехові й Жовкві.

Монахи св. Бернарда остають далі в Альпах. „Оссерваторе Романо“ простує поголоску, будьтоби монахи св. Бернарда, які від X ст. живуть у монастирі на горі імени тогож святого, задумували звинути свій славний захист для подорожних. Мимо уліпшень комунікації в Альпах той захист потрібний. Монахи хочуть навіть відкрити другий такий в околиці недоступній для автомобілевого руху. Не виключене, що навіть у Гімаляях Бернардини відкриють свій захист для подорожних.

Декрет про геройські чесноти францісканки Ассунти Паллота, відчитано в Ватикані. Текст декрету й промову Папи з того приводу передала ватиканська радіостація.

Перший реліґ. процес на Лемківщині

„Бескид“ доносить: Дня 26 серпня ц. р. відбулася перед повітовим судом в Мушині карна розправа проти чотирох парубків зі Злоцького: Адама Барни і Ваня Барни синів Ілька, Миколи Барни і Ваня Шоста за те, що вони потайки в ночі винесли посвячений православним батюшкою хрест з грекокатолицького цвинтаря. Розправа закінчилася присудом Адама Барни на один місяць а трьох прочих обжалованих на дві неділі арешту. Оборона внесла відклик до висшої інстанції. Хрест закопано там 17 липня з нагоди „свята русской культури“, серед відомих нашим читачам подій проти волі цілої парохії. Місцеві вірні не могли стерпіти, щоби тутже біля гр.-католицької Церкви стояв схизматицький хрест, отже винесли його в найкрасшім порядку. На названих підсудних роблено натиск, щоби назад занесли хрест на цвинтар, однак вони відмовилися, рішучо заявляючи, що радше потерплять найтяжшу кару, а не підуть на таку ганебну річ. І не пішли. Аранжери кумедійних схизматицько-русофільських імпрез, чуючи за собою сильну опіку, уживають всіляких штучок, щоби принизити і знищити оборонців католицького характеру свойого цвинтаря. Вони постаралися, що проти чотирох названих парубків внесено ще провізоріяльну скаргу з жаданням заплатити 200 зол.(?) за знищення жита на просторі кількох метрів. Та мимо цього Злочани чуються бадьорими, бо вони свідомі, що заступають чесну справу.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„СЛОВО ПОЛЬСКЕ“ принесло ряд цікавих статтий свого шефа-редактора, Вячеслава Майбавма, про українську справу в Польщі. В одній з тих статтий пише він, що передумовиною співжиття мусить бути витворення свідомости, що українська народність і греко-катол. обряд не зменшують шанс одержання праці або посади. Скажемо на се тільки одно словечко: Ба...

„ГОЛОС СТОЛИЦІ“, новий щоденник лівого напрямку, появився у Варшаві. Його співробітники: Станіслав Туґут, А. Струґ, Л. Берензон й інші.

ВАРШАВСЬКА ЕНДЕЦЬКА ПРЕСА, обговорюючи останні політичні події в Німеччині, твердить, що стоїмо „перед німецьким травнем“, т. зн. перед державним переворотом, подібним до травневого перевороту в Польщі.

ШЕФ ШТАБУ американської армії ґен. Артур був на довшій авдієнції у марш. Пілсудского. Польський шеф штабу ґен. Гонсьоровский удекорував ґен. Артура ордером „Польонія Рестітута“.

ЧЕСЬКА ПРЕСА остро критикує дозвіл правительства на приїзд Троцького до Піщан. Національно-демократична преса домагається його увязнення і засуду за вбивання чеських леґіоністів в Росії підчас світової війни.

МУСОЛІНІ оповістив у „Сандей Таймсі“ статтю, в котрій узасаднює конечність рівноправности Німеччини в области зброєнь.

ҐОРҐУЛОВА, котрий убив президента Франції, зґільотиновано о год. 5.52 рано. Перед смертю він висповідався і приняв Найсв. Дари. Останні його слова були: „Я не монархіст ні комуніст, умираю як всі мужики в Росії“.

В ПАЛАТІ НІМЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ переведено докладну ревізію. Причиною ревізії мало бути донесення, що приготовляється замах на парлямент.

ПРОВІДНИКИ ҐІТЛЄРІВСЬКОГО РУХУ заповіли у звязку з останніми подіями в Німеччині рішаючу боротьбу з режімом фон Папена. „Найліпша оборона, каже комунікат в тій справі, се атака. Віримо, що вона принесе нам найбільшу побіду в історії націоналістичного руху“.

ФРАКЦІЯ КАТОЛИЦЬКОГО ЦЕНТРА в Німеччині вважає розвязання парляменту шкідливим кроком для держави і господарки.

НОВІ ВИБОРИ ДО НІМЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ відбудуться за два місяці.

В ХОРВАТІЇ НЕСПОКІЙНО. На станицю жандармерії в Брізені кинено пачку з динамітом та віддано кілька револьверових стрілів. На зелізничім торі під Міхановом між Белградом і Загребом підложено петарду, котра вибухла під колесами поїзду одначе не спричинила більших шкід. Догадуються, що це має бути акція хорватських сепаратистів.

У ФРАНЦУЗЬКІМ ТУНІСІ в півн. Африці були протижидівські заворушення Арабів. Місцевих Арабів мали підбурювати до цего арабські аґітатори з Палестини.

ЧІЛІЙСЬКІ СТУДЕНТИ викликали в Сантіяґо де Чіле заворушення в обороні б. директора летунства Ґрова. Поліція мусіла вжити зброї. Вбито 2 студентів й одного поліціянта, 16 студентів і 6 поліціянтів ранено. Погиб також один продавець часописів. Кількадесять студентів увязнено.

ПРЕЗИДЕНТ РЕСПУБЛИКИ ЧІЛЄ Давіля зрікся свого уряду і втік до будинку амбасади Злуч. Держав Північної Америки. В Чілє хаос.

ЗАЯВА

З глибини моєї душі жалую, що виступивши з греко-католицької Церкви поширював я протестантські сектярські блуди на згіршення і гріх народа, на шкоду їх душам і моїй. Каюся того щиро і прошу й молю Бога, щоби простив мені се та допоміг проче моє життя посвятити на службу Богу в дусі й по науці єдиноспасаємої католицької Христової Церкви.

о. Димитрій Хомяк.

НОВИНКИ

Хліб найдорожший у Львові. Остання польська статистика з 1. с. м. виказує, що 1 кґ. питльованого хліба, 65 проц. житного, коштує детайлічно у Львові 42 сот., у Варшаві й Ґдині 40 сот., у Кракові, Вильні, Луцьку й Катовицях 38 сот., у Каліши 33 сот., а найдешевше, бо 32 сот. у Рівному на Волині

Розвязали „Сокіл“ у Пилипчу, пов. Борщів. Староство не подало жадної причини розвязання сего т-ва, котре належало до найдіяльніших в повіті.

Просвітянський зїзд голов читалень станиславівського округа відбувся в Станиславові. Заступлених було 39 читалень. Обговорювано ріжні орґанізаційні справи.

Маґістрат Львова зарядив спис поборових, уроджених в році 1912. До спису обовязані зголоситися ті що: 1) мають постійне місце замешкання у Львові, 2) фактично живуть у Львові та не мають постійного місця замешкання і ті що 3) мають фактичне місце замешкання у Львові й деінде. Подробиці на афішах.

Постанови декрету про здержання ексмісій безробітних з однокімнатних помешкань будуть продовжені до 1-го квітня 1933 р.

В Дрогомирчанах, пов. Станиславів, посвячено угольний камінь під „Дом Людови“. В акті посвячення взяв участь староста Пайончковский.

Узброєні бандити напали на дім священика о. Л. Боднарчука в Лятачі, стероризували його, забрали гроші і револьвер та втекли.

Тічня вовків напала в ночі на коней, що паслися на пасовиську між Сколем і Корчином. Вовки роздерли одного коня, кількох поранили.

Страйк польських хліборобів під Варшавою скінчився. Поліція увязнила 20 селян, діячів Стронніцтва Людового й Професійного Союзу Хліборобів за терористичні напади на тих селян, котрі везли сільські продукти до Варшави.

Троцький має приїхати до Піщан в ЧСР на лікування. Тяжко хорий переїде він з Царгороду через Болгарію, Югославію та Мадярщину в запльомбованім ваґоні зі своїм особистим секретарем.

Скажений вовк напав в Югославії коло с. Тенай на трьох женців в полі. Нападені селяни по довгій і завзятій боротьбі убили вовка. Одначе два з них, тяжко покусані, померли зараз серед страшних болів, третий лежить в грізнім стані в шпиталі.

Шовкові гроші в Японії. Зогляду на надмір шовку в Японії виробляють тепер з шовку ріжні річи, як хоругви, шатра і навіть сіти для риболовлі. Недавно внесено до міністерства проєкт заведення шовкових банкнотів, котрий мабуть уведуть в життя.

Полекші для церков в Америці. В Злучених Державах Півн. Амер. звільнили від податкових оплат за електричне світло церкви, добродійні заведення й приватні школи, оскільки вони не є доходові підприємства. А коли таке буде в „католицьких“ державах?

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вдову по священику, особу старшу, чесну, релиґійну, працьовиту і здорову до ведення домашнього господарства, найрадше на плебанії, поручає: Парохіяльний Уряд в Угнові п. Угнув. Подати условія. 76—1-2

Тапчани, **ґарнітури клюбові, сальони, новочасні фотелі у великім виборі по цінах безконкуренційних поручає**

Віденська робітня тапіцерсько-декораційна

ІВАН ОРТНЕР

Львів. Сикстуська. 41 Тел. 92-79 77-1-2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 21-50

ҐІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-
74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 2-40

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTELiDE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

67 5—7

КІНА

КАСІНО: „Льорель і Ґарді в чужоземній легії“
КОПЕРНИК: „Пекло жінок“.
МАРУСЕНЬКА: „Пекло жінок“.
МІРАЖ: „Пригоди у віденськім ґарнізоні“.
ОАЗА: „Любов Милостивого Князя“.
ПАЛЯС: „Рік 1914“.
СТИЛЄВЕ: „З наказу княжни“.
УТІХА: „Сірий дім“ і комедія.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 37—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 72 (570). Львів, четвер, 22 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Мають нову сензацію

Відкриття тайної орґанізації українських ґімназ. учеників.

Польська преса пише, що між учениками висших кляс державної ґімназії з українською викладовою мовою в Стрию відкрили тайну боєву орґанізацію, експозитуру давної УВО, зглядно ОУН. В минулу середу й четвер переведено в будинку ґімназії й серед учеників численні ревізії, котрі мали дати сензаційні висліди. В ґімназії знайдено бібліотеку, котра мала правильно заосмотрювати учеників у нелеґальні українські видавництва, книжки, часописи і брошури, печатані заграницею. Богато учеників увязнено. М. ін. увязнено ґрупу учеників на зелізничій станції в Стрию. Підчас вступних доходжень поліція мала впасти на слід дальших неімовірних річей: именно мало виявитися, що всі (!) рабункові напади, довершені в останніх часах у повітах стрийському, скільському й сусідних се робота ґімн. учеників. Рабункові напади уряджувано підчас вакаційного відпочинку в ціли здобуття фондів на потреби орґанізації, а жертвами мали бути виключно жидівські купці, котрих обрабовувано на лісних дорогах і гостинцях.—Подаємо сі вістки на відповідальність польської преси. Чи вони правдиві, покажеться.

Масові звільнення суддів Українців

На основі відомого декрету про двомісячне знесення неусувальности суддів звільнено в бережан. окрузі отсих суддів Українців: радника окр. суду Волод. Сухого і городського суддю д-ра Е. Дзеровича в Бережанах, городського суддю Барневича в Болшівцях, город. суддю Чикету в Козовій, гор. суддю Барткова в Перемишлянах, гор. суддів Лаголу, Климкова і Метика в Підгайцях. В крак. апеляц. окрузі перенесено в стан спочинку суддів Туну Степана у Вадовицях й Іванця в Уляновi. — Це все діється під акомпаніямент відомих статтей п. Мейбавма в проурядовому „Слові Польскім".

Важне для студентів

Вписи на католицький приватний університет у Люблині тревають до 1. X. с. р. Цей університет має 4 відділи: теольоґічний, канонічного права, правно-політичний і ґуманістичний з секціями: фільософічна, клясична фільольоґія, польоністична, історична, романістична та педаґоґічна. Іспити зложені в люблинському університеті дають повні права у державній службі, наріні з державними університетами. Приймають без жадних обмежень і без лікарських оглядин всіх християн (-нок) з державною матурою або з приватною з правом прилюдности. Оплата на І рік 270 зол., платна в ратах. До подань, які треба складати до 1. X. треба долучити: 1) матуральне свідоцтво в ориґіналі, крім того леґалізований відпис; 2) метрику хрещення; 3) свідоцтво моральности, оскільки була перерва в студіях; 4) військове свідоцтво (треба показати при вписі); 5) свідоцтво відходу, коли студент переноситься з іншої високої школи; 6) 4 фотоґрафії з докладними підписами на відворотній стороні. Удержання в Люблині коштує коло 100 зол. місячно. Блищі інформації подає проф. М. Вишиваний, Люблін, ул. Грубешовска 20, по долученні для певности двох золотих у почтових значках на поручену відповідь.

Загрожена старість

обезпечених умових працьовників.

Управляюча Рада Союза Обезпеченевих Заведень Умових Працьовників (ЗУПУ) предложила міністерству суспільної опіки ряд внесків. Між ними є внесок, щоб умовим працьовникам по 65 р. життя зменшити 40%-ву ренту на 30%-ву і відібрати їм зовсім усяку ренту, коли їх заробіток перевишавби ренту. Отже відібрано права приватного обезпечення, котре забезпечувало навіть повну ренту на старість і тепер останки тої ренти загрожені. А все тому, щоби численні бюрократи мали посади. Чи не лучше вернути знов до приватних обезпечень, коли примусові не дають обіцяного?

За 5 золотих стратив посаду

Колись богата купчиха Берта Зільберман збіднівши предложила оо. Домініканам фальшиву метрику на імя Романи Кшижановскої й одержувала в монастири безплатні обіди. Коли се відкрили, поліція постановила вишупасувати її до Кракова, відки вона походить. В тій ціли возьний львівського магістрату Цесьляковский одержав 22 зл. щоб купити для неї білет III. кл. до Кракова. Возьний взяв собі 5 зл., а Зільбермановій дав 17 зл., поучивши її, щоб не показувалася в магістраті. Одначе Зільберманова видавши 17 зл., зголосилася знов по допомогу. Тоді все вийшло на яву й Цесьляковского завішено в урядованні тай увязнено. Так Цесьляковський стратив посаду за 5 зол.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20.

ТОВАРИШІ ВЕРТАЮТЬ

до буржуйських способів навчання.

Як грім з ясного неба наспіла з совітів вістка, що „товариші" не видержали наслідків „поступу" в области шкільництва — і вернули до буржуйських способів навчання!

Тай не легко було витримати той „поступ", до якого большевики допровадили в школах. Виглядав він так: Ученики приписували учителям, що мають учити і як мають учити. Такі „приписи" ухвалювали ученики на засіданнях своїх „совітів". Влада стояла за учениками, отже нещасні учителі мусіли слухати ухвал недорослків. А котрий учитель не послухав або щодо котрого „совітам" недорослків здавалося, що учитель не слухає їх, — з тим не робили довгих церемоній: як стій скликали свій „совіт" на засідання й вирішували, що такий учитель має „забиратися". Значить, просто виганяли учителя зі школи. І прогнаний учитель ніде не знаходив оборони, бо мав марку „непоступового" чоловіка, „назадника".

До чого там доходило на тім тлі, нехай посвідчить такий факт. В одній зі шкіл у Харкові, мнимій столиці мнимої самостійної радянської України („вплоть до атделенія!") ученик Молов залюбився в якійсь ученици. А тій ученици сподобався не він, тільки учитель. Коли Молов зауважав це, постановив усунути свого „суперника" з очей своєї „симпатії". Отже довго не надумувався, тільки на „совіті" учеників виступив зі скаргою проти свого учителя, що — мовляв — учитель „відбив" йому дівчину... Розуміється, совіт учеників також довго не надумувався, узнав, що й та справа належить до круга його ділання, узнав, що учитель зробив надзвичайно погане діло й ухвалив — усунути учителя зі школи. Вирок виконано й учитетль ніде не знайшов оборони.

Та бували ще „красші" ухвали молодих „совітів". Один з них ухвалив якусь нісенітницю й голова того молодого „совіта" повідомив про це учителя та домагався, щоб учитель виконав ту нісенітницю. Коли учитель дав відмовну відповідь, прийшло до сварки, в котрій учитель — так твердив голова молодого „совіта" — мав „образити" його і то в присутности других „радних" з того совіта. Значить, „образа" була „публична". На вістку про те зійшовся як стій „совіт" учеників й ухвалив ні менше, ні більше, тільки — засудити на смерть нещасного педаґоґа! Вправді сего вироку не виконано в дослівнім того слова значінні, одначе бідний учитель, попавши аж в такий конфлікт з учениками, що вони уважали за відповідне засудити його на смерть, — мусів опустити школу. А що навіть ті учителі, котрих ученики прогнали зі школи без засуду на смерть, потому як „ретроґради" не могли знайти посади, отже се зовсім невиключена річ, що той чоловік десь помер з голоду.

Словом, ученики кріпко держали в руках своїх учителів і попуску їм недавали, аби не розпустилися. Так було в

Wyciąg z protokułu wspólnego Sąd okręgowy we Lwowie, Wydział VI karny, w sprawie konfiskaty Nr. 67. czasopisma „Nowa Zorja" z daty, Lwów, 4/9 1932. do Sygn. VII Pr. 608/32, na posiedzeniu niejawnem dnia 7. września 1932 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 2/9 1932. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma „Nowa Zorja" Nr. 67. z 4 IX. 1932 zawierającego: w artykule pt. „Swiatoczna propowed" od słów Zmiriajemo do końca znamiona występku z § 93 § 1 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu. i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 862 Dz. pp. Nr 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu na marginesie wspomnień z działalności Markjana, podniecić do akcji zamierzającej do oderwania części obszaru od Państwa Polskiego. Wedle §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Medyński w r. Protokulant: Dr. Gleich w. r. Za zgodność: (підпис нечитк.) starszy sekretarz.

школах середних і народних. А в університетах професори мусіли здавати перед студентами прилюдні іспити з політграмоти й інших „горожанських дисциплін“...

Можна собі уявити моральні тортури бідних учителів і професорів. Як серед таких „поступових“ обставин виглядала наука, над цим хіба не треба розводитися. Наслідки такої „поступової“ системи показалися скоро. Зі шкіл зачали виходити крайні неуки, а совітська преса зачала оповіщувати чудові докази їх „знання“ зі шкільних задач. Були це одинокі дійсно „веселі“ річи, які діялися в совітах.

Нарешті й совітська влада не витримала такого „поступу“. І на днях наспіла з Москви вістка, що там з початком нового шкільного року оповіщено новий декрет (який, розуміється, обовязує також „самостійну“ Україну). А в тім декреті що крок то поворот до видуманих буржуями „забобонів“. І так декрет приписує, що учителі знов мають завдавати ученикам лекції й ученики мусять учитися тих лекцій! Далі приписує той декрет таку очевидно буржуйську видумку, що в годинах науки мають учителі питати, ученики відповідати, — а не навпаки. Ба, що гірше! Новий декрет приписує формальні іспити як за давних часів царя „кровопийця“!... І не тільки іспити, але навіть т. зв. „вовчі білети“, то значить, що за особливо невідповідне поведення учеників учителі мають право й обовязок виганяти таких учеників зі школи. І такий прогнаний ученик не сміє бути принятий до жадної иншої школи в часі від одного до трьох літ, залежно від його провини. Декрет виразно постановляє, що вся влада в школі знов переходить в руки учителів, а ученики висших кляс вправді можуть творити „совіти“, але на засіданнях тих „совітів“ мають право тільки радити: жадних ухвал робити не вільно.

Річ ясна, що такий „буржуазний“ декрет не міг припасти до вподоби молодій „надії совітської батьківщини“, котра вже привикла до „свободи“, себто до крайного рознуздання. Оповіщення того декрету подіялo як вибух бомби. Молоді большевиченята вирішили — протестувати проти такого „буржуазного насильства“ над ними. І дійсно зачалися непорядки, насамперед в Харкові, де вже й увязнено 15 учеників. Совітська влада жартів не любить, особливо на території „самостійної“ радянської України. Отже можна напевно сказати, що всім молокососам, котрі бунтуються проти нових заряджень, дасть таку школу, що — коли її переживуть, то й своїм внукам будуть наказувати, що ученик у школі має слухати й учитися, а не вчити професора.

Так скінчився в совітах „поступ“ у шкільництві, який вони довго реклямували як один з найкращих „здобутків революції“...

Католицький журналіст

обвинувачений за державну зраду.

Промова оборонця Д-ра Осипа Назарука виголошена 9. IX. 1932 перед Судом Присяглих у Львові в обороні Евгена Зиблікевича, редактора українського катол. органу „Бескид“.

2) А другий закид акту обв. звучить дослівно так: „Зиблікевич працював в ідеольоґічній комісії, де чув („с л ы ш а л“) відчит обв. Васіяна про ідеольоґічні підстави націоналізму“.

Сей закид признаю вповні з тим, що запитаю: Який же се злочин бути присутним при викладі на якунебудь, не тільки націоналістичну, але навіть анархістичну тему і слухати такого викладу? Чи Зиблікевич брав участь в дискусії над тим викладом? Чи похвалив тези, які виголошувано? Які ті тези були, котрі він одобрив? Нічого того навіть не твердить акт обв.! І деж тут злочин головної зради? І деж тут відривання земель від Польщі? Таж ухом ніякої землі від держави ні навіть листка від дерева ні платка від рожі відорвати не можна! Само слухання відчиту не є ніяким злочином і не можна того назвати також „працею в комісії“, хоч і дійсна праця в комісії не моглаб бути злочином навіть тоді, якби в комісії діялися злочинні річи, бо требаби ще доказати, що обвинуваченій вислухавши злочинних виводів і предложень, годився з ними. Ще був „закид“, що Зиблікевич разом з іншими підписав видову картку з конґресу. Та я гадаю, що це не закид, але оборона для нього, бо з тайних зїздів прецінь ніхто видових карток з підписами не висилає. Ось і все, що закинено Зиблікевичови на підставі доносу тайної поліційної розвідки. А тепер кину світло на ту розвідку.

ПРО ТАЙНУ РОЗВІДКУ.

Кожда держава має тайну поліцію і кожда її вживає до своїх цілий. Отже в засаді я не буду промовляти ні проти інституції тайної поліції, ні проти її уживання до певних цілий. Та рішаюче уживання тайної поліції повинно устати там, де се виразно наказує закон.

Арт. 315 польського кодексу карного поступування приписує: „Розправа відбувається у с т н о і я в н о. Виїмки від тої засади вказує закон“. І той закон вказує ті виїмки, а саме: „Суд заряджує провадження при замкнених дверах цілої розправи або її части, коли явність поступування моглаб ображувати добрі обичаї, викликати забурення публичного спокою, або виявити обставини, котрих збереження в тайні необхідне з огляду на безпеченство держави“. Так каже закон в артикулі 316 к. п. к. Він навіть тоді не виключає засади устности, коли дозволяє судови виключити засаду явности! Отже навіть якби суд уважав вказаним вести сю розправу при замкнених дверах, то ще й тоді тут перед Вами, Вп. Судді присяглі, повинні устно зізнавати ті поліційні аґенти, на доносах котрих опираються закиди акту обвинувачення. Тимчасом ми чули тут відчитані тільки посередні зізнання п. надрадника Івахова, котрий як поліційний урядник на папері переповідав те, що одержав до відома в поліційних рапортах тайних аґентів, розуміється також на папері. Чи се можна назвати устною розправою? Чи з тих паперів видно очи і живий вираз обличча людий, на підставі чого Ви, Вп. Судді присяглі, моглиб виробити собі живе поняття про їх віродостойність? Ануж між тими тайними аґентами є особистий ворог одного або другого з обвинуваченх? Ануж обвинувачені й оборона мають тут при собі цілий плік доказів, які цілковито здискредитувалиб перед Вами віродостойність тверджень тих тайних аґентів? Та не можна того предложити, бо не знати, хто ті тайні аґенти! Таким чином коли Ви, Вп. Судді присяглі, далиб віру твердженням опертим на тайних доносах, котрих зміст предложив на папері один поліційний урядник, то нащож тоді лави присяглих, нащо тоді трибуналу? Таж з меншим коштом для держави і з рівною справедливістю міґби всі справи рішати той поліційний комісар, котрий і так рішає про них, коли Ви даєте віру предложеному на папері його матеріялови!

Якіж консеквенції з того? Ті консеквенції тяжкі... Бо сегодня вони звертаються проти наших дітий, а завтра можуть звернутися проти Ваших дітий і проти Вас самих, тут у тій самій судовій салі і в цілім краю. Підчеркую ще раз, що говорю не проти уживання тайної поліції державою взагалі, тільки про консеквенції того, коли тайні доноси малиби стати рішаючі в судівництві.

Кождий інтеліґентний чоловік знає, з яким острахом згадує людство до нині страшного тирана Діонізоса сиракузанського, котрий жив в 4-ім столітті перед Христом. Був се геніяльний маґістратський писар у великім грецькім місті, в Сиракузах, на Сицилії. В 25 році свого життя вспів він виплисти як політик і скоро загорнув владу над тим містом. Опісля провадив війни з наймогутнішою державою тодішного світа, Картаґіною. Старе передання, котре перетревало поверх 2.000 літ, оповідає, що той жахливий тиран сиракузанський для утвердження своєї влади в жорстокий спосіб переслідував усякі політичні орґанізації. В тій ціли наказав він грецьким математикам і архітектам побудувати так сконструовану еліпсоїдальну палату, що в кождій з двох її кімнат, положених у двох центрах еліпси, можна було докладно чути, що говорилося в другій кімнаті. На підставі таких підслухів вязнів їх опісля суджено і казнено. А тих підслухів доконував сам Діонізіос. Порівнайте його поведення з поведенням, при котрім ті, що зізнають, не чули самі доказів змови, ні судді на очи не бачили тих, що тайно доносять про змову, — й тоді оцініть оба роди поступования! Я не кажу, котрий справедливіший. Лишаю се до оцінки Вам, Вп. Судді присяглі, — бож Ви совість цілого народа!...

Ба, може подумати дехто з Вп. Панів Суддів, таж Зиблікевич заки поїхав на конґрес, міґ належати до такої орґанізації, яка вже мала на ціли державну зраду, а тайна поліція предкладає документ, який напечатала ОУН і який повідомляє, що ОУН злилася з УВО. Добре. Але тоді де доказ, що той конґрес націоналістів, в котрім брав участь Зиблікевич, ухвалив таке злиття ОУН з УВО? Таж сам п. прокуратор не каже, що той конґрес ухвалив таку фузію. А Зиблікевича в сім випадку не обжаловує за приналежність до УВО, тільки за участь в конґресі націоналістів з 1929 р. Річ ясна, що тут бракує клямра, якої не дає ні прокураторія, ні тайна поліція.

А я предкладаю доказ зі свідка на те, що Зиблікевич не міг бути присутний при кінці конґресу у Відні, бо вже дня 2. II. 1929 р. був у Перемишлі. Значить, не міг бути ні при ухваленні резолюцій конґресу, ні при виборі проводу ОУН, коли такі резолюції ухвалено і коли провід вибрано. Правда, Високий Трибунал не допустив того доказу. Але тоді якже Ви можете сказати, що Зиблікевич винен, коли Ви не мали змоги побачити й вислухати свідка на ту важну обставину! Ануж той свідок переконавби Вас, що власне так було, як я кажу? І якже без того можна судити?

ПРО ЕМІҐРАЦІЮ.

Та все таки стоїть перед Вами напечатаний документ, котрий свідчить, що ОУН злилася з УВО, а тайна поліція каже, що Зиблікевич був „колись“ в УВО. З тим злиттям діялася очевидно якась містерія. Панове Судді булиби мали богато даних до розяснення сеї містерії, яким чином Орґанізація Українських Націоналістів (ОУН), утворена на конґресі у Відні, могла злитися з УВО без уповажнення того конґресу. Булиби мали пояснення, — якби обвинувачені не відмовили зізнань тому, що їм відмовлено відчитання акту обвинуваченння в українській мові. Тепер ні Трибунал, ні обвинувачені своєї відмови не цофнуть. Отже спробую сю містерію розяснити іншим способом.

Як відомо, акт обвинувачення каже, що були тільки два делеґати з краю. Значить, признає, що конґрес Українських Націоналістів був конґресом еміґрації. Отже маємо до діла з еміґраційним проявом. І треба його пояснити, бо інакше не зрозуміємо тої дивної містерії, що проголошено злуку двох орґанізацій, хоч ніде нема й сліду ухвали на таку злуку. Психічний стан еміґрації, серед котрого родяться такі дивні появи, ніде не представлений так виразно як у літературі польського народу, котрий мав поверх сто літ тріваючу еміґрацію. І ніхто еміґрації так знаменито не відчув і не представив, як найбільший польський поет Міцкевич. Отже він пояснить нам душевний стан еміґрації.

Тут маю перводрук вступу до найбільшого твору Міцкевича, поміщений у 4-м томі його творів липського видання Брокгавза. А треба знати, що найбільший твір Міцкевича „Пан Тадей“ не зачинається словами „Litwo! Ojczyzno moja“, ні словами „Panno święta, co jasnej bronisz Częstochowy.“ — як нас всіх учили в школах, — тільки зачинається представленням еміґраційних відносин, серед яких Міцкевич жив і писав цей твір. Наводжу дослівно вступ:

O czem tu dumać na paryskim bruku,
Przyniósłszy z miasta uszy pełne stuku,
Przekleństw i kłamstwa, niewczesnych zamiarów,
Zapóźnych żalów, potępieńczych swarów?

Маленький фейлетон

Молоко

Молоко це один з найбільше вартісних, здорових а заразом недорогих споживчих середників. Воно має в собі товщ, білковину та углеводні, необхідні для людського орґанізму. Крім того молоко має також соли вапняку, фосфору, потасу, маґнезу, соду, хльору й зеліза, котрі дуже потрібні не лише для дітей, але також і для дорослих. В молоці є в більшій скількости вітаміни А і Б, в меншій Ц. Вітаміни мають великий вплив на переміну матерії. Склад молока такий: 87 проц. води, 4 проц. товщу, 3 проц. казеїни (білковини), 0,5 проц. альбуміни, 5 проц. молочного цукру та 0,75 проц. ріжних солий. Тому молоко, це знаменита пожива. Один літр доброго молока рівнається 8—9 яйцям або фунтови волового мяса. В літрі доброго молока є коло 34 ґрамів білка і 45 ґр. цукру. Тому що в молоці є все ріжні бактерії, треба його перед спожиттям спарити в чистій, найкраще окремо до того призначеній посудині. Добре молоко пізнати вже по вигляді. Воно непрозрачне і біло-жовтаве. Натомість збиране або розводнене молоко — синяве. Коли під впливом молочних бактерій („Бациллюс аціді ляктіці“) частина молочного цукру переміняється на молочну кислоту, тоді повстає кисле молоко. Без молока не обійдуться: матері, діти, виздоровці, хорі, фізичні робітники, спортовці і т. д. Тільки хорим на жолудок молоко часом шкодить. Хто не може лити молока через його смак або запах, нехай пє його з чаєм, какаом або кавою (особливо надається тут як домішка солодова кава).

——o——

Biada nam zbiegi, żeśmy w czas morowy
Lękliwie nieśli za granicę głowy!
Bo gdzie stąpili, szła przed nimi trwoga,
W każdym sąsiedzie znajdowali wroga. —
Aż nas objęto w ciasny krąg łańcucha
I każą oddać co najprędzej ducha.

A gdy na żale ten świat nie ma ucha,
Gdy ich co chwila nowina przeraża,
Bijąca z Polski jako dzwon cmentarza,
Gdy im prędkiego zgonu życzą straże,
Wrogi ich wabią zdala jak grabarze,
Gdy w niebie nawet nadziei nie widzą. —
Nie dziw, że ludzi, świat, siebie obrzydzą,
Że utraciwszy rozum w mękach długich,
Plwają na siebie i żrą jedni drugich!...

Вп. Панове Судді Присяглі! Хочу Вам зощадити дальшого малювання страшної ґегенни польської еміґрації по упадку польського повстання. Вам — і собі, бо той малюнок польського поета представляє нутро душі кождої еміґрації, отже й нашої. Цим не кидаю каменем на еміґрацію, бо й вона має свою високу функцію, а Ваш поет слушно каже, що вона ділає „в менках длуґіх“. Але кожда еміґрація психічно хора, дуже болюче хора. Отже коли одна з ґруп еміґрації оповістила без уповажнення, що зливаються дві організації, — то якже за се можна робити винним чоловіка, котрий не голосував ні за таким злиттям ОУН з УВО, ні взагалі не був присутний при жадних ухвалах конґресу! Якже можна його судити за те, чого він не зробив і нікого не уповажнив робити!

(Продовження буде).

ВПИСИ
до господарської школи в Милованню

З днем 1 листопада в господарській, садівничій і кооперативній Школі Т-ва „Просвіта“ в Милованню розпочинається шкільний рік 1932/33. Наука треватиме до 30 вересня 1933 р. Плян науки **річної школи** охоплює фахове знання потрібне поступовому господареві як також загальну освіту. Рівночасно розпочинається з днем 1 листопада **чотиромісячний годівельно-ветеринарійний курс** (від 1. XI. — 28. II), який дає годівельне і ветеринарійне знання, потрібне кожному господареві при годівлі молочної худоби, безрог і дробу, як також вишколює **контрольорів молочности.** Ученики річної школи є рівночасно учасниками того курсу. Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ проголошує отсим вписи до річної школи і на годівельно-ветеринарійний курс на слідуючих умовах: 1) До школи приймається мужчин в віці 15—24 літ, що покінчили народню школу. 2) Кожний принятий ученик має мати одяг (в тім одяг до праці), 4 пари білля, 4 рушники, 2 простирала, подушку, покровець, сінник, як також ложку, вилки, ніж, тарілку, мисочку і півлітрове горня (поливане. Батьки учнів мають прислати з проханням о приняття таку заяву: „Отсим зобовязуюся платити за свого сина, ученика Господ. Школи в Милованню 35 зол. місячно за науку, харчі і приміщення що місяця згори“. Власноручний підпис. 3) Наука в річній школі коштує 5 зол. місячно. Ученики мають приміщення в шкільному приюті, а харчі одержують в кооперативній харчівні школи. За приміщення в приюті, опал і світло платять по 5 зол. місячно, а за харчі в харчівні 25 зол. місячно. Вписове 15 зол. на початку шкільного року. Оплата на годівельно-ветеринарійнім курсі виносить одноразово за цілий курс з мешканням, опалом і світлом 150 зол., вчисляючи в те і зужиття приладдя та оплату спеціялістів учителів. Прохання о приняття з долученим шкільним свідоцтвом належить надсилати на адресу Господарської Школи Т-ва „Просвіта“ в Милованню п. Стриганці н/Дн. До прохання долучити значок за 90 ґр. на поручену відповідь. Блищих інформацій уділить на бажання Управа Школи; вона повідомить також про приняття і день приїзду. — Головний Виділ Т-ва „Просвіта“.

Такт то лучший провідник серед трудностий ніж навіть талант або знання. (Смайлс).

Перед зимою
Небезпечні для міст наміри села.

Під таким наголовком появилася в „Ґазеті Поранній“ стаття, котрої зміст такий:

Зі сіл щораз частіше доходять вістки про те, що сільське населення відруховo орґанізує акцію привернення рівноваґи цін рільничих і промислових продуктів. Дуже часто на зборах ухвалюють постанови про повне припинення товарового обороту з містами, доки ціни рільничих продуктів не осягнуть відповідної висоти в порівнанню з промисловими продуктами. Се значить, що село хоче припинити довіз рільничих продуктів до міст, щоби довести до звишки цін сих продуктів. Колиб ся акція стала масова, довелаб до виголодження міст і то в зимових місяцях.

Одначе найцікавіше тут се, що до тої акції прихильно відносяться також (великі) землевласники і їх орґанізації. Про це свідчить м. ін. розмова з Й. Вельовейским, заступником голови начальної ради орґанізацій землевласників, напечатана в „Ґазеті Гандльов“-ій. „Ґазета Поранна“ каже, що постанови рільничих орґанізацій, не продавати рільничих продуктів, доки вони не осягнуть відповідної висоти, се „анархістичне відношення до господарських явищ першорядної ваги“ — і свідчить про „безоглядний еґоїзм“ рільників...— Нам здається, що це лиш крайно безвихідне положення і розпука села змушує його до такого способу самооборони, а не „безоглядний еґоїзм“.

Новий статут адвокатури

Хоч число адвокатів вже тепер за велике, новий статут адвокатури зменшує число літ практики для аплікантів (конципієнтів) з 7 на 5; для суддів і прокураторів, котрі хочуть стати адвокатами, навіть на 2 роки державної служби і то без адв. іспиту. Річ ясна, що це сильно обнизить рівень знання нових адвокатів. До того причиниться також постанова, що для аплікантів адв. стає вже необовякова судова практика і що перед укінченням 2 літ практики в адв. канцелярії апліканти не матимуть права заступати справи навіть перед городськими судами. Супроти того для початкуючого апліканта буде дуже трудно знайти такого адвоката, котрий схоче його приняти, бо в перших двох літах не могтиме ним виручитися в суді. Інші постанови нового статута для адвокатів в засаді досить вигідні. І так перенесення канцелярій до инших округів, нпр. з Галичини на Волинь, залежить тільки від впису до тамошної адв. палати. Адвокат, котрий образить особи, що стоять перед судом, відповідає тільки дисциплінарно, а судово лише тоді, коли ображений одержить від суду дозвіл, заскаржити адвоката. В дисциплінарних справах судить адвокатів їх власна орґанізація, тільки у виїмкових випадках сенати Найвисшого Суду, але й тоді до тих сенатів входять адвокати і т. п.

Студентські оплати в ратах

Міністр освіти заявив делеґації студентської молоді, що в акад. році 1932/3 можна буде сплачувати оплати ратами, розложеними на цілі літа, навіть до 11 років. Про розклад рат і полекші в сплачуванні рішатимуть виділи поодиноких вищих шкіл.

Всьо, що з ґріха робить інтерес і проломлює закони публичної приличности, причиняється до ушкодження здоровля народу і затроєння його культури. Твір мистецтва може бути з каменя, але люди, що перед ним стоять, не є з каменя. (Кардинал Фавльгабер).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З католицької акції. Анґлія. З річного звіту анґл. „Католік Евіденс Ґільд“ довідуємося, що 600 членів у 38 кружках тої орґанізації давало що тижня 111 викладів під голим небом. На цей рік рішено повести наступ на Шотляндію. — В катол. акції живу діяльність проявляють слідуючі орґанізації: поліційна, обслуги омнібусів, зелізничників, транспортових робітників, аптикарів, оптиків. На днях повстала в Лондоні катол. орґанізація почтовців. — Як високо стоїть там катол. пресова акція — свідчить факт, що протягом 1931 р. продано 1,386.325 примірників катол. преси, ц. є о 63.661 прим. більше ніж у попереднім році. В Голяндії 200.000 членів числячий союз кат. робітників ухвалив протест проти баніції Єзуітів у Еспанії. — В Югославії на 14 міліонів населення — є 5,607.000 католиків, яких число від 1921 р. зросло о 800.000. Живе тут в 18 дієцезіях і 2-ох Апост. Адміністратурах 3.810 кат. священиків, 454 студ. богословія і 1.534 питомців малих семинарій. Парохій є 1.922, до чого прилучується невелике число душпастирських станиць у старій Сербії й Македонії. Католикам доскулює в Югославії цензура і шкільне питання.

Всесвітний Союз Католицьких Педаґоґів основано недавно на конференції у Відні. В тім Союзі буде заступлених 41 орґанізацій, приблизно з 200 тисяч членами. З українських педаґоґів був п. В. Кузьмович.

Вандалізм еспанської революції. Чин Єзуітів удержував і вів у Еспанії сотки шкіл народніх, фахових, доповнюючих курсів, колеґій, високих шкіл, з яких вийшло богато спосібних інженірів і техніків. Мали 30 колеґій з 7.000 учеників та 500 учителів, в тому 100 світських. 300 учеників даром побирало в них науку. В Більбао від 1887 р. істнувала єзуітська техніка, при якій в інтернаті мешкало 200 студентів. Викладало там 36 професорів. Около 100.000 дітвори побирало в єзуітських школах безплатно науку. Убогі одержували навіть харч і одяг. В самім Мадриді в останніх місяцях роздано даром 289.811 одягів та около 635.000 кґ. харчів. В Севіллі істнувала єзуітська клініка для убогих. В р. 1908 Єзуіт Карло Ферріс оснував діточий шпиталь на 635 ліжок. Чин так дуже заслужений для Еспанії прогнано з краю, як „шкідливий для держави елемент!“

На боротьбу з пошестю тифу в Китаю вислав св. Отець 50.000 лір на руки о. Руттена, місіонара в Китаю.

В жовтні ц. р. відбудеться в Баії (Бразилія) перший національний бразилійський Евхарист. Конґрес.

Музей релігійного мистецтва старої Росії повстав у Ватикані під управою кард. Д'Ербіні. Окрема папська комісія одержала поручення збирати експонати. Набула вона вже ряд образів мистця Браїловського.

Над гробом бл. Ів. Боска в Вальсаліче к. Торіна побудовано прегарний престіл.

Мадярські католики розпочали старання про канонізацію блаж. Марґарити, доньки Белі IV., яку батько віддав до монастира, щоби випросити у Господа ласки й милосердя в часі татарських нападів.

Соціольоґічний курс для душпастирів відбувся в Будапешті.

Рене Базен, славний катол. письменник, помер в Парижі, в 79 р. життя.

Чотирьох братів священиками. В Америці, в м. Бальтіморе відбулася приміція о. Ераста Віпрехта, францисканина. Асистували йому при престолі три рідні братя священики, також францискани.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„ПЯСТ“, орґан „Стронніцтва Людового“, доносить, що в Схід. Галичині заложено недавно „Кола Людове“ в отсих місцевостях: Підгайці, Голєндри, Вага, Стадниця, Гниловоди, Буди, Поплави, Щепанів, Ленчівка і Дубняк, всі в підгаєцькім повіті. Крім того заложено такі „Кола“ в Лукавці Вишнівськім і Лукавці Журівськім (пов. Рогатин).

ЧЕСЬКА ПРЕСА присвячує богато уваги поглядам Дмовского на українську справу, висказаним у книжці „Сьвят повоєнни і Польска“.

НАЙВИСШИЙ СУД у Варшаві ухилив вирок у справі б. посла д-ра Осипа Когута (котрим засуджено його на півтора року вязниці) й переказав його справу вдруге судови присяглих.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило Америку, що хоче відложити сплату капіталової рати свого довгу в висоті 1,370.000 дол., котру мало заплатити 15. XII. с. р.

В СССР ВИДАНО 15 ПРИСУДІВ СМЕРТИ в однім дні. З того 12 присудів припадає на Кавказ за крадежі на зелізницях.

ПІД НАТИСКОМ ЧЕСЬКИХ ЛЄҐІОНІСТІВ чехословацький уряд відкликав дозвіл на приїзд Троцького до Піщан.

ПРОУРЯДОВА НІМЕЦЬКА ПРЕСА доносить: Німецький уряд повідомив голову розброєневої конференції Гендерзона, що Німеччина не візьме участи в засіданнях бюра конференції, поки великі держави не признають засадничого жадання Німеччини зрівнання її в области зброєнь. Польська преса називає це спробою шантажу.

ПАРТІЯ ҐІТЛЄРА має сто щоденних ґазет і 25 тижневиків.

НІМЦІ 5. X. зачнуть будувати новий воєнний корабель, панцирник кляси Ц.

ПРАВИТЕЛЬСТВО АНҐЛІЇ оповістило велику заяву такого змісту: Домагання Німеччини в справі рівноправности зброєнь тепер не на часі. Істнуючий стан можна змінити тільки при загальнім порозумінні 64 держав.

ПРЕДСТАВНИК ЯПОНІЇ ґенерал Муто у присутности реґента Манджурії Пу-Ї підписав договір, котрим Японія признає істнування самостійної манджурської держави. Китайський уряд вислав проти того протестаційні ноти до Лондону, Вашинґтону, Парижа, Риму і Женеви. В тих нотах закидає Японії нарушення суверенности Китаю. Союз Народів матиме нагоду ще раз виявити свою безсилість.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОСОЛ в Японії відвідав японського міністра загр. справ і вручив йому протест у справі виступів японської преси проти філії „Нейшіонел Сіті Банк'у“ в м. Осака. Японська преса закидає урядникам тої філії, що фотоґрафували японські обекти в цілях шпіонажі.

ЯПОНСЬКА ҐАЗЕТА „Асахі“ пише, що французько-японська приязнь укріпилася і що незабаром проявиться це конкретно.

АНКЕТНА КОМІСІЯ СОЮЗА НАРОДІВ для манджурської справи висказується за признанням суверенности Китаю над Манджурією, одначе рівночасно поручає признати Манджурії автономію під протекторатом Японії. Привернення в Манджурії давного стану вважає комісія неможливим.

У ҐРЕЦІЇ уступило правительство Венізельоса. Краєви загрожує хаос.

У ФРАНЦІЇ відбулися коло Тульону й Марсилії великі маневри воздушної фльоти. Переведено денні і нічні атаки.

НОВИНКИ

Новий монастир оо. Кармелітів повстає у Львові на Перзенківці. Будують його для частини оо. Кармелітів, вигнаних з Еспанії. Крім саль і келій для монахів повстане костел, котрий з часом стане завязком нової р. кат. парохії.

Ржа на пшениці спричинила по обчисленням Гол. Статист. Бюра такі страти: тернопільське воєвідство — 64.2 проц., львівське — 59.1 проц., станиславівське — 47.6 проц.

Ендецькі студенти в Варшаві, як доносить „Хвіля“, пропаґують бойкот жидівських антикварень і книгарень при вул. Сьвєнтокшискій. До їх льокалів кинено вонючі бомби, в чотирьох книгарнях вибито шиби, декотрих книгарів побито. Поліція увязнила 5 студентів.

Новий часопис „Фаховий Вістник“, орґан філії т-ва українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря“ в Станиславові, почав виходити в Станиславові з днем 15 вересня б. р. В статті „Від редакції“ читаємо, що т-во „Зоря“ стоятиме на становищі всенароднім, беручи одночасно в основу своєї праці християнську етику і мораль.

Українську робітню білля і сукон у Станиславові отвирає т-во ім. кн. Ольги. Це перше того рода підприємство в Станиславові.

Відома у Львові українська фірма „Комета“ відкрила маґазин обуви в Станиславові.

Поліція увязнила 5 учеників І-ої польської державної ґімназії в Станиславові, закидаючи їм, що вони заложили на терені школи союз комуністичної молоді.

На вінчання княжни Любомірскої з князем де Бурбон приїхало до Кракова 16 князів бурбонського і габсбурґського родів. Б. король Альфонс не приїхав. Його заступив кн. дон Альфонсо.

Солідарність селян побідила. Місточко Ядів коло Варшави мусіло обнизити оплати за постій селянських фір з 50 на 30 сот., за вїзд на торговицю з 1 зол. на 50 сот., тому, що дооколичні селяни солідарно примінювали бойкот торгів у Ядові.

Нові жерела нафти відкрили в Рунґурській Слободі коло Коломиї.

У Станиславові відкрито експозитуру львівської Промислово-торговельної Палати.

„Дешевий Львів“. Підчас сегорічних Львівських Осінних Контрактів, котрі відбудуться від 25. IX. до 6. X., склепи й маґазини у Львові продаватимуть по знижених цінах. Під кличем „Дешевий Львів“ візьме участь у перших Осінних Контрактах львівське купецтво, щоби збільшити свої обороти й побільшити число приїзджаючих до Львова.

Конґрес міжнародної федерації журналістів відбудеться в Лондоні від 10 до 17 жовтня с. р.

Від 1 жовтня устійнено в Італії процент у банках за вкладки 2½—3, а 3—4 за т. зв. звязані вкладки.

„Рідна Школа“ розіслала комунікат, в котрім доказує, що на Білій Горі в часі Маркіянового торжества в кіоску „Р. Школи“ продавано лише цукорки з української фабрики „Фортуна Нова“ а не з чужих фабрик.

Велика пожежа в Дідилові коло Львова знищила шкільний будинок, церкву, кооперативу і коло 50 господарств.

Свято книжки відбулося в Рибнім, пов. Станиславів. У Стриганцях відбулося сокільське свято при участи коло 2000 людий.

Всіх суддів, котрі будуть усунені до 31 жовтня, має бути (як доносить польська преса) рівно 300.

Вивіз збіжжа за границю в серпні збільшився о 2 тисячі тон.

116 скринь ріжних історичних актів вертає з СССР до Польщі на підставі 11 статті рижського договору.

У звязку зі страйком рільників під Варшавою увязнено 20 рільників та кількох діячів зі „Стронніцтва Хлопского“.

Вежу львівського ратуша мають відновити коштом 42.000 зол.

В Косівщині поліція застрілила підчас погоні бандита Дмитра Куритнюка а провідника банди, Тарабаса, раненого зловила. Банда, до якої вони належали, виконала ряд рабункових нападів на Покутті.

За голосний хропіт у синаґозі заплатив Жид Давид Пекете в Дебречині на Мадярщині кару 75 пенґо та кошти судової розправи. Він заснув в синаґозі підчас суботної відправи і так сильно хропів, що всім перешкаджав молитися. Рабін заявив як свідок, що жидівський ритуал рішучо заборонює спати в синаґозі в часі відправи. Пекете вніс відклик до висшої інстанції. І в нас сплять аж хроплять у церквах, але на це звичайно не звертається уваги.

Не до Палестини, але до тюрми заїхало 14 ромунських Жидів в поборовім віці. Вони скрилися під лавками в окремім поїзді з Жидами, котрі їхали з Ромунії до Палестини. Одначе ромунська поліція була хитріша від своїх пацифістичних співгорожан. Виловила їх усіх на стації в Констанці й увязнила як дезертирів.

Місто Харбін в Манджурії виглядає тепер як остров, окружений довкруги водою. Шаліючі води ріки Сунґарі знесли два великі вали коло Харбіна та залили його передмістя й деякі дільниці. Такої повені ще не було в Манджурії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вдову по священику, особу старшу, чесну, реліґійну, працьовиту і здорову до ведення домашнього господарства, найрадше на плєбанії, поручає: Парохіяльний Уряд в Угнові п. Угнув. Подати условія. 76—1-2

Дентистичне заведення
ЯКОВА НАССА
Львів, вул. Сикстуська ч. 17.
Телєфон 65—73. 70 1—4
приймає щоденно від 9-1 і 3-6 год. Всеч. Священики й рідня користуються знижкою.

Тапчани, **ґарнітури клюбові, сальони, новочасні фотелі у великім виборі по цінах безконкуренційних поручає**
Віденська робітня тапіцерсько-декораційна
ІВАН ОРТНЕР
Львів. Сикстуська, 41. Тел. 92-79 77-2-2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 22-50

КІНА

КАСІНО: „Переможці простору“.
КОПЕРНИК: „Пекло жінок“.
МАРУСЕНЬКА: „Пекло жінок“.
МІРАЖ: „Пригоди у віденськім ґарнізоні“.
ОАЗА: „Любов Милостивого Князя“.
ПАЛЯС: „Година з Тобою“.
СТИЛЕВЕ: „З наказу княжни“.
УТІХА: „Рінальдо Рінальдіні“ з Лючіяно Альбертіні.

Видає й редаґує Комітет У. К. Ю. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 73 (571). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, неділя, 25 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Кова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Наглим чи звичайним судом?

Проти увязнених у Стрию українських гімназистів Осипа Корчинського, Мих. Стасіва і тов. провадиться слідство. По скінченні слідства буде вирішено, чи їх судитимуть наглим чи звичайним судом. Польська преса твердить, що вони м. і. обрабували в ночи на 24 серпня купця Лемля і забрали йому 150 зол. та векслі. Кермувати нападом мав Мих. Стасів син Тимка з Корчина. Родичі просто не хочуть вірити, щоби їх діти були замішані в такі злочини.

Катальонія одержала самоуправу

Еспанські кортези ухвалили 314 голосами проти 24 самоуправу для Катальонії. Се викликало шалену радість в цілій Катальонії, особливож в її столиці Барцельоні. 40 катальонських послів, котрі вертали з Мадриту, застали на двірци в Барцельоні такий натовп урядованого народу, що не могли вийти з двірця. Вулиці Барцельони филювали народом до год 3 над раном.

Що Японці закидають Америці

„Кокумін", поважний японський щоденник в Токіо, пише: Кромі шпіонажі американських банковців Японців є ще инші підозрілі річи, нпр. до м. Ханьчжов в Китаю прилетіло 20 амер. воєнних літаків, котрих можна ужити до бомбардування пристані Сасебо в Японії. Кромі того під претекстом маневрів пливуть до Алеутських островів три амер. авіоматки (кораблі з базами для літаків), а на Алясці й на Алеутських островах уряджує Америка авіобази, яких не можна оправдати торговельними потребами.

Сирівці дорожіють

Німецький Інститут дослідів над конюнктурами оповістив звіт повний оптимізму. Особливу вагу кладе на звижку цін сирівців, котра має бути тревала. Як довго вона вдержиться, Інститут не каже. Богато залежить від політики Америки. Богато держав не може заосмотритися в сирівці ізза девізових труднощів, які ставляють емісійні інституції та правительства ріжних країв. Коли дороження сирівців буде тревале, криза зачне меншати.

Цікавий протест старого нотара

Аґенція „Всхуд" доносить: Один зі старенських львівських реентів, котрий одержав припоручення, ставитися перед комісією, яка має ствердити його фізичні й умові спосібности, — не ставився перед нею, аргументуючи се тим, що вніс зажалення проти такого зарядження. Та аґенція твердить, що проти того зарядження нема жадних зажалень ні відкликів і що протестуючі проти нього реенти можуть бути доставлені перед комісію навіть примусово.

Кара смерти за крадіж збіжжа

Останні дні принесли нову серію присудів смерти в СССР. На Україні засуджено на смерть ряд селян за крадіж збіжжа в колхозах. За крадіжі на зелізницях засуджено на смерть дві особи, одну в Вороніжі, другу в Ростові над Доном. В м. Турктун (Середня Азія) розстріляно урядника кооперативи за „спекуляцію". (ПАТ). А все те через спекуляцію на „рай" на землі.

Пять міліардів долярів

видає світ річно на зброєння.

Оповіщений в Ню-Йорку т. зв. „Індекс Зброєнь" вичисляє видатки всіх держав на армії та фльоти. Держави цілого світа видають на зброєння 5 міліардів долярів річно! На основі тих зіставлень військовий буджет поодиноких держав був у 1930—31 р. такий: Військовий буджет Німеччини в порівнанні з 1913—14 р. змалів о 63%, Великої Британії зріс о 42%, Франції о 30%, Італії о 42%, Японії о 142%, СССР о 30%, Америки о 197%.

Бунт „куркулів"

Преса доносить, що селяни увязнені в концентраційнім таборі в Острошицькім Городку на Радянщині, розброїли сторожу, ограбили маґазини зброї і живности та втікли в дооколичні ліси. На вістку про масову втечу „кулаків" совітські власти вислали в погоню кілька піших і кінних відділів. Одна ґрупа селян, окружена коло Дейнарова під Радошковицями, мусіла піддатися. Трьох селян вспіло втікти на польський бік (ПАТ).

І жінки зачинають учитися боксу

Самуіл Бурґер, учитель боксу в „Інституті для тілесних вправ" у Ню-Йорку оповіщує, що у нього вчиться боксу 8 молодих дам. Вони вживають до боксу рукавичок 14 унців. Є вже боксерки трьох типів: дуже легкого (тзв. „тип мухи"), легкого і середнього. Тяжкого типу боксерок покищо нема. Одна з боксерок, міс Жене Маршаль, сказала представникам преси: „Хочемо показати мущинам, що ми потрафимо бути їх суперницями і в сій области. Думаємо, що мущини доживуть ще не одного дива"... Дійсно, доживають...

Погиб від радієвої слухавки

В Гамбурзі урядник Маєр слухав радія з заложеною слухавкою. Втомлений положився на софу і хотів згасити електричну жарівку. При тім діткнув рукою металеву оправу лямпи. Через нього перейшла електрична струя і спричинила смерть. Це наступило тому, бо ток перейшов від руки до голови пок. Маєра. З того наука, що також з радіом треба поводитися обережно.

Лише економічно сильні нації є сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоб скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

УСУНЬТЕ ПРИЧИНИ!

У відповідь „Ґазет-і Львовск-ій" в справі арештовань української молоді в Стрию.

Урядова „Газета Львовска" в ч. 214 помістила з приводу нових арештовань серед української молоді в Стрию вступну статтю п. з. „Кровавий посів сходить". У тій статті редакція „Г. Л." стверджує, що в українськім громадянстві прийшли до голосу радикальні елементи та що найбільший вплив здобули собі вони серед української молоді. Тому редакція взиває українські помірковані елементи, підняти заходи, щоб вирвати молодь зпід впливу радикалізму. При тім не щадить згаданим поміркованим елементам докорів за те, що вони не мають впливу на молодь.

„Українське громадянство — пише між ін. „Г. Л." — як кожде, вчиться постепенно політичного реалізму, котрий одиноко може здійснити скорше чи пізніше дальше йдучі аспірації. І то тим більше, чим сильніше просякне маси, навчаючи їх не тратити без розмислу сили й енергію. Одначе на те, щоб такий процес міг довершитися — треба охороняти від всяких необчислимих підшептів не тільки тих, що вже свідомі, але ще більше може тих, котрі щойно починають дороблятися перших політичних понять і представлень, які мають рішити про дальший напрям їх ума і зусиль. В тій ціли треба навязати мудрий і сильний контакт з молодими, здобути їх довіря, трафити до їх совісти. Треба стати в обороні недосвідчених а полумінних душ, яких злі і безоглядні дорадники виставляють на покусу. Але того, на жаль, умірковані українські елементи не вміють, а бодай досі не зраджувалися з такою умілістю. Молодь полишена сама собі і доступ до неї впливам крайних елементів остає отвертий. І ті останні тріюмфують. Не числячися з жертвами, вони ведуть свою пропаґанду майже без перешкоди зі сторони решти земляків. Навіть тих, котрих становище що до метод і способів ділання діяметрально противне. З тої останньої сторони появиться від часу до часу що найвище якась менше або більше моралізуюча стаття, але то помагає, як умерлому кадило. Українські академіки й ученики не читають тих майстерних і звичайно блідих виводів, зате читають „Сурму" і вслухуються в безпосередно кидані їм кличі та в підступно підсувані суґґестії. Ті кличі і ті суґґестії походять з тих кузень, де кипить ніколи невідомо ким благословлена праця, що стремить до утревалення заколоту. Вона знаходить собі вступ до молодих, кілько разів схоче і де схоче. І зачаровує їх уяву та псує їх серця. І кидає в них кривавий посів. Той посів сходить чим раз буйніше, сходить не тільки як замилування до політичних насильств, але як звичайний злочин. Бо коли раз захитано підстави моралі, то людське єство починає спадати по похилій площі чим раз нижче. Отака перспектива отвирається перед чим раз численнішими гуртами української молоді. Вони стоять нині на краю пропасти.

І від скочення в неї може їх здержати тільки здекларованє становище тих, що про завтра свого народу думають розумно і чесно, розуміючи, що шлях до того завтра не веде через знікчемніння душ і бандитські чини. Щож, що заслоняються вони патріотизмом? Се не зміняє їх натури, і, що гірше, не зміняє наслідків. Вся українська ідеольоґія в тій хвилі поважно загрожена. Молодим подається її як розкладаючу всяке моральне здоровля — отрую. І так буде дальше, коли ті, що затівають бурю, не зустрінуться з категоричним спротивом зі сторони тої частини власного громадянства, котра має вповні ціле почуття відповідальности не тільки за долю „української справи“, але передовсім збірної духовости свого племени, котрої істотна якість буде становити передовсім про його всесторонні можливости. Та на те треба раз рішитися кинути сміло рукавицю радикалізмови і промовити до своїх з цілою силою власної волі і віри ясно, сміло, виразно... не півгубою. Треба поставити власну доцільну здорову програму і накинути для неї загальний послух“.

Стільки „Ґазета Львовска“.

Наведена в своїй найважнішій частині стаття „Ґ. Л.“ замітна передовсім ізза великої вироблености думки і пера її автора. Він підходить до тої дуже дразливої справи спокійно, як правдивий політик. В його статті нема таких звичайних у польській пресі лайок про „гайдамацтво“ всего українського громадянства. Навпаки. Автор стверджує слушно, що велика більшість українського громадянства невинна в таких учинках, з приводу яких він пише. І далі подає розумні ради про те, як мають поступати розважні чинники між Українцями, щоби побороти радикалізм серед української молоді.

Одначе автор тої статті не бере під увагу одного: що таке поступовання, яке він поручає Українцям, булоб успішне тільки тоді, якби усунення того, що розбурхує українську молодь, було залежне від самих Українців. То значить, автор бере під увагу виключно тільки самі наслідки, а ні одним словом не згадує про п р и ч и н и тих наслідків. І далі, висловлюючи бажання усунути наслідки, автор ні одним словом не висловлює бажання усунути їх п р и ч и н и. А чиж можливе усунути наслідки чогось, не усунувши передтим п р и ч и н тих наслідків?

Якіж причини тих сумних наслідків, про котрі пише „Ґазета Львовска“?

Ті причини аж надто відомі. Се п о л о ж е н н я, в якім находяться Українці в Польщі. Чи треба наводити для ілюстрації того положення факти і цифри? Те положення щодня ілюструє українська преса всіх напрямків. Про нього раз-у-раз говорять українські посли в соймі. Та найважніше: положення те відчуває на кождім майже кроці особисто кождий свідомий Українець в нашім краю.

Як відомо, найчутливіша частина кождого громадянства се молодь. Знають то дуже добре передовсім Поляки, яких молодь горячо відчуває і різко реаґує на все, що торкається положення Польщі. Чиж можна отже дивуватися, що сучасне положення Українців у Польщі найбільш горячо відчуває українська молодь і реаґує на нього по свойому?

Автор статті нарікає, що серед українського громадянства, зокрема серед української молоді, взяли верх радикальні елєменти та що українська молодь дає послух їх скрайним кличам. Та чи можна тому дивуватися? Радикальні елєменти використовують тільки сучасну українську дійсність у Польщі. І як довго та дійсність буде така, яка є тепер, так довго радикалізм буде мати великі впливи серед українського громадянства в Польщі, а зокрема серед горячої української молоді.

Автор вкінці звертається до помірковаих українських елєментів з зазивом, щоб вони зі всею силою промовили до української молоді та вирвали її зпід впливів радикальних елєментів. Але що можуть вдіяти хочби і найгарніші с л о в а, коли тим словам перечать ф а к т и? Інакше: що ми маємо сказати нашій молоді, щоб відвернути її від скрайного радикалізму, коли та молодь бачить наглядно положення українського народу в Польщі? І не тільки бачить, але й сама на собі відчуває його болюче. Чи треба вичисляти подрібно всі ті перепони, які зустрічає українська молодь уже на самім вступі своєї життєвої каріери? Вистарчить згадати, що ок. 7 міліонів Українців у Польщі не мають ні одної державної високої школи для своєї молоді, ні одної української катедри, хоч іще не так давно було на львівськім університеті 10 українських катедр. І не тільки не мають державної високої школи. Нам не дозволено мати своїх високих шкіл н а в і т ь п р и в а т н и х, як про се свідчить і на віки буде свідчити історія і мартирольоґія б. українських високих шкіл у Львові. А до польських державних високих шкіл українську молодь приймають чимраз менше. А тих, що їх допускають до високих шкіл, не приймають відтак до ніякої державної служби — ні в адміністрації, ні в судівництві, ні в війську.

Зокрема що торкається нашої молоді середних шкіл, то українська молодь середніх шкіл о д и н о к а в Польщі, якій не вільно мати навіть с п о р т о в и х орґанізацій, хоч такі орґанізації має не тільки молодь польська а й жидівська. Якеж почування мусить родитися в душах української молоді середних шкіл, коли вона бачить, як її товариші, Поляки і Жиди, мають свої власні спортові орґанізації (скавти) а тільки Українцям таку орґанізацію (Пласт) розвязано і доси не дозволяють...

Розвязання і заборона спортової орґанізації української молоді середних шкіл, якою був Пласт, се велика помилка, яку зробили і роблять ті, що рішили і рішають у тій справі. Бо молодь, позбавлена своєї леґальної орґанізації, тим більше наражена на вплив орґанізації нелеґальної. Тому як найскорший дозвіл українській молоді середних шкіл відновити леґальний „Пласт“, се одна з передумов охорони тої молоді перед впливами на неї всяких підпольних невідповідальних чинників.

Одна з передумов охорони але не абсолютна охорона. Бо щоб українську молодь зовсім вирвати зпід впливів радикальних елєментів, треба усунути п р и ч и н и, які пособляють тим впливам. А ті причини незалежні від Українців. Їх можуть усунути тільки Поляки. Ті причини вже загальнішої і ширшої натури. Вони вяжуться з самоуправою цілої нації відповідно до її окремих життєвих умовин. Сегодня навіть у кольоніях притягають до самоуправи суданських Неґрів та ґіндостанських паріїв, про що наша молодь день у день читає в ґазетах. Отже що властиво маємо їй більше рішучо сказати, як сказав наш Владика, Преосвящений Ґригорій, Епископ Станиславівський у своїм Листі про політичне положення українського народу в Польщі?! Від того часу вже богато води уплило, але не видно навіть сліду жадного змагання до усунення причин, які викликають жахливий радикалізм серед українського громадянства. В такій ситуації щож ми дальше маємо говорити нашій молоді?

Присилайте передплату!

Чи кінець кризи?

Зріст довіря й оптимізму.

На сю тему „Хвіля“ пише м. ін.: Від льозанської конференції почалася поправа курсів акцій і паперів. Всі біржі Европи й Америки виказують сильну тенденцію вгору. Ввол Стріт (вулиця, де Ню-йоркська біржа) переживала нечувану звижку курсів. Папери так ішли вгору з дня на день, що біржеві маклєри не вспівали виконувати замовлення. На варшавській біржі почали обертати такими акціями, яких ще сего року не нотовано. Яка причина госси? На біржі тяжко дошукатися льоґіки. Тут ділає психоза. Оптимізм і поворот довіря витягає сховані капітали. Їх льокується в паперах. Кількалітня скрута зліквідувала фальшиво скалькульовану продукцію. Залишилася лише продукція оперта на здорових підставах. Надмірні припаси товарів вичерпалися. Їх сконсумовано. Світова господарка привикла до нових умовин виміни дібр і митних барієр. Як передтим песимізм біржі не мав границь, так тепер переважає оптимізм і віра, що кріза кінчиться. Факт, що не лише цінні папери постійно йдуть вгору, але що й товарові біржі виказують сильну тенденцію, каже надіятися, що кінчиться кріза і що наступить загальна поправа конюнктури. Така опінія преси.

Діти й наука чужих мов

З приводу шкільного плєбісциту.

Найновіщі спостереження лікаря д-ра Сандера доказують, що передчасна наука двох або більше мов впливає некорисно на умові здібности дитини. Передовсім терпить на сім опанування р і д н о ї м о в и, бо при говоренню обі мови протиставляться в умі дитини мимо її волі. У людий, котрі в дитинстві мусіли говорити двома або більше мовами, виступають дуже часто непоборимі браки в вимові. Вони вислід недомагань мозку. Такі самі спостереження поробила експериментальна психольоґія на основі дуже докладних дослідів. Це неодин міг також ствердити на собі, а саме хто від народної школи мусів учитися в чужій мові. Як відомо на основі „лекс Ґрабскі“ майже всі наші школи перемінено на утраквістичні або зовсім польські щодо мови (ну й очевидно змісту). Тому вже хочби з тої причини ми за всяку ціну повинні стреміти, щоби привернути нашим дітям українську мову навчання в перших літах їх науки. Тепер якраз приходить пора шкільного плєбісциту. Він дає родичам право заявитися, якої мови навчання бажають вони своїм дітям у школі. Цей плєбісцит має стати черговим іспитом нашої національної свідомости і дбайливости про долю наших дітий.

Проєкт нової комунікації

До варшавського маґістрату внесено проєкт легкої й дешевої пасажирської комунікації у великих містах. В тім проєкті предбачується урухомлення пасажирських вельосипедних візків на ресорах, порушуваних ногами 1—3 осіб. Такі візки є в Голяндії, Німеччині й у Франції. З заведенням таких візків тисячі безробітних одержалиби працю; збільшилисяб зарібки лікарів, торговельних аґентів, інкасентів, контрольорів і т. д. Бо хто не їздить автами, тільки трамваями, тратить богато часу на хід бічними вулицями. За 25 сотиків можна буде переїхати таким візком 1 км. зі скорістю 10—15 км. на годину. Ціна візка не перевисшає 1000 зол. Денно можнаби заробляти ним найменше 20 зол. Це булаб найдешевша й найвигідніша комунікація на малу віддаль.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

36. Два віденські документи. II.

Цісарсько-королівська влада, пише той міністер далі, не має приводу висказуватися проти цього наміру святої Столиці, бо тут беручи стисло, ходить про чисто церковно-внутрішну справу, яка хіба лише посередно торкається державної сфери. А що власні засоби монастиря в Добромили вистарчають на покриття удержання тамошнього новіціяту і тих Отців з Ісусового Товариства, яким буде повірений провід того новіціяту, то виключена річ, щоби в тім напрямі удавалися до публичних фондів. Ся обставина, що самі монастирські засоби вистарчають на покриття удержання новіціяту і його управи, була також важна для справи реформи і тому правительство не робило ніяких трудностий під тим оглядом.

З того видно також прозорливість австрійського уряду, який маючи випробовану систему правління вже від соток літ, був, як тепер бачимо, висококультурним режімом в осередку Европи. Якби хто не задивлявся на тодішну Австрію, вона була взірцевою державою й мала високі традиції завдяки католицькій династії Габсбургів, котрі були майже все вірні католицькій Церкві. Були і в Австрії спроби заведення т. зв. культурної борби проти Церкви, як се було в Німеччині. Та завдяки катол. династії „культуркампф“ в Австрії не приймився. Завдяки прихильности Габсбургів для нашого Чина ще в XVII ст. поширювалася католицька ідея між православними Сербами і Ромунами на полудні й пол. Сході Австрії. Завдяки католицькій династії в Австрії наш Чин не загинув так, як у православній ніби словянській Росії. Можемо напевно сказати, що Унія спасла наш Чин не лиш як реліґійний, церковний чинник, але і як національний. Сотка православних монастирів на Україні не має в історії розвою свідомости нашого народу того значіння, що 14 малих монастирів в Галичині. А сю животність дала нашому Чинови католицька Церква. Через католицизм Чина і Церкви увійшов наш нарід близше в родину культурних західних народів і в історії світової католицької Церкви відграє наш Чин хоч незначну ще, але все таки важну ролю.

Як шанувало австрійське правительство національні й обрядові почування Українців, видимо зі слів міністра Айбельсфельда в письмі до міністра цісарського дому. Ось його слова:

Haus- Hof- und Staatsarchiv, Wien.
459/6 F. 28 : 6 8987/6 9/5 82.

Der zunehmende Verfall der 14 Basilianerklöster Galiziens hat schon seit längerer Zeit der Regierung den Gedanken nahe gelegt, wie demselben im Interesse der griechisch-katholischen Kirche und des Staates entgegenzutreten wäre.

Gegenüber dem einst segensreichen Wirken dieser Klöster, sind dieselben dermalen so herabgekommen, dass sie nicht eine einzige geprüfte Lehrkraft für das von dem Basilianer-Orden zu providirende Unter-Gymnasium in Buczacz beizustellen vermögen.

Auch in religiöser und sittlicher Beziehung haben sich rücksichtlich der Basilianer-Mönche Galiziens in den letzten Dezennien vielfache, schwerwiegende Anstände ergeben.

Ich hätte es gerne gesehen. und einen besonderen Werth darauf gelegt, wenn der griechisch-katholische Clerus, in sich selbst die Organe zur dringend nöthigen Reform der galizischen Basilianerklöster gefunden hätte. Nach einem mir im vertraulichen Wege zugekommenen Memorandum des hiesigen Nuntius Erzbischofs Vanutelli, von welchem ich eine Abschrift in ./. anschliesse, scheint diese aber nicht möglich und hat der heilige Stuhl, nach reiflicher Erwägung des Gegenstandes, die Absicht gefasst. als erste Massregel der Reform das im Kloster zu Dobromil befindliche Noviziat der Basilianer den Vätern der Gesellschaft Jesu zeitweilig zu übertragen.

Die k. k. Regierung findet keinen Anlass gegen diese Absicht des heiligen Stuhles sich auszusprechen, da es sich hiebei strenge genommen, um eine innere kirchliche Angelegenheit handelt, welche die staatliche Sphäre höchstens indirecte berührt, und da weiter die eigenen Mittel des Klosters zu Dobromil ausreichen, um den Unterhalt des dortigen Noviziates und der mit dessen Leitung betrauten Väter der Gesellschaft Jesu zu bedecken, so dass eine Inanspruchnahme öffentlicher Fonde in dieser Richtung ausgeschlossen erscheint.

Zur möglichsten Vermeidung der Missstimmung unter dem ruthenischen Theile der Bevölkerung Galiziens muss ich aber als dringend geboten erklären, dass bei dem Gottesdienste im Novizenhause beziehungsweise der Klosterkirche in Dobromil die rituellen Gebräuche der griechisch-katholischen Kirche strenge eingehalten werden,

Wenn ich es einerseits annerkenne, dass eine erspriessliche Wirksamkeit der Väter der Gesellschaft Jesu im Novizenhause zu Dobromil sich füglich nur dann erwarten lässt, wenn denselben die Leitung des Noviziates auf eine bestimmte Anzahl Jahre überlassen wird, so wäre diese Ueberlassung doch an die Bedingung zu knüpfen, dass sie auch vor dieser Zeit zurückzutreten haben, wenn dies vom heiligen Stuhle oder der Staatsverwaltung für nothwendig oder wünschenswerth erklärt werden sollte.

Ich beehre mich Euer Excellenz zu ersuchen, dem hiesigen Nuntius Erzbischof Vanutelli vom Vorstehenden möglichst bald Mittheilung machen und denselben gefälligst veranlassen zu wollen, die k. k. Regierung von der weiteren Behandlung dieses Gegenstandes seitens des heiligen Stuhles in fortlaufender Kenntniss zu erhalten.

Wien, am 8 Mai 1882.
Der Minister für Cultus und Unterricht
Conrad v. Eybelsfeld m. p.

An Seine Excellenz den Herrn k. k. wirklichen geheimen Rath Kämmerer, Minister des kaiserlichen Hauses und des Aüsseren und Vorsitzenden im gemeinsamen Ministerrathe etc. etc.
Gustav Grafen Kalnoky
de Körös Patak.

Американський Жид

про енцикліку „Квадраґезімо анно“.

Товариство американських жидів-соціольоґів поручило своїому членови, Моріцови Л. Московіцови заналізувати Енцикліку Св. Отця Пія XI. „Quadragesimo anno“.

Після кількамісячної праці учений Жид-соціольоґ зі Скрентону помістив у „The Brooklin Tablet“ обширну статтю. В ній видає свій суд не лише про „Quadragesimo anno“, але взагалі про значіння Папства для розвою людства і його національного, політичного та суспільного життя.

Оцінюючи особливше місце Папства в світі, яке кладе його понад усі партикуляризми звичайного вузкоглядного, загумінкового життя поодиноких народів і держав, Московіц заявляє, що завдяки сему особлившому положенні одинокий римський Папа має змогу дати обективну оцінку біжучих тяжких проблем та належну їх розвязку.

Ось цікава арґументація Моріца Московіца:

Ватикан докладно слідить за всіми проявами політичного, економічного, суспільного та реліґійно-морального життя всіх народів і всіх держав, не руководячись ні симпатіями ні антипатіями. Все, що діється на світі, слідиться з належною увагою у Ватикані. Завдяки сему Ватикан це найобильніше жерело інформацій, якого не в силі собі ніхто уявити. Ватикан під оглядом політично-суспільним се неначе зеркало, у якому відбивається життя цілої земської кулі у всіх його формах та проявах, зі всіми злиднями та недомаганнями.

Становище Папи наднаціональне і надполітичне. З сего високого, надземського становища Папа дивиться на цілий світ. І тому може дати обективну розвязку ріжних помотаних проблем, якої не в силі дати навіть найбистріший ум, що замурувавшися на вузькім загумінку своєї нації чи держави, дивиться на цілий світ крізь шкла свого субективного переконання та оцінює всяку проблему виключно з точки погляду національних чи державних інтересів. Навпаки, Папа, він оцінює справи зі становища всесвітного, універзального, обсервуючи цілу кулю земську: від бігуна по тропік, від заходу до сходу.

Папство се одинокий універзальний авторітет, якому покоритися мусять згодом всі народи, всі держави.

Історія доказує, що ніяка нація не сміє, зогляду на своє добро, легковажити собі думок Папи, коли не хоче опісля оплакувати свого принціпіяльного блуда. Тут не може бути мови про фаворизування противника: Папи ще ніхто не підкупив, не підійшов, не застрашив! Анґлієць і Москаль, Німець і Жид, Китаєць і Японець, — всі вони однакі перед очима Папи, доки лише не гордять справедливістю.

Папа нарівні як проти комунізму так і проти індивідуалізму кліки монополізаторів світового богацтва. Папа є проти всякого насильства, в якій формі воно не булоб і де воно не булоб. Тому з особлившою радістю витає Ізраіль Енцикліку спільного Батька тих, серед котрих довелося йому жити.

У „Квадраґезімо анно“ Папа Пій XI. виступає остро проти кліки фінансістів, що своїм матеріялістичним індивідуалізмом пхають зубожілий світ в обійми революції, а з другої сторони упоминає й робітників, які, щоб осягнути свою ціль, готові зруйнувати всю будівлю соціяльного та економічного ладу, дорогою комуністичної революції.

Папа звертає увагу державам, щоб вони глянули на реальні життєві умовини своїх горожан та щоб у дбанні про поліпшення їх буття руководилися справедливістю й не ділили горожан на „кляси“.

Ніхто з нас, каже Моріц Московіц, не хоче заглади цивілізації; ніхто не бажає, щоб комунізм здусив цілий світ кліщами червоного террору. Та коли се неминуче, куди звернулисяб народи за порадою, за ліком? Ясно, що не до Женеви, де кожна нація й держава, роблячи по фарисейськи позірні „жертви“ зі своєї сторони, старається „рятувати світовий лад на свою користь“. Союз Народів не в силі трактувати проблеми задоволяюче-обективно. Тому всі поповинні звернути свій зір на Ватикан, на Папу: не як на депозитаря католицької поваги, (бо се не входить позитивно в обсяг політичних комбінацій), але як на центр, що в певний спосіб, з огляду на свій універзальний характер, репрезентує всі народи, всі раси цілої землі. Його розвязка, оперта на загальній журбі про долю всіх народів та на досвіді 19 століть, буде єдино вистарчаюча і заслугуюча на сліпе довіря. Така розвязка тяжкого суспільного питання, се „Квадраґезімо анно“. Се ніщо інше як лише рекапітуляція думок

Католицький журналіст

обвинувачений за державну зраду.

Промова оборонця Д-ра Осипа Назарука виголошена 9. IX. 1932 перед Судом Присяглих у Львові в обороні Евгена Зиблікевича, редактора українського катол. орґану „Бескид“.

3) ЩО ВИКАЗАЛА РОЗПРАВА.

Три дні треває цей процес — і всего два свідки перейшли через салю. Позатим самі папери, акти, доноси і статті, переважно абстрактного змісту. Якіж це були свідки і що вони ствердили? Одного свідка дала тайна поліція. Та він зізнавав тільки що до одного обвинуваченого, поета Олеся Бабія і то зізнавав властиво на його користь, бо сказав, що Бабій ще перед увязненням говорив з ним, що був на конґресі. Річ ясна, що хто з урядником поліції говорить про свою участь в конґресі, той не бачить в тій участи нічого протизаконного.

А другого свідка покликала прокураторія. Се п. Кедрин-Рудницький, співробітник „Діла“, котрий був на конґресі як ґість і дискутував з учасниками конґресу. Трудно зрозуміти, чому нпр. Зиблікевича, котрий навіть не дискутував на конґресі, не узнала прокураторія за ґостя на тім конґресі. Та сталося. Отже прокураторський свідок п. Рудницький зовсім не зізнавав по думці акту обвинувачення, тільки навпаки, став відводовим свідком. Він нпр. Зиблікевича взагалі на конґресі не бачив і в ніяке злиття УВО з ОУН не вірить. Значить, свідки не зізнали буквально нічого, що обтяжувалоб обвинуваченых, а зокрема Зиблікевича. Остають тільки тайні доноси, признання до участи в конґресі й теоретичні статті в „Розбудові Нації“, орґані УОН. А що до мого клієнта Зиблікевича не остає буквально нічо, що моглоби бути підставою до його засуду за державну зраду. Та ще пересунулася через салю тільки тінь одного-одинокого свідка, яку допущено на мій внесок, — себто відчитано тут зізнання п. директора Ґреґолинського, зложені перед літами в зовсім іншім процесі, зложені в часі, коли ще нікому й не снилося, що буде якийсь Конґрес Українських Націоналістів у Відні і що за участь в тім конґресі будуть сидіти люди на лаві обвинуваченых. Ті зізнання дир. Ґреґолинського якраз тим важні для оборони мого клієнта, що п. Ґреґолинський зізнавав тоді про обв. Пеленського і в тих його зізнаннях знайшлося тільки принагідно пару висказів про Зиблікевича. Щож зізнав проф. Ґреґолинський? Він сказав, що Зиблікевич був його учеником, що се чоловік консервативних поглядів, що виїздяючи на вакації до Італії оставив на нього редакцію та що був з нього задоволений. Сих кілька слів старого професора повинно рішити про долю Зиблікевича. По перше тому, що навіть найбільше підзорливий чоловік не може припустити, що це зізнання підтасоване до сього процесу, бож се сказане і в суді записане на пару літ перед сим процесом. По друге тому, що професори знають своїх учеників так добре як ученики своїх професорів. По третє тому, що дир. Ґреґолинський не мав тут ніякої причини говорити інакше ніж було. Підчеркую, що в тім часі „Український Голос“ був ще власністю дир. Ґреґолинського і був редаґований в дусі монархістичнім.

А тепер перейду по пунктам все, що виказав перебіг слідства і що виказала розправа в справі мого клієнта. Отже: 1) Прокураторія не обжаловує Зиблікевича за участь в ОУН, тільки за участь в конґресі. 2) Зиблікевич не був ні на початку, ні на кінци конґресу, ні на його пленумі, а був лише на одній з комісій конґресу, ідеольоґічній, і то доривочно. 3) Не був присутний при ухвалюванні резолюцій, коли такі ухвалювано. 4) Не брав участи в жадній присязі ні в приреченні, коли щось таке було. 5) В орґані ОУН, „Розбудові Нації“ нема ні одної статті Зиблікевича. 6) Нема також жадної його статті ні в „Сурмі“, ні в „Юнаку“. 7) В часі конґресу в розмові з Пеленським Зиблікевич висказує консервативні погляди, а потому в часі довгого співробітництва з Пеленським в „Українськім Голосі“ виразно прецизує ті свої погляди, кажучи, що коли Орґанізація Українських Націоналістів (ОУН) не прийме в свою *програму конструктивних думок Вячеслава Липинського*, то нічо з того не буде. 8) Виступивши з ред. „Українського Голосу“ вступає до українського катол. видавництва „Бескид“, де працює аж до його увязнення. 9) По його увязненні складає за нього кавцію поважна орґанізація католицьких священиків цілої дієцезії, а саме „Епархіяльна Поміч“ в Перемишлі, котра видає „Бескид“. Річ ясна, що така орґанізація докладно придивилися чоловікови, за котрого рішилася зложити кавцію, хоч його обвинувачено в такій прикрій справі. 10) Все, що Зиблікевичови можна закинути в процесі, полягає тільки на тім, що він слухав одного з викладів на комісії конґресу. А вухом, як відомо, не можна відорвати жадної землі від жадної держави.

Як через отсю салю пересунулася тінь свідка п. Ґреґолинського котрий не зізнавав безпосередно, так пересунулася й тінь надрадника поліції Івахова, котрий також не зізнавав безпосередно. На карті 25/31 процесу Книша і тов. є зізнання п. Івахова, відчитувані тут председателем трибуналу. Отже п. Івахів твердив у тім процесі, що Зиблікевич переводив **вступні** пертрактації з б. власником „Українського Голосу“ в справі продажі того органу **націоналістам**. Я поминаю те, що той факт зовсім не обнятий сим актом обвинувачення. Одначе він може вплинути на рішення пп. присяглих. Тому виясню і той старий закид поліції. По перше сама поліція каже, що Зиблікевич переводив лише „вступні пертрактації“, значить — тих пертрактацій не перевів. Та навіть якби він їх перевів, то який же се злочин, посередничити при продажі леґального орґану преси? Таж той орґан виходив і виходить під наглядом цензури і становить правом признаний предмет купна-продажі. Отже кождий має право переводити пертрактації в справі його продажі — не тільки вступні але й кінцеві! А в р. 1931 націоналізм ще не був караний в Польщі як злочин.

СТАН СПРАВИ ПІД ОҐЛЯДОМ ПРАВНИМ

Приступаю до оцінки справи під оґлядом правним. Арт. 13. поль. карного закона постановляє: Злочин можна поповнити тільки нарочно (умисно). Арт. 14. каже, що та нарочність є також тоді, коли справець передвиджує можливість наслідку проступного або переступности ділання і годиться на те.

Запитаю: Чи може хто предвидіти, щоби з самого слухання якого небудь реферату, хочби найстрашнішого, міг вийти якийсь „проступний наслідок“, спеціяльно відірвання яких небудь земель від якої небудь держави? А те, що обвинуваченій годиться на наслідок якого небудь ділання, треба йому прецінь доказати!

Арт. 16. постановляє: „Обставини, що впливають на каральність чину, береться під увагу тільки що до тої особи, котрої (вони) дотичать“. То значить що один обвинуваченій не відповідає за других. Треба кождому з окрема доказати, що він зробив.

Правда, п. прокуратор каже, що тут розходиться о злочин головної зради, при котрім вже само усилування доконати чогось в тім напрямі — стає злочином. Ба, але треба власне підприняти якесь заборонене **ділання**, в напрямі головної зради, щоб те усилування можна було ствердити.

Коментатор польського карного кодексу, визначний учений проф. Макаревич пише: Чинности, котрі не будуть провадити до **безпосереднього** викликання стану, означеного в §. 1. арт. 93, то значить тут не будуть провадити безпосередно до відірвання части земель від польської держави, не будуть усилуванням сего злочину. — І деж у Зиблікевича доказана яка небудь „безпосередна чинність“? Таж вислухання реферату не є взагалі ніякою „чинністю“!

Як польський кодекс так і давний австрійський, на підставі котрого виготовлено ще сей акт обвинувачення, вимагає **підприняття** чогось такого, що бодай змагалоб до довершення злочину головної зради (§. 58 ц) і карає тільки тих осіб, котрі **безпосередно співділали** в підприниманні способів головної зради змовою, порадою, чином, зброєю, підбурюванням і т. п. (§. 59 б). Та нічого з того всего не зробив мій клієнт, ні явно, ні тайно, ні безпосередно, ні посередно, ні в спосіб близший, ні в спосіб дальший! Отже за щож він мавби відповідати?

Акт обвинувачення на ст. 27 каже, що Зиблікевич перечить, немовби він приступив до Орґ. Укр. Нац. і зложив присягу — але додає, що та оборона „нічим не підперта“ і тому невідродостойна! Так якби обвинуваченій мав обовязок доказати свою невинність, а не прокуратор мав обовязок доказати йому його вину! Деж хочби оден доказ, що Зиблікевич приступив до орґанізації, де доказ, що він зложив присягу в тій орґанізації? Таких доказів нема, отже, нема що говорити про його вину!

Остає ще коротко обговорити арт. 97 у приміненні до сеї справи. Той арт. впроваджує конструкцію змови („спіску“). До каригідности вимагає порозуміння бодай з двома особами і то порозуміння стисло означеного. Загально начеркнена змова, котра малаб на цілі відірвання части держави, не вистарчає. Так каже один зі співавторів кодексу котрий прецінь знає, що законодавці мали на думці.

Все це підношу на випадок якби Висока Лава таки до кінця стояла на становищі, що тут треба приміпити арт. 97 про головну зраду, хоч *оборона стоїть на іншім становищі*, як я це вже зазначив у своїм внеску. Сею справою займеться докладніше слідуючий по мені оборонець, ВП. проф. Старосольський.

Я позволю собі ще висказати свою думку про один з найстрашніших пунктів головної зради, а то про відривання земель від держави.

Артикули, котрі відносяться до того злочину, се очевидні анахронізми в приложенні до звичайних людий. Возьмім на приклад кару за намірене відривання земель від якоїсь держави при помочи збройного повстання. Колиж збройним повстанням відірвано якусь землю від держави? Останню певну вістку про це маємо ще з року 1315. Тоді три перші кантони теперішної Швайцарії побили військо австрійського герцоґа Леопольда I., відірвалися і створили окрему мініятурну державку. Від того часу аж по нинішний день ніде в цілій Европі не було й нема ні одного такого випадку, щоб само населення вспіло відірвати якусь землю від істнуючої держави. І так Нідерлянди відірвалися від Еспанії при чужій допомозі, Греція, Сербія, Болґарія, Ромунія й Альбанія відірвалися від Туреччини при чужій допомозі, Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Чехословаччина повстали на наших очах при чужій допомозі. А за морем сегодня такі могутні Злучені Держави Північної Америки відірвалися від Анґлії при чужій допомозі. В середній і полудневій Америці відірвався ряд країв від Еспанії й Португалії головно їзза дуже рідкого заселення тих країв, їзза їх великих гір, непроходимих лісів і пустинь. Тай там не обійшлося без чужої помочи. А в Европі від 1315 р. нема такого випадку, щоб само населення відірвало якусь землю від держави, а тепер смішно про те й говорити. Чому?

Відірвання земель від держави було можливе тоді, коли узброєння повстанців з народа не богато ріжнилося від узброєння державного війська. Мав давний жовнір лук і стріли, — тай мужик міг собі зробити лук і стріли. Мав давний жовнір спису, — тай мужик міг собі настромити косу на впростець і мав також спису, не ґіршу від тамтої. Мав старий жовнір шаблю або ніж, — тай мужик міг взяти в руки сокиру або ґралі Значить — зброя приблизно рівна. А тепер чи годен нпр. наш мужик зробити мітрайлезу, кулемет, або манліхера, або тяжку канону, або танк, або підводну лодку, або воєнний літак, або хемічну зброю? Чейже кождий з Вас подумає, що не годен. І тому успішне повстання з ціллю відірвати якусь землю від модерної держави тепер річ неможлива й судити когось пр. за приготування до відірвання земель таксамо смішно, якби Ви судили Зиблікевича за те, що він „приготовлявся“ до того, щоби скочити відси на місяць. Річ зовсім ясна, що тут і ціль неможлива і средства неможливі і неможливе приготування до осягнення неможливої цілі при помочи неможливих средств.

Подумаєте: Отже на що такого артикулу в модернім кодексі? Він потрібний, але не проти Зиблікевича і не проти звичайних людий, тільки проти ґенералів з військом, котрі мають в руках відповідну зброю, амуніцію, фабрики і т. д. Ті можуть відірвати якусь землю від держави, але не Зиблікевич і йому подібні, — хіба, що за ними стоялаби якась могутня чужа держава. Та з сім напрямі не впало в часі розправи ні одно словечко закиду.

Та може хто з ВП. Панів пригадати собі, що прецінь наш ґетьман Хмельницький відірвав великі землі від Польщі при помочи народного повстання, хоч уже тоді була пальна зброя а мужик не вмів її виробляти. Се було так. І перед Хмельницьким зривалися на Україні повстання проти Польщі, не слабші від повстання Хмельницького. Всі ті повстання скоро здавила польська держава, хоч орґанізація її збройних сил оставляла тоді богато до бажання. А повстання Хмельницького не могла здавити тому, бо від першої хвилі стояла по стороні Хмельницького мусулманська державна сила, а саме Татари. Та як тільки татарське військо в часі великої битви під Берестечком усунулося на бік, — не видержав ще молодий орґанізм української армії, як не видержує в таких обставинах жаден молодий орґанізм. Битву козаки програли і відтоді українська держава котилася аж докотилася до рук Москви. Отже таки від 1315 р. нема такого народного повстання в Европі, котре відірвалоби якісь землі від якоїсь держави. А се значить, що дотичні артикули се анахронізм, який переходить з кодексу в кодекс, хоч історія й життя виразно кажуть, що се анахронізм!

І не тільки історія й життя говорять се. Так у глибині душі думають також учені судді. Вони не висказують того але в судовій практиці показують се. Хочете доказів? То перегляньте в ґазетах „Витяги з протоколів“, печатані по конфіскатах на 1-й стороні ґазет. Там знайдете мотиви, чому сконфісковано якусь статтю, а в тих мотивах часто говориться, що у сконфіскованій статті були місця зі знаменами §§ 58 або 59 (в теперішнім кодексі арт. 93—97), себто були знамена головної зради — і тому стаття сконфіскована. Та ніхто вже не робить карних процесів авторам тих статтий, хоч при них подані ті страшні артикули, так часто повторювані при конфіскатах всіх ґазет, зрештою не тільки українських, але й польських. І розумно роблять ті вчені державні правники, що не зачинають процесів за „державну зраду“ з редакціями й авторами тих статтий. Чому розумно? Бо якби в кождім випадку робили процес за державну зраду, тоді виглядалоби, що в кождій редакції сидять люди, які тільки над тим продумують, як зрадити державу. Чи треба ще сильнішого доказу на правдивість моєї думки про анахронізм і звітрілість згаданих артикулів, як той факт, що прокураторія й суди не витягають з них консеквенцій, бо їз зносить само життя. Д. б

Льва XIII в „Рерум новарум“, приміне-на до більш замотаних суспільних умовин теперішнього часу.

Так говорить про ролю Папства взагалі і про значіння Енцикліки „Квадраґезімо анно“ з осібна здоровий ум американського Жида. А як ставимось до сеї справи ми, хрещені та ще й католики? Жаль згадувати тай тільки! (За „Оссерваторе Романо“ з 28. VIII. 1932, п. 200).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
3 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 19—х
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою.
Телєфон 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилейні торжества в Підгірцях. На границі повітів золочівського й брідського, в незначній віддалі за Маркіяновою горою, розкинулося велике село Підгірці. На боці від села, в затишній долині, недалеко від „Плісниська“, що його згадує співець „Слова о полку Ігоревім“ пишається величава церква й монастир ОО. Василіян. Монастир цей — розуміється не в сьогоднішному виді — це найстарший василіянський монастир у галицькій волості. Своїми первопочинами сягає він XII. століття. В неділю 12. IX. цей монастир святкував ювилей 50-ліття обнови свойого Чина. Вже в пятницю вечером почали прибувати громади побожних прочан. Деякі з них, як пр. громадка з перемишлянського повіту, зробили приблизно десять миль дороги пішки! Дуже миле враження зробила чисельна громада й процесія з Бродів у складі 400 осіб. Ревний провідник цеї громади о. проф. Зафійовський перейшов пішки зі своїми вірними спорий шмат дороги. Брідське паломництво, прегарно зорґанізоване всюди виступало спільно та було наглядним прикладом для тих усіх, яким не чужий*) останній заклик „Нової Зорі“ в тій справі. В навечеря після торжественної Литії проповідав краснопущанський ігумен о. П. Борис ЧСВВ. Після проповіди відправлено молебен до Пресв. Серця Хр. з актом публичної перепросьби. Рано від год. 5-ої відправлялися Служби Божі та відбувалася сповідь вірних. Відтак виголосив проповідь о. Ір. Назарко ЧСВВ. Литію, Утреню та в часі чит. Служби Б. гарно співав хор з Краснопущі під проводом о. ігумена. На співаній Службі Б. співали два хори: один з Олеська, другий зі Сасова. Проповідав о. М. Марисюк ЧСВВ. Величним „Тебе Бога Хвалим“ закінчилося торжество в церкві. Відтак під отвертим небом почалася святочна академія. Почав її коротким змістовним вступним словом місцевий ігумен о. Я. Вацура ЧСВВ. Опісля чергувались аж чотири ріжні хори. Одначе споміж них особливіше признання здобув собі хор „Бояна“ з Олеська красними голосами, а хор з Краснопущі високою технікою. Прегарний реферат про „появу реформи і тодішні настрої публичної опінії“ з бесідницьким патосом виголосив о. В. Пришляк. Реферат був так жерельно опрацьований, що вповні заслугує на те, щоб його в цілости випечатати. Ще деклямували сільські дівчата, вкінці підгорецька дута орхестра відограла гимн „Боже великий єдиний“. Ще один гарний реферат про білянс праці Чина Св. Вас. Вел. виголосив о. Н. Марків. Взагалі торжество випало величаво. Народу була тьма. З того до Св. Тайн приступило приблизно 3.000. Всіх священиків було 28. Одначе діймаючо відчувався брак найближчих священиків з олеського деканату, в якого межах лежить підгорецький монастир. Аранжером і головним виконавцем програми свята був о. Василь Пришляк, якому за його труд належиться щире старо-українське „Спаси-Біг“. — У ч а с н и к.

*) Гл. Н. Зоря ч. 69. о. І. Братик „Паломництва і їх ціль“.

Унійна скарбниця

В останньому часі доводилося мені працювати над зєдиненням наших православних братів на Холмщині зі св. Католицькою Церквою. По приїзді до місточка Грабівця, осідку унійної станиці, застав я нашу церковцю, перемінену на костел та позбавлену й найконечніших літурґічних річий. Та бідувати не довелося надто довго завдяки жертвам зичливих осіб, які зволили зложити до „унійної скарбниці“ — так для церкви як і в допомогу унійній праці поза нею — свої ласкаві дари. Колиж нині законний приказ приділює мені нове поле праці — між нашими еміґрантами в Америці — Всім Достойним Жертводавцям, які облекшували мені працю на Холмщині, складаю отсим сердечну подяку. Зокрема дякую Їх Преосвященству Йосафатови Коциловському за грошеву жертву на бібліотеку, Всесв. о. Ректор. Др. А. Бойчукови та „Священичій Помочі“ в Станиславові за Катехизми й Біблії для дітий, Впр. о. Кан. В. Лициняковий й „Доставі“ за грецький фелон, Впр. о. Ігум. М. Повхови ЧСВВ за стихарі, Впр. о. Ігум. Й. Лучинському й Марійській Конґр. за чашу, Впр. М. Ігум. Вірі ЧСВВ за стихар і суконки на дароносицю. Особливої опіки св. Йосафата для достойних Жертводавців бажає — о. А н д р е й Т р у х ЧСВВ.

5-10 мінутові проповіди о. Т. Галущинського
п. з.
„Недільний Дзвін“
вже на вичерпанню.
Спішіть з замовленнями на адресу Адміністрації „Н. З.“ Ціна з пересилкою 2·30 зол

Банкроцтво великих нім. міст

ТР доносить: Великі німецькі міста Кольонія над Реном і Франкфурт над Майном не всилі заплатити 70 міл. зобовязань, платних 1. X. с. р. Вони звернулися в тій справі до берлінського міністерства фінансів, але одержали відмовну відповідь. Банкроцтво тих міст матиме катастрофальні наслідки для позичок всіх инших міст Німеччини.

Ґанді грозить, що вмре з голоду

З Бомбаю доносять: Перебуваючий в тюрмі Ґанді загрозив, що коли британський уряд дальше буде настоювати введення спеціяльної виборчої ординації для низших верств населення, — заморить себе на смерть. Уряд хоче створити окрему виборчу курію для індійських парій, котрі становлять 20 проц. загалу індійського населення. Цей крок уважає Ґанді наміром уряду знищити незалежницький індійський рух. Рішення Ґандія вмерти голодовою смертю, пише „Дейли Телеґраф“, матиме рішаючий вплив на положення в Індії. Воно унеможливилоби співпрацю Індусів з урядом на конференції „Округлого Стола“. Правительство має намір випустити Ґандія з тюрми, одначе він мимо того заявив, що зачне голодівку. Останні вісти доносять, що Ґандія випущено з тюрми, та він мимо того зачав голодівку.

Корисніша для тебе спроба ніж якби весь час все велося тобі добре, по твоїй волі. (Тома Кемпійський).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ТЕМУ ДАЛЬШИХ ЗМІН У ПРАВИТЕЛЬСТВІ Польщі кружляють поголоски, що міністром загран. справ мавби стати полк. Бек. Дотеперішний міністр Залеский ставби амбасадором в Лондоні. Одночасно міністр судівництва Міхаловский мавби перейти на становище ґіпотечного писаря. Його наслідником ставби пос. Пасхальский.

ЛІТВІНОВ, комісар для загран. справ СССР, в переїзді до Женеви задержався в Варшаві. Міністр Залеский гостив його „ґербаткою“.

КОМІСІЯ ДЛЯ ПІДГОТУВАННЯ міжнародної господарської конференції збереться 3 жовтня с. р. В її склад входять представники Анґлії, Франції, Італії, Німеччини, Бельґії, Японії й Америки. Комісія має устійнити речинець господарської конференції та вибрати комітет знавців. Його завдання буде опрацювати подрібну програму конференції.

МАНЕВРИ ҐІТЛЄРІВСЬКИХ БОЇВОК мають відбутися в половині жовтня в Меклембурґії. Маневрами проводитиме сам Ґітлєр.

НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЄР ФОН ПАПЕН в промові через радіо заявив, що Німеччина згодиться на найдальше йдучі розброєневі предложення, коли вони будуть примінені до всіх держав. Одначе німецький нарід не стерпить того, щоб його трактувати як нарід другої кляси і щоби Німеччину окружали узброєні европейські народи. Доки сі справи не будуть вияснені, Німеччина не візьме участи в дальших працях розброєневої конференції.

ДЕКРЕТ ПРЕЗИДЕНТА НІМЕЧЧИНИ покликав до життя державну кураторію для фізичного виховання молоді. Французька преса твердить, що ціль декрету створити військову орґанізацію молоді, яка булаб резервуаром райхсвери.

КОНФЛІКТ між німецьким правительством і парляментом триває дальше. Предсідник парляменту Ґерінґ вніс навіть приватну скаргу проти Папена о образу чести, котрої Папен мав допуститися заявою, що Ґерінґ свідомо поступив проти конституції, не допустивши фон Папена до слова на понеділковім засіданні райхстаґу.

ЕСПАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив скасування кари смерти і досмертної тюрми. Найтяжча кара після нового еспанського кодексу 20-літня тюрма.

ВИЗНАННЯ МАНДЖУРІЇ самостійною державою обходили в Японії дуже торжественно. Натомість в Китаю величезне пригноблення. Преса в Китаю пише, що „Японія закпила собі з цілого світа“. Найбільший часопис у Шангаю пише: „Коли великі держави не виконають свого обовязку, Китай мусітиме заключити союз з СССР“.

АМЕРИКА заняла покищо вижидаюче становище супроти факту визнання Японією манджурської держави. Доки Союз Народів не висловиться в тій справі, Вашинґтон приноровить мабуть лише дипльоматичний остракізм супроти Манджурії.

З БРАЗИЛІЇ доносять, що Мурини становлять там уже одну третину всего населення, бо в мішаних подружжах що далі то більше верх бере муринська кров.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

РОЗЄМНІ УРЯДИ

для кредитових справ малої рільної власности*).

Розпорядок Президента Річипосполитої з дня 23 серпня 1932 р.

(Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Folskiej, 1932, Nr. 72 poz. 653).

На основі арт. 44 уст. 6 Конституції й арт. 1 буква а) закона з дня 17 марта 1932 р. про уповажнення Президента Річипосполитої видавати розпорядки з силою закона (Д. У. Р. П. ч. 22, поз. 165) постановляю слідуюче:

Арт. 1. Щоби відповідно до платничих здібностий і господарських можливостий довжника означити: а) терміни й умови сплати грошевого довгу особи, котрої головним фахом є рільна господарка на обшарі, що не переходить 50 га., б) границі маєткових користий, які можна побирати від такого довгу в виді відсотків або інших чинитьб, — покликується розємні уряди для кредитових справ малої рільної власности.

Арт. 2. (1) Розємні уряди для кредитових справ малої рільної власности творяться при повітових комунальних звязках у місцевостях, де є осідок повітових виділів. (2) Обсяг ділання розємного уряду обіймає цілий округ повітового комунального звязку. Властивий той розємний уряд, в котрого округу положений рільний обшар (арт. 1 п. а) або більша його частина. (3) Кошти, звязані з утворенням й удержанням розємного уряду, несе повітовий комунальний звязок.

Арт. 3. (1) Провідника розємного уряду, його заступника та решту членів іменує і відкликує предсідник окружного суду з поміж кандидатів, що мають, по змозі, правничу освіту а яких предложить йому повітовий виділ, котрий перед поставленням внесення вислухає опінії інституцій й орґанізацій, означених в арт 7. Половина членів розємного уряду мусить бути покликана зпоміж осіб, що мешкають в окрузі повітового комунального звязку, котрих головним фахом є рільна господарка, друга половина — зпоміж інших осіб, котрі мешкають у тімсамім окрузі, а головно з промислово-торговельних кругів і вільних фахів. — (2) Від покликання на члена розємного уряду можуть ухилятися тільки жінки, духовні, військові, публичні урядники, особи хоровиті або старші понад 60 літ, дрібні промисловці й особи, що жиють з денної або тижневої платні. Чи ухилення узасаднене, рішає остаточно предсідник окружного суду. — (3) Хто ухиляється від приняття достоїнства члена уряду без достаточних причин, вичислених в уступі 2, підлягає карі гривні до висоти 100 золотих. Оречення кари належить до городського суду й є остаточним. — (4) Наложені гривни будуть стягані адміністраційним способом і впливають до каси повітового комунального звязку.

Арт. 4. (1) Члени роз'ємного уряду мають право до звороту видатків, а коли жиють з денної або тижневої платні — до винагороди, котрої висоту усталює вирішуючий орґан повітового комунального звязку. (2) Члени роз'ємного уряду складають на руки предсідника окружного суду або визначеного ним судді приречення, що будуть виконувати свій уряд ревно і безсторонно та збережуть урядову тайну. — (3) Члени роз'ємного уряду, котрі без належного оправдання не прибувають на засідання, спізняються або іншим способом ухиляються від сповнення своїх урядових обовязків, підлягають за кождим разом карі гривни до 30 золотих. Крім того членів уряду, котрі допустилися разячого нарушення урядових обовязків, предсідник окружного суду повинен усунути з уряду. — (4) Оречення кари гривни, згаданої в попереднім уступі, належить до городського суду та є остаточне. Припис арт. 3 уст. 4 має примінення.

Арт. 5. (1) Роз'ємний уряд ділає на внесення одної сторони або двох сторін, в тім останнім випадку, коли обі сторони заявляють, що піддаються оріканню роз'ємного уряду. — (2) У внесенню належить подрібно представити маєткові відносини довжника і відповідно їх доказати. — (3) Роз'ємний уряд має право забезпечити внесення: 1) рішенням, що управнює внести остереження (аднотацію) до ґіпотечного виказу у випадку, коли вірительність вписана до ґіпотеки, і 2) рішенням, що управнює жадати здержання переведення визначеної вже примусової продажі маєтку довжника — оскільки предложені докази достаточно узасаднюють обставини, наведені у внесенню.

Арт. 6. (1) По зложенню внесення уряд візве сторони на розправу з загрозою, що неставлення не здержить розправи і видання оречення. Розправу належить перевести, оскільки можливо, на протязі 8 днів від зложення внесення. (2) Візвані сторони обовязані ставитися особисто або через повновласника. Сторони й їх повновласники повинні згідно з правдою дати вияснення, яких жадає уряд. — (3) Уряд може підняти всякі доходження, потрібні до оречення, зокрема взивати і переслухувати, без присяги або під присягою, особи (свідків і знавців), котрі можуть дати вияснення, як також зарядити особисте ставлення сторін та переслухати їх під присягою. — (4) Уряд накладає кари гривни до висоти 30 золотих на особи, візвані до уділення вияснень, за неоправдане їх неставлення або за відмову вияснень і доказів. Таксамо може бути наложена з тої причини гривна на сторони, що ведуть спір. Таку саму гривну накладає уряд на особи, що підчас розправи поводяться невідповідно. Від оречення роз'ємного уряду, що накладає гривну, служить в терміні 14 днів від дня доручення зажалення до городського суду, котрий орікає остаточно. До наложених гривен має примінення припис арт. 3 уст. 4. — (5) Всі власти й уряди повинні уділяти роз'ємному урядови правної помочи.

Арт. 7. (1) Роз'ємний уряд може засягнути про господарський стан довжника і вірителя опінії від рільничої палати, рільничих орґанізацій або інших відповідних орґанізацій, котрі означить розпорядок Міністра Справедливости в порозумінні з властивими міністрами. — (2) Довжник обовязаний особі, котру визначать ті інституції, показати книги, рахунки, переписку і все, що стверджує його господарчий стан — під загрозою, що роз'ємний уряд відкине внесення.

Арт. 8. (1) Уряд рішає більшістю голосів у колеґіях („зесполах“) з трьох членів, у склад котрих входять: провідник або його заступник, оден лавник з круга осіб, яких головний фах — рільна господарка й оден лавник з круга інших осіб. — (2) До членів колеґії мають відповідне примінення приписи про вилученя судіів. — (3) Провідник колеґії має права провідника на судових засіданнях. — (4) Наради членів колеґії тайні. — (5) Протоколи, оречення й постанови колеґії повинні бути на письмі і підписані членами колеґії.

Арт. 9. (1) Розправи є устні й явні. На згідне внесення сторін явність належить вилучити, а на внесення хочаб одної сторони тоді, коли мають розглядатися події з родинного життя як також фахові тайни. Публичне оголошування змісту неявної розправи заборонене. — (2) Роз'ємний уряд може допустити і переводити докази навіть не покликані сторонами й незвязаний жадними законними доказовими засадами, але має орікати після свого переконання, опертого на свобідній оцінці всяких умовин. Зокрема може, коли списано документ умови, взяти під увагу устні приречення, дані перед, при або по зладженню документу, хочби вони не були згідні з документом.

Арт. 10. Своїм ореченням роз'ємний уряд може означити: — (1) термін, або терміни сплати належностий уже платних, також з розложенням на рати, на період часу, що не перевищає трьох літ, числячи від дати оречення, як також 2) маєткові користи, котрі вірітель може побирати в будучности, одначе не нижче відсоткової стопи, котру в силу отсього припису буде означувати в дорозі розпорядку Міністер Скарбу в порозумінні з Міністром Справедливости. Аж до видання того розпорядку роз'ємний уряд могти-ме обнизити відсоткову стопу до 9 проц. від ста річно.

Арт. 11 (1) Оскільки побрані маєткові користи переступають границі означені в § 1 розпорядку Президента Річипосполитої з дня 29 червня 1924 р. про грошеву лихву (Д. У. Р. П. ч. 56, поз. 574) або в пізніших приписах, роз'ємний уряд усталить квоти, побрані неналежно понад допускаєму відсоткову стопу й відповідно до того перечислить належність вірителя. Коли наслідком того перечислення ціла належність вірителя покрита, роз'ємний уряд признає її умореною, а в противнім разі відповідно її зменшить. Постанови арт. 10 того розпорядку про означення термінів сплати й опроцентования будуть мати відповідне примінення до решти належитости. — (2) Роз'ємний уряд не має управнень з попереднього уступу відносно належностий, засуджених правосильними вироками.

Арт. 12. (1) Оречення може бути видане щойно тоді, коли сторони мали змогу виповістися як що до сути справи, так і що до висліду доходжень, переведених у даній справі. Оречення належить виготовити найдальше на протязі трьох днів по закінченні розправи — на письмі. — (2) Оречення роз'ємного уряду повинно мати: а) місце і дату видання оречення, б) імена і назвиска членів орікаючої колеґії, ц) докладне означення сторін, їх законних заступників і повновласників в справі (імена і назвиска сторін і фах, місце замешкання та становище в спорі), д) вказівку, на чиє внесення видано оречення, а коли оречення видано на внесення обох сторін, відклик на їх заяву, що піддаються ореченню уряду, е) оречення про суть справи і в справі коштів, ф) коротке представлення стану річи й обоснования. — (3) Оречення повинно бути доручене обом сторонам на письмі після приписів законів судового поступования про доручення позву.

Арт. 13. (1) Оречення, що запало на внесення обох сторін, котрі заявили, що піддаються ореченню уряду, є остаточне й підпадає заскарженню тільки в слідуючих випадках: 1) в разі переступлення роз'ємним урядом обсягу

*) Тут подаємо повний текст двох розпорядків у дуже важній справі віддовження малої хліборобської власности. Тому що сі розпорядки корисні для дрібних хліборобів, треба знання тих розпорядків поширити між нашим народом. — Ред. „Н. Зорі“.

його компетенції, 2) коли оречення уряду переступає межі, означені заявою сторін про їх піддання ореченню уряду, 3) коли не збережено приписів про орікаючий склад, про голосування і вилучення орікаючих членів, 4) коли оречення незрозуміле або своїм змістом ображує публичний лад або добрі обичаї, 5) коли є причини, котрі становлять підставу до скарги про відновлення поступування. Скаргу про ухилення оречення належить внести до городського суду на протязі місяця від доручення оречення. В разі опертя скарги на причинах, котрі становлять підставу до скарги про відновлення поступування, термін числиться після приписів про відновлення. Поступування зі скарги про ухилення оречення роз'ємного уряду відбувається після приписів поступування про позов. — (2) Коли сторони не зложили заяви, згаданої в уст. 1, прислугує їм проти оречення роз'ємного уряду в терміні двох тижнів від дня доручення відклик до городського суду, котрого вирок є остаточний. Відклик, внесений у терміні, здержує виконання оречення. Городському судови прислугують у відкличнім поступованню управнення роз'ємного уряду.

Арт. 14. Правосильне оречення, роз'ємного уряду має правну силу нарівні з судовим вироком. Таку саму правну силу має угода, заключена перед роз'ємним урядом, коли її підписали сторони і всі члени орікаючої колеґії.

Артт. 15. (1) Інтересована сторона поносить кошти поступування як також спеціяльні оплати на річ повітового комунального звязку від внесення на розпізнання справи (арт. 5) і від виданих роз'ємним урядом документів. Висоту тих оплат означить вирішуючий орґан повітового комунального звязку. Ті оплати не можуть бути вищі від відповідних судових оплат. Роз'ємний уряд може незаможні особи увільнити від тих оплат. Статут побору тих оплат підлягає затвердженню надзірної влади. — (2) Приписи законів про цивільне поступування, що торкаються обовязку звороту стороні, котра виграла справу, — коштів поступування й оплат стороною, котра програла, мають рівнож примінення в поступованню перед роз'ємними урядами.

Арт. 16. Отсей розпорядок не має примінення, коли вірителем є: — 1) Державний Скарб, 2) звязок територіяльної або господарської самоуправи, 3) державне або комунальне підприємство або інституція, 4) інституція суспільних обезпечень, 5) заклад обезпечень, 6) інституція довготермінового кредиту, 7) банк, 8) комунальна каса ощадности або Галицька Каса Ощадности, 9) громадська позичково-ощаднича Каса, 10) кредитова кооператива, що належить до признаного ревізійного союза.

Арт. 17. Виконання отсього розпорядку поручається Міністрови Справедливости і Міністрови Внутрішних Справ у порозумінні з Міністром Рільництва і Рільних Реформ.

Арт. 18. Отсей розпорядок входить в життя з днем 1 вересня 1932 р. і тратись законну силу в речинци і на обшарах, котрі означить Рада Міністрів в дорозі розпорядку, усталюючи рівночасно перехідні приписи.

Президент Річипосполитої: І. Мосьціцкі

Предсідник Ради Міністрів: А. Пристор

Міністр: Вл. Завадзкі

Міністр Внутрішних Справ: Броніслав Перацкі

Міністр Заграничних Справ: Авґуст Залєскі

Міністр Військових Справ: Й. Пілсудскі

Міністр Скарбу: Ян Пілсудскі

Міністр Справедливости: Чеслав Міхаловскі

Міністр Віроісповідань і Публичної Освіти: Й. Єнджеєвіч

Міністр Рільництва і Рільних Реформ: Сев. Людкевіч

Міністр Промислу і Торговлі: Заржицкі

Міністр Комунікації: Кін

Міністр Суспільної Опіки: Губіцкі

Міністр Почт і Телеґрафів: Бернер.

РОЗПОРЯДОК

Міністра Справедливости з дня 24 серпня 1932 р.

в порозумінні з Міністром Внутрішних Справ і Міністром Рільництва і Рільних Реформ в справі означення інституцій, покликаних до уділювання опінії при примінюванню розпорядку Президента Річипосполитої з дня 23 серпня 1932 р. про утворення роз'ємних урядів для кредитових справ малої рільної власности.

(Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Nr. 73, poz. 660).

На підставі арт. 7 розпорядку Президента Річипосполитої з дня 23 серпня 1932 р. про утворення роз'ємних урядів для кредитових справ малої рільної власности (Д. У. Р. П. ч. 72, поз. 653) заряджується слідуюче:

§ 1. Артикули, згадані в отсім розпорядку без означення, означають постанови розпорядку Президента Річипосполитої з дня 23 серпня 1932 р. про утворення роз'ємних урядів для кредитових справ малої рільної власности (Д. У. Р. П. ч. 72, поз. 653). — Параґрафи, згадані в отсім розпорядку без означення, означають приписи отсього розпорядку.

§ 2. До висловлення опіній, передбачених в арт. 3 і 7, покликані в першу чергу рільничі палати, рільничі орґанізації або інші відповідні орґанізації — з листи, котру для кождого суду по засягненню думки воєвідських комітетів для фінансово-рільних справ будуть усталювати й доповняти предсідники апеляційних судів у порозумінні з властивими воєводами.

§ 3. За рільничі орґанізації належить уважати в розумінні отсього розпорядку передовсім воєвідські комітеги для фінансово-рільних справ.

§ 4. Видання опінії належить в одній громаді або окрузі поручити, по змозі, тій самій інституції.

§ 5. Отсей розпорядок входить в життя з днем оголошення.

Міністр Справедливости: Чеслав Міхаловскі

Міністр Внутрішних Справ: Броніслав Перацкі

Міністр Рільництва і Рільних Реформ: Сев. Людкевіч.

Ви забезпечуєте своє майно, дім худобу й Ваш дорібок. А як мається справа з Вашим життям? Чи воно зовсім безвартісне для Вашої жінки й дітей, що ви ще досі не обезпечилися в одинокому українському Товаристві обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“,
69 **Львів, Ринок ч. 38.** 5—х

На чолі всіх життеписів стоїть великий життепис, книга книг, біблія. Бо щож є та найсвятіша й наймогутніша зі всіх книг, та, що виховує в молодости, провадить у зрілім віці, потішає в старости — як не ряд описів життя великих героїв і патріярхів, пророків, королів і суддів, котрих жерело в найбільшім життеписі, бо в життю, описанім у Новім Тестаменті. (Смайлс).

НОВИНКИ

На 80 літ тяжкої вязниці засудив суд у Рівному 42 Українців з Волині за приналежність до УВО. Вони одержали від 8 літ до пів року вязниці.

В память гетьмана Мазепи відбулося в Сокалі велике свято на площі над Бугом. Свято зачалося молебнем, який відправило 22 священиків. Оцінюють, що на величезній площі над Бугом було понад 15 тисяч народу.

Повітове свято „Просвіти“ відбулося в Жовкві. У святі взяли участь майже всі сільські „Просвіти“ Жовківщини. Свято зачалося полевим Богослуженням. Відтак була святочна академія, вистава „Назара Стодолі“ і похід через місто. В поході взяло участь коло 8 тисяч людий.

На 2 тижні вязниці засуджено в Дрогобичі постерункового Павла Радванського за побиття шофера О. Тенненбавма та Д. Флюрта на постерунку. Той урядував очевидно за остро.

Картелізація броварів в Польщі зачне функціонувати 1. І. 1933 р.

„Ґазета Варшавська“ принесла в 283 ч. статтю Новачинського, в якій він наводить лист Жида з Польщі, Шулима Ляхтмана, до ред. анґлійської ґазети „Тгондер“ (Грім) в Канаді такого змісту: Що Поляки зробили коли для цивілізації? Хіба що жорстоко побили своїх співгорожан. Польща ніколи не видала ні Айнштайна, ні Брандеса, ні Спінози. Поляки в порівнанні з жидівським народом се дроворуби і водоноси. Вони в погромах дуже брутально поступали з Жидами, а що до справедливости то її в Польщі нема для Жидів. Згодом Польща опиниться під контролею Жидів.

14 випадків скаженини занотовано у Львові від липня сего року. Скількість покусаних скаженими собаками ссіб дійшла до 84.

Податки брали на пиятику. У варшавськім повіті увязнено 6 війтів і солтисів за великі надужиття на шкоду громад. І так пр. війт Пйотр Єнджейовский сфальшував асиґнати на 150.000 зл., а готівкою взяв собі 25.000 зл. з гром. каси. Кромі того з гром. податків визначив 900 зл., котрі дав реставраторови на „відпиття“. Словом, господарка першої кляси...

В Мукачеві на Прикарпатській Русі зафантовано гебрайську бібліотеку рабінови, котрий завинив 750.000 ч. к. за податки. В бібліотеці є численні рідкости.

Шість тайних горалень, в котрих роблено самогонку, викрила поліція в брідськім повіті.

„Подарував“ нам польського вченого і то ніхто інший, як „сам“ Крак. Курєр Цодзенни! В своїм Літ. Наук. додатку з 5. с. м. виписав він таке в Літ. Хроніці на 10 ст.: „О польске зась справи потронцайон розправи двух учоних, рускеґо і ческеґо: Янова і Видри“. Як відомо, проф. львів. унів. Д-р Ян Янов — це Поляк. Досі звичайно так бувало, що богатьох наших мистців, співаків і т. д. зачисляти наші сусіди до своїх „родакуф“. Аж перший „Курєрок“ здобувся на такий подарунок! Спасибіг за ласку...

Герой протибольшевицьких повстань на Кавказі, полк. Вол. Дженґінні-Теренов, утік з „раю“ до Польщі.

Селянин Іван Хома з Рокшиць, пов. Перемишль, маніпулюючи незручно стрільбою, застрілився.

Перун ударив в небіщика П. Саціла на катафальку в с. Заболотниках коло Ґдині. Коли вдова вернула до хати, застала вікна вибиті, двері виломані, піч розвалену, великий журавель при колодязі розторощений на тріски. Небіщик сидів на катафальку з витягне-

ними руками та з викривленим лицем. Смертельно перестрашена вдова втікла з хати. В часі її неприсутности ударив перун в хату й наробив стільки спустошення.

Заборонили німецькі написи на надгробниках в Празі, щоби надати їй виключно чеський характер. Німці внесли відклик до міністерства.

В грудні припадає століття уродин великого норвежського письменника Бернзона, знаного приятеля Українців. Норвегія буде торжественно святкувати день його уродин (8 грудня). 97-літна вдова по покійнім ще живе.

Міжнародній зїзд фільософів відбудеться в Газі 24 листопада, в 300-ліття уродин фільософа Спіноци.

Памятник Вел. кн. Витовта відслонено в Ковні підчас свята самостійности Литви. Він з бронзу, високий на 9 м. Кн. Витовт стоїть на чотирьох постатях: Німця-хрестоносця, Поляка, Москаля й Татарина, котрі мають символізувати історичних ворогів Литви.

Літаком у стратосферу полетить вперше в найблищій будучности один з найславніших французьких летунів Люї Купе. Новий літак з фабрики Фармана в Парижі має осягнути 24 км. висоти. Це буде перша спроба використати стратосферу для летунської комунікації.

Бомби під два театри в Ню-Йорку підложили мабуть комуністи. На щастя вибухли вони в хвилі, коли публика виходила з театрів, тому не було людських жертв. Зате матеріяльні втрати великі.

„Літаючу Родину“, літак Гатчінсонів, американської „летунської родини“, знайшли на Ґренляндії. Гатчінсон летів з родиною, зложеною з 8 осіб, з Америки до Европи але по дорозі змилив напрям і мусів осісти на Ґренляндії, де правдоподібно перезимує, бо літак попсувався а корабельна комунікація утруднена через надходячу там зиму.

Нову виправу до стратосфери приготовляють у Сіднею в Австралії. Звідти мають вистрілити стрільно в напрямі Нової Зеляндії, котре має долетіти до 20 км. зі скорістю 1000 км. на годину. Внутрі сего стрільна-ракети будуть два обсерватори, котрі по осягненні мертвої точки вискочуть зі спеціяльно забезпеченим легкопадом.

В баварськім соймі поставлено дневний внесок, щоби всі невияснені убийства від 1840 р. узнати за ритуальні. Внесок той свідчить про сильний зріст антисемітизму.

Переслідувані в Німеччині Жиди зачинають масово прибувати до Польщі.

Американська журналістка Ґрей Робінсон, кореспондентка нюйоркського „Дейли Нюс“, пропала без сліду в Совітах.

Три студенти московського університету: Турков, Іґнатієв і Корольков хотіли втечи до Польщі в перебранні кондукторів. Одначе їх зловили на прикордонній стації Неґорелое аґенти ҐПУ та відвезли під ескортою до Москви.

Записку Амундсена з 1919 р. знайшов тепер совітський ледолом „Русанов“ на далекій півночі. На тій записці є дата з 1 травня 1919 р. Вона доносить про місце побуту полярної виправи Амундсена на кораблі „Мод“.

Новий танець — „танґанілля“ прийде до нас сим разом з Відня. Цей модний танець з еспанською назвою подібний до повільного вальця, хоч ритмом нагадує улюблене тепер танґо.

VIII Конференцію Міжнародної Протитуберкулічної Унії відкрили в Газі при участи представників 30 держав. Всіх учасників коло 800. Слідуюча конференція відбудеться в 1934 р. у Варшаві.

Ревізійний Союз Українських Кооператив оповіщує вписи на Заочні Кооперативні Курси для книговодців господарсько-споживчих і кредитових кооператив, для кооперативних крамарів, справників, касієрів, членів Надзірних Рад та курс для книговодців молочарських кооператив. Курси зачинаються з початком жовтня с. р. Умови принятя й оплати подані в „Господарсько Кооперативнім Часописі“ ч. 38. Всі, що мають до діла з кооперацією і ті що нею цікавляться, повинні з тих курсів скористати. Сі курси дають змогу таки в своїм постійнім місці осідку за розмірно невелику оплату набути кооперативне практичне знання та здобути засіб прожитку.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НЕДІЛЬНІ ПРОПОВІДИ о. Юрія Кміта, яких уже мала кількість, продаються **по зниженій ціні 5 зол.** — почта: **Pohorce ad Rudki.**

ВСЕЧ. ОО. КАТЕХИТИ! Поручайте шкільній молоді „Молитвенник для молоджи“ за 1.20 зол. Гуртово 25% опусту. Книгарня „Рідної Школи“, Львів, Сикстуська 20. 80 1—5

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від- 74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 3-40

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

Зовсім даром

призначили ми 5 пальт велюрових муж. і 3 плащі жіночі з футряними ковнірами для тих, котрі закуплять в нас до 24 грудня с. р. із нище поданих комплетів товару. Уважно перечитайте! Хочемо спопулярізувати нашу Фірму між несчисленими масами консументів нашого краю, висилаємо (не дивлячися на це, що товарі в останнім часі подорожіли), наші безконкуренційні комплети першорядних зимових матеріялів по найдешевших цінах в цілім краю а іменно:

Ч. 3. лише за 20 зол. 50 ґр.

3 м. наймодніщого, чисто вовняного матеріялу, на муж. осінний одяг, 1 вовняний пульовер в наймодніщі жакардові взори останнього року з американським замком при шиї, 1 сорочку з білого доброго трикоту, 1 пару вовняних скарпеток, 3 ручники білі вафльові і 3 хусточки до носа. Почтову оплату 3 зол. платить відборець.

Ч. 4. лише за 24 зол.

4 метри рипсу чисто вовняного на елеґантну сукню або костюм жіночий, 1 пульовер жіночий, вовняний, в наймодніщі взори жакардові або гладкий з шовковим гафтом (моделі найновіщі), 1 сорочку жін. з білого трикоту, 1 пару панчіх „Мокко“ або 3 хусточки білі мережковані до носа. Почтову оплату 3 зол. платить відборець.

Ч. 5 лише за 33 зол.

1 шт. (17 м.) білого полотна у виборовім ґатунку, 2 пікові ковдри на ліжка в наймодніщі взори і цвіти в ріжних кольорах, 2 простирала на ліжка з кольоровими берегами, 3 ручники білі вафльові й 1 пару диванів на стіну над ліжками в гарні образи. Почтову оплату 3 зол. 50 ґр. платить відборець. (Вичислені товари висилаємо кождому за почтовою післяплатою, по отриманню листовного замовлення, платиться при відборі. Без ризика, як товар не подобається, звертаємо гроші. Замовлення просимо адресувати:

Firma M. Szyffer, Łódź, ul. Nowowiejska 5,

skrz. pocz. 459.

УВАГА: 30 грудня с. р. оголосимо лісту осіб котрі отримали премії. Користайте з оказії, кождий з купуючих може цілком безплатно 81 отримати 1 премію. 1—1

Дентистичне заведення

ЯКОВА НАССА

Львів, вул. Сикстуська ч. 17.

Телєфон 65—73. 70 2—4

приймає щоденно від 9-1 і 3-6 год. Всеч. Священики й рідня користуються знижкою.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 23-50

Добірний товар! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі

бо тим

дає варштат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ.

82 1—?

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

2 20—?

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTELiDE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

67 6—7

КІНА

КАСІНО: „Переможці простору“.
КОПЕРНИК: „Пімста Лилика“ з І. Петровичем й А. Ондрою.
МАРУСЕНЬКА: “Пімста Лилика“.
МІРАЖ: „Злодій любови“.
ОАЗА: „Любов поручника“.
ПАЛЯС: „Година з Тобою“.
СТИЛЕВЕ: „Її хлопчина“.
УТІХА: „Рінальдо Рінальдіні“ з Лючіяно Альбертіні.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04. 38—?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 74 (572). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 29 вересня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. долар
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Криваві забурення на Закарпатті

800 селян заатакувало жандармерію при стяганні податків.

ПАТ доносить з Ужгороду: При стяганні державних податків в місцевости Нижна Апса на Прикарпатській Руси дійшло до кривавих забурень. Товпа селян в числі 800 заатакувала патрулю жандармерії, що асистувала при екзекуції й тяжко побила одного жандарма. Жандарми зачали стріляти в товпу. Один селянин убитий, 3 тяжко ранені. Такі податкові розрухи се часта поява.

Візити польських достойників в Галичині

Польська преса робить з того приводу великий вітер.

Президент РП. Мосціцкий появився вперве на терені львівського воєвідства, а саме в місті Ряшеві, в звязку з торжеством на честь Ліса-Кулі. — Голова клюбу ББ п. Славек відбув у Львові дводневні конференції. — Міністр внутрішних справ Перацкий, автор відомої заяви про засади національної політики в Сх. Галичині, був 4 дні в нашім краю, де м. і. зложив візитову карту неприсутному ще у Львові Ексц. Митрополитови Шептицькому. Польська преса робить великий шум з приводу тих візит. Та ми очікуємо діл а не самих оглядин нашого краю, котрий вже можна було добре оглянути від початку істнування нової польської держави. Очікуємо діл, поки не запізно.

Навіть паріям дають якісь права

В Індії є каста паріїв, найнизша зі всіх. Парії були донедавна в такій погорді, що навіть коли тінь парія впала на переходячого браміна, той брамін уважався „нечистим“ поки не очистився. А тепер представникам тих паріїв признано 18 проц. всіх місць у законодатних тілах Індії та процентову участь їх урядників в адміністрації краю. Тепер чейже прийде черга на Українців, зачати боротьбу за процентову участь в управі їх краєм...

Ватикан за 40-годинним тижнем праці

„Оссерваторе Романо“ оповістив статтю, в котрій висловився за італійським предложенням заведення 40-годинного тижня праці. Колиб це сталося, тоді зменшиться значно „сучасна сумна 25-міліонова армія безробітних на цілому світі“. „Осс. Романо“ уважає, що се далекосягле італійське предложення розглядатиме Міжнародня Конференція Праці в формі, поданій Італією, т. зн. при задержанні такої самої платні, як за 48-годинний тиждень праці. Приняття сего італійського предложення облекшить значно боротьбу з безробіттям і з господарською крізою. — Розуміється, 40-годинний тиждень праці для умових працьовників се дуже вигідна річ при тій самій платні, бо вони працюють нераз 40 годин в 3 днях. Питання тільки, чи підприємства будуть в силі збільшити число робітників при задержанні дотеперішних платень.

Релігійність в СССР зростає

ПАТ доносить: В СССР зазначується щораз більший зріст релігійности. „Безбожник“, орган воюючих атеістів, пише, що селяни підмосковських сіл уряджували підчас жнив процесії на поля. Одна з німецьких кольоній на північнім Кавказі удержує костел і пастора та виховує дітий у релігійнім дусі.

Горівка в Польщі подешевіла

Міністер скарбу наказав обнизити ціни спіртового монополю, а саме горівки до 20 проц., спірту до 40 проц. Ціну власних коштів продукції очищеного спірту для консумційних цілий устійнено на 1.90 зол. за 1 літру 100 процентового спірту, а ціну в продажі на 9 зол. (досі була 12 зол. 52 сот.). Ціна звичайної 35 проц. горівки устійнена на 4 зол. за літру, люксусової на 7.50. Причина знижки та, що люди перестали були пити занадто дорогі напитки. Більше бажані були би значні знижки тарифи зелізничої й почтової, бо вже мало хто їздить зелізницями й почта виказує сильний упадок переписки.

Фінансують вивіз дерева

Застій в польському вивозі.

Банк Краєвого Господарства отворив у Гдині свій відділ, котрий займається фінансуванням вивозу дерева з Польщі. Одначе досі вплинули тільки три подання в тій справі. Жадані на ту ціль кредити банк признав, але інтересовані чомусь не використали кредитів. Отже вивіз з Польщі не виплачується.

Ніч серед дня в Аргентині

В Аргентині в околиці Кордиліерів шаліла страшна буря. Нечувано сильний вітер повиривав дерева з корінням, позривав дахи з домів та знищив телеґрафічні й телефонічні проводи. Маси вулканічного попелу, несені вітром, зовсім закривали вид у богатьох місцевостях. Настала цілковита пітьма, яка тревала кілька годин. В кількох місцевостях провінції Сен Жуан падав дощ вулканічного попелу та покрив улиці і дахи домів верствою, грубою на 1 цм.

Великий рекін з бомбою

Спритні рибаки.

Преса доносить: Величезного рекіна з бомбою в жолудку витягнули з океану кубанські рибаки коло пристані Гавана, на острові Куба. Коли розтяли жолудок рекіна, знайшли там крім ріжних відпадків, що їх кидають до моря в пристані, також і динамітову домбу. Спритні рибаки уладили на місци „виставу“ рекіна з бомбою в жолудку. Від цікавих брали по 25 амер. центів за оглядання пажерливого рекіна, що важив 650 фунтів.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЩО ДІЄТЬСЯ В АМЕРИЦІ

між нашою еміґрацією.

Стаття надіслана з кругів духовенства.

Гомштедська (угро-руська) епархія Преосв. В. Такача переходить тепер важку крізу. Звичайно за причину боротьби, яка там пристрасно ведеться, подають відоме зарядження св. Конґреґації для схід. Церкви, що в Злучених Державах Півн. Америки в наших гр. кат. Епархіях можуть бути лиш безженні священики. Та се неслушно. Се розпорядження було лиш нагодою, яка виказала моральний занепад та цілковитий брак церковного духа у досить поважній части тамошнього духовенства. Бож зовсім тісамі зарядження видала тасама Конґреґація для Канади й полудн. Америки і то не лиш для вірних гр. кат. обряду, але всіх східних обрядів, а прецінь там вони не зробили майже ніякого замішання. Се тому, що так у Канаді як і Бразилії й Аргентині духовенство, головно монаше, приняло ті зарядження льояльно і радо, а нарід приняв се як річ самозрозумілу й хосенну. Тому там боротьби на точці целібату майже нема. Зовсім інакше представляється справа в Зл. Дер. Півн. Америки так в епархії Преосв. Богачевського, як і Преосв. Такача. Частина світського духовенства, яка виеміґрувала до Злуч. Держав, не належала до найлучших у своїй рідній землі; до еміґрації деяких з них не спонукало добро душ наших переселенців, але нажаль матеріяльна сторона. Особливо перед війною, коли матеріяльне положення духовенства в Америці було вигідне. Заразом повстали між нашими еміґрантами в тих областях світські та церковно-світські орґанізації, які або дуже слабо або й зовсім не залежали від церковної Власти. Розуміється, що в сих Орґанізаціях перші місця заняли, як се буває, крикуни й демаґоґи.

Не дивно проте, що загалом життя релігійне й церковне в Злуч. Державах Півн. Америки лишало богато до бажання; нарід, лиш поверховно привязаний до своєї церкви, не мав ні достаточного обучення в правдах віри, ні ясного католицького світогляду. Виробилися всякі „церковні комітети“ людий, які мали лиш особисті ціли, а добро церкви було їм чуже. Зачали терроризувати священиків, а підбурювані всякими аґітаторами, впроваджували щораз більше замішання в церковне життя. Тож коли Ап. Столиця, маючи на ціли віднову й реорґанізацію церковних відносин, назначила Епископів, людей апостольського духа й великої ревности; уважала конечним дати також відповідне вихованє й приготоване духовенство. І ось це стало притокою, що тепер та морально скорумпована частина піднесла крик і зачала боротьбу з Церквою з великою шкодою душ та згіршенням.

Се досить інтересний обяв, що та боротьба так у нас у Галичині, як також у дієцезіях Преосв. Богачевського й Преосв. Такача за морем прибирає т о т о ж н і ф о р м и. Мається вражін-

ня, що се діється після стислих інструкцій знаної „Чорної Ради“, яка так „славно“ подвизалася в Галичині.

І так всюди виступають національні світські Орґанізації в боротьбі проти Епископів, Ап. Столиці й загалом Церкви в імени якогось „патріотизму“ та мнимої оборони національних „привилеїв“; а патронують їм духовні, нераз визначні, нібито в імени „чистоти“ обряду й зі „страху“ перед мнимою лятинізацією. Так було в нас, таксамо в Америці. Уживають також тих самих форм боротьби: вперід меморіяли до Риму, рівночасно щораз більше ординарні пашквілі на своїх Епископів; дальше підбурюючі зїзди й віча між несвідомими людьми та збирання протестів. Коли відтак покажеться, що Ап. Столиця, знаменито обізнана з відносинами й жерелом зла, не може ніяк уступити, тоді отверта апостазія і формальна схизма. Треба притім зазначити, що та боротьба в Америці аранжована масонами, чого може навіть несвідомі місцеві провідники й старокраєві інспіратори.

І так тому рік, коли перешуміла боротьба в Епархії Еп. Преосв. Богачевського й велике число вірних, підбурених часописами й ще більше упавшими священиками, відірвалося від правдивої Христової Церкви й під патронатом нещасного о. Жука, колишнього Ректора львівського Семинара й потім навіть Ап. адміністратора й Протонотара, створили карикатурну „независиму церкву“, — зачалася подібна кириня в епархії Преосв. Такача. Вперед ухвалили меморіял до Ап. Столиці. Воно само ще не булоб нічо злого, колиби спокійно чекали на відповідь та хотіли щиро піддатися остаточному рішенню, яке воно не булоб. Та ні, сей меморіял був лиш покришкою до шкідливої аґітації серед вірних, яким причини заряджения св. Конґреґації дотично безженства священиків не були знані або самозрозумілі. Провід в сій аґітації взяло Товариство п. н. „Соединеніе Греко-Католических Русских Брацтв“. Се церковна орґанізація; слабо залежна від церковної власти, в сій боротьбі явно, ще частіше тайно підпирана деякими священиками. На чолі тої Орґанізації, найсильнішої і найбогатшої між закарпатськими Русинами, стоїть світський чоловік, вправді мало освічений, але хитрий і проворний, Михаїл Югаш (старший). Неначе на іронію тому кілька літ на предложения Ординаріяту одержав він ордер „про Понтіфіце ет Еклезія“. Так не лиш ми в Галичині маємо „кавалєра“ папського ордеру, але те саме сталося і в Америці. Та коли нашого галицького „кавалєра“ ніхто не бере серіозно в церковних справах, навіть ті, що містять його виступи в часописах, — то тамтой, американський „кавалєр“, злобний та спосібний демаґоґ. Сейчас зачав акцію збирання протестів від Брацтв, злучених в названій Орґанізації й рівночасно в орґані тої Орґанізації : „Русский Американський Вістник“ зачали появлятися щораз ординарніші напади, на Епископа, на Ап. Столицю і пр. На жаль, головний редактор сього часопису, священик Стефан Варзалі, відмовив послуху Епископови й не покинув Редакції. Зате Ординаріят на основі рішення трибуналу засуспендував непослушного священика. Коли він відтак зовсім відмовив всякого послуху, іґнорував заряджения Епископа й на власну руку оснував „незалежну“ церкву та дальше писав протикатолицькі статті, — Епископ був змушений кинути на нього публично клятву, письмом з 23 серпня ц. р. Разом з Варзалім екскомунікував Еп. Такач, як схизматика й формального еретика, також Петра Молчані'я, сотрудника катедральної Церкви в Гомштеді, письмом з 25 серпня ц. р.

В липні с. р. в Детройті відбувся загальний зїзд „Соединенія Греко-кат. Церковних Брацтв“ і з того приводу вибрали т. з. КОВО т. є. „Комітет оборони восточного обряду“, зовсім як наші „славні“ „Оборонці прав гр.-кат. Церкви“. Як бачимо, типове наслідування галицьких взірців. Саме по тім зїзді наспіла рішуча відповідь з Риму, яку проголосив Преосв. Такач посланням з 15 липня с. р. В тім посланню є таке тверде рішення св. Конґреґації: „Що дотичить справи целібату... будь певний, що Ап. Столиця видані розпорядки уряґує і ніяк не має на думці від них відступити, бо сього вимагає добро душ в тамтім краю“*). В Римі, дня 16 квітня с. р. Надто в сім письмі поданий також текст канона 132 в справі безженства духовенства, який має бути проголошений в новім Кодексі східного канонічного права. Сей канон звучить так: „Хоч безженний стан лучший і священичому званню відповідніший, низші клирики можуть вправді женитися; та в церквах де існує право целібату священства, оскільки подруже не булоб неважне через накинення їм силою і страхом, само право виключає їх від священичого стану“**).

Заразом в сім посланню Преосв. Такач, покликуючись на арт. 3-ій Апостольського декрету „Кум дата“, де повну власть сторожити над чистотою та цілістю обряду дається місцевому Ординаріятові, пише так: „Епископский Орднаріят с великим удивленіем видит то, что нісколько священиков нашого Ординаріята под плащем цивильной Орґанизації „Соединенія Гр.-Кат. Русских Братств“, споившеся с нисколько цивильними людьми, основали нікое „обряд обороняющее общество“, под іменем: „Комитет Оборони Восточного Обряда“ — КОВО“. Понеже Епархіяльний Ординаріят — уже на основі общого Каноничного Права — не может узнати правосиліе сего іли сему подобного „Комитета“ іли „Общества“, само прото воззивает тіх Священиков, которі вольно іли невольно сталися членами сего Комитету, чтоби немедленно отдалилися от него, ібо в противном случаі будет (приневолене) найострійшіи средства употребити проти них.

На жаль, голова сего КОВО, о. Г. Мартяк, бувший Апостольський адміністратор, відмовив послуху свому Епископови й остав дальше при КОВО. Вже отже є кандидат на закарп. Жука.

Як бачимо боротьба заострюється і правдоподібно доведе до відступства деяких священиків, які частинно потягнуть за собою несвідомий нарід. Се вказує, як у нас покутує ще схизматицький дух. Велике перецінювання зовнішних обрядових форм, безнастанне нібито дороження обрядом, а в дійсности — нарід необучений в основних правдах віри, не має католицького освідомлення, — а священики, бодай у части, без церковного духа, без карности, просто без віри, — самі відпадають від церкви й своєю аґітацією потягають неосвідомлених і збаламучених вірних.

Тому назване Заряджения Ап. Столиці таке важне й далекосягле, бо відкрило тяжкі недомагання в реліґійно-церковнім життю нашої Церкви. Та воно рівночасно приготовляє нове покоління священства, яке буде мати тяжке завдання, направити й вилічити сі тяжкі рани на нашім церк. орґанізмі.

*) Латинський текст відповіди такий: „Circa quaestionem autem de coelibatu... Tu pro certo habeas Sanctam Sedem in praescriptis datis instare et nullo modo in animo habere ab eis deflectere, omnino hoc exigit in ista Republica bonum animarum“.

**) Дослівно в ориґіналі так звучить сей канон: Can. 132. § 2. — Licet melior ac statui clericali utilior sit caelibatus. clerici minores possunt quidem nuptias inire, sed, in Ecclesiis ubi viget lex caelibatus clericorum nisi matrimonium fuerit nullum vi aut metu eisdem incusso, ipso iure e statu clericali decidunt.

Траґедія Галицької Землі

В 214 ч. „Діла“ появилася стаття ґрафа Станислава Лося, в котрій той визначний польський дипльомат доказує, що польське правительство в 1921 р. таки спонукало о. Войнаровського виїхати до Відня, до диктатора Петрушевича, з предложенням переговорів, котрі мав опісля перевести д-р Концкий, шеф деп. в мін. внутр. справ. Одначе — пише Лось — Петрушевич і його люди відповіли, що „західно-український уряд не є компетентний дискутувати про будучність Східної Галичини тому, що суверенність над нею належить до Найвисшої Ради“. Значить, сказали, що Українці не є стороною у спорі за Східну Галичину, що вони не є ніяким правним підметом, що можуть бути тільки предметом ліцитацій між Польщею і великодержавами. — Сеї статті ґр. Лося вже не повинен поминути мовчанкою сам тодішний диктатор Галичини, бо він по принятому тоді в нас системі правління одинокий рішав у таких справах. Ми незабаром присвятимо більше уваги польсько-українським взаєминам в минувшині й сучасности, а зачнемо власне від докладного передання цікавих поглядів С. Лося.

Пресова нарада

представників української національної незалежної преси.

Дня 25. IX. с. р. відбулася в салі „Просвіти“ нарада представників 21 орґанів української національної незалежної преси. На нараді стверджено тяжкий фінансовий стан української незалежної преси і переведено дискусію над способами її розвитку і поширення. Між тими способами видвигнено проєкт проголошення місяця жовтня в цілі спеціяльного пропаґування в тім місяци поширення укр. незалежної національної преси. Др. О. Назарук іменем католицьких орґанів зазначив, що католицька преса вже від ряду літ має призначений постійно місяць січень на спеціяльну попаґанду пресового поширення, тому без порозуміння з орґанізацією того місяця зміняти сама не може. Більшість присутних заявилася, щоб розпочати пресову кампанію вже в місяці жовтні, бо тоді зачинається пресовий сезон і віднова передплат по жнивах; сей місяць вказаний для пропаґанди преси ще й тому, бо се одинокий місяць свобідний від усяких загальнонаціональних збірок.

Маленький фейлєтон

Лікарські замітки

Найлекше вчиться дитина пливати між 5-им і 7-им роком життя. В тім самім часі найлекше вчиться вона також ховзатися на лижвах.

*

Найлучша пора на обід між год. 12 і 1 в полудне. Найлучшу пору на вечеру трудно означити. Треба лиш уважати, щоб по вечері не йти зараз спати, але виждати бодай 1—2 год.

*

Коли хто має горячку, то звичайно температура у нього найбільша о год. 4.30 по полудні. (З німецького).

Є два роди людий дуже до себе подібні: такі, що не можуть вдержати в своїх руках своїх гроший і такі, що не можуть здержати своїх рук від чужих гроший. (Гасліт).

*

Мовчи або скажи щось таке, що булоб лучше від мовчання. (Питаґорас з Самосу † к. 500 перед Христом, великий фільософ і математик).

Католицький журналіст

обвинувачений за державну зраду.

Промова оборонця Д-ра Осипа Назарука виголошена 9. IX. 1932 перед Судом Присяглих у Львові в обороні Евгена Зиблікевича, редактора українського катол. органу „Бескид“.

ЧИЯ СЯ ЗЕМЛЯ?

4) Пан представник публичного обвинуваченя у своїй промові оперував богато історичними виводами взагалі і про польсько-українські взаємини зокрема, заки перейшов до сучасного і до акту обвинувачення. Між иншими справами занявся п. прокуратор і питанням, до кого „первісно“ належала ся земля, на котрій живемо. Пан прокуратор став на становищі, що до Польщі і як на доказ покликався на вислас найстаршого нашого літописця Нестора. Зі всіх історичних виводів п. прокуратора уважаю своїм обовязком спинитися тільки на сім однім. Наведу в оригіналі і в польськім перекладі дотичне місце з нашої літописі під 981 роком, під першою датою, яку взагалі маємо про сей край. В літописі написано: „Иде Володимиръ къ Ляхомъ и зая грады ихъ, Перемышль, Червень и ины городы, иже суть и до сего дня подъ Русью“. В польськім перекладі виглядає це так:

„Idzie Włodzimierz w kierunku Lachów i zajmuje grody ich, Przemyśl, Czerwień i inne miasta, które po dzień dzisiejszy są pod Rusią“.

Сто теорій є про цю найстаршу вістку, яка відноситься до сеї нашої землі. Передовсім треба знати, що ті слова записані в нашій літописі в іншім столітті, ніж сталася подія, котру ті слова описують. Час, який минув між тою подією та її описом, виносив приблизно ціле століття. Навіть коли виключимо всяку помилку переписувачів, котрі віками переписували ту літопись , заки вона дійшла до нас, — треба ствердити, що історії взагалі невідомо, до котрої групи племен належали Ляхи. Є теорія, що Ляхи належали до тої групи словянських племен, з котрої повстав чеський нарід, а є й така теорія, що се було одно з племен, з яких повстала Русь. Сю останну теорію голосив перед смертю один з найбистріших умом і найбільше освічених істориків, яких видала ця земля, а саме доцент краківського університету, проф. Степан Томашівський. А саме він казав, що Ляхи це було одно з племен східно-словянських, котре ще давно перед Володимиром посунуло на захід і політично панувало крім території теперішної Перемищини й колишнього Червеня також значну часть території тих племен, з котрих опісля витворився польський нарід. Через довге політичне панування нашого племени Ляхів навіть над тепер корінно польською територією принялася згодом назва Ляхи на означення польського населення*).

На тодішні часи — коли доперва кристалізувалися племінні й культурні основи, на яких колись мали вирости теперішні народи, — не можна дивитися з теперішної точки погляду. Значить, отся земля стала політичною власністю тих, хто її вирвав з хаосу ще племінного круговороту і переняв своєю державною адміністрацією і своєю культурою, як се тут віками робили українські династії.

ВП. п. прокуратор оповідав нам м. і. дальше, як Казимир В. загорнув сю землю і як він справедливо управляв нею при помочи адміністраторів, взятих з місцевого, руського населення. Не буду розбирати сего його твердження, тільки запитаю: Чому ви тепер не йдете за тим прикладом свого короля? Таж тоді не булоб богато з тих прикрих річей, на котрі мусимо дивитися...

АЛЕ ЧОГО ЗИБЛІКЕВИЧ ЇХАВ НА КОНҐРЕС?

Річ певна, все вище сказане ще не пояснює Вам, чого Зиблікевич взагалі їхав на інкримінований конґрес, коли він уже своїми поглядами ріжнився від націоналістів. Отже — не перечу, що Зиблікевич вибираючись до Відня, думав і хотів іти на той конґрес. Він не був би взагалі журналістом, якби при нагоді свого побуту у Відні не зацікавився такою інтересною подією, як Конґрес Українських Націоналістів зі всіх земель великої української території. Та спеціяльно на той конгрес він до Відня не їхав, а мав інші причини і спонуки. А саме: 1) Він мав передаґувати й занятися технічною стороною люксусового стрілецького альманаху „Золоті Ворота“, видаваного кооперативою „Наш Край“. Кліші й вінєти до того альманаха мали бути виконані у Відні. Деяких родів шрифту, який мав бути ужитий до того альманаха, не було в краю, навіть у великій катол. друкарні св. Войтіха в Познані. На всі ті обставини предкладав я свідків: посла п. М. Матчака, ґімн. учителя п. Б. Загайкевича і власника друкарні п. Гірша Кнолєра, та суд не допустив жадного з тих доказів. 2) В тім часі мали у Відні відбутися наради в справі ювилею Академічної Легії полку „Дайтшмайстрів“, при котрім служив колись Зиблікевич. І на сю обставину наводив я докази зі свідків, яких суд не допустив. Отже не допущено свідків ні своїх, ні чужих, жидівських, хоч з Перемишля сюди недалеко. 3) А на сам конґрес потягнула Зиблікевича, коли він уже був у Відні, ще одна обставина, що так скажу, сентиментальної, але сильної і зовсім зрозумілої натури. На конґресі мали бути і були також кубанські Українці, з котрих походила мати Зиблікевича. Чиж можна дивуватися, що молодий чоловік, котрий зробив три воєнні походи в глибину України і таки не дійшов до країни, з котрої походить рід його матери, — забажав при нагоді побачити бодай людий з тої прегарної землі, — де Кубань котить филі і де шумить Терек... ВП. Панове Присяглі! Повірте бодай в те, що не кождим кроком Українця руководить морд і бажання убийства, але що є в душі Українців також поезія й любов... Гадаю, що я виразно виказав всі причини і спонуки, чого Зиблікевич їхав до Відня і чому пішов на конґрес. А що він на тім конґресі не зробив нічого протизаконного, виказала розправа.

Кінець буде.

*) Цей свій погляд викладав мені особисто пок. проф. Степан Томашівський зараз по своїм повороті з оглядин останків величезних надбужанських укріплень з давних часів. Він оповідав мені докладно про ті земляні укріплення, звернені фронтом проти заходу і при тій нагоді представив свою теорію про походження Ляхів. Зазначив, що коли оповістить її друком, се викличе правдоподібно велику бурю проти нього, та він не може задля того мовчати про те, до чого дійшов. Хто знає, як пок. С. Томашівський докладно передумував се, що мав сказати, той очевидно буде рахуватися з його поглядом, якого смерть не дозволила йому оповістити друком. На розправі не міг я докладніше розводитися над тим всім. — О. Н.

Святочна Академія

в честь гетьмана Мазепи в Теребовлі.

Заходом всіх українських товариств у Теребовлі відбулася 25. IX. с. р. в місцевій читальні „Просвіта“ святочна Академія в честь гетьмана Івана Мазепи. Гарне вступне слово виголосив о. З. Кузьма. Д-р Ст. Мішко в годинному рефераті представив життя й діяльність Великого Гетьмана на тлі епохи. Відтак виступали читальняні хори: з Острівця, під проводом студ. теол. Ю. Карпинського, з Гумниск під управою студ. теол. І. Гаврилюка та з Дарахова під управою студ. філь. О. Барановського. Всі точки хорів нагороджувала публика гучними оплесками а вже найбільше виступи дарахівського хору, котрий виказав найбільше співацької культури. Теребовельська трубна орхестра під проводом свого довголітного диріґента дир. І. Козака виконала удатно дві точки: увертуру до опери „Мазепа“ Чайковського та вязанку народніх пісень. Остання точка була найкраща взагалі та могла вдоволити навіть найбільше вибагливу публику. Старосство заборонило дві деклямації, а саме: Прольоґ до „Мойсея“ І. Франка (!) та вірш А. Курдидика „Україні“, хоч оба ті вірші вже давно перейшли цензуру. До уладження Академії причинилося найбільше студентство з тереб. повіту, тому дохід призначено на „Українського Студента“. Мимо дощу публики було досить, переважно інтеліґенції та дооколичного селянства. На жаль теребовельське міщанство знов не дописало, як це вже нераз бувало. Жадна сила не може його стягнути до своєї читальні .Чи це гарно для міщан, що їх читальня не має тепер свого хору? А пречінь перед війною тереб. хор під управою о. Е. Турули належав до найкращих в Галичині! — Учасник.

Справа молитви в школах

Львівська Шкільна Кураторія розіслала до всіх державних народніх шкіл, отже й українських та утраквістичних, текст двох польських молитов, ухвалених зїздом римокатолицького епископату. Діти мають відмовляти ті молитви перед і по науці. Одначе, як доносить преса, сі молитви призначені лише для римокатолицької молоді. Наш Ординаріят ще в травні т. р. предложив на бажання Кураторії молитви для гр.-катол. молоді. В тій справі Кураторія правдоподібно видасть зарядження в найблищих днях. Отже обіжник про згадані молитви не обовязує гр.-катол. молоді.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Тучапи, пов. Снятин. Се вже вдруге (перший раз 27. IX.—7. X. 1931) удостоїлася парохія Тучапи гостити у себе (14. 9—18.9 1932) Божого післанця, Місіонаря в особі Впр. О. Димитрія Гаврилюка, Редемпториста зі Станиславова. З питомою собі вервою голосив Боже слово, науки через 5 днів і зробив місійну віднову. Сим разом були його науки ще сильніші, бо се вже може останні на галицькій Україні, тому, що виїзджає до наших братів за море, до Америки. А щоб Тучапи могли послухати Божого слова, загостив ще раз. Слава Богу і честь Преч. Дівi за ласку місійної віднови, а Ви, Впр. О. Димитріє, будьте ласкаві на сім місці приняти щире Спасибі за Ваш великий труд, за золоті науки й печаливість за душі від громадян Тучап. Ті св. Сповіди і св. Причастія числом 506 мимо горячої, осінної роботи, се Ваша заслуга. Нехай Всевишний наділяє Вас Своїми ласками, кріпить сили і дасть „щасливе путешествіє“. — Тучапи, 18. IX. 1932. Учасник.

Апост. Престіл утворив окрему церковну провінцію для вірних сиро-малянкарського обряду на малябарськім побережжі.

Головна Управа Марійського Товариства Молоді у Львові подає до відома, що з днем 15. вересня ц. р. головний провід цього Товариства обняв о. Іриней Назарко ЧСВВ., як предсідник назначений Протоігуменатом Чина св. Василія В. — о. Іриней Назарко ЧСВВ, предсідник, Володимир Онуфрик, секретар.

Польський католицький зїзд відбувся у Львові. В зїзді взяло участь 300 осіб світських і духовних. Зїзд цей був рівночасно інструкторським курсом для Католицької Акції на терені римо-католицької дієцезії.

Василіяне з Ґроттаферрати к. Риму отворили новий дім в греко-італійській епархії Люнґро (в Калябрії).

В країні Траванкор (півд. Індія) було м. р. 2789 прокажених. Ц. р. є їх ще більше. 300 з них приняли в опіку СС. св. Хреста.

Проф. Іван Пузина так висказався про большевиків на кат. зборах в Берліні: Большевизм це абсолютна брехня, цілковита протилежність до всякої правди. Він виходить з безбожного й гордого заложення, що християнство це невільник капіталізму. Позитивні аксіоми большевизму, його культ праці і його теоретичний постулят суспільної справедливости не противорічать зовсім духови католицизму. Що більше: ті гадки булиби не знайшли такого широкого відгомону серед російського народу, як бувби їх не вщіпив передтим глибоко в його душу християнізм. Ще й тепер рос. мужик почуває себе християнином в серці, любить Христа і почитає також Папу. Боротьба совітів проти Бога і проти Папи потягнула за собою такий наслідок, що ніякий чужинець не тішиться тепер в Росії такою популярністю, як саме Папа Пій XI. Чимало Росіян бачить одинокий ратунок свого народу в єдности з Римською Церквою. Безбожність прийшла до Росії з Заходу. Щоб освободити Росію, належить поборювати атеїзм в Европі. Годі казати, що діявольська лють совітів непобідима. Діявол це „Божа малпа“ і тому його змагання мусять завести. Російський пролетаріят не заслугує, ні на осудження ні на погорду, лише на співчуття. Також в Росії всі дуже бажають скорого відродження в дусі Христа. — За „Осс. Р.“ подав о. Ізидор Луб ЧСВВ.

Присилайте передплату!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ має зібратися в жовтні на звичайну парляментарну сесію. „Ґазета Варшавська“ пише, що та сесія буде „виступом живого небіщика, від котрого ніхто нічого не сподівається і котрим ніхто не цікавиться“. Трудно відмовити слушности сій характеристиці.

ВШЕХПОЛЬСЬКИЙ ТИЖНЕВИК „Мисьль Народова“ помістив статтю п. з. „Історична конечність“. В тій статті автор дорікаючи Полякам з Вел. України, що в них нема загально польського патріотизму, доходить до переконання, що Поляки повинні зрезиґнувати зі стремлінь привернути границі Польщі з 1772 р., бо це бувби абсурд з погляду ґеополітики. Помалу навіть вшехполяки прозрівають...

КОНФЕРЕНЦІЯ В СТРЕЗІ скінчила свої наради. Ніяких далекосяглих постанов вона не зробила. Ухвалила лише загальникові резолюції, які не мають майже ніякого практичного значіння.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ВЛАДА оповістила лист теперішнього чеського сенатора Кльофача з 1914 р. до царського правительства. Кльофач предкладав „політичну службу“ за 10.000 рублів річно. За ті гроші зобовязувався ширити ідею словянської єдности під ґеґемонією Росії.

ПЛЄНУМ ВИКОННОГО КОМІТЕТУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ в Москві має ухвалити далекойдучі зміни у внутрішній політиці СССР. Темпо інвестицій має бути припинене і примінене до господарських можливостей краю. Має наступити також лагідніший курс супроти села. Дальша колективізація має відбуватися лише переконуванням і заохотою. (ПАТ).

В РАДЯНСЬКИХ МАНЕВРАХ на Білорусі взяло участь 5 висших офіцерів райхсвери і 4 італійські офіцири.

ЛІТВІНОВ, большевицький делеґат на розброєневій конференції, заявив, що Німеччина тоді візьме участь в конференції, коли її президія ухвалить зменшення зброєнь о 1/3.

В ЖЕНЕВІ зачалася 68 сесія Ради Союза Народів під проводом де Валери, премієра Ірляндії.

БЮРО РОЗРОЄНЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ просило Японію, щоб вона наклонила Німців до участи в розброєневій конференції. Японія відмовила. Тоді бюро звернулося з тим до Еспанії.

ВИБОРИ ДО ПАРЛЯМЕНТУ Німеччини визначив німецький уряд на 6 -го листопада с. р. Цей внесок має затвердити Ґінденбурґ. Вже появилися перші виборчі відозви новоутвореної проурядової партії.

ГАМБУРСЬКИЙ ПОРТ оживає. Цілий ряд кораблів приготовляється до торговельних подорожей. Торговельні круги вважають сей факт показчиком, що господарська скрута в Німеччині переступила вже свій кульмінаційний пункт. З тим кріпшатиме і політичне становище Німеччини.

МАНЕВРИ німецької фльоти відбудуться незабаром на Німецькому Морі.

САКСОНСЬКА ВЛАДА зачала видалювати польських Жидів зі своєї території, навіть тих, що там уже давно осіли.

ЕРІО французький премієр заповів, що в своїм часі предложить тайні документи на доказ, що Німеччина тайно зброїться. Німецькі правительственні круги заявляють, що ті ревеляції для них не страшні.

НОВИНКИ

Розвязання партії Сель-Роб Єдність. З Тернопільщини пишуть нам: І тут розліплено афіші, котрими воєвідство повідомляє, що розвязало партію Сель-Роб Єдність і хто до неї буде належати, буде караний.

У Львові перевела поліція ревізії в кількох друкарнях, шукаючи за большевицькими виданнями. Особливо докладні ревізії переведено в льокалі „Сили“.

Проф. Іван Огієнко задумує видавати місячний журнал „Рідна Мова“, присвячений справі чистоти і правильности української мови. Журнал має появитися при кінці жовтня б. р.

Від 1-го жовтня б. р. почтові уряди продаватимуть векслеві блянкети і стемплі.

Величезна пожежа в Раві Руській знищила 40 домів у середмістю. Понад 50 жидівських родин й одна католицька стратили дах над головою. Згорів також одноповерховий дім кредитового т-ва „Віра“. В гашенні пожежі брали участь наші Соколи і Луги з поблизьких сіл.

Згоріло 25 господарств в с. Острові під Галичем. Сильний вітер сприяв поширенню пожежі та унеможливив її гашення. Згоріло богато збіжжа й навіть овочеві дерева. Причина — необережність з огнем.

В селі Дмитрах коло Щирця вибухла велика пожежа. 50 селянських родин опинилося без даху над головою.

В селі Грушевичах, на границі повітів перемиського й самбірського, згоріло 12 будинків.

В Тлустім помер спараліжований від літ адвокат д-р Степан Мудрецький.

Царгородський патріярх іменував архимандрита Канадзайтіса своїм делеґатом при православній церкві в Польщі.

В Ченстохові виставлено на ліцитацію будинок камерального театру. Будинок оцінено на 170 тис. золотих. Ліцитація не відбулася, бо не найшовся купець на сей будинок.

Банкроцтво Івара Кройґера, шведського „короля сірників“, котрий поповнив самогубство, представляється в цифрах так: пасива 1,171,000.000 шв. корон, актива 98,000.000 шв. корон.

Хто за це заплатить? „Курєр Познаньскі“ в ч. 422 пише: Спроваджували давніше по кількадесять тисяч людий з краю на „дожинкі“. А тепер орґанізують „дожинкі“ реґіональні. В неділю урядили їх у Кракові. Було кілька тисяч осіб, навіть з середньої Галичини. Молодь бавилася охочо. Було її богато, бо кошт цілоденного удержання і кошт переїзду зелізницею виносив 2 (два) зл. для мущини без огляду на віддаль, а прогулька для дівчат була безплатна. Хто за це заплатить?...

Центральний склад комуністичної бібули викрили в Лодзі. Знайдено там кількасот кільоґрамів аґітаційних друків, призначених також на інші воєвідства. У звязку з тим увязнено 14 осіб.

Вихрещений Жид Д-р Штайн начальником жидівського шпиталю в Седльцах. Причина сего небувалого факту така: Дочка д-ра Штайна вийшла свого часу заміж за б. міністра полк. Медзіньского. Коли в р. 1924 д-р Штайн захорував і боявся, що вмре, вихрестився, бо своїй дочці як жінці високого християнського достойника, хотів заощадити участи в похороні Жида. („Гайнт“).

40-ліття письменничої діяльности Максима Ґоркого (Пешкова) торжественно святкує совітське правительство. Ґоркий зовсім став на службу большевикам.

У львівських торговельних державних школах помітне збільшення числа учеників.

Сучасний „Ковчег Ноя“ можна було оглядати в ґамбурській пристані. Це старий фінляндський корабель з біблійною назвою перебудований на звіринець. Він плаває по всіх пристанях світа. На своїому покладі має клітки з 200 ріжними звірятами та показує їх цікавим.

На міжнароднім зїзді психольоґів стверджено науково, що безробіття дуже шкідливо ділає на людську збірноту. Брак праці не заохочує чоловіка до вжиття часу на інше заняття, лише впроваджує його в апатію та повну бездільність. І се — одна з найбільших небезпек безробіття.

Сімдесять міліонів долярів дістав у спадку слуга лодзького рабіна Шльома Давидович. На вістку про це Шльома зімлів.

Між Палестиною і Констанцою буде введена постійна корабельна комунікація „Жеґлюґи Польської“.

Палиця цісаря Карла остала в спадку по б. австрійськім канцлері Шобері. Коли 21. III. 1921 р. цісар Карло прибув до Відня в дорозі до Будапешту, щоби вступити на мадярський престол (що скінчилося невдачею), забув свою палицю в авті. Шофер віддав її поліції, котра передала її канцлерові Шоберові.

Автомат до продажі почтових значків винайшов Ст. Бень з Кракова. Цей автомат з бляхи подібний зовсім до почтової скринки. На думку його винахідника, такий автомат треба умістити коло кождої почтової скринки. Це булаби велика вигода для всіх.

XII. Міжнародний Конґрес промислової хемії відбувся в Празі від 25. IX. до 1. X. Крім ряду спеціяльних питань промислової хемії конґрес занявся також господарськими справами, м. і. справою опалу та виробу й уживання штучних погноїв.

140.000 студентів високих шкіл має тепер Німеччина. З них коло 100.000 записаних до партії Ґітлера.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Ольга Богачевська,** визначна діячка жіночого, просвітянського, рідношкільного й католицького руху, померла по короткій недузі заосмотрена Найсв. Тайнами в Янові коло Теребовлі в 60 році Свого, трудолюбивого життя. В. І. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 24-50

Дентистичне заведення
ЯКОВА НАССА
Львів, вул. Сикстуська ч. 17.
Телефон 65—73. 70 3—4
приймає щоденно від 9-1 і 3-6 год. Всеч. Священики й рідня користуються знижкою.

КІНА

КАСІНО: „Переможці простору“.
КОПЕРНИК: „Пімста Лилика“ з І. Петровичем й А. Ондрою.
МАРУСЕНЬКА: “Пімста Лилика“.
МІРАЖ: „Злодій любови“.
ОАЗА: „Любов поручника“.
ПАЛЯС: „Побідник“.
СТИЛЕВЕ: „Сталева долоня“ та „Пат і Паташон“.
УТІХА: „В таємничім проваллі“ і Бастер Кітон „Роскоші гостинности“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.